

Toelichting over de behandeling van:

Raadsvoorstel “Vaststellen Stadsrekening 2015”

Van:	Het college van B&W van 19 april 2016		
Doel:	Opinievorming (Staat als debatstuk geagendeerd op 8 juni 2016)		
Toelichting:	1. Voorliggende besluitvorming De Stadsrekening 2015 wordt op 25 mei 2016 behandeld in de raadskamer. Daarbij is zoals elk jaar het uitgangspunt dat elk programma (al dan niet samen met een ander programma) wordt behandeld in de raadskamer. 2. Wijze van behandeling De behandeling van de Stadsrekening in de kamerronde en besluitronde is volgens planning, dat wil zeggen kamerbehandeling op 25 mei en de inhoudelijke behandeling in de besluitvormende ronde van 8 juni; met de opmerking dat de daadwerkelijke vaststelling naar verwachting pas op 6 juli kan plaatsvinden. Dit komt omdat het aanleveren van de accountantsverklaring vertraging heeft opgelopen vanwege onzekerheden bij de decentralisaties. Dit speelt landelijk. Het college heeft de raad hierover op 12 april jl. geïnformeerd. De verklaring is naar verwachting vóór 6 juli beschikbaar, tot die tijd wordt gewerkt met een accountantsverslag. 3. Agendering op de Politieke Avond De planning voor de bespreking op de Politieke Avond is gemaakt met het oog op een goede en efficiënte behandeling, waarbij er drie kamerrondes parallel plaatsvinden tussen 18.00 uur en 21.00 uur. <i>Let op: De burgerronde met o.a. de inspraak start om 17.00 uur.</i> 4. Raadkamers waar 2 personen per fractie plaats mogen nemen: Bij de bespreking van de programma's Economie & Werk en Inkomen & Armoedebestrijding en de programma's Stedelijke Ontwikkeling en Grondbeleid, is het vanwege de aard van de bespreking toegestaan met 2 personen per fractie aan de bespreking deel te nemen. 5. Brief Auditcommissie inzake Stadsrekening 2015 – NAZENDING - De auditcommissie stuurt ook dit jaar een adviesbrief over de Stadsrekening. Deze brief volgt zo spoedig mogelijk en kan betrokken worden bij de bespreking van het programma Bestuur & Middelen. 6. Brief college inzake Beantwoording technische vragen Stadsrekening Technische vragen konden gesteld worden tot 10 mei. Op 17 mei zal naar verwachting de beantwoording van de technische vragen door het college worden vastgesteld. 7. Link naar de webversie van de Stadsrekening inclusief programmatoeelichtingen Via de volgende link is de webversie van de Stadsrekening inclusief programmatoeelichtingen bereikbaar, voor zowel PC als tablet via: www.nijmegen.nl/jaarverslag. 8. Financiële kengetallen Provincie Gelderland Vanaf 2010 worden de financiële kengetallen van gemeenten gepresenteerd op internet. Op de website http://ftgelderland.databank.nl vindt u gegevens over begrotingen, belastingen, jaarrekeningen, kengetallen, reserves en de schuldpositie van gemeenten. Deze site is ge-update met gegevens uit de begrotingen 2016 en jaarrekeningen 2014 van Gelderse gemeenten. Tevens zijn gegevens over de grondexploitatie opgenomen en is er een factsheet raadpleegbaar waarin Gelderse ontwikkelingen opgenomen zijn die uit de diverse jaarrekeningen zijn gedestilleerd.		
Naam steller:	Clemens Rutten	Tel. steller:	024 - 329 2596
E-mail steller:	c2.rutten@nijmegen.nl		
	Peggy van Gemert		024 – 329 31 87

	p3.van.gemert@nijmegen.nl		
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel "Vaststellen Stadsrekening 2015" d.d. 19 april 2016 2. Stadsrekening 2015 3. Accountantsverslag PwC d.d. 19 april 2015 Nazending 4. Brief van de auditcommissie inzake "Advies van de auditcommissie over de Stadsrekening 2015") 5. Beantwoording technische vragen Stadsrekening door college van B&W d.d. 17 mei 2015 Achtergrondinformatie 6. Brief 'Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject Stadsrekening 2015' d.d. 12 april 2016		

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 65/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Vaststellen Stadsrekening 2015

Programma

Bestuur & Middelen

Portefeuillehouder

H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

19 april 2016

Samenvatting

In de Stadsrekening legt ons College beleidsinhoudelijk en financieel verantwoording af over 2015. Het financieel beeld wordt voor een klein deel beïnvloed door de normale uitvoering van de begroting. De grondexploitaties hebben de grootste invloed, waar we risico's en toekomstige eigen bijdrages hebben omgezet naar verliesvoorzieningen. Dit komt voort uit ontwikkelingen bij Bergerden en de Waalsprong ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP). Onderaan de streep leidt dit tot een tekort van € 29,4 miljoen over 2015. De saldireserve wordt hiermee verlaagd, maar de verhouding tussen risico's en de saldireserve verandert niet. Dit komt doordat de risico's en geplande bijdrages in de toekomst ook vervallen. Afgezien van de grondexploitaties hebben we meer uitkeringen verstrekt dan verwacht, waarvoor in de nota Slotwijzigingen al was gewaarschuwd. Bij Zorg & Welzijn zien we tekorten op een aantal nieuwe taken, maar ook (tijdelijke) overschotten op de bestaande taken. Om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg te kunnen opvangen stellen we voor om het overschot bij Zorg & Welzijn te reserveren. De accountant heeft de controle niet helemaal af kunnen ronden. Dit komt door onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen. Ons College wenst het besluitvormingstraject van de Stadsrekening hier niet door te laten leiden.

Voorstel om te besluiten

1. De Stadsrekening 2015 vast te stellen.
2. Het nadelig jaarrekeningresultaat van € 29.353.132 te onttrekken aan de saldireserve.
3. Het voordelig programmaresultaat van Zorg & Welzijn te storten in de volgende bestemde reserves door een onttrekking uit de saldireserve.
 - Wmo-jeugd: € 8.357.687
 - Wmo beschermd wonen: € 1.400.000.
4. De bestemmingsreserves 'Onderhoud gemeentelijke panden' en 'POG buitensport' in te stellen.
5. De reserves Volkshuisvesting en 'Groen in W-wijken' op te heffen.
6. De begrotingswijziging over investeringskredieten vast te stellen (BW-01474).
7. De begrotingswijziging nummer BW-011471 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail

Clemens Rutten, 2596, c2.rutten@nijmegen.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

In de Stadsrekening legt ons College verantwoording af over het gevoerde beleid in 2015. Deze leggen we ter vaststelling voor aan uw Raad.

De opzet van de Stadsrekening 2015 is gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Door de focus te leggen op de bijzonderheden is de Stadsrekening gehalveerd in omvang en daarmee hopelijk beter leesbaar. Per programma is de focus gelegd op de belangrijkste resultaten en de geleerde lessen (Raadsbrief 15.0013521). Via pcportal.nijmegen.nl kunt u naar de vernieuwde interactieve website van de Stadsrekening 2015. Hierin vindt u snel uw weg, worden cijfers grafisch weergegeven en is verdiepingsinformatie binnen handbereik.

Dit raadsvoorstel gaat in op het negatieve resultaat over 2015 en wat we voorstellen hiermee te doen. Hierbij gaan we ook in op het weerstandsvermogen van de gemeente Nijmegen.

De Stadsrekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De Stadsrekening wordt als verantwoordingsdocument ter vaststelling voorgelegd aan uw Raad. Dit gebeurt op basis van de:

- *Gemeentewet (art. 197, 200 en 213)*
Hierin staan dat de Raad de Stadsrekening pas kan vaststellen wanneer het (accountants)verslag van bevindingen én de accountantsverklaring beschikbaar zijn. De Stadrekening moet inclusief deze accountantsstukken vóór 15 juli bij de provincie worden aangeleverd.
- *Verordening 212* (opgesteld op basis van art. 212 Gemeentewet).
Hierin staan de uitgangspunten van ons financieel beleid en beheer.
- *Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)*
Hierin staan de verslaggevingsvoorschriften op basis waarvan de Stadsrekening is opgesteld.
- *Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen*
Deze geeft onze spelregels weer over risicomanagement en weerstandsvermogen. Ook staat hierin ook dat de bevoegdheid voor het instellen of opheffen van een reserve bij de Raad ligt.

1.2 Relatie met programma

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Wat hebben we gedaan en wat hebben we hiermee bereikt? Naast de programma's rapporteren we ook over thema's, grote en urgente politiek-maatschappelijke opgaven.

2 Doelstelling

De doelstelling van de Stadsrekening is om uw Raad inzicht te geven in de uitkomsten van het gevoerde beleid in 2015. Dit zowel beleidsinhoudelijk als financieel. Door de Stadsrekening vast te stellen wordt ons College decharge verleend.

Vervolgvel

2

3 Argumenten

Bij beslispunt 1:

1.1 Door de Stadsrekening vast te stellen verleent uw Raad decharge aan ons College

Ons College is verantwoordelijk voor het opstellen van de Stadsrekening. Hieronder valt dat de cijfers juist en volledig moeten zijn en volgens de regels tot stand moeten komen.

De Stadsrekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is beleidsinhoudelijk; de jaarrekening financieel.

In het *jaarverslag* staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. De inleiding bevat een korte terugblik op het afgelopen jaar. Het hoofdstuk 'financieel beeld' geeft op hoofdlijnen inzicht in het resultaat over 2015 en het weerstandsvermogen eind 2015. Naast de programma's rapporteren we ook over thema's, grote en urgente politiek-maatschappelijke opgaven. In de voorgeschreven paragrafen gaan we in op gemeentebrede onderwerpen die de programma's overstijgen.

De *jaarrekening* is financieel van aard. Op de balans staan onze bezittingen en schulden eind 2015. In het overzicht van baten en lasten 2015 worden de kosten tegen de opbrengsten afgezet. De SiSa-bijlage maakt ook onderdeel uit van de jaarrekening.

1.2 De accountant heeft haar controle niet helemaal kunnen afronden door hoofdzakelijk de decentralisaties

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor Jeugdhulp, een groot deel van de AWBZ en voor de Participatiewet. Het inrichten van de nieuwe taken was een omvangrijke operatie waarbij de transitie en de continuïteit van de zorg voorop stonden. We hebben ons maximaal ingespannen om de rechtmatigheid van de nieuwe uitgaven vast te stellen. Hierbij zijn gemeenten geconfronteerd met veel onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen. Het grootste probleem was het vaststellen dat de prestaties feitelijk zijn geleverd. Door ons maximaal in te spannen hebben we veel onzekerheden kunnen wegnemen. Desondanks heeft de accountant haar controle op de decentralisaties nog niet kunnen afronden. Hoewel we geen grote nieuwe financiële effecten verwachten, bestaat de kans dat resterende onzekerheden gevolgen hebben voor de accountantsverklaring.

Ons College wenst het besluitvormingstraject van de Stadsrekening niet te laten leiden door onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen (Raadsbrieven¹). Daarom wil ons College de Stadsrekening graag conform planning aanbieden en inhoudelijk behandelen in de Raad met een inhoudelijk verslag van de accountant. Mocht de formele verklaring later komen, dan kan de Stadsrekening vóór de zomer nogmaals worden geagendeerd.

Het verslag van bevindingen wordt aangeboden aan uw Raad. Ons College zal de hierin opgenomen adviezen ter harte nemen.

¹ 15 december 2015: Collegevoorstel 15.0012368, Raadsbrief 15.0012309
12 april 2016: Collegevoorstel 16.0003200, Raadsbrief 16.0003199

Bij beslispunt 2:

2.1 Ophogen verliesvoorzieningen bij grondexploitaties beïnvloedt het resultaat 2015, maar niet ons weerstandsvermogen

Het financieel beeld over 2015 wordt voor een klein deel beïnvloed door de normale uitvoering van de begroting. De grondexploitaties hebben de grootste invloed, waar we risico's en toekomstige eigen bijdrages hebben omgezet naar verliesvoorzieningen. In bedragen geeft dit het volgende beeld:

Bedragen x € 1 miljoen

V = voordeel / N = nadeel

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Meer / minder uitgegeven	
Inkomen & Armoedebestrijding	32,5 N	37,5 N	5,0 N	
Zorg en Welzijn	173,0 N	163,3 N	9,8 V	
Grondbeleid	5,0 N	30,0 N	25,0 N	
Bestuur en Middelen	404,2 V	400,7 V	3,5 N	
Overige programma's < € 5,5 ton	199,2 N	199,2 N	0,0 N	
Eindtotaal	5,6 N	29,4 N	23,8 N	

Onderaan de streep hebben we in 2015 een tekort van € 29,4 miljoen. De hoofdoorzaak ligt bij de grondexploitaties. Door ontwikkelingen ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP) 2016 hebben we risico's bij Bergerden (onderzoek exit scenario) en de Waalsprong (aangepaste programmering Hof van Holland²) vertaald in hogere verliesvoorzieningen. Ook hebben we toekomstige eigen bijdrages aan de Waalsprong geschrapt en nu vertaald in een hogere voorziening. Het tekort over 2015 verlaagt de saldireserve, maar de verhouding tussen risico's en de saldireserve verandert niet. Dit komt doordat de risico's en geplande bijdrages in de toekomst ook vervallen. Daarbij hebben we het positieve VGP-resultaat van € 10,3 miljoen, door toekomstige 'rentevoordelen', al in de saldireserve gestort.

Afgezien van de grondexploitaties hebben we meer uitkeringen verstrekt dan verwacht, waarvoor in de nota Slotwijzigingen al was gewaarschuwd. Bij Zorg & Welzijn zien we tekorten op een aantal nieuwe taken, maar ook (tijdelijke) overschotten op de bestaande taken.

Tot slot zijn er nog nadelen binnen het programma Bestuur & Middelen waar het Gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen worden verantwoord.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar het hoofdstuk 'financieel beeld' in het jaarverslag. Op de interactieve website is dit hoofdstuk via de startpagina direct benaderbaar.

² Dit hebben we voorzichtigheidshalve gedaan vooruitlopend op formele besluitvorming in de Raad.

Bij beslispunt 3

3.1 Overschot Zorg & Welzijn nodig voor de toekomst.

Bij Zorg & Welzijn zien we tekorten op een aantal nieuwe taken, maar ook (tijdelijke) overschotten op de bestaande taken. Per saldo zien we bij Zorg & Welzijn over 2015 een overschot van € 9,8 miljoen (5,6 % van de begroting) . Dit overschot kunnen we niet naar komende jaren doortrekken. Er zijn voor de komende jaren risico's te verwachten gezien de geschatte financiële ontwikkeling bij de nieuwe Wmo en Jeugdhulp. Hoewel er nog geen sprake is van een stabiel financieel beeld kunnen we wel in de tijd gaan sturen en bijsturen dankzij de in de Stadsbegroting 2015 ingestelde bestemmingsreserves Wmo-Jeugd en Wmo beschermd wonen. Bij het instellen van beide reserves in de Stadsbegroting 2015 is deze splitsing gemaakt omdat de gemeente Nijmegen beschermd wonen uitvoert als centrumgemeente.

Om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg in de toekomst te kunnen opvangen stelt ons College voor om het programmaoverschot bij Zorg & Welzijn te storten in de bestemmingsreserves Wmo-Jeugd (bijna € 8,4 miljoen) en Wmo beschermd wonen (€ 1,4 miljoen). Dit conform afspraken in het Coalitieakkoord. Deze buffers zorgen er ook voor dat we hiervoor geen beroep hoeven te doen op de saldireserve. De tijdelijke bijdrage vanuit de saldireserve aan Zorg & Welzijn is met het ophogen van de bestemmingsreserves ook overbodig geworden.

Bij beslispunt 4

4.1 Onderhoudsvoorziening panden omgezet in twee bestemde reserves

Jaarlijks wordt een budget beschikbaar gesteld voor onderhoud van panden. Dit onderhoud is opgenomen in een meerjarig onderhoudsplan. De werkzaamheden kunnen jaarlijks afwijken van het budget. Ter egalisering van deze kosten en het beschikbaar houden van het budget worden deze bestemmingsreserves voorgesteld. Tot nu toe was er een onderhoudsvoorziening panden. Het karakter hiervan, zijnde het beschikbaar houden van budget voor onderhoud, heeft echter meer kenmerken van een reserve dan van een voorziening. Om die reden is in de jaarrekening 2015 deze wijziging van voorziening naar reserve doorgevoerd. Met dit voorstel wordt ook het onderscheid recht gedaan tussen het onderhoud van panden wat we uitbesteden en het onderhoud van buitensportaccommodaties wat de gemeente zelf uitvoert. Er wordt voorgesteld twee bestemmingsreserves te maken. Eén voor onderhoud panden en één voor onderhoud buitensportaccommodaties.

Bij beslispunt 5

5.1 Middelen in reserves Volkshuisvesting en 'Groen in W-wijken' volledig besteed

De reserves Volkshuisvesting en 'Groen in W-wijken' zijn in het verleden ingesteld en gevoed met middelen voor een specifiek doel. Nu deze middelen volledig hiervoor zijn aangewend hebben deze reserves geen functie meer en kunnen ze worden opgeheven.

Bij beslispunt 6:

6.1 Met investeringen van € 28 miljoen in 2015 is de helft uitgegeven van het investeringskrediet tot en met 2019.

Om investeringen te kunnen plegen stelt uw Raad kredieten beschikbaar. Uitgaven hierop lopen vaak over het jaar heen. In de paragraaf Investeren van het jaarverslag leggen we hierover verantwoording af. Dit jaar hebben we voor een bedrag van € 28 miljoen in de stad geïnvesteerd en is een aantal investeringsprojecten tot afronding gekomen.

Vervolgvel

5

Hiermee hebben we de helft uitgegeven van het beschikbaar investeringskrediet voor de periode tot en met 2019. Het resterende bedrag verwachten we in de periode 2016 - 2019 te besteden.

In een begrotingswijziging (BW-01474) is per krediet aangegeven of het budget naar volgend jaar moet worden overgeheveld of vrij kan vallen. Bij de oplevering van een investering blijkt of we meer of minder hebben uitgegeven dan de hoogte van het krediet. Bij het project Damwand Waalkade hebben we ruim 3 ton meer nodig gehad. Dit was echter al gemeld bij de nota Slotwijzigingen. Deze overschrijding leidt ertoe dat we in 2015 per saldo ruim 1 ton meer nodig hadden dan aan krediet beschikbaar was.

Bij beslispunt 7:

In de stadsrekening is opgenomen dat de inverdienopdracht maatwerkinterventie sneller is gerealiseerd dan werd verwacht. Dit heeft gevolgen voor het nog in te verdienen restantbedrag in de jaren 2016 en 2017. Dit effect is opgenomen in de doorkijk van de saldireserve. Aangezien het een mutatie in de saldireserve betreft, moet er een technische begrotingswijziging voor het jaar 2016 en 2017 worden gemaakt.

4 Risico's

De Stadsrekening moet vóór 15 juli worden ingediend bij de Provincie met het (accountants)verslag van bevindingen én de accountantsverklaring. Hetzelfde geldt voor de SiSa-bijlage in de Stadsrekening. Hierin leggen we verantwoording af over de besteding van specifieke uitkeringen van het Rijk.

Door hoofdzakelijk de decentralisaties heeft de accountant heeft haar controle niet helemaal kunnen afronden (zie argument 1.2). Binnen onze mogelijkheden proberen we de omvang van de onzekerheden bij de decentralisatie te beperken en de afgifte van de accountantsverklaring te bespoedigen. Een risico blijft dat de accountant niet tijdig een accountantsverklaring kan afgeven.

Mochten tussentijds besluiten zijn genomen of zich onverhoopt grote risico's voordoen, dan kan een aanpassing van de Stadsrekening noodzakelijk zijn. Dit komt doordat de accountant bij ondertekening van de accountantsverklaring alle inzichten tot op dat moment moet meenemen.

5 Participatie en Communicatie

Over de Stadsrekening wordt op de gebruikelijke wijze gecommuniceerd. De vernieuwde interactieve website van de Stadsrekening 2015, te benaderen via pcportal.nijmegen.nl, staat hierin centraal.

Daarnaast wordt de Stadsrekening ook in PDF beschikbaar gesteld op www.nijmegen.nl.

Vervolgvel

6

6 Uitvoering en evaluatie

Na vaststelling van de Stadsrekening door de Raad dienen we de Stadsrekening en de SiSa-bijlage in bij de provincie / het Rijk.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls

drs. R. Wever

Bijlage(n): pcportal.nijmegen.nl (website)
Stadsrekening 2015 (PDF)

Stadsrekening 2015

Jaarverslag

Leeswijzer

De Stadsrekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Wat hebben we gedaan en wat hebben we hiermee bereikt? Hiertoe hebben we onze activiteiten verdeeld over 16 programma's. Dit jaar ligt per programma de focus op de belangrijkste resultaten en de geleerde lessen. Naast de programma's rapporteren we ook over thema's, grote en urgente politiek-maatschappelijke opgaven.

Het hoofdstuk 'financieel beeld' geeft op hoofdlijnen inzicht in het resultaat over 2015 en de vermogenspositie eind 2015. In de voorgeschreven paragrafen gaan we in op gemeente brede onderwerpen die de programma's overstijgen. Dit jaar ligt ook hier de focus op de bijzonderheden.

Jaarrekening

De jaarrekening is financieel van aard. Op de balans staan onze bezittingen en schulden eind 2015. In het overzicht van baten en lasten 2015 worden de kosten tegen de opbrengsten afgezet.

Interactieve website Stadsrekening

De gemeente Nijmegen zet maximaal in op de interactieve website Stadsrekening via pcportal.nijmegen.nl. Hier vindt u sneller uw weg, worden cijfers gevisualiseerd in grafieken en is verdiepingsinformatie op bijvoorbeeld productniveau binnen handbereik. De 'papieren versie' is in PDF te vinden www.nijmegen.nl.

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG	3
LEESWIJZER	5
INHOUDSOPGAVE	6
VOORSTEL OM TE BESLUITEN	7
INLEIDING.....	9
FINANCIEEL BEELD.....	11
SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR	17
STADSGETALLEN.....	19
THEMA'S.....	21
Thema Zorgzame stad.....	22
Thema Woon- en groeistad	24
Thema Stad die werkt en leert.....	25
Thema Duurzame stad	27
Thema Bruisende Binnenstad.....	29
Thema Stad in de regio	32
PROGRAMMAVERANTWOORDING 2015	35
Programma Bestuur en Middelen.....	36
Programma Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing.....	41
Programma Dienstverlening & burgerzaken.....	47
Programma Duurzaamheid.....	51
Programma Grondbeleid	65
Programma Inkomen & Armoedebestrijding.....	71
Programma Mobiliteit.....	76
Programma Onderwijs	82
Programma Openbare ruimte.....	87
Programma Sport en Accommodaties	92
Programma Stedelijke ontwikkeling	98
Programma Veiligheid.....	102
Programma Wijkontwikkeling.....	107
Programma Wonen.....	111
Programma Zorg en Welzijn	114
PARAGRAFEN	123
Paragraaf Investerings.....	125
Paragraaf Verbonden partijen	129
Paragraaf Lokale heffingen	138
Paragraaf Bedrijfsvoering	143
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	150
Paragraaf Grondbeleid.....	155
Paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing	159
Paragraaf Financiering	174
JAARREKENING	179
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	181
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN.....	193
BALANS.....	194
GRONDSLAGEN	219
BIJLAGEN	223
SISA BIJLAGE.....	224
GEMEENTEFONDS.....	226
LENINGEN LIMIEET KASGELD	228
LENINGEN NORM RENTERISICO	229
BEGROTINGSWIJZIGINGEN	230
SUBSIDIESTAAT	232
LIJST MET AFKORTINGEN	234
COLOFON	235

Voorstel om te besluiten

Onderwerp

Vaststellen Stadsrekening 2015

Programma

Bestuur & Middelen

Portefeuillehouder

H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

19 april 2016

Voorstel om te besluiten

1. De Stadsrekening 2015 vast te stellen.
2. Het nadelig jaarrekeningresultaat van € 29.353.132 te onttrekken aan de saldireserve.
3. Het voordelig programmaresultaat van Zorg & Welzijn te storten in de volgende bestemde reserves door een onttrekking uit de saldireserve.
 - Wmo-jeugd: € 8.357.687
 - Wmo beschermd wonen: € 1.400.000
4. De bestemmingsreserves 'Onderhoud gemeentelijke panden' en 'POG buitensport' in te stellen.
5. De reserves Volkshuisvesting en 'Groen in W-wijken' op te heffen.
6. De begrotingswijziging over investeringskredieten vast te stellen (BW-01474).
7. De begrotingswijziging nummer BW-01471 vast te stellen

Voor u ligt de Stadsrekening 2015. De opzet hiervan is enigszins gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Door de focus te leggen op de bijzonderheden is de Stadsrekening gehalveerd in omvang en daarmee hopelijk beter leesbaar. Per programma is de focus gelegd op de belangrijkste resultaten en de geleerde lessen (Raadsbrief 15.0013521). Via pcportal.nijmegen.nl kunt u naar de vernieuwde interactieve website van de Stadsrekening 2015. Hierin vindt u snel uw weg, worden cijfers grafisch weergegeven en is verdiepingsinformatie binnen handbereik.

De programma's vormen nog altijd de basis voor de verantwoording en het niveau waarop de gemeentelijke middelen worden geautoriseerd door uw raad. We brengen inhoudelijk een strategische focus aan en verbinden grote opgaven via thema's aan elkaar. De thema's die we centraal hebben gesteld: zorgzame stad, woon- en groeistad, stad die werkt en leert, duurzame stad, bruisende binnenstad en stad in de regio. De Stadsrekening laat zien welke resultaten zijn behaald binnen de thema's en programma's.

We kijken terug op een jaar waarin we voor het eerst uitvoering gaven aan een aantal decentralisaties van overheidstaken. Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Het inrichten van de nieuwe taken was een omvangrijke operatie waarbij de transitie en de continuïteit van de zorg voorop stonden. We hebben ons maximaal ingespannen om de rechtmatigheid van de nieuwe uitgaven vast te stellen. Hierbij zijn gemeenten geconfronteerd met veel onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen. De kans bestaat dat dit gevolgen heeft voor de accountantsverklaring.

De gevolgen van de aanhoudende economische crisis zijn zichtbaar in cijfers rondom werkloosheid, armoede en schuldenproblematiek. Veel huishoudens moeten rondkomen van een laag inkomen en de werkloosheid is nog hoog. Toch bracht het jaar 2015 ons ook voorzichtig economisch herstel. Dat was onder meer zichtbaar in het aantrekken van de woningbouw in Nijmegen-Noord.

Bij andere grote projecten in Nijmegen werd stevige voortgang geboekt. De Dijkteruglegging is afgerond en delen van de Waalsprong en Waalfront zijn verder ontwikkeld. We gaven de regionale samenwerking verder vorm, onder andere bij het Werkbedrijf en de regionale ICT dienstverlening. Samen met bewoners zijn ambities op duurzaamheid verder gebracht: de stad scoort goed op afvalscheiding en het energieverbruik is verder gedaald.

Wat niet was voorzien, is de impact en omvang van de vluchtelingenopgave die ons in 2015 bereikte in Europa, Nederland maar ook in Nijmegen. Onze stad heeft zich bij het realiseren van een tijdelijk vluchtelingenkamp Heumensoord proactief en gastvrij opgesteld. Vluchtelingen die tijdelijke opvang nodig hebben, bieden wij hulp en onderdak.

Het financieel beeld wordt voor een klein deel beïnvloed door de normale uitvoering van de begroting. De grondexploitaties hebben de grootste invloed, waar we risico's en toekomstige eigen bijdrages omzetten naar verliesvoorzieningen. Dit komt voort uit ontwikkelingen bij Bergerden en de Waalsprong ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP). Onderaan de streep leidt dit tot een tekort van € 29,4 miljoen over 2015. De saldireserve wordt hiermee verlaagd, maar de verhouding tussen risico's en de saldireserve verandert niet. Dit komt doordat de risico's en geplande bijdrages in de toekomst ook vervallen. Afgezien van de grondexploitaties hebben we meer uitkeringen verstrekt dan verwacht, waarvoor in de nota Slotwijzigingen al was gewaarschuwd. Bij Zorg & Welzijn zien we (tijdelijke) overschotten op vooral de bestaande taken. Om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg te kunnen opvangen reserveren we het overschot bij Zorg & Welzijn.

Tot slot melden we dat we de bezuinigingstaakstelling voor 2015 volledig hebben kunnen invullen.

Financieel beeld

Resultaat en afwijking

Het financieel beeld over 2015 wordt voor een klein deel beïnvloed door de normale uitvoering van de begroting. De grondexploitaties hebben de grootste invloed, waar we risico's en toekomstige eigen bijdrages hebben omgezet naar verliesvoorzieningen. In bedragen geeft dit het volgende beeld:

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Meer/minder Uitgegeven	
Inkomen & Armoedebestrijding	32,5 N	37,5 N	5,0 N	
Zorg en Welzijn	173,0 N	163,3 N	9,8 V	
Grondbeleid	5,0 N	30,0 N	25,0 N	
Bestuur en Middelen	404,2 V	400,7 V	3,5 N	
Overige programma's < € 5,5 ton	199,2 N	199,2 N	0,0 N	
Eindtotaal	5,6 N	29,4 N	23,8 N	

Onderaan de streep hebben we in 2015 een tekort van € 29,4 miljoen. De hoofdoorzaak ligt bij de grondexploitaties. Door ontwikkelingen ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP) 2016 hebben we risico's bij Bergerden (onderzoek exit scenario) en de Waalsprong (aangepaste programmering Hof van Holland) vertaald in hogere verliesvoorzieningen. Ook hebben we toekomstige eigen bijdrages aan de Waalsprong geschrapt en nu vertaald in een hogere voorziening. Het tekort over 2015 verlaagt de saldireserve, maar de verhouding tussen risico's en de saldireserve verandert niet. Dit komt doordat de risico's en geplande bijdrages in de toekomst ook vervallen. Daarbij hebben we het positieve VGP-resultaat van € 10,3 miljoen, door toekomstige 'rentevoordelen', al in de saldireserve gestort.

Afgezien van de grondexploitaties hebben we meer uitkeringen verstrekt dan verwacht, waarvoor in de nota Slotwijzigingen al was gewaarschuwd. Bij Zorg & Welzijn zien we (tijdelijke) overschotten op vooral de bestaande taken. Om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg in de toekomst te kunnen opvangen hebben we het overschot bij Zorg & Welzijn gereserveerd.

Tot slot zijn er nog nadelen binnen het programma Bestuur & Middelen waar het Gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen worden verantwoord.

Bedragen x € 1 miljoen

Begroot resultaat (na slotwijziging)	5,6 N	Programma
Voordelen		
Bestaande taken zorg & welzijn	8,1	Zorg & Welzijn
Nieuwe taken zorg & welzijn	1,7	„
Vangnetuitkering Participatie	0,7	Inkomen & Armoedebestrijding
Vrijval voorziening ruiming explosieven	2,8	Grondbeleid
Gemeentefonds	2,2	Bestuur en Middelen
BTW meevaller voorgaande jaren	0,6	„
	16,1	
Nadelen		
Verdeelsystematiek gebundelde uitkeringen (BUIG)	3,8	Inkomen & Armoedebestrijding
Stijging uitkeringsgerechtigden	1,7	„
Onderzoek exit scenario Bergerden	6,7	Grondbeleid
Toekomstige bijdrages Waalsprong omgezet in voorziening	6,5	„
Aanpassen programmering Hof van Holland (Waalsprong)	14,9	„
Tekort overhead	1,1	Bestuur en Middelen
Belastingen (B&M)	2,4	„
Verwacht voordelig resultaat	1,8	„
Ophogen voorziening wethouderspensioenen	0,9	„
Overig	0,1	Divers
	39,9	
Rekeningresultaat 2015	29,4 N	

Hierna volgt een korte toelichting per programma.

Voor meer informatie verwijzen we naar de programmaverantwoording in het jaarverslag.

Bij *Inkomen & armoedebestrijding* hebben we € 5 miljoen meer toe moeten leggen vanuit eigen middelen dan verwacht. Een nieuwe landelijke verdeelsystematiek valt voor Nijmegen nadelig uit (€ 3,8 miljoen). Daarnaast stijgt het aantal uitkeringsgerechtigden in Nijmegen harder dan bij andere grote gemeenten. Samen levert dit een nadelig resultaat op van € 5,5 miljoen. Door de landelijke vangnetregeling wordt dit nog gedempt tot € 4,8 miljoen. Dit valt binnen de bandbreedte van de winstwaarschuwing die bij de nota Slotwijzigingen is afgegeven.

Zorg & Welzijn heeft € 9,8 miljoen minder uitgegeven dan verwacht. Dit is voordeliger dan de prognoses in de nota Slotwijzigingen (bandbreedte -3 tot +3,3 miljoen). De grootste meevallers zitten in de bestaande taken (€ 8,1 miljoen), hoewel we ook een meevaller hebben op de nieuwe taken (€ 1,7 miljoen). Deze meevallers komen voort uit de volgende taken:

- Subsidies: we zijn terughoudend geweest bij het verlenen (€ 2,3 miljoen)
- Verstrekkingen en PGB huishoudelijke hulp en hulpmiddelen (4,1 miljoen)
- Nieuwe taken Jeugd en Wmo (1,7 miljoen)
- Overige voorzieningen binnen het programma (1,7 miljoen)

Dit overschot kunnen we niet naar komende jaren doortrekken. Er zijn voor de komende jaren risico's te verwachten gezien de geschetste financiële ontwikkeling bij de nieuwe Wmo en Jeugdhulp. Hoewel er nog geen sprake is van een stabiel financieel beeld kunnen we wel in de tijd gaan sturen en bijsturen dankzij de in de Stadsbegroting 2015 ingestelde bestemmingsreserves Wmo-Jeugd en Wmo beschermd wonen. Bij het instellen van beide reserves in de Stadsbegroting 2015 is deze splitsing gemaakt omdat de gemeente Nijmegen beschermd wonen uitvoert als centrumgemeente. Om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg in de toekomst te kunnen opvangen storten we het programmaoverschot bij Zorg & Welzijn in de bestemmingsreserves Wmo-Jeugd (bijna € 8,4 miljoen) en Wmo beschermd wonen (€ 1,4 miljoen). Dit conform afspraken in het Coalitieakkoord. Deze buffers zorgen er ook voor dat we geen beroep hoeven te doen op de saldireserve als zich bij Zorg & Welzijn risico's voordoen. De tijdelijke bijdrage vanuit de saldireserve aan Zorg & Welzijn is met het ophogen van de bestemmingsreserves ook overbodig geworden.

Onderstaand is aangegeven hoeveel middelen er beschikbaar in de saldireserve waren voor de risico's en knelpunten Zorg en Welzijn ten tijde van de stadsrekening 2014/ begroting 2016 versus de beschikbare middelen in de Zorg en Welzijn reserves.

Bedragen x € 1 miljoen	Stadsrekening 2014 / Stadsbegroting 2016	Stadsrekening 2015 (na resultaatbestemming)
Zorg & Welzijn		
Bestemde reserve Wmo-Jeugd	1,4	9,7
Bestemde reserve Wmo beschermd wonen	0	1,4
Saldireserve		
Tijdelijke bijdrages aan Zorg & Welzijn 2016 t/m 2018 totaal	6,0	0
"Terugbetalen" tijdelijke bijdrage 2019 t/m 2021 totaal	-6,0	0
Risicoprofiel aandeel Zorg & Welzijn	7,8	0

Grondbeleid heeft een nadeel van ongeveer € 25 miljoen. De oorzaken hiervan liggen bij Bergerden en de Waalsprong (Hof van Holland en geplande bijdragen).

Uit de Voortgangsrapportage Grote Projecten 2016 (VGP) bleek nog een positief resultaat van € 10,3 miljoen, als gevolg van een lagere verliesvoorziening voor de Waalsprong. Dit was vooral te danken aan toekomstige 'rentevoordelen' die we hebben behaald door leningen die de komende jaren aflopen alvast te vervangen. Doordat besluitvorming heeft plaatsgevonden via het vaststellen van het VGP is dit (positieve) resultaat direct in onze saldireserve gestort. Daardoor zien we het VGP-resultaat niet expliciet terug in het programma- en rekeningresultaat.

Door ontwikkelingen ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP) 2016 hebben we risico's bij Bergerden (onderzoek exit scenario) en de Waalsprong (aangepaste programmering Hof van Holland) vertaald in hogere verliesvoorzieningen.

Bij Bergerden zijn we inmiddels zover dat we een exit scenario onderzoeken. Om die reden hebben we de risico's die we voor Bergerden hadden opgenomen in ons risicoprofiel, alvast vertaald in een hogere verliesvoorziening nu (nadeel € 6,7 miljoen). Bij de Waalsprong hebben we een ambitiedocument aan de Raad voorgelegd waarin de programmering van het gebied Hof van Holland wordt aangepast. Als gevolg hiervan hebben we een risico omgezet in een hogere verliesvoorziening (nadeel € 15 miljoen). Dit hebben we voorzichtigheidshalve gedaan vooruitlopend op formele besluitvorming in de Raad.

Daarnaast hebben we van oudsher jaarlijkse bijdrages gepland aan de Waalsprong om dit project mogelijk te maken. Door een aanscherping van de verslaggevingsregels wordt dit nu gezien als dekking van een bekend verlies, waarvoor we de verliesvoorziening moeten ophogen (nadeel € 6,5 miljoen). De geplande bijdrages vanuit de saldireserve vervallen echter ook. Tegenover deze nadelen staat een vrijval van een voorziening voor het ruimen van explosieven omdat de regeling is vervallen (voordeel € 2,8 miljoen).

De hogere verliesvoorzieningen beïnvloeden het resultaat over 2015, maar niet het vermogen van onze saldireserve om risico's op te vangen. Immers, de risico's en de geplande bijdrages vervallen ook. Daarbij hebben we het positieve VGP-resultaat al in de saldireserve gestort. Dit wordt in het onderdeel vermogen & risico's in beeld gebracht.

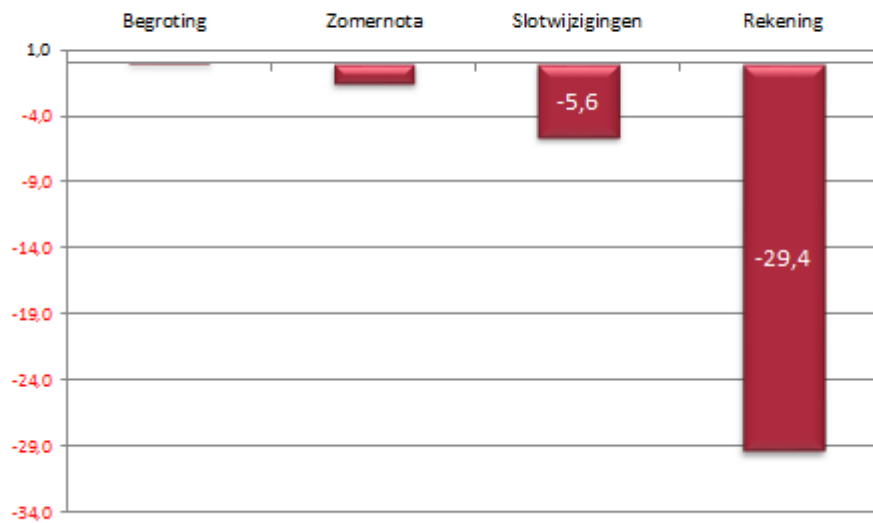
Bij *Bestuur & Middelen* is per saldo € 3,5 miljoen minder binnengekomen. Dit komt voornamelijk door de volgende voor- en nadelen:

- Positieve bijstelling Gemeentefonds in decembercirculaire (voordeel € 2,2 miljoen)
- BTW meevaller voorgaande jaren (voordeel € 0,6 miljoen)
- Negatief kostenplaatsresultaat (nadeel € 1,1 miljoen)
- Hogere voorziening voor wethouderspensioenen als gevolg van de lage rentestand (nadeel € 0,9 miljoen)
- Enkele compromissen bij OZB niet-woningen conform Raadsbrief 15.0012267 (nadeel € 2,4 miljoen)
- Stelpost voordelig rekeningresultaat in begroting (nadeel € 1,8 miljoen)

De laatstgenoemde negatieve stelpost is op grond van ervaring in de begroting opgenomen. Bij *Bestuur & Middelen* zorgt dit in vergelijking tot de begroting standaard voor een nadeel, terwijl de 'voordelen' vallen bij andere programma's.

VERLOOP BEGROTING NAAR REALISATIE

Bedragen x € 1 miljoen

In november 2014 hebben we een (nagenoeg) sluitende begroting afgegeven voor 2015. Gedurende het jaar ontstond een tekort dat gaandeweg groter werd.

Voor de zomer ontstond een verwacht tekort van 1,5 miljoen. Een nadeel op het gemeentefonds (€ 1,3 miljoen) en extra benodigd geld voor bestaand beleid (€ 3 miljoen) kon niet volledig worden gecompenseerd door rentevoordelen op leningen (€ 2,3 miljoen).

Aan het einde van het jaar is het tekort in de nota Slotwijzigingen naar boven bijgesteld naar € 5,6 miljoen. Dit was grotendeels nog het gevolg van het nadeel in de meicirculaire gemeentefonds (€ 3,1 miljoen). Hierover is uw Raad per brief (kenmerk 15.0006061) vlak voor de zomer geïnformeerd, maar financieel kon dit pas worden verwerkt in de nota Slotwijzigingen.

In de jaarrekening is het tekort gestegen naar € 29,4 miljoen. Het verschil tussen de rekening en de begroting (na wijziging) wordt toegelicht bij het onderdeel 'resultaat en afwijking'.

VERMOGEN & RISICO'S

De toekomst gaat gepaard met onzekerheden, daarom brengen we risico's op financiële tegenvallers in beeld. Als een risico zich voordoet moet de saldireserve de gevolgen opvangen als onze algemene buffer. Wanneer er meer zekerheid bestaat over het optreden van een gebeurtenis moet er boekhoudkundig een voorziening worden gevormd. Een goed voorbeeld hiervan zijn de verliesvoorzieningen die we treffen voor verwachte verliezen in de grondexploitaties. Treffen we een voorziening dan daalt de saldireserve, maar vervalt ook het bijbehorende risico. Daarmee zijn voorzieningen en risico's communicerende vaten, met als verschil dat voorzieningen financieel zijn vertaald in de jaarrekening.

In de Stadsrekening 2015 hebben we bij de grondexploitaties risico's en geplande eigen bijdrages omgezet naar verliesvoorzieningen. Door ontwikkelingen ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP) 2016 hebben we risico's bij Bergerden (onderzoek exit scenario) en de Waalsprong (aangepaste programmering Hof van Holland) vertaald in hogere verliesvoorzieningen. Ook hebben we geplande eigen bijdrages aan de Waalsprong, vanuit de saldireserve, geschrapt en nu vertaald in een hogere voorziening.

Het overschot bij het programma Zorg & Welzijn van € 9,8 miljoen reserveren we om zichtbare knelpunten, risico's en de gewenste afschaling in de zorg te kunnen opvangen. De risico's op dit terrein lopen voortaan via de bestemde reserves Wmo-Jeugd en Wmo beschermd wonen. Tegelijkertijd is de tijdelijke bijdrage vanuit de saldireserve overbodig geworden. Door het ophogen van deze bestemde reserves ontlasten we dan ook de saldireserve.

Hieronder zetten we de risico's af tegen de hoogte van de saldireserve en breng we de omvang van de verliesvoorzieningen voor grondexploitaties in beeld (uitgebreide versie in paragraaf Weerstandsvermogen).

Bedragen x € 1 miljoen	VGP februari 2016	31 december 2015	Verwachting ultimo 2018
Risico's*	102,9	75,9	
Saldireserve	69,1**	53,6	77,8

Verliesvoorzieningen grondexploitaties	64,4	92,8
--	------	------

* Exclusief zorg en Welzijn waarvoor bestemmingsreserves beschikbaar zijn.

** Bron: Stadsbegroting 2016

Uit deze cijfers blijkt dat het ophogen van de verliesvoorzieningen naar € 92,8 miljoen de saldireserve heeft verlaagd naar € 53,6 miljoen. Het positieve VGP-resultaat van € 10,3 miljoen, door toekomstige 'rentevoordelen', is hierin inbegrepen. Tegelijkertijd is wel het risicoprofiel gedaald naar € 75,9 miljoen door het wegvallen van risico's. Ook wordt de saldireserve in de toekomst minder belast door geplande bijdrages. Dit maakt dat de verhouding tussen risico's en de saldireserve niet verandert. Uitgaande van de huidige inzichten wordt de gewenste 1-op-1 verhouding tussen risico's en saldireserve voor eind 2018 weer bereikt.

Wel zijn er natuurlijk onzekerheden en bedreigingen die we nu nog niet voldoende kunnen kwantificeren. We noemen hier de ontwikkelingen rondom bedrijventerreinen. Door de reactieve aanwijzing van de provincie op het bestemmingsplan De Grift Noord is er een onzekere en dynamische situatie ontstaan. Op dit moment zijn we alle mogelijke sporen aan het verkennen en hebben overleg met alle betrokken partijen. Het RPW (regionaal programmering werklocaties) en de uitkomsten daarvan zijn in dit kader van belang. Wij achten het te prematuur om vooruitlopend op de nog ongewisse uitkomst extra risico's op te nemen.

Vanuit de voorgeschreven kengetallen concluderen wij dat de begroting financieel op orde is. De samenstelling van het weerstandsvermogen beoordelen we als solide. Onze grondpositie is wel hoog te noemen en daardoor ook onze schuldpositie.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing.

Samenstelling van het bestuur

De gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente. Het college is verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van het beleid zoals de raad dat vaststelt. Kortom: het college vormt het dagelijks bestuur, de gemeenteraad bepaalt de richting en controleert. De burgemeester is van beide de voorzitter.

COLLEGE

Het college houdt zich bezig met de voorbereiding van plannen waarover de gemeenteraad een besluit moet nemen. Verder zorgt het college voor de uitvoering van de besluiten van de gemeenteraad. Het college moet over het gevoerde beleid verantwoording afleggen aan de gemeenteraad. Het college en de portefeuillevverdeling is als volgt:

Burgemeester H.M.F. Bruls

Portefeuille: Openbare orde & Veiligheid, Dienstverlening & Burgerzaken, Externe Betrekkingen, Juridische Zaken, Communicatie en Onderzoek & Statistiek.

Wethouder mevrouw R.D. Helmer-Englebert, SP, 1e loco

Portefeuille: Wijken, Openbare Ruimte, Onderwijs, Sport en Accommodaties.

Wethouder B. Frings, GroenLinks, 2e loco

Portefeuille: Zorg, Welzijn.

Wethouder T. Tankir, PvdA, 3e loco

Portefeuille: Werk, Inkomen, Vroegtijdig schoolverlaten, Economie & Toerisme.

Wethouder H.B.W. van Hees, De Nijmeegse Fractie, 4e loco

Portefeuille: Binnenstad, Citymarketing, Evenementen, Cultuurhistorie, Parkeren, Personeel & Organisatie, ICT en Faciliteiten.

Wethouder B. Velthuis, SP, 5e loco

Portefeuille: Stedelijke Ontwikkeling, Grondbeleid, Wonen en Cultuur.

Wethouder mevrouw H. Tiemens, GroenLinks, 6e loco

Financiën, Duurzaamheid (Klimaat & Energie), Groen & Water, Mobiliteit.

Gemeentesecretaris Van der Ploeg (functie neergelegd per 1 februari 2016) is altijd aanwezig bij collegevergaderingen als adviseur

Vlnr: wethouder Tankir (onder), gemeentesecretaris Van der Ploeg (boven), burgemeester Bruls, wethouder Velthuis, wethouder Helmer-Englebert, wethouder Frings, wethouder Van Hees, wethouder Tiemens

GEMEENTERAAD

De gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente. De Nijmeegse gemeenteraad wordt direct gekozen en bestaat uit 39 leden. De raad heeft drie belangrijke taken, hij:

1. stelt de grote lijnen vast voor het beleid van de gemeente;
2. controleert of het college van B&W zijn taken goed uitvoert;
3. treedt op als vertegenwoordiger van de inwoners van Nijmegen.

Nijmegen heeft 39 raadsleden. De gemeenteraad wordt ondersteund door de Griffier, mevrouw M. A. H. Heffels. Voorzitter van de gemeenteraad is burgemeester Bruls. De raad is als volgt samengesteld en kunt u bereiken via:

Raadsleden & fracties

SP, 8 zetels, fractie@sp.nijmegen.nl

GroenLinks, 8 zetels, fractie@groenlinks.nijmegen.nl

D66, 7 zetels, fractie@d66.nijmegen.nl

PvdA, 4 zetels, fractie@pvda.nijmegen.nl

VVD, 3 zetels, fractie@vvd.nijmegen.nl

CDA, 2 zetels, fractie@nijmegen.cda.nl

Gewoon Nijmegen, 2 zetels, fractie@gewoonnijmegen.nijmegen.nl

Stadspartij DNF, 2 zetels, info@denijmeegsefractie.nijmegen.nl

Verenigde Senioren Partij, 2 zetels, fractie@vsp.nijmegen.nl

Liberaal Nijmegen, 1 zetel, liberaalnijmegen@gmail.com

Bron: www.nijmegen.nl

Bevolking

Leeftijd	2011	2012	2013	2014	2015
0-14 jaar	23.714	23.854	23.792	23.911	23.997
15-24 jaar	28.487	28.681	29.345	30.411	31.563
25-49 jaar	59.857	59.526	59.184	58.884	59.013
50-64 jaar	30.069	30.232	30.493	30.847	31.159
65 jaar e.o.	22.138	22.953	23.629	24.281	25.007
Geslacht					
Vrouwen	85.652	86.129	86.788	87.647	88.766
Mannen	78.613	79.117	79.655	80.697	81.973
Totaal	164.265	165.246	166.443	168.344	170.739

Bevolking - etniciteit

Herkomst	2011	2012	2013	2014	2015
Nederland	123.662	124.089	124.894	126.461	128.204
Westerse landen	20.143	20.275	20.328	20.280	20.393
Niet-Westerse landen	20.460	20.882	21.221	21.603	22.142
Totaal	164.265	165.246	166.443	168.344	170.739

Etnische herkomst

Etnische Herkomst	2011	2012	2013	2014	2015
Nederland	123.662	124.089	124.894	126.641	128.204
Suriname	1.519	1.523	1.524	1.557	1.554
Antillen/Aruba	2.045	2.066	2.095	2.098	2.093
Turkije	5.288	5.313	5.331	5.351	5.403
Marokko	3.440	3.500	3.513	3.570	3.625
Overige	28.311	28.755	29.086	29.127	29.860
Totaal	164.265	165.246	166.443	168.344	170.739

N.B.: De etnische herkomst volgens de CBS-definitie wordt bepaald door het geboorteland van de persoon zelf en van de ouders.

Bouwen en wonen - woningvoorraad - voorraad naar soort woongelegenheden

woningvoorraad	2011	2012	2013	2014	2015
Nieuwbouw koop:					
- laagbouw	137	200	227	220	206
- etage	32	100	225	38	202
Nieuwbouw huur:					
- laagbouw	82	200	80	117	60
- etage	106	750	528	338	330
Totaal woningen per 1 jan 2015 (CBS)	71.083	71.774	71.899	72.606	73.533
Wooneenheden per 1 jan 2015 (CBS)	4.597	4.620	4.619	4.642	5.145
Woonschepen	41	41	46	47	47
Woonwagens	103	103	83	83	83
Totaal	75.824	76.538	76.647	77.378	78.808

Huishoudens naar soort

Huishoudens	2011	2012	2013	2014	2015
Alleenwonend	25.251	25.434	26.006	26.304	26.779
Echtpaar/samenwonend	18.969	18.960	19.279	19.588	19.636
1-oudergezin	4.725	4.851	4.907	5.052	5.104
2-oudergezin	15.424	15.487	15.479	15.445	15.595
Vrij huis	2.928	2.961	3.066	3.233	3.292
Anders	1.130	1.162	916	920	898
Totaal	68.427	68.855	69.653	70.542	71.304

Scholing en vorming - wetenschappelijk onderwijs - hoger beroepsonderwijs

Onderwijs	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
HBO-studenten (bron HAN)					
Gezondheid	11.621	11.993	12.484	12.559	12.011
Economie	3.557	3.898	4.101	4.550	5.078
Educatie	3.348	3.407	3.364	3.530	3.660
Techniek	722	815	880	1.081	1.287
HAN Masterprogramma	-	443	504	1.075	1.010
Totaal HBO-studenten	19.248	20.556	21.333	22.795	23.046
WO-studenten (bron DUO)					
Economie	1.775	1.822	1.790	1.858	1.937
Gedrag en Maatschappij	5.382	5.204	5.006	5.060	4.990
Gezondheidszorg	3.123	3.116	3.191	3.158	3.152
Natuur	2.309	2.405	2.424	2.715	2.888
Onderwijs	197	189	156	157	167
Recht	2.552	2.556	2.355	2.470	2.500
Taal en Cultuur	3.416	3.187	2.924	3.041	3.096
Totaal WO-studenten	18.754	18.479	17.846	18.459	18.730
Totaal studenten	38.002	39.035	39.179	41.254	41.766
Nijmeegse studenten HBO (bron CBS)	6.761	6.933	7.202	7.921	8.284
Nijmeegse studenten WO (bron CBS)	11.434	11.293	11.437	11.623	11.869

N.B.: Nijmeegse studenten zijn woonachtig in Nijmegen en volgen onderwijs in Nijmegen

Bron: CBS, DUO en HAN

ONZE OPGAVE

Met het nieuwe zorgstelsel zijn we vanaf 2015 verantwoordelijk voor alle zorg die buiten de instellingen geleverd wordt. Begeleiding, dagbesteding, jeugdzorg, cliëntondersteuning en beschermd wonen worden daarmee taken die wij gaan regelen. Dat zien we vooral als een kans om onze ambitie een zorgzame stad te zijn de ruimte te geven. Daarbij willen we de kracht van de mensen in onze stad en hun initiatieven benutten; ook door hun ervaringsdeskundigheid te benutten en cliënttevredenheid als belangrijke graadmeter te gebruiken voor de kwaliteit van zorg en ondersteuning. En verder willen we vooral doen wat nodig is voor de kwetsbare inwoners. En dan is er nog onze eigen kracht als gemeente. We worden een sterke, invloedrijke financier in de wereld van zorg en ondersteuning. Die sleutelpositie vraagt van ons dat we een regisserende rol op ons nemen en strategische partnerschappen aangaan met de zorgverzekeraars, de woningcorporaties, het onderwijs en andere partijen. Daarbij vinden we het belangrijk onze taken zo in te richten dat ze toekomstbestendig zijn. Want alleen dan is de zorgzame stad ook een sterke, sociale en duurzame stad.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

Op allerlei manieren hebben we binnen het domein van zorg en welzijn ook in 2015 geïnvesteerd in de kantelingsprincipes van eigen kracht en ervaringsdeskundigheid, door initiatieven te ondersteunen, door bijvoorbeeld professionals te trainen in sociale netwerkstrategieën, door voorzieningen zoveel mogelijk wijkgericht en in samenhang te organiseren en door innovatieprojecten te financieren. In de uitvoering van de nieuwe zorgtaken heeft het accent gelegen op zorgcontinuïteit, om te zorgen er geen mensen tussen wal en schip zijn gevallen. We hebben een begin gemaakt met de gewenste beweging, maar voor de beoogde trendbreuk in de volle breedte is meer tijd nodig. Zo is de beoogde verschuiving van residentiële naar ambulante jeugdhulp nog niet terug te zien in de cijfers.

In 2015 is een nieuwe Huisvestingsverordening vastgesteld. Hierin is de toewijzing van een levensloopgeschikte of rolstoelwoning op lokaal niveau geregeld. Rolstoelwoningen worden in eerste instantie uitsluitend aangeboden aan woningzoekenden met een indicatie voor een levensloopgeschikte c.q. rolstoelwoning. Het urgentiebeleid is uitgebreid voor mantelzorgers. Mantelzorgers (of zorgbehoevendenden) kunnen lokaal een urgentie aanvragen om hiermee dichterbij de buurt van een naaste te kunnen wonen om de te leveren mantelzorg te kunnen bieden. Ten aanzien van het Planningskader Wonen en Zorg is in 2015 een actieprogramma opgesteld met negen speerpunten waaraan de komende jaren verder gewerkt wordt. Een deel van de thema's is specifiek gericht op ontwikkelopgaven of knelpunten op het gebied van Wonen, Zorg en Welzijn in één specifieke wijk. Een ander deel van de actiepunten richt zich op overkoepelende problematiek in meerder wijken in de stad.

In 2015 hebben we op verschillende manieren geïnvesteerd in de samenwerking tussen scholen, leerplicht, jeugdhulp en sociale wijkteams. Zo heeft in 2015 een evaluatie plaats gevonden van het schoolmaatschappelijk werk waarin aandacht is besteed aan de inpassing van het schoolmaatschappelijk werk in de nieuwe structuur van de sociale wijkteams na de transitie van de jeugdzorg en de invoering van Passend Onderwijs. Uit de evaluatie spreekt brede waardering voor het schoolmaatschappelijk werk en de uitkomsten hiervan vormen de basis voor nader te maken afspraken. Om te bepalen wie verantwoordelijk is voor welk type hulp, gemeente (Jeugdwet) of school, is als hulpmiddel voor de sociale wijkteams en andere doorverwijzers de handreiking "Zorg op school" opgesteld.

Omdat het voortgezet onderwijs (VO) niet wijkgericht is, is specifiek voor verbetering van de samenwerking tussen het VO, sociale wijkteams en jeugdhulp, tijdelijk een 'verbinder' aangesteld, die knelpunten inventariseert en met voorstellen komt voor oplossingen.

Tot slot is medio 2015 op een aantal PO, SO en V(S)O scholen het innovatieproject De School als Vindplaats gestart. In dit project vindt vroegsignalering op school plaats door de jeugdhulpaanbieders van de Combinatie in samenwerking met ouders, sociaal wijkteam, school, jeugdgezondheidszorg, leerplicht en kind- en jongerenwerk. Op beleidsmatig niveau werken we samen met de gemeenten uit de regio en samenwerkingsverbanden passend onderwijs aan de uitvoering van de Ontwikkelagenda Passend Onderwijs aan Jeugd. Centrale thema's hierbij zijn:

leerlingenvervoer, het voorkomen van thuiszitten, het realiseren van een dekkend onderwijsaanbod in de regio en het verbeteren van de verbinding tussen school en zorg. In het kader hiervan hebben we in 2015 een gezamenlijk onderzoek gedaan naar de inzet van specialistische hulp en extra ondersteuning op scholen voor speciaal onderwijs in onze samenwerkingsverbandregio. De knelpunten die hieruit naar voren komen zullen worden meegenomen in de inkoop van jeugdhulp voor 2017 en het verder ontwikkelen van een passend aanbod.

Het afgelopen jaar hebben we het aanvalsplan armoede en schulden vastgesteld. Daarin is onze ambitie voor het voorkomen en bestrijden van de armoede- en schuldensituaties geformuleerd in tien ontwikkellijnen. We brengen bijvoorbeeld beter in kaart wat er allemaal al in de stad gebeurt op dit gebied en we verbinden initiatieven met elkaar. We signaleren schuldensituaties vroegtijdig en pakken de signalen pro-actief op. Ook organiseren we een regiefunctie, van waaruit wordt gestuurd op de juiste inzet van passende instrumenten op het gebied van schulddienstverlening in de wijken. Daarnaast organiseren we meer preventie op scholen en we sturen op kwalitatief betere bewindvoering en een goede afstemming met zorginstellingen over financiële dienstverlening. F!X budgetbeheer en budgetcoaching, een gezamenlijk project van Bureau Schuldhulpverlening en het Inter-lokaal is in 2015 verder doorontwikkeld. Samen met de keten (onder andere Humanitas, FIBON en de Diaconie) zorgen Bureau Schuldhulpverlening en het Inter-lokaal voor een uitgebreid aanbod op het gebied van Schulddienstverlening.

Het minimabeleid hebben we het afgelopen jaar in stand kunnen houden. We vinden het onverminderd belangrijk dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. Er is daarom ook in 2015 een veelheid aan regelingen verstrekt, variërend van cultuur- sport- en schoolbijdragen voor kinderen (het Kinderfonds), toekenningen bijzondere bijstand, toekenningen individuele inkomenstoelagen en toekenningen individuele studietoelagen. Ook hebben we middels subsidies in 2015 wederom mogelijk gemaakt dat de Voedselbank, de Kledingbank en het Inter-lokaal voedselpakketten, kledingpakketten en voorzieningenchecks hebben verstrekt. De belangrijkste ontwikkeling in 2015 is wellicht de uitbreiding van de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) geweest. Het pakket is uitgebreid, de gemeentelijke bijdrage is verhoogd en de inkomensgrens is verhoogd, waardoor de deelname aan de CAZ met bijna 50% is toegenomen.

Zowel in het kader van schulddienstverlening, als armoedebestrijding hebben we in 2015 meer mensen bereikt en zodoende een extra bijdrage kunnen leveren aan de participatie van een kwetsbare doelgroep in Nijmegen.

ONZE OPGAVE

Een aantrekkelijke stad om te wonen die kan blijven groeien. Dat willen we mogelijk maken. Variatie in woonmilieus in een ongedeelde stad voor iedereen. Dat betekent dat we een stevige ontwikkelopgave hebben. Wat de woningbouw betreft is daarbij de betaalbaarheid, met name in de huursector, een belangrijk speerpunt. Een aantrekkelijke woonstad heeft, naast goede en voldoende woningen, ook te maken met goede voorzieningen, een aantrekkelijke binnenstad, sport en cultuur, bereikbaarheid en cultuurhistorische elementen in het stadsbeeld. De opgave bestaat uit de invulling van de woningbouwopgave, met prioriteit voor Waalfront en Waalsprong, en focus op betaalbaarheid en meer middeldure woningen. We hebben meer woningen met zorg nodig om effecten van de vergrijzing op te vangen. De hoge instroom van vergunninghouders zorgt voor een extra opgave.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

We hebben in 2015 600 woningen opgeleverd, en meer dan 1.000 in aanbouw genomen. De productie is lager dan begroot doordat de oplevering van een aantal projecten over de jaargrens zijn geschoven.

Het accent ligt daarbij op de 2 grote uitbreidingslocaties, Waalsprong en Waalfront. Op het terrein van wonen en zorg zijn er 6 nieuwe complexen voor beschermd wonen gereed of in aanbouw, met totaal 97 woningen. Voor starters en jongeren is de Nimbustoren opgeleverd, met 116 sociale huurappartementen. In de nieuwe woonvisie, die op 1 december door het college is vastgesteld, is de taakstelling voor goedkope woningbouw met 2600 woningen opgehoogd om de grote instroom aan vergunninghouders en de effecten van de extramuralisering het hoofd te kunnen bieden. Een eerste project voor opvang van vergunninghouders is gerealiseerd in de het voormalige SSHN complex aan de Griftdijk. Het project om meer locaties te vinden, en haalbare plannen te ontwikkelen om meer mensen op te vangen is in 2015 gestart. Met de opgaven uit de nieuwe woonvisie is de basis gelegd voor het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties.

De raad neemt in 2016 een besluit over de woonvisie.

ONZE OPGAVE

We willen investeren in een sterk, sociaal en duurzaam Nijmegen en verbinden daarbij economie met arbeidsparticipatie en onderwijs. We spannen ons maximaal in voor economische ontwikkeling, state- of- the- art- onderwijs en een aantrekkelijke arbeidsmarkt, zodat we optimale ontwikkelkansen bieden en er voor elke inwoner van Nijmegen perspectief op een reguliere baan is. Al deze acties en initiatieven winnen aan kracht door gezamenlijk op te trekken. Samenhangend arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid is een randvoorwaarde voor economische groei, voor innovatie en voor de ontwikkeling van (jonge) mensen tot veelzijdige sociale en verantwoordelijke burgers die een waardevolle bijdrage leveren in werk en samenleving. We hebben daarbij specifieke aandacht voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

Ondernemen in Nijmegen

Ondernemen in Nijmegen zien we als een gezamenlijke opgave van overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoek. Met de Economische Innovatie Agenda geven we hier concreet vorm aan. Afgelopen jaar hebben we de volgende resultaten bereikt:

- In onze startup-aanpak zijn er ondernemerspitches voor startende bedrijven georganiseerd.
- Met het project “Health Accelerator” van Rock Start in Novio Tech Campus (NTC) werven we wereldwijd startups die aansluiten bij het Nijmeegse ecosysteem van kennisinstellingen en kennisintensieve bedrijven (Health en Life Sciences). Inmiddels hebben zich 10 startups in NTC gevestigd.
- Met de kennisinstellingen hebben we aan een strategische acquisitie aanpak gewerkt. We hebben het MKB gefaciliteerd om maximaal te profiteren van de Europese innovatiemiddelen. Zo is een proeftuin op het vlak van zorginnovatie waar ook MKB bedrijven innovatieve producten kunnen uittesten opgezet (Parkinsonnet).
- De Nijmeegse campus, gevormd door Campus Heijendaal, Novio Tech Campus en de HAN Campus, is de hotspot voor innovatie en kennisontwikkeling. De ontwikkeling van de Novio Tech Campus verloopt positief. NTC biedt bedrijven in de health, life science en semiconductors een ideale vestigingsplek en biedt spin-off bedrijven van de RU, UMC en de HAN kansen om zich te vestigen als ze op de campus Heijendaal uit hun jasje groeien. Inmiddels zijn er 21 bedrijven op NTC gevestigd.

Behouden en scheppen van (nieuwe) werkgelegenheid

We zijn er in geslaagd verschillende bedrijven voor de stad aan te trekken, te behouden en te faciliteren in hun groei. Onze acquisitie resulteerde onder andere in de vestiging van nieuwe bedrijven op Novio Tech Campus, maar ook elders in de stad. Acquisitie is van belang voor de uitbreiding van onze werkgelegenheid, maar het faciliteren van behoud en/of uitbreiding van werkgelegenheid bij reeds gevestigde bedrijven is minstens zo belangrijk. GDF-Suez faciliteren we in het proces om de Groene Delta te ontwikkelen (kruisbestuiving tussen allerlei duurzame energieprojecten en vestiging van (nieuwe) bedrijven op deze plek). Al deze ontwikkelingen leiden tot honderden nieuwe banen in Nijmegen. Helaas is er door faillissementen en krimp van bedrijven ook sprake van verlies van arbeidsplaatsen, met name in de sectoren zorg en welzijn en industrie.

Het aantal banen in het Rijk van Nijmegen groeit per jaar met ongeveer 0,5%. Landelijk stijgt het aantal banen in een vergelijkbaar tempo. De groei van de werkgelegenheid in onze regio komt vrijwel volledig voor rekening van zakelijke diensten, waaronder uitzendbureaus. Bij zorg en welzijn en industrie gaan de meeste banen verloren. Tegelijkertijd bieden innovatieve zorgbedrijven en kennisinstellingen veel kansen voor – met name – hoger opgeleiden.

Human capital-scan

De vraag op de regionale arbeidsmarkt ziet er nu anders uit dan voor de crisis en het aanbod van werkzoekenden sluit daar niet overal goed op aan. Daarom werken we samen met onderwijs en bedrijfsleven om in te spelen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Om een concreet beeld te krijgen over deze ontwikkelingen in de zorg (Cure

en Care) hebben we samen met onderwijsinstellingen en werkgevers een human capital-scan in de zorg uitgevoerd. We hebben gezamenlijk afspraken gemaakt om tot een regionaal Zorgpact te komen. We gaan binnen dit pact projecten realiseren die de knelpunten oplossen tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor zorg en welzijn. De gemeenten Arnhem en Nijmegen, zorg- en welzijnsorganisaties en onderwijsinstellingen (onder andere HAN en ROC's Nijmegen en Rijn-IJssel) hebben de aftrap gegeven voor een Zorgpact voor de regio Arnhem en Nijmegen. Het Actiecomité Zorg en Welzijnspact is inmiddels van start gegaan. De Zorgpacten zijn een initiatief van de ministeries OC&W en VWS. Daarnaast is een start gemaakt met het Techniekpact waarin afspraken worden gemaakt over de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt in de technieksector om daarmee het tekort aan technisch personeel terug te dringen.

Maximale ontwikkelingskansen voor jongeren

Samen met het gehele onderwijsveld, van de voorschoolse periode tot en met de Hogeschool Arnhem-Nijmegen en Radboud Universiteit, is de gezamenlijke ambitie om jongeren van 0 tot 20 jaar in Nijmegen optimale ontwikkelingskansen te bieden, zodat ze het onderwijs verlaten met een diploma en ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren in werk en samenleving. Het afgelopen jaar hebben we samen met het onderwijs de innovatieve onderwijsagenda opgesteld. Het is de agenda geworden van de onderwijspartners en zij stellen een projectleider beschikbaar en realiseren gezamenlijke projecten.

Het aantal jongeren in onze arbeidsmarktregio dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, blijft dalen. Vanaf 2011 tot eind schooljaar 2013-2014 is het aantal met 42% gedaald. We sluiten nu aan op het landelijk gemiddelde van 1,8%. Uit voorlopige cijfers over schooljaar 2014-2015 van het MBO blijkt dat de daling zich voortzet.

We zien dat het voor het onderwijs een uitdaging is om in te spelen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het onderwijs stuurt op een goede studievoorziening, aanbod van arbeidsmarktrelevante opleidingen en keuzevakken. Maar we zullen in 2016 ook de vraag aan werkgevers stellen welke rol het bedrijfsleven zelf wil spelen om goede (geschoolde) jongeren uit het onderwijs aan zich te binden. Het bedrijfsleven kan dat doen door het bieden van voldoende stageplekken en scholen ondersteunen met up to date praktijklokalen, die een realistisch beeld geven van de moderne bedrijven.

Werkbedrijf Rijk van Nijmegen heeft concreet vorm gekregen

In 2015 is het Werkbedrijf concreet aan het werk gegaan om de doelstellingen van de Participatiewet in onze regio te realiseren. We werken er aan om de schotten tussen de verschillende regelingen voor werkzoekenden en mensen met een arbeidsbeperking te doorbreken. Het afbreken van deze schotten komt tot uiting in onze uitvoeringsorganisatie, het Werkbedrijf en Breed zijn per 1 januari 2016 volledig geïntegreerd. In 2015 is in het Werkbedrijf de werkgeversdienstverlening opgezet. We hebben ingezet op samenwerking tussen werkgevers- en werknemersorganisaties, onderwijs en overheid, om de kansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. We liggen op schema bij het realiseren van de banenafpraak (nieuwe banen voor mensen met een beperking). Er blijft sprake van stevige uitdagingen; van het aantrekken van de economie profiteren vooral goed gekwalificeerde werkzoekenden. Het vergroten van de uitstroom naar werk van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, blijft een enorme opgave.

Doorontwikkeling thema

Het thema 'De stad die werkt en leert' begeeft zich op het snijvlak van de programma's Werk & Economie en Onderwijs. Beide programma's willen in hun samenwerking in 2016 het thema – en de hieraan verbonden opgaven – meer concreet maken. De beroepsgerichte aspecten van het voortgezet onderwijs willen we verder versterken, door onderwijs en bedrijfsleven te faciliteren en waar mogelijk regie te voeren op dit proces. In de sectoren Zorg en Techniek heeft de samenwerking inmiddels concreet vorm gekregen door het Zorgpact en het Techniekpact. Daarnaast richten we ons ook op de sector Logistiek, die onder andere van belang is voor de werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt, waarin we de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid willen versterken.

ONZE OPGAVE

Samen met onze bewoners, bedrijven, instellingen en scholen zorgen we voor een groene en duurzame stad. Het thema leeft volop. Er gaat bijna geen dag voorbij dat er niet een groep actief is om een nieuw initiatief met ons te delen of bezig is om een bestaand project verder te brengen. Die initiatieven en projecten ondersteunen we van harte, we geven ze de ruimte en verbinden groeperingen en projecten met elkaar. We investeren natuurlijk ook zelf in duurzaamheidsmaatregelen, zoals fietsroutes, openbaar vervoer en extra groen.

We houden vast aan het bestaande klimaat- en energiebeleid met als doel om in 2045 energieneutraal te zijn. De klimaatconferentie in Parijs (COP21) heeft ons van de noodzaak doordrongen dat het formuleren van een tussendoel kan helpen om de energietransitie te versnellen. Over 15 jaar zullen we nog maar zeer beperkt over Nederlands aardgas kunnen beschikken.

We blijven stevig inzetten op energiebesparing (10 procent extra in de periode 2014-2018), we ondersteunen zon- en windenergieprojecten en werken aan de uitbreiding van het warmtenet. We streven naar een circulaire en biobased economie met een positief effect voor de regionale werkgelegenheid en met lagere woonlasten voor onze inwoners.

Door verbindingen te leggen tussen burgers, (energie)bedrijven, woningcorporaties, energie- en milieuorganisaties, coöperaties, kennisinstellingen en mede-overheden versterken we onze aanpak. Onze deelname aan de EU Green Capital award motiveert groepen om ook nieuwe duurzame initiatieven te ontplooiën.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

Duurzame stedelijke ontwikkeling

In 2015 hebben we intensieve gesprekken gevoerd met de woningcorporaties over onze ambitie om alle sociale huurwoningen op energielabel B brengen. De verduurzaming van de totale woningvoorraad vormt een gezamenlijk einddoel. We inventariseren op wijkniveau welke opties het meest kosteneffectief zijn voor verduurzaming. We voeren gesprekken met de corporaties om ze zo goed mogelijk te ondersteunen en leggen afspraken vast in prestatie-overeenkomsten. Projecten van SSHN en Standvast/De Gemeenschap hebben financiële ondersteuning in 2015 gekregen.

Met behulp van provinciale en gemeentelijke subsidies hebben al enkele duizenden bewoners hun eigen woning aangepakt (isolatie, zonne-energie, etc.). De ondersteunende subsidies hebben we eind 2015 beëindigd. In de plaats daarvan hebben we het gemakkelijker gemaakt om een goedkope gemeentelijke lening te verkrijgen indien voorfinanciering lastig is voor (verenigingen van) woningeigenaren. Het loket duurzaam wonen ondersteunt de particuliere woningeigenaren.

Voor de langere termijn optimaliseren we de energie-infrastructuur in nieuwe en bestaande stadsdelen en wijken. Naast zon- en windenergie en gebruik van restwarmte bezien we ook verdere mogelijkheden voor het gebruik van bodem- en bio-energie.

Duurzame economie

In de afgelopen jaren zijn in onze stad en haar omgeving diverse bedrijven ontstaan die werk maken van duurzame energie. Bedrijvenverenigingen zoals TPN-West en Bedrijvenvereniging Nijmegen Zuid hebben vooruitstrevende initiatieven ontwikkeld om hun werkgebied te verduurzamen. Energiebesparing en het gebruik van duurzame energie zijn speerpunten.

De energietransitie is Nijmegen letterlijk zichtbaar. De kolencentrale is gesloten, en tegelijkertijd is de eerste vervangende decentrale energiebron op deze locatie gerealiseerd (4000 zonnepanelen). We helpen het bedrijf zo goed mogelijk om andere hernieuwbare energiebronnen op het terrein te realiseren. Daarnaast heeft de burgerwindcoöperatie met een zeer succesvolle crowdfundingactie meer dan voldoende middelen opgehaald om

in 2016 4 windturbines te bouwen aan de noordkant van de stad. Het project wordt nu als landelijk voorbeeld gezien hoe windenergieprojecten met inzet van inwoners succesvol kunnen worden gerealiseerd.

We hebben in 2015 onderzoek laten verrichten naar de ontwikkelkansen van een circulaire en biobased economy. TPN-West kan uitgroeien tot een belangrijke circulaire hotspot. De landelijke circular economy boostcamp en het symposium “Bouwen aan groene ketens” waren succesvolle evenementen. De Rabobank Rijk van Nijmegen analyseert nu innovatie- en businessmogelijkheden voor bedrijven.

In het kader van de landelijke Agenda Stad heeft het Ministerie van EZ ons gevraagd om samen met Arnhem, Ede, Apeldoorn en de provincie Gelderland een citydeal te ontwikkelen. Daarin zullen we afspraken maken hoe we in Gelderland de energietransitie kunnen versnellen.

Leefbare stad

We streven naar een groene stad met een gezonde luchtkwaliteit. Het onderzoek naar de invoering van een Nijmeegse norm voor roet hebben we afgerond. We ontwikkelen samen met Nederlandse en Duitse partners projecten om de scheepvaart te verduurzamen. De walstroomvoorzieningen breiden we uit en we hebben een lager haventarief voor schone schepen vastgesteld.

Door de klimaatverandering moeten we rekening houden met meer periodes van droogte, hittegolven en extreme regenval. Groene ruimte om water te bergen en de zomerse hitte in de stad te dempen zal meer en meer nodig zijn om een gezonde en leefbare stad te blijven.

Onze inzet op duurzame transportbrandstoffen, het faciliteren van elektrisch vervoer (o.a. door het realiseren van openbare laadpunten) en het stimuleren van fietsen en openbaar vervoer dragen ook bij aan een gezond leefklimaat.

ONZE OPGAVE

De binnenstad beslaat het gebied tussen de singels, Waalkade en het spoor. Het gebied is een belangrijke drager van de identiteit en geschiedenis van onze stad, het visitekaartje van Nijmegen, onze grootste bezoekerstrekker en een belangrijke woon- en werklocatie. Er is een divers winkel-, horeca en cultuuraanbod. De binnenstad verandert van een “place to buy” naar een “place to meet”. Bezoekers combineren het winkelen steeds meer met een bezoek aan café of restaurant. Kunst en cultuur verrijken de beleving van de binnenstad. Evenementen trekken bezoekers, wat weer gunstig is voor het winkel- en horeca-aanbod.

Door macro-economische ontwikkelingen schommelen passanten aantallen, staan bestedingen van bezoekers onder druk en is er leegstand in bepaalde delen van de binnenstad. Samen met ondernemers, eigenaren, bewoners, culturele instellingen, andere marktpartijen willen we de binnenstad weerbaarder maken voor de toekomst.

Om onze ambities te realiseren hebben we begin 2015 de “Agenda voor de Binnenstad 2015 e.v” vastgesteld, waarin de drie pijlers zijn geformuleerd waarlangs we te werk gaan:

- Actieve aanpak van de leegstand in de Binnenstad
- Versterken van aanbod en ambiance
- Inzetten op het aantrekken van nog meer bezoekers naar de binnenstad

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

Actieve aanpak van de leegstand

In het najaar van 2015 is de visie “Binnenstad van de toekomst” unaniem door de Raad vastgesteld. In deze visie stond de aanpak van leegstand en het ondersteunen van het transformatieproces in de binnenstad centraal. Aan de hand van een geactualiseerde Weerbaarheidsanalyse zijn de sterke en minder punten van zeven deelgebieden in de binnenstad in kaart gebracht.

Eind 2015 is gestart met de uitvoering van de in de Visie gepresenteerde veertien-puntenaanpak. Vier aandachtsgebieden zijn met voorrang opgepakt, te weten de Bloemerstraat-Smetiusstraat, Hertogstraat, Waalkade en Molenpoortpassage. In overleg met eigenaren, ondernemers en bewoners worden er straatprofielen opgesteld voor de Hertogstraat en Bloemerstraat. De straatprofielen vormen de basis voor het aantrekken van nieuwe concepten, het stimuleren van functieverandering en het opstellen van een aanpak met projecten en instrumenten voor de komende jaren. Samen met de eigenaar van de Molenpoortpassage is gewerkt aan een nieuw profiel voor de Molenpoortpassage. Voor de Waalkade zijn het afgelopen jaar veel ideeën opgehaald.

Aanpak van leegstand vraagt om inzet van alle partijen in de binnenstad. Er is een Aanjaagteam Bruisende Binnenstad, waarin jonge actieve ondernemers in de binnenstad hun visie op ontwikkelingen en verbeteringen voor de binnenstad kenbaar maken. De Werkgroep Vastgoed -met belanghebbende partijen als de vastgoedeigenaren, financiële wereld instellingen en het Huis voor de Binnenstad is regelmatig bij elkaar gekomen. De oprichting van een Vereniging van Vastgoedeigenaren in de binnenstad is hieruit voortgekomen en gaat begin 2016 van start. Van belang is dat eigenaren, makelaars en ondernemende partijen in de stad elkaar kunnen vinden. In 2015 is de basis gelegd voor instrumenten waarmee deze partijen vanaf 2016 mee aan de slag kunnen: een pandenbank, bidbook en de oprichting van een kennisbank bij de G32. Er is een Transformatieteam Binnenstad opgezet en een accountmanager Transformatie aan gewezen waar nieuwe initiatieven zich kunnen melden.

Leegstand in de binnenstad wordt voor een belangrijk deel bepaald door macro-economische omstandigheden, maar ook lokale omstandigheden en lokaal beleid zijn van invloed op leegstand. Om steeds in beeld te hebben hoe leegstand in de binnenstad zich ontwikkelt monitoren we leegstand op regelmatige basis en blijven dat de komende jaren ook doen. We hebben de ambitie gesteld dat het leegstandspercentage in Nijmegen gelijk of beter is dan het gemiddelde van vergelijkbare kennissteden. Per 1 januari 2016 is de leegstand 8,8% in de binnenstad en daarmee 1,8% gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor. Hiermee zitten we net onder het gemiddelde van vergelijkbare kennissteden (8,9%).

Versterken van aanbod en ambiance

Bezoekers verwachten in een binnenstad sfeer, gezelligheid, netheid en veiligheid aan te treffen. Of we aan die verwachtingen van de bezoeker voldoen meten we in de Stadscentrummonitor. Begin 2015 is de nieuwe Stadscentrummonitor vastgesteld. Ons streven om de goede waardering voor de binnenstad vast te houden en te verbeteren is geslaagd. Het algemene oordeel van de bezoeker is gestegen van een 7,4 naar een 7,5 ten opzichte van de vorige stadscentrummonitor.

Het Actieprogramma “Economisch Offensief Binnenstad” is succesvol afgerond. In de periode 2012-2015 is samen met het Huis voor de Binnenstad uitvoering gegeven aan een programma van in totaal € 1,8 miljoen om het vestigingsklimaat in de binnenstad voor ondernemers, eigenaren en bewoners te verbeteren. Een breed scala aan projecten is uitgevoerd, uiteenlopend van promotie en marketing van de Binnenstad via het Huis voor de Binnenstad tot het stimuleren van ondernemers- en ondernemersverenigingen. We hebben geïnvesteerd in kleinschalige ingrepen in de openbare ruimte. Zo heeft de Marienburgsestraat een nieuwe inrichting gekregen. Een ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Bloemerstraat is opgesteld. Graffiti is aangepakt. Samen met de ondernemers hebben we het Lichtplan voor de binnenstad uitgevoerd en is de kerstverlichting voor de gehele binnenstad op orde gebracht. De voetgangersbewegwijzering in de binnenstad is geactualiseerd. We hebben een investeringsregeling voor gevelaanpak van wederopbouwpanen inclusief een sfeerbeeldenboek uitgevoerd, waarmee eigenaren zijn aangezet tot investeren in hun panden.

Inzetten op het aantrekken van nog meer bezoekers naar de binnenstad

Meer bezoekers naar de binnenstad betekent meer bestedingen en daardoor meer werkgelegenheid. Uit de Stadscentrummonitor blijkt dat bezoekers in de binnenstad minder lang blijven, maar wel meer besteden dan 2 jaar geleden. Het bezoek op de donderdagavond en zaterdag neemt iets af, daarentegen is de zondag druk bezocht. In 2015 hebben we de Verordening Winkeltijden geëvalueerd. Hieruit bleek dat een meerderheid van de bezoekers en ondernemers tevreden is met de nieuwe ruimere mogelijkheden voor openstelling van de winkels.

Bezoekers komen naar de binnenstad omdat daar iets te beleven valt. Ook in 2015 zien we dat functies als horeca, cultuur en evenementen aan belang toenemen. Nieuwe initiatieven op het vlak van horeca maken gebruik van de ruimere regels die er zijn voor (lichte)-horeca. Er zijn steeds meer kleinschalige horeca-initiatieven als koffiezaken, lunchrooms en ijssalons in de binnenstad, die aansluiten bij de wensen van de hedendaagse bezoekers. De landelijke trend van “blurring”, menging van verschillende concepten in één zaak, zien we ook duidelijk in Nijmegen terug. We zijn begonnen met het onderzoeken van de manier waarop cultuurhistorie een rol kan spelen in het meer aantrekkelijk maken van winkelpanden en winkelstraten.

Een goed cultureel klimaat draagt zeker bij aan meer bezoek aan de binnenstad. Met onze vier podia (Doornroosje, Lindenberg, LUX en Vereniging&Schouwburg) hebben we dit jaar 15% meer bezoekers naar het centrum getrokken, dan vorig jaar. LUX trekt met 230.000, sinds jaar en dag de meeste bezoekers van de vier podia, maar Doornroosje heeft de grootste stijging van de bezoekersaantallen gerealiseerd (50%). De vier podia zijn goed voor ruim 550.000 bezoekers aan de binnenstad.

Evenementen nemen een steeds belangrijkere plaats in als het gaat om beleven in de binnenstad. In 2015 is gestart met de voorbereiding van WijzijnNijmegen 2016, als we bijvoorbeeld de 100ste Vierdaagsemarsen, de Giro d'Italia en de ‘housewarming’ van Ruimte voor de Waal Nijmegen vieren. In 2015 is ook een belangrijk deel van locatiegebonden evenementenbeleid afgerond.

Om nog meer bezoekers te trekken willen we een kwaliteitsslag voor de centrummarkt. We hebben in 2015 gesprekken gevoerd met belangrijkste stakeholders die als basis worden gebruikt voor het opstellen van een nieuwe marktverordening. We hebben de haalbaarheid van een markthal voor Nijmegen onderzocht. Dit onderzoek maakte duidelijk dat er zeker kansen zijn, maar dat aan private partijen wordt overgelaten om hierop in te spelen.

Goede bereikbaarheid van het centrum blijft een belangrijke randvoorwaarde voor het aantrekken van bezoekers. We werken aan de uitvoering van de motie “Meer ruimte voor voetganger, fiets en consument”. Uiteindelijk zal dit resulteren in een voorstel om te komen tot een aangepaste verkeersstructuur in en om het centrum waarbij bereikbaarheid en socio-economische aspecten worden betrokken.

ONZE OPGAVE

Onze stad heeft belang bij een sterke regio; de regio heeft belang bij een sterke centrumstad. Met dat gedeelde belang voor ogen werken we op veel terreinen in regionaal verband samen waarbij de keuze voor partners en vorm van samenwerking afhankelijk is van het onderwerp. In bijna alle gevallen is daarbij een goede relatie met het Gelderse provinciebestuur een belangrijke randvoorwaarde.

Regionale samenwerking helpt ons bij het realiseren van verschillende beleidsdoelstellingen: we zorgen daarmee voor efficiency- en agglomeratievoordelen, werven externe middelen, verbeteren de concurrentiekracht van de lokale economie, verbeteren het vestigingsklimaat en bereiken draagvlak voor onze educatieve en sociaal-culturele voorzieningen.

Bij regionale samenwerking gaat het vaak om de keuzes die we maken in samenwerkingsconstructies en de aansturing van bovenlokale partijen. Het borgen van de algemene discussie over democratische legitimiteit vormt een belangrijk onderdeel van onze regionale opgave.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2015

Rijk van Nijmegen

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen heeft in haar eerste jaar belangrijke voortgang geboekt met (de module) Het Werkbedrijf en de verdere uitbouw met modules voor bijvoorbeeld ICT.

Regio Arnhem-Nijmegen

Alle 19 aangesloten gemeenten besloten tot deelname aan een nieuwe vorm van regionale samenwerking. Eind 2015 zijn de nieuwe vormen van regionale samenwerking bekrachtigd met de start van een Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen city region; een platform voor overleg en afstemming. In vier portefeuilleoverleggen (economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid) wordt vorm gegeven aan de regionale samenwerking. Ook de Stichting Economic Board Region Arnhem Nijmegen is eind 2015 formeel gestart. Het bestuur is gevormd en ambities zijn geformuleerd. Voor een aantal uitvoerende taken, zoals het doelgroepenvervoer, de woonruimteverdeling en de lobby van Bureau Brussel zijn pragmatische organisatorische oplossingen gevonden. De gezamenlijke opgaven en ambities van het stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen zijn begin 2015 vastgelegd in een integrale MIRT agenda. Vervolgens is een MIRT-Uitnodigingsagenda opgesteld waarbij focus is aangebracht met drie programma's: bruisende binnensteden, campusontwikkeling en smart energy.

Gelrestad

De colleges van de vier grote steden (Arnhem, Ede, Apeldoorn en Nijmegen) en de provincie kwamen 2 maal bij elkaar en verkennen mogelijkheden om hun krachten te bundelen. Deze lichte samenwerking is vooral gericht op gezamenlijke belangenbehartiging. Gelrestad is aangesloten op het proces AgendaStad en werkt aan het vormgeven van een citydeal Energiestransitie waarmee Gelrestad zich landelijk (AgendaStad) en in Europees verband (Urban Agenda) wil profileren als koploperregio. De Giro d'Italia 2016 is een ander project dat concrete samenwerking tussen steden en provincie teweeg heeft gebracht.

Euregio Rijn-Waal

Nijmegen is actief in dit netwerk van vijftig gemeenten, drie Nederlandse provincies en enkele Westfaalse regeringsinstanties. Euregio Rijn Waal heeft het initiatief genomen om tot een platform te komen voor grensoverschrijdende ontmoetingen en gesprekken tussen bestuurders, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Een politiek ontmoetingsforum speciaal voor volksvertegenwoordigers is inmiddels in de maak. Ook de grote centrumsteden erkennen dat de Euregio veel meer is dan een loket voor Interregsubsidies. Deze centrumsteden aan beide zijden van de grens zijn gestart met een verkenning van samenwerkingsmogelijkheden. Nijmegen wil een Europese stad zijn waar grensoverschrijdend gewerkt, geleerd en geleefd wordt. Deze lijn is in de Kadernota Onbegrensd en Onbevangen verder uitgewerkt en geconcretiseerd in de Uitvoeringsagenda Europa die

in 2015 is vastgesteld. Het ontwikkelen van hartelijke relaties met onze Duitse burens heeft onze speciale aandacht. We proberen o.a. belemmeringen voor grenslandelaars weg te nemen, we willen de kennis van de Duitse taal en cultuur bevorderen en infrastructurele verbindingen versterken. De discussie over reactivering van de spoorlijn Nijmegen-Kleve kreeg eind 2015 een nieuwe impuls door de belangstelling die de Duitse spooraanbieder Arriva toont.

Nieuwe provinciebestuur

Met het nieuw aangetreden college van Gedeputeerde Staten van Gelderland wordt gesproken over de regionale Gebiedsagenda, uitwerking van de provinciale gebiedsvisie en met de MIRT Uitnodigingsagenda als belangrijkste onderlegger. Nadat de gezamenlijke regionale inspanning om tot een Vrijheidsmuseum te komen niet tot succes leidde, is de regionale samenwerking rondom het thema Oorlog en Vrijheid doorgezet. De Liberation Route is daarin een verbindend element.

Overige stedelijke netwerken

We onderhouden goede relaties met de regio's Oost-Brabant en Noord-Limburg, onder andere gericht op verbetering van infrastructuur en bereikbaarheid, vooral per spoor.

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

We willen bereiken dat voor de burgers goed inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met de ter beschikking gestelde middelen, zoals geld en personeel.

Door het heffen van gemeentelijke belastingen genereren wij inkomsten voor ons lokale beleid. We doen dat op een zorgvuldige manier, met inachtneming van de vastgestelde uitgangspunten voor ons belastingbeleid. In het kader van goed bestuur, willen we onze rol als solide, betrouwbare en transparante overheid waarmaken.

Via het gemeentelijk onderzoeksprogramma is gezorgd voor objectieve, betrouwbare en bruikbare maatschappelijke informatie en kennis over stad en effecten van beleid gemaakt.

We waken over de rechtsstatelijkheid en juridische kwaliteit van het functioneren en handelen van de gemeente op basis van een systeem van juridische kaderstelling en toezicht. En we dragen zorg voor de afhandeling van bezwaren en klachten.

We maken het gemeentelijke beleid openbaar en lichten dat waar nodig toe. We informeren iedereen helder en tijdig.

We bevorderen verder dat onze inspanningen op het vlak van externe betrekkingen meerwaarde opleveren voor andere gemeentelijke programma's en voor maatschappelijke instellingen, bedrijven en burgers. We willen een grotere betrokkenheid van Europa, Rijk en Provincie bij Nijmeegse plannen en ontwikkelingen, met als resultaat inhoudelijke en financiële steun. Kennis delen, samenwerking waar dat meerwaarde oplevert.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Belastingen

De Waarderingskamer heeft ons wederom een goedkeurende verklaring gegeven. Dit betekent dat de processen en de modellen voor het modelmatig waarderen goedgekeurd zijn en dat wij de OZB aanslagen mochten opleggen. Wij hebben eind februari 2015 95% van de WOZ-beschikkingen/gecombineerde belastingaanslagen over 2015 verzonden. Op 31-12-2015 was dit 98,3%. Van de 1.827 ingediende bezwaarschriften WOZ 2015 (tegen de waarde, de objectafbakening en het belang, m.u.v. ambtshalve bezwaren) hebben wij 97% afgehandeld. Hiervan was 71% ongegrond.

Met een aantal objecten van aanzienlijk belang zijn fiscale compromissen gesloten.

Organisatieontwikkeling

De omgeving waarin gemeenten nu en de komende jaren opereren is complex. Denk aan de omvangrijke en snelle decentralisatie van rijksstaken, de nog aanhoudende economische crisis en complexe maatschappelijke vraagstukken.

Ook in Nijmegen hebben we daarom onze organisatie verder ontwikkeld richting een netwerkorganisatie. De basis is gevormd door een aantal trajecten als MeeAnder, De Bedoeling en Vanuit 't Hart. Hiermee hebben we ons vooral gericht op samenwerken, flexibel werken en het lager in de organisatie leggen van verantwoordelijkheden. In de loop van dit jaar is aan de hand van de principes Slim, Slank en Soepel een vervolg gestart. Vanuit het Lean

Team zijn organisatiebreed een aantal procesdoorlichtingen gedaan, wat geleid heeft tot kortere doorlooptijden, minder processtappen en meer rol duidelijkheid.

Vanuit de nog steeds aanwezige bezuinigingen en de verdergaande regionalisering hebben we de middelenafdelingen samengevoegd en het ruimtelijk domein heringericht.

Tevens is besloten de volledige organisatie van de GEM Waalsprong op te laten gaan in de gemeentelijke organisatie. Dit heeft voornamelijk effect op onze afdelingen Ontwikkelingsbedrijf en Financiën. Met ingang van 2015 is ook de regionale ICT dienstverlening in de vorm van de IRVN (ICT Rijk van Nijmegen) een feit. De IRVN maakt samen met het Werkbedrijf Regio Nijmegen (WBRN) onderdeel uit van de regionaal gevormde Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR).

Planning & Control producten

In 2015 hebben we conform de wens van uw Raad belangrijke wijzigingen doorgevoerd in onze zogenaamde Planning & Control cyclus. Voor het eerst verscheen de Zomernota, waarin zowel inzicht wordt gegeven in het lopende begrotingsjaar als een vooruitblik naar de komende begrotingsjaren. De Zomernota vervangt daarmee de Perspectiefnota en Voorjaarsnota. Daarnaast is de Najaarsnota komen te vervallen. In de plaats daarvan is de nota Slotwijzigingen gekomen die vooral ingaat op de financiële afwijkingen van het lopende begrotingsjaar.

Bestuur en ondersteuning

Wij dragen zorg voor het op een kwalitatief goede wijze besturen van onze gemeente.

Er zijn diverse grotere en kleinere onderzoeken uitgevoerd. Zo is er een brede burgerpeiling gehouden, waarvan de resultaten begin 2016 zullen worden gepresenteerd in een nieuwe editie van de Stads- en Wijkmonitor. En is onderzoek gedaan in het kader van de detailhandelstructuurvisie en bijvoorbeeld ook een onderzoek naar de werkwijze van re-integratiebedrijf WorkFast. Alle gemeentelijke onderzoeksrapporten zijn gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Juridische zaken boekt succes binnen een aantal categorieën met de informele aanpak. We hebben ons daarom ook als pionier verbonden aan het project Enmediation, dat mediation een plaats wil geven in het hele palet van middelen voor geschiloplossing. Voor de afhandeling van zowel de bezwaarschriften als de klachten hebben we onze doelstellingen ruim gehaald.

In een samenleving waar communicatie van iedereen is, vergt dat een goed samenspel binnen de organisatie en met partners. Zeker bij thema's met een grote maatschappelijke impact, zoals afgelopen jaar bij bijvoorbeeld de vluchtelingenopvang in Heumensoord en de voorbereidingen van het wijzignijmegen-jaar.

Naast het volgen van de meer klassieke media is het monitoren van en reageren via social media onderdeel van ons werk geworden. Kortere en directere communicatielijnen met inwoners zijn mede daardoor geïntensiveerd.

Externe betrekkingen

Wij hebben ons ingezet om de positie van Nijmegen in het regionale, nationale en internationale krachtenveld te versterken. Dit door te participeren in diverse netwerken het en onderhouden van contacten met bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties om de noodzakelijke dwarsverbanden te kunnen leggen. Regionaal is energie gaan zitten in het oprichten van het Gemeenschappelijk Overleg en de Economic Board en de verdere inrichting van de MGR.

GELEERDE LESSEN 2015

Digitale verzending belastingaanslagen

We zijn in 2015 gestart met digitale verzending van belastingaanslagen aan de mensen die bij mijnoverheid.nl zijn aangesloten. Een aantal belastingplichtigen waren niet op de hoogte van het feit dat ze hun belastingaanslag digitaal hadden ontvangen en werden ineens verrast met een aanmaning. Om dit in 2016 te voorkomen hebben we alle belastingplichtigen een brief verstuurd met onze werkwijze ten aanzien van het verzenden van onze belastingaanslagen.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Personeel: doorstroom	3,9%	7%	6,2%
- Ziekteverzuim	3,9%	4,0%	5,0%
- Rapportcijfer medewerkerstevredenheid	7,1	7,0	n.v.t.

Toelichting

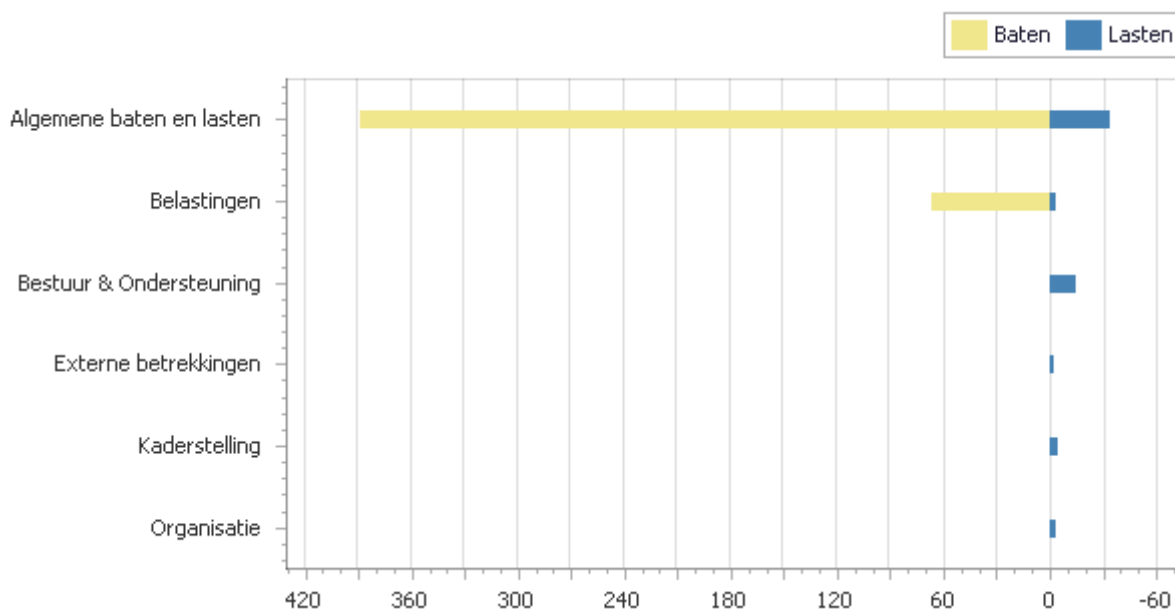
In 2015 zagen we weer meer vacatures en daaraan parallel steeg ook de interne mobiliteit weer richting het gewenste streefcijfer. Het ziekteverzuim percentage steeg na een positief 2014 helaas weer naar 5%. De langdurige griepgolf uit het eerste kwartaal van 2015 werd in de rest van het jaar niet meer gecompenseerd.

In 2015 is er geen M(T)O geweest dus bij medewerkerstevredenheid valt niets te melden over 2015.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Bestuur en Middelen	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Bedragen x € 1 mln			
Saldo van lasten en baten			
Bestuur & Ondersteuning	13,9	13,9	0,00 N
Algemene baten en lasten	-357,4	-356,3	1,14 N
Belastingen	-67,7	-65,3	2,37 N
Externe betrekkingen	1,3	1,3	0,00 N
Kaderstelling	3,3	3,4	0,02 N
Organisatie	2,4	2,4	0,01 N
	-404,2	-400,7	3,55 N

Binnen het programma Bestuur & Middelen hebben we per saldo € 401 miljoen aan opbrengsten. Ten opzichte van de begroting is er per saldo € 3,6 miljoen minder binnengekomen op dit programma. Dit nadeel is het saldo van een voordeel vanuit het gemeentefonds, een tekort op de dekking van overhead en belastingen.

Op dit programma worden uiteenlopende producten verantwoord. De grootste zijn de producten algemene baten & lasten en belastingen. Hieronder vallen het Gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen waarover de Raad beslist hoe ze worden ingezet. Ook worden op dit programma posten opgenomen die we niet hebben toegewezen aan programma's en afdelingen; deze posten noemen we ook wel stelposten.

Algemene lasten en baten € 1,1 miljoen nadelig

(bedrag x miljoen)	Nadelig	Voordelig
Gemeentefonds		1,7
Rekeningresultaat	1,8	
Overhead Organisatie	1,1	
Financieringslasten		0,4
Belastingdossiers		0,6
Pensioenen Wethouders	0,9	
Totaal	3,8	2,7
Resultaat	1,1	

Toelichting:

De uitkering gemeentefonds (inclusief correcties voorgaande jaren) is € 1,7 miljoen hoger dan geraamd. Bij de decembercirculaire van het gemeentefonds zijn een aantal maatstaven, die een groot effect hebben op de hoogte van de algemene uitkering, bijgesteld. Voor 2015 wordt de uitkering daarmee vastgesteld op € 3,2 miljoen. Het uitkeringsjaar 2013 is definitief vastgesteld en voor 2014 hebben wij de hoogte van de verwachte uitkering neerwaarts bijgesteld, totaal € 1,0 miljoen.

Verder is in de decembercirculaire 2015 € 0,6 miljoen toegekend voor de herstructurering van de WSW-sector. In het kader van deze regeling heeft Breed een plan met begroting ingediend om de herstructurering uit te voeren. Het bedrag is in december ontvangen en derhalve zijn de bijbehorende lasten ook in 2015 verantwoord.

Bij de begroting is op grond van ervaring, rekening gehouden met een voordelig rekeningresultaat van € 1,8 miljoen. Dit jaar is deze verwachting niet uitgekomen.

Bij het opstellen van de Stadsrekening 2014 is geconstateerd dat de inzet van eigen personeel op rendabele projecten meer dan verwacht is afgenomen. Door de in de begroting 2015 vastgelegde systematiek van kostentoerekening is daardoor een deel van de dekking voor de kosten van centrale overhead weggevallen. In de nota Slotwijzigingen 2015 hebben we aangekondigd dat dit in 2015 mogelijk zou kunnen leiden tot een dekkingstekort in 2015. Bij het opmaken van de Stadsrekening 2015 blijkt dit een nadeel te geven van € 1,1 miljoen. De systematiek voor 2016 en volgende jaren passen we aan. We verwachten dan ook dat een dergelijk dekkingstekort zich de komende jaren niet meer voor zal doen. Bij de aanpassing wordt meteen rekening gehouden met de ontwikkelingen op fiscaal gebied (invoering Vennootschapsbelasting) en de verslaggevingsregels (nieuw programma Overhead), zodat we met de nieuwe systematiek meteen ook aansluiting hebben hierop.

Wij hebben lagere € 0,4 miljoen lagere financieringslasten, de lage marktrente met name op kortlopende leningen heeft zich voortgezet in 2015.

Een aantal onderhanden belastingdossier van 2005-2011 hebben in 2015 geleid tot een financiële afwikkeling. Dit heeft geleid tot een teruggave van totaal € 0,6 miljoen.

De pensioenverplichtingen van de (oud)wethouders zijn als gevolg van de lage rentestand bijgesteld met € 0,9 miljoen.

Belastingen € 2,4 miljoen nadelig

Het nadeel van € 2,4 miljoen nadelig wordt grotendeels veroorzaakt door lagere inkomsten OZB niet woningen. In de zomernota en slotwijziging hebben we al melding gemaakt van mogelijke risico's met betrekking tot een aantal objecten van aanzienlijk belang. Dit is in de laatste maanden van 2015 in een stroomversnelling gekomen waardoor we in 2015 een aantal langslepende bezwaar en beroepszaken ten aanzien van deze objecten afgerond hebben. Hierover hebben we uw Raad apart geïnformeerd (Raadsbrief 15.0012267). Daarnaast is er een fiscaal

compromis gesloten met een ander object van aanzienlijk belang. Een fiscaal compromis is een middel om in goed overleg voor een langere periode afspraken te maken over onder andere de waarde van een object of objecten. Dit doen we om meer zekerheid te creëren over de OZB-inkomsten, er zal immers geen gerechtelijke procedure worden gestart.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Bestuur en Middelen bedragen x € 1 mln		Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018					420,1	61,8	358,3 V
Wijzigingen					35,3	-10,6	45,9 V
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9		0,0	0,2	0,2 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014		-1,7	-2,4	0,8 V
BW-01362 Kredietaanvraag verbouwing DSB gebouw	College	01 okt '14	112/2014		0,1	0,1	0,0 V
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014		3,0	0,4	2,6 V
BW-01368 Schuldhulpverlening	Raad	01 okt '14	110/2014		0,0	-0,7	0,7 V
BW-01375 Budgetoverheveling gezond in de stad/mantelzorg	Raad	19 nov '14	137/2014		0,1	-0,3	0,5 V
BW-01383 DUB bodem 2015	Raad	11 feb '15	12/2015		0,0	-0,9	0,9 V
BW-01385 Participatiewet, inkomen en armoedebestrijding	Raad	11 feb '15	05/2015		0,0	-0,3	0,3 V
BW-01393 Onttrekking gemeentefonds tbv waterschapsverkiezing	Raad	28 jan '15	6/2015		0,0	-0,2	0,2 V
BW-01400 Overdracht brandweerpanden 2015	Raad	29 apr '15	50/2015		-0,1	-0,4	0,2 V
BW-01419 Aanvalsplan armoede en schulden	Raad	27 mei '15	56/2015		0,0	-0,5	0,5 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015		-0,3	-4,5	4,3 V
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015		-0,8	-0,4	0,5 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015		39,1	-1,1	40,2 V
BW-01428 Uitvoering toelage hulp bij het huishouden	Raad	27 mei '15	63/2015		0,0	-1,4	1,4 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015		-4,0	2,1	6,0 N
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015		-0,1	0,0	0,1 N
Totaal Bestuur en Middelen					455,4	51,2	404,2 V

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Nijmegen is de oudste stad van Nederland. Ons verleden vormt een stevig fundament voor ontwikkelingen en vernieuwingen in de stad en is integraal onderdeel van ons culturele klimaat. Kennis van en aandacht voor de rijke cultuurgeschiedenis van onze stad vergroot de betrokkenheid van de Nijmegenaren bij hun directe omgeving en hun onderlinge verbondenheid. Immers, een stad die trots is op haar verleden, is een fijne plek om te wonen en te werken. Waar mogelijk zetten we cultuurhistorie in als inspiratiebron in ruimtelijke ontwikkelingsprojecten en maken we het verleden tastbaar en beleefbaar. Meer dan in het verleden zal de betrokkenheid van de Nijmegenaar bij zijn of haar geschiedenis ertoe leiden dat de burger zelf het initiatief neemt. In die gevallen proberen wij actief mee te denken en te stimuleren.

Met onze inzet op een goede culturele infrastructuur zorgen we voor een cultureel klimaat in de stad dat aantrekkelijk is voor inwoners en bezoekers en uitnodigend voor ondernemers. De cultuurparticipatie in Nijmegen is relatief hoog, zowel actief als passief. Dit willen we graag zo houden en versterken waar mogelijk. Daarin onderscheidt Nijmegen zich van andere vergelijkbare steden. Het relatief grote aantal hoogopgeleiden in Nijmegen én het hoge aantal grote culturele festivals en evenementen dat in Nijmegen plaatsvindt, dragen hier zeker aan bij. Daarnaast vergroten evenementen de aantrekkelijkheid van onze stad als vestigingslocatie, hebben een economische spin off en dragen bij aan de sociale cohesie.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

We hebben een bruisend cultureel klimaat in Nijmegen

Het totaal aantal bezoekers van de gesubsidieerde podia is ten opzichte van 2014 met 15% gestegen naar 561.244 bezoekers. De grootste stijger is Doornroosje met meer dan 50%. Het jaar 2015 was het eerste volledige jaar in de nieuwbouw aan het Stationsplein. Daarna volgt de Schouwburg&Vereeniging met een stijging van 10% en LUX met 7% extra bezoekers. Bij de overige podia zijn de aantallen gelijk gebleven. Het stijgend aantal bezoekers geeft aan dat we er in 2015 in geslaagd zijn om een aantrekkelijk cultureel aanbod te realiseren. In 2015 hebben we de Cultuurvisie "Werken in Ketens" met drie jaar verlengd en grote culturele instellingen afspraken gemaakt over hun bijdragen op het gebied van samenwerking, cultuureducatie en verbreden van het publieksbereik. De laatste grote bezuiniging op het culturele veld van € 350.000 is hierin meegenomen. Deze instellingen zijn nu op orde en schrijven allemaal zwarte cijfers. Naast de grote culturele instellingen hebben we nog tal van festivals en productiehuizen die door hun verrassende en vernieuwende aanbod een impuls geven aan het culturele klimaat. Zo worden er door amateurclubs 178 voorstellingen opgevoerd.

De Kunstbus is weer gaan rijden

In het najaar is de Kunstbus weer gaan rijden. We vinden het belangrijk dat alle kinderen vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met kunst en cultuur. Met de Kunstbus kunnen scholen gemakkelijker naar mooie voorstellingen

en musea. Inmiddels zijn er al meer dan 400 kinderen met de Kunstbus op pad geweest. Om de zichtbaarheid van de Kunstbus te vergroten krijgt de Kunstbus een make-over, zodat aan de buitenkant over iedereen zichtbaar is dat er weer een Kunstbus rondrijdt in Nijmegen. Onder leiding van kunstenaar Marga van den Heuvel hebben kinderen van groep 5 een ontwerp gemaakt voor de Kunstbus. Het ontwerp wordt afgedrukt op grote stickers waar de Kunstbus mee wordt beplakt. In januari 2016 wordt de beplakte Kunstbus in gebruik genomen.

Licht voor bewoners Aalscholverplaats

In mei 2015 werd een lichtkunstwerk geplaatst in de poort die vanaf de Voorstadslaan toegang geeft tot de Aalscholverplaats. Het kunstwerk was het resultaat van een bewonersinitiatief. De wens van de bewoners rondom de Aalscholverplaats was om met een kunstwerk in de poort een mooie en prettige verbinding te maken naar de achtergelegen plaats en zo ongewenste bezoekers te ontmoedigen. Kunstenaar Tamar Frank maakte het kunstwerk *Licht Gewelf* voor de poort. Het werk is een aantrekkelijk lichtschouwspel, bestaande uit een aantal lichtlijnen in de vorm van een boog die langzamerhand van kleur veranderen. Naast een aantrekkelijk beeld, levert het kunstwerk ook een bijdrage aan een veiliger gevoel in de poort. Het kunstwerk bevat namelijk een aantal bewegingssensoren. Als er iemand door de poort komt, verandert het gekleurde licht een paar tellen in een helder wit licht. Het werk is met veel enthousiasme door de buurt ontvangen.

Nijmegen graaft naar de oorsprong van de stad

Nijmegen krijgt een nieuw museum - De Bastei- waar stad, rivier en natuur samen komen. Voorafgaand aan de bouw is in 2015 archeologisch onderzoek verricht door de gemeente. Daarbij zijn veel bijzondere vondsten gedaan. De gevonden sporen dateren van de Romeinse tijd tot en met het midden van de vorige eeuw. Voor het eerst is op één plek de lange geschiedenis van Nijmegen zichtbaar. De oudste muren dateren uit de Romeinse tijd, de 4e eeuw, en zijn misschien wel een voortzetting van de Romeinse muur onder het casino. Ook kwamen huizen tevoorschijn uit de 14e eeuw. Nog ouder zijn de gevonden sporen van de handelsnederzetting aan de oever van de Waal uit de 1^e eeuw. Er was veel publieke interesse voor de opgraving. De spannende ontdekkingstocht van de archeologen deelden we met een zeer geïnteresseerd en geëngageerd publiek. Naast het historische belang is met name het maatschappelijk belang van de vondsten aanleiding geweest om voorbereidingen te treffen om het museumgebouw aan te passen om de archeologische vondsten zichtbaar te houden.

Twee Nijmeegse iconen weer in topconditie

In 2015 is de tweede fase van de restauratie van De Vereeniging en de complete restauratie van de St. Stevenskerk afgerond. Zo zijn bij de Vereeniging historische elementen weer teruggebracht. Met de vernieuwing van de gevel opent het gebouw zich nu weer gastvrij en aantrekkelijk naar het Keizer Karelplein toe. In 2016 starten we met de volgende fase van de renovatie van de Vereeniging.

Bij de St. Stevenskerk is het natuursteenwerk gerestaureerd en zijn voorzieningen, zoals het tochtportaal, getroffen om het multifunctionele gebruik te kunnen optimaliseren. De restauraties van deze topmonumenten dragen niet alleen bij aan een vergroting van de bezoekersaantallen aan beide monumenten, maar dragen ook zichtbaar bij aan de aantrekkelijkheid van onze historische stad.

Huis van de Nijmeegse Geschiedenis op weg naar zelfstandigheid

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis (HVNG) in elk geval gedurende deze coalitieperiode blijven steunen, maar dat we op zoek gaan naar een manier om het nóg meer 'van de stad' te laten zijn. In 2015 is de Stichting Huis van de Nijmeegse Geschiedenis opgericht. In de loop van 2016 dragen we de activiteiten in het Huis aan hen over, zodat de programmering van het Huis voortaan gewaarborgd is én vanuit de burgers van Nijmegen zelf zal worden verzorgd. Ondertussen zijn in het Huis ook in 2015 vele en diverse activiteiten gerealiseerd. Onder andere het wetenschapsfestival Inscience en de drukbezochte expositie over de baksteenindustrie die aansloot bij het festival "Gemaakt in Gelderland". Ook het evenement 024 geschiedenis trok veel (landelijke) aandacht. We onderzoeken wat de nieuwe stichting kan betekenen voor het organiseren van dit evenement in de toekomst. De vele activiteiten bewijzen dat er een levendige aandacht voor cultuurhistorie is in Nijmegen.

Het archief heeft veel scholieren en studenten bereikt

Ongeveer 1.400 scholieren en 550 studenten van het ROC, de HAN en de RU hebben in 2015 de weg naar de studiezaal van het Regionaal Archief gevonden en kennis gemaakt met de bronnen die daar toegankelijk zijn. Deze aantallen zijn iets hoger dan in voorgaande jaren. Speciaal voor het onderwijs ontwikkelden en lanceerden wij de website Geschiedenislokaal024.nl, de site trok ruim 9.500 bezoekers. Daarnaast maakten wij de o.a. de collectie Tweede Wereldoorlog en de collectie oorlogs- en bevrijdingsdagboeken voor iedereen digitaal toegankelijk. Historisch onderzoekers, genealogen en andere geïnteresseerden maakten veelvuldig gebruik van onze bronnen, zowel in de studiezaal als via de website. Hiermee zorgen wij samen met andere organisaties voor de kennis van de lokale en regionale geschiedenis en vergroten hiermee de betrokkenheid van de inwoners van stad en streek. In het [jaarverslag](#) 2015 van het regionaal archief, staan de resultaten uitgebreid beschreven.

Vierdaagse voor de vijfde keer op rij grote winnaar

Uit de nieuwste editie van de Respons TOP100 Evenementen Monitor was de Vierdaagse Nijmegen voor de vijfde keer op rij de grote winnaar bij de vrij toegankelijke evenementen. Volgens de monitor werden in dat jaar in totaal 2.240.000 bezoeken aan Nijmegen gebracht tijdens de Vierdaagsemarsen en –feesten. Zeker de Vierdaagse vergroot de aantrekkelijkheid van onze stad als vestigingslocatie, heeft een enorme economische spin off en draagt bij aan de sociale cohesie.

Verbreiding pakket aan evenementen in onze stad

Het palet van evenementen is in de afgelopen jaren flink verbreed. Naast de traditionele evenementen die al jaren in Nijmegen plaatsvinden zijn verschillende nieuwe evenementen toegevoegd, zoals de evenementen in de Honig, de foodtruckfestivals en de Stevensloop. Met het concert van *Mumford & Sons* wordt aan de concertenreeks in Stadspark De Goffert weer een grote band toegevoegd. De concerten in de Goffert vormen een vaste waarde van evenementen in onze stad die maar weinig gemeenten hebben. Met het evenementenaanbod dragen we bij aan het vestigingsklimaat en houden we het leefklimaat in Nijmegen aantrekkelijk.

De historische roman “de Ochtendgave” heeft veel publiciteit voor Nijmegen opgeleverd

De langverwachte presentatie van het boek ‘De Ochtendgave’ van A.F.Th. van der Heijden op 11 december 2015 heeft Nijmegen als oudste stad, landelijk weer even op de kaart gezet. Het boek gaat over de periode die duurt van het Rampjaar 1672, als Nederland wordt aangevallen door het Frankrijk van Zonnekoning Lodewijk XIV, tot 10 augustus 1678, de Vrede van Nijmegen. In 3 weken tijd werden er 1.400 exemplaren verkocht. Aandacht voor de rijke cultuurgeschiedenis van onze stad vergroot de betrokkenheid van de Nijmegenaren bij hun directe omgeving en hun onderlinge verbondenheid.

GELEERDE LESSEN 2015

Regionalisering lokale omroep duurt langer dan verwacht

In het coalitieakkoord is een uitgangspunt van twee maal een extra financiële impuls van € 50.000 voor de lokale omroep N1 om daarmee de slag te maken naar regionalisering met lokale omroepen in de regio. Voor de zomer lag er wel een intentieverklaring tot samenwerking met twee omroepen, maar concreet is de samenwerking niet van de grond gekomen. Gebleken is ook dat de extra middelen niet genoeg waren om de exploitatie te dekken. Ook vanwege enorme tegenvallende reclame-inkomsten.

Locatiegebonden evenementenbeleid Ruimte voor de Waal

In 2015 is het locatieprofiel voor het evenemententerrein op *Veur Lent* ontwikkeld. Het terrein wordt in maart 2016 opgeleverd en organisatoren van evenementen staan te trappelen om het terrein in gebruik te nemen voor evenementen. Ook al staat de oplevering voor de deur, toch zijn verschillende inhoudelijke thema's nog onderwerp van gesprek. Met name geldt dat voor het beheer van het terrein dat door Rijkswaterstaat wordt aanbesteed. We leren hiervan dat we dergelijke discussies nóg eerder met onze stakeholders moeten voeren dan we al hebben gedaan.

Ruimte voor evenementen

De evenementenlocaties in onze stad vormen belangrijke instrumenten voor het organiseren van kwalitatief hoogstaande evenementen. Mede daarom wordt sinds 2013 gewerkt aan het locatiegebonden evenementenbeleid. Wel blijft het bij nieuwe ontwikkelingen in de stad steeds lastig om evenementenlocaties op de agenda te krijgen en te houden. Evenementen zijn immers per definitie tijdelijk en vaste ontwikkelingen krijgen dan toch vaak voorrang. In het Valkhofpark is het, na de eerste planvorming voor de Donjon, gelukt om alsnog rekening te houden met evenementen. We leren hiervan dat we bij de start van een gebiedsontwikkeling evenemententerreinen als integraal onderdeel moeten meenemen.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Aantal bezoekers gesubsidieerde podia	488.513	520.000	561.244
- Aantal bezoekers gesubsidieerde musea	117.548	120.000	96.592
- Aantal uitleningen bibliotheek	1.207.121	1.134.000	1.187.671
- Aantal cursisten Lindenberg jonger dan 19	1.761	1.750	1.692
- Aantal gesubsidieerde amateurvoorstellingen	86	200	178
- Aantal bezoekers Huis van de Geschiedenis	26.393	20.000	21.648
- Aantal visualisaties verleden verbeeld	2	2	2
- Aantal bezoekers website regionaal archief	200.000	190.000	239.000
- Aantal bezoekers studiezaal regionaal archief	6.250	6.000	6.100
- Aantal megaconcerten op de Goffert	1	≥ 2	2
- Positie Vierdaagse in de top 100	1	top 3	1

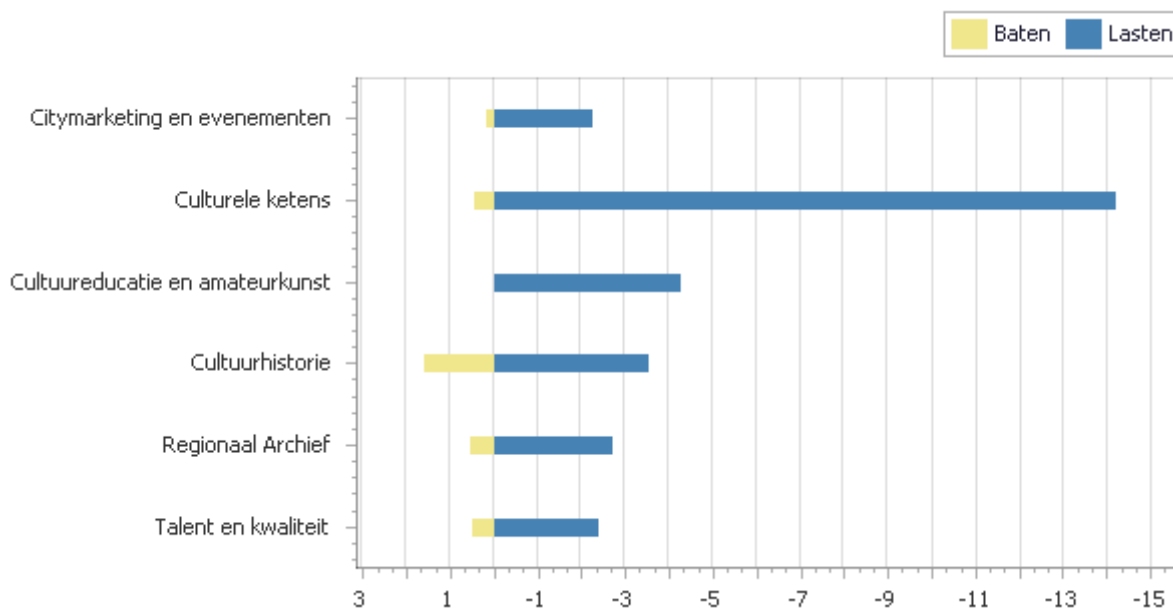
Toelichting

- Het aantal bezoekers van de gesubsidieerde podia is als volgt opgebouwd; LUX 231.204; Lindenberg 36.260; Open Luchttheater 7.347; Vereniging 54.480; Schouwburg 98.407; Doornroosje 133.546. Totaal 561.244.
- Het aantal bezoekers van de gesubsidieerde musea is als volgt opgebouwd; Museum het Valkhof (MHV) 79.242; De Bastei: totaal 17.350 (Natuurmuseum 14.824, Stratemakerstoren 2.526). Zowel Museum het Valkhof als de Bastei hebben in 2015 minder bezoekers getrokken dan in de budgetcontracten is vastgelegd. Bij MHV komt dit, omdat in 2015 gestart zou worden met een ingrijpende verbouwing, waardoor er geen grote tentoonstellingen konden plaatsvinden. De verbouwing is uiteindelijk gecancelled, maar de bezoekersaantallen bleven daarom wel achter bij de gemaakte afspraken. De Bastei heeft minder bezoekers getrokken, omdat de locatie Stratemakerstoren i.v.m. de verbouwing van de toren tot de Bastei, een deel van jaar gesloten was.
- Bij de realisatie van het aantal uitleningen in 2014 staat abusievelijk de realisatie van 2013. In werkelijkheid was het aantal uitleningen 1.151.105. Ten opzichte van 2014 zijn de uitleningen van de bibliotheek 3.2% hoger. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van het aantal kinderen dat via Bibliotheek op School lid wordt.
- Het aantal cursisten van de Lindenberg is lager dan vorig jaar. De daling wordt deels veroorzaakt als nasleep van een ingrijpende aanpassing binnen de beeldende afdeling. Dit is nog het gevolg van het afschaffen van de subsidie op de cursussen voor volwassenen in 2014. Er zijn maatregelen genomen om meer nieuw cursusaanbod, dat op het grensvlak zit van kunst en techniek te ontwikkelen. De belangstelling hiervoor groeit gestaag.
- Het aantal amateurvoorstellingen is t.o.v. 2014 sterk gestegen. Dit is het gevolg van de nieuwe vorm van subsidiëren van amateurkunst. We subsidiëren niet meer de exploitatie van een amateurclub, maar de voorstellingen.
- De visualisatie van verleden verbeeld betreffen de realisatie van de openstelling van de bunker in het Valkhof park en activiteiten in het kader van Nijmegen graaft (archeologie in de stad).

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Citymarketing en evenementen	2,1	2,0	0,02 V
Cultuurhistorie	1,2	1,9	0,72 N
Cultuureducatie en amateurkunst	4,3	4,2	0,02 V
Culturele ketens	13,8	13,7	0,11 V
Regionaal Archief	2,1	2,1	0,01 V
Talent en kwaliteit	1,9	1,9	0,02 V
	25,3	25,8	0,53 N

Aan het programma Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing geven we per saldo ruim € 25.8 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar de producten Culturele Ketens en Cultuureducatie en amateurkunst. Op deze producten verantwoorden we onder meer de budgetsubsidies die we verlenen aan de grote 6 culturele instellingen in Nijmegen. Ten opzichte van de begroting is er € 0.5 miljoen (=2%) meer uitgegeven aan dit programma. Dit nadelig saldo wordt als volgt verklaard:

Cultuurhistorie

In 2014 hebben we uit de totale projectbegroting van Archeologie de verwachte financiële ruimte ingezet ter dekking van oude knelpunten. De aannames die hieraan ten grondslag lagen, bleken in 2015 onjuist. Bij het opmaken van de jaarrekening 2015 is gebleken, dat deze eenmalige uitname t.b.v. de oude knelpunten uit 2013/2014 grotendeels mede heeft geleid tot het a-structureel nadeel op de lopende projecten ter grootte van € 0,7 miljoen. Om de lopende projecten in 2016 te kunnen afronden hebben we inmiddels diverse beheersmaatregelen getroffen, waardoor we beter in staat zijn om strakker op de uitvoering te sturen.

Overige

Op de overige producten is per saldo een a-structureel voordeel van € 0,2 miljoen behaald. Dit wordt o.a. verklaard door de te ruim begrote kapitaallasten ten aanzien van investeringen in de Keizer Karel Podia en diverse kleinere afwijkingen.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Citymarketing, cultuur en cultuurhistorie

Bedragen x € 1 mln

	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				3,0	28,0	25,0 N
Wijzigingen				1,0	1,3	0,3 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,1	0,1 V
BW-01357 Bezuinigingen cultuur PPN 2013	College	01 jul '14	3.1	0,0	0,0	0,0 V
BW-01372 Subsidiehuis amateurkunst 2015-2018	College	06 okt '14	3.11	0,0	0,0	0,0 V
BW-01397 Kunst in de openbare ruimte 2015	Raad	04 mrt '15	27/2015	0,2	0,2	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,1	0,0	0,1 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,0	0,0 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,0	0,0 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	0,4	0,3 N
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,2	0,2	0,0 V
BW-01452 Subsidie omroep Nijmegen1	College	24 nov '15	3.2	0,0	0,0	0,0 N
BW-01461 Teruggevorderde subsidie Papengas 4	Raad	16 dec '15	160/2015	0,6	0,6	0,0 V
Totaal Citymarketing, cultuur en cultuurhistorie				4,0	29,3	25,3 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Ons doel is dat de gemeentelijke dienstverlening via de website, telefoon, loket, post/e-mail en social media optimaal aansluit bij de vraag of de behoefte van de burger, instanties of ondernemers. Onze sleutelwoorden zijn gemak, professionaliteit en betrouwbaarheid. We blijven in gesprek met onze klanten om hun wensen en waardering te monitoren.

De focus van het programma Dienstverlening& Burgerzaken is gericht op de volgende aspecten:

- Zorgen voor een optimale publieksdienstverlening in de Stadswinkel op alle kanalen;
- Het op een correcte wijze uitvoeren van de dienstverlening voor alle burgerzakenproducten.
- Zorgen voor een correcte en actuele Basisregistratie Personen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Dienstverlening nieuwe Stadswinkel

In 2016 verhuist de Stadswinkel naar de Mariënbeurs. Alle klantcontacten zijn dan geclusterd in één gebouw. In 2015 hebben wij de verhuizing voorbereid door o.a. afspraken te maken over de dienstverlening in de nieuwe Stadswinkel.

Samenvattend:

- De dienstverlening wordt voor minder complexer producten zoveel mogelijk digitaal aangeboden, waarbij we ervoor zorgen dat er altijd een vangnet is voor klanten die de dienst niet digitaal kunnen aanvragen.
- We werken volledig op afspraak. Voor klanten zonder afspraak wordt dezelfde dag of op een ander tijdstip een afspraak gemaakt. Spoedgevallen krijgen hierin voorrang.
- Onze klanten krijgen een warm welkom door onze gastheer/vrouw die de klanten begeleidt in hun vraag of algemene informatie verstrekt in de gevallen waarin de klant niet zelfredzaam is.

Daarnaast hebben wij een communicatieplan voorbereid om al onze doelgroepen te informeren over de verhuizing en de werkwijze in de nieuwe Stadswinkel. In 2015 zijn we gestart met gesprekken met sleutelfiguren van diverse instellingen voor bijzondere doelgroepen die minder digivaardig zijn en moeite hebben informatie tot zich te nemen. Wij hebben contact gelegd met de Stips. In de nieuwe Stadswinkel willen wij bijeenkomsten organiseren om met onze inwoners over de dienstverlening in gesprek te gaan.

Klantcontacten

De gemeentelijke website wordt vervangen door een website die de vindbaarheid en klantwens centraler stelt. De aanbesteding van de nieuwe site heeft in 2015 plaatsgevonden.

In onze digitale contacten zien we een toename van het gebruik van de diverse sociale media. In 2015 gebruikten we Twitter om de klant te informeren. Alleen al de Vierdaagse zorgde al voor meer dan 34.000 tweets. Totaal ontvingen we 51.000 tweets via @gem_Nijmegen. In de Vierdaagseweek was 14024 ook in het weekeinde en de avond bereikbaar voor vragen. Er werden er veel zorgvragen gesteld en doorverwezen.

In 2015 hebben wij ons georiënteerd op de verbetering van onze bereikbaarheid van onze gemeente. We willen het contact met de burger snel, soepel en plezierig laten verlopen. Daarom gaan wij in 2016 over op open vraag/spraakherkenning. In 2015 heeft de aanbesteding van dit systeem plaatsgevonden.

In 2015 werd het Steunpunt Stadswinkel in de Meijhorst twee keer met een dagdeel extra geopend:

- Vanaf 1 januari als uitwerking van het coalitie-akkoord.
- Door het volledig werken op afspraak vanaf 1 juni is het Steunpunt met het tweede dagdeel extra geopend.

Het Steunpunt is op dinsdag, woensdag en vrijdag op afspraak geopend van 9.00 uur tot 17.00 uur.

Sinds 1 juni 2015 werken we ook in de Stadswinkel centrum meer op afspraak en konden inwoners tussen 9.00 uur en 11.00 uur voor spoedzaken op vrije inloop komen. Klanten werden altijd geholpen. Afspraken werden dezelfde dag of op een later tijdstip ingepland. Klanten die door ons geïnterviewd werden, waren tevreden. De zomerpiek vingen we op door de Stadswinkel een aantal extra avonden te openen.

De meest gevraagde (betaalde) producten in 2015 zijn rijbewijzen, reisdocumenten, verklaringen van goed gedrag, diverse uittreksels, naturalisaties.

Cijfers 2015	2014	2015
Aantal klanten Publieksdienstverlening (burgerzakenproducten en gevonden voorwerpen)	136.405	134.600
Aantal klanten specialistische vragen burgerzaken	2.924	3.549
Aantal klanten Register Niet Ingezetenen	6.150	6.815
Aantal telefonische vragen	227.890	234.204
Aantal Huwelijken	509	564
Klantwaardering huwelijken/registratie	7,5	7,6
Uittreksels Burgerlijke Stand	7.717	7.796
Uittreksels Basisregistratie Personen	10.003	9.311
Naturalisaties	219	331
Reisdocumenten	34.027	35.653
Rijbewijzen	11.269	11.156
Verklaringen van goed gedrag	5.902	5.390

Optimalisering processen (burgerzaken)

- Vanaf 1 september 2015 is de wetgeving gewijzigd en hoeft men voor de ondertrouw, ook wel huwelijksaangifte genoemd niet meer persoonlijk langs te komen. Een melding van een voorgenomen huwelijk of geregistreerd partnerschap is voldoende.
- Een verzoek om persoonsgegevens geheim te houden kan digitaal worden ingediend.
- Het proces gevonden voorwerpen is vereenvoudigd. Klanten kunnen nu thuis een verloren voorwerp plaatsen of zoeken.
- Het proces eerste inschrijving in Nederland is vereenvoudigd met als resultaat minder regels en een kortere doorlooptijd.

Overige ontwikkelingen

- In 2015 heeft er een gecombineerde verkiezing Waterschappen en Provinciale Staten plaatsgevonden. Het opkomstpercentage voor de provincie lag op 47,85% en voor het Waterschap Rivierenland 43,22%.
- In 2015 is de projectorganisatie voor de operatie Basisregistratie Personen ingericht en er vindt een regionale aanbesteding plaats. Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens en daardoor de dienstverlening te verbeteren.
- Nijmegen neemt sinds 1 juni 2015 deel aan de pilot Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, waarbij adreskwaliteit en adresgerelateerde fraude samen worden aangepakt. Diverse overheidsorganen werken samen met gemeenten. Door de samenwerking ontvingen we 100 adressen met een risicosignaal en bij 42 adressen kwam de administratie niet overeen met de feitelijke situatie. Al deze zaken zijn gecorrigeerd.

GELEERDE LESSEN 2015

De communicatieboodschap over het werken op afspraak in de Stadswinkel vaker te herhalen. In gesprek te gaan en te blijven met de doelgroepen die minder digivaardig zijn.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Klanttevredenheid telefonische dienstverlening		7,0	9,3
- Direct afgehandeld door 14024		50%	49%
- Kwaliteit telefonie		7,0	7,4
- Klanttevredenheid dienstverlening Stadswinkel		7,0	8
- % correcte persoonsgegevens in de Basisregistratie personen		98%	99%

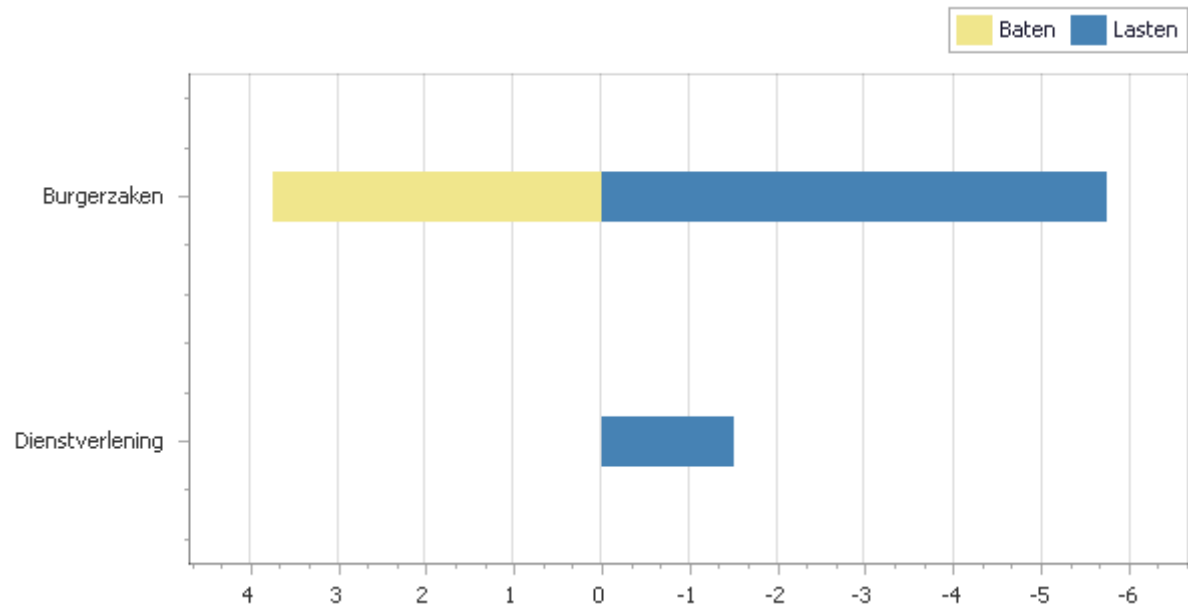
Toelichting

De telefonische dienstverlening is slechts door 6 personen gewaardeerd. Dit is geen representatief cijfer. Er bellen meer dan 200.000 inwoners met 14024. De uitnodiging om mee te doen aan het klantonderzoek levert onvoldoende respons. Wij nemen contact op met andere gemeenten om te onderzoeken of er bruikbare tips zijn om dit klantenonderzoek te verbeteren. De klanttevredenheid dienstverlening Stadswinkel is door 90 respondenten beoordeeld en biedt geen representatief beeld. Er komen meer dan 100.000 klanten per jaar in de Stadswinkel. De wijze van enquêtering leidt tot onvoldoende respons. In 2016 verwijzen wij klanten niet meer naar de pc in de hal van de Stadswinkel om een vragenlijst in te vullen, maar gebruiken wij een I-pad. We verwachten hierdoor de respons te verhogen. Bij realisatie 2014 kunnen wij geen resultaten vermelden. De indicatoren zijn pas vanaf 2015 in de begroting opgenomen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Dienstverlening & burgerzaken			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Burgerzaken	2,0	2,0	0,05 V
Dienstverlening	1,5	1,5	0,00 N
	3,5	3,5	0,04 V

Aan het programma Dienstverlening en Burgerzaken geven we per saldo € 3,5 miljoen uit. Van dit bedrag gaat iets meer dan de helft naar Burgerzaken en de rest gaat naar Dienstverlening.

Ten opzichte van de begroting is er € 44.000 minder uitgegeven aan dit programma. Dit voordeel komt door kleine afwijkingen in de aantallen verkochte legesproducten en hogere inkomsten vanuit de Registratie Niet Ingezetenen (RNI) vanwege een garantieregeling.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Dienstverlening & Burgerzaken						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				4,1	7,2	3,2 N
Wijzigingen				-0,4	-0,0	0,3 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en besispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,0	0,0 N
BW-01393 Onttrekking gemeentefonds tbv waterschapsverkiezing	Raad	28 jan '15	6/2015	0,0	0,2	0,2 N
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,4	0,0	0,4 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	-0,2	0,2 V
Totaal Dienstverlening & burgerzaken				3,7	7,2	3,5 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Wij willen dat Nijmegen in 2045 energieneutraal is: Nijmegen gaat zelf in zijn energiebehoefte voorzien door energie te besparen en door duurzame energie op te wekken. Zo kan Nijmegen bijdragen aan het beperken van de mondiale klimaatverandering en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Daarmee beperken wij de energielasten voor de bewoners en bedrijven en investeren wij in een lokale duurzame economie en in werkgelegenheid.

Wij blijven vanuit de bestaande wet- en regelgeving de gewenste basis milieukwaliteit waarborgen, zodat de inwoners van Nijmegen nu en in de toekomst in een gezonde en veilige leefomgeving kunnen leven. Inbreuken hierop voorkomen we zoveel mogelijk. Concreet betekent dit dat we met het wettelijke instrumentarium de overlast en hinder beperken, de veiligheid verhogen en een verantwoorde bodemkwaliteit en goed gebruik van de ondergrond realiseren. We willen een stad met een gezonde luchtkwaliteit en een gezond geluidsniveau.

Wij versterken de groene structuren in onze stad, investeren in verbetering van de woonomgeving en dragen met ons beleid voor groen en (afval-)water bij aan de duurzame ontwikkeling van de stad.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Klimaat & Energie

Warmtenet van start gegaan

In 2015 werd het warmtenet van de Waalsprong aangesloten op warmte van afvalverbrandingsinstallatie ARN. Dit levert energie aan 4.000 huishoudens in de Waalsprong. Tevens is in dit jaar de aanleg van de aftakking richting Waalfront gestart.

Nieuwe financieringsconstructies voor verduurzaming ontwikkeld

In het coalitieakkoord is de wens opgenomen om diverse doelgroepen te ondersteunen bij het verduurzamen. Wij hebben de mogelijkheden verkend en hebben per januari 2016 twee leningen ingevoerd, waardoor particuliere woningeigenaren van bestaande en nieuwbouwwoningen en non-profitinstellingen geld kunnen lenen om hun woningen en panden energiezuiniger te maken. Met de komst van deze nieuwe regelingen hebben we de Premiereregeling Energiebesparende Maatregelen Particulieren beëindigd.

Deelnemers Nijmeegs Energieconvenant 2.0 halen doelstelling ruimschoots

De bedrijven en instellingen die deelnemen aan het Nijmeegse Energie Convenant (NEC 2.0) bespaarden in de periode 2012-2014 19 procent CO₂. Dat is ruim boven de doelstelling van drie procent minder uitstoot per jaar. De besparing staat gelijk aan de CO₂ die 16.000 huishoudens jaarlijks produceren. Daarnaast werkten we ook succesvol samen met bedrijven, instellingen en buurgemeenten in het kader van Power2Nijmegen, het doortrekken van het warmtenet en klimaatadaptatie.

Basis voor bouw windmolens is gelegd

Windcorporatie Windpower Nijmegen is een organisatie van burgers die duurzame energie willen realiseren in de regio Nijmegen. In ruim drie maanden groeide de coöperatie van 400 naar 1500 leden. De coöperatie heeft 3,5 miljoen eigen vermogen opgebouwd, waarmee de financiering van de turbines rond is. In 2015 zijn ook alle ruimtelijke procedures afgerond en benodigde vergunningen verleend, zodat in 2016 met de bouw gestart kan worden.

Grootste klimaatadaptatieproject van Nederland “Ruimte voor de Waal” afgerond

Het project Ruimte voor de Waal heeft binnen tijd en budget haar hoogwaterdoelstelling bereikt. De Spiegelwaal is gegraven en de stad heeft met Veur Lent een eiland gekregen. De Waal heeft bij hoogwater meer ruimte, waardoor de kans op overstromingen aanmerkelijk kleiner is geworden. Ruimte voor de Waal is hiermee het grootste klimaatadaptatieproject van Nederland.

Geluid, Lucht & Bodem

Geluidoverlast door wegverkeer licht gedaald

Uit de burgerpeiling blijkt dat de geluidoverlast door wegverkeer in 2015 is afgenomen t.o.v. 2013. Daartoe zijn we in 2015 doorgegaan op de ingeslagen weg. Bij groot onderhoud aan de hoofdwegen passen we standaard stiller asfalt toe. We toetsen nieuwbouwplannen aan ons gemeentelijke beleid en gaan door met geluidisolatieprojecten bij bestaande woningen. Verder monitoren we het geluid van industrieterreinen en van het verkeer op de Energieweg en de Neerbosscheweg na de opening van de Oversteek. In 2015 is het Knooppunt Neerbosch heringericht en is de verlengde Waalbrug heropend waarbij stillere wegdekken en geluidsschermen zijn toegepast.

Luchtkwaliteit verder verbeterd

De overschrijding van de wettelijke normen voor NO₂ is ten opzichte van voorgaande jaren verder afgenomen. Voor 2014 zijn geen overschrijdingen meer geconstateerd, tegenover overschrijdingen op 0,7 km wegvak voor 2013. Voor PM₁₀ waren al langer geen overschrijdingen meer.

In 2015 is het project Gezondheid en luchtkwaliteit gestart om o.a. vorm te geven aan een Nijmeegse roetnorm. We hebben vastgesteld dat deze roetnorm de vorm van een reductienorm krijgt. Met deze reductienorm kunnen we een relatieve afname (%) van de hoeveelheid roet in de tijd realiseren. De stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀, PM_{2,5}) nemen daarmee ook verder af. We zijn gestart met onderzoek naar de mogelijke hoogte van het percentage van de reductienorm.

Onderzoek en aanpak van bodemverontreinigingen die risico's kunnen veroorzaken op streek

Bodemverontreinigingen die risico's (voor mens, grondwater of ecosysteem) kunnen veroorzaken heten in jargon *spoedlocaties*. In het landelijk Convenant 'bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties' is afgesproken om eind 2015 de spoedlocaties die mogelijke risico's voor mensen veroorzaken, beheerst te hebben. Op die datum moesten de spoedlocaties met mogelijke risico's voor het grondwater of het ecosysteem in beeld zijn. In Nijmegen hebben we deze doelstelling gerealiseerd.

Groen, Natuur & Woonomgeving

Campagne "Groen Verbindt" succesvol van start gegaan

In het kader van onze meerjarige campagne 'Groen Verbindt' hebben wij in de stad bijna 100 groene voorstellen opgehaald, de helft aangedragen door wijkgroepen, via onze wijkbeheerders, de andere helft aangedragen door 33 professionele organisaties, op onze aan hen gerichte uitvraag.

Tijdens een zeer geanimeerde bijeenkomst met de inschrijvers zijn zeven wijkvoorstellen en twaalf 'professionele' voorstellen uitgekozen om uit te voeren. Deze variëren van groeninrichting en -beheer in Dukenburg aangepast op de daar levende dassen tot inrichting van een wijkparkje aan de Hommelstraat. Een aantal van deze projecten komt in 2016 tot afronding.

GELEERDE LESSEN 2015

Duurzaam inkopen en aanbesteden

We passen in elke aanbesteding de minimeisen van RVO toe, maar vaak is er meer winst op het gebied van duurzaamheid te behalen door de Duurzaamheidsladder te gebruiken. We hebben meer ervaring opgedaan met duurzaam inkopen en aanbesteden en in enkele aanbestedingstrajecten meer ruimte voor duurzaamheid gecreëerd. Zo hebben we bij het nieuwe Park&Ride terrein bij de Ovatonde aannemers uitgedaagd om in te schrijven met gebruik van duurzaam beton. Dit bleek voor alle deelnemers mogelijk en financieel haalbaar. We zijn daarmee de eerste gemeente die in aanbestedingen aanstuurt op het gebruik van beton met gerecyclede bouwgrondstoffen.

Verduurzamen bedrijventerreinen vraagt effort

Ondanks dat partijen in beginsel enthousiast zijn om gezamenlijk een bedrijventerrein te verduurzamen merken we dat dergelijke trajecten inspanning en tijd vragen. Het blijven faciliteren, stimuleren en ondersteunen zijn essentieel om op middellange termijn successen te boeken.

Omgevingsmanagement en tijdig betrekken stakeholders

Projecten als het omgevingsvergunningstraject van Dura Vermeer laat zien hoe cruciaal een goed omgevingsmanagement en het tijdig betrekken van de stakeholders is voor het behalen van successen. Bij Ruimte voor de Waal hebben we daar goede resultaten mee bereikt. Het Kronenburger Forum is bezig om met de Provincie, gemeente en ODRN het omgevingsmanagement te verbeteren.

Duurzaamheid stopt niet bij gemeentegrenzen

Regionale samenwerking blijft essentieel om duurzaamheidsdoelstellingen te bereiken. Bedrijven en instellingen hebben vaak met meerdere gemeenten te maken, als het om energiebesparing en de opwekking van duurzame energie gaat. Ook zijn gemeenten afhankelijk van elkaar om de opwekking van duurzame energie te realiseren. Denk hierbij aan windmolens. Afstemming met buurgemeenten is en blijft essentieel. Na de opheffing van de stadsregio is gebleken dat het draagvlak hiervoor groot is.

Volop kansen voor groeninitiatieven

Het nadrukkelijk met de stad communiceren van de ambitie 'groene linten' en '10.000 bomen' leidt tot veel respons met fraaie voorstellen. Ook zien wij echter dat vanuit stenige wijken de respons achterblijft. Koppeling tussen professionele groene kennis, in Nijmegen in zeer ruime mate aanwezig, en groeninitiatieven in de wijken en ons groenbeheer is voor alle betrokkenen nog een kansrijke en uitdagende opgave.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Energiebesparing stad t.o.v. 2008 (gebouwde omgeving)	15%	12%	
- Megawatt/h duurzame energieopwekking	136.111	173.000	192.118
- Energiebesparing eigen organisatie t.o.v. 2008	4,7%	11%	
- Percentage corporatiewoningen met een energielabel B of beter	31%	55%	
- Aantal particuliere woningen energiezuiniger door Energieaanpak	1.642	1.950	2.372
- Geluidoverlast in buurt door wegverkeer	15%	< 21%	19%
- % waar men stank/vieze lucht ervaart in de buurt	in 2013 4%	< 20%	20%
- Aantal km wegvak met overschrijding grenswaarde stikstofoxide (NO ₂)	0,7km	0km	0km
- Tevredenheid over groen en water in %	67%		69%
- Afname woonareaal zonder 0,5 hectare aaneengesloten groen en water binnen 300 meter		33%	33%
- Stabiele restlevensduur rioolstelsel	+0,8%		0%

Toelichting

Voor indicatoren 6, 7 en 9 is de Burgerpeiling de bron. In 2013 is de vraagstelling aangepast voor indicator 6 en 7 en wordt onderscheid gemaakt tussen 'vaak' en 'soms' bij de vragen over ervaren geluids- en stankoverlast. De vermelde realisatie van 15% in 2014 slaat op het percentage huishoudens dat in de Burgerpeiling 2013 aangaf vaak geluidsoverlast te ervaren. Daar zitten verschillende redenen achter, waaronder wegverkeer, bromfietsen/scooters, jongeren en horeca. Het percentage is dus niet correct als we het over de indicator geluidsoverlast door wegverkeer hebben.

Uit de Burgerpeiling blijkt dat het % dat vaak of soms geluidsoverlast door wegverkeer ervaart 27% in 2013 is en 24% in 2015 en het % dat vaak geluidsoverlast door wegverkeer ervaart: 7% in 2013 en 6% in 2015. We zien dus een licht positieve ontwikkeling op dit punt.

Deze verwarring is er ook voor indicator 7 met dezelfde oorzaak. In 2015 geldt voor 4% van de huishoudens dat ze in de buurt vaak stankoverlast ervaren (ook 4% in 2013). Deze 4% staat vermeld bij realisatie 2014, terwijl als doelstelling 20% dat soms stankoverlast ervaart staat opgenomen. De cijfers uit de burgerpeiling geven aan dat zowel in 2013 als in 2015 dit percentage ook daadwerkelijk 20% bedraagt.

De energiecijfers van het stedelijk verbruik (indicator 1) en van de eigen organisatie (indicator 3) zijn nog niet bekend. Deze volgen in het tweede kwartaal van 2016. Ook het percentage corporatiewoningen met een energielabel B of beter (indicator 4) is nog niet bekend. In 2014 was het percentage 31%.

Ad indicator 8: Voor 2014 zijn geen overschrijdingen meer geconstateerd, tegenover overschrijdingen op 0,7 km wegvak voor 2013.

Voor luchtkwaliteit rekenen we altijd over het afgeronde kalenderjaar. In 2015 rekenen we over 2014, vandaar realisatie 2014. In 2016 rekenen we over 2015, dat resultaat is pas in het najaar bekend.

Ad indicator 9: gemeten wordt de tevredenheid over groen en niet over water zoals vermeld staat in de indicatorentabel. De tevredenheid over groen is van 67% in 2013 gestegen naar 69% in 2015.

Uit eerste, nog voorlopige resultaten blijkt dat in Nijmegen-Noord, in lijn met de resultaten van de fifty-fifty consultatie in de wijk Lent, er een dalende tevredenheid met groen is, zelfs lager dan de tevredenheid in Nijmegen Oud-West (waar de tevredenheid overigens enkele procentpunten lijkt toe te nemen).

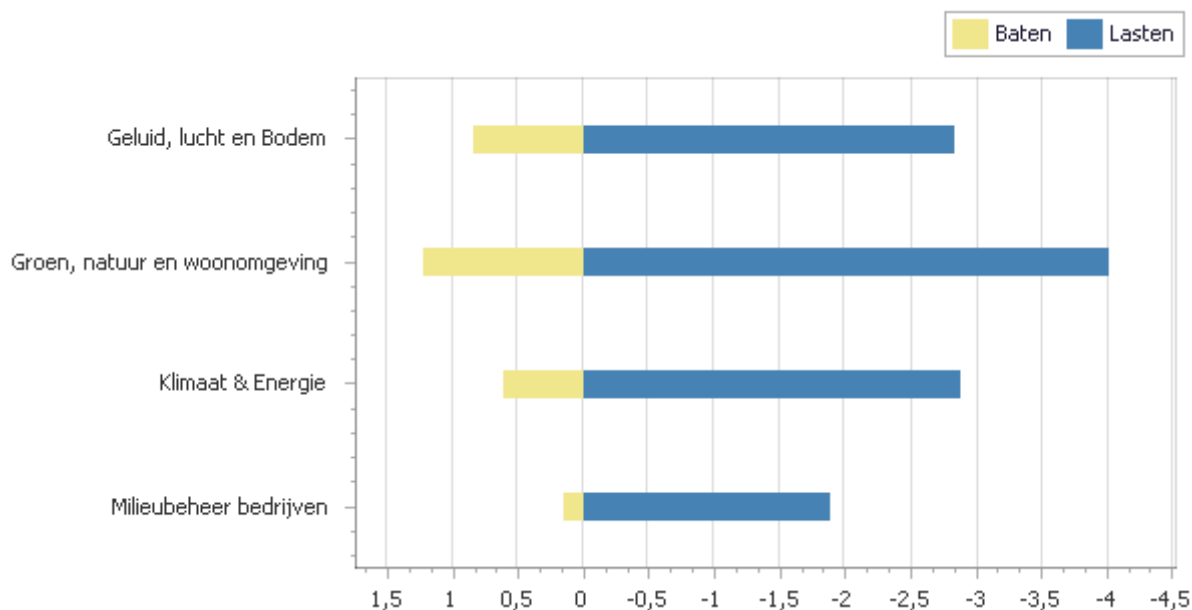
Ad indicator 10: buurtpark Sperwerstraat is in 2015 ontworpen in samenspraak met de omgeving en voorbereid (onder meer sloop schoolgebouw); met de feitelijke realisatie in 2016 wordt de doelstelling 2015 gerealiseerd.

Ad indicator 11: De restlevensduur bedroeg eind 2014 48,130 jaar; Op basis van de in 2015 uitgevoerde rioolinspecties en onderhoudsmaatregelen bedraagt de indicator 49,462 jaar. We concluderen dat de restlevensduur stabiel is.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Duurzaamheid			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten en baten			
Groen, natuur en woonomgeving	2,8	2,8	0,01 V
Geluid, lucht en Bodem	1,9	2,0	0,06 N
Milieubeheer bedrijven	1,7	1,7	0,00 V
Klimaat & Energie	2,2	2,3	0,04 N
	8,7	8,8	0,10 N

Aan het programma Duurzaamheid geven we per saldo € 8,75 miljoen uit. Het grootste deel gaat naar het product Groen, natuur en woonomgeving (32%). Ten opzichte van de begroting is er € 0,1 miljoen meer uitgegeven. Uitgedrukt als percentage van de begroting komt dit neer op een afwijking van 1%.

De afwijkingen per product zijn marginaal.

Relatie met Slotwijziging

Bij de Slotwijziging hebben we in het kader van de subsidieverstrekking Premiereregeling Energiebesparende Maatregelen Particulieren (PEM) een positieve winstwaarschuwing van circa € 0,2 mln. afgegeven.

De PEM subsidie is per 1 januari 2016 beëindigd. Vanaf 2016 zijn er een tweetal duurzaamheidsleningen voor in de plaats gekomen (raadsbesluit 162/2015). Te weten een duurzaamheidslening voor particulieren en een duurzaamheidslening voor non-profitorganisaties.

Het intrekken van de PEM subsidie heeft er toe geleid dat er in de laatste maanden van 2015 nog een groot aantal subsidie verzoeken zijn ingediend. Het positieve resultaat heeft zich derhalve niet voorgedaan.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Duurzaamheid						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				1,9	9,2	7,3 N
Wijzigingen				0,8	2,2	1,4 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,0	0,0 V
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,3	0,5	0,2 N
BW-01369 projectdeelname CLINSH	College	15 okt '14	124/2014	0,3	0,3	0,0 V
BW-01380 FES4 deelproject LNG	Raad	03 dec '14	149/2014	0,2	0,2	0,0 V
BW-01382 SSV geluidsisolatie	Raad	17 dec '14	159/2014	0,1	0,1	0,0 N
BW-01383 DUB bodem 2015	Raad	11 feb '15	12/2015	-0,3	0,6	0,9 N
BW-01407 Walstroom waalhaven concept 2015	Raad	24 mrt '15	3.7	-0,0	-0,0	0,0 N
BW-01408 Geluidsisolatieprojecten	Raad	01 apr '15	47/2015	0,3	0,3	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,4	0,4 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,0	0,0 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-0,3	-0,3	0,0 V
Totaal Duurzaamheid				2,7	11,4	8,7 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het programma Economie en Werk is gericht op duurzame groei en behoud van de werkgelegenheid. Daarnaast willen wij bereiken dat zo veel mogelijk mensen in Nijmegen aan het werk zijn, en dat jongeren zo goed mogelijk kunnen toetreden tot de arbeidsmarkt.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

De activiteiten binnen het programma Economie en Werk richten zich op 3 belangrijke pijlers: het bevorderen van economische innovatie, de ontwikkeling van een krachtige binnenstad en het bevorderen van arbeidsparticipatie. Daarnaast en dwars door deze pijlers heen zorgen we ervoor dat onze basis op orde is, zodat bedrijven goed kunnen ondernemen: voldoende aanbod en kwaliteit van werklocaties (bedrijventerreinen, kantorenlocaties, binnenstad en winkellocales), een goede bereikbaarheid en infrastructuur, een adequaat opgeleid en beschikbaar arbeidsaanbod en een goed relatienetwerk.

Economie in vogelvlucht: herstel is in 2015 ingezet

De werkgelegenheid in Nijmegen is na een periode van krimp weer gegroeid (+ 0,8% is een toename 800 van banen ten opzichte van 2014). Nijmegen scoort ten opzichte van Gelderland (+0,1 %) en de andere grote Gelderse steden beter (Ede +0,5 %, Arnhem + 0,0 % en Apeldoorn (-2,4 %). Positief ontwikkelen zich de sectoren onderwijs, gezondheidszorg en horeca. Maar ook de sectoren bouw, groot- en detailhandel, vervoer en zakelijke dienstverlening vertonen een lichte banengroei. Het aantal banen in het openbaar bestuur (belastingdienst, stadsregio) en de industrie is gedaald. Per saldo is er sprake van een stijging van het aantal vacatures, maar voor een belangrijk deel betreft dit vacatures die relatief moeilijk vervulbaar zijn. De 'mismatch' wordt duidelijker voelbaar: een groot deel van de mensen in onze doelgroep is niet geschikt voor de (nieuwe) vacatures.

We zien dat het aantal bedrijven en instellingen met 570 vestigingen is toegenomen van 13.110 in 2014 naar 13.680 vestigingen in 2015. Een positieve bijdrage aan de werkgelegenheidsgroei leveren de ZZP-ers. De groep vestigingen met één werkzame persoon is in de afgelopen tien jaar meer dan verdubbeld tot ruim 9.000. Ten opzichte van 2014 groeide het aantal ZZP-ers/eenmansbedrijven met 430 bedrijven van 8740 naar 9170 bedrijven.

Economische innovatie levert eerste resultaten op

De werkgelegenheid binnen de topsectoren EMT, Health en Semiconductors is in 2015 iets afgenomen (van 31890 banen in 2014 naar 31760 banen in 2015 (- 0,4%, een afname van 130 arbeidsplaatsen). De lichte daling wordt m.n. veroorzaakt door een dalende werkgelegenheid binnen de sectoren Semiconductors/EMT (m.n. verlies aan arbeidsplaatsen bij NXP). Afgelopen jaren zijn er 11 startups in de topsectoren geweest, waarvan 8 in de sector Health en de overige in de sectoren Semiconductors en EMT.

Met de Economische Raad Nijmegen geven we gezamenlijk uitvoering aan de Economische Innovatie Agenda 2020. Op basis van periodieke scans ontwikkelen en voeren we met partners meerjarige projecten uit. Daarnaast hebben we gewerkt aan de versterking van het vestigingsklimaat, de profilering van Nijmegen als internationale kennisstad en aan onze Human Capital Agenda.

Zo hebben we een meerjarige stedelijke aanpak om het startup ecosysteem van Nijmegen te versterken ontwikkeld. Mooie voorbeelden in dit kader zijn: het realiseren van ondernemerspitches voor startende bedrijven en de lancering van het project “Health Accelerator” door Rockstart in Novio Tech Campus (hiermee worden potentiële start ups geworven die aansluiten bij het Nijmeegse ecosysteem van kennisinstellingen en kennisintensieve bedrijven). Met de kennisinstellingen ontwikkelen we een strategische acquisitie aanpak. We faciliteren het MKB om maximaal te profiteren van de Europese innovatiemiddelen. Zo is een proeftuin op het vlak van zorginnovatie, waar ook bedrijven innovatieve producten kunnen uittesten (Parkinsonnet). We sporen witte vlekken in ons vestigingsklimaat op en nemen die weg, bijvoorbeeld huisvesting voor expats, maar ook de nieuwbouw van de Internationale School. Ook het eerste Internationale Inscience wetenschapsfilmfestival heeft in 2015 bijgedragen aan de profilering van Nijmegen als kennisstad. Met werkgevers en onderwijsinstellingen in de zorg hebben we een human capital scan in de zorg uitgevoerd en afgesproken om samen een regionaal zorgpact uit te werken. Vanuit het Zorgpact gaan partijen projecten ontwikkelen en realiseren die de knelpunten moeten oplossen tussen vraag naar en aanbod van arbeid in de zorg.

Campus Heijendaal én Novio Tech Campus ontwikkelen zich complementair aan elkaar. Heijendaal vanuit kennis, maar met veel nieuwe bedrijvigheid in de Mercator Incubators. NTC ondernemersgericht, gericht op kennisintensieve bedrijven. Daarnaast maakt Radboud Research Facilities het mogelijk dat ook innovatieve bedrijven gebruik kunnen maken van de onderzoeksfaciliteiten. Het Y5-lab (ketenaanpak van studenten WO/HBO/MBO op het vlak van laboratoriumonderzoek voor MKB) versterkt ons vestigingsklimaat verder.

De Novio Tech Campus heeft zich het afgelopen jaar voorspoedig ontwikkeld. Inmiddels zijn er 21 bedrijven gevestigd op NTC, waarvan 10 bedrijfjes via het Health Accelerator project van Rockstart. Gebouw M is voor 75% gevuld met bedrijven. De herontwikkeling van gebouw A is bijna klaar. In het deel van gebouw A dat al opgeleverd is, is het bedrijf Sencio gevestigd. Het bedrijf EPR gaat als eerste partij zelf bouwen op NTC. Totaal gaat het op NTC om circa 200 arbeidsplaatsen.

Versterking binnenstad is voortvarend opgepakt

De Agenda voor de Binnenstad is begin 2015 vastgesteld. De belangrijkste drie pijlers (en daaraan gekoppelde projecten) zijn benoemd, namelijk het versterken van aanbod en ambiance, ondersteuning van het transformatieproces van “place to buy” naar “place to meet” en aanpak van de leegstand.

De zuivere leegstand in het kernwinkelgebied van het stadscentrum is gedaald van 10,8% in 2014 naar 8,8 % in 2015 (peildatum 1 januari 2016). In de retailsector vonden bij een aantal grootwinkelbedrijven eind 2015 wel zorgelijke ontwikkelingen plaats die ook gevolgen kunnen hebben voor de leegstand in onze binnenstad. Wat de gevolgen zijn wordt in de loop van het voorjaar 2016 duidelijk. Leegstandsontwikkeling wordt deels bepaald door macro-economische ontwikkelingen en deels door lokale ontwikkelingen en beleid.

De leegstands aanpak in de binnenstad hebben we met voorrang opgepakt. Een analyse, visie en aanpak zijn gepresenteerd in “Binnenstad van de toekomst”. De nieuwe Stadscentrummonitor 2014-2015 en een geactualiseerde Weerbaarheidsanalyse van de Binnenstad hebben aan de basis gestaan van deze analyse. Met een korte termijn agenda hebben we vervolgens projecten opgepakt. Vier prioriteitsgebieden zijn aangewezen:

Bloemerstraat-Smetiusstraat, Waalkade, Molenpoortpassage en Hertogstraat. We zijn gestart met de aanpak van de Bloemerstraat en Hertogstraat. Ideeën voor een betere inrichting van de Waalkade zijn opgehaald. Voor een markthal in Nijmegen hebben we een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. We hebben partijen in de binnenstad op actieve wijze betrokken bij de aanpak van leegstand, denk aan Huis voor de Binnenstad, de Werkgroep Vastgoed met belangrijke vastgoedpartijen en het Aanjaagteam voor jonge, actieve ondernemers. We zijn vergevorderd met de opzet van een Vereniging van Vastgoedeigenaren voor de binnenstad. De voorbereiding van een Transformatiefonds voor de binnenstad en een nieuwe investeringsregeling zijn in volle gang. Het Actieplan “Economisch Offensief Binnenstad” hebben we geheel uitgevoerd en in december afgerond. Met onze Nijmeegse aanpak lopen we landelijk voorop. We behoren bij de eerste groep van gemeenten die een Retaildeal hebben gesloten met het ministerie van Economische Zaken. We zijn vertegenwoordigd in de Regiegroep rond de Retailagenda van het ministerie en zijn voorzitter van de themagroep “vitale binnensteden” van de G32.

Regionale economische samenwerking heeft nieuwe vorm gekregen

In 2015 heeft de samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen opnieuw vorm gekregen. Het Portefeuillehoudersoverleg Economie is ingericht en vier keer bijeengekomen. Dit vooruitlopend op de officiële start van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen tijdens de *Regiodag* die op 17 december 2015 plaatsvond. Belangrijk voor de hernieuwde regionale samenwerking is de start van het traject voor een Regionaal Programma Werklocaties (RPW) geweest. Doel van het RPW is het weer in balans brengen van vraag en aanbod in de markt voor werklocaties op regionaal niveau. Dit gebeurt door het maken van intergemeentelijke afspraken over de programmering van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en perifere detailhandel. Het begeleiden van dit traject is een belangrijke opgave voor het Portefeuillehoudersoverleg Economie. Besluitvorming over het RPW zal omstreeks eind 2016 in de individuele colleges en raden plaatsvinden.

Begin 2015 is een Integrale MIRT-Agenda vastgesteld die de gezamenlijke opgaven en ambitie beschrijft van het stedelijke netwerk Arnhem-Nijmegen voor de periode tot 2025. In vervolg op deze agenda hebben de gemeenten Arnhem, Nijmegen en de provincie Gelderland in samenspraak met de regiogemeenten verder gewerkt aan een concretisering van de opgaven. Het resultaat is de MIRT-Uitnodigingsagenda. Door focus aan te brengen en in te zetten op een drietal icoonprogramma's – te weten Bruisende Binnensteden, Campusontwikkeling en Smart Energy – wil de regio de ruimtelijk-economische ontwikkeling van het stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen verder versterken. Voor de gemeente Nijmegen gaat het hier bijvoorbeeld om projecten gericht op een kwaliteitsimpuls van Campus Heijendaal en de Novio Tech Campus en het bewerkstelligen van transformatie in de binnenstad van 'place to buy' naar 'place to meet'. In de komende periode wordt in het kader van de provinciale Gebiedsopgave gewerkt aan een gezamenlijke investeringsagenda voor de drie icoonprogramma's.

De laatste voorbereidingen voor de Economic Board regio Arnhem-Nijmegen zijn getroffen. In de raden van de 19 regiogemeenten heeft besluitvorming over de Economic Board plaatsgevonden. Daarmee is de financiële bijdrage vanuit de overheidsgeleding voor de Economic Board voor de komende jaren geborgd. Ook de leden van de Economic Board zijn benoemd. Een vijftienkoppig bestuurlijk platform is gevormd met daarin de voorzitters van de prominente kennisinstellingen, directeuren van het bedrijfsleven en bestuurders vanuit de regiogemeenten, de provincie Gelderland en de regio Food Valley. Ook is gestart met de werving van een directeur voor de Stichting Economic Board en een tweetal pioniers voor het projectbureau zijn aangesteld.

Nieuwe aanpak arbeidsparticipatie is gestart

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet ingevoerd. We hebben begin 2015 een beleidsplan vastgesteld, waarin we onze aanpak op dit gebied hebben beschreven. De uitvoering daarvan ligt bij het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, onze nieuwe regionale uitvoeringsorganisatie, die per 1 januari 2015 is gestart. In het Werkbedrijf wordt intensief samenwerkt door de gemeenten in het Rijk van Nijmegen, het SW-bedrijf Breed en het UWV. De medewerkers van Breed en de gemeentelijke medewerkers in het Werkbedrijf werken vanaf januari 2016 ook formeel samen in één organisatie. Deze veranderingen hebben een forse inspanning gevraagd van alle betrokkenen, maar we zijn erin geslaagd om de Participatiewet zorgvuldig en op tijd in te voeren.

De samenwerking tussen de verschillende organisaties binnen het Werkbedrijf heeft in 2015 concreet vorm gekregen. Voorbeelden daarvan zijn: het hanteren van één gezamenlijke vacaturebank; het benaderen van alle kandidaten (terwijl zij voorheen tot de doelgroepen van de verschillende organisaties zouden behoren); de faciliteiten van Breed worden gebruikt voor de proeftuin; het inrichten van de organisatie naar werksoorten is doorgevoerd door het hele Werkbedrijf.

In onze aanpak van de Participatiewet hebben we stevig ingezet op het verbeteren van de werkgeversbenadering. Werkgevers zijn het vertrekpunt van de benadering van het Werkbedrijf, omdat daar het werk en de baankansen voor mensen uit onze doelgroep te vinden zijn. Het Werkbedrijf brengt kandidaten bij werkgevers onder de aandacht door ontmoeting en persoonlijk contact te organiseren. Dit gebeurt bijvoorbeeld in werkmakten, waar werkgevers met vacatures direct met werkzoekenden in gesprek gaan. Dit heeft in 2015 al geresulteerd in het vervullen van diverse vacatures, waardoor onze kandidaten werk hebben gevonden; bovendien geven werkgevers aan dat zij erg tevreden zijn over deze aanpak. Naast deze aanpak onderhouden we ook contact met bedrijven door op bedrijfsbezoek te gaan. Dat gebeurt tientallen keren per jaar, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Uit deze bezoeken komen regelmatig vacatures, werkervaringsplekken en andere mogelijkheden voor samenwerking voort.

Ten aanzien van kandidaten uit (de regio) Nijmegen, hebben we in 2015 de volgende concrete resultaten bereikt:

- Er zijn 742 mensen uit Nijmegen uitgestroomd uit de uitkering naar werk. Dit is in overeenstemming met onze doelstelling om 750 mensen naar werk te laten uitstromen.
- De banenafpraak (de afspraak uit het sociaal akkoord, om uiteindelijk voor 125.000 mensen met een arbeidsbeperking banen te realiseren) ligt op koers. We hebben samen met UWV de kandidaten in onze regio in beeld, dat wil zeggen dat we ze recent gesproken hebben en hun competenties en begeleidingsbehoeften kennen. Als een bedrijf een banenafpraak-vacature meldt, kan deze daardoor snel vervuld worden. In de regio Rijk van Nijmegen zijn in 2015 209 extra banen gerealiseerd in het kader van de banenafpraak (peildatum september 2015). De doelstelling is om eind 2016 305 banen gerealiseerd te hebben.
- Het Werkbedrijf heeft in 2015 14 kandidaten met een wettelijke loonkostensubsidie geplaatst.
- We hebben in de regio 1096 mensen naar een passend leerwerktraject begeleid. Daarvan zijn 273 leerwerktrajecten gerealiseerd op basis van het Nijmeegse meer- en maatwerk. Hiermee heeft het Werkbedrijf de doelstelling ten aanzien van leerwerktrajecten (1000, waarvan 250 op basis van Nijmeegs meer- en maatwerk) gerealiseerd.
- Alle mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst bij Breed stonden, zijn in de eerste helft van 2015 in beeld gebracht. Hierdoor is duidelijk geworden met welke problematiek zij te maken hebben en op wat voor werkplek zij zijn aangewezen. Na de praktijkdiagnose worden deze mensen geplaatst op een werkervaringsplek en bemiddeld naar werk.
- Naast de wettelijke loonkostensubsidie, kennen we in onze regio ook een tijdelijke loonkostensubsidie. Deze regeling is bedoeld voor mensen die wel het minimumloon kunnen verdienen (daarom behoren ze niet tot de doelgroep van de wettelijke loonkostensubsidie), maar waarvoor een loonkostensubsidie nodig is om werk bij een reguliere werkgever mogelijk te maken, en zodoende de mensen te laten uitstromen uit de uitkering. We hebben 71 kandidaten met tijdelijke loonkostensubsidie kunnen laten uitstromen. Daarvan zijn 25 kandidaten binnen de basisdienstverlening, en 46 kandidaten op basis van Nijmeegs meer- en maatwerk uitgestroomd. Dit is minder dan de doelstelling; in 2016 wordt stevig ingezet om wél de begrote aantallen inzet van tijdelijke loonkostensubsidie te halen. Concrete aandachtspunten zijn het opzetten van groepsdetacheringsconstructies en meer focus binnen de bedrijfsdienstverlening op loonkostensubsidie.
- In 2015 zijn 69 personen gestart met een eigen bedrijf met behulp van de Bbz regeling (in 2014 waren dat er 52). Dezelfde regeling heeft 38 gevestigde ondernemers, die in financiële problemen dreigden te komen, in staat gesteld om door te gaan met hun bedrijf.

Kansen voor circulaire economie en Groene Delta GDF Suez

Nijmegen heeft de ambitie om energieneutraal te zijn in 2045. Samen met de kennisinstellingen in de stad en het regionaal bedrijfsleven nemen wij deel aan verschillende samenwerkingsverbanden die hebben geleid tot meer kennisoverdracht en duurzame marktinvesteringen. Bestaande netwerken als het Power2Nijmegen en De Groene

Hub zijn verbreed naar thema's binnen de circulaire economie. Nijmegen als duurzame stad, beschikt over een goed vestigingsklimaat voor een economie gericht op het maximaliseren van herbruikbaarheid van producten en grondstoffen (afval = grondstof), biobased economy, duurzame mobiliteit en energietransitie. Uit onderzoek van de RU, HAN en WUR is gebleken dat de regio Arnhem - Nijmegen veel potentie heeft om uit te groeien tot een (Europese) hotspot voor de circulaire economie. We willen deze potentie verzilveren en brengen bedrijven en kennisinstellingen bij elkaar om zo de ketens te versterken en daarmee de werkgelegenheid te laten groeien. Eind 2015 sloot de kolencentrale in Nijmegen en dit betekende dat 110 mensen moesten uitzien naar een andere baan. GDF- Suez heeft een facilitair proces op gang gebracht voor begeleiding van werk naar werk. Van de 110 werknemers zijn er nu nog 10 medewerkers die aan een nieuwe baan geholpen moeten worden, ondersteund door een jobcenter. GDF Suez ontwikkelt op deze locatie een Groene Delta, waar allerlei duurzame energieprojecten samenkomen. Het bedrijf heeft een zonnepark van 4.000 panelen gerealiseerd en bekijkt de mogelijkheden voor een LNG tankstation voor de scheepvaart en vrachtwagens, aantakking op het warmtenet, biomassavergisting, biogas en windmolens. Wij hebben het bedrijf bij deze ontwikkelingen gefaciliteerd en kijken samen naar vestigingsmogelijkheden voor (nieuwe) bedrijven die elkaar onderling versterken in een cluster waar ook kennisinstellingen van deel uit maken.

Logistiek volop in de aandacht

Sinds een jaar werken de drie Gelderse logistieke hotspots (Rivierenland, Liemers en regio Nijmegen) samen met de provincie Gelderland en Oost NV onder de gezamenlijke vlag van Logistics Valley. Samenwerking vindt plaats op het gebied van promotie, acquisitie, branding, innovatie en onderwijs met aandacht voor duurzaamheid en kennisuitwisseling. Eén van de sterke punten van de regio is de ligging en de aanwezige infrastructuur (de Waal, de A15 en de Betuweroute) en de aanwezige terminals in Tiel, Emmerich en Nijmegen. Veel overslag van goederen in de regio vindt plaats via de containerterminals en binnenhavens. Nu gaat het om het (nog) beter benutten in de logistieke keten. Logistieke bedrijven in de regio voegen economische waarde toe aan goederen door bewerkingen en assemblage waarna de producten door middel van containers en bulkvervoer verder getransporteerd worden naar de leveranciers of de klant. Waarde toevoegen (VAL) door meer containers van de weg te halen. De regio werkt samen aan ruimte voor multimodale oplossingen. Zo staat de toekomstige ontwikkeling van de Rail Terminal Gelderland (bij Valburg Overbetuwe) op het programma.

Op 15 oktober vond de Nationale Distributiedag plaats in De Vereeniging in Nijmegen. Dit drukbezochte congres, georganiseerd in samenwerking met NDL en Logistics Valley trok ruim 250 deelnemers. De dag bood een interessant programma, waarbij diverse bedrijven in de regio bezocht werden.

Toerisme is gegroeid

Het verblijfstoerisme maakte een bijzonder positieve ontwikkeling door. Zo steeg het aantal hotelovernachtingen maar liefst van 149.938 in 2013 naar 161.510 in 2014. Ook het aantal cruisevaartschepen dat Nijmegen aandeed steeg van 480 naar 504 schepen, daarmee steeg het aantal passagiers van 49.490 in 2014 naar 60.338 in 2015.

GELEERDE LESSEN 2015

Meer focus op tijdelijke loonkostensubsidie

Het doel dat wij ons hadden gesteld ten aanzien van de inzet van tijdelijke loonkostensubsidie is in 2015 niet gehaald. Het Werkbedrijf heeft in 2015 minder mensen op deze basis kunnen laten uitstromen dan we als doel hadden gesteld. Het blijkt in de praktijk moeilijk om in individuele gevallen loonkostensubsidie in te zetten. Het Werkbedrijf heeft onder meer gemerkt dat werkgevers vaak om bedrijfsmatige redenen het risico nog niet wilden lopen om een kandidaat in dienst te nemen. In die gevallen is regelmatig eerst een leerwerkplek ingezet. Daarnaast is gebleken dat een groot aantal kandidaten ook zonder inzet van subsidie regulier aan de slag kon. In 2016 wordt stevig ingezet om wél de begrote aantallen inzet van tijdelijke loonkostensubsidie te halen. Concrete maatregelen zijn het opzetten van groepsdetacheringsconstructies en meer focus binnen de bedrijfsdienstverlening op loonkostensubsidie. De eerste resultaten in 2016 zijn bemoedigend, het Werkbedrijf heeft begin 2016 al tientallen trajecten met tijdelijke loonkostensubsidie kunnen inzetten.

Pilot flexwerk beter aansluiten op behoefte van marktpartijen

De pilot Flexwerken heeft in 2015 nog niet tot concreet resultaat geleid. We hebben het Werkbedrijf in 2015 opdracht gegeven om deze pilot op te zetten. Daarbij is gekozen voor een constructie waarin kandidaten een arbeidscontract voor een half jaar zouden krijgen bij een uitzendbureau of detacheringsbureau, het uitzendbureau de kandidaat zoveel mogelijk zou laten werken, en het financiële risico voor niet-gewerkte uren zou door het Werkbedrijf genomen worden. Deze constructie blijkt echter niet goed aan te sluiten op de behoefte van marktpartijen. Het Werkbedrijf heeft verschillende acties ondernomen om werkgevers en uitzendbureaus bij de pilot te betrekken (ontbijtsessie met werkgevers, gesprekken met uitzendbureaus, gesprekken met werkgevers, flyers enz.) Hieruit bleek echter dat werkgevers het Werkbedrijf nog niet zien als partner voor flexwerk, ze hebben vaak al afspraken met uitzendbureaus, waardoor ze naar tevredenheid in hun behoefte aan flexwerk worden voorzien. Ook is gebleken dat uitzendbureaus de voorgestelde constructie niet aantrekkelijk vonden; zij vonden de voorgestelde constructie te ingewikkeld en niet passen bij hun manier van werken. We leren hieruit dat we nog beter moeten aansluiten bij de vraag van de markt. Overigens heeft de uitvoering van deze pilot wel tot hele mooie nieuwe projecten geleid waarin kandidaten worden opgeleid en daarna met een halfjaarcontract aan de slag gaan. Op het gebied van flexwerk werkt het Werkbedrijf nu een nieuwe opzet uit, die beter aansluit bij de behoefte en werkwijze van marktpartijen. Hiermee verwachten we in 2016 wel met succes flexwerk in te zetten om mensen te laten uitstromen.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
1 Indicatoren economische structuur en vestigingsklimaat			
- 1.1 Prognose ontwikkeling Werkgelegenheid (aantal banen)	96.310 ¹	97.497	98060
- 1.2 Waardering ondernemersklimaat	6,5	6,8	6,5
- 1.3 Waardering directe bedrijfsomgeving	6,9	7,2	6,9
- 1.4 Leegstand kantoren	15,6%	↓13,8%	11,4%
- 1.5 Prognose aantal banen binnen de clusters Health, EMT en Semiconductors	31.548 ²	31.530	31760
- 1.6 Aantal hotelovernachtingen	153.227 ³	150.000	pm
- 1.7 Zuivere leegstand kernwinkelgebied stadscentrum	10,6%	pm%	8,8%
2 Indicatoren Werk			
- 2.1 Werkloosheid	12%	13%	12%
- 2.2 Aantal kandidaten (uit bijstand) naar werk	756	600 ⁴	742
- 2.3 Aantal kandidaten aan het werk met loonkostensubsidie	nvt	pm	68

¹ was prognosecijfer, het definitieve cijfer voor 2014 is 97.260

² was prognosecijfer, het definitieve cijfer voor 2014 is 31.890

³ was voorlopig cijfer, het definitieve aantal hotelovernachtingen komt in 2014 op 161.510

⁴ 600 is als doelstelling opgenomen in de begroting 2015. Omwille van de vergelijkbaarheid van begroting en jaarrekening is hier nog eens de doelstelling van 600 vermeld. De actuele doelstelling is echter 750.

Toelichting

Bij indicator 1.2 de waardering voor het ondernemersklimaat en indicator 1.3 de waardering voor de directe bedrijfsomgeving hebben we onze doelstelling voor 2015 niet helemaal gehaald. Hierbij merken we op dat de waardering voor het vestigingsklimaat niet alleen vanuit dit programma beïnvloed wordt, maar ook beïnvloed wordt vanuit andere programma's (bijvoorbeeld bereikbaarheid en waardering openbare ruimte). Ook macro-economische ontwikkelingen hebben invloed op de waarderingscijfers.

De meting voor de monitor vestigingsklimaat heeft in 2014 plaatsgevonden. De waardering valt met een 6,5 ietsje lager uit ten opzichte van 2012 (6,6). Vergeleken met de 6,2 van een groep andere gemeenten blijft dit een behoorlijke score. De beoordeling voor de bedrijfsomgeving is met een gemiddelde van 6,9 ruim voldoende. Reden voor het lager uitvallen van de waarderingscijfers in 2014 is de invloed van de economische crisis. De volgende meting vindt in 2016 plaats.

Indicator 1.4 de leegstand kantoren is afgenomen van 15,6 % in 2014 naar 11,4 % in 2015 (peildatum 1 januari 2016). Landelijk is de leegstand kantoren nog 17 %. Nijmegen steekt hierbij gunstig af. Zowel de frictieleegstand, de structurele leegstand (1-3 jaar leeg), als de langdurige leegstand is afgenomen.

1 Indicatoren economische structuur en vestigingsklimaat

- Indicator 1.1 prognose ontwikkeling werkgelegenheid is een **prognosecijfer**. We baseren onze doelstelling met betrekking tot de werkgelegenheidsontwikkeling op prognoses uit de Provinciale Werkgelegenheidsenquête(PWE) en de Provinciale Economische Verkenningen (PEV). Met terugwerkende kracht worden deze prognosecijfers jaarlijks herzien.
- Indicator 1.2 de algemene waardering voor het ondernemersklimaat. Bron: tweejaarlijkse monitor vestigingsklimaat.
- Indicator 1.3 de waardering voor de directe bedrijfsomgeving. Bron: tweejaarlijkse monitor vestigingsklimaat.
- Indicator 1.4 het aantal m2's kantoren dat leegstaat en onmiddellijk beschikbaar is voor derden, uitgedrukt in een percentage van de totale voorraad m2's kantoren. Peildatum: 1 januari van het betreffende jaar.
- Indicator 1.5 Prognose van het aantal banen binnen de clusters Energie en Milieu Technologie, Health en Semiconductors is een **prognosecijfer**. We baseren onze doelstelling met betrekking tot de werkgelegenheidsontwikkeling op prognoses uit de Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE) en de Provinciale Economische Verkenningen (PEV). Met terugwerkende kracht worden deze prognosecijfers jaarlijks herzien.
- Indicator 1.6 Het aantal hotelovernachtingen. De cijfers komen in april beschikbaar.
- Indicator 1.7 Zuivere leegstand kernwinkelgebied stadscentrum. Dit is de zuivere leegstand binnen het kernwinkelgebied : uitsluitend het aantal m2's detailhandel dat leegstaat uitgedrukt in een percentage van de totale voorraad m2's detailhandel in het kernwinkelgebied. Bron: Locatus.

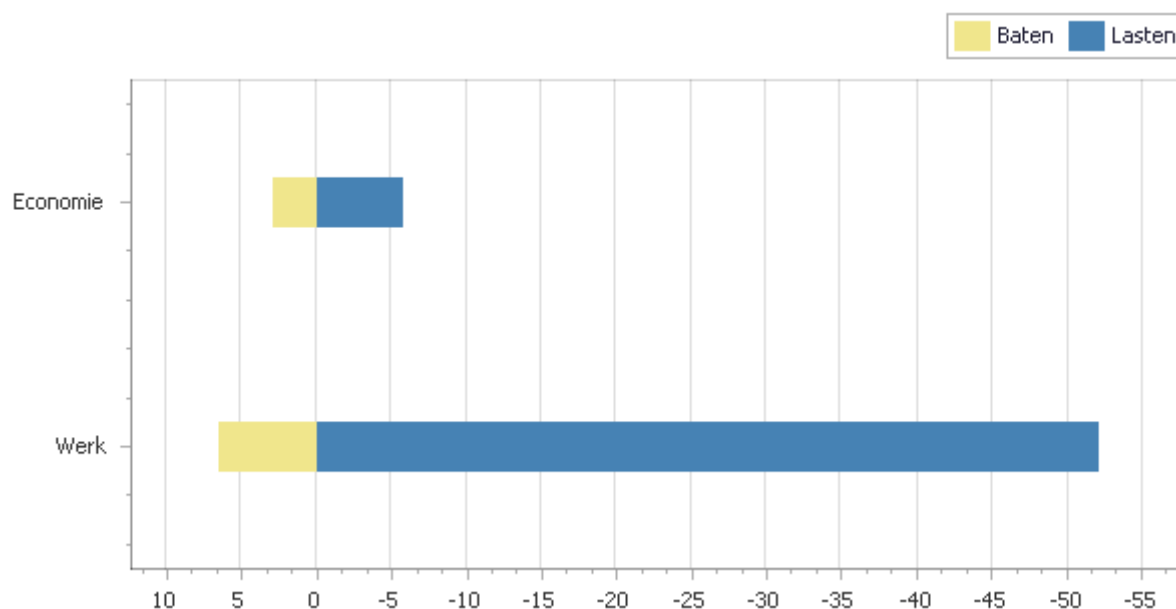
2 Indicatoren Werk

- Indicator 2.1 Werkloosheid drukt het aantal WW en WWB-uitkeringen uit in een percentage van de Nijmeegse beroepsbevolking
- Indicator 2.2 Aantal kandidaten (uit de bijstand) naar werk
- Indicator 2.3 Het aantal kandidaten aan het werk met de bovenwettelijke loonkostensubsidie (meerwerk Nijmegen)

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Economie en Werk		Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Bedragen x € 1 mln				
Saldo van lasten en baten				
Economie		2,9	2,8	0,02 V
Werk		45,6	45,5	0,02 V
		48,4	48,4	0,04 V

Aan het programma Economie & Werk geven we per saldo ruim € 48,4 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar het product Werk (95%). Er is over 2015 geen sprake van significante afwijkingen ten opzichte van de begroting. Deze zijn derhalve niet nader toegelicht.

Werk

In 2015 laat het product Werk een positief saldo zien van zo'n € 0,015 miljoen op een gesaldeerd begrotingstotaal van € 46 miljoen. Binnen het product Werk vond in 2015 de opdrachtverstrekking plaats aan met name het Werkbedrijf voor de re-integratie activiteiten in het kader van het Participatiebudget (voor € 11,3 miljoen) en aan Breed voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (voor € 28,9 miljoen). Daarnaast kocht de gemeente Nijmegen in het kader van de Meerwerk opdracht voor € 2,8 miljoen aan diensten/producten in bij het Werkbedrijf. De verantwoording c.q. afrekening van de DVO met het Werkbedrijf en Breed zal plaatsvinden in de Jaarrekening 2015 van beide Verbonden Partijen.

Economie

Het product Economie heeft in 2015 per saldo circa € 3 miljoen gekost. Hiervan hebben we in 2015 ongeveer € 1,8 miljoen (62%) besteed aan het stimuleren van bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid door het verbeteren van de niet-fysieke omstandigheden voor gevestigde en nieuw te vestigen bedrijven in Nijmegen. Dit doen we onder meer via het Economisch Offensief Binnenstad, de Economische Innovatie Agenda en het Ondernemersfonds. Een bedrag van € 1,1 miljoen (38%) is besteed aan de fysieke bedrijfsomgeving, waaronder de havens, kaden en bedrijventerreinen. Dit bepaalt een belangrijk onderdeel van de waardering voor het Nijmeegse vestigingsklimaat.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Economie en Werk						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				43,1	52,7	9,6 N
Wijzigingen				-37,8	1,0	38,8 N
BW-01326 Aanvulling formatie Inburgering 2014-2015	Raad	17 sep '14	88/2014	0,4	0,5	0,1 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,1	0,1 V
BW-01356 Bestedingsplan Werk 2014	Raad	01 okt '14	106/2014	-0,5	-0,5	0,0 V
BW-01406 Aanvraag format eigen kracht 2015-2016	College	18 mrt '15	39/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,2	0,1	0,3 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	-0,2	0,2 V
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-39,0	-1,1	37,9 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-0,0	0,8	0,8 N
BW-01447 Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)	College	29 sep '15	3.11	0,8	0,8	0,0 V
BW-01459 Provinciale subsidie topsectoren en innovatie	Raad	16 dec '15	157/2015	0,7	0,7	0,0 N
Totaal Economie en Werk				5,3	53,7	48,4 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Binnen het programma Grondbeleid nemen wij vastgoedprojecten en gebieden in ontwikkeling. Deze voeren wij uit voor gemeentelijk sectoraal beleid met een fysiek-ruimtelijke component. Het gaat daarbij onder meer om wonen, bedrijvigheid, herstructurering van wijken, cultuur, onderwijs, milieu en sport. De uitvoering van dit grondbeleid is beschreven in de Kadernota Grondbeleid die de Raad op 30 juni 2010 heeft vastgesteld.

- Bevorderen van maatschappelijk gewenst grondgebruik
- Verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik
- Rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

De ontwikkelingen in de woningbouw staan in 2015 in het teken van marktherstel. In 2015 zijn in Nijmegen ruim 650 kavels verkocht voor woningbouw, waarvan net als in 2014 circa 450 in de Waalsprong. In de Waalsprong is de locatie Grote Boel goed gestart. In Waalfront is de realisatie van Koningsdaal/Batavia succesvol begonnen met een snelle afzet. Dit maakt dat wij verwachten dat de prognose van ruim 750 uitgegeven kavels voor 2016 ook gerealiseerd kan worden. Nieuwe woningbouwprognoses bevestigen deze prognose en gaan zelfs uit van een marktherstel naar in totaal ca. 1000 woningen per jaar.

Toch zijn er ook nog zorgen. Het herstel van de vraag uit de markt is nog broos en loopt duidelijk achter op de markt voor woningbouw. De vraag die er is spitst zich op grote kavels. In dit segment heeft Nijmegen weinig te bieden nu de procedure voor het bestemmingsplan voor De Grift niet is afgerond. De gesprekken met de provincie hierover worden vervolgd en de overprogrammering regionaal aangepakt via de herijking van het Regionaal Programma Werklocaties. De verwachte uitgifte van kavels door Nijmegen (incl. Bijsterhuizen) is gelet hierop verlaagd van 6 naar 4,3 hectare per jaar. Het financiële effect hiervan bedraagt ca. € 6 miljoen (NCW) negatief. Op het gebied van de deelnemingen is in 2015 de integratie van GEM Waalsprong afgerond en is de grex geïntegreerd met het gemeentelijk deel tot één integrale grondexploitatie Waalsprong. Voor de gemeenschappelijke regeling Bergerden wordt nu het proces van uittreding verkend.

De volgende (meest in het oog springende) projecten zijn in 2015 gerealiseerd, voor zover hierboven niet genoemd:

TPG

De officiële opening van de studentenhuisvesting van SSHN – in totaal 430 eenheden – heeft in februari 2015 plaatsgevonden.

Woningbouwprojecten

De bouw van het Hofgebouw aan de Heijendaalseweg (project klooster Brakkenstein) is gestart, het biedt ruimte voor wonen en zorg. De grondgebonden woningen aan de Bandoengstraat (project Groesbeekseweg/Heijendaalseweg zijn grotendeels gerealiseerd. Voor het oude schoolgebouw zelf is een nieuwe invulling gekozen. Het nieuwe plan omvat het realiseren van ca 17 stadwoningen en een paar appartementen in november 2015 is de laatste fase van het project Kamerlingh Onnesstraat/Hatertseweg in aanbouw genomen. De koopwoningen zijn omgezet naar huurwoningen. Eind 2016 wordt het project afgerond en het toekomstig openbaar gebied naar de gemeente overgedragen. In 2015 is de Elshoftoren opgeleverd. De afronding van het project Nieuw Malderborgh komt hiermee weer een stap dichterbij.

Bedrijvigheidsprojecten

Op de Novio Tech Campus is gebouw M grotendeels gevuld en wordt eind 2015 gebouw A na een grondige verbouwing in gebruik genomen. De eerste kavel op het terrein is eind 2015 door NTC in erfpacht uitgegeven ten behoeve van nieuwbouw. De Novio Tech Campus ontwikkelt zich daarmee sneller dan verwacht. In 2014 is de optie die de ontwikkelaar van Fifty Two Degrees (FTD) had op de ontwikkeling van het Jonkerbosplein geëindigd. Voor deze locatie wordt daarom gezocht naar een andere passende functie die past binnen de vastgestelde

financiële kaders. In dat kader heeft ons college eind september 2015 een voorgenomen locatiebesluit voor de bouw van een moskee genomen (verplaatsing moskee Vondelstraat). Het streven is een definitieve locatiekeuze begin 2016 te maken.

Herstructureringsprojecten

Nachtegaalplein: de woningen in de eerste fase zijn opgeleverd. Fase 2 en 3 worden nu tegelijkertijd en versneld opgepakt en uitgevoerd. Een deel van de koopwoningen is verkocht aan een belegger die deze als middeldure huurwoningen in de markt zal zetten. Het Willemskwartier is in een afrondende fase gekomen. Deze herstructurering zal naar verwachting in de zomer van 2016 na 12,5 jaar herstructurering worden opgeleverd. Voor Dukenburg geldt dat nog maar sprake was van drie kleinere bouwlocaties. Gezien de beperkte vraag is besloten deze nu niet te ontwikkelen. Het realiseren van woningen voor ouderen (wonen en zorg) is inmiddels flink van de grond gekomen. Overleg over de herontwikkeling van de winkelcentra loopt. Voor winkelcentrum Meijhorst geldt dat afgelopen jaar vooral gesprekken gevoerd zijn tussen de eigenaren en een door hen geselecteerde ontwikkelaar. Ondanks dat de gesprekken al in een vergevorderd stadium waren en de onderzoeken voor een bestemmingsplan deels al in gang waren gezet, heeft dit niet geleid tot een vervolg. De plannen voor de herontwikkeling van winkelcentrum Weezenhof in combinatie met zorgwoningen worden steeds concreter. Deze ontwikkeling is een separate ontwikkeling die niet via de planexploitatie Dukenburg loopt. Eind 2015 start de communicatie met de omgeving. In 2015 zijn afspraken gemaakt met Portaal over de herstructurering van de Rozenbuurt. Eerder was hiervoor door de provincie al een subsidie ter beschikking gesteld in het kader van het Impulsplan Wonen.

Maatschappelijke vastgoedprojecten

De nieuwbouw van het Canisius College aan de Berg en Dalseweg is per januari 2016 in gebruik genomen. Het programma voor de Vlierestraat/Elzenstraat is voor een belangrijk deel omgezet naar zorg. Uitwerking van het precieze programma in relatie tot de ruimtelijke en financiële kaders is in uitvoering. De nieuwbouw van het PRO College aan de Dennenstraat is gereed. De vrijkomende panden worden herontwikkeld met woningbouw (Veldstraat 4) of behouden voor het onderwijs (Celebesstraat 12). St. Pallas zal naar het pand Celebesstraat 12 verhuizen. De 2 vrijkomende panden van St. Pallas zullen hierna door de gemeente worden aangekocht. Medio 2015 is uit een aantal scenario's voor het toekomstig gebruik van de locatie Streekweg 21 voorlopig besloten om het pand in combinatie met een ander pand te verkopen. Het pand zou gedurende de onderhandelingen binnen het programma Grondbeleid blijven. Vanuit de Zomernota 2015 is € 0,2 miljoen vrijgemaakt voor de extra kosten van de beheerexploitatie van Streekweg 21 gedurende de onderhandelingen. De onderhandelingen zijn nu aangehouden i.v.m. eventuele (onderwijs)huisvesting voor vluchtelingen. Basisschool de Octaaf in Neerbosch Oost wil zich concentreren op de locatie Symfoniestraat 51-53 waardoor de locatie Fanfarestraat 51-53 vrijvalt en herontwikkeld wordt tot woningbouw (pas in 2020 rekening houdend met het "nee, tenzij" beleid). Bij het voorzieningshart Waterkwartier zijn de laatste puntjes afgerond. De exploitatie kan daarmee worden afgesloten. Doordat zich minder tegenvallers hebben voorgedaan dan waar rekening mee was gehouden, sluit de exploitatie met een positief saldo. Tegen het bestemmingsplan van Skaeve Huse loopt een Raad van State procedure. In juli 2015 is hiervoor een zitting geweest. Eind september 2015 heeft de Raad van State een tussenuitspraak gedaan. Op veel punten zijn de bezwaren afgewezen. Op een drietal punten heeft de gemeente 20 weken de tijd gekregen om deze nader te motiveren of te herstellen. Het college is dit aan het voorbereiden.

Waa sprong (gemeentelijke exploitatie = alle projecten die vallen binnen het exploitatiegebied van de Waa sprong, exclusief de woningbouwvlekken van de GEM Waa sprong. In de grondexploitatie voor de Waa sprong is het uitgiftetempo van de bedrijventerreinen gewijzigd t.o.v. de herziening van 2014 (zie hierboven). In het voorjaar 2013 is door de Raad een amendement vastgesteld mbt de ontwikkeling van grootschalige detailhandel in vlek 14. De Raad heeft het college verzocht een pauze periode in acht te nemen van 3 jaar en in die tijd afstemming te zoeken met de regiogemeenten. De Raad is wel akkoord gegaan met de realisatie van een grote bouwmarkt. Het college is in gesprek met de provincie om overeenstemming te krijgen voor de realisatie van een grote bouwmarkt op Ressen.

Landschapszone:

Het bestemmingsplan Landschapszone is in 2010 door de raad vastgesteld. MNO Vervat is verantwoordelijk voor de realisatie van het plassen gebied incl de zandwinning. Met de Grondbank Midden Gelderland (GMG) onderzoeken we de mogelijkheden om de plassen van de Landschapszone te verondiepen, onder andere om de realisatie van natuuroevers te bevorderen. In de planexploitatie is rekening gehouden met een opbrengst als gevolg van het gecontroleerd terugbrengen van grond in de drie plassen. In 2015 hebben we, mede op verzoek van het Waterschap en de provincie, onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om zwemwaterkwaliteit te kunnen krijgen in het licht van de verondieping. Er zijn geen negatieve effecten op de beoogde zwemwaterkwaliteit te verwachten. Wij overwegen om de Lentse Plas niet in te zetten als verondiepingslocatie. Nijmegen heeft met DLG een intentieovereenkomst gesloten om het natuurproject Oosterhoutse Waarden te realiseren. Dit project is in 2014 aanbesteed en wordt inmiddels gerealiseerd. Op het gebied van Leisure is in 2014 een koopovereenkomst gesloten met Cinemec tbv de realisatie van een multi media center. De bioscoop heeft in december 2015 haar deuren geopend.

Groot Infra Waalsprong:

In 2015 zijn de werkzaamheden in het kader van projecten Hoofdinfrastructuur Waalsprong gereed gekomen. Het laatste werk in uitvoering was de fietstunnel Laauwikstraat. Deze is in juni 2015 geopend voor voetgangers en fietsers. De tijdelijke fietsbrug over de Prins Mauritssingel is verwijderd en heeft plaats gemaakt voor de ontwikkeling van hotel Van der Valk. Het hotel is in juni 2016 gereed en zal nog voor de start van de 100e vierdaagse haar deuren openen.

Met de Radboud Universiteit Nijmegen en de stichting Watersport Nijmegen verkennen we de haalbaarheid van het watersportinitiatief Nevengeul. Alle partijen hebben afgesproken de focus te zetten op de locatie Bastion Veur Lent.

Project Stadscentrum

De herontwikkeling van Plein 1944 is gereed. De kwaliteit van de bestrating op het plein zal hersteld worden. In 2016 zal alles gereed zijn.

Voor de realisatie van de nieuwbouw Bastei zijn de voorbereidingen eind 2015 gestart. Bij het archeologisch onderzoek zijn we gestuit op vondsten van nationaal belang. Reden om de bouw stil te leggen en nader te verkennen hoe de vondsten kunnen worden geïntegreerd in een nieuw ontwerp voor de Bastei. Eén en ander impliceert dat de oorspronkelijke planning – oplevering voor 1 januari 2017 – niet kan worden gerealiseerd. Dit alles zal uiteraard ook financiële effecten hebben.

Het bestemmingsplan voor Donjon en Valkhofpark is juni 2015 vastgesteld in de Raad. De Stichting Donjon bereidt thans de aanvragen voor een omgevingsvergunning voor.

Voor de Oostelijke Waalkade staan diverse activiteiten op stapel. De aanbesteding van reconstructie van de Lindenberghaven tot historische haven is afgerond en gegund. Uitvoering is gestart in het derde kwartaal van 2015. Ook de aanleg van de nieuwe Veerpoorttrappen en lift is aanbesteed en gegund. Uitvoering hiervan is gestart eind 2015.

Project Dijkteruglegging

Het project Ruimte voor de Waal - Nijmegen is de laatste fase van de realisatie ingegaan, de laatste werkzaamheden worden uitgevoerd en het project krijgt meer en meer haar definitieve vorm en uitstraling. De waterveiligheidsdoelstelling is conform planning voor het eind van dit jaar bereikt. Op 3 december 2015 is de Minister van Infrastructuur en Milieu naar Nijmegen gekomen voor een symbolische handeling om te markeren dat de waterveiligheidsdoelstelling is gerealiseerd. Na het behalen van deze mijlpaal worden nog afrondende werkzaamheden verricht aan objecten. De overdracht van het gerealiseerde werk aan de beherende organisaties is gepland op 31 maart 2016. Voorafgaand hieraan wordt op 28 maart 2016 een evenement georganiseerd om het publiek kennis te laten maken met het 'nieuwe' gebied.

Project Waalfront

In het Waalfront is gestart met de bouw van 534 appartementen op de Handelskade. Voor het deelplan Brugkwartier is het bestemmingsplan definitief en is gestart met de bouw van de eerste fase. (43 grondgebonden woningen) De verkoop van deze woningen is voorspoedig gegaan. De tweede fase is in 2015 bouwrijp gemaakt.

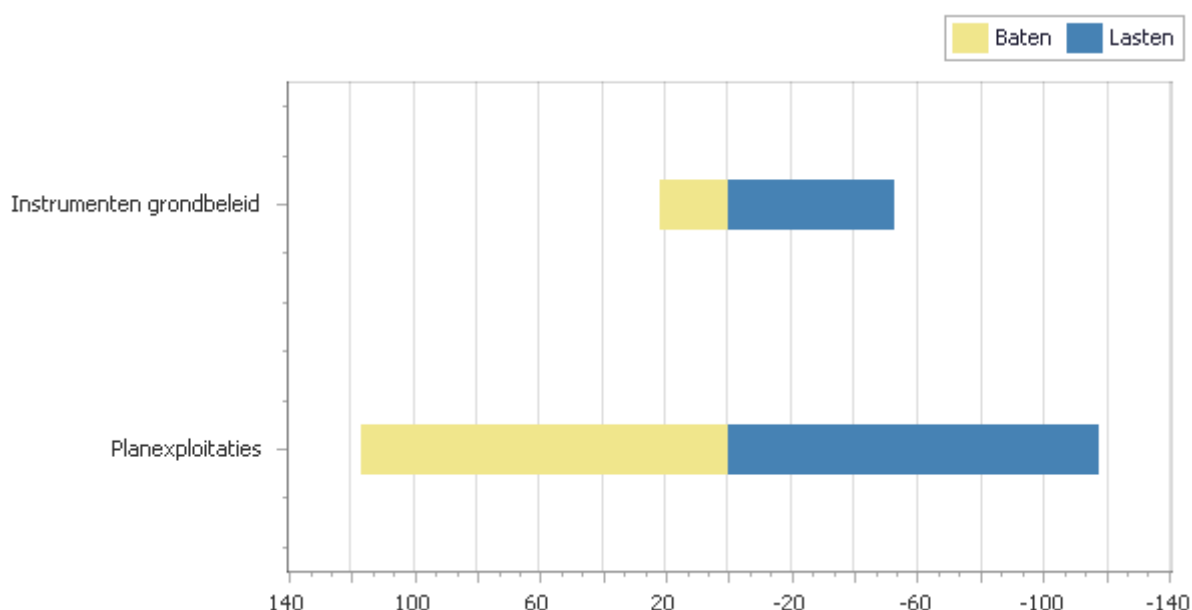
GELEERDE LESSEN 2015

- De raming van de uitgifte van bedrijventerreinen hebben we herzien van gemiddeld 6 hectare per jaar naar 4,3 hectare per jaar. De uitgifte blijft moeilijk. De bedrijventerreinen De Grift, Compaq en Bijsterhuizen hebben wij om deze reden in de planexploitaties vertraagd. Uitgifte van De Grift en Wolfskuilseweg zijn in tijd naar achteren geschoven. Reden hiervan is dat het bestemmingsplan nog gewijzigd moet worden. Hier wordt een nadrukkelijke koppeling met de herziening van het Regionaal Programma Werklocaties(RPW) gemaakt.
- De raming van de uitgifte van woningbouwkavels is niet aangepast in 2015. In 2015 is in de Waalsprong boven de verwachting uit de grex verkocht. Hetzelfde geldt voor Waalfront. In de bestaande stad is de uitgifte minder dan verwacht. Vraaggericht ontwikkelen en pragmatisch reageren op ontwikkelingen is noodzakelijk om resultaten te behalen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Grondbeleid			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten -/- baten			
Instrumenten grondbeleid	4,9	30,0	25,11 N
Planexploitaties	0,2	0,1	0,13 V
	5,0	30,0	24,99 N

Het resultaat van de planexploitaties is uitgebreid toegelicht in het VGP, dat in januari aan Uw Raad is aangeboden. Voor een inzicht in alle planexploitaties verwijzen wij u naar hoofdstuk 9 van het VGP. Het positieve resultaat van de herzieningen bedroeg op dat moment € 10,3 miljoen.,dit is reeds verwerkt in de saldireserve . Echter daarna noodzaken een aantal gebeurtenissen tot een herziening van dit resultaat. Het resultaat van de herzieningen van de planexploitaties bedraagt nu in totaal €25 miljoen nadelig.

Dit is de optelsom van de nadelige affecten op Bergerden (€ 6,5 miljoen), Hof van Holland (€ 14,9 miljoen), Waalsprong (€ 6,7 miljoen) en een vrijval van de voorziening Ruimen explosieven (voordeel is € 2,8 miljoen). Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht:

1. een extra voorziening voor Bergerden vanwege het wegvallen van de bestemmingsmogelijkheid agrobusiness door provinciaal beleid (€ 6,5 miljoen) De voorziening, groot € 5,5 miljoen moet worden opgehoogd met € 6,5 miljoen om het Nijmeegse deel op te kunnen vangen (€50% = € 12 miljoen). Zoals bekend was dit bedrag in het VGP opgenomen in het risicoprofiel (een verschuiving derhalve van risicoprofiel naar voorziening)
2. Een correctie op de toekomstige jaarlijkse bijdragen aan de grondexploitatie Waalsprong. Deze toekomstige bijdragen (€ 6,7 miljoen) moeten worden beoordeeld als dekking van een voorcalculatorisch verlies en direct als voorziening worden genomen.
3. Hof van Holland:
Zeer recent is de Raad een ambitiedocument én de daarop gebaseerde actuele grex Waalsprong voorgelegd, leidend tot een forse afname van het programma van vooral wonen en winkels. Daarom wordt een aanvullende voorziening ten laste van de saldireserve van € 14,9 miljoen getroffen conform het raadsvoorstel van het voorjaar 2016.

Voor het overige is op hoofdlijnen het resultaat als volgt te verklaren, zoals ook al weergegeven in het VGP 2016:

1. Compaq

In verband met de verlaging van de totale uitgifte aan bedrijventerreinen (zie pagina 14) van gemiddeld 6 hectare naar 4,3 hectare is de looptijd van Compaq gewijzigd naar 2034 (was 2028). Dit veroorzaakt met name de toename van het verwachte negatieve exploitatieresultaat en daarmee de mutatie van de getroffen voorziening van € 741.300.

2. Onderwijshuisvesting

Het negatieve exploitatieresultaat en de daarmee samenhangende voorziening neemt met name toe door het toevoegen van de basisschool de Octaaf aan de planexploitatie (extra nadeel van €1,1 miljoen). In de Stadsbegroting 2016 is voor dit bedrag al een voorziening getroffen. De overige toename, per saldo € 0,85 miljoen, bestaat onder andere uit de langere (beheer)exploitatieperiode van Streekweg 21, lagere grondopbrengsten, vertraagde gronduitgifte en hogere plan en rentekosten van de overige deelprojecten.

3. Waalsprong (gemeentelijk deel)

In verband met de verlaging van de totale uitgifte aan bedrijventerreinen (zie pagina 14) van gemiddeld 6 hectare naar 4,3 hectare is de looptijd van de Waalsprong gewijzigd naar 2033 (was 2029). Dit verklaart het ontstaan van een negatief exploitatieresultaat en het treffen van een voorziening van €3.988.700.

4. Waalsprong GEM

Medio 2015 is de leningen portefeuille van de GEM (deels) overgesloten. Vanwege het zeer goede financieringsklimaat (lage rentestanden) leidt dit tot een flinke besparing op de rentelasten en verklaart met name de verbetering van het negatieve exploitatieresultaat, groot € 12,6 miljoen en daarmee de voorziening. De rest van het resultaat wordt bepaald door een veelheid aan mutaties, per saldo ruim € 3 miljoen. In het VGP wordt dit verschil verder toegelicht.

In de tabel wordt de ontwikkeling van het resultaat in deze Stadsrekening weergegeven, om aansluiting te houden met de begroting en het VGP 2016.

Bedragen x € 1 miljoen

v = voordeel

n = nadeel

	Begroting 2015 na wijziging	VGP 2016	Rekening 2015	verschil begroting rekening
Waalsprong: gemeentelijke bijdrage	*)	*)	6,7 n	6,7 n
Saldo VGP februari 2016	0	10,3 v	0	0
direct naar de saldireserve 2015		-10,3 n	0	0
Waalsprong GEM (Hof van Holland)	als risico opgenomen	als risico opgenomen	14,9 n	14,9 n
Bergerden	als risico opgenomen	als risico opgenomen	6,5 n	6,5 n
Ruiming explosieven	0	0	2,8 v	2,8 v
overige programmakosten	5,0 n	nvt	4,7 n	0,3 v
Totaal			30,0 n	25 n

*) betreft € 1 miljoen jaarlijkse bijdrage van de saldireserve aan de planexploitatie Waalsprong

Risico's:

Na vaststelling van VGP 2016 bedroeg het risicoprofiel van het programma Grondbeleid € 86 miljoen (was in de begroting 2016 € 73,6 miljoen). Ten opzichte van de Stadsbegroting 2016-2019 is dit risico Waalsprong (GEM en gemeentelijk deel) en Bergerden toegenomen. Dit hing vooral samen met de risico's

die zich voordoen bij de afzet van bedrijventerreinen, woningbouw en glastuinbouw zoals dat in de planexploitaties is voorzien. De in de tabel in paragraaf 6.3 genoemde risico's zijn aanvullend op de risico's die al financieel zijn vertaald en verwerkt in het verwachte eindresultaat van de individuele grondexploitaties zoals opgenomen in dit VGP.

Echter daarna hebben een tweetal majeure ontwikkelingen een substantiële mutatie op de in het VGP 2016 gepresenteerde risico's tot gevolg gehad, zoals hierboven toegelicht:

1. **Bergerden:** er wordt een aanvullende voorziening getroffen. De bestaande voorziening, groot € 5.5 miljoen moet worden opgehoogd met € 6,5 miljoen om het Nijmeegse deel van de nieuwe grex op te kunnen vangen (€50% = €12 miljoen). De bestaande risicoreservering (€ 6,5 miljoen) uit het VGP 2016 kan afgeraamd worden tot nihil. Daarbij past de kanttekening, dat in het ontbindingsproces de risico's moeten worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Alsdan kan een nieuw risicoprofiel ontstaan.
2. **Hof van Holland:** als gevolg van een aangepaste programmering en de daardoor op te hogen voorziening kan het risicoprofiel neerwaarts worden bijgesteld met € 14,6 miljoen, conform het raadsvoorstel voorjaar 2016.

Vanwege deze twee ontwikkelingen is het risicoprofiel ten opzichte van het VGP 2016 in totaliteit derhalve af met € 21,1 miljoen (exclusief 10% demping).

Omdat deze projecten jaaroverstijgend zijn, is voor de Stadsrekening 2015 een vertaling naar de jaarschijf 2015 gemaakt. Dat leidt tot het volgende (corresponderende met de tabel en het cijferoverzicht hierboven):

Het programma grondbeleid heeft ruim € 120 miljoen gekost (saldoneutraal). Van dit bedrag gaat bijna 50% naar het product dijkteruglegging.

Ten opzichte van de begroting is er € 15 miljoen meer uitgegeven aan dit programma. Deze kostenoverschrijding komt door een verschuiving van kosten geraamd in 2014 naar 2015 binnen het product dijkteruglegging. Dit heeft geen effecten voor het jaarresultaat omdat er een relatie is met de opbrengsten via onze Onderhanden Werkpositie.

Het saldo van het programma grondbeleid betreft de vrijval van de voorziening ruiming explosieven. De regeling die vanaf 2012 in werking is getreden en in 2015 is gewijzigd is opgehouden. Behoudens de geraamde nog te maken kosten valt de voorziening vrij ten gunste van de saldireserve, ca € 2,8 miljoen.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Grondbeleid						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				103,2	108,0	4,8 N
Wijzigingen				-0,2	0,1	0,3 N
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,2	0,0	0,2 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,1	0,1 N
Totaal Grondbeleid				103,0	108,1	5,0 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

We vinden het belangrijk dat alle inwoners van Nijmegen een fatsoenlijk bestaan hebben. We zijn er van overtuigd dat het hebben van werk en inkomen daarbij van groot belang is. Wanneer er sprake is van werkloosheid, armoede of schuldenproblematiek dan bieden we ondersteuning. Dit kan door middel van het verstrekken van een uitkering, het bieden van inkomensaanvullende maatregelen of door middel van het bieden van schulddienstverlening. Ook subsidiëren we organisaties in Nijmegen, zoals de Voedselbank, de Kledingbank, Leergeld, het Inter-lokaal en Humanitas. Zodoende doen we er als gemeente samen met de organisaties in de stad alles aan om een passende ondersteuning te bieden en schrijnende situaties te voorkomen en te bestrijden.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Besluitvorming en uitvoering Aanvalsplan Armoede en Schulden

In het voorjaar hebben we het aanvalsplan armoede en schulden vastgesteld. Daarin is onze ambitie voor het voorkomen en bestrijden van armoede- en schuldsituaties geformuleerd in 10 ontwikkellijnen. We brengen bijvoorbeeld beter in kaart wat er allemaal al in de stad gebeurt op dit gebied en we verbinden initiatieven met elkaar. Verder signaleren we schuldsituaties vroegtijdig en we pakken de signalen pro-actief op. Ook organiseren we een regiefunctie, van waaruit wordt gestuurd op de juiste inzet van passende instrumenten op het gebied van schulddienstverlening in de wijken. Daarnaast organiseren we bijvoorbeeld meer preventie op scholen en we sturen op kwalitatief betere bewindvoering en een goede afstemming met zorginstellingen over financiële dienstverlening.

Eerste volledige jaar inzet F!X Budgetbeheer en budgetcoaching

We hebben de laatste jaren geconstateerd dat de kosten voor de bewindvoering fors zijn opgelopen. Omdat dit de budgetten die bestemd zijn voor de bestrijding van de armoede flink onder druk zet hebben we in 2014 besloten om in te grijpen en F!X op te starten. F!X betreft budgetbeheer en budgetcoaching en is een lichtere en goedkopere variant dan bewindvoering. Bureau Schuldhulpverlening verzorgt het technische beheer en het Inter-lokaal coacht op gedrag, budgetteren en financiële zelfredzaamheid. Zodoende is het niet enkel een financiële maatregel, maar ook een initiatief waarmee we mensen duurzaam verder helpen. We lopen hiermee voor op andere steden in het land die de laatste maanden ook dergelijke voorzieningen aan het opstarten zijn.

Uitbreiding Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAZ)

We vinden het belangrijk dat mensen, ondanks een lager inkomen, een goede zorgverzekering hebben. Zorg is duur en we willen geen situaties waarin mensen zorg mijden door de hoge zorgkosten. We hebben daarom vanuit de gemeente al enkele jaren de Collectieve Aanvullende Zorgverzekering (CAZ). Het aantal CAZ-deelnemers is in 2015 met bijna 50% toegenomen. We bereiken hierdoor aanzienlijk meer mensen. Dit is te verklaren door de aanpassingen rondom de CAZ die we in 2015 hebben doorgevoerd: de uitbereiding van de pakketten, de hogere gemeentelijke premiebijdrage en de ophoging van de inkomensgrens van 110% naar 130%. Door de uitbreiding van de pakketten kan men zich bijvoorbeeld ook laten verzekeren voor de eigen bijdragen van het CAK en het eigen risico. Op deze manier komen we, ondanks de afschaffing van enkele landelijke regelingen, een groot aantal mensen financieel tegemoet in de hoge zorgkosten.

Uitvoering van de motie 'Meedoen in Nijmegen'

In 2015 hebben we ter bevordering van de maatschappelijke participatie van volwassenen met een laag inkomen de regeling 'Meedoen in Nijmegen' uitgevoerd. We hebben positieve reacties van burgers ontvangen die enthousiast waren over de mogelijkheid die de gemeente Nijmegen hen heeft geboden om te kiezen uit een reeks activiteiten ter waarde van 150 euro. In totaal hebben minstens 1.600 mensen gebruik gemaakt van deze regeling. Later in het voorjaar wordt bekend hoeveel mensen exact gebruik hebben gemaakt van de regeling. Dit aantal kan oplopen tot circa 2000.

Invoering Participatiewet

Januari 2015 werd de Participatiewet ingevoerd. Dit had een aantal grote wijzigingen tot gevolg. Een belangrijke hiervan was de invoering van de kostendelersnorm. Er zijn ongeveer 750 kostendelers in onze gemeente. Andere wijzigingen die de invoering van de Participatiewet met zich meebracht, waren de invoering van geüniformeerde arbeidsverplichtingen en de vervanging van de alleenstaande oudernorm door een toeslag via de belastingen. Met de komst van de Participatiewet is de instroom in de Wajong daarnaast beperkt. Jongeren met een arbeidsbeperking die arbeidsvermogen hebben, komen vanaf 2015 niet meer in aanmerking voor een Wajong-uitkering, maar moeten een beroep doen op de bijstand. De Participatiewet beoogt mensen met verminderde loonwaarde te ondersteunen om aan het werk te komen. Hiertoe zijn diverse nieuwe onderdelen in de wet opgenomen, zoals de loonkostensubsidie en de banenafpraak voor mensen met een beperking. De uitvoering van de onderdelen met betrekking tot de arbeidsinschakeling gebeurt door ons regionaal Werkbedrijf. Meer informatie hierover treft u aan binnen het programma Economie en Werk.

GELEERDE LESSEN 2015

Externe factoren

Ondanks onze onveranderde hoge ambities hebben we in 2015 moeten constateren dat we bijzonder afhankelijk zijn van externe factoren. Zo constateren we, ondanks een hoge uitstroom naar werk, een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden vanwege de wijziging van de Wajong en de toename van het aantal statushouders. Daarnaast constateren we dat we als gevolg van het nieuwe verdeelmodel BUIG te maken hebben met een financieel tekort. Hetzelfde principe geldt ook tussen programma's: de toename van het aantal zelfstandig wonende mensen en de toename van het aantal statushouders zorgt bijvoorbeeld voor een toename van de vraag naar inrichtingsvergoedingen vanuit de bijzondere bijstand.

&Pas

In het coalitieakkoord hebben we de ambitie uitgesproken een stadspas te ontwikkelen. We wilden hiermee komen tot een bundeling van diverse miniregelingen, maar ook wilden we hiermee stimuleren dat alle inwoners van Nijmegen mee kunnen doen in de maatschappij. In het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan verschillende scenario's. Als gevolg van nieuwe inzichten tijdens dit ontwikkelproces hebben we onze ambitie meerdere malen moeten bijstellen. Eind 2015 hebben we besloten, alvorens een definitief besluit te nemen over wel of niet invoeren van een pas ons te verdiepen op drie hoofd risico's. We hebben onze inzichten met uw raad begin 2016 gedeeld.

Kindpakketten

De Kinderombudsman heeft onderzoek uitgevoerd naar de ondersteuning van kinderen die leven in armoede. Op basis daarvan is geadviseerd een Kindpakket samen te stellen met onderdelen als zwemles, cultuurparticipatie en een bibliotheekpasje. Verschillende gemeenten hebben vervolgens besloten een dergelijk Kindpakket te ontwikkelen. Wij hebben onderzocht in hoeverre een kindpakket interessant is voor Nijmegen, maar we hebben geconstateerd dat Nijmegen reeds over een bijzonder uitgebreid pakket beschikt.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Beperken groei aantal bijstandsgerechtigden	6.581	+	-
- Tekortkomingen in rechtmatigheid uitkeringsverstrekking	1%	< 1%	19%
- % bereikte huishoudens met een laag inkomen	79%	80%	83%
- Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	1.529	1.500	1433

Toelichting

Beperken groei aantal bijstandsgerechtigden

Het doel is om het beter te doen dan het landelijk gemiddelde. Dit doel is in 2015 waarschijnlijk niet behaald. De landelijke definitieve cijfers zijn op het moment van schrijven nog niet bekend, maar we houden wel een maandelijkse benchmark onder een aantal grote gemeenten. Op basis van die cijfers lijken we de conclusie te

moeten trekken dat het aantal Nijmeegse bijstandsgerechtigden meer is gestegen dan in andere steden. Ons bestand is in 2015 met 3,6% gestegen (van 6.587 bijstandsgerechtigden naar 6.824 bijstandsgerechtigden). De gemiddelde stijging op basis van de benchmark komt uit op 2,1%. Een aanwijsbare reden waarom Nijmegen in 2015 boven de gemiddelde stijging scoort is er niet. In 2014 deden we het juist relatief zeer goed. Dit geeft nog maar eens aan dat op de bijstandsontwikkeling niet tot nauwelijks te sturen is. Desalniettemin hebben we aanzienlijk meer uitstroom naar werk gerealiseerd (41% in 2015 versus 35% in 2014). In totaal stroomden er in 2015 1790 personen uit de bijstand en 2061 in de bijstand. Dit betekent een lagere uitstroom in totaal, maar ook een lagere instroom in totaal ten opzichte van 2014.

Tekortkomingen in de rechtmatigheid

Uit de interne controle is gebleken dat bij minder dan 1% van de uitkeringsverstrekkingen sprake is van tekortkomingen in de rechtmatigheid.

Percentage bereikte huishoudens met een laag inkomen

Aantal verstrekkingen per regeling	Realisatie 2014	Realisatie 2015
Cultuurbijdrage kinderfonds	1.378	1.481
Sportbijdrage kinderfonds	2.435	2.903
Ouderbijdrage kinderfonds	2.218	1.987
Verstrekkingen Individuele Inkomenstoeslag	5.273	4.517
Toekenningen Individuele Studietoelage	-	122
Toekenningen Bijzondere Bijstand	14.281	12.701
Deelnemers Collectieve Ziektekostenverzekering	6.370	9.527
Regeling chronisch zieken, gehandicapten en ouderen	4.050	-
Totaal aantal verstrekkingen	36.005	33.238
Totaal aantal verstrekkingen aan unieke personen	14.696	16.235
Aantal inwoners met inkomen tot 110% bijstandsnorm	18.700	19.600
Percentage bereikte personen tot 110% bijstandsnorm	79%	83%

In 2015 hebben we 83% van de huishoudens met een laag inkomen bereikt. Dit is een hoger percentage dan het jaar daarvoor (79%). Naast de aanhoudende armoede en de toename van de bekendheid van onze regelingen zijn er in 2015 enkele veranderingen geweest binnen ons minimabeleid die een mogelijke verklaring kunnen bieden voor de stijging van dit percentage. De Langdurigheidstoeslag is overgegaan in de Individuele Inkomenstoeslag, waardoor nu iets striktere voorwaarden gelden om voor deze toeslag in aanmerking te komen. Anderzijds komen wel meer mensen in aanmerking doordat we de inkomensgrens hebben verhoogd van 105% naar 110%. Verder is halverwege 2015 de Individuele studietoelage ingevoerd als tegemoetkoming voor jongeren die een studie volgen en niet in staat zijn om naast hun studie te werken. In Nijmegen zien wij daarnaast een toename van het aantal kinderen dat we bereiken via het Kinderfonds (2.966 unieke kinderen) ten opzichte van 2014 (2.762 unieke kinderen). De afname van het aantal verstrekkingen bijzondere bijstand in 2015 ten opzichte van 2014 wordt met name verklaard doordat we in 2014 de eenmalige koopkrachtregeling hebben uitgevoerd en doordat we in 2014 nog de regeling chronisch zieken en gehandicapten kenden. Naast de mogelijkheden voor inkomensondersteuning via de bijzondere bijstand bereiken we een groot aantal minima middels de subsidies die we verstrekken aan de Voedselbank en de Kledingbank (± 600 gezinnen) en de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en heffingen. En verder: de Formulierenbrigade van het Inter-lokaal (± 1300 voorzieningenchecks) wijst op een outreachende wijze mensen op hun rechten door middel van het uitvoeren van voorzieningenchecks en door het bieden van financieel advies.

Aantal trajecten Schulddienstverlening

Aantal trajecten Schulddienstverlening	2015
Aantal aanmeldingen Bureau Schuldhulpverlening	737
Aantal trajecten Budgetbeheer en –coaching F!X	229
Aantal trajecten Stabilisatietrajecten Schuldhulpverlening Inter-lokaal	467
Totaal	1.433

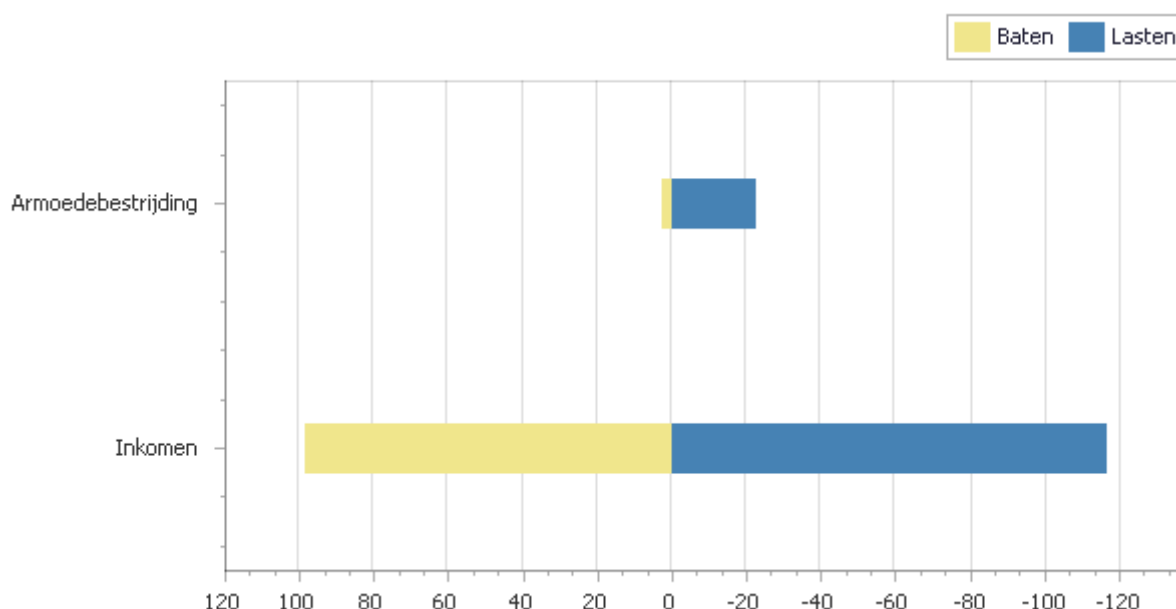
Het aantal meldingen bij Bureau Schuldhulpverlening is in 2015 ten opzichte van het jaar ervoor afgenomen. Echter, het aantal trajecten en het aantal malen dat een schuldvrije toekomst is gerealiseerd is hoger (380 in 2015 versus 289 in 2014), waardoor we de conclusie kunnen trekken dat de juiste mensen Bureau Schuldhulpverlening gevonden hebben: we hebben dus meer mensen bereikt met ons aanbod schulddienstverlening. We constateren daarnaast ook een toename van het aantal trajecten FIX. Dat is begrijpelijk aangezien 2015 het eerste volledige jaar was dat we werken met FIX. Het aantal stabilisatietrajecten bij het Inter-lokaal in 2015 is 467. Het gaat om 298 unieke nieuwe meldingen.

Verder is het nog van belang te vermelden dat er nog veel meer is gebeurd in 2015 binnen de keten schulddienstverlening. Zo heeft Humanitas in 2015 71 meldingen gehad voor de ondersteuning bij de thuisadministratie en is Bureau Schuldhulpverlening in 2015 erg actief geweest op het gebied van vroegsignalering, de winterregeling, preventieactiviteiten, voorlichting op scholen en het verzorgen van cursussen, trainingen en workshops. Daarnaast zijn er nog andere partners in de keten actief geweest, zoals het FIBON, Schuldhulpmaatjes en de bewindvoerders.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Inkomen & Armoedebestrijding		Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Bedragen x € 1 mln				
Saldo van lasten en baten				
Armoedebestrijding		19,8	19,7	0,07 V
Inkomen		12,7	17,8	5,07 N
		32,5	37,5	5,00 N

Het programma Inkomen en Armoedebestrijding heeft per saldo € 37,5 miljoen gekost. Van dit bedrag gaat ruim de helft naar Armoedebestrijding, dit wordt volledig uit de algemene middelen gedekt. De andere helft is het deel van Inkomen dat ook vanuit de algemene middelen wordt gedekt. Voor de andere benodigde middelen voor Inkomen (ongeveer € 100 miljoen) ontvangen we een aparte rijksbijdrage. De totale lasten voor Inkomen bedragen dus ongeveer € 120 miljoen. Ten opzichte van de begroting is er € 5 miljoen meer uitgegeven aan dit programma. Dit nadeel is volledig toe te schrijven aan product Inkomen en daarin bijna volledig veroorzaakt door het BUIG resultaat (m.n. resultaat uit bijstand verstrekking Participatiewet en IOAW). Zoals bij de nota Slotwijziging is aangegeven is er een nieuwe landelijke verdeelsystematiek ingevoerd. Dit levert Nijmegen een nadelig resultaat op van € 3,8 miljoen. Verder zien we dat het totaal aantal bijstandsgerechtigden in Nijmegen harder groeit (+3,6%) dan de stijging van de benchmark onder een aantal grote gemeenten (+2,1%).

Het landelijke percentage is op dit moment nog niet bekend. Ook is het IOAW bestand (wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) in Nijmegen harder gegroeid (44%) dan de benchmark onder een aantal grote gemeenten (24%). De oorzaak hiervan gaan we nog onderzoeken en zullen we op een later moment toelichten. Totaal levert dit een nadelig resultaat op van € 5,5 miljoen. Bij een tekort boven € 4,6 miljoen kunnen wij gebruik maken van de vangnetregeling. Ons tekort is groter en door deze regeling wordt het tekort gedempt met € 0,7 miljoen waardoor het totale tekort € 4,8 miljoen bedraagt.

Bij de nota Slotwijzigingen 2015 staat vermeld dat we mogelijk dit jaar te maken hebben met een eenmalige meevaller inzake de bijstandsdebiteuren. Uit het jaarlijkse proces ter bepaling van het voorzieningspercentage bijstandsdebiteuren blijkt dat het voorzieningspercentage weer iets naar beneden bijgesteld kan worden. Echter, in verband met allerlei nieuwe ontwikkelingen die een negatieve impact hebben op de incassowaarde op openstaande vorderingen hebben wij het voorzieningspercentage niet gewijzigd in 2015.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Inkomen & Armoedebestrijding						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				113,3	144,4	31,1 N
Wijzigingen				0,6	2,1	1,5 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispen	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-1,3	1,3 V
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,0	0,1	0,1 N
BW-01368 Schuldhulpverlening	Raad	01 okt '14	110/2014	0,0	0,7	0,7 N
BW-01385 Participatiewet, inkomen en armoedebestrijding	Raad	11 feb '15	05/2015	0,0	0,3	0,3 N
BW-01419 Aanvalsplan armoede en schulden	Raad	27 mei '15	56/2015	0,0	0,5	0,5 N
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,1	0,1 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,7	0,7	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	1,0	1,0 N
Totaal Inkomen & Armoedebestrijding				114,0	146,5	32,5 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Nijmegen moet goed en betrouwbaar bereikbaar zijn en blijven. Dat is belangrijk voor onze inwoners, bezoekers en de economische vitaliteit van de (binnen)stad. Ook streven we naar schoon en duurzaam vervoer. Daarom zetten we stevig in op groen openbaar vervoer, fietsgebruik en andere duurzame vormen van vervoer. Ook streven we naar toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige (fiets)parkeergelegenheden en een zo hoog mogelijke verkeersveiligheid.

Aan de hand van 5 doelstellingen sturen wij op het bereiken van het maatschappelijk effect:

1. Vergroten bereikbaarheid en doorstroming
2. Vergroten kwaliteit, kwantiteit en gebruik parkeervoorzieningen
3. Verhogen verkeersveiligheid
4. Stimuleren deelname Openbaar Vervoer
5. Stimuleren fietsgebruik

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

De doorstromingsmaatregelen hebben effect: de bereikbaarheid is verder verbeterd

Wij hebben ons intensief ingespannen om de bereikbaarheid van de stad verder te optimaliseren. De reconstructie van Poort Neerbosch is in mei gerealiseerd en heeft de doorstroming op de invalsroute via de Neerboscheweg verbeterd. Voorts zijn we verder gegaan met de finetuning van de doorstroming op de S100. Wij hebben zwaar ingezet op het regionale samenwerkingsprogramma “Beter Benutten”, waarbij Rijk, Provincie, gemeenten, bedrijven en organisaties in de regio samenwerken aan een betere bereikbaarheid. Met dit programma zijn de files in de regio met 27% afgenomen in afgelopen jaren; de regio Nijmegen is door dit alles uit de file top 50 verdwenen. Het accent in dit programma ligt op het mobiliteitsgedrag in de spits en het optimaal benutten van auto, fiets en openbaar vervoer. In Nijmegen richten we ons –samen met werkgevers en bewonersorganisaties- op de deelgebieden Heijendaal, Centrum, het CWZ en Westkanaaldijk.

Dit alles heeft ertoe geleid dat ook in 2015 de bereikbaarheid van de stad met de auto is verbeterd. Ook de waardering voor de bereikbaarheid van de stad onder de burgers is blijkens de Stadsmonitor toegenomen; dit geldt voor alle vervoerswijzen.

Fietsstimuleringsbeleid succesvol; Nijmegen in de picture

In 2015 is het RijnWaalpad geopend en is de fietstunnel bij de Laauwikstraat aangelegd. Voorts zijn diverse onderdelen van de snelfietsroute Beuningen – Heijendaal in gebruik genomen, waaronder de fietstunnel en routeverkortung Poort Neerbosch - Kinderdorp. Ons beleid om het fietsgebruik te stimuleren is succesvol gebleken: mede dankzij alle investeringen in nieuwe snelfietsroutes en fietsinfrastructuur en stallingen is het fietsgebruik

naar het werk en de binnenstad de afgelopen jaren flink gestegen.

Mede gelet op de reservering van € 5 miljoen in de Stadsbegroting om een extra impuls te geven aan het stimuleren van het fietsgebruik hebben wij het Fietsstimuleringsplan 2015-2018 vastgesteld met nieuwe accenten in het fietsbeleid. Wij hebben dit vervolgens vertaald in een programmering voor de jaren 2016-2018; wij zoeken bij de uitwerking en invulling hiervan de samenwerking met de burgers en deskundigheid in de Nijmeegse samenleving.

De ontwikkelingen in Nijmegen en de regio zijn niet onopgemerkt gebleven. De samenwerking in de regio wordt landelijk geprezen; Nijmegen is genomineerd voor de verkiezing van Fietsstad 2016 en door de inspanningen van de partners in de regio zal in 2017 in Arnhem en Nijmegen het Velocitycongres plaatsvinden.

Regiorail succesvol; gebruik bussen groeit

De opening van station Nijmegen Goffert en het definitieve station Lent hebben geleid tot een toename van het aantal passagiers in de treinen. Tussen Wijchen en Nijmegen rijdt nu een kwartiersdienst in de brede spits. We hebben verder meegewerkt aan de plannen van provincies Limburg en Gelderland om de Maaslijn te elektrificeren. We willen dit aangrijpen om station Heijendaal op te waarderen. We zijn daarvoor een lobby gestart bij diverse partijen. Zo staat deze wens in de MIRT-agenda. Ook de ontwikkeling van station Nijmegen staat hoog op de agenda. In 2015 werkten we met NS, ProRail en andere betrokken partijen aan een visie op het station en de stationsomgeving, met daarbij veel aandacht voor onze wens voor een volwaardige entree aan de westzijde. De ontwikkeling van het openbaar vervoergebruik in de bus in en rond Nijmegen laat sinds de start van de nieuwe concessie een toename zien, echter minder dan elders in de regio. De HOV-lijnen 300 en 331, waarin we de afgelopen jaren fors hebben geïnvesteerd hebben, laten indrukwekkende groeicijfers zien. Ook de corridors Druten – Nijmegen en Grave – Nijmegen lieten zo'n groei zien dat Breng per december 2015 hogere frequenties aanbiedt.

In 2015 is veel tijd gestoken in de inrichting van de basismobiliteit, middels een nieuw systeem van doelgroepenvervoer. Er is een samenwerkingsovereenkomst met de provincie afgesloten, de oprichting van de bedrijfsvoeringsorganisatie is voorbereid, net als de aanbesteding van de regiecentrale en het vervoer. Op 1 september 2016 moet het systeem functioneel zijn. Dit heeft een sterke relatie met de OV-visie van provincie Gelderland. We hebben in 2015 bijgedragen aan de uitwerking van de OV-visie in onze regio. We hebben hierbij expliciete aandacht gevraagd voor de bijzondere status van onze stedelijke regio in vergelijking tot de meer landelijke regio's in Gelderland.

Uitvoering maatregelen Parkeernota verloopt goed

De uitvoering van de maatregelen van de Parkeernota heeft ertoe geleid dat de laatste jaren de tevredenheid van de bezoekers over de parkeercapaciteit en de tarieven gestaag stijgt.

We hebben in overleg met het Huis voor de Binnenstad overeenstemming bereikt over het aantal zondagen waarop betaald parkeren geldt. In het kader daarvan is een voorstel om de extra inkomsten van € 150.000 te besteden uitgevoerd. De betaaltijden in het centrum en de eerste ring zijn teruggebracht van 23:00 uur naar 21:00 uur. De bewoners- en zakelijke parkeervergunning en de bezoekersparkeervergunning zijn volledig gedigitaliseerd. Door te luisteren naar de klant, met de inzet van de juiste communicatiemiddelen en een goed werkend systeem is het gelukt om in een jaar tijd alle parkeerproducten waar zo'n 17.000 klanten regelmatig gebruik van maken succesvol uit te rollen.

Verhogen verkeersveiligheid vergt blijvend aandacht

In 2015 hebben we ons beleid voortgezet waarin wij twee sporen volgen: enerzijds de vormgeving van de wegen, paden en kruisingen zo veilig mogelijk maken en anderzijds door gedragsbeïnvloeding en educatie. Beide sporen vergen continu aandacht. Daarbij hebben we in 2015 ons met name gericht op de veiligheid van kwetsbare groepen zoals fietsers, ouderen en scholieren. We hebben op diverse plekken de veiligheid rond scholen verbeterd, met schoolbesturen en ouders overlegd en aangesloten op de campagnes van het ROV Oost-Nederland. Ook met de Fietsersbond hebben wij overleg gevoerd over verbeteringen op fietsroutes. Specifieke aandacht ging uit naar een aantal locaties zoals rond de scholen De Oversteek, Het Talent, Brakkenstein, de Van Oldenbarneveltstraat en de St. Jacobslaan.

Uitbreiding Waalbrug blijkt technisch onmogelijk

Het technische onderzoek van Rijkswaterstaat naar de uitbreidingsmogelijkheden van de Waalbrug is in 2015 afgerond. Dit leverde het teleurstellende resultaat op dat de door de gemeente gewenste verbreding van de brug ten behoeve van het smalle fietspad aan de westzijde niet haalbaar is. Wij zijn vervolgens in overleg met RWS gestart met het bestuderen van de terugvalopties, waarin wij onderzoeken óf en hoe het toch mogelijk is binnen het bestaande profiel de westelijke fietsverbinding op de brug te verbreden.

Daarnaast zijn wij een studie gestart naar de mogelijkheden om de aansluitingen op de alternatieve fietsroute via de Snelbinder al vóór de renovatie van de Waalbrug te verbeteren. Samen met RWS onderzoeken we welke tijdelijke verkeersmaatregelen nodig zijn tijdens de renovatie.

De afronding van de wegenstructuur in de Waalsprong is gestart

De beoogde wegenstructuur in de Waalsprong is inmiddels nagenoeg afgerond. Gelet op de planontwikkelingen en de te verwachten mobiliteitstoename zijn wij gestart met de voorbereiding van de nog resterende maatregelen: in de westflank de bewonersvriendelijke knip in de Griftdijk en in de oostflank de aanleg van de Dorpensingel en de maatregelen op de Vossenpelsseroute. Daartoe hebben wij in 2015 een aantal opties globaal verkend.

GELEERDE LESSEN 2015

Bevoegdhedenoverdracht naar provincie heeft de bestuurlijke verhoudingen veranderd

In 2015 zijn de bevoegdheden van de stadsregio op het gebied van mobiliteit overgegaan naar de provincie.

Beleidsmatig heeft dit niet geleid tot wijzigingen: de visie van de provincie komt in hoofdlijnen overeen met die van de voormalige stadsregio. Wel blijft het zaak de belangen van het stedelijk vervoer goed onder de aandacht te blijven brengen.

De stadsregio was een vorm van verlengd lokaal bestuur; in de nieuwe bestuurlijke situatie is de afstand tot de provincie per definitie groter. De contacten met de provincie zijn daardoor geïntensiveerd.

Participatie en verkeer: iedereen is weggebruiker

Verkeersveiligheid raakt veel wijkbewoners en verkeersdeelnemers direct; dat geldt dus ook voor de verkeersmaatregelen die nodig zijn. De belangen en de meningen over dit onderwerp zijn vaak verdeeld. Besluiten over 30km-maatregelen, busroutes en –haltes leveren dan ook vaak veel stof voor discussie. Grote bussen worden in een aantal woonwijken bijvoorbeeld als onveilig ervaren, maar grote loopafstanden tot de bushalte staan haaks op ons beleid voor een goed toegankelijk openbaar vervoer.

Een spanning tussen de wensen vanuit de bewoners en het bovenwijkse belang is daarbij merkbaar. Dat betekent dat we in overleg met bewoners en andere belanghebbenden proberen te komen tot maatwerkoplossingen. Het is in onze ogen daarom nodig hier spelregels voor op te stellen zodat van te voren duidelijk is waar de participatie over gaat.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
Gemiddelde reistijd			
- Gemiddelde reistijd tijdens de spits (tussen haakjes: variatie in reistijd) in minuten	7(3)	7(3)	7(3)
- - Knooppunt Ressen - Keizer Karelplein	11(4)		11(4)
- - Keizer Karelplein - Knooppunt Ressen	12(1)		11(1)
- - Keizer Karelplein - Goffert	6(1)	6(1)	6(1)
- - Goffert - Keizer Karelplein	6(1)	7(1)	6(1)
- - Goffert - knooppunt Neerbosch	6(0)	6(0)	6(0)
- - knooppunt Neerbosch - Goffert	5(1)	5(1)	5(1)
- - Goffert - knooppunt Lindenholt	5(1)	7(1)	5(1)
- - knooppunt Lindenholt - Goffert	6(1)	6(1)	6(1)
- Waardering bezoekers bereikbaarheid v.d. stad		6,1	6,9
Parkeren			
- Parkeeraanbod Centrum - Straatparkeren	3700	3700	3700
- Parkeeraanbod Centrum - Garageparkeren	2500	3000	3000
- Parkeeraanbod Centrum - Transferia	550	550	550
- Piekbezettingsgraad Centrum - Straatparkeren	69%	70%	Geen meting%
- Piekbezettingsgraad Centrum - Garageparkeren	1821	1100	1504
- Betalingsgraad	98%	94%	98%
- Tevredenheid parkeren		6,7	Geen meting
Openbaar vervoer			
- Aandeel OV in woon-werkverkeer binnen Nijmegen	4%	4%	2%
- Aandeel OV binnenstadsbezoek	22%	22%	19%
- Tevredenheid openbaar vervoer	geen meting%	91%	79%
Fietsgebruik			
- Aandeel fiets in woon-werkverkeer in de stad	64%	66%	67%
- Aandeel fiets in het binnenstadbezoek	65%	65%	65%
- Waardering bereikbaarheid fiets	7,8	7,8	7,8 (2014)
- Waardering fietsparkeren	6,1	7,1	7,3 (2014)

Toelichting

Bereikbaarheid

De gemiddelde reistijd in de spits is in de jaren constant gebleven. Op het traject Keizer Karelplein - knooppunt Ressen is de reistijd met 2 minuten gedaald, dankzij de fiets-voetgangerstunnel bij Lent. Met name de betrouwbaarheid van de reistijd is op de gemeten trajecten in de stad verder toegenomen.

De waardering van de bereikbaarheid van de stad door de bezoekers is enorm toegenomen tot 6,9. Eén van de verklaringen hiervoor is dat het effect van de opening van De Oversteek nu zichtbaar is.

Parkeren

De piekbezettingsgraad van de parkeergarages is 1504. De garages worden goed bezocht waardoor de parkeerplaatsen meer uur per dag bezet worden dan verwacht. Het aantal transacties in de garages is toegenomen terwijl het gemiddeld aantal verkochte parkeeruren per parkeerplaats is gedaald ten opzichte van 2014. De gemiddelde parkeerduur per parkeerder is dus gedaald ten opzichte van 2014. Verder zien we het effect van het vervroegen van het avond parkeren naar 21:00 uur hierdoor wordt erin de avonden weer meer op straat geparkeerd.

Over de piekbelasting op straat hebben we dit jaar geen gegevens omdat er dit jaar geen tellingen zijn gedaan. De betalingsgraad in Nijmegen is erg hoog (98%). Gevolg hiervan is dat er substantieel minder naheffingsaanslagen kunnen worden opgelegd. De hoge betalingsgraad wordt deels veroorzaakt door een stijging van het aantal klanten wat via mobiel parkeren betaalt. Daarnaast zien we een stijging van het aantal parkeerders in de garages en een afname van het aantal parkeerders op straat. Verder wordt de hoge betalingsgraad positief beïnvloed doordat we op straat alle betaalmiddelen faciliteren.

Openbaar vervoer

Er zijn diverse indicatoren op het gebied van openbaar vervoer. Het aandeel van het openbaar vervoer in het woon-werkverkeer binnen Nijmegen is gedaald naar 2%. Dit vinden wij enerzijds zorgwekkend, maar anderzijds is dit niet de doelgroep waarop het OV zich primair richt, omdat Nijmegenaren die in Nijmegen wonen, vaak op fietsafstand wonen. Interessanter vinden wij bijvoorbeeld het aandeel OV in het bezoek aan de binnenstad of de tevredenheid over het openbaar vervoer. Ook kan door de invoering van de OV-chipkaart goed inzicht worden verkregen in het aantal reizigers en reizigerskilometers, maar dat is op dit moment geen vastgestelde indicator. Zo is op een aantal corridors, zoals Druten – Nijmegen en Grave – Nijmegen en op de HOV-lijnen 300 en 331 het aantal reizigers en reizigerskilometers flink toegenomen.

De tevredenheid over het openbaar vervoer in de buurt nam toe van 74% (zeer) tevreden in 2013 naar 79% in 2015. Daarmee is de doelstelling van 91% niet gehaald, maar deze is ook wel erg hoog, zeker omdat bijna 20% geen mening heeft of het neutraal vindt.

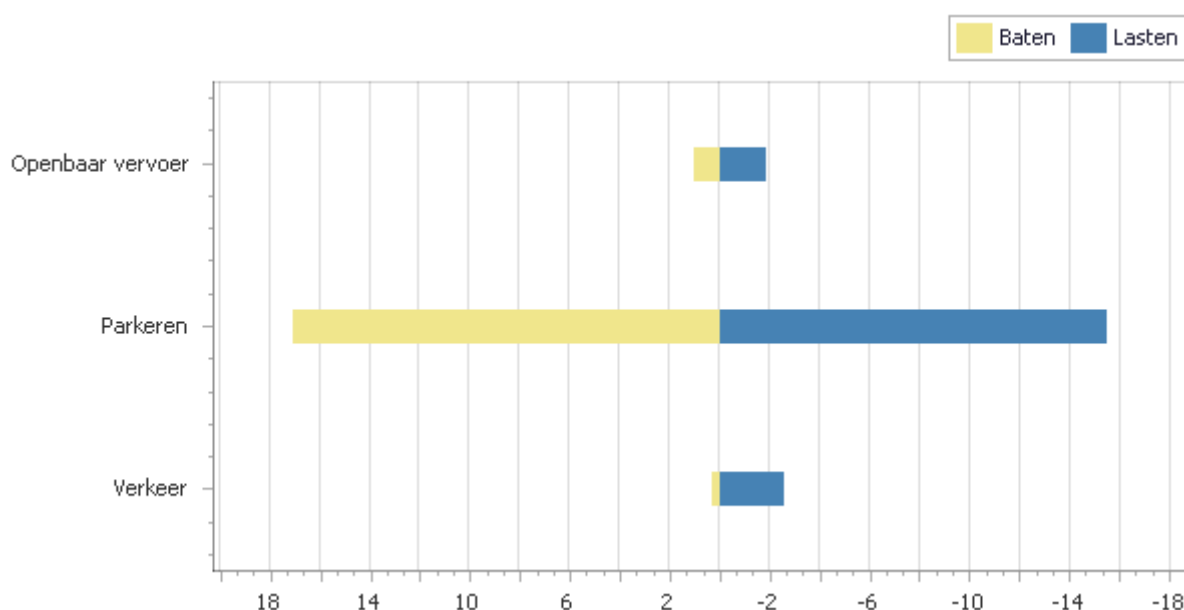
Fiets

Vooral de waardering voor het fietsparkeren is duidelijk gestegen; de effecten van de opening van de stalling bij Plein 44 wordt zichtbaar; de meting is uit 2014, vóór de opening van het fietstransferium bij Doornroosje.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Mobiliteit			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Openbaar vervoer	0,8	0,8	0,04 V
Parkeren	-1,5	-1,6	0,06 V
Verkeer	2,1	2,2	0,08 N
	1,4	1,4	0,02 V

Aan het programma Mobiliteit geven we per saldo € 1,4 miljoen miljoen uit.

Ten opzichte van de begroting zijn wij binnen dit financieel kader gebleven.

Bij de nota Slotwijzigingen hebben we een winstwaarschuwing afgegeven van € 2,5 ton lagere parkeeropbrengsten. Deze heeft zich niet voorgedaan mede dankzij een boven verwachting goede opbrengst in het najaar van 2015.

Wij geven een korte toelichting op de verschillen van parkeren en verkeer.

Parkeren:

Wij hebben bij het afgeven van de winstwaarschuwing van de tegenvallende parkeeropbrengsten bewust gestuurd om de uitgaven zoveel als mogelijk te beperken. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een per saldo voordelig exploitatieresultaat van € 0,1 miljoen.

Verkeer:

De gewenste verbreding van de Waalbrug is niet haalbaar gebleken. De daarmee samenhangende voorbereidingskosten van € 0,1 miljoen zijn ten laste van het exploitatieresultaat gebracht.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Mobiliteit							
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo	
Stadsbegroting 2015-2018				17,0	19,9	2,8 N	
Wijzigingen				1,3	-0,2	1,4 V	
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V	
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	0,2	-0,0	0,2 V	
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,1	0,1	0,0 V	
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,1	0,1 N	
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	-0,5	0,5 V	
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,3	0,3	0,0 V	
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,2	-0,5	0,7 V	
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,3	0,3	0,0 V	
BW-01444 Verwerking begroting Velocity	Raad	25 nov '15	141/2015	0,2	0,2	0,0 V	
Totaal Mobiliteit				18,3	19,7	1,4 N	

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

In Nijmegen wonen 28.929 kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar. Zij verdienen het om op te groeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs en met aanbod dat bij hen past. Aanvullend op de verantwoordelijkheid van kinderopvang en scholen, zet de gemeente Nijmegen in op het stimuleren van ontwikkelingskansen, het bestrijden van onderwijsachterstanden en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Bovendien hebben we als gemeente de zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Daarom investeren we in de renovatie en nieuwbouw van scholen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Kwaliteitsimpuls voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

In Nijmegen bestaat een grote diversiteit aan voorschoolse voorzieningen voor het jonge kind. We stimuleren deelname aan deze voorzieningen, vooral bij peuters met een taal- of ontwikkelachterstand. Met het verhogen van het taalniveau van pedagogisch medewerkers in de voorschool en de toename van het aantal HBO'ers in de groep, is er het afgelopen jaar weer een kwaliteitsimpuls gerealiseerd op de werkvloer. De resultaten en ambities op het gebied van VVE waren onderwerp van een goed bezochte en geslaagde VVE-conferentie in november 2015. Tijdens de conferentie ondertekenden wij als gemeente met onderwijs, kinderopvang en GGD het kwaliteitsconvenant kinderopvang. Gezamenlijk stellen we ons tot doel om -bovenop de basiskwaliteiten die de wet stelt -hogere ambities te realiseren op het gebied van pedagogisch didactische kwaliteit. De inspectie heeft eind 2015 bevestigd dat de gemeente Nijmegen de voorwaarden voor een goede uitvoering van VVE op orde heeft.

Nijmegen investeert succesvol in nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen

In 2015 bereikten wij mooie resultaten op het gebied van onderwijshuisvesting: het nieuwe schoolgebouw van het Pro College opende in november officieel haar deuren aan de Dennenstraat, het gerenoveerde Canisiuscollege is in december opgeleverd, zodat de leerlingen vanaf januari 2016 weer gebruik kunnen maken van het mooie nieuwe en deels gerenoveerde schoolgebouw aan de Berg en Dalseweg. De planvorming voor de nieuwbouw van basisschool het Octaaf is gestart en ook is gestart met de bouw van SBO De Windroos in Nijmegen Noord. Vanaf januari 2016 zitten de leerlingen in een fraai eigen gebouw. Op korte termijn volgt de besluitvorming over de huisvesting van Kristallis en verschillende VMBO-locaties in de stad. In de eerste helft van 2015 hebben wij, na een stevig onderhandelingsproces, nieuwe toekomstbestendige afspraken kunnen maken met de schoolbesturen over de doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting. In juli 2015 sloten wij hierover een packagedeal met de schoolbesturen. Meest opvallende punten: bijstelling van de nieuwbouwambitie, afspraak over de teruglevering van de vrijkomende schoollocaties en de mogelijkheid van gemeentegarantie voor de leningen van de schoolbesturen bij de schatkist. Hiermee is uitvoering gegeven aan de door de Raad ingediende motie en zijn de knelpunten uit de bestaande overeenkomst DDC opgelost. De onderhandelingsresultaten zijn juridisch vastgelegd in een Allonge op de overeenkomst DDC. In het verlengde daarvan is in juli 2015 aan een drietal schoolbesturen met een acute financieringsbehoefte gemeentegarantie verstrekt.

Vluchtelingen kinderen van Heumensoord ook naar school

In nauwe samenwerking met de onderwijsbesturen Conexus en Rijk van Nijmegen, COA en het Rijk hebben de gemeenten Heumen en Nijmegen binnen een kort tijdsbestek een school aan de Streekweg te Nijmegen weten te realiseren voor 565 leerlingen in de leeftijd van 5-18 jaar. De verbouwing vond plaats in december 2015, het onderwijs kon daarmee officieel starten op 11 januari 2016. In de 1^e week van januari 2016 zijn er introductie-activiteiten georganiseerd (ouders bezoeken de school, docenten krijgen extra scholing, etc.).

Op de agenda: "Iedereen heeft talent"

In de Innovatie-agenda "Iedereen heeft talent!" staat de optimale ontwikkeling van talenten van jonge mensen in Nijmegen centraal. Bijzonder aan de innovatie-agenda is dat deze agenda is opgesteld door het volledige onderwijsveld in Nijmegen (van kinderopvang tot en met universiteit). Wij hebben als gemeente een ondersteunende rol. In 2015 zijn er 34 projecten in beeld gebracht die al worden uitgevoerd binnen het Nijmeegse onderwijsveld en passen binnen de gedachten van de innovatie-agenda. Aan de hand hiervan is er een projectopdracht opgesteld. In december 2015 bereikte de stuurgroep "Iedereen heeft talent" een akkoord over deze projectopdracht, de projectleiding en de financiering. Het gehele onderwijsveld kiest hiermee voor het ontwikkelen van een talentpaspoort voor alle Nijmeegse scholieren. Dit document belicht de talenten en kwaliteiten van het kind, scholier of student goed in is en ontwikkelt de hele schoolloopbaan mee. Immers, iedereen heeft talent!

Houd je brein fit!

Bewegen en sporten is niet alleen gezond en leuk, maar bevordert ook de cognitie. Het houdt je brein fit! In 2015 hebben we daarom vanuit de programma's Onderwijs en Sport een impuls gegeven aan het thema bewegen – sport, gezondheid op en rondom scholen. Dit hebben we gerealiseerd door bestuurlijk overleg te voeren met het ministerie van OCW, een nulmeting bewegingsonderwijs uit te voeren en het uitvoeringskader voor de inzet van sportcombinatiefunctionarissen vast te stellen.

Voor de Nijmeegse basisscholen organiseren wij in 2015 en 2016 workshops bewegend leren = en wij hebben een prijsvraag uitgeschreven voor een gezond en beweegvriendelijk schoolplein. Hieraan hebben 18 Nijmeegse basisscholen deelgenomen. Tenslotte bereidden wij de conferentie Bewegend leren voor, die plaats vindt in januari 2016. Het thema gezondheid – sport – leren maakt integraal onderdeel uit van het nieuwe beleidskader 0 t/m 12 jaar.

Het kind centraal': de start van een nieuw beleidsproces 0-12 jaar

In Nijmegen wonen circa 20.000 kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. De gemeente Nijmegen wil samen met de partners in kinderopvang en scholen investeren in een veilig en stimulerend onderwijsklimaat, waarin de ontwikkelingskansen van het kind centraal staan. Om dit te bereiken startten wij in 2015 het proces op om te komen tot een overkoepelend nieuw beleidskader dat in de eerste helft van 2016 aan de Raad zal worden aangeboden. In 2015 zijn de huidige kaders geëvalueerd en is de startnotitie door de Raad vastgesteld. Er zijn waardevolle en inspirerende gesprekken gevoerd met partners in het onderwijsveld, mensen van de werkvloer en ouders en leerlingen tijdens werkbezoeken aan scholen en kinderopvang. Belangrijke thema's in het nieuwe kader zijn onder meer: een goede start voor het jonge kind, brede samenwerking op en rondom school en het stimuleren van ouderbetrokkenheid.

Het aanpakken van schooluitval: een nieuw regionaal beleidsplan leerplicht

Bureau Leerplicht levert een belangrijke bijdrage aan de keten onderwijs - welzijn - zorg. Vanwege de specifieke taak en met wettelijke handhavingsmogelijkheden werkt Leerplicht effectief om schooluitval tegen te gaan. Het gaat daarbij niet zo zeer om het handhaven als wettelijke taak, maar om het werken aan problemen samen met leerlingen, ouders, school en hulpverlening met een stok achter de deur. Dit blijkt ook uit de VSV cijfers (voortijdig schoolverlaters) van de afgelopen jaren. De Raad heeft in december 2015 het regionaal beleidsplan leerplicht vastgesteld en gekozen voor een uitvoeringsniveau dat naast de wettelijke ook preventieve elementen met zich meedraagt.

GELEERDE LESSEN 2015

Blijven investeren in relaties

Relaties zijn belangrijk. Juist in tijden van onrust en discussie als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, (passend onderwijs, transitie jeugdzorg, vluchtelingenproblematiek), bezuinigingen (onderzoeksopdracht onderwijs en ondersteuning jeugd) en onderhandelingen (o.a. over de herijking DDC) moeten we ons blijven richten op de relatie. We willen met het onderwijs en de kinderopvang en haar besturen op basis van vertrouwen en in een transparante en constructieve samenwerking invulling geven aan het bestrijden van voortijdig schoolverlaten, het stimuleren van ontwikkelingskansen en aan de onderwijshuisvesting. Onze ervaring in 2015 leert dat als het doel duidelijk en concreet is en het maatschappelijk belang evident, dat we samen met het onderwijsveld veel kunnen bereiken. Van belang voor goede resultaten en een optimale samenwerking zijn helder geformuleerde kaders. (Dit vraagt ook van ons een zakelijke houding, waar we stellig en scherp op zullen moeten handelen.

Programma's verbinden

Door het leggen van verbindingen tussen de diverse programma's binnen de gemeente is het mogelijk om vanuit een gezamenlijke visie meer zicht te krijgen op (voldoende) te realiseren en exploiteren voorzieningen, zoals voorzieningen voor bewegingsonderwijs. Om in de toekomst een goed gespreid en betaalbaar voorzieningenniveau op het gebied van onderwijshuisvesting te realiseren, is nauw overleg tussen de diverse programma's wenselijk. Dit geldt zeker in tijden waarin om een nog doelmatiger en efficiënte inzet van middelen wordt gevraagd in combinatie met krimpende leerlingenaantallen in de bestaande stad en groei in Nijmegen Noord.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- % VVE-geïndiceerde 2/3 jarigen dat deelneemt aan peuterarrangement en kinderdagverblijf	85%		95%
- Aantal brede scholen	18	18	18
- % leerlingen naar dichtbij basisschool	69%	74%	69%
- % gerealiseerde nieuwbouwscholen die zijn gedoordecentraliseerd	16%	22,7%	22,5%
- % uitbreidingen/renovatie	7,5%	19,1%	16,9%
- % VSers VO Onderbouw	0,5%	1%	0,3%
- % VSers Vmbo bovenbouw	1,6%	4%	2,5%
- % VSers havo/vwo bovenbouw	0,6%	0,5%	0,5%
- % VSersMbo niveau 1	37,4%	22,5%	39,7%
- % VSers Mbo niveau 2	12,9%	10%	14,7%
- % VSers Mbo niveau 3	5%	2,75%	4,7%

Toelichting

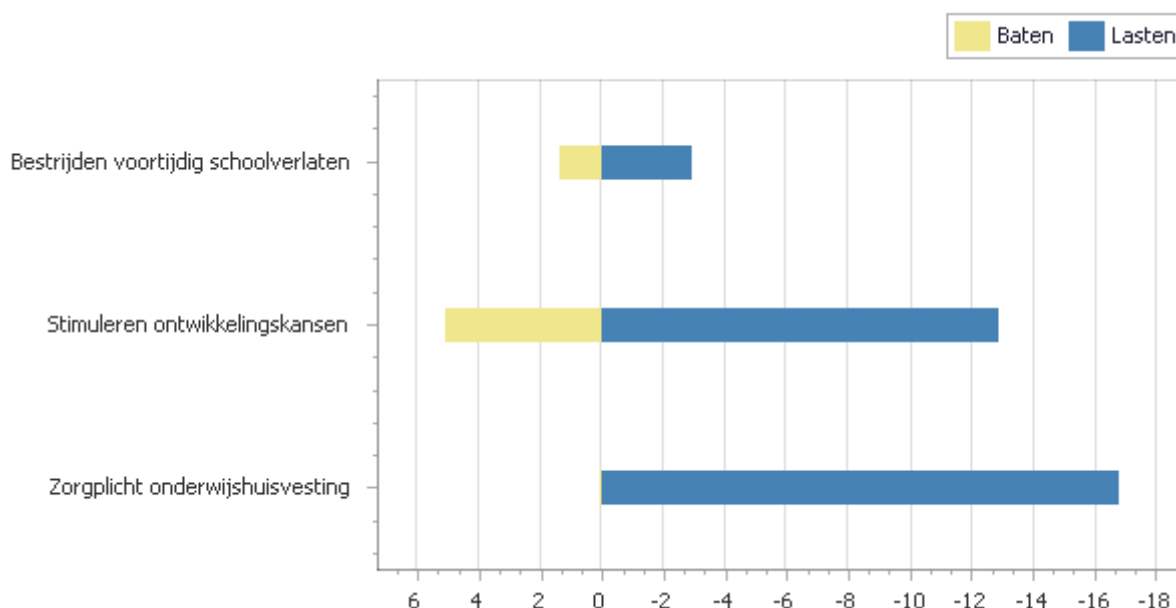
- We streven naar een groot bereik van 2- en 3-jarigen met een voorschoolse voorziening. Om de toegankelijkheid te borgen, hebben we sinds 2013 de peutertoeslag en subsidiëren wij de VVE-locaties. Tevens zetten we de GGD (consultatiebureau) in die ouders stimuleert tot deelname, waarbij de nadruk ligt op kinderen met een VVE indicatie.
* Het VVE-indiceren van 2/3 jarigen is in 2014 gestart, waardoor de realisatie van 2013 niet ingevuld kan worden.
- Conform de door de raad vastgestelde Kadernotitie doorontwikkeling Brede Scholen 2009 werd fasegewijs het aantal officiële brede scholen uitgebreid. We zijn in 2015 gestart met het gesprek met de schoolbesturen over de toekomst en doorontwikkeling van de Brede Scholen en de Integrale Kindcentra. Dit moet een plek krijgen in het nieuwe beleidskader Onderwijs 0-12 jaar.
- Kinderen in de eigen wijk naar school: we streven ernaar dat kinderen naar een school gaan die dichtbij huis ligt. De stijging van 2% per jaar tot 80% is vastgesteld door de raad.
In het schooljaar 2014/2015 gaat nog steeds 69% van de kinderen die een basisschool in Nijmegen bezoeken naar een "nabije school" (dwz niet verder dan 300 meter van hun huis verwijderd dan de dichtstbijzijnde school).

- (Vervangende) nieuwbouw berekend op basis van m2 BVO in % (cumulatief) in vergelijking met de start van de doordecentralisatie in 2008. Met de herijking van de overeenkomst DDC is het uiteindelijke ambitieniveau naar beneden bijgesteld van 70% (vervangende) nieuwbouw in 2048 naar 55%.
- Uitbreidingen/renovaties berekend op basis van m2 BVO in % (cumulatief) in vergelijking met de start van de doordecentralisatie in 2008. Met de herijking van de overeenkomst DDC is het uiteindelijke ambitieniveau naar boven bijgesteld van 30% renovatie in 2048 naar 45%.
- 6 t/m 12 In het convenant voortijdig schoolverlaten met het Rijk zijn afspraken gemaakt en normen vastgelegd voor het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters. Het gaat om relatieve cijfers: voor de onderbouw VO bijvoorbeeld geldt dat de landelijke norm (doel 2015) is dat er maximaal 1% nieuwe voortijdig schoolverlaters zijn.
- De realisatie voor 2015 is gebaseerd op de voorlopige cijfers over schooljaar 2014-2015. De ervaring leert ons dat de definitieve cijfers (verschijnen medio februari 2016) naar beneden bijgesteld worden. Op dit moment bieden de voorlopige cijfers het meest recente beeld over schooljaar 2014-2015. Naar aanleiding van de behandeling van de begroting 2016 hebben we afgesproken dat we de indicatoren rond het thema vsv gaan herijken. Dit zullen we doen bij de begroting van 2017 op basis van het nieuwe regionale vsv-plan dat in zal gaan in het schooljaar 2016-2017."

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Onderwijs	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Bedragen x € 1 mln			
Saldo van lasten en baten			
Stimuleren ontwikkelingskansen	7,8	7,7	0,09 V
Zorgplicht onderwijshuisvesting	16,9	16,7	0,15 V
Bestrijden voortijdig schoolverlaten	1,5	1,5	0,05 V
	26,2	25,9	0,29 V

Aan het programma Onderwijs geven we per saldo € 26 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar de doelstellingen/producten Zorgplicht onderwijshuisvesting (64%) en Stimuleren ontwikkelingskansen (29%). Ten opzichte van de begroting is er € 0,3 miljoen (< 1%) minder uitgegeven aan dit programma. Dit voordeel is als volgt veroorzaakt:

Zorgplicht onderwijshuisvesting

In het najaar van 2015 is de gemeentefondsuitkering geactualiseerd en is de niet-voorzien taakmutatie onderwijshuisvesting verwerkt op het programma Onderwijs. Deze bijdrage kon in 2015 niet meer ingezet worden, waardoor het voordelige eindejaarsresultaat op dit product € 0,15 miljoen bedraagt, iets meer dan de bij de nota Slotwijzigingen 2015 gemelde winstwaarschuwing.

Stimuleren ontwikkelingskansen (Leerlingenvervoer)

Op het gebied van leerlingenvervoer is sprake van een a-structureel voordeel in 2015 van € 0,1 miljoen, onder meer door een positief indexeringseffect en door een gerealiseerde verschuiving van het (duurdere) aangepast vervoer naar het regulier vervoer. Doordat we vanaf schooljaar 2015-2016 met een nieuw contract en andere vervoerders werken, is de meerjarige impact op het beschikbare budget nog niet in te schatten. Ook het effect van het passend onderwijs is nog niet geheel duidelijk. In 2016 willen we dit gaan monitoren.

Bestrijden voortijdig schoolverlaten (Regionale meld- en coördinatiefunctie)

In het verleden zijn verschillen ontstaan tussen de stand van de OMBD Regionale Meld- en Coördinatiefunctie volgens de gemeente en het Rijk. In een OMBD reserveren we niet tot inzet gekomen rijksmiddelen voor toekomstige inzet dan wel terugbetaling aan het Rijk. De administratieve verwerking van dit verschil heeft tot een eenmalig voordeel op het product Voortijdig Schoolverlaten van € 0,05 miljoen geleid.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Onderwijs						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				3,5	29,2	25,7 N
Wijzigingen				3,1	3,5	0,5 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-1,5	1,5 V
BW-01399 Afrekening ESF educatie ROC Nijmegen	Raad	18 mrt '15	43/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01401 Volwasseneneducatie 2015	Raad	18 mrt '15	35/2015	0,4	0,4	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	2,1	2,1 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	-0,1	0,1 V
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	2,5	2,5	0,0 V
BW-01431 Onderwijsachterstandsbeleid en brede scholen 2015	College	09 jun '15	3.16	0,0	0,0	0,0 V
BW-01440 CVS subsidie Flex-college	College	23 sep '15	116/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	-0,1	0,1 V
Totaal Onderwijs				6,5	32,7	26,2 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Wij beogen een aantrekkelijke leefomgeving voor en door bewoners en bedrijven. Een aantrekkelijke leefomgeving waar mensen elkaar ontmoeten, zich thuis voelen en met plezier gebruik maken van de openbare ruimte en deze samen met anderen onderhouden en zich verantwoordelijk voor voelen. Een openbare ruimte die voor ieder toegankelijk is en waar ruimte is voor initiatieven die worden gefaciliteerd door de gemeente. Wij dragen zorg voor het gebruik, beheer en onderhoud van de stad van vandaag en morgen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Een openbare ruimte voor iedereen

In 2015 is een start gemaakt met het verbeteren van looproutes naar de belangrijkste voorzieningen in een buurt. Voor mensen met een lichamelijke of visuele beperking is de route vanuit hun woning naar een voorziening belangrijk. Jezelf veilig en zonder belemmeringen kunnen verplaatsen is een voorwaarde om mee te doen in de samenleving. De gemeenteraad is in november 2016 geïnformeerd over de aanpak van toegankelijkheid in stad met de startnotitie “Een openbare ruimte voor iedereen”. In het najaar van 2015 is ook de bel&herstelapp uitgebreid. Inwoners en bezoekers kunnen hindernissen op looproutes melden. De uitwerking van de startnotitie “Een openbare ruimte voor iedereen” wordt samengewerkt met de doelgroepen met verschillende beperkingen en met platforms zoals de WIG. In 2016 verschijnt het uitvoeringsprogramma voor de komende 3 jaren en een Handboek Toegankelijkheid voor Nijmegen.

Meer hergebruik van afvalstoffen door meer én betere inzamelvoorzieningen

Voor het onderwerp afvalscheiding is 2015 een actief en succesvol jaar geweest. In 2015 is het voor alle inwoners mogelijk om blik en drankkartons samen met het plastic afval gescheiden in te zamelen. Daarmee komen ook de karton en blik stromen opnieuw in de kringloop en worden weer gebruikt als grondstof. Hiermee neemt de hoeveelheid restafval verder af. Daarnaast is aan alle huishoudens in de stad per woning (niet appartement) een rolcontainer voor oud papier aangeboden. Het verzamelen van oud papier in huis is voor veel mensen eenvoudiger en heeft als voordeel dat er minder zwerfafval op straat komt door oud papier dat verwaait of dozen die stuk gaan. Bovendien is de ervaring dat er meer oud papier wordt ingezameld. In het laatste half jaar van 2015 is 9% meer oud papier opgehaald dan in diezelfde periode in 2014. Tot slot is begin 2015 de verbouwde milieustraat aan de Kanaalstraat weer in gebruik genomen. Nijmegen heeft nu twee moderne milieustraten waar inwoners hun afvalstromen gemakkelijk en laagdrempelig gescheiden kunnen afgeven.

Inspiratie en participatie

In 2015 is een inspiratieboek verschenen met voorbeelden van participatieprojecten. In de uitgave zijn er foto's van voor en na de verandering van een speelplek, groenlocatie, plein of wandelroute. Al deze veranderingen zijn door Nijmegenaren zelf tot stand gebracht met medewerking van de gemeente Nijmegen. Op de participatiekaart staan nu 251 projecten waar bewoners zich inzetten voor het onderhoud van de openbare ruimte. Het project wijkhelden is toegevoegd en op de website (www.participatiekaart.nl/nijmegen) staan actuele foto's en uitgelichte projecten.

In 2015 zijn pilots gedaan om bewoners op een andere manier te betrekken bij de openbare ruimte in de buurt. In de wijkbeheerplannen is veel ruimte voor buurtbewoners. In Nijmegen Noord (Lent) is gewerkt met de methode 50/50, een tijdelijk digitaal discussieplatform. In de wijk Brakkenstein is een interactieve internetsite ingezet om meer en ook andere wijkbewoners te betrekken bij de openbare ruimte in de buurt. Beide pilots zijn succesvol verlopen.

Onderhoud goed op weg

Van de hoofdwegen zijn de Berg en Dalseweg, Nieuwe Dukenburgseweg en Kwakkenbergweg opnieuw geasfalteerd. Bij de Berg en Dalseweg zijn ook de verkeerslichten vervangen (werk met werk maken). De gehele St Jacobsaan is heringericht. In een aantal wijkstraten zoals de Einsteinstraat is het asfalt voor klinkers vervangen volgens ons duurzame onderhoudsbeleid. In het Willemskwartier werken we samen met Portaal aan het opknappen van de wijk. De voorbereidingen voor de Daalseweg en Tweede Oude Heselaan zijn in volle gang zodat ze in 2016 kunnen worden aangepakt. Vanuit het programma Openbare ruimte is bijgedragen aan de nieuwe openbare verlichting van de verlengde Waalbrug en aan de poort Neerbosch. Het onderhoud van bomen verloopt volgens planning. In de Muiderstotstraat is de laan hersteld met nieuwe bomen en in de Palmstraat zijn alle sierperen vervangen. Het Dommerplein is vergroend en er is opnieuw geïnvesteerd in nieuwe grotere bomen in het centrum.

Gebruik Bel&herstel app stijgende lijn

In 2015 hebben we 13.472 meldingen binnengekregen bij de bel&herstel. Bijna 200 meer dan in 2014. Meer dan een derde (35%) is gemeld via de bel&herstelapp. Een stijging weer ten opzichte van vorig jaar (28%). Ook de terugmelding binnen 5 werkdagen ligt hoger met 84,6% tegenover 76,1% voor meldingen via alle kanalen (internet, KCC en anders). De meeste meldingen gaan over de openbare verlichting (2423), gevolgd door de trottoirs/wandelpaden (2262) en bomen/bos (1606). In 2014 bestond de top 3 uit dezelfde categorieën, maar stonden de trottoirs op nummer 1.

Wat vinden de burgers van onze dienstverlening?

We willen dat steeds meer bewoners meedoen en meedenken over het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte. Maar hoe ervaren de bewoners onze dienstverlening op dat gebied? In 2015 hebben we een klantmeting gehouden om dat in beeld te krijgen. De kernvragen waren: Zijn wij als gemeente altijd bereikbaar, handelen we de meldingen, emails en brieven tijdig af, bekijken we de ideeën van de bewoners serieus, geven we ze tijdig informatie bij werkzaamheden, passen we maatwerk toe in de buurt en komen we onze afspraken na? Het rapportcijfer is een 6,9 en geeft op onderdelen aan dat we op de goede weg zijn en op andere onderdelen dat we deze extra aandacht moeten geven. Daarmee gaan we in 2016 aan de slag.

Helder en eenduidig reclamebeleid

Nadat de raad in 2013 een beleidskader voor reclame heeft vastgesteld, is dit beleid vervolgens verder uitgewerkt naar de concrete praktijk. Het resultaat is de Uitwerkingsnota Reclame. Deze nota is zodanig van opzet dat ondernemers, instellingen en partijen die reclame willen maken ('zenders'), snel en eenvoudig informatie kunnen vinden over:

- wat er aan reclame mogelijk is op een particulier terrein en in de openbare ruimte
- welke voorwaarden daar aan worden gesteld en
- welke eventuele vergunningsprocedures en termijnen daar aan zijn verbonden.

Het beleidskader en de uitwerkingsnota overkoepelen samen het gehele reclamebeleid en zijn bepalend voor alle situaties waarin reclame een rol speelt (bv terrassen, uitstallingen en evenementen). Bedrijven, instellingen en burgers, maar ook reclamebureaus, architecten en andere betrokkenen weten op deze manier waar ze aan toe zijn.

Assetmanagement in opkomst

In 2015 is een traject ingezet om meer op basis van de principes van assetmanagement (AM) te gaan werken. Belangrijk daarin is dat goed in beeld wordt gebracht wat de bezittingen (assets) van de gemeente zijn. Vervolgens wordt gezien op basis van de risico's, de prestaties en de kosten waar de beheergelden aan besteed worden (= risico gestuurd beheren). Daarnaast draagt AM bij aan een heldere en zakelijke invulling van de relaties met de uitvoerende partners zoals Dar en aannemers. De invoering van AM is een traject dat ook in 2016 wordt voortgezet.

GELEERDE LESSEN 2015

Participatie blijft maatwerk

In 2015 hebben we een aantal zeer verschillende participatietrajecten gehad. De inrichting van de St Jacobslaan en de Rembrandtstraat zijn voorbeelden van participatie waar zowel de bewoners als de gemeenten met tevredenheid op terugkijken. De vraag van ons aan bewoners om mee te denken over een nieuwe inrichting van het Joris Ivensplein leverde minder animo op dat we hadden verwacht en we kijken nu naar een manier om meer bewoners, ondernemers en stadsgenoten te bereiken. Daarbij is de vraag of we de omwonenden en andere belangstellenden op een andere wijze kunnen betrekken. Een nieuwe poging voor het consulteren van Nijmegenaren over de herinrichting zal laten zien hoe groot en/of intensief de betrokkenheid is. In de Mesdagstraat is een participatietraject gestart zoals in een eerdere fase bij de Rembrandtstraat. In dit project bleek al snel dat het participatieproces moest worden aangepast op de mensen van de straat.

Conclusie tot nu toe is dat duidelijke kaders en afspraken aan het begin van het project in de openbare ruimte essentieel zijn bij participatie. Ook het herbevestigen van deze kaders. Het voortraject kost vaak meer tijd, maar de tijd in de ontwerp- en realisatiefase is korter. Deze werkwijze vraagt een andere mindset van de gemeente Nijmegen en in 2016 gaan meer projecten in de openbare ruimte op deze manier tot stand komen.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Waarderingscore voor de openbare ruimte door de burgers	6,8	6,9	6,8
- Waarderingscore voor de openbare ruimte door de ondernemers	6,9	6,9	6,8
- Uitgevoerde acties wijkbeheerplannen	91%	90%	92%
- Tijdig afgehandelde meldingen B&H	79%	80%	76%
- Aantal participatieprojecten op participatiekaart	163	230	251
- % hergebruik huishoudelijk afval	63%	63%	67%

Toelichting

De waarderingscore voor de openbare ruimte door burgers is gelijk gebleven en daardoor hebben we onze doelstelling niet gehaald. Uit de burgerpeiling zien we dat we de tevredenheid van de burgers die hun buurt schoon vindt, achterblijft. De komende tijd gaan we hier meer op sturen door onder andere het project 'Schoon, heel gewoon'.

De waarderingscore voor de openbare ruimte door de ondernemers is een tiende gedaald. Het is niet echt duidelijk waar dit aan ligt. In het beleid en uitvoering is niets gewijzigd.

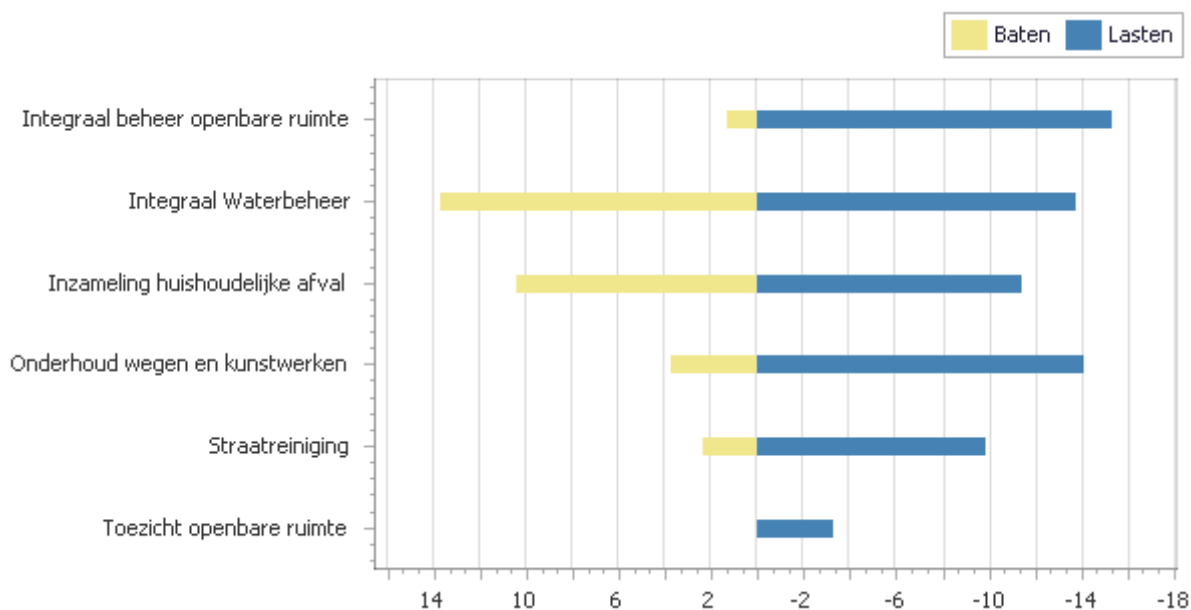
De tijdige afgehandelde meldingen van de Bel&Herstel zijn gedaald van 79% naar 76%. Dit blijkt een moeilijk proces om te sturen. Opvallend is dat de terugmelding van de meldingen die gedaan zijn via de Bel&herstellapp hoger is met ruim 84%. Dit systeem werkt prettiger voor de organisatie omdat de meldingen meteen op de goede plek komen via de mail. Overigens gaat in 2016 het hele systeem van het KlantContactCentrum (KCC) en daarmee ook de bel&herstel op de schop en we hopen hiermee slagen te maken met de dienstverlening.

Het hergebruikspercentage in Nijmegen was lange tijd stabiel, maar is de laatste jaren gestegen naar 67% in 2014. Vooral ook door nascheiding van grof restafval en bouw- en sloopafval. Het hergebruikspercentage van huishoudelijk afval is in Nijmegen in vergelijking met het landelijke beeld hoog. Landelijk ligt het hergebruikspercentage in 2014 gemiddeld op 52% (bron: compendiumvoordeleefomgeving.nl). Aangezien de definitieve cijfers van 2015 pas laat in het jaar 2106 beschikbaar zijn, gaan we uit van het definitieve percentage van 2014.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Openbare ruimte			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten en baten			
Integraal beheer openbare ruimte	13,3	13,9	0,60 N
Integraal Waterbeheer	0,0	0,0	0,03 V
Inzameling huishoudelijke afval	0,8	0,8	0,06 N
Onderhoud wegen en kunstwerken	10,8	10,3	0,49 V
Straatreiniging	7,4	7,4	0,06 N
Toezicht openbare ruimte	3,2	3,2	0,01 V
	35,4	35,6	0,20 N

Aan het programma Openbare Ruimte geven we per saldo ruim € 35 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar het integraal beheer en onderhoud van de openbare ruimte, het onderhoud van de wegen en kunstwerken, het waterbeheer en de inzameling van het huishoudelijk afval.

Ten opzichte van de begroting is er € 0,2 miljoen (0,5%) meer uitgegeven aan dit programma. Dit nadeel komt voor een deel door tegenvallende baten uit de afvalstoffenheffing. Door fluctuaties in het woningbestand, aantallen bezwaargevallen, ontheffingen vanwege verhuizingen en dergelijke is het niet goed mogelijk op voorhand in te schatten wat de totale opbrengst uit afvalstoffenheffing wordt.

Daarnaast zijn de geraamde baten uit reclame niet volledig gerealiseerd.

Bij de Zomernota hebben we het probleem van de tegenvallende reclameopbrengsten uiteengezet en is voor begrotingsjaar 2015 een eenmalig nadeel van € 0,4 mln. verwerkt. Nu blijkt dat het tekort in 2015 € 0,1 mln. hoger is. We hebben in 2015 een denktank ingesteld die mogelijkheden heeft onderzocht om extra baten te genereren. Dit heeft onvoldoende resultaat opgeleverd. Wat dit betekent voor 2016 en volgende jaren nemen we op in de Zomernota 2016.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Openbare ruimte						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				27,2	61,7	34,6 N
Wijzigingen				3,0	3,8	0,8 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en besispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	0,2	0,2 N
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,3	0,3	0,0 V
BW-01398 DVO DAR 2015	Raad	18 mrt '15	42/2015	0,8	0,8	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,6	0,1	0,7 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	1,1	1,1	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,8	0,8	0,0 V
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,8	0,7	0,1 V
BW-01455 Aframing en uitbreiding formatie Sb en TZ	College	01 dec '15	3.13	0,0	0,0	0,0 V
BW-01463 Aframen van formatie OR	College	01 dec '15	4.1	0,0	0,0	0,0 V
Totaal Openbare ruimte				30,2	65,6	35,4 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het programma Sport en Accommodaties gaat over de fysieke maatschappelijke voorzieningen wijkaccommodaties, sportaccommodaties en maatschappelijk vastgoed in Nijmegen en over het stimuleren en faciliteren van sport en beweging. Wij sluiten daarbij aan op belangrijke thema's uit het coalitieakkoord, zoals de wijkgerichte benadering in een Zorgzame stad, Nijmegen als aantrekkelijke woon- en groeistad, Nijmegen als energie-neutrale, duurzame stad en Nijmegen als veilige en leefbare stad. Deze thema's worden toegepast in onze dagelijkse praktijk van het effectief en klantvriendelijk beheren van wijk- en sportaccommodaties en het overig maatschappelijk vastgoed. Een zo efficiënt mogelijke benutting, instandhouding en spreiding van al deze gemeentelijke voorzieningen, in samenspraak met de beleidsprogramma's, is daarbij uitgangspunt.

We willen dat alle Nijmegenaren elkaar in de eigen wijk kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten. Het programma Sport en Accommodaties realiseert daartoe de beschikbaarheid van aansprekende wijk- en sportvoorzieningen, die breed toegankelijk zijn, veilig en voldoende onderhouden.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Het programma Sport en Accommodaties gaat over het optimaal inzetten van ons maatschappelijk vastgoed voor de voorzieningen van onze burgers.

Belangrijke onderwerpen in 2015 waren de besprekingen met NEC over de huurbetaling en verkoop van het stadion De Goffert, het ontwikkelen van een toekomstperspectief voor Waalhalla op een nieuwe locatie, de nieuwe aanbesteding van het onderhoud van ons maatschappelijk vastgoed, het onderzoeken van de mogelijkheden voor het zelfbeheer van zwembad Dukenburg en het realiseren van het Wijkatelier Lindenholt.

Andere speerpunten waren:

Duurzaamheid

In het streven naar klimaatneutraliteit zijn resultaten behaald op het gebied van energiebesparing. In de Nijmeegse parkeergarages hebben we in 2015 led-verlichting aangebracht en het stadhuis is voorzien van dubbel glas.

Renovatie Vereniging

Medio 2015 is de tweede fase van de renovatie van de Vereniging uitgevoerd. Er zijn een nieuw Grand café, nieuwe centrale toiletgroep en nieuwe garderobe gerealiseerd. Ook zijn de centrale foyer, de zijfoyers en de Grote Zaal in oude luister hersteld. Het podium is aangepast en de akoestiek is weer optimaal. In 2016 zal de 3e fase van de renovatie worden voorbereid.

Jongerenaccommodaties Nijmegen Noord

In 2015 is met wijkbewoners uit Nijmegen Noord gekeken naar wat zij belangrijk vinden bij de keuze van de locatie van een jongerenaccommodatie. De belangrijkste criteria waren ruimte om buiten te zijn, herrie mogen maken, verschillende activiteiten kunnen doen, een centrale ligging in de wijk én de wens dat de accommodatie wordt vormgegeven door jongeren. Tandem heeft met een enquête onder Lentse jongeren onderzocht wat zij de beste locatie vonden voor een structurele jongerenaccommodatie. Zowel in Oosterhout als in Lent zijn deze aanpassingen in 2015 in lijn met de wensen van de jongeren en de overige bewoners in de voorzieningenharten gerealiseerd.

Nieuwe Dukenburgseweg 21

De verbouwing van de Nieuwe Dukenburgseweg 21 is afgerond. In 2015 zijn het Werkbedrijf, het UWV en de Informatiedienst Rijk van Nijmegen (ICT) op deze locatie gehuisvest.

Kinderboerderij Kobus

Deze kinderboerderij is als educatief centrum ingericht.

Jan Massinkhal

De Jan Massinkhal is uitgebreid en biedt daardoor meer mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik. Niet alleen is er meer sportruimte, er is ook voorzien in kantoorruimte. De entree, kantine en kleedkamers zijn verplaatst.

Uniek Sporten

Begin 2015 zijn wij gestart met Uniek Sporten (<http://www.unieksporten.nl/>). Uniek Sporten is een sportservicepunt op het gebied van aangepast sporten. In samenwerking met partners vanuit het (speciaal) onderwijs, zorg en overheden willen wij hiermee zoveel mogelijk mensen met een beperking in onze regio aan het sporten krijgen. Gedurende 2015 zijn diverse regiogemeenten (Beuningen, Wijchen, Groesbeek en Heumen) aangehaakt.

Zwemvaardigheid Nijmeegse kinderen

Het is onze ambitie dat alle Nijmeegse kinderen voldoende zwemvaardig zijn. De focus ligt daarbij op het behalen van Zwemdiploma A. Om dit mogelijk te maken is onder andere het Zwemfonds beschikbaar voor minimuminkomens. Daarnaast hebben wij middels de campagne “Zwemmen, een investering voor je leven” aandacht voor het belang van zwemveiligheid en hebben we enkele maatwerkprojecten uitgevoerd. In 2014 hebben 124 kinderen een vergoeding ontvangen in het kader van het Zwemfonds, tot 22 december 2015 zijn 309 toekenningen voor het Zwemfonds gedaan. We zien door deze inzet in 2015 meer dan een verdubbeling in het gebruik van het Zwemfonds.

Spelplezier/Veilig Sportklimaat

In november 2015 is de succesvolle, druk bezochte aftrapbijeenkomst ‘Spelplezier/Veilig Sportklimaat’ gehouden. Onder dit brede thema gaat het om onderwerpen als positief coachen, oog voor en aanpak van discriminatie, Verklaring Omtrent Gedrag en sport voor iedereen (LHBT). Een vereniging waar iedereen zich prettig voelt en zichzelf kan zijn is zowel van belang voor de sporter als voor de vereniging. Wij stimuleren en faciliteren verenigingen om met dit thema aan de slag te gaan. Een vereniging bepaalt zélf met welk specifiek onderdeel zij aan de slag gaat. Wij werken bij dit thema intensief samen met NEC Doelbewust en Federatie Amateurvoetbal Nijmegen.

Combinatiefunctionarissen en sportverenigingen

In 2015 is de inzet van combinatiefunctionarissen geëvalueerd met de sportverenigingen en is een nieuw uitvoeringskader geformuleerd. Het zwaartepunt ligt niet meer bij het langdurig ondersteunen van individuele verenigingen, maar bij inzet ten behoeve van concrete initiatieven van samenwerkende organisaties en verenigingen om bewegen en sporten te stimuleren. Wij stimuleren de ontmoeting, samenwerking en kennisuitwisseling tussen sportverenigingen en ondersteunen verenigingen bij initiatieven en activiteiten op maatschappelijke thema's zoals fair play, alcoholmatiging en dergelijke.

Wij richten ons tevens nadrukkelijker op de vraag en behoeften die in een wijk aanwezig zijn. In 2015 hebben we vanuit de sport(verenigingen) 22 aanvragen ontvangen die een bijdrage leveren aan bovenstaande thema's.

Giro d'Italia

In 2015 is de komst van de Giro d'Italia naar Nijmegen in 2016 definitief geworden. Wij zijn medio 2015 met de voorbereidingen gestart om met side events kinderen en volwassen Nijmegenaren sportief te stimuleren.

Special Olympics Nationale Spelen 2016

In 2015 is de organisatiestructuur neergezet en zijn de voorbereidingen op de Special Olympics Nationale Spelen gestart. Er hebben zich inmiddels 1.500 sporters en coaches aangemeld. Samen met de Giro d'Italia worden de Special Olympics Nationale Spelen één van de bijzondere sporthoogtepunten in het Kroonjaar 2016.

GELEERDE LESSEN 2015

Huurontwikkelingen gemeentelijke objecten

In 2015 is een onderzoek uitgevoerd naar de huurontwikkelingen van de gemeentelijke objecten. De bevindingen hiervan worden in 2016 met uw Raad besproken. Aan de hand van het onderzoek hebben we meer inzicht in de maatschappelijke benutting van onze gebouwen, de feitelijke leegstand en de kansen om de exploitaties van de panden te verbeteren.

We weten nu welke panden kansen bieden voor een beter maatschappelijk gebruik en welke panden in aanmerking komen voor afstoting. Deze informatie gebruiken we ook voor het voorzieningenprogramma dat eveneens medio 2016 aan uw Raad wordt voorgelegd. Wij streven naar een passende en toekomstbestendige portefeuille met objecten waarin kwalitatief goede voorzieningen voor de inwoners van Nijmegen beschikbaar zijn.

Rekenkameronderzoek naar financiële ondersteuning van sportverenigingen

In het onderzoek "*Sport, geld en de stad. Financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente*" is gekeken naar de wijze waarop er financiële ondersteuning is gegeven aan de verschillende sportverenigingen in Nijmegen. Uit dat onderzoek halen we de volgende lessen:

Bij het opstellen van de begrotingen, startend met de begroting 2016, nadrukkelijker de relatie leggen met de doelstellingen uit het beleidsplan Sport, om zo de sturing voor de Raad te optimaliseren;

De ontwikkeling van het sportbudget dient inzichtelijker te zijn om zo de sturingsmogelijkheden te vergroten. Daarin voorzien we door verbetering van administratie en registratie;

We gaan actief sturen op subsidieplafonds en onderbenutting van het sportbudget;

Wij evalueren (met de Nijmeegse sportverenigingen) uitgebreid de huidige beleidsregels Sport en Bewegen en voeren een onderzoek uit naar alternatieve inrichtingsmogelijkheden, dit in opmaat naar de nieuwe beleidsperiode 2017-2020.

Subsidierelatie met Sportfondsen Nijmegen

De subsidierelatie tussen gemeente en SFN-Nijmegen bestaat al vele jaren. Typerend was dat de gemeente vooral stuurde op input via een lumpsum-achtige financiering. Er werd weinig gestuurd op resultaten van de subsidies. En dan keken we bovendien meer naar de resultaten van de vier zwembaden in totaal en niet zozeer naar de resultaten per bad. Bij de nieuwe subsidieafspraken voeren we met ingang van 2016 een nieuwe methodiek in waarbij SFN aangeeft welke zwemactiviteiten afhankelijk zijn van subsidie en niet integraal kostendekkend kunnen worden gerealiseerd op basis van klantbijdragen. Daartoe vult SFN-Nijmegen vanaf medio 2016 een format in op grond waarvan wij inzicht verwerven in de mate en noodzaak van subsidie voor de diverse zwemactiviteiten. Deze nieuwe werkwijze vereist tevens meer inzicht in de opbouw van de begroting en jaarrekening van SFN-Nijmegen.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
Sportstimulering			
- % basisscholieren dat minimaal 7 uur per week beweegt	68 [1]%		68%
- % middelbare scholieren dat aan sport doet	88 [2]%		88%
- % middelbare scholieren dat minimaal 7 uur per week beweegt	67 [3]%		67%
- % volwassenen dat minimaal 12 keer per jaar aan sport doet	76 [4]%		76%
- % volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm	66 [5]%		66%
Sportverenigingen			
- % basisscholieren dat lid is van een sportvereniging	70 [6]%		70%
- % middelbare scholieren dat lid is van een sportvereniging	71 [7]%		71%
- % volwassenen dat lid is van een sportvereniging	23 [8]%		23%
- % volwassenen dat buiten verenigingen en commerciële sportscholen om aan sport doet	60 [9]%		59%
Sportaccommodaties			
- % bezettingsgraad gemeentelijke gymnastieklokalen	54%		53%
- % bezettingsgraad gemeentelijke sportzalen	61%		60%
- % bezettingsgraad gemeentelijke sporthallen	62 [10]%		59%
- Aantal bezoekers in de zwembaden (totaal Erica Terpstra, West, Dukenburg en Goffertbad)	504.347		571.189
- Aantal bezoekers in Triavium voor de schaatsbaan	166.994		159.088
Ondersteuning topsportklimaat			
- Aantal talenten uit de regio Nijmegen met een HP, IT of NT-status dat sport in Nijmegen	19		21
- Aantal talenten uit Nijmegen met een HP, IT of NT-status	ca.10		15
- Aantal seniorenteams in Nijmegen die op het hoogste competitieniveau actief zijn	6		6
- Aantal grote sportevenementen	7		7

Toelichting

De indicatoren met betrekking tot sport- en beweegdeelname worden in een vierjaarlijkse cyclus gemeten.

De realisatiecijfers 2015 zijn in veel gevallen gelijk aan die van 2014.

Vanaf 2016 is pas weer nieuwe informatie beschikbaar, de stad- en wijkmonitor en het E-MOVO onderzoek.

[1] Kindermonitor 2013, GGD

[2] E-MOVO 2011, GGD

[3] Ibid.

[4] Burgerpeiling 2013, O&S

[5] Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD (nieuwe vraagmethodiek)

[6] Kindermonitor 2013, GGD

[7] E-MOVO 2011, GGD

[8] Burgerpeiling 2013, O&S

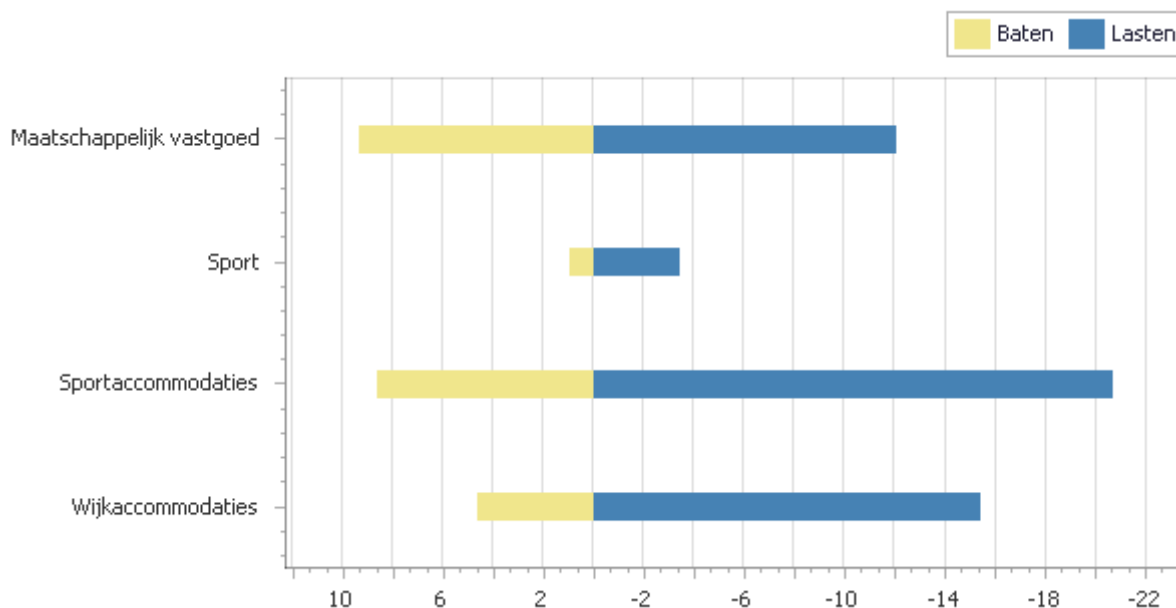
[9] Ibid.

[10] Exclusief Jan Massinkhal gezien de combi evenementen en sport.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Sport en Accommodaties			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Maatschappelijk vastgoed	2,3	2,7	0,36 N
Sport	2,7	2,4	0,27 V
Sportaccommodaties	12,2	12,0	0,22 V
Wijkaccommodaties	10,8	10,7	0,11 V
	28,1	27,9	0,24 V

Bij de zomernota zijn dreigende tekorten gemeld. Door de raad zijn er toen extra middelen beschikbaar gesteld. Er is sterk gestuurd op het totale programma om er voor te zorgen dat na beschikbaarstelling van deze middelen geen tekort zou ontstaan.

Aan het programma Sport en Accommodaties geven we per saldo € 28,1 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar de Sport- en welzijnsaccommodaties. Ten opzichte van de begroting is er € 0,2 miljoen (0,7 %) minder uitgegeven. De analyse van dit voordeel geeft in grote lijnen het volgende beeld:

- **Positieve effecten**
De panden Meijhorst 24-74 en Heideparkseweg 201 zijn verkocht. Dit levert een eenmalige netto-verkoopopbrengst op. Lagere uitgekeerde subsidies waaronder een terugbetaling van Sportfondsen Nijmegen over 2013. Het onderhoud, niet zijnde onderhoud via POG, is lager uitgevallen dan begroot.
- **Nadelige effecten**
De kosten voor advies, expertise en capaciteitsinzet voor enkele complexe en dossiers zoals bijvoorbeeld NEC en Waalhalla. Hogere energielasten en belastingen dan begroot. Het wegvallen van externe projectopbrengsten.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Sport en Accommodaties						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				42,1	68,6	26,5 N
Wijzigingen				-23,8	-22,2	1,6 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en besispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,5	-0,2	0,3 N
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-1,5	-0,4	1,1 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,1	0,2	0,3 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-21,7	-21,7	0,0 V
Totaal Sport en Accommodaties				18,3	46,4	28,1 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Met het programma Stedelijke ontwikkeling willen we bereiken dat Nijmegen voldoende, passende en veilige huisvesting biedt aan (groepen) bewoners en ondernemers, en dat de stad in ruimtelijk opzicht aantrekkelijk is om te wonen, te werken, te recreëren, te bezoeken en zich te vestigen. Daarbij streven we naar een evenwichtige ruimtelijke structuur en een krachtige stedelijke identiteit met herkenbare wijken, waarbij we graag ruimte geven aan initiatieven van bewoners en ondernemers. We staan voor goede dienstverlening op gebied van vergunningverlening en handhaving. We streven naar een goed samengaan van functionaliteit, cultuurhistorische rijkdom, toegankelijkheid en eigentijdse ontwikkeling.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Werken aan regionale samenwerking

Samen met de programma's Economie & Werk en Mobiliteit is de MIRT agenda opgesteld en aan de minister aangeboden. Hiermee hebben we een belangrijke stap gezet in de verdere ruimtelijke ontwikkeling van onze regio op thema's die ertoe doen: duurzame energie, bruisende binnensteden en innovatieve campusontwikkeling. Inmiddels is een projectorganisatie ingericht die werkt aan de uitwerking in concrete maatregelen. We trekken daarbij samen op met Arnhem, de provincie en andere gemeenten in onze regio.

Voorbereidingen voor de Omgevingswet gestart

De Tweede Kamer heeft onlangs de Omgevingswet vastgesteld. De ambities zijn fors: tal van wetten, algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen worden gebundeld (van 26 wetten naar 1 Omgevingswet). Verder wil het Rijk met de Omgevingswet ook een aantal kwalitatieve verbeteringen bereiken: het moet eenvoudiger, efficiënter en beter. Projecten moeten in samenhang en per gebied worden aangepakt. Procedures mogen niet meer eindeloos duren. Regelgeving moet voorspelbaar, betaalbaar en transparant zijn. Onderzoekslasten kunnen aanzienlijk worden verminderd. De Omgevingswet is een omvangrijke opgave, maar geeft ons ook de mogelijkheid om onze Nijmeegse ambities handen en voeten te geven. We zijn in 2015 gestart met een projectorganisatie, die zich o.a. bezighoudt met het voorbereiden van de benodigde bestuurlijke keuzes.

Ruimte geven aan de stad: mogelijk maken tijdelijk anders gebruik

Vanaf de zomer van 2014 heeft Tijdelijk Anders Gebruiken en bestemmen (TAG) extra aandacht gekregen in Nijmegen, deels door de economische crisis, deels door maatschappelijke veranderingen. Leegstand van panden en braakliggende terreinen heeft de inwoners van Nijmegen geïnspireerd tot anders denken en werken. Zij zijn initiatieven gaan opzetten op plekken die moeilijk te ontwikkelen waren. Ze hebben daarbij hun vindingrijkheid en creativiteit volop benut. Het heeft nieuwe, onverwachte en boeiende resultaten opgeleverd zoals die onder andere te zien zijn in het Honigcomplex. Wat kan TAG betekenen voor de ruimtelijke orde, de nieuwe economie en burgerparticipatie? Hoe willen we als gemeente Nijmegen omgaan met TAG initiatieven? We hebben een TAG beleidsnotitie vastgesteld waarin we die vragen beantwoorden. Ook werken we aan een TAG transitiekaart met een overzicht van alle lopende TAG initiatieven en een overzicht van beschikbare locaties.

Voorbereiden van nieuwe ontwikkelingen

We hebben in 2015 de visie voor het gebied Hof van Holland voorbereid in samenwerking met bewoners en andere betrokkenen, zodat de planontwikkeling in 2016 kan plaatsvinden. Ook hebben we de ontwikkeling van het Waalfront begeleid. De vernieuwing van de oostelijke Waalkade was een interactief proces met veel ideeën uit de stad.

We hebben diverse stedenbouwkundige plannen ontwikkeld en ambitiedocumenten vastgesteld voor o.a. een nieuwe moskee, bioscopen en Metterswane. We hebben 25 bestemmingsplannen aan de raad ter vaststelling aangeboden, en 5 projectafwijakingsbesluiten en 3 gebruikswijzigingen vastgesteld.

Klantvriendelijke vergunningverlening en risicogestuurd handhaven

We hebben samen met het programma Veiligheid een nieuw plan Handhaving Fysieke Veiligheid voorbereid. Ook is er een uitvoeringskader vastgesteld waardoor duidelijke afspraken zijn tot welk controleniveau de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Het aantal aanvragen is dit jaar niet meer toegenomen. De verwachting is dat de vergroting van de vergunningsvrije bouwwerken voor de burger positief heeft uitpakkt en minder snel een vergunning nodig heeft. De ODRN heeft het werken volgens outputfinanciering per 2016 voorbereid.

Voor wat betreft de activiteit naleving regels ruimtelijke ordening zijn er in 2015 74 meldingen (verzoeken om handhaving en klachten) binnengekomen. Er zijn 10 verzoeken om tegemoetkoming in planschade ingediend.

GELEERDE LESSEN 2015

- Vanuit onze benadering van ruimte geven aan de samenleving kiezen wij voor het mogelijk maken van tijdelijke initiatieven (TAG). Daarbij laten we onze partners in de stad, of het nu gaat om burgers, bedrijven of instellingen, in hun rol van eindverantwoordelijke voor de zaken waar zij mee bezig zijn. Anderzijds blijft het nodig om voldoende aandacht te houden voor het inspecteren en handhaven van regels om het gewenste doel (een veilige leef- en woonomgeving) te bereiken en incidenten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit dilemma vraagt blijvend onze aandacht.
- Bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden stellen we de kwaliteit van het gebied op de lange termijn centraal. Het proces van gebiedsontwikkeling doen we vanuit onze visie en interactief, zodat bewoners en andere betrokkenen zich erin herkennen en hun inbreng vertaald en zichtbaar is. We denken vanuit de kwaliteit van het gebied op de lange termijn. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat we nu een hogere investering in openbare ruimte of groen doen, omdat we dan op de lange termijn minder beheerskosten maken. In het ontwikkelproces Hof van Holland hebben we daar goede ervaringen mee opgedaan en daar willen we verder op door.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
Ruimtelijke ontwikkeling			
- % van het aantal beroepschrijven ten opzichte van het aantal zienswijzen tegen vastgestelde postzegelplannen	12%	5%	4%
- idem m.b.t. actualisatieplannen	0%	10%	0%
- % van het Nijmeegse grondoppervlak dat gedekt is door bestemmingsplannen die niet ouder zijn dan 10 jaar in de bestaande stad (Nijmegen Zuid)	100	100	100
- Idem voor Nijmegen Noord	80%	85%	80%
- Percentage bewoners dat Nijmegen een aantrekkelijke stad vindt	Nieuwe meting najaar 2015%	87%	87%
- Percentage bewoners dat Nijmegen een prettige stad om in te wonen vindt	Nieuwe meting najaar 2015%	97%	90%
- Waardering bewoners voor Nijmegen als woon- en leefgemeente (gemiddelde rapportcijfer)	Nieuwe meting najaar 2015	7,5	7,6
- Waardering van ondernemers voor bedrijfsomgeving (gemiddeld rapportcijfer)		7,1	6,9
- Positie in de ranglijst steden voor wat betreft het toeristisch imago		4	nvt
Vergunningverlening bouwen			
- Aantal klachten	65	70	321
- Percentage van de klachten leidende tot concrete handhaving (waaronder controles)	95	70	25
- Het aantal autonome handhavingsacties (waaronder controles)	2.021	1.900	2.025
- Het aantal handhavingsacties (waaronder controles) leidende tot maatregelen	255	190	154
- Percentage gegronde bezwaarschriften	n.n.b.	10	2,4

Toelichting

Ruimtelijke inrichting

- In Nijmegen Noord is 80% van het Nijmeegse grondoppervlak gedekt door bestemmingsplannen niet ouder dan 10 jaar, dit is iets lager dan de doelstelling van 85%. De oorzaak hiervan zoeken wij in de vertraging van de ontwikkelingsplannen in de Waalsprong, waardoor de oude bestemmingsplannen langer van kracht zijn gebleven.
- Het streefpercentage van 97% wat betreft Nijmegen als aantrekkelijke stad is niet gehaald. We stellen vast dat dit streefpercentage erg hoog is en waarschijnlijk niet realistisch. Een percentage van 90-91 % vinden wij acceptabel.
- Op de waardering van Nijmegen als bedrijfsomgeving wordt in het programma Economie en Werk nader ingegaan.
- We kunnen niets zeggen over de positie van Nijmegen in de ranglijst voor wat betreft het toeristische imago, Nijmegen is namelijk gestopt met deelname aan dit onderzoek.

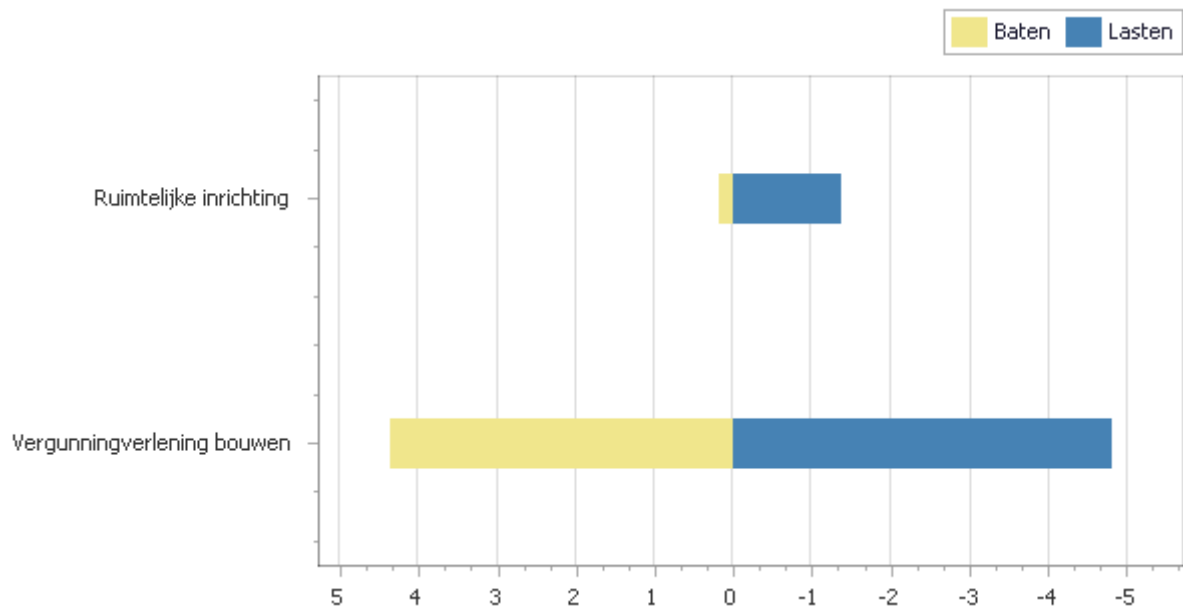
Vergunningverlening bouwen

- Het aantal klachten is hoger dan de doelstelling. De oorzaak is dat sinds vorig jaar alle klachten worden geregistreerd, waar voorheen alleen de klachten die leidden tot handhaving werden geregistreerd.
- Het aantal autonome handhavingsacties valt hoger uit dan de doelstelling. De oorzaak is de extra aandacht voor bestaande bouw als gevolg van de brand in het appartementengebouw de Nootenhout. Deze extra handhavingsacties zijn conform het gekozen scenario van het plan van aanpak voor de fysieke veiligheid.
- Het aantal autonome handhavingsacties leidende tot maatregelen is hoger dan de doelstelling. De oorzaak is dat de inspecteur steeds meer de rol van 'begeleider' van de bouw aanneemt; er wordt minder snel naar het instrument handhaving gegrepen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Stedelijke ontwikkeling			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten en baten			
Ruimtelijke inrichting	1,2	1,2	0,08 V
Vergunningverlening bouwen	0,3	0,4	0,16 N
	1,5	1,6	0,08 N

Aan het programma Stedelijke Ontwikkeling geven we per saldo € 1,6 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar het product Ruimtelijke inrichting (75%) en de rest naar Vergunningverlening bouwen (25%).

Ten opzichte van de begroting is er € 0,08 miljoen (5%) meer uitgegeven. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een overschrijding op de ingezette adviesuren voor bouwaanvragen binnen het product Vergunningverlening bouwen. Deze overschrijding hangt samen met de aantrekkende bouwmarkt. Dit nadeel wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een voordeel op ingezette uren bij Ruimtelijke inrichting vanwege minder externe opdrachten dan verwacht en de verschuiving van de inzet van uren naar Vergunningverlening bouwen.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Stedelijke Ontwikkeling						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				4,8	6,0	1,1 N
Wijzigingen				-0,4	-0,0	0,4 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,0	0,0 N
BW-01363 Uitbreiding fte toetsing bouwkosten ODRN	College	14 okt '14	3.18	0,0	0,0	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,3	0,3 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-0,4	-0,3	0,1 N
Totaal Stedelijke ontwikkeling				4,4	5,9	1,5 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

De zorg van de overheid voor de veiligheid van de burger is verankerd in de kernwaarden van de rechtsstaat. Geen vrijheid, geen gelijkwaardigheid, geen solidariteit zonder een veilige publieke ruimte. Er bestaat overigens geen eenduidig causaal verband tussen het handelen van de overheid en de veiligheid thuis of op straat.

Veiligheid is veelal het resultaat van samenwerking en van bewust handelen op basis van eigen verantwoordelijkheid. We werken dan ook vooral aan samenwerking tussen, onder meer, politie, brandweer, woningcorporaties, bewonersorganisaties, welzijnswerkers en hulpverleners. En - daar waar dat kan - doen we een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van burgers.

In Nijmegen focussen we ons daarbij vooral op de thema's die het veiligheidsgevoel van de burger rechtstreeks beïnvloeden, zoals overvallen, inbraak en diefstal. Maar ook het tegengaan van overlast en verloedering vinden we heel belangrijk. Problemen als woonoverlast en intimidatie, jeugdoverlast, en huiselijk geweld pakken we daarom stevig aan. Ook levert het programma Veiligheid een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en aan veilige evenementen en horeca. Daarnaast liggen er fundamentele taken bij de bestrijding van rampen en crises, bij de brandweezorg en ten aanzien van de handhaving van de openbare orde.

Het belangrijkste maatschappelijke effect dat we hiermee willen bereiken: een stad waarin burgers zich in hun woon- en werkomgeving en op straat veilig voelen. De kern van een succesvol beleid hiervoor ligt in de samenwerking die we met de maatschappelijke partners organiseren. Vanuit het programma Veiligheid stimuleren we daarom de multidisciplinaire samenwerking op de terreinen sociale en fysieke veiligheid in Nijmegen, met de gemeente als regisseur van die samenwerking.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Veiligheidshuis

Op het sociale veiligheidsdomein staat de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit en ernstige overlast centraal. Dat vraagt intensieve samenwerking tussen gemeente, strafrechtpartners, zorg- en hulpverleners en soms ook de burger. In het Veiligheidshuis hebben we die samenwerking succesvol opgebouwd en bevinden we ons in een positie waarin we dicht op alle relevante informatie zitten en snel kunnen bijsturen. Het Veiligheidshuis is dan ook de kern van ons sociale veiligheidsbeleid. Bij veel partners - justitie en politie, maar ook jeugdzorg – vinden overigens ingrijpende veranderingen plaats, waardoor het voortdurende aandacht vraagt om de resultaten die we in het Veiligheidshuis boeken vast te blijven houden.

Integraal toezicht op straat

Daarnaast vinden we het belangrijk dat politie en toezichthouders zichtbaar in de wijken aanwezig zijn. Zij zoeken het contact met wijkbewoners en investeren in communicatie en onderling vertrouwen. In 2015 zijn we begonnen om de samenwerking tussen politie en toezicht in de Veiliger Wijkteams (VWT) tegen het licht te houden. Dit heeft geleid tot de grondslagen voor een nieuw VWT-concept dat we in de loop van 2016 willen gaan implementeren. De fundamenteën onder dit concept zijn een duidelijker taakverdeling, een versterking van de informatiepositie en een versterking van de gemeentelijke procesregie bij de aanpak van veiligheidsproblemen op straat.

Intelligence

Voor de versterking van de informatiepositie bij de aanpak van veiligheidscasuïstiek, zowel achter de voordeur als op straat, zijn we gestart met een Intelligence-aanpak. In het *Beleidskader Integrale Veiligheid 2016-2018* zijn hiervoor in het programma Veiligheid middelen gereserveerd. Na een pilot op het thema woninginbraken, willen we in 2016 structureel dashboards inrichten op de belangrijkste veiligheidsthema's en investeren we tevens in een projectteam dat deze aanpak structureel kan uitrollen. We verwachten hiermee gericht en slimmer te kunnen interveniëren op veiligheidscasuïstiek. En tevens verwachten we zo ook de bewonerssterker te kunnen betrekken bij het werk van politie en toezicht in de wijken.

Radicalisering

Eind 2014 zijn we gestart met de aanpak van radicalisering en terrorisme. Begin 2015 heeft dit geleid tot een casustafel in het Veiligheidshuis. Voorts hebben we eind 2015 met succes een beroep kunnen doen op de additionele Rijksmiddelen ter versterking van de veiligheidsketen bij de lokale, integrale aanpak tegen jihadisme. Die middelen gaan we vanaf 2016 inzetten op 3 pijlers:

1. De versterking van de signalering en de deskundigheidsbevordering.
2. De versterking van de moslimgemeenschap.
3. De versterking van het casusoverleg radicalisering in het Veiligheidshuis.

Fysieke veiligheid

Op het fysieke veiligheidsdomein leggen we veel nadruk op het bevorderen van naleefstrategieën. Die kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de reductie van de gevolgen van incidenten. Met de vorming van de regionale brandweer en van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is krachtig geïnvesteerd in kosteneffectiviteit (VRGZ/brandweer) en kwaliteit van de vergunning- en handavingsprocessen (ODRN). Op basis van de Stadsvisie 2020 zijn we op het fysieke veiligheidsdomein de uitdaging aangegaan om meer te handelen vanuit het vertrouwen in de burger. Een beter risicobewustzijn, meer eigen verantwoordelijkheid en als gevolg daarvan een (pro)actief naleefgedrag zijn de ankers voor het voorkomen van incidenten. Een belangrijk resultaat van dit proces is het nieuwe *Plan van Aanpak Fysieke Veiligheid voor de Jaren 2016-2018*.

Incidentenmanagement

Een goed veiligheidsbeleid houdt ook in het managen van incidenten. Twee voorbeelden hiervan uit 2015. De brand op 20 februari in wooncomplex De Notenhout in Neerbosch-Oost, die een stevig beroep deed op de gemeentelijke inzet in de crisisorganisatie. En de inrichting van de tijdelijke noodopvang voor asielzoekers in Heumensoord, waarbij programma Veiligheid vooral de vraagstukken rondom de veiligheid en de publieke gezondheid gemanaged heeft. Beide voorbeelden tonen aan dat ook in de operatie het domein veiligheid binnen onze gemeente professioneel en taakgericht weet op te treden.

GELEERDE LESSEN 2015

Op het terrein van de fysieke veiligheid hebben we met ODRN en VRGZ een nieuwe risicoanalyse bouwen en gebruik ontwikkeld. Ofschoon we hiermee al gestart waren voordat de brand in wooncomplex De Notenhout uitbrak, illustreert dat incident wel het belang van een goede risicoanalysemethodiek en de daarbij horende scherpe keuzes ten aanzien van de inspecties en handhaving bouwen. Een belangrijke conclusie uit het onderzoek naar de brand in De Notenhout drukt ons ook met de neus op het feit dat lang niet elk risico met bouwregelgeving te ondervangen valt. Inspectie en handhaving zijn dus zeker niet de oplossing voor elk risico.

In die context bezien is het dus ook goed dat we meer verantwoordelijkheid bij ondernemers en bewoners gaan terugleggen, ofschoon ODRN en VRGZ flankerend wel blijven investeren in goede voorlichting over risico's en maatregelen om die tegen te gaan.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
Vergroten van het veiligheidsgevoel van de Nijmeegse burger			
1.1 % dat zich vaak of soms onveilig voelt in de woonbuurt, voor de wijken waar de gemeente samen met andere partners extra inspanningen verricht op het gebied van veiligheid		< 25%	23%
1.2 % dat zich vaak of soms onveilig voelt in de woonbuurt, voor heel Nijmegen		< 18%	16,5%
Reductie van het aantal incidenten			
2.1 Aantal aangiften woninginbraak (pogingen)	237	< 250	141
2.2 Aantal aangiften woninginbraak (geslaagde inbraken)	600	< 1060	537
2.3 Aantal aangiften auto-inbraak	1164	< 1500	1318
2.4 % dat in de woonbuurt vaak overlast van jongeren ervaart, voor de wijken waar de gemeente samen met andere partners extra inspanningen verricht op het gebied van veiligheid		< 20%	19%
2.5 % dat in de woonbuurt vaak overlast van jongeren ervaart, voor heel Nijmegen		< 13%	12%
2.6 Recidivepercentage voor zwaarste casussen in Veiligheidshuis (top-150)			NB
2.7 Aantal meldingen bij de Brandweer	1351	< 1816	1485

Toelichting

De indicatoren sluiten aan bij de gewenste maatschappelijke opbrengst: een stad waarin burgers zich in hun woon- en werkomgeving en op straat veilig voelen. In zoverre relevant wordt in dit hoofdstuk per indicator ook geduid wat de betreffende indicator zegt over de grip die gemeente en veiligheidspartners hebben op doelgroepen die een groot aandeel hebben in criminaliteit of ernstige overlast. Daarbij past overigens de notie dat er nooit één-op-één een relatie valt te leggen tussen gemeentelijke inspanningen en cijfermatige resultaten. Daarvoor zijn de factoren die inwerken op criminaliteit en overlast te complex.

1.1 en 1.2. Bron: Nijmeegse Burgerpeiling

Door de tijdreeks voor onveiligheidsgevoelens in alle wijken af te zetten tegen die voor de onveiligheidsgevoelens in de wijken waar extra inspanningen op het gebied van veiligheid plaatsvinden, geeft dat een beter zicht op wat we daarmee bereiken.

Het percentage Nijmegenaren dat zich in de woonbuurt vaak of soms onveilig voelt, is de afgelopen jaren licht gedaald, van bijna 18% in 2013 naar 16,5% in 2015. Ook voor de wijken waar extra inspanningen plaatsvinden meten we een daling: van 25% in 2013 naar 23% in 2015. De uitkomsten voor 2015 zijn gunstiger dan het geformuleerde doel.

2.1 en 2.2. Bron: politieregistratie

Woninginbraak behoort tot de delicten waarvan bekend is dat een relatief groot deel door veelplegers wordt gepleegd. Daarom is deze indicator ook een aanwijzing voor de mate waarin de gemeente en haar partners grip hebben op deze groep. Onderscheid tussen pogingen en geslaagde inbraken is van belang. Inspanningen gericht op meer inbraakpreventie kunnen zich vertalen in een andere verhouding tussen het aantal pogingen en geslaagde inbraken.

Het aantal geregistreerde woninginbraken was in 2014 fors lager dan in 2012 en 2013. In 2015 is het aantal nog verder gedaald naar 678, waardoor het aantal ten opzichte van 2012 (circa 1.450 geregistreerde woninginbraken) meer dan gehalveerd is. Het aantal voor 2015 is gunstiger dan het geformuleerde doel. Bij 21% van de in 2015 geregistreerde woninginbraken ging het om pogingen tot woninginbraak (141 van de 678).

In 2013 en 2014 was dat aandeel hoger (28-29%). In de jaren daarvoor was het ongeveer even hoog (20-23% in 2010-2012). Bevolkingsonderzoek laat zien dat het percentage dat slachtoffer wordt van een geslaagde woninginbraak daalt, terwijl het percentage dat slachtoffer wordt van een poging tot woninginbraak ongeveer gelijk blijft. Dit duidt erop dat inspanningen gericht op inbraakpreventie hun vruchten afwerpen.

2.3 Bron: politieregistratie

Auto-inbraak behoort eveneens tot de delicten waarvan bekend is dat een relatief groot deel door veelplegers wordt gepleegd. Daarom is ook deze indicator een aanwijzing voor de mate waarin de gemeente en haar partners grip hebben op deze groep.

Het aantal geregistreerde auto-inbraken daalde fors na een piek in 2013. In 2015 is het aantal (1.318) circa 30% lager dan in 2013, maar wel weer wat hoger dan in 2014. Het aantal voor 2015 is gunstiger dan het geformuleerde doel.

2.4 Bron: Nijmeegse Burgerpeiling

Overlast van (groepen) jongeren is de meest genoemde reden voor onveiligheidsgevoelens in de woonbuurt. De gebieden waar extra inspanningen op het gebied van veiligheid plaatsvinden, zijn ook gebieden waar relatief veel jongerenoverlast speelt. En de inspanningen zijn dan ook onder meer gericht op het terugdringen van die jongerenoverlast.

Voor jeugdoverlast en vernieling/beschadiging zien we in 2015 een lager aantal meldingen dan in de jaren daarvoor. Uit eerder onderzoek weten we dat vernielingen relatief vaak door jongeren worden aangericht. Bevolkingsonderzoek laat zien dat het percentage met de indruk dat in de buurt vaak jongerenoverlast voorkomt de afgelopen jaren vrij stabiel is (13% in 2011 en 12% in 2013 en 2015). Het percentage is iets lager dan het geformuleerde doel. Wel wordt jongerenoverlast steeds minder genoemd als een met voorrang aan te pakken stadsprobleem (in 2015 door 2% van de Nijmegenaren genoemd, tegenover 5% in 2011).

2.5 Bron: Nijmeegse Burgerpeiling

Door de tijdreeks voor ervaren jeugdoverlast in alle wijken af te zetten tegen die voor de ervaren jeugdoverlast in de wijken waar extra inspanningen op het gebied van veiligheid plaatsvinden, geeft dat een beter zicht op wat we met die extra inspanningen bereiken. Een andere reden om deze indicator op te nemen is dat niet alle inspanningen gericht op jeugdoverlast gebiedsgebonden zijn. Denk hierbij aan de aanpak van risicojongeren en jeugdgroepen via het Veiligheidshuis.

Het percentage met de indruk dat jongerenoverlast in de buurt vaak voorkomt is de afgelopen jaren vrij stabiel voor de wijken waar extra inspanningen plaatsvinden (19% in 2011, 2013 en 2015). Het percentage is iets lager dan het geformuleerde doel.

2.6 Bron: registratie Veiligheidshuis

Deze gegevens zijn nog niet leverbaar, omdat het landelijk registratiesysteem waarmee in het Veiligheidshuis wordt gewerkt geen managementinformatie genereert. Landelijk is er nog geen overeenstemming over een eenduidige definitie van het begrip recidive. Daarom hebben we er in 2015 voor gekozen om een kosten-batenanalyse te laten uitvoeren om een indicatie te krijgen over de efficiëntie van het Veiligheidshuis. De resultaten hiervan zijn begin 2016 beschikbaar.

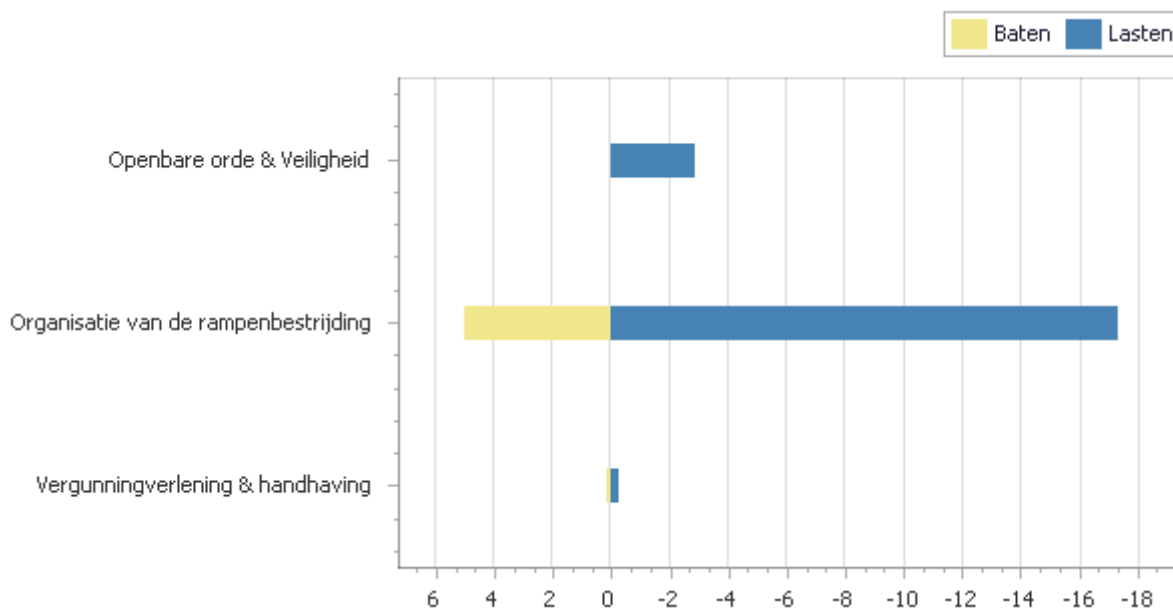
2.7 Bron: registratie Brandweer

De afgelopen jaren zagen we een bestendige daling van het aantal incidenten: van 1766 in 2010 naar 1351 in 2014. Het aantal incidenten lag in 2015 met een totaal van 1485 voor het eerst sinds het begin van dit decennium hoger dan het jaar daarvoor. De belangrijkste oorzaak: de weersomstandigheden, waardoor de brandweer vaak moest uitrukken vanwege wateroverlast. Niettemin bleef de brandweer ook in 2015 significant gunstig scoren ten opzichte van de doelstelling. Overigens ligt de doelstelling vanaf 2016 op <1560. Ook daar zit het totaal incidenten in 2015 nog ruimschoots onder.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Veiligheid			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Openbare orde & Veiligheid	2,8	2,7	0,09 V
Organisatie van de rampenbestrijding	12,4	12,2	0,21 V
Vergunningverlening & handhaving	0,1	0,0	0,05 V
	15,3	15,0	0,35 V

Aan het programma Veiligheid geven we per saldo ruim € 15 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar Organisatie van de rampenbestrijding.

Ten opzichte van de begroting is er € 0,35 miljoen (2%) minder uitgegeven aan dit programma. Dit voordeel komt doordat het project Bluswatervoorzieningen langs het Spoor vertraagd is. De planning was dat het project in 2015 zou worden afgerond; in werkelijkheid zijn de laatste werkzaamheden begin 2016 verricht. Dit zorgt voor niet begrote lasten in 2016. Het project als geheel blijkt iets minder te kosten dan begroot.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Veiligheid						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				0,3	14,9	14,6 N
Wijzigingen				-0,2	0,6	0,7 N
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,0	0,0 V
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	-0,1	-0,1	0,0 V
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,0	0,4	0,4 N
BW-01400 Overdracht brandweerpanden 2015	Raad	29 apr '15	50/2015	-0,1	0,1	0,2 N
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,1	0,1 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,0	0,0 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	0,0	0,0 V
Totaal Veiligheid				0,2	15,5	15,3 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Met het programma Wijkontwikkeling dragen we bij aan leefbare en veilige wijken, met goede sociale relaties en samenhang in buurten. We verbinden vraag en aanbod van bewoners, wijkpartijen en de gemeente aan elkaar, zorgen voor kennisuitwisseling over ontwikkelingen in de wijken en de aansluiting tussen praktijk en beleid. Door onze inzet bevorderen we 'meedoen' op allerlei manieren: van het vormgeven aan de eigen leefomgeving, het bieden van onderlinge hulp tot het onderling aanspreken op gedrag. We dragen bij aan een zo laagdrempelig mogelijke relatie tussen de gemeente en de wijk. We zorgen voor samenwerking op gebiedsniveau met (en tussen) betrokken wijkpartijen zoals woningcorporaties, politie, zorg- en welzijnsinstellingen, scholen en bewoners.

Het programma wijkontwikkeling bestaat uit twee onderdelen:

- Wijkaanpak
- Speelvoorzieningen

De wijkaanpak richt zich op een samenhangende aanpak van sociale, fysieke en economische kansen en problemen in de wijken. Het gaat om het op peil houden van wijken waar het goed gaat, het aanpakken van achterstanden in deelgebieden die achterblijven en het stimuleren van participatie. Speelvoorzieningen bestaan uit (wijk)speeltuinen, speelplekken, recreatieve sportplekken en kinderboerderijen. Naast aanleg en beheer van formele speelplekken ligt de aandacht ook op de mogelijkheden die de totale openbare ruimte biedt voor spelen en op de participatie van bewoners.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Elke Nijmeegse wijk heeft zijn identiteit en betekenis voor de stad, met eigen kansen en opgaves. Over het algemeen kennen de Nijmeegse wijken een aantrekkelijk woon- en leefklimaat, waarbij Nijmegen West (m.n. Biezen/Wolfskuil) duidelijk in opkomst is en Nijmegen Noord steeds meer betekenis krijgt voor de stad. Niettemin blijven er leefbaarheidsrisico's bestaan in een aantal deelgebieden door de concentratie van kansarme groepen, de zwakke instroom in huurcomplexen (lage ses waardes, geringe stijgingskansen en afwijkende leefstijl of woonoverlast) en door woningsplitsing en verkamering (verminderde betrokkenheid, geluidsoverlast en parkeerdruk). We zien dat terug in de scores op de indicatoren voor de aandachtsgebieden in Hatert en in Dukenburg. Een uitgewerkt en genuanceerder beeld hiervan wordt gepresenteerd in de stads- en wijkmonitor 2015 en de Thermometer Hatert 2.0 die afzonderlijk naar de raad gaan.

We hebben de aandachtspunten per stadsdeel zoals genoemd in de begroting 2015 onderdeel gemaakt van een nieuwe reeks Wijkaanpakprogramma's (WAP's) waarin we werken met een organische wijkagenda. Op dit moment zijn de volgende WAP's gereed en in uitvoering (zie ook www.nijmegen.nl/wijkaanpakprogrammas): Biezen-Waterkwartier, Hatertse Hei-Grootstal, Kolping, Lent, Meijhorst, Oosterhout, Tolhuis, Willemskwartier, Wolfskuil en Zwanenveld. De evaluatie van de wijkaanpak Hatert 2.0 is ook gereed. In ontwikkeling zijn nog de WAP's van Lindenholt, Hees, Heseveld, Centrum en Hengstdal. Op 13 oktober 2015 hebben we voor de raad een wijkinformatieavond georganiseerd in De Biezantijn waar de ontwikkelingen in de verschillende stadsdelen zijn toegelicht.

We constateren dat er voldoende speelvoorzieningen aanwezig zijn en dat ze er goed bij staan. De al ingezette ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn doorgezet:

- Bewoners willen soms zelf de inrichting vormgeven. Voor zover (wettelijk) mogelijk bieden wij bewoners deze kansen en faciliteren dit in een aantal gevallen;
- De aanleg van natuurspeelplekken. Zo is, door bewoners, het Speelbos Lent gerealiseerd;
- Het aanpassen van speelplekken voor kinderen met een beperking.

GELEERDE LESSEN 2015

We bewegen ons als gemeente in de relatie met de wijken en haar bewoners continue tussen loslaten en reguleren. Er is geen sprake van 'een terugtrekkende overheid' als eenrichtingsverkeer. Juist door de toename van burgerinitiatieven op allerlei vlak zien we puzzels ontstaan waarbij aan ons wordt gevraagd actief mee te denken en samen te experimenteren. Door de toegenomen laagdrempelige contactmogelijkheden tussen bewoners en de gemeente (zowel ambtelijk als bestuurlijk) moeten we ook vaker reageren op (individuele) casuïstiek en per situatie onderzoeken hoe het zit met het draagvlak en de representativiteit van de bewoners die ons iets vragen of met initiatieven komen. Dit vraagt van ons dat we expliciet afwegingen maken per situatie, en dit expliciet met bewoners moeten bespreken. Het gaat dan om, welke positie we kiezen: loslaten en ruimte geven, regie nemen op bijvoorbeeld veiligheid en leefbaarheid of de vele varianten daartussen. In het contact moeten we nog nadrukkelijker dan voorheen aandacht besteden aan wederzijdse verwachtingen over taken en rollen en de (on)mogelijkheden die de wet- en regelgeving ons biedt. We bespreken en evalueren daarom zowel ambtelijk als bestuurlijk veel vaker casuïstiek.

INDICATOREN

Nijmeegse aandachtsgebieden binnen de stadsdelen	Realisatie 2011	Realisatie 2013	Doel 2015	Realisatie 2015
Stad				
- Schaalscore bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	7,5	7,6	o	7,5
- Rapportcijfer woonomgeving	7,3	7,5	0	7,6
- Schaalscore Sociale kwaliteit woonomgeving	5,9	5,9	o	5,8
- Onveilig voelen in eigen buurt	19%	18%	o	17%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	44,70%	51,90%	pm	52,1%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	4,3	5,20%	pm	6,1%
Nijmegen centrum				
- Schaalscore bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	7,3	7,3	o	7,5
- Rapportcijfer woonomgeving	7,4	7,5	o	7,6
- Schaalscore Sociale kwaliteit woonomgeving	4,9	4,8	+	5,1
- Onveilig voelen in eigen buurt	26%	27%	+	22%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	42,90%	47,30%	pm	50,5%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	3,90%	4,70%	pm	4,8%
Oude stadswijk				
- Schaalscore bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	6,8	6,8	+	6,9
- Rapportcijfer woonomgeving	6,8	7,0	o	7,1
- Schaalscore sociale kwaliteit woonomgeving	5,6	5,5	o	5,6
- Onveilig voelen in eigen buurt	23%	26%	+	21%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	20%	29,90%	pm	28,9%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	6,90%	8,10%	pm	9%
Nieuw west				
- Schaalscore Bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	6,8	6,9	+	6,8
- Rapportcijfer woonomgeving	6,9	7,0	o	7,1
- Schaalscore Sociale kwaliteit woonomgeving	5,3	5,5	o	5,5
- Onveilig voelen in eigen buurt	26%	25%	o	22%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	31,20%	44,70%	pm	39,2%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	6,30%	7,80%	pm	9,3%
Hatert				
- Schaalscore bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	6,7	6,9	+	6,5
- Rapportcijfer woonomgeving	6,9	7,2	-	6,8
- Schaalscore Sociale kwaliteit woonomgeving	5,4	5,8	o	5,3
- Onveilig voelen in eigen buurt	25%	25%	o	29%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	20,50%	43,70%	pm	34,8%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	6,70%	8,60%	pm	10,6%

Nijmeegse aandachtsgebieden binnen de stadsdelen	Realisatie 2011	Realisatie 2013	Doel 2015	Realisatie 2015
Dukenburg				
- Schaalscore Bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	6,4	6,8	+	6,4
- Rapportcijfer woonomgeving	6,8	6,9	o	6,8
- Schaalscore Sociale kwaliteit woonomgeving	5,3	5,6	+	5,3
- Onveilig voelen in eigen buurt	30%	24%	o	25%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	21,70%	32,80%	pm	28,9%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	7,50%	9,10%	pm	11,5%
Lindenholt				
- Schaalscore bewonerswaardering voor woon- en leefklimaat	6,5	6,7	+	6,7
- Rapportcijfer woonomgeving	6,9	7,0	-	6,8
- Schaalscore sociale kwaliteit woonomgeving	5,1	5,4	+	5,2
- Onveilig voelen in eigen buurt	23%	24%	o	22%
- Sociaal economisch perspectief % leerlingen in 3 havo/vwo	27,40%	33%	pm	35,5%
- Sociaal economisch perspectief % WWB	5,50%	7,30%	pm	9%

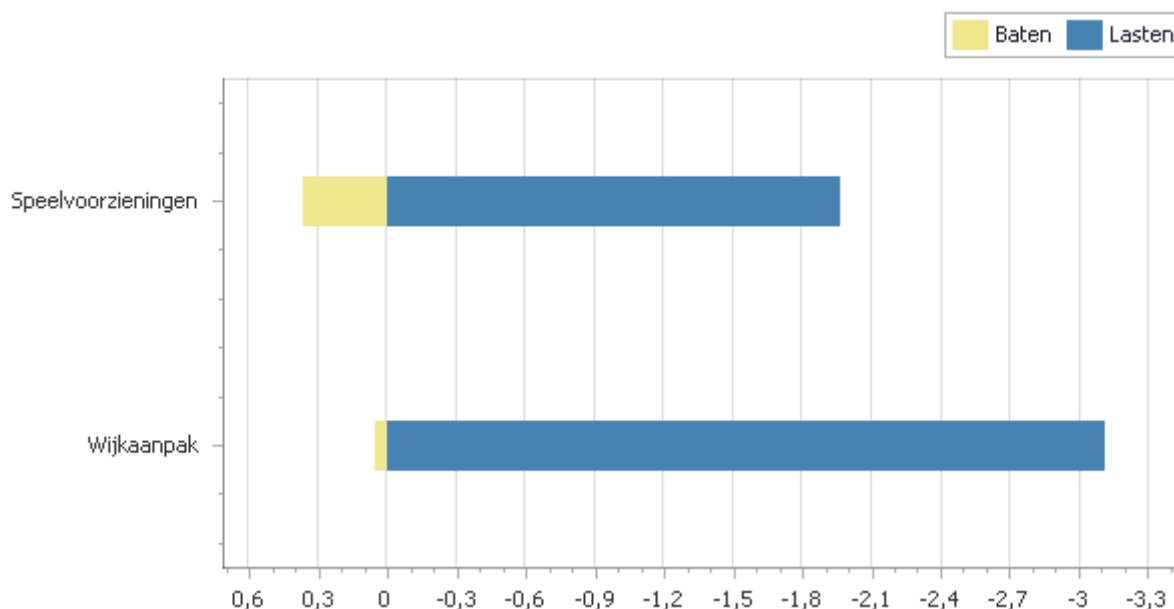
Toelichting

We zien in met name. Hatert en Dukenburg ten opzichte van de verwachtingen wat lagere scores op de begrotingsindicatoren. Een genuanceerder verklarend beeld hiervoor staat in de Wijkmonitor 2016 en de Thermometer Hatert 2.0. Over het algemeen is het woon- en leefklimaat in de Nijmeegse wijken, ook in de zwakkere gebieden, op een behoorlijk niveau. Nijmegen West is in opkomst en Nijmegen Noord is steeds meer van betekenis voor de stad. Hatert is een aandachtswijk waar allerlei achterstanden zichtbaar zijn, maar het totaalbeeld van leefbaarheid, woonomgeving, sociaal klimaat en bevolking laat geen opvallende, verslechtering of verbetering zien. In Dukenburg zien we dat bewoners in Zwanenveld en Malvert achteruitgang aangeven terwijl het beeld in Meijhorst en Aldenhof stabiel is en bijvoorbeeld in Tolhuis en Lankforst is verbeterd. Er speelt in Hatert en diverse wijken in Dukenburg door de aard van de woningvoorraad een voortdurende instroom van kwetsbare groepen met lage sociaal-economische status en de reactie (scores) daarop van zittende bewoners.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Wijkontwikkeling Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten -/- baten			
Speelvoorzieningen	1,6	1,6	0,01 N
Wijkaanpak	3,0	3,1	0,02 N
	4,6	4,6	0,04 N

Het programma Wijkontwikkeling heeft per saldo ruim € 4,6 miljoen gekost. Dit is 2% van onze algemene dekkingsmiddelen. Van dit bedrag gaat 35 % naar Speelvoorzieningen en 65 % naar Wijkaanpak. Er zijn geen relevante financiële afwijkingen opgetreden.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Wijkontwikkeling Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				0,4	5,0	4,6 N
Wijzigingen				0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	0,0	0,0 N
Totaal Wijkontwikkeling				0,4	5,0	4,6 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het programma Wonen draagt bij aan een aantrekkelijke woonstad. Goed wonen is een basisbehoefte en een cruciale voorwaarde voor leefbare wijken en een vitale stad. Daarnaast draagt een goed woonklimaat bij aan de economische aantrekkelijkheid van de stad. Nijmegen zal de komende jaren blijven groeien. De woningbouwopgave die daar mee samenhangt vullen we in. Nu de woningmarkt herstelt neemt de productie toe. Slechtere delen van de bestaande woningvoorraad worden aangepakt zodat de kwaliteit en leefbaarheid verbetert. Betaalbaarheid is een belangrijk uitgangspunt. Hier ligt ook de koppeling met verduurzaming van de woningvoorraad. Want lagere energielasten leiden tot lagere woonlasten. We willen een gedifferentieerd woningbouwprogramma realiseren met een mix van centrumstedelijke- en stadsbuurtmilieus en meer groenstedelijke woonmilieus. Met nadruk op goedkope en middeldure woningen, vanwege de grote vraag hiernaar. Prioriteit ligt bij Waalsprong en Waalfront. Ontwikkelingen in de bestaande stad toetsen we kritisch op hun toegevoegde waarde. Een belangrijke extra opgave is het bieden van voldoende huisvesting voor vergunninghouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning). Als antwoord op de vergrijzing en de scheiding van wonen en zorg zijn we bovendien bezig met een inhaalslag op het terrein van woningen met zorg. Prioriteit ligt bij het Centrum, Lindenholt, Midden en Nijmegen Oost. Als studentenstad is goede en voldoende studentenhuishouding van belang. Dit houden we scherp in de gaten. Ook jongeren en starters op de woningmarkt willen we graag in de stad houden. Om Nijmegen aantrekkelijk te houden voor deze groepen bouwen we ook voor hen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

De woningmarkt in Nijmegen: de slappe voorbij, krapte blijft

Het herstel van de woningmarkt, dat zich in 2014 al aandeed, heeft zich voortgezet in 2015. Het aantal transacties op de koopmarkt ligt weer op het niveau van voor de crisis. De prijsdaling is gestopt en prijzen stijgen weer. Op de huurmarkt is sprake van krapte. Er is meer vraag dan aanbod. Zowel in kwantitatieve zin, door druk vanuit de onzelfstandige markt van jongeren en starters. Maar ook in kwalitatieve zin: veel mensen hebben een woning maar willen een betere woning. Deze ontwikkeling is het resultaat van een oplevende conjunctuur en een van de belangrijkste achtergrondvariabelen voor het woonbeleid.

Start project huisvesting vluchtelingen en vergunninghouders

De hoge instroom van vluchtelingen met een verblijfsstatus zorgt, samen met de effecten van extramuralisering, voor een stevige extra taakstelling aan goedkope huurwoningen. Om dit het hoofd te bieden hebben we in 2015 het Beleidsplan statushouders vastgesteld en actief gezocht naar mogelijkheden om deze mensen te huisvesten. Het eerste gerealiseerde project is de huisvesting van 100 mensen in het voormalige complex van de SSHN aan de Griftdijk.

Wonen met zorg: 6 projecten voor beschermd wonen

In het Coalitieakkoord hebben we een inhaalslag op het terrein van wonen met zorg als speerpunt opgenomen. Dat leverde in 2015 resultaat op. Er zijn 6 projecten voor beschermd wonen gerealiseerd, of in aanbouw, met in totaal 97 woonruimten. Het gaat om Margriet in Oost, de locatie Mauritschool in Zwanenveld, de locatie Horizon in de Meijhorst, de Wollewei in de Malvert, Campanula in de Waalsprong en Huize Rosa in Neerbosch.

Woonvisie afgerond

Na een proces met diverse bijeenkomsten met bewonersorganisaties, ontwikkelaars, zorginstellingen, corporaties en makelaardij is in december 2015 de Woonvisie "Samen werken aan goed wonen" door het college van B&W vastgesteld. Raadsbehandeling volgde in januari 2016. In de Woonvisie zijn de ambities en de belangrijkste opgaven voor de komende 5 jaar vastgelegd: betaalbaarheid, woningproductie, verduurzaming en meer wonen met zorg. In een uitvoeringsagenda is duidelijk gemaakt wat daarvoor de komende jaren moet gebeuren. Belangrijk onderdeel daarin zijn het maken van nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties. Maar ook met andere partijen zoals ontwikkelaars en zorginstellingen gaan we in gesprek om van visie naar resultaten te komen.

GELEERDE LESSEN 2015

In 2015 bleek hoe snel omstandigheden de vraag naar woningen kunnen veranderen. De snelle verhoging van de instroom van vluchtelingen heeft ons in zekere zin verrast en noopte tot snel handelen. Beleidsopgaven kunnen snel veranderen in de huidige wereld met veel dynamiek. Dus gieten we niets meer gedetailleerd in beton, omdat we flexibiliteit in ons handelen nodig hebben. Dit geldt voor beleid én organisatie. We kijken goed om ons heen, en zullen bereid moeten zijn beleidsopgaven te herijken.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Aantal woningen nieuwbouw	713	900	600
- Aantal woningen bestaande stad	293	480	192
- Aantal woningen Waalsprong	420	420	408
- Toevoeging goedkope huurwoningen	391	350	200
- Toevoeging goedkope koopwoningen	41	15	35
- Sloop	5	50	0
- Aantal eenheden voor studenten	519	450	385
- Aantal woningen met zorg	94	180	97
- Woningen naar starters	42%	> 46%	46%
- Woningen naar hh met inkomen < 34000		> 90%	95%
- Gemiddelde slagkans	11%	> 12%	9%

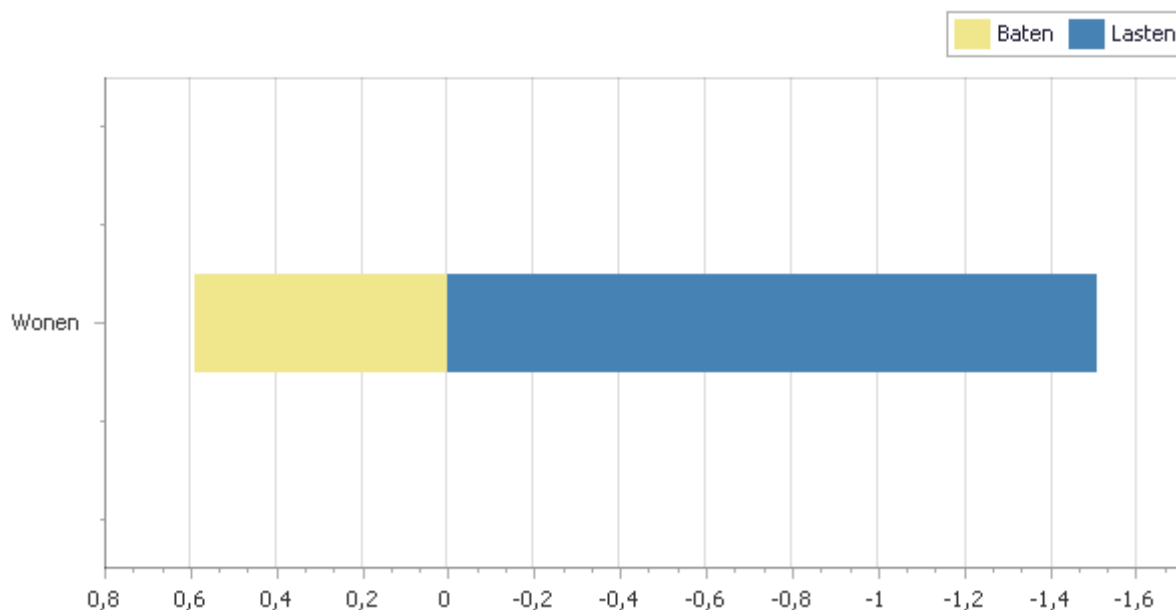
Toelichting

Bij de indicator "aantal woningen nieuwbouw" hebben we onze doelstelling niet gehaald: geen 900 maar 600. De oorzaak hiervan is dat van een paar grote projecten de proceduretijd langer was. Hierdoor zijn ze niet in 2015 opgeleverd maar schuiven over de jaargrens (o.a. in het Waalfront). Een ander effect dat meespeelt is dat in een aantal nieuwbouwprojecten met zorg onzelfstandige eenheden gerealiseerd. Hierdoor komt het aantal woningen ca. 90 lager uit. Gevolg van dit alles is wel dat in de tweede helft van 2015 veel woningen, bijna 1.000, in aanbouw zijn genomen. Die worden dus in 2016 opgeleverd en verschijnen bij de volgende Stadsrekening in de tabellen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Wonen			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Verschil
Saldo van lasten en baten			
Wonen	0,9	0,9	0,05 N
	0,9	0,9	0,05 N

Aan het programma Wonen geven we per saldo € 0,9 miljoen uit. Het grootste deel hiervan gaat naar beleidsontwikkeling en subsidies.

Ten opzichte van de begroting is er in 2015 €50.000 meer uitgegeven aan dit programma. Dit nadeel komt door het woningmarktonderzoek dat is uitgevoerd, daarnaast zijn er diverse activiteiten georganiseerd voor de nieuwe Woonvisie hiervoor was geen budget begroot.

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Wonen						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				0,3	1,0	0,7 N
Wijzigingen				0,1	0,3	0,1 N
BW-01338 Formatiereductie afdeling Milieu (ML10 en ML40)	College	08 jul '14	4.4	0,0	0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	-0,0	0,0 V
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,2	0,0	0,2 V
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,0	0,3	0,3 N
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,0	0,0	0,0 V
Totaal Wonen				0,4	1,3	0,9 N

MAATSCHAPPELIJK EFFECT

In programma Zorg & Welzijn willen we bereiken dat mensen zo veel mogelijk zelf de regie over hun leven kunnen voeren en mee kunnen doen in de samenleving. Waar dat kan op eigen kracht, of anders met hulp van mensen uit hun sociale netwerk. Mensen die hiertoe niet (volledig) in staat zijn, vanwege een beperking, (psycho)sociale problemen, of een achterstandssituatie, bieden we ondersteuning om hun zelfregie en participatie te bevorderen. Die ondersteuning is bij voorkeur zo licht en zo dichtbij mogelijk, preventief als het kan, curatief als het nodig is.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN 2015

Zorgcontinuïteit gewaarborgd

2015 is het jaar dat we als gemeenten verantwoordelijk werden alle jeugdzorg, van lichte opvoedondersteuning tot zwaardere residentiële jeugdhulp. Daarnaast is de Wmo uitgebreid met ambulante (woon)begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en beschermd wonen GGZ. Wij voeren deze taken zo dichtbij en wijkgericht mogelijk uit. De continuïteit van zorg aan ouderen, volwassenen en jeugdigen en hun ouders stond centraal in 2015. We kunnen met tevredenheid vaststellen dat de zorgcontinuïteit geen moment echt in het geding is geweest. Er zijn geen noemenswaardige incidenten geweest.

In tegenstelling tot de meeste andere Nederlandse gemeenten hebben wij ook de Hulp bij het Huishouden, een 'oude' Wmo-voorziening, op peil kunnen houden in Nijmegen door de budgetkorting uit eigen middelen te compenseren. Daarnaast hebben wij hiervoor gebruik gemaakt van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) die het rijk ter beschikking heeft gesteld om de werkgelegenheid te behouden. Half juli zijn we gestart met de HHT en sindsdien hebben ruim 150 personen ongeveer 1300 vouchers gekocht en ingezet.

De basis in de wijken draait : Stips - Sociale wijkteams – regieteams

Voor 2015 hebben we met de opzet van de sociale wijkteams, regieteams en een aantal Stips reeds de basis gelegd voor de beoogde wijknetwerken voor zorg en welzijn. In 2015 zijn op de Stip in Nijmegen-Noord na alle Stips gerealiseerd. Bij de Stips werken inmiddels ruim 200 vrijwilligers. In 2015 is bij de Stips vooral gewerkt aan de borging en kwaliteit van de dienstverlening, de aansluiting op meer gespecialiseerde vormen van hulpverlening en de uitbreiding van de functies van de Stip info- en advieslijn.

In het najaar van 2014 was in elk Nijmeegs stadsdeel een sociaal wijkteam gerealiseerd. Samen met de regieteams en huis- en jeugdartsen werden zij vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de toeleiding naar Wmo-maatwerkvoorzieningen en individuele Jeugdhulpvoorzieningen. Dit leidde er toe dat de werkdruk bij de wijk- en regieteams vanaf het begin van 2015 hoog is geweest: om zorgcontinuïteit bij aflopende indicaties te garanderen moesten vanaf het begin veel keukentafelgesprekken gevoerd worden. Tegelijkertijd moesten werkprocessen nog

ingeregeld worden, moesten de wijkteamleden ervaring opdoen met de nieuwe taken, bouwstenen en de veranderde regelgeving. Ook waren er veel (onvermijdelijke) uitvoeringsproblemen, rondom bijvoorbeeld de eigen bijdrage, pgb en registratie, die veel tijd en energie hebben gekost. Hierdoor liepen werkvoorraad en wachttijden op. Waar nodig is capaciteit aan de wijk- en regieteams toegevoegd om de wachttijden te beperken. Gekanteld werken blijft uitgangspunt, hoewel hiervoor in de praktijk niet altijd de tijd was die nodig is om (collectieve) alternatieven te organiseren.

Met de scholen en huis- en jeugdartsen zijn nadere afspraken gemaakt over de toeleiding. Deze afspraken zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd; we blijven met de scholen en artsen in gesprek.

Uitbreiding wijkgerichte infrastructuur – ambulante teams

In de contracten van de zorgaanbieders van ambulante jeugdhulp en Wmo (begeleiding, ontwikkelingsgerichte dagbesteding, kortdurend verblijf) stond eveneens wijkgericht werken centraal. Een belangrijk onderdeel van de opdracht aan de aanbieders bestond uit de oprichting van intersectorale ambulante teams in aan aansluiting op de wijk- en regieteams. In 2015 zijn zes ambulante teams voor ambulante begeleiding en jeugdhulp van start gegaan, die in 2016 worden doorontwikkeld.

Daarnaast hebben we in de tweede helft van 2015 meer aandacht kunnen geven aan het behalen van de transformatiedoelen met behulp van innovatiesubsidies voor jeugdhulpaanbieders. De innovaties zijn gericht op nieuwe manieren van samenwerking en kortdurende interventies met als resultaat zo dichtbij mogelijke zorg voor kinderen en hun ouders.

Een ander instrument dat we inzetten voor de transformatie is het maken van maatschappelijke businesscases waarmee we inzichtelijk maken hoe partijen samenwerken in zorg- en welzijnsketens en wat afschalen van zwaardere zorgvormen zowel financieel als inhoudelijk betekent voor alle ketenpartners. In 2015 hebben we de eerste twee businesscases, binnen de jeugdhulpketen, met name gericht op de afbouw van residentiële jeugdhulpplaatsen ('bedden'), afgerond.

De regionale samenwerking op het gebied van de transitie blijft in de kern, los van discussies die (moeten) plaats vinden, onveranderd goed.

Budget gered bij beschermd wonen Wmo

Bij de decentralisatie van het beschermd wonen GGZ hebben we in 2015 zorgcontinuïteit gerealiseerd voor de bestaande cliënten. We hebben 7 grote en bijna 20 kleine aanbieders beschermd wonen gecontracteerd. Het jaar 2015 heeft grotendeels in het teken gestaan van de budgetverdeling. Begin mei 2015 hoorden wij dat wij in de gecorrigeerde historische verdeling van het budget beschermd wonen ons budget voor 2015 met € 2,6 miljoen verlaagd zou worden en we voor 2016 € 13,5 miljoen, bijna 30% van ons budget, zouden moeten inleveren. Het half jaar daarna is veel tijd en menskracht van ons en van de aanbieders nodig geweest voor onderzoek naar het werkelijk benodigde budget en het aantonen van fouten in de budgetverdeling. Ook hebben wij ons stevig gepositioneerd in de landelijke lobby voor een correcte verdeling van het budget en een kloppend macrobudget. De dreiging van een zware bezuiniging en de langdurige onzekerheid over het definitieve budget, zetten de contractering voor 2016 onder grote druk. Uiteindelijk heeft alle inzet effect gehad voor de toekomst. Op 23 november 2015 werd bekend dat ons budget voor 2016 € 47,3 miljoen bedraagt. Dit bedrag benadert de werkelijkheid veel beter, maar niet volledig. Daarna hebben we de contractering voor 2016 kunnen afronden. Aan het verlaagde budget voor 2015 is niets gewijzigd en over 2015 hebben wij dan ook een tekort op beschermd wonen.

Deze hele gang van zaken heeft de betrokken partijen met de neus op de feiten gedrukt: de decentralisatie van het beschermd wonen GGZ is weliswaar niet gepaard gegaan met zo'n forse bezuinigingstaakstelling als de andere decentralisaties, maar markeert wel de ombuiging van groei van het beschermd wonen GGZ naar hooguit stabilisatie.

Eind 2015 zijn we gestart met de voorbereiding van het meerjarig beleidsplan Opvang & Beschermd wonen, waarin we beleid gaan ontwikkelen voor de transformatie van het beschermd wonen GGZ.

Vervoer

Individuele vervoersvoorzieningen voor ouderen en mensen met een beperking zaten al langer in het Wmo-pakket, maar ook hierin zijn in 2015 veranderingen opgetreden. Omdat de forfaitaire vervoerskostenvergoeding volgens de nieuwe Wmo niet langer was toegestaan en we ook op (sociaal) Wmo-vervoer de kantelingsprincipes wilden toepassen, hebben we besloten per 1 januari 2016 deze vergoeding af te schaffen. We hebben alle 3500 cliënten uitgenodigd voor een herindicatiegesprek. De gesprekken hebben in de tweede helft van 2015 plaatsgevonden. Tijdens de gesprekken is, conform kantelingsgedachte, gekeken wat de cliënt zelf of met behulp van zijn of haar omgeving kan organiseren en welke ondersteuning eventueel vanuit de gemeente noodzakelijk is. De uitkomst is dat ongeveer 140 personen enkel een Breng-abonnement ontvangen, ongeveer 860 personen enkel een kortingspas voor de Regiotaxi, 120 personen ontvangen beiden, 65 personen ontvangen een maatwerkoplossing en de overige groep heeft niet gereageerd op onze uitnodigingen of bleek geen ondersteuning vanuit de gemeente nodig te hebben bij het vervoer.

Omdat de gemeente ten aanzien van meer doelgroepen verantwoordelijk is voor het vervoer én omdat Rijksbudgetten afnemen hebben we nagedacht over de hervorming van het totale doelgroepenvervoer. We doorlopen meerdere sporen en één ervan is om doelgroepenvervoer meer te bundelen. We hebben in 2015 samen met de regio Arnhem een aanbesteding voorbereid uit om te komen tot één bovenregionale regiecentrale die alle typen doelgroepenvervoer op termijn gaat coördineren. Het gaat dan om Regiotaxivervoer, Zorgetaxivervoer, vervoer van/naar dagbesteding, jeugdhulpvervoer, leerlingenvervoer en eventueel ook Wlz-vervoer en Re-integratievervoer. Per 1 september 2016 dient de Regiecentrale operationeel te zijn en voor de regio Nijmegen starten we op die datum in eerste instantie met het regiotaxivervoer.

Voorkomen is beter

Ook in 2015 hebben wij geïnvesteerd in preventie. De Sociale Wijkteams en Stips hebben als integraal onderdeel van hun opdracht op allerlei plekken preventieve activiteiten georganiseerd. Het convenant met zorgverzekeraar VGZ is verlengd. De thema's in het convenant gaan over ouderen, GGZ en preventie.

Diverse organisaties organiseerden in 2015 preventieve activiteiten in het kader van het programma Gezond ouder worden en het preventieve gezondheidsbeleid (aandacht voor gezonde leefstijl en een gezonde start voor kinderen) met de gezondheidsmakelaars als spil. Een ander voorbeeld van preventie zijn de Jimmys. Vanuit Jimmy's en met de methodiek Jonglab is gesproken met jongeren over hun leefwereld. Gekeken is hoe de leefwereld van jongeren dichterbij de wereld van organisaties te brengen is. De jongerenverbinder zal in 2016 samen met Jimmy's een belangrijke rol gaan spelen in de realisatie hiervan.

Wij hebben samen met sleutelfiguren en gemeenschappen in Nijmegen gesproken over het voorkomen van radicalisering. Op basis hiervan zijn we in samenwerking met deze gemeenschappen een preventieve aanpak voor radicalisering gestart. In 2015 zijn onder meer een grote groep Nijmeegse professionals getraind in het signaleren van radicalisering. Tevens zijn vertrouwenspersonen aangesteld en opgeleid voor het melden en bespreken van signalen die duiden op radicalisering.

Gastvrij Nijmegen

In 2015 is ons land geconfronteerd met een sterk verhoogde instroom van asielzoekers. Het aantal blijkt aan het eind van het jaar zelfs hoger dan in de jaren '90 het geval was. Dit heeft er in 2015 toe geleid dat de gezamenlijke fracties van de gemeenteraad van Nijmegen de verklaring "gastvrij voor Vluchtelingen" hebben aangeboden aan het college. Daaropvolgend hebben we als college besloten om op alle onderdelen van de vreemdelingenketen een stap naar voren te zetten.

Op 15 september heeft het COA aan de gemeenten Heumen en Nijmegen het verzoek gedaan om een tijdelijke grootschalige noodopvang voor 3.000 personen te realiseren op Heumensoord. Op 18 september hebben we het bestuursakkoord vastgesteld en op 2 oktober konden we al starten met de instroom van de eerste vluchtelingen. Gecoördineerd vanuit de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling, is met alle betrokken afdelingen, de gemeente Heumen en het COA hard gewerkt aan de realisatie van een sobere en veilige opvang. Daarbij hebben we veel aandacht besteed aan het betrekken van de omwonenden en het stroomlijnen van de vele maatschappelijke en vrijwilligersinitiatieven, die allen een bijdrage leveren aan de opvang van deze vluchtelingen. Naast de Noodopvang Heumensoord is in 2015 ook de capaciteit van het AZC in Nijmegen Oost met 75 verblijfsplaatsen verhoogd.

Ondanks de sterke stijging van de taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders ten opzichte van de voorafgaande jaren, zijn we er in geslaagd de kleine achterstand die we in de voorgaande periode hebben opgelopen in 2015 (nagenoeg) in te lopen. Dit hebben we gerealiseerd door naast de reguliere plaatsing van vergunninghouders door woningcorporaties in sociale huurwoningen, een wooncomplex te realiseren voor 100 jonge vluchtelingen aan de Griftdijk Noord. De aanpak loopt langs drie pijlers: 1. veilige en betaalbare huisvesting; 2. inbedding in en participatie van de wijk; 3. Inburgering van de vergunninghouders. Deze aanpak is succesvol gebleken en kan als voorbeeld dienen voor de vervolgprojecten die de komende jaren noodzakelijk zijn als gevolg van de aanhoudende hoge instroom van vluchtelingen. Met de voorbereidingen hiervoor zijn we in 2015, onder meer in regionaal verband, gestart.

Tot slot hebben we in 2015 samen met de gemeente Arnhem gesprekken gevoerd met het Rijk om een zogenoemde B4 locatie voor uitgeprocedeerde vluchtelingen. Als we met het rijk tot overeenstemming komen, zullen we in 2016 een dergelijke voorziening met Bed Bad Brood en Begeleiding realiseren.

De vergunninghouders zijn een grote groep, maar andere groepen doen ook een groeiend beroep op de woningmarkt door de extramuralisering: ouderen, mensen met een beperking, mensen die uitkomen uit een GGZ-instelling of Maatschappelijk Opvang, kwetsbare jongeren en ex-delinquenten. Voor senioren specifiek geldt dat in de prioriteitswijken onvoldoende beschermd wonen beschikbaar is.

De inspanningen zijn voor de bredere opdracht om al deze bijzondere doelgroepen te huisvesten was in 2015 vooral gericht op het inventariseren van de omvang van de doelgroepen en beschikbare locaties.

GELEERDE LESSEN 2015

Al voor 1 januari 2015 wisten we, voor de échte transformatie moeten we de tijd nemen. Organisatorische veranderingen zijn gerealiseerd met onder meer de oprichting van sociale wijkteams, regieteams en ambulante teams en de contractering van de Combinatie. Professionals zijn volop getraind in de 'kanteling', maar een brede cultuurverandering is mensenwerk en kost jaren. We zijn gesterkt in de keuze voor het wijkgerichte werken. Dit bevordert de samenwerking en leidt al tot mooie voorbeelden van inclusie. Maar om volop te kunnen oogsten, moeten we de professionals meer tijd geven.

In het jeugddomein kwamen er signalen dat er behoefte was aan meer investeringen in jeugdhulp. Hieraan zijn we tegemoet gekomen door extra jeugdexpertise toe te voegen aan de wijkteams. Specifiek gericht op het gedwongen kader (jeugdbescherming) hebben we nadere afspraken gemaakt, werkprocessen verder uitgewerkt en bijeenkomsten gepland om de samenwerking te verbeteren.

Ook voor Veilig Thuis Gelderland Zuid (VTGZ) gold enerzijds dat op 1 januari 2015 de organisatie stond. Anderzijds bleek ook VTGZ tijd nodig te hebben om zich te ontwikkelen tot een geroutineerde organisatie in omstandigheden die niet optimaal waren: er was sprake van een rijkskorting, relatief korte voorbereidingstijd, samenvoeging van drie verschillende organisaties, forse stijging van het aantal meldingen door de landelijke publiekscampagne, in een omgeving waarbinnen alles in beweging was door de transitie op het sociale domein. Hierdoor ontstonden in het eerste kwartaal knelpunten met betrekking tot werkdruk, oplopende wachttijden, werkprocessen en samenwerking in de keten. Om deze knelpunten het hoofd te bieden, is capaciteit (tijdelijk) uitgebreid en een verbeterplan in werking gesteld (één registratiesysteem bijvoorbeeld).

2015 heeft een groot beroep gedaan op ons improvisatievermogen. Er is een transitie(help)desk in het leven geroepen om snel antwoord te kunnen geven op vragen van professionals. Hierdoor werden problemen op casusniveau snel opgelost zodat cliënten niet tussen wal en schip vielen.

We hebben in 2015 vaak gemerkt dat 'the devil in the detail' is. Bijvoorbeeld op gebied van ICT en registratie. Het berichtenverkeer kwam moeizaam op gang en registratieproblemen hebben gemeenten en aanbieders heel wat tijd en hoofdbrekens gekost. We rekenden op onvermijdelijke uitvoeringsproblemen. Sommige knelpunten waren lastig te voorspellen en komen pas in de praktijk aan het daglicht. Desalniettemin hadden we tijdens de voorbereidingen op de transitie meer oog moeten hebben voor de gevolgen voor de uitvoering, waardoor minder herstelwerk nodig was geweest gedurende 2015.

Financieel gezien kende 2015 een grillig uitgavenpatroon. Bij een aantal nieuwe Wmo- en Jeugdhulptaken zien we tekorten ten opzichte van de begroting. Tegenover deze tekorten staan (tijdelijke) overschotten op de 'oude', klassieke Wmo-voorzieningen Hulp bij het Huishouden en hulpmiddelen. Daarnaast houden we over op de post 'vluchtelingen' vanwege laat ontvangen rijksmiddelen en doorbelasting naar het COA (bed-bad-brood en Heumensoord), op de versterking van de regionale infrastructuur voor vrouwenopvang en op diverse posten bij welzijn (m.n. mantelzorgcompliment) en gezondheid. Per saldo zien we over 2015 een overschot van € 9,8 miljoen (5,6 % van de totale begroting). Dit overschot kunnen we niet naar komende jaren doortrekken. Er zijn voor de komende jaren risico's te verwachten gezien de geschetste financiële ontwikkeling bij de nieuwe Wmo en Jeugdhulp. Bovendien zullen overschotten op diverse bestaande taken in 2016 wegvallen (bv. vanwege aanbesteding bij hulp bij het huishouden). Op grond van het coalitieakkoord 2014-2018 hebben wij een reserve Wmo/Jeugd en een reserve Wmo beschermd wonen ingesteld, waarmee we deze onzekerheden, risico's en incidentele knelpunten en tekorten kunnen opvangen. Uitgangspunt is dat we als gemeente de nieuwe taken zoveel mogelijk uitvoeren voor het geld dat we ervoor krijgen.

Reserves Wmo/Jeugd en Beschermd wonen

Het programmaresultaat komt uit op € 9,8 miljoen. Maar gelet op bovenstaande 'geleerde lessen in 2015' is er nog geen sprake van een stabiel financieel beeld. We verwachten dat we er nog een paar jaar over doen om dit meer uit te kristalliseren, meer zicht te krijgen op de kosten, risico's en ontwikkelingen voordat we meer stabiliteit en voorspelbaarheid gaan krijgen in het programma Zorg en Welzijn. Daardoor kunnen we niet binnen een boekjaar exact op budget en financieel resultaat sturen, maar kunnen we wel in de tijd gaan sturen en bijsturen, mede dankzij de met het coalitieakkoord ingestelde bestemmingsreserve Wmo / Jeugd en de bestemmingsreserve Beschermd wonen. We ontwikkelen businesscases om afschaling in de keten, het versterken van 0^e en 1^e lijn en het doorvoeren van de kanteling te realiseren. Wij stellen voor het jaarrekeningresultaat van het programma Zorg en Welzijn voor een bedrag van € 8,4 miljoen toe te voegen aan de reserve Wmo/Jeugd en voor een bedrag van € 1,4 miljoen toe te voegen aan de reserve Beschermd wonen. Met deze reserves ontstaat er een buffer waarmee we de risico's ter hoogte van € 3,9 miljoen kunnen dekken en dit geldt tevens voor de knelpunten van Zorg en Welzijn die we thans in beeld hebben. Daarnaast gebruiken we dit voor de dekking van de innovatiekosten voor de businesscases. Deze buffer zorgt er ook voor dat we geen beroep hoeven te doen op de saldireserve.

INDICATOREN

Indicatoren	Realisatie 2014	Doelstelling 2015	Realisatie 2015
- Aandeel huishoudens met 1 of meer cliëntrelaties zorg, werk, inkomen, jeugd	34%		
- Idem onder huishoudens, niet-westers zonder kinderen	62%		
- Idem met kinderen	73%		
- Aandeel huishoudens met 5 of meer cliëntrelaties zorg, werk, inkomen, jeugd	5%	daling	
- Ontwikkeling aantal cliëntrelaties decentralisaties			
- Waarvan Wmo			
- Waarvan jeugdwet			
- Aandeel uitvoeringsplannen sociale wijkteams waarbinnen zelfredzaamheid is toegepast	10-15%	stijging	
- Aandeel afgeronde uitvoeringsplannen sociale wijkteams dat dat heeft geleid tot verbetering van de zelfredzaamheid			
- Aantal aanmeldingen lokale toegangspoort			
- Aantal huishoudens met integrale aanpak			
- Aandeel huishoudens binnen aanpak sociale wijkteams en regieteams waarop tweedelijnszorg van toepassing is		daling	
- Aandeel inwoners dat zich gezond voelt	76%	stijging	76%
- Idem onder lager opgeleiden	45-67%	stijging	45-64%
- Percentage inwoners dat voor zichzelf kan zorgen	90%	stijging	91%
- Idem onder inwoners van 75 jaar of ouder	70%	stijging	65%
- Percentage inwoners dat zich inzet voor anderen (vrijwilligerswerk, mantelzorg, overige hulp, buurtactiviteiten)	53%	stijging	53%
- Waardering sociaal klimaat: schaalscore sociale kwaliteit	5,9	stijging	5,8
- Percentage volwassenen met overgewicht	40%	daling	
- Percentage jeugdigen met overgewicht	12%	daling	12,2%
- Percentage mensen dat zich eenzaam voelt	8%	daling	
- Idem onder 75-plussers	43-52%	daling	
- Percentage zelfstandig wonende 75-plussers	92,2%	stijging	92,1%

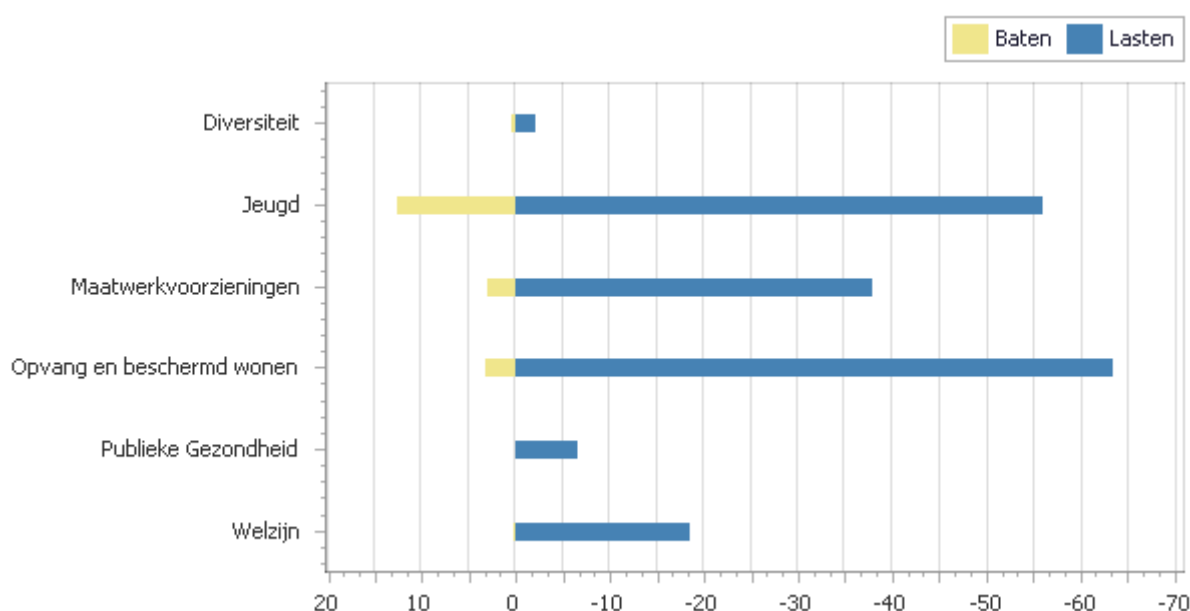
Toelichting

Daar waar de realisatie 2015 niet is ingevuld, hebben wij de gegevens nog niet beschikbaar. Voorjaar/medio 2016 verwachten wij deze gegevens via het geactualiseerde Sociaal Statistisch Bestand, het WIZ-portaal van de sociale wijkteams en de registratie bij het Regionaal Ondersteuningsbureau te kunnen presenteren. Daarnaast komen de ontbrekende gegevens over overgewicht en eenzaamheid uit de GGD-monitor (enquête) die 4 jaarlijks wordt afgenomen. Overigens kloppen bij de realisatie 2014 het 'Percentage jeugdigen met overgewicht' (moet zijn 13,7% ipv 12%) en het percentage bij 'Idem onder 75-plussers-percentage dat zich eenzaam voelt' (moet zijn 9-13% ipv 43-52%). Dit impliceert dat bij het percentage overgewicht jeugdigen de gewenste daling is ingezet. De realisatie op de overige indicatoren komen hoofdzakelijk uit de Burgerpeiling 2015. Hierin zijn nauwelijks wijzigingen in te zien, omdat het om indicatoren op effectniveau gaat, waarbij veranderingen een langere periode vergen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Rekening 2015

bedragen x € 1 mln

Zorg en Welzijn			
Bedragen x € 1 mln	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil
Saldo van lasten en baten			
Jeugd	44,9	43,1	1,75 V
Opvang en beschermd wonen	63,5	60,1	3,40 V
Diversiteit	1,8	1,5	0,36 V
Maatwerkvoorzieningen	37,7	34,5	3,16 V
Publieke Gezondheid	6,9	6,2	0,71 V
Welzijn	18,2	17,8	0,37 V
	173,0	163,3	9,76 V

Aan het programma Zorg en Welzijn geven we per saldo € 163,3 miljoen uit. Het grootste deel van het beschikbare budget is ingezet voor de producten Opvang en beschermd wonen (37%), Jeugd (26%) en Maatwerkvoorzieningen (22%). De resterende 15% van het budget gaat naar de overige producten: Welzijn, Publieke gezondheid en Diversiteit.

Ten opzichte van de begroting is er € 9,8 miljoen minder uitgegeven. Uitgedrukt als percentage van de begroting komt dit neer op een afwijking van 5,6%. We realiseren voordelen op de subsidiebudgetten € 2,3 miljoen, de verstrekkingen/PGB huishoudelijke hulp en hulpmiddelen € 4,1 miljoen en op overige voorzieningen € 1,7 miljoen.

De nieuwe taken in het kader van de transities Jeugd en Wmo leiden tot een voordeel van € 1,7 miljoen. Het positieve resultaat op het programma lichten we hieronder op hoofdlijnen toe.

Subsidies

Net als voorgaande jaren, zijn we terughoudend geweest bij het verlenen van subsidies en het aangaan van nieuwe subsidierelaties. Een aantal verwachte subsidieverleningen heeft uiteindelijk niet geleid tot een subsidieverlening. Daarnaast is een aantal subsidieverleningen uit 2014 definitief lager vastgesteld. Per saldo levert dit op de diverse producten binnen het programma een voordeel op van € 2,3 miljoen (3,4% van het subsidiebudget). Een aantal voorbeelden van niet of niet volledig ingezette subsidieposten zijn:

- Rijksuitkering voor Bed, Bad en Broodvoorzieningen. Deze Rijksmiddelen hebben we pas laat in het jaar ontvangen (septembercirculaire) en hebben we niet hoeven in te zetten (€ 0,7 mln. voordeel).
- Rijksuitkering Vrouwenopvang. Een deel van de beschikbare Rijksmiddelen hebben we in 2015 niet besteed. Om in Gelderland de infrastructuur vrouwenopvang in stand te houden en uitvoering te kunnen geven aan het regionaal uitvoeringsplan huiselijk geweld, verwachten we in 2016 meer middelen in te zetten (€ 0,6 mln. voordeel).
- Het winterprotocol. Door de zachte winter 2014/2015 heeft Iriszorg geen beroep gedaan op de beschikbare subsidiemiddelen.
- Een lagere vaststelling van verleende subsidies over het jaar 2014 (€ 0,3 mln. voordeel).

De decentralisaties Wmo en Jeugd

Per 1 januari 2015 zijn de decentralisaties Wmo en Jeugd een feit. De decentralisaties op het programma Zorg en Welzijn zijn:

- Wmo begeleiding en dagbesteding (product Maatwerkvoorzieningen en Welzijn)
- Wmo beschermd wonen (product Opvang en beschermd wonen)
- Jeugdzorg (product Jeugd)

Op de genoemde decentralisatieopgaven hebben we in 2015 een voordelig resultaat behaald van € 1,7 miljoen. Hieronder geven we per decentralisatieopgave een korte toelichting:

- Op de decentralisatietaken Wmo hebben we een nadelig resultaat behaald van € 1,4 miljoen. Dit nadeel is veroorzaakt door hogere uitgaven aan ambulante trajecten en dagbesteding (€ 2,9 mln. nadeel) en een lagere opbrengst aan eigen bijdragen (€ 0,2 mln. nadeel); daarentegen zijn er minder uitgaven geweest aan de persoonsgebonden budgetten (PGB, € 0,8 mln.) het mantelzorgcompliment (€ 0,15 mln. voordeel) en aan arbeidsmatige dagbesteding (€ 0,97 mln.).
- Op de decentralisatietaken Wmo beschermd wonen is per saldo een voordeel ontstaan van € 1,4 miljoen. Het Rijk heeft medio 2015 het budget verlaagd met € 2,6 miljoen tot € 45,7 miljoen. Ondanks de verlaging van het budget -gedurende het uitvoeringsjaar- heeft deze verlaging niet geleid tot een tekort op deze decentralisatietaken. Ten opzichte van de geactualiseerde begroting zien we de volgende afwijkingen die per saldo tot het voordeel van € 1,4 mln leidt, namelijk:
 - op basis van de eindverantwoording (pas definitief na goedkeurende accountantsverklaring aanbieders) van de zorgaanbieders en de gemaakte contractafspraken voor 2015, wordt er een voordeel verwacht van € 1,4 mln. op de in- en extramurale zorg beschermd wonen.
 - lagere uitgaven voor het persoonsgebonden budget (€ 0,5 mln. voordeel) door een lagere uitnutting van het PGB-budget door de budgethouders. Op basis van een schattingsmodule van de SVB is de uitnutting van het PGB budget ca. 79%. Het betreft hier een voorlopig resultaat; de definitieve afrekening van de SVB komt in juni.
 - lagere opgelegde eigen bijdragen van cliënten door het CAK (€ 0,7 mln. nadeel) het uiteindelijke tekort veroorzaken. Een van de oorzaken voor de lagere opbrengst aan eigen bijdragen is dat een aantal zorgaanbieders de cliëntgegevens pas laat in het jaar heeft doorgegeven aan het CAK. Hierdoor is een achterstand ontstaan in het opleggen en innen van de eigen bijdragen.
- Ten slotte is op de decentralisatietaken Jeugdzorg een voordelig resultaat behaald van € 1,7 miljoen. Het beroep op de PGB is lager dan verwacht waardoor we € 0,9 miljoen overhouden. Verder loopt een aantal in 2015 opgestarte innovatieprojecten door naar 2016. Voor dit deel van €0,6 miljoen doen we geen beroep op

het innovatiebudget 2015. We verwachten een tekort op de residentiële zorg van € 1,1 miljoen. Dit tekort kunnen we echter opvangen met de risicobuffer bij jeugd van € 1,3 miljoen. Op de overige zorgtaken boeken we kleinere afwijkingen die elkaar per saldo ongeveer opheffen.

Huishoudelijke hulp en hulpmiddelen Wmo

Het positieve resultaat is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan voordelen op de Huishoudelijke Hulp en Hulpmiddelen. Het voordeel op de verstrekkingen Huishoudelijke Hulp en de Huishoudelijke Hulp Toelage bedraagt in totaal € 1,6 mln. Dit voordeel is voor € 1 miljoen toe te schrijven aan het verwachte voordeel uit 2013 dat bij de Perspectiefnota 2014 is toegevoegd aan de begroting 2015 van de huishoudelijke verzorging.

Bij de huishoudelijke hulp zien we dat de dalende trend van het aantal uren zich voortzet in 2015 en is € 9,5 miljoen uitgegeven aan huishoudelijke hulp. In de begroting 2016 wordt een rijkskorting van € 1,3 mln. doorgevoerd en komt de begroting 2016 voor de huishoudelijke hulp uit op € 9,4 mln. Er is dus geen sprake van een structureel voordeel. Tevens hebben we in 2016 te maken met een nieuwe aanbesteding van de huishoudelijke hulp, waarvan we zeker weten dat dit zal leiden tot hogere tarieven.

De tijdelijke regeling voor de Huishoudelijke hulp toelage (HHT) is gestart in juli 2015. Gebleken is dat deze regeling sterk is onderbenut. Het overschot op de HHT mogen we van het rijk inzetten in 2016. In de decembercirculaire is opgenomen dat Huishoudelijke hulp toelage voor gemeenten beschikbaar is voor de doelen van reguliere werkgelegenheid, fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning. Dit biedt ons de mogelijkheid het dure jaar 2016 te overbruggen omdat we per 1 juni overgaan naar hogere tarieven maar het gemiddeld aantal uren niet direct kunnen verlagen. Daarnaast hebben we te maken met aanbestedingskosten en herindicatiekosten.

Op de hulpmiddelen doet het voordeel zich vooral voor op de rolstoelen (€ 0,5 mln.), woningaanpassingen (€ 0,35 mln.) en woningvoorzieningen (€ 0,5 mln.). Met ingang van 1 juli 2014 zijn we overgegaan van koop naar huur van nieuwe hulpmiddelen. Het financiële effect van deze wijziging wordt heel duidelijk zichtbaar in 2015, vooral bij de rolstoelen in de tweede helft van 2015. De kosten van het huurbestand zullen echter weer langzaam oplopen afhankelijk van het aantal herverstrekingen in het lopende koopbestand. Op basis van de prioritering van wonen en zorg in het coalitieakkoord (extramuralisering, langer zelfstandig thuis blijven wonen) verwachtten we een stijging van kosten voor woningaanpassingen. Deze stijging heeft zich in nog 2015 niet voorgedaan. Zowel voor Huishoudelijke Hulp als Hulpmiddelen zijn PGB-budgetten verstrekt. Op basis van de inschattingmodule van de SVB voor PGB-Huishoudelijke hulp verwachten we een voordeel van € 0,9 mln. De definitieve afrekening met de SVB kan echter pas in juni 2016 plaatsvinden, na de jaarverantwoording van de SVB.

Overige voor- en nadelen

Naast de genoemde afwijkingen op de subsidies en de decentralisatietaken zijn er op het programma nog een aantal belangrijke financiële afwijkingen geweest. Deze lichten we puntsgewijs toe:

- Tijdelijke noodopvang vluchtelingen Heumensoord (€ 0,3 mln voordeel op product Diversiteit). De door de Raad toegekende extra middelen van € 0,3 miljoen (Slotwijziging 2015) zijn niet ingezet. Het merendeel van de (externe) kosten die gerelateerd zijn aan de noodopvang in Heumensoord, hebben we -conform bestuursakkoord- doorbelast aan het COA.
- De afrekening met de GGD over het jaar 2014 levert een voordeel op van € 0,3 miljoen (product Publieke gezondheid).
- Rijkssubsidie Medische Heroïnebehandeling: door de vrijval van het gereserveerde bedrag 2014 en een hogere subsidie voor het jaar 2015, is er een voordeel ontstaan van € 0,3 miljoen (product Opvang en beschermd wonen).
- Voor de maatschappelijke begeleiding van volwassen statushouders ontvangen we van het Rijk/COA een bijdrage van € 1.000 p.p. Ten opzichte van het begrote aantal en bedrag, hebben we 2015 een hogere bijdrage ontvangen. Dit levert een voordeel op van € 0,05 miljoen (product Diversiteit).
- Op de oude taken van de Wmo is nog sprake van een voordeel op de volgende onderdelen: € 0,1 miljoen op vervoersvoorzieningen, € 0,1 miljoen als gevolg van de afkoopsom VNG voor het regresrecht, € 0,2 miljoen terugvordering Wmo en € 0,1 miljoen terugbetaling SVB.

Relatie met Slotwijziging

Bij de Slotwijziging hebben we voor het programma een bandbreedte aangegeven voor het resultaat. De verwachting was dat het resultaat van het programma zou liggen tussen een nadeel van €3,1 miljoen en een voordeel van € 3,3 miljoen. Het uiteindelijke resultaat pakt voordeliger uit dan de prognose uit de Slotwijziging. Voor een bedrag van circa € 1 miljoen is het verschil te verklaren doordat we een tweetal -in het najaar- toegevoegde middelen in het programma niet hebben ingezet. Het betreft de Rijksmiddelen voor Bed, Bad en Brood voorzieningen en de middelen voor Noodopvang vluchtelingen Heumensoord.

Voor maatwerkvoorzieningen hielden we bij de slotwijziging rekening met een hoger nadeel op de nieuwe Wmo-taken en een lager voordeel op de oude Wmo-taken (hulpmiddelen en huishoudelijke hulp). De regeling Huishoudelijke Hulp Toelage is in juli 2015 gestart, waarover ten tijde van de opmaak van de slotwijziging nog onvoldoende gegevens beschikbaar waren over het gebruik van deze regeling.

Bij Jeugd heeft een verwacht voordeel op de ambulante trajecten, observatie & diagnostiek en specialistische Jeugd GGZ zich niet voorgedaan. Daarentegen realiseren we bij de PGB Jeugd en op het innovatiebudget voordelen van respectievelijk € 0,9 miljoen en € 0,6 miljoen. Op de residentiële opvang boeken we een tekort die we ten tijde van de Slotwijziging niet voorzagen. Dit tekort dekken we uit de risicobuffer. Per saldo realiseren we bij Jeugd een voordeel van € 1,8 miljoen en blijven hiermee binnen de bandbreedte bij de Slotwijziging (voor Jeugd - € 1,1 miljoen en + € 2,9 miljoen).

BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Zorg en Welzijn						
Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				4,0	170,7	166,7 N
Wijzigingen				16,2	22,5	6,3 N
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-0,0	3,6	3,6 N
BW-01360 Provinciale subsidies impulsplan Wonen	Raad	17 sep '14	101/2014	0,0	0,0	0,0 V
BW-01361 Project Housing First	Raad	17 sep '14	100/2014	0,0	0,1	0,1 N
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,4	0,4	0,0 V
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	0,0	1,8	1,8 N
BW-01371 regionale subsidiëring jeugdzorg	Raad	17 dec '14	155/2014	11,4	11,4	0,0 V
BW-01374 Structuurwijziging Zorg en Welzijn	College	16 dec '14	3.7	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01375 Budgetoverheveling gezond in de stad/mantelzorg	Raad	19 nov '14	137/2014	0,0	0,5	0,5 N
BW-01376 Zienswijze begroting 2015 GGD	Raad	19 nov '14	139/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01384 Aanpassen begr ivm rijkssubs begl ex-gedetineerde	Raad	17 dec '14	160/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01386 Eigen bijdrage beschermd wonen	Raad	17 dec '14	158/2014	3,2	3,2	0,0 V
BW-01388 Subsidieverstrekking W4 2015	College	16 dec '14	3.20	0,0	0,0	0,0 V
BW-01390 Subsidieverlening basis dagbesteding ouderen	Raad	28 jan '15	3/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01391 Veilig thuis Gelderland Zuid; bijdrage aan GGD	Raad	28 jan '15	004/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01392 Taken huisvesting statushouders en maatsch begl '15	College	16 dec '14	3.21	0,0	0,0	0,0 V
BW-01402 Samenwerkingsovereenkomst ROB en formatie nw taken	College	07 apr '15	3.8	0,0	0,0	0,0 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	1,3	3,6	2,3 N
BW-01428 Uitvoering toelage hulp bij het huishouden	Raad	27 mei '15	63/2015	0,3	1,8	1,4 N
BW-01429 Tijdelijke uitbreiding formatie wijkteams	Raad	10 jun '15	69/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01437 Rijksbijdr begl ex-gedetineerden wonen en werken '15	Raad	23 sep '15	108/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	0,1	-3,1	3,2 V
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-0,9	-0,9	0,0 V
Totaal Zorg en Welzijn				20,2	193,2	173,0 N

Paragraaf Investerings

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Investerings zijn bij uitstek middelen waarmee in de stad veranderingen, verbeteringen en vernieuwingen kunnen worden gerealiseerd. Dit jaar hebben we voor een bedrag van € 28 mln, in de stad geïnvesteerd en is een aantal investeringsprojecten tot afronding gekomen. Ultimo 2015 is daarmee van het door uw Raad voor de periode tot en met 2019 beschikbaar gestelde investeringskrediet ongeveer de helft uitgegeven. Het resterende bedrag verwachten we in de periode 2016 - 2019 te besteden. Dat bedrag (zie kolom "Budget 2015-2019") en de vrijval van kredieten (zie kolom "Vrijval") hebben we meegenomen in begrotingswijziging BW-01474 (Raadsvoorstel Stadsrekening 2015).

De verschillen tussen beschikbaar gestelde investeringskredieten en de daadwerkelijke besteding daarvan leiden tot een herberekening van de jaarlijkse kapitaallasten. Het meerjarige effect berekenen we na het opstellen van de Stadsrekening 2015 en nemen we mee in de Zomernota 2016.

In de navolgende tabel treft u per programma nadere informatie aan. We geven ook informatie over de Bedrijfsinvesteringen. We geven een toelichting op de grootste uitgaven in 2015. Overige informatie over investeringen treft u aan in de investeringsparagraaf van zogenaamde 'webversie' van de Stadsrekening 2015.

Soort Krediet x1.000	Krediet	Totaal krediet	Realisatie t/m vorig jaar	Realisatie huidig jaar	Nog te ontvangen bijdragen	Budget 2015-2019	Vrijval
Citymarketing, Cultuur en Cultuurhistorie							
1. Specifiek	masterplan oude stad	435	101	4	-	330	-
	Cultuurhistorie	1.000	600	150	-	250	-
	Keizer Karel Podia	7.107	1.286	2.202	385	4.004	-
	Cultuurspinnerij	500	-	-	-	500	-
Duurzaamheid							
1. Specifiek	Valkhofpark/Hunnerpark	1.375	-350	-	-	1.725	-
	De Bastei	500	-	-	-	500	-
	Goffertpark	306	276	39	-	-	-10
	Nijmegen-West Groene Buffer	1.000	-	-	-	1.000	-
	Vergroening Stedelijk Gebied	-	-70	-788	-	858	-
2. Bulk	Woonomgevingsverbeteringen	370	-	362	-	-	8
Economie en Werk							
1. Specifiek	Bloemerstraat	500	-	-	-	500	-
	Waalkade - Damwand	17.014	16.289	1.114	-	-	-389
	Waalkade - Oost.Waalkade	1.200	-	-	1.176	2.376	-
Grondbeleid							
1. Specifiek	Vasim	2.700	-	-	-	2.700	-
Mobiliteit							
1. Specifiek	Selectief toegangssysteem	813	822	-54	-	45	-
	Fietstunnels Waalsprong	7.318	2.481	2.116	295	3.016	-
	Aanleg Dorpensingel	5.000	199	-	-	4.801	-
	Groene Route	2.200	997	1.101	19	121	-
	Marienburggarage Parkeerapparatuur	300	-	122	-	178	-
	Parkeren Hezelpoort	2.598	2.523	-6	1.898	1.939	40
	Parkeergarage Plein 44	2.950	2.828	107	-	-	15

Soort Krediet x1.000	Krediet	Totaal krediet	Realisatie t/m vorig jaar	Realisatie huidig jaar	Nog te ontvangen bijdragen	Budget 2015-2019	Vrijval
	Stationsplein	3.000	-	302	60	2.758	-
	Waalbrug fiets- en busbaan	5.000	-	73	-	4.927	-
	Tunnel Westzijde Spoorzone	2.500	-	-	-	2.500	-
	Fietsvriendelijke Maatregelen	5.000	-	-	-	5.000	-
	Park & Ride	1.200	-	66	-	1.134	-
	Fiets	7.111	5.971	254	1.001	1.887	-
Openbare Ruimte							
1. Specifiek	Mini Containers	1.464	-	1.464	-	-	-1
3. Eigen dekking	Groot-en vervangingsonderhoud	5.613	-	3.864	8	1.757	-
	Stelselverbetering	792	-	460	-	332	-
	Rioolinvesteringen Waalsprong	2.895	-	1.803	-	1.092	-
Onderwijs							
1. Specifiek	Primair Onderwijs Groot Oosterhout	7.000	-	-	-	7.000	-
	Bewegingsonderwijs Kristallis	950	-	-	-	950	-
	Uitbreiding BS Hidaya	274	15	6	-	252	-
Sport en Accomodaties							
1. Specifiek	Ondersteuning Quick	1.000	655	347	-	-	-2
	Talent Centraal	5.000	-	-	4.333	9.333	-
	Kunstgrasvelden	1.300	237	740	-	323	-
	Revitalisering Binnensportacomm	1.000	105	867	-	28	-
	Stevenstoren	1.300	339	945	-	16	-
	Sportpark Staddijk	100	-	-	-	100	-
	WC de Brack	100	-	46	-	54	-
	Aanpassing wijkaccomodaties ivm WMO	200	-	75	-	125	-
	Kinderboerderij Kobus	300	-	220	-	80	-
	Meerjarige Renovatie Zwembaden	500	-	-	-	500	-
	Cultuurhistorische Panden	250	-	183	-	67	-
	Asbest invent. & sanering	600	-	238	-	362	-
	Kunstgras Hockeyvelden	219	-	219	-	-	-
	Bestaande Voorzieninharten	200	55	93	-	52	-
	Waalhalla	375	-	154	-	221	-
2. Bulk	Gemeentelijke accommodaties	750	-	750	-	-	-
3. Eigen dekking	Vastgoed Rendabel	2.600	-	2.374	-	19	207
	Duurzaamheid	2.959	-	2.751	-	208	-
Zorg en Welzijn							
1. Specifiek	Skaeve Huse	300	-	-	-	300	-
	NUNN Renovatie	100	-	-	-	100	-
	Jongerencentrum Nijm.Noord	400	1	297	-	102	-
Bedrijfsinvesteringen							
2. Bulk	Bedrijfsinvesteringen	6.307	-	2.833	-	3.474	-
Totaal		123.845	35.360	27.893	9.175	69.896	-132

Citymarketing, Cultuur en Cultuurhistorie

Van het krediet voor de Keizer Karel Podia is in 2015 de tweede fase van de renovatie van de Vereeniging uitgevoerd. Er is nu een nieuw Grand café, een nieuwe centrale toiletgroep en een nieuwe garderobe. De centrale foyer, de zijfoyers, en de Grote Zaal zijn in oude luister hersteld. Het podium is aangepast en de akoestiek is weer optimaal.

Duurzaamheid

Uw raad heeft in 2013 besloten om de verkoopopbrengst van Heumensoord in te zetten voor 'Vergroening Stedelijk Gebied'. In 2015 zijn Park Enkstraat en Park Tollensstraat gerealiseerd en zijn er voorbereidingskosten gemaakt voor de aanleg van Park Spechtstraat. Het restant besteden we aan overige groene projecten in 2016 en 2017.

De middelen voor woonomgevingsverbeteringen zijn geïnvesteerd in Park West (locatie Noviokas), Groen aanpakplan Lindenholt, en het Nachtegaalplein.

Economie en Werk

Het tekort op het project Damwand Waalkade is nu € 0,4 mln. De afronding van het archeologisch onderzoek, de afwikkeling van enkele claims in het kader van de nadeelcompensatie en de vaststelling van de subsidie in het kader van de walstroom worden in 2016 verwerkt. Conform de melding in de nota Slotwijzigingen 2015 verwachten we het project in 2016 af te sluiten met een lager tekort, namelijk € 0,3 mln.

Mobiliteit

Met het krediet Fietstunnels Waalsprong is de fietstunnel Laauwikstraat gerealiseerd. Het restantkrediet zetten we in voor realisatie van de fietsstraat Griftdijk en willen we inzetten voor de infrastructurele verbeteringen voor de fiets, onder andere de verbetering van fiets op- en afdalingen bij de verschillende Waalbruggen. De uitvoering hiervan voorzien we in 2016/2017.

De doorstromingsmaatregelen in het kader van de Groene Route zijn gerealiseerd.

Openbare Ruimte

Het budget voor de Minicontainers is in 2015 volledig besteed aan de aanschaf en levering van (mini)containers voor inzameling van oud papier en karton.

Het krediet voor de investeringen - Groot- en vervangingsonderhoud en Stelselverbetering - in het bestaande rioolstelsel is in 2015 niet volledig uitgegeven en zal tot verdere besteding in 2016 komen. Datzelfde geldt voor de Rioolinvesteringen Waalsprong.

Sport en Accommodaties

Met het krediet voor Kunstgrasvelden zijn in 2015 de velden van DVOL op de Vossepeledijk aangepakt.

Het krediet voor Revitalisering Binnensportaccommodaties is gebruikt voor de aanpassing van de Jan Massinkhal. Deze werkzaamheden zijn grotendeels in 2015 afgerond.

De renovatie van de Stevenstoren is in 2015 grotendeels afgerond. Met het restantbudget worden in 2016 nog de noodzakelijke brandveiligheidsaanpassingen en de financiële afwikkeling van de lopende verplichtingen gerealiseerd.

In 2015 is het krediet Vastgoed Rendabel onder andere ingezet voor de aanpassing van de Jan Massinkhal en voor de verbouw van het voormalige DSB gebouw aan de Nieuwe Dukenburgseweg.

De investeringen van het krediet Duurzaamheid betreffen o.a. verdere verduurzaming op het gebied van verlichting, installaties en glasvervanging. In 2015 hebben we in de Nijmeegse parkeergarages led-verlichting aangebracht en is het stadhuis voorzien van dubbel glas. Alle door deze maatregelen gerealiseerde besparingen op energielasten zetten we in voor dekking van de kapitaallasten van deze en nieuwe duurzaamheids- maatregelen.

Zorg en Welzijn

Het krediet Jongerencentrum Nijmegen Noord is ingezet voor de realisatie van twee jongerencentra in Nijmegen Noord bij de voorzieningenharten De Klif en De Ster. Beide locaties zijn opgeleverd. De financiële afwikkeling zal in 2016 plaatsvinden.

Bedrijfsinvesteringen

Bedrijfsinvesteringen zijn middelen om de organisatie haar taak te kunnen laten uitvoeren. Er is geïnvesteerd in busjes die rijden op groen gas, diverse inventaris voor de wijkcentra, de keuken in het pand Nieuwe Dukenburgseweg en in de verbouwing van de Mariënbeurs en de onderverdieping van het Stadhuis. De verbouwingen zijn nog niet klaar en daarom hevelen we de resterende middelen over naar 2016.

De investeringsgelden voor ICT zijn ingezet om de informatievoorziening op een hoger niveau te tillen. Een groot project is het project "Sprakherkenning" bij Publiekszaken Ook voor dit onderdeel worden gelden overgeheveld naar 2016. Dit geldt ook voor de levering van laatste busjes die wegens ombouw naar gas begin 2016 plaatsvindt.

KAPITAALLASTEN

Investeringen worden in de begroting gedekt door kapitaallasten (rente en afschrijving) Tot aan moment van gereedkomen wordt de rente bijgeschreven op de investering. In het jaar na gereedkomen komen de kapitaallasten ten laste van het desbetreffende programma. De ontwikkeling van de kapitaallasten ziet er voor 2015 als volgt uit:

x €. 1 mln.	Begroot	Realisatie	Verschil
Stadsbegroting 2015-18	41,57		
Update GRP 2015	-0,03		
Verbouwing DSB Gebouw	0,21		
Overdracht Brandweerpanden	-0,71		
Zomernota	-0,83		
Slotwijziging	0,16		
Stand 2015	40,37	40,22	0,15

Het voordelige verschil bestaat uit enkel kleine posten, waarvan het grootste deel veroorzaakt wordt door het wegvallen van kapitaallasten wegens de verkoop van panden. Bij de herziening van de kapitaallasten bij de zomernota worden deze in de begroting gecorrigeerd.

Paragraaf Verbonden partijen

INLEIDING

In deze paragraaf gaan we in op de volgende onderwerpen:

- Sturing en Control Verbonden Partijen;
- de definitie die wij hanteren voor Verbonden Partijen;
- visie op en beleid ten aanzien van Verbonden Partijen.

Daarna volgt een toelichting per Verbonden Partij.

Sturing en Control Verbonden Partijen

De afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd in de verbetering van sturing en control op Verbonden Partijen. Over de bereikte resultaten hebben wij uw Raad periodiek geïnformeerd. Punten die continu onze aandacht blijven vragen zijn:

- Tijdige periodieke actualisatie van specifieke kaders betreffende de verbonden partijen. De actuele specifieke kaders zijn beschikbaar via onderstaand internetadres.
- Naast financiële risico's tevens zoveel mogelijk beleidsrisico's of afbreukrisico's opnemen per partij. Dit aandachtspunt is bij iedere verbonden partij onder de aandacht en wordt indien van toepassing ook vermeld in de risicomelding per partij. Daarnaast nemen wij de risico's op bij het programma waar de verbonden partij onder valt.

Definitie Verbonden Partijen

Wij spreken van een Verbonden Partij daar waar het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft¹. Met deze definitie sluiten wij aan bij de definitie die in het Besluit Begroting en Verantwoording van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is opgenomen.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het Raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Visie en beleid

Visie en beleid zijn vastgelegd in de 'Kadernota Verbonden Partijen gemeente Nijmegen', door uw Raad vastgesteld in najaar 2014. De kadernota is de basis voor de sturing en control van verbonden partijen in het algemeen en helpt bij het verhelderen van de afwegingen die wij in Nijmegen maken bij het aangaan, volgen en beëindigen van deelnemingen in het bijzonder. Wij vatten visie en beleid zoals vastgelegd in de kadernota als volgt samen.

¹ Deze definitie is ontleend aan de handreiking 'De raad en de paragrafen - deel Verbonden Partijen', Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, juli 2005

De Kadernota is een richtinggevend document met algemene uitgangspunten en beleidsregels. Deze regels zijn onder te brengen in drie hoofdgroepen:

1. Beleidsmatige afwegingen bij het oprichten van en deelname aan een verbonden partij;
2. Sturing en control op verbonden partijen;
3. Beëindiging van de deelname aan, opheffing van of vervreemding van een verbonden partij.

Hierna volgen de toelichtingen per verbonden partij. Eerst komen de gemeenschappelijke regelingen aan bod, daarna volgen de private rechtspersonen. Met ingang van 2012 hebben we voor wat betreft de informatievoorziening ten behoeve van de verbonden partijen onderscheid gemaakt in statische en dynamische informatie. De statische informatie betreft informatie omtrent juridische vorm, vestigingsplaats, bestuurlijk belang e.d.. De dynamische informatie betreft bijvoorbeeld informatie omtrent risico's, doelstellingen e.d.

Bij deze stadsrekening is de dynamische informatie opgenomen in het vervolg van deze paragraaf. Tot slot, voor de statische informatie van de verbonden partijen wordt verwezen naar de hyperlink:

<http://www.nijmegen.nl/verbondenpartijen>

ONTWIKKELINGEN

Eind 2012 hebben wij het besluit genomen om de verdere ontwikkeling van de Waalsprong volledig in eigen hand te nemen. In 2013 is besloten de bestaande BV/CV constructie vanwege voordelen op organisatorisch en fiscaal vlak voorlopig in stand te houden. Nijmegen is daarmee 100 % eigenaar. In 2015 is gewerkt aan het afbouwen van deze constructie en inmiddels wordt de grondexploitatie Waalsprong vanuit de eigen organisatie gevoerd.

In 2014 is de modulaire gemeenschappelijke regeling, "MGR Werkbedrijf," opgericht. Vanaf 2015 zijn hier taken vanuit de Participatiewet uitgevoerd voor de gemeenten Rijk van Nijmegen. In 2015 is gewerkt aan het opnemen van de WSW taken in de MGR per 1 januari 2016 en per die datum zal ook de regionale ict-dienst als module van de MGR actief zijn.

Per juni 2015 is het opheffingsbesluit van de Stadsregio genomen, waarmee de Stadsregio in liquidatie is. De afwikkeling zal in 2016 plaatsvinden.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Financiële informatie verbonden partijen (peildatum 31 december 2015, bedragen x € 1.000)

Naam verbonden partij	Vorm	Vreemd vermogen		Eigen vermogen		Resultaat	Aandeel Nijmegen	
		1-1-2015	31-12-2015	1-1-2015	31-12-2015	2015	in %	in €
Stadsregio	GR	146.000	2.500	2.600	4.000	1.500	23	345
Euregio Rijn Waal	GR	2.300	2.300	1.300	1.300	pm		
Breed	GR	9.300	pm	3.800	pm	pm	51	
Gezondheidszorg regio Nijmegen	GR	5.173	pm	2.809	pm	-190	31	870
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	46.070	46.396	5.881	5.901	531	35	2.065
Marn	GR	2.245	2.000	354	145	606	51	74
Bergerden	GR	*1					50	
Bijsterhuizen	GR	*1					50	
ODRN	GR	1.428	1.291	200	200	pm	60	
MGR	GR	pm	pm	pm	pm	pm	51	
Park Linegzegen	GR	2.337		14.967	pm	pm	20	
Nazorg Bodem Holding	BV	142	PM	343	pm	pm	29	53
DAR	NV	12.700	12.800	13.900	13.400	468	86,9	11.645
Indigo	BV	13.200	13.800	5.258	4.570		5	300
Leisurelands	BV	20.154	PM	52.383	pm	pm	16,9	8.853
Brabantse Poort	BV	400	400	1.262	1.262	-6	10	34
GEM Waalsprong	BV/CV	244.538	n.v.t.	-27.001	n.v.t.		100	
Land over de Waal BV	BV	272	0	7	7	0	100	18
Waalfront	BV/CV	8.112	13.050	-20.996	-20.996		100	3.965
Waalfront BV	BV	3.920	3.920	17	17	0	50	9
Bank Nederlandse Gemeenten	NV	149.923.000	145.348.000	3.582.000	4.163.000	226.000	0,3	484

*1 in deze regelingen wordt samen met een andere gemeente een Grex gevoerd, waarbij de administratie en financiering vanuit de andere gemeente plaatsvindt. Het Nijmeegs aandeel in resultaat en risico is opgenomen onder risico's en weerstandsvermogen.

RISICO'S & ONTWIKKELINGEN PER PARTIJ

Bank Nederlandse Gemeenten

Actualiteiten en risico's

Doordat de BNG als sectorbank actief is binnen de publieke sector loopt zij minder risico dan commerciële banken. Het terugbetalingsrisico is in deze sector lager.

De rente die een bank moet betalen om geld te kunnen lenen is afhankelijk van de kredietstatus. Eind 2013 was de rating van de Staat der Nederlanden verlaagd van AAA naar AA+. De BNG ging hierin mee doordat de Staat houder is van de helft van de aandelen. Eind 2015 is deze verlaging weer teruggedraaid en hebben zowel de Staat als de BNG weer de hoogste rating AAA.

De Nederlandse Bank (DNB) heeft de BNG eind 2015 het predicaat 'nationaal systeemrelevante bank' gegeven. Dit betekent dat de BNG de vijfde bank in Nederland is die zo belangrijk wordt gevonden dat die niet 'om kan vallen'.

Brabantse Poort BV

Actualiteiten en risico's

Alle planonderdelen zijn gerealiseerd. Er resteert op dit moment het afhandelen van een aantal zaken en de verkoop van de laatste onbebouwde kavel aan de Wijchenseweg. Er is overeenstemming over de verkoop. Binnenkort zal de verkoop worden geëffectueerd in een verkoopovereenkomst. De opheffing van de BV is voorzien zodra de nog lopende zaken zijn afgehandeld. Opheffing kan waarschijnlijk plaatsvinden in 2016.

MGR (werkbedrijf) Nijmegen

Actualiteiten en risico's

Het jaar 2016 staat in het teken van verdere ontwikkeling van de werkwijze van het Werkbedrijf, met bijzondere aandacht voor de integratie van Breed en Werkbedrijf, verdere ontwikkeling van de ICT-samenwerking en van de platformfunctie van de MGR.

Uitgangspunt voor het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen is het budgettaire kader dat de deelnemende gemeenten meegeven. Risico's hangen samen met het feit dat we wettelijke verplichtingen moeten nakomen, bijvoorbeeld voor de SW-medewerkers, terwijl de inkomsten uit rijkssubsidie en omzet lager uitvallen. Deze risico's zijn echter niet te kwantificeren. Andere mogelijke risico's hangen samen met tegenvallende resultaten van het Werkbedrijf om kandidaten uit de bijstand naar werk toe te leiden. Dit kan een negatief effect hebben voor het programma Inkomen en Armoedebestrijding (meer mensen in de bijstand dan de landelijke tendens).

De ontwerpbegroting MGR/Werkbedrijf 2016 gaat uit van een extra gemeentelijke bijdrage in verband met de SW, van € 992.000 in 2016. Over de inzet van deze middelen vindt nog separate besluitvorming plaats.

De GR WNO (Breed) zal naar verwachting worden opgeheven. De werkzaamheden vallen vanaf 2016 onder de verantwoordelijkheid van de MGR Rijk van Nijmegen/Werkbedrijf. Voor de liquidatie van de GR WNO zal een plan moeten worden opgesteld, dat moet worden goedgekeurd door de deelnemende gemeenten.

Vanaf 2016 vindt de uitvoering van de WSW plaats door de Verbonden Partij MGR Rijk van Nijmegen/Werkbedrijf. In de Ontwerpbegroting 2016 van de module SW wordt een (voorlopige) aanvullende bijdrage van de deelnemende gemeenten begroot van 1,832 mln. Voor de gemeente Nijmegen gaat het dan om een bedrag van € 992.000. Binnen de begroting van het programma Economie en Werk zijn vanaf 2016 geen extra middelen (meer) geraamd voor de dekking van 1) de bijdrage in het exploitatie tekort bij Breed (maximale inschatting € 1,7 miljoen) en 2) de dekking van de gemeentelijke bijdrage (ad 1,3 miljoen ultimo 2015) in de reorganisatievoorziening van Breed.

Breed (Werkvoorzieningschap Nijmegen e.o.) te Nijmegen

Actualiteiten en risico's

De GR WNO (Breed) zal naar verwachting worden opgeheven. De werkzaamheden vallen vanaf 2016 onder de verantwoordelijkheid van de MGR Rijk van Nijmegen/Werkbedrijf. Voor de liquidatie van de GR WNO zal een plan moeten worden opgesteld, dat moet worden goedgekeurd door de deelnemende gemeenten.

BV Land over de Waal

Actualiteiten en risico's

het gestorte commanditair vermogen bedroeg per 1-1-2015 € 272.268 per 31-12-2015 is dit vermogen teruggestort. Uitwerking gemeentelijke doelstellingen vindt plaats binnen GEM Waalsprong tot 31-12-2015 hiernaar wordt verwezen.

De Euregio te Kleve

Actualiteiten en risico's

Met de Strategische Agenda 2020 is een brede en krachtige lijn in gang gezet voor versterking in de euregio. Het verband heeft een solide en stabiele financiële basis.

DAR NV

Actualiteiten en risico's

Samen met Dar hebben wij het afgelopen jaar verder ingezet om de afvalscheiding verder te verbeteren. Hierin zijn twee belangrijke ontwikkelingen te melden. Als eerste is de minicontainer voor oud papier ingevoerd. Hierdoor is het eenvoudiger voor mensen om het oud papier thuis apart te houden. De ervaring in andere gemeenten leert dat dit leidt tot een hoger inzamelresultaat. Omdat oud papier een positieve marktwaarde heeft, verwachten wij deze maatregel kostenneutraal te kunnen doorvoeren. Als tweede is het medio 2015 mogelijk geworden om drankkartons en blik samen met het plastic afval af te geven om te worden hergebruikt. Hierdoor is er minder restafval dat tegen hoge kosten moet worden verbrand. Consequentie is echter ook dat er ook minder groene restafvalzakken worden verkocht. Het totale netto financiële effect van deze maatregel is op dit moment nog niet bekend.

GEM Waalsprong Beheer BV

Actualiteiten en risico's

Het sentiment in de woningmarkt is ten opzichte van een aantal jaren terug aan het veranderen. Consumenten roeren zich meer en hebben nieuwe wensen en eisen, marktpartijen tonen zich actiever om woonwensen te realiseren. Het herstel van de woningmarkt gaat echter nog niet met grote stappen. Wel zien we in de Waalsprong oa. dat de omzet groeit, de vraag naar woningtypes zich verbreedt, meer gekeken wordt naar kansen door specifieke doelgroepen met bijzonder woonprofiel, en innovatieve woningconcepten op de markt komen. De diversiteit in de woningbouw wordt daarmee iets groter dan de afgelopen jaren. Aan de andere kant zijn marktpartijen nog niet bereid om veel meer risico's te nemen en zijn de volumes klein per marktpartij.

In de ontwikkelingsgebieden Nijland, Vossenpels-Zuid, Laauwik en Visveld is samen met marktpartijen gewerkt aan de voorbereiding en realisatie van de woningbouw.

Lentseveld en Laauwik zijn, met uitzondering van de kavel in particuliere bouw en de vlekken voor appartementen, volledig in verkoop of in optie gegeven. Belangstelling voor appartementen in Laauwik heeft geleid tot daadwerkelijke verkoop en een kwart van de vrije kavels is in verkoop of optie.

In Visveld is gestart met de realisatie van de laatste woningen. In 2016 is dit plandeel dan ook helemaal afgerond. Ook het Nijland is bijna gerealiseerd. De start van de verkoop van het laatste bouwproject is nu gestart en de laatste vrije kavels zijn nog in de verkoop. Als de verkoop goed blijft doorlopen kan ook dit plangebied in 2016 afgerond worden.

De Vossenpels-zuid is helemaal in ontwikkeling als de laatste opties worden gelicht en de kavels worden verkocht. De verwachting is dat dit plangebied in 2017 kan worden afgerond.

In het plangebied Grote Boel (zuidelijk deel Groot-Oosterhout) is gestart met de realisatie van de eerste fase woningbouw (sociale huur en marktwoningen) door de uitgetreden GEM-partijen. In 2015 wordt nog een tweede tranche kavels verkocht aan deze partijen. De planuitwerking van overige delen van de Grote Boel is verder gebracht op basis van de nieuwe planopzet en het nieuwe beeldkwaliteitsplan. De invulling wordt door het vraaggericht ontwikkelen voor een groot deel beïnvloed door de woningtypes die nu in de markt gevraagd worden. Zo worden er nu ook woningen voor verkoop aangeboden die zich in de tijd modulair kunnen ontwikkelen. De studie naar de realisatie van een school in het noordelijk deel van de Grote Boel is in volle gang. In de eerste helft van 2016 is duidelijk hoe de realisatie vorm kan worden gegeven.

Er is veel belangstelling bij marktpartijen voor het plangebied De Stelt. De eerste kavels worden in 2015 geleverd. Aansluitend worden in 2016 de overige kavels afgenomen, waarmee Stelt Noord volledig ontwikkeld is, behoudens ca. 5 kavels voor particulier opdrachtgeverschap.

In 2015 wordt ook gestart met de stedenbouwkundige concretisering en marktbenadering voor De Stelt-Zuid. In 2015 zijn veel werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het project Ruimte voor de Waal-Nijmegen, deze zullen ook nog in 2016 een vervolg krijgen.

Voor de deelgebieden Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp is gestart met de werkzaamheden voor de visievorming. Medio 2015 is het tussendocument Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp opgeleverd waarin het ruimtelijk raamwerk is gepresenteerd die de basis vormt voor de inhoudelijke vervolgstappen. Ook zijn financiële risico's benoemd en de issues aangegeven die nog nader uitgewerkt worden. Duidelijk is geworden dat extra afstemming met het waterschap noodzakelijk is om meer duidelijkheid te krijgen over de eisen die samenhangen met de waterkering (dijk) en de waterhuishouding binnendijs (oa watersingel). Ook het bepalen van de laatste schakels in de hoofdverkeerstructuur vraagt extra onderzoek en afstemming. De thema's verkeer en water zijn dermate bepalend voor de ontwikkeling dat duidelijkheid hierover nodig is voordat fase 3 planconcept en handelingskader kan worden afgerond. Oplevering fase 3 zal begin 2016 plaatsvinden incl. de effecten op de grondexploitatie.

Parallel aan de werkzaamheden ten behoeve van planuitwerking Hof van Holland eo. worden ook de mogelijkheden voor versnelling van de woningbouwrealisatie verder in beeld gebracht. Op dit moment zijn in de deelgebieden Grote Boel en De Stelt-Noord veel locaties in de verkoop, met een grote diversiteit, om een zo breed mogelijke marktvraag te kunnen bedienen. Als de verkoop snel verloopt, kan dat leiden tot versnelling. Daarnaast lijken de locaties met een meer stedelijk milieu (Hof van Holland, deel Broodkorf/Woenderskamp) geschikt om versnelling mogelijk te maken omdat woononderzoeken behoefte aangeven voor deze woonmilieu's. Het planvormingstraject voor Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp is begin 2016 afgegrond. Ook is gestart met de visievorming Vossenspels Midden/Noord als een van de locaties om het Plant-je-Vlagconcept een vervolg te geven. De nog te maken keuzes voor de hoofdverkeerstructuur zijn echter wel bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden van dit gebied. Tot slot worden de mogelijkheden verkend om plandelen, die nu nog niet in ontwikkeling zijn maar het bestemmingsplan woningbouw mogelijk maakt, op de markt te zetten waarbij er geen concurrentie voor de lopende deelgebieden ontstaat.

Onder de vlag van Tijdelijk Anders Bestemmen (TAB)/Tijdelijk Anders Gebruiken (TAG) zijn de nodige initiatieven van de grond en in voorbereiding gekomen (oa. Moestuinen, hondenspeeltuin, sportveld). Ook is een ideeëncompetitie voor TAG in Hof van Holland, Hoge Bongerd en Veur Lent in voorbereiding die begin 2016 van start moet gaan. Deze competitie moeten tijdelijke projecten opleveren die genoemde gebieden oa, aantrekkelijker en interessanter maken, de leefbaarheid handhaven of verbeteren, en een passende opmaat vormen voor de definitieve ontwikkeling van deze gebieden.

Per 31 december is de onderneming opgeheven en overgegaan naar de Gemeente Nijmegen. Verantwoording over de Waalsprong vindt plaats in de voortgangsrapportage Grote Projecten.

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheidszorg regio Nijmegen

Actualiteiten en risico's

De aparte meldpunten voor huiselijk geweld en kindermishandeling zijn samengevoegd: op 1 januari 2015 is bij de GGD het samengevoegde meldpunt onder de naam Veilig Thuis gestart. Door de hoge werkdruk en door opstartproblemen is uitbreiding van capaciteit nodig, waarmee in de begroting 2015 en in de begroting 2016 geen rekening is gehouden. Het Algemeen Bestuur van de GGD is akkoord gegaan met personele uitbreiding voor Veilig Thuis in 2015 en dit onder andere te financieren vanuit een herbestemming van het positieve resultaat 2014. Voor 2016 begroot de GGD in totaal € 1.1 miljoen (aandeel Nijmegen € 3,3 ton) extra voor de uitvoering en doorontwikkeling van Veilig Thuis. Naar verwachting zijn er vanaf 2017 extra structurele middelen voor Veilig Thuis nodig. Gezien de ontwikkelingen is de hoogte daarvan op dit moment niet in te schatten. De bedoeling is dat de GGD in 2016 met gemeenten afspraken maakt over de structurele financiering van Veilig Thuis.

Het Algemeen Bestuur GGD Gelderland-Zuid heeft bij het vaststellen van de jaarrekening 2014 ingestemd met een gewijzigde resultaatbestemming. Als gevolg hiervan is het eigen vermogen op 1 januari 2015 bijgesteld van € 2.809.000 naar € 2.011.000.

Er zijn nog geen definitieve cijfers beschikbaar over 2015. Op basis van de halfjaarrapportage t/m juni 2015 is het verwachte resultaat over 2015 - € 190.000.

Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland Zuid

Actualiteiten en risico's

Een werkgroep met vertegenwoordigers uit verschillende gemeenten in de regio heeft onderzocht hoe de bijdragen van de gemeenten nauwkeuriger en transparanter bepaald kunnen worden. Op basis van dit onderzoek neemt het algemeen bestuur begin 2016 een besluit over deze verdeling. Dit besluit zal voorgelegd worden aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.

GR Bergerden

Actualiteiten en risico's

De financiële en economische crisis heeft ook de glastuinbouw hard geraakt. De verkoop van bouwrijp terrein is geruime tijd nagenoeg stilgevalen. In 2015 heeft sinds lange tijd weer een transactie plaatsgevonden waarbij ca. 14 ha glastuinbouwgrond is verkocht. Een mooie transactie, echter met het verkopen van grond voor glastuinbouw sec blijft er een groot financieel tekort bestaan. Om de risico's van de exploitatie af te dekken is de ombestemming (ruimer bestemmen) van een deel van het plangebied van glastuinbouw naar agrobusiness (aan de tuinbouw gelieerde bedrijvigheid) voorzien. De meeropbrengst daarvan voorziet in de afdekking van een deel van het nadelig saldo. Al bij de start van Bergerden, in de bestemmingsplanfase, is daar rekening mee gehouden en is door de provincie Gelderland medewerking toegezegd voor deze achtervangconstructie.

Uitgangspunt in de grondexploitatie is de uitgifte van grond t.b.v. glastuinbouw en het ombestemmen van 7 ha glastuinbouw naar agrobusiness hoog.

Het nieuwe toekomstperspectief van Bergerden gaat verder uit van verbreding van een deel van het gebied van glastuinbouw naar agrobusiness laag (ca. 20 ha). Laag kent een extensiever gebruik van grond. De prijs voor agrobusiness laag is lager dan die van agrobusiness hoog, beide categorieën kennen een beduidend hogere grondprijs dan glastuinbouwgrond.

Wat zich thans lijkt te gaan voordoen is dat er mogelijk geen provinciale medewerking komt voor het verbredingsprofiel zoals hiervoor geschetst. Mocht zich dat gaan voor doen dan zal dat vergaande financiële consequenties hebben. De provincie heeft inmiddels in overleggen met Lingewaard kenbaar gemaakt niet te zullen meewerken aan een planologisch nieuw profiel en heeft ook aan de daarop gebaseerde GR-begroting goedkeuring onthouden. Een formele bevestiging van dat standpunt ten aanzien van de planologie zal aan GS gevraagd worden. Na consultatie van de colleges van burgemeester en wethouders in zowel Lingewaard als Nijmegen is door het dagelijks bestuur van de GR besloten geen beroep in te stellen tegen het door GS onthouden van goedkeuring aan de begroting. Gedachte daarbij is dat dat geen zin heeft daar er geen koppeling zal zijn naar het vraagstuk van de verbredingsopgave.

Doel van de verbredingsopgave is naast het in planologische zin verbreden van het profiel van het gebied, het daarmee binnen de perken houden van financiële tekorten en het gebied nieuw leven inblazen met de verbrede inzetmogelijkheden. Als daarvoor bestuurlijk op de diverse niveaus onvoldoende medewerking gaat komen, zal dat een totaalherziening van de GR betekenen.

De GR heeft een grondexploitatie met een negatief financieel resultaat. De verbonden partij is volledig met vreemd vermogen gefinancierd voor €29,9 miljoen.

De grondexploitatie 2015 bevat het nieuwe toekomstperspectief voor Bergerden (verbreding naar agrobusiness) en heeft een nadelig resultaat van € -10,2 miljoen netto contant per 1-1-2015.

Er is een voorziening getroffen voor het tekort dat voor rekening komt van de Gemeente Nijmegen voor ca. € 5,5 mln.

In de weerstandsparagraaf van de Stadsbegroting 2016-2019 was als risicoprofiel voor Bergerden opgenomen een bedrag van € 4,0 miljoen. Het huidige risicoprofiel is verhoogd met € 2,5 miljoen als gevolg van risico's ombestemming. Het risicoprofiel voor Bergerden voor de gemeente Nijmegen bedraagt nu € 6,5 miljoen.

Gelet op de situatie rond begroting en het mogelijk niet verkrijgen van medewerking voor de verbredingsopgave, moet rekening worden gehouden met een scenario dat een uiteindelijk tekort zal kunnen opleveren van circa € 24 miljoen exclusief kosten uit risico's uit overeenkomsten en verkregen subsidies en kosten door organisatieverandering.

In de loop van 2016 zal daar naar huidig inzicht duidelijkheid over kunnen worden gegeven.

GR Bijsterhuizen

Actualiteiten en risico's

De GR is geheel extern gefinancierd (via de gemeente Wijchen). De grondexploitatie januari 2015 heeft een positief financieel resultaat van ca. € 21,9 miljoen op Contante Waarde 1-1-2015.

De gemeente levert geen financiële bijdrage aan de GR. De GR draait een grondexploitatie met een positief financieel resultaat. Winstuitkeringen worden ten gunste van de Saldireserve gebracht. Aanpassing van het

schema van uitbetaling van de winstuitkeringen wordt in de raming van de Saldirijsreserve verwerkt, het gaat dan om een bedrag van in totaal ruim € 11 mln.

Een grote uitgifte is eind 2015 onverwacht niet door gegaan. Deze wordt nu in 2016 verwacht.

Financiële risico's worden niet voorzien voor de GR Bijsterhuizen.

Het optreden van risico's kan consequenties hebben voor het moment van winstuitkering.

GR Park Lingezegen

Actualiteiten en risico's

Sinds de oprichting is sprake van een stabiel financieel beeld. De realisatie vordert terwijl de risico's afnemen. Van de bijna 15 miljoen die per begin 2015 nog beschikbaar was, is al ruim 7 miljoen verplicht.

Zie verder de uitgebreide voortgangsrapportage over 2015 die recentelijk aan de Raad is aangeboden.

[Politieke avond 27 januari 2015 - B10. d.d. 3 december 2015 van Park Lingezegen inzake Voortgangsrapportage Park Lingezegen.]

Leisurelands

Actualiteiten en risico's

Het openbaar belang van Leisurelands is het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen. Leisurelands is de laatste jaren groter geworden door overname van verschillende recreatieterreinen en de ontwikkeling van deze terreinen. Voor Nijmegen is het belangrijk dat dit geen nadelig gevolgen heeft voor het openbare belang.

Het financiële risico is voor de gemeente Nijmegen nihil. Hoogstens een risico ter hoogte van 16,74% van het geplaatste en gestorte aandelenkapitaal van € 196.707 (stand per 01-08-2015). In 2016 eindigt de lockup-periode en is het mogelijk om de aandelen in Leisurelands B.V. over te dragen.

Jaarlijks vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats waarin de jaarrekening wordt vastgesteld. Bij het opmaken van deze jaarrekening was de jaarrekening 2015 van Leisurelands nog niet beschikbaar.

Milieusamenwerking en Afvalverwerking (MARN)

Actualiteiten en risico's

De gemeente Nijmegen maakt samen met 7 regiogemeenten deel uit van de gemeenschappelijke regeling MARN.

De MARN is aandeelhouder van de Afvalenergiecentrale ARN bv te Weurt, waar het huishoudelijke restafval uit de regio wordt verbrand met energierugwinning. Naast aandeelhouder is de MARN ook klant van ARN bv en heeft in die zin een "afval-aanleveringsovereenkomst" met ARN. In 2015 is door de MARN besloten deze overeenkomst met 5 jaar te verlengen, waarbij bedongen is dat de in 2010 bedongen korting van 25,71% op het verwerkingstarief wordt bestendigd én additioneel vanaf 2021 een aanvullende korting van 6% op het tarief zal worden toegepast.

Bovendien is aan ARN meegegeven dat meer transparantie wordt verwacht o.a. over de tariefopbouw. De geboden korting wordt dan ook beschouwd als een minimum en de discussie over het tarief zal gevoerd blijven worden.

Nazorg Bodem

Actualiteiten en risico's

Geen bijzonderheden te melden.

Nijmegen is voor 28,7% eigenaar van Nazorg Bodem Holding BV. Het financieel risico is beperkt tot de deelname in het aandelenkapitaal (geplaatst kapitaal € 189.498).

ODRN

Actualiteiten en risico's

Met ingang van 2016 zal de systematiek waarmee de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) gefinancierd wordt, wijzigen van inputfinanciering naar outputfinanciering. Er is een producten- en dienstencatalogus met prijzen per product beschikbaar die vanaf 2016 gehanteerd gaat worden. Dit leidt tot resultaatgerichter werken en transparantere kosten. De komende tijd zullen we gezamenlijk de systematiek monitoren op effecten en kostenontwikkeling, zodat er kan worden bijgestuurd waar nodig.

De komende jaren zijn verder de volgende landelijke ontwikkelingen van invloed:

Private kwaliteitsborging (toets aan bouwbesluit);

Diverse (mogelijk ingrijpende) wijzigingen voortkomende uit de aankomende Omgevingswet.

Ontwikkelingsbedrijf Waalfront Beheer BV

Actualiteiten en risico's

Eind 2015 heeft de directie van OBW een GREX 2015 aangeboden aan haar aandeelhouders. Deze grondexploitatie 2015 kent als eindresultaat een tekort van -€ 29,9 miljoen NCW per juli 2015, en een looptijd tot en met 2030. In deze GREX is een aantal geschilpunten tussen BPD en de gemeente Nijmegen (bijdragen gemeente, contigenten BPD, inbreng Slachthuis) niet aangepast ten opzichte van de concept GREX 2015. De GREX 2015 wijkt marginaal af van de aannames ten behoeve van de stadsbegroting 2016. Na afronding van de onderhandelingen tussen BPD en de gemeente zal een nieuwe GREX worden opgesteld en zullen de financiële effecten in beeld worden gebracht.

In 2014 is in het Waalfront gestart met de bouw van 534 appartementen op de Handelskade, het eerste gebouw (de Lunet) nadert zijn voltooiing. In de buurt Batavia, aan de westzijde van het Waalfront, is voorzien in de bouw van circa 500 woningen. De bouw van de eerste deelplannen is reeds gestart. De eerste fase woningen (23 in totaal) vonden gretig aftrek en zijn allen reeds verkocht en eind 2015 opgeleverd.

Slachthuis

Een belangrijk nog te verwerven bedrijf in de gebiedsontwikkeling Waalfront is het Slachthuis. In de concept GREX 2015 is verwerving voorzien in 2022. In de zomer van 2015 heeft de raad ingestemd met verwerving van het Slachthuis door de gemeente Nijmegen. De provincie Gelderland heeft daaraan eveneens bijgedragen met een subsidie van 4,5 miljoen euro. Over de condities waaronder het slachthuis zal worden ingebracht in de GREX wordt onderhandeld met BPD. De uitkomst hiervan zal effecten hebben op de GREX en/of het risicoprofiel van de gemeente.

Stadsregio Arnhem Nijmegen

Actualiteiten en risico's

Conform het liquidatieplan is de rol van de vereffenaar van de *Stadsregio in liquidatie* neergelegd bij de gemeente Nijmegen.

Met de oprichting van de GO/ Gemeenschappelijk Orgaan per 17 december is de aftrap voor nieuwe regionale samenwerking gegeven. Zeer binnenkort zal ook de stichting Economic Board formeel zijn opgericht. Het Orgaan is op te vatten als de meest lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling.

De belangrijkste risico's liggen met name op het vlak van subsidies NSL (luchtkwaliteit) en Regiocontract en extra kosten in verband met het niet kunnen plaatsen van (voormalig) personeel. De *verwachtingscijfers* die ten aanzien van de jaarrekening 2015 konden worden overgenomen (zie tabel) kunnen de risico-inschattingen wat matigen. Er is een positief resultaat in beeld van de jaarrekening 2015 van ca € 1,5 miljoen.

Onderstaande tabel illustreert dat de liquidatie ver is doorgezet. Het vreemd vermogen is fors afgebouwd. De opgenomen voorzieningen en het eigen vermogen zijn naar de verwachting op dit moment ruimschoots voldoende om de vereffening op verantwoorde wijze door te zetten.

Waalfront BV

Actualiteiten en risico's

Het commanditair vermogen bedraagt € 3.920.000.

Uitwerking gemeentelijke doelstellingen Waalfront vindt plaats in OBW Waalfront Beheer BV. Hiernaar wordt verwezen.

Warmtenet i.o (Indigo BV)

Actualiteiten en risico's

Op basis van de *warmtevisie ringleiding Nijmegen* wordt (o.a. met Alliander, Nuon, provincie, PPM Oost, Engie gdf Suez) gewerkt aan de - toekomstige - uitbreidingen voor het warmtenet. De uitbreidingen naar een Nijmeegse Warmteringleiding worden voorzichtig geschat rond de € 60 miljoen. Daarvoor zijn aparte financieringsconstructen opgericht waar private en (semi)-overheidsgelden bij elkaar worden gebracht.

(DENG). Actueel momenteel is de samenloop tussen de DENG en de oplading van de provinciale MIRT-agenda (meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport).

Indigo B.V. is in beeld om vorm te geven aan de geschetste uitbreidingen.

Ten aanzien van de het huidige concessiegebied (aansluitingen op Waalsprong, Waalfront) en de daarmee corresponderende investeringen door Indigo BV blijft het bedrijf binnen de grenzen van de business case. Dat houdt in dat er geen grote risico's zijn voor de gemeente Nijmegen.

Paragraaf Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie op hoofdlijnen over het gevoerde beleid en wat dit voor de lokale belastingplichtige betekende. Per belastingsoort is er een opgave van gerealiseerde opbrengsten welke worden afgezet tegen de raming in de Stadsbegroting 2015-2018. Daarnaast geven wij informatie over het gevoerde kwijscheldingsbeleid.

WOONLASTEN IN VERGELIJKING

Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) heeft in 2015 een overzicht Kerngegevens Belastingen Grote Gemeenten uitgebracht, waarin de woonlasten van 35 grote gemeenten in kaart zijn gebracht en zijn vergeleken. Onder woonlasten werd in dit verband verstaan de OZB van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde en Rioolheffing en Reinigingsheffing op basis van een meerpersoonshuishouden.

Op basis van de Coelo overzichten hebben wij de duurste en goedkoopste gemeenten van de afgelopen jaren naast elkaar gezet. Ook geven wij aan wat de plaats van Nijmegen op de ranglijst is en wat onze woonlasten in het betreffende jaar zijn.

OVERZICHT GEMIDDELDE WOONLASTEN GROTE GEMEENTEN 2012-2015

Jaar	Nijmegen	Rangorde Nijmegen Coelo	Duurste gemeente	Goedkoopste gemeente
2012	€ 654	22	Emmen € 769	Alkmaar € 542
2013	€ 686	21	Zaanstad € 785	Alkmaar € 545
2014	€ 694	20	Zaanstad € 804	Tilburg € 532
2015	€ 722	18	Zaanstad € 820	's-Gravenhage € 547

Woningen

Voor eigenaren van woningen stond Nijmegen in 2015 bij de woonlasten landelijk gezien op de 18e plaats van boven met € 722 aan woonlasten. Dit betekent dat 17 van de 35 grote gemeenten duurder zijn. Gemiddeld bedroegen de woonlasten in de grote gemeenten €678. Dat is 0,8 procent meer dan het jaar er voor. Voor gebruikers van woningen, de huurders, stond Nijmegen qua woonlasten op de laatste plaats van de 35 onderzochte gemeenten. Dit komt doordat we een laag tarief Afvalstoffenheffing hadden in 2015 als gevolg van de verschuivingsmaatregel uit het coalitieakkoord 2014-2018.

Bedrijven

Het Coelo heeft voor eigenaren van bedrijven onderzoek gedaan naar de hoogte van het OZB tarief eigenaar en gebruiker en naar het tarief Rioolheffing. Uit het OZB overzicht 2015 blijkt dat Nijmegen - voor eigenaren van niet woningen met 0,4540% het op drie na hoogste OZB-tarief had. Lelystad heeft het hoogste tarief met 0,5873%. In 2012 stond Nijmegen nog op de bovenste plaats. Het was de doelstelling van de eerste plaats af te komen. Die doelstelling hebben we hiermee behaald. Voor gebruikers van niet woningen (huurders van bedrijfspanden) had Leiden met 0,4041% - evenals de voorgaande jaren - het hoogste tarief en stond Nijmegen op de 3e plaats met een tarief van 0,34910%. Meer informatie over het Coelo-overzicht 2015 is terug te vinden op www.coelo.nl.

TOELICHTING PER BELASTINGSOORT

Onroerende zaakbelasting

De OZB wordt conform wetgeving opgelegd naar een percentage van de WOZ waarde. Voor de WOZ waarde wordt de waardepeildatum van 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar gehanteerd. Voor belastingjaar 2015 is deze peildatum dus 1 januari 2014. Voor de op te leggen aanslag OZB is de situatie op 1 januari van het betreffende belastingjaar bepalend. In het kader van de herwaardering WOZ 2015 zijn er 90.343 WOZ-beschikkingen afgegeven. Naar aanleiding van deze beschikkingen is er tegen 1.827 objecten waarvoor een WOZ beschikking is afgegeven een bezwaarschrift ingediend. Procentueel uitgedrukt is er tegen 2,02% van de opgelegde beschikkingen bezwaar ingediend. Van deze bezwaren is 29% geheel of gedeeltelijk gegrond verklaard. Wij zijn in staat geweest om 97% van de WOZ bezwaren in 2015 af te handelen. Van de nog niet afgedane bezwaren was de wettelijke termijn op 31 december 2015 nog niet verlopen, loopt er nog een beroepsprocedure of is in overleg met de belanghebbende besloten het bezwaar aan te houden. De Waarderingskamer heeft aan ons op 25 januari 2016 (mondeling) een goedkeurende verklaring afgegeven, zodat de waardebeschikkingen over het belastingjaar 2015 afgegeven konden worden.

Opbrengst OZB (belastingjaar 2015)	Bedragen x € 1.000,-
Raming stadsbegroting 2015-2018	68.496
Begrotingsbehandeling	-168
Primitieve begroting 2015	68.328
Zomernota 2015	0
Nota slotwijziging 2015	0
Overige aanpassingen 2015	88
Dynamische begroting 2015	68.416
Minderopbrengst in Stadsrekening 2015 (belastingjaar 2015)	-1.444
Opbrengst OZB in stadsrekening 2015 (belastingjaar 2015)	66.972

Rioolheffing

Binnen onze gemeente is de rioolheffing voor woningen en niet-woningen een eigenaarsheffing. Rioolheffing wordt opgelegd als percentage van de WOZ waarde (tarief 2015 0,0802%). Daarnaast hanteren we een aftoppingsgrens van €4 miljoen. Dit betekent dat aan rioolheffing per object maximaal € 3.208 is opgelegd. Het aantal objecten in 2015 boven de aftoppingsgrens bedroeg 126. Rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Kostendekkend betekent dat de opbrengsten de kosten niet mogen overstijgen. Voor 2015 is het tarief rioolheffing gestegen en is tot stand gekomen door een combinatie van factoren. Te weten de implementatie van de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2014-2018, met de Perspectiefnota 2014 (straatvegen, kapitaalslasten Waalsprong, verlaging rente-%) en een herberekening van het GRP, veranderende WOZ-waarden en verwerking van de indexatie 2015. Op 14 oktober 2009 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010-2016 vastgesteld. Dit plan geeft invulling aan de wettelijke gemeentelijk zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater(overlast). Het GRP beschrijft welke activiteiten en hoeveel geld en personeel nodig zijn om deze zorgplichten uit te voeren. Momenteel zijn we bezig om het GRP te updaten (GRP 2017-2023).

Opbrengst Rioolheffing (belastingjaar 2015)	Bedragen x € 1.000,-
Raming stadsbegroting 2015-2018	13.568
Begrotingsbehandeling	0
Primitieve begroting 2015	13.568
Zomernota 2015	0
Nota slotwijziging 2015	0
Overige aanpassingen 2015	0
Dynamische begroting 2015	13.568
Minderopbrengst in Stadsrekening 2015	-325
Opbrengst Rioolheffing in stadsrekening 2015 (belastingjaar 2015)	13.243

Afvalstoffenheffing

Voor afvalstoffenheffing hanteren wij een gedifferentieerd tarief voor één- en meerpersoonshuishoudens. Naast de afvalstoffenheffing kennen wij een tarief voor de groene (grote) en een rode (kleine) vuilniszak. Dat tarief was in 2015 respectievelijk € 0,93 en € 0,62 per stuk. Sinds 2010 wordt plastic afval apart ingezameld. Dit in het kader van hergebruik van plastic verpakkingsmateriaal. De verstrekking van de zakken voor inzameling van plastic afval is gratis.

Voor 2014 is het tarief voor de gebruiker van een pand met de inflatiecorrectie van 1,42% verhoogd. Dit volgens de uitgangspunten zoals in het coalitieakkoord en de Perspectiefbrief 2015 verwoord. De Afvalstoffenheffing inclusief de groene zak 2015 heeft hierdoor een kostendekkendheid van 50% bereikt. Ten opzichte van 2014 is dit met 10% gedaald. Dit komt omdat in 2015 de 1^e tranche van de lastenverschuivingsmaatregel uit het coalitieakkoord is verwerkt, waarbij de afvalstoffenheffing in 3 jaar wordt ondergebracht bij de OZB voor woningen.

In de onderstaande tabel geven wij de geraamde kosten en opbrengsten in hoofdlijnen weer.

Opbrengst Afvalstoffenheffing (belastingjaar 2015)	Bedragen x € 1.000,-
Raming stadsbegroting 2015-2018	4.814
Begrotingsbehandeling	0
Primitieve begroting 2015	4.814
Zomernota 2015	0
Nota slotwijziging 2015	0
Overige aanpassingen 2015	0
Dynamische begroting 2015	4.814
Minderopbrengst in Stadsrekening 2015	-112
Opbrengst Afvalstoffenheffing in stadsrekening 2015 (belastingjaar 2015)	4.702

Parkeerbelasting

Parkeerbelasting wordt geheven in het kader van regulering van parkeren. De gemeentelijke parkeerinkomsten bestaan uit Parkeerbelastingopbrengsten en Privaatrechtelijke opbrengsten. Privaatrechtelijke opbrengsten zijn vooral de opbrengsten die gegenereerd worden op afgesloten parkeerterreinen en parkeergarages. Onze verordening Parkeerbelastingen maakt onderscheid tussen kort parkeren, parkeervergunningen en naheffingsaanlagen.

In 2015 hebben we de volgende actiepunten uit de Parkeernota uitgevoerd:

- De bewoners parkeervergunning, de zakelijke parkeervergunning en de bezoekersregeling zijn gedigitaliseerd ;
- Het uitgiftebeleid ten aanzien van de zakelijke parkeervergunning is aangepast (overeenkomstig de CROW-norm) en sluit daardoor beter aan op de bedrijfsvoering;
- We hebben de procedure voor het verkrijgen van een gehandicaptenkaart vereenvoudigd;
- We zijn gestart met onderzoeken met betrekking tot de inzet van een scanvoertuig ten behoeve van parkeerhandhaving;
- de nieuwe P&R terreinen Noord en Nijmegen-West zijn in gebruik genomen;
- de parkeerapparatuur in de Mariëburggarage is vervangen;
- de bezoekersaantallen zijn 2015 met 2% verder gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt in rekening gebracht bij degene die bepaalde voorwerpen op, onder of boven de voor openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft. De grondslag is het aantal vierkante meters dat in gebruik is. Het aantal vierkante meters maal het tarief bepaalt de te innen belasting. De opbrengst precariobelasting is onder andere afhankelijk van het aantal evenementen dat plaats vindt. Ook wordt precario geheven over het gebruik van gemeentegrond door bijvoorbeeld aannemers bij bouwactiviteiten en het gebruik van terrassen op gemeentegrond.

In 2011 is een beleidswijziging toegepast voor niet culturele commerciële evenementen in de openbare ruimte. In overleg met een aantal organisatoren is besloten dat het aan hen verhuren van een terrein een betere optie is dan het heffen van precariobelasting. Het geeft partijen meer financiële zekerheid en meer flexibiliteit. In 2015 hebben we dit geraamd op €12.000 aan inkomsten. In 2015 was de verhuuropbrengst €62.000.

Een nieuwe aanbesteding van aanbieders voor het plaatsen van reclameborden heeft er toe geleid dat de opbrengsten hiervan niet meer als precario-opbrengsten (publiekrechtelijk) binnen komen, maar via een privaatrechtelijke weg. Hierdoor zijn de precario-opbrengsten met € 50.000,- afgenomen.

Hondenbelasting

Hondenbelasting is een algemene belasting voor het houden van 1 of meer honden. Er hoeft dus geen relatie te bestaan tussen de kosten van bijvoorbeeld uitlaatplaatsen of perceptiekosten en de opbrengst. De grondslag is het aantal honden dat een houder heeft. Bij het vaststellen van de hondenbelasting wordt een progressief tarief gehanteerd.

Marktgelden

De marktgeldverordening is gekoppeld aan de Marktverordening, waarin is opgenomen welke terreinen zijn aangewezen voor het houden van markten. De Marktgeldverordening regelt dat de gebruiker van die terreinen een recht verschuldigd is gedurende de uren dat er markt is.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting kan worden geheven indien er binnen de gemeente verblijf gehouden wordt door personen die niet als inwoner in de gemeentelijke basisadministratie van de gemeente zijn ingeschreven.

Overige leges en rechten

Uitgangspunt in onze gemeente is dat de leges, rechten en tarieven maximaal kostendekkend zijn. Dit wil zeggen dat de op de belastingplichtige te verhalen kosten in de tarieven dienen te worden opgenomen. Hiertoe wordt de gemeentelijke richtlijn Kostentoerekening leges en tarieven gehanteerd. Onze tarieven worden planmatig aan de hand van deze richtlijn getoetst. De kostendekkendheid van gemeentelijke leges is dynamisch. Veranderingen in de gemeentelijke organisatie en/of processen dan wel aanpassing van de legestarieven hebben gevolgen voor de kostendekkendheid. Op dit moment voldoen wij met de huidige kostendekkendheid aan de opbrengstennorm van artikel 229b van de Gemeentewet.

Nijmegen kent een vijftal verordeningen waarbij de regel geldt dat de geraamde baten niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten. Dit zijn de verordeningen rioolheffing, marktgelden, leges, scheepvaartrechten en de reinigingsheffing.

BELASTINGOPBRENGSTEN EN KWIJTSCHELDING

Totaaloverzicht belastingopbrengsten 2015 (belastingjaar 2015)

bedragen x € 1 mln	Begroot SB 2015-2018	Begroot dynamisch	Opbrengst 2015
Onroerende zaakbelasting	68,3	68,4	67,0
Afvalstoffenheffing	4,8	4,8	4,7
Rioolheffing	13,6	13,6	13,2
Parkeergelden	14,2	14,5	15,2
Leges bouwvergunningen	3,9	4,2	4,5
Opbrengst groene zakken	2,9	2,5	2,5
Leges burgerzaken	3,7	3,3	3,4
Hondenbelasting	1,1	1,1	1,1
Parkeerboetes	1,6	1,6	0,8
Precariobelasting	0,5	0,5	0,5
Reinigingsrecht	0,7	0,7	0,6
Scheepvaartrechten	0,1	0,6	0,5
Marktgeden	0,3	0,3	0,2
Toeristenbelasting	0,5	0,3	0,4
Overige leges	1,2	0,8	0,9
Totaal	117,4	117,2	115,6

Kwijtschelding

Bij een inkomen op bijstandsniveau kon een belastingplichtige ook in 2015 onder bepaalde omstandigheden in aanmerking komen voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing, hondenbelasting (uitsluitend voor de eerste hond) en de leges voor de aanvraag gehandicaptenparkeerkaart. De mensen die in aanmerking kwamen voor kwijtschelding afvalstoffenheffing kwamen automatisch in aanmerking voor compensatie van de kosten van de groene huisvuilzakken (meerpersoonshuishoudens € 30,55 en eenpersoonshuishoudens € 14,75).

Voor kwijtschelding afvalstoffenheffing en de compensatieregeling is in de Stadsbegroting 2015-2018 een bedrag van in totaal € 478.000 begroot. De kosten hiervan bedroegen in 2015 € 565.000. Voor de kwijtschelding van de hondenbelasting (uitsluitend kwijtschelding voor de eerste hond) is een bedrag begroot van €110.000. De kosten voor kwijtschelding hondenbelasting bedroegen in 2015 € 124.000.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Het coalitieakkoord 2014-2018 samen voor Nijmegen: sociaal, duurzaam en ondernemend

Ons College staat voor de kracht van de stad en de eigen inbreng en initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties om samen met de stad op deze drie centrale thema's stappen vooruit te zetten.

Vanuit onze gezamenlijke visie brengen we het sociale en ondernemende profiel van de stad, onze groene en duurzaamheidsambities en het 'Nijmegengevoel' bij elkaar. Deze gebundelde krachten zetten we in voor de uitdagingen waar we met elkaar in de komende jaren voor staan. Wij koesteren de eigenzinnigheid en creativiteit van onze inwoners. Nijmegenaren krijgen de ruimte om met initiatieven te komen voor hun buurt, vereniging of ander netwerk.

De coalitie verbindt initiatiefnemers en stimuleert partnerships om zo te komen tot een verbond van de stad met ruimte en kansen voor iedereen.

We willen verbindingen in onze stad aanjagen en tot stand brengen. We willen dat iedereen kan delen in de kracht van deze stad en in de mogelijkheden die we met elkaar hebben. We omarmen verbindingen tussen mensen in de buurt, tussen generaties. Samen met de regiogemeenten pakken we onze nieuwe taken op het gebied van werk, inkomen en zorg op. Samen met cliënten, hun eigen netwerk, instellingen en nieuwe initiatieven geven we vorm aan zorg en ondersteuning voor hen die het nodig hebben. We sturen op meer samenwerking, minder concurrentie en minder bureaucratie in de zorg.

Deze aanpak blijft van onze gemeentelijke overheid een andere rol vragen: van minder zelf doen en bepalen naar meer ondersteunen. Meer vanuit een regisseur-rol de stad uit te nodigen niet alleen met adviezen te komen maar juist mee te doen.

Deze ambitie stelt hoge eisen aan de professionaliteit van de gemeentelijke organisatie: een organisatie die effectief, efficiënt, transparant, toegankelijk en aanspreekbaar functioneert. Een overheid die zich richt op haar kerntaken heeft kwalitatief hoogwaardige medewerkers nodig, die vanuit een veranderende rolverdeling de taak van regisseur in beleid en uitvoering naar behoren kunnen vervullen. We 'bouwen en onderhouden' de stad met behulp van onze medewerkers. Zij vormen het 'kapitaal' van onze organisatie.

We blijven kritisch op de omvang van onze organisatie, zijn kostenbewust en treden slagvaardig op. We zoeken synergie in een goede samenwerking met onze partners.

We presenteren ons als één organisatie en stellen ons vanuit deze veranderende rol de volgende doelen:

- We voeren geen taken uit die door de stad zelf gedaan kunnen worden.
- We handelen vanuit partnerschap met een duidelijke wederkerigheid.
- We werken vanuit de drie thema's: duurzaamheid, sociaal en ondernemend
- We werken samen, op elk gepast niveau.
- We werken gefocust en resultaatgericht, we durven te prioriteren
- We werken kostenbewust en kosteneffectief: kleine slimme overheid.

Het verwezenlijken van deze doelen heeft geleid tot een bestuurlijk bedrijfsvoeringskader. Bij de uitvoering van deze activiteiten is in 2015 nauwe samenwerking tussen bestuur, Directieraad en de verantwoordelijke afdelingen.

ORGANISATIEONTWIKKELING

De omgeving waarin gemeenten nu en de komende jaren opereren is complex. Denk aan de omvangrijke en snelle decentralisatie van rijkstaken, de nog aanhoudende economische crisis en complexe maatschappelijke vraagstukken. Ook in onze stad hebben we ook in 2015 gestaan voor grote opgaven: meer regionalisering, afronding van de dijkeruglegging, de verdere ontwikkeling van Waalsprong en Waalfront, nieuwe taken op het gebied van de AWBZ, de Jeugdzorg en de Wet Werken naar Vermogen. Dit alles vond plaats in combinatie met grootschalige bezuinigingen.

Al deze opgaven vragen om een organisatie waarin mensen samenwerken, verantwoordelijkheid krijgen en nemen, zich snel en flexibel richten op de actuele vraagstukken in de stad, waar professioneel en efficiënt wordt gewerkt. Daarbij werken we vanuit onze regierol en gaan we uit van de kracht van de stad waarbij burgers, partners en ondernemers en een eigen inbreng hebben en initiatieven ontplooiën om samen met ons stappen te zetten.

We hebben daarom onze organisatie verder doorontwikkeld. De basis is gevormd door een aantal trajecten als MeeAnder, De Bedoeling en Vanuit 't Hart. Hiermee hebben we ons vooral gericht op samenwerken, flexibel werken en verantwoordelijkheden lager in de organisatie gelegd. In de loop van dit jaar is aan de hand van de principes Slim, Slank en Soepel een vervolg gestart. Vanuit het Lean Team zijn organisatiebreed een aantal procesdoorlichtingen gedaan, wat geleid heeft tot kortere doorlooptijden, minder processtappen en meer rol duidelijkheid.

Vanuit de nog steeds aanwezige bezuinigingen en de verdergaande regionalisering hebben we de middelenafdelingen samengevoegd en het ruimtelijk domein heringericht.

Tevens is besloten de volledige organisatie van de GEM Waalsprong in te vlechten in de gemeentelijke organisatie. Dit heeft voornamelijk effect op onze afdelingen Ontwikkelingsbedrijf en Financiën. Met ingang van 2015 is ook de regionale ICT dienstverlening een feit. De sturing vanuit Nijmegen gebeurt voortaan vanuit een dienstverlening overeenkomst ICT Rijk van Nijmegen (IRVN).

In 2015 zijn we ook gestart met de voorbereiding op de invoering van de belastingplicht voor overheidsondernemingen per 2016. Op basis van een risico-inventarisatie is in 2015 een impact/risico analyse gemaakt van de gevolgen van de VPB-plicht. Volgens planning is de Gemeente Nijmegen in maart 2016 gereed voor het naleven van de VPB-plicht voor de overheid.

De functie van de afdeling Juridische Zaken bevordert de juridische kwaliteit van het gemeentelijk handelen en ondersteunt het bestuur en de organisatie met juridische advisering bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.

De afdeling Juridische Zaken heeft in 2015 op het terrein van de bedrijfsvoering (rechtsbescherming en juridische advisering) het accent onder meer gelegd op het project Enmediation (mediation bij geschillen), het sneller afwikkelen van bezwaarschriften, digitalisering klachtafhandeling, regievoering op de inzet van de landsadvocaat en op afhandeling van WOB verzoeken en juridische toetsing van College- en raadsvoorstellen.

PERSONEEL

PERSONEELSKOSTEN, FORMATIEBEHEER EN INHUUR

Voor het laten functioneren van de gemeente als organisatie moeten er kosten worden gemaakt ten behoeve van de bedrijfsvoering. Denk hierbij aan personeelskosten, inhuur, huisvestingskosten en overige apparaatskosten. Deze kosten worden verdeeld over de beleidsprogramma's, de investeringen en de grondexploitaties. Op de bedrijfsvoering is en wordt altijd strak gestuurd, zodat de uitvoering binnen de toegestane budgetten plaatsvindt op een zo efficiënt mogelijke wijze. Strakke sturing is noodzakelijk omdat deze budgetten fors onder druk staan door oude en nieuwe bezuinigingen.

In onderstaande tabel staat weergegeven hoe de realisatie zich verhoudt tot de begroting over de jaren 2014 en 2015. Het betreft de totale loonsombegroting inclusief loonsom bestuurders. Dat wil zeggen College, Raad, fracties en oud-wethouders.

Bedragen in € 1.000

Jaar	Begroting loonsom	Realisatie loonsom	minder uitgaven dan begroot
2014	103.756	101.366	-2.390
2015	103.120	101.922	-1.198

In onderstaande tabel zijn de loonsom en de FTE's exclusief bestuurders vermeld. Bedragen in € 1.000

Jaar	Begroting loonsom	Realisatie loonsom	minder uitgaven dan begroot	Fte begroot 31-12	Fte werkelijk 31-12	Boventalligen	Vacatures
2014	101.079	98.811	-2.268	1.562	1.475	33	120
2015	100.352	99.819	-533	1.563	1.510	35	182*

* Dit aantal is inclusief interne vacatures.

De stijging van de bezetting wordt met name veroorzaakt door de omslag van minder inhuur en meer tijdelijk ambtelijke aanstellingen.

Boventalligen/ herschikkers

Medewerkers die herschikker zijn geworden als gevolg van bezuinigingen nemen we niet op in de begroting. Deze kosten moeten binnen de bestaande begroting worden opgevangen. In de praktijk betekent dit dat wij in 2015 35 medewerkers hebben betaald, die niet in onze loonsombegroting zijn opgenomen.

Vacatureruimte

In 2015 hadden we 165 vacatures. Dat is een stijging van 37,5% ten opzichte van de 120 vacatures in 2014. Om onze organisatie flexibel te laten functioneren worden veel vacatures vaak ook op tijdelijk basis ingevuld. Bij voorkeur op tijdelijk ambtelijke basis zoals medio 2015 is besloten en anders via medewerkers die in de flexibele schil worden ingezet. Het aantal tijdelijk ambtelijke aanstellingen, anders dan bij wijze van proef, is in 2015 gestegen van 12 naar 41. Dit verklaart ook de groei in de werkelijk bezetting.

Verder wordt de financiële ruimte uit de vacatureruimte ook gebruikt om de zogenaamde prijseffecten en kosten van boventalligen te compenseren.

INHUURKOSTEN

In onderstaand overzicht staat weergegeven voor welke categorie er is ingehuurd.

Als onderdeel van de bedrijfsvoering heeft de inhuur onze bijzondere aandacht. We streven ernaar om de uitgaven beperkt te houden binnen de afgesproken spelregels. Er wordt altijd eerst gekeken naar interne oplossingen, alvorens er extern wordt ingehuurd. Zo worden inhuurverzoeken in eerste instantie besproken binnen het ambtelijk Mobiliteitsoverleg en indien mogelijk intern ingevuld. Inhuur wordt kritisch beoordeeld en alleen ingezet wanneer dit noodzakelijk is. Soms wordt er ingehuurd als tijdelijke invulling van een vacature, soms omdat er voor een bepaald project specifieke kennis noodzakelijk is en zo zijn er nog een aantal criteria. Van belang is om te weten of alle inhuur gedekt is door ofwel vacatureruimte, of door opbrengsten.

Hoewel we inhuur tot een noodzakelijk minimum willen beperken, vinden wij het ook belangrijk om onze organisatie flexibel te houden. In tijd van krimp kan het aantrekken van tijdelijk personeel door in te huren dan ook een keuze zijn.

In onderstaand overzicht staat weergegeven voor welke categorie er is ingehuurd.

Bedragen in € 1.000

Categorie	begroting 2014	begroting 2015	realisatie 2014	realisatie 2015
Programma's	1.464	1.552	1.969	2.249
Investerings	0	0	15	0
Kostenplaatsen	6.412	4.812	13.303	8.574*
Planexploitaties	0	0	1.328	1.302
Totale inhuur	7.876	6.364	16.615	12.125

* Dit betreft het bedrag exclusief de inhuur ten behoeve van de MGR.

Uit het overzicht blijkt dat we in de realisatie op de kostenplaatsen een daling van de inhuur zien. Gezien de bovenstaande toelichting betreffende de focus op minder inhuur en meer tijdelijk ambtelijk is dit een logische ontwikkeling. De inhuur op kostenplaatsen is € 3,8 miljoen meer geweest dan was geraamd. De organisatie weet de inhuur binnen de budgetten te dekken dan wel door externe opdrachten en vacatureruimte.

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

In het kader van de Wet Normering Topinkomens die in werking is getreden per 1 januari 2013, zijn wij verplicht om gegevens van aangewezen topfunctionarissen, i.c. de gemeentesecretaris en de griffier te vermelden, ook wanneer zij beneden de norm worden betaald. In Nijmegen blijven deze functionarissen onder de norm en worden dus enkel en alleen op grond van wettelijke voorschriften vermeld.

Voor het overige hebben wij geen(top) functionarissen boven norm in dienst.

Naam	mevrouw M. Heffels
Functie:	Griffier
Beloning	€ 68.070
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 0
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 15.843
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 1 maart 2015, 36 uur per week
Totaal	€ 83.913

Naam	de heer B. van der Ploeg
Functie	Gemeentesecretaris
Beloning	€ 125.463
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 137
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 22.797
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 15 augustus 2010; 36 uur per week
Totaal	€ 148.397

Naam	mevrouw MMV Mientjes
Functie	Griffier
Beloning	€ 95.564
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 140
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 17.077
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 15 augustus 1990 tot 28 oktober 2015, 36 uur per week
Totaal	€ 112.781

BEZUINIGINGEN

In de nota Slotwijzigingen meldden we over de Bezuinigingen dat van jaarschijf 2015 een bedrag van € 6,7 mln. nog niet gereed is. We kunnen nu melden dat de volledige taakstelling voor 2015, al dan niet met noodgrepen (incidentele maatregelen) is ingevuld. Er zijn twee uitzonderingen, namelijk de Contributie Stadsregio ad € 215.000 en taakstelling projecten Verleden verbeeld ad € 70.000. Deze bedragen zijn meegenomen in de meldingen bij respectievelijk de programma's Bestuur & Middelen en Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing. We volgen de structurele invulling van de bezuinigingen vanaf 2016 nauwgezet en zullen over de voortgang daarvan weer rapporteren bij de Zomernota 2016. Onderstaand overzicht geeft wat we bezuinigd hebben en welke taakstellingen nog gerealiseerd moeten worden.

Samenvattend overzicht bezuinigingen

Bedragen * € 1.000,-	2015	2016	2017	2018	2019
Totaal van alle opgaven, vanaf 1 jan 2010 tot 1 jan 2015	66.384	73.199	76.835	77.167	77.167
Gereed voor 1 januari 2014	41.664	41.784	41.784	41.784	41.784
Gereed gemeld in 2014	9.342	10.388	10.653	10.814	10.814
Opgave per 1 januari 2015	15.378	21.027	24.398	24.569	24.569
Als verlies genomen in de Zomernota 2015	2.084	1.734	1.859	1.859	1.859
Gerealiseerd in periode 1 jan tot 1 april 2015	900	1.075	1.250	1.250	1.250
gerealiseerd in de periode 1 april- 1 september 2015	5.872	6.160	6.280	6.300	6.300
gerealiseerd tot 31 december 2015	6.237	4.531	3.998	3.998	3.998
Openstaande opgave	285	7.527	11.011	11.162	11.162

Detail overzicht bezuinigingen

bedragen * € 1.000,-	Programma	2015	2016	2017	2018	2019
Niet gereed						
Beperken toezicht en handhaving in gebruiksfase	Duurzaamheid		150	150	150	150
Beperken toezicht en handhaving in gebruiksfase 2015	Stedelijke ontwikkeling		100	100	100	100
Bezuin organisatie - Beleid	Organisatie		140	140	140	140
Bezuin organisatie - BJC	Organisatie		57	101	101	101
Bezuin organisatie - Communicatie	Organisatie			294	294	294
Bezuin organisatie - Facilitaire zaken	Organisatie		566	869	869	869
Bezuin organisatie - I & A	Organisatie		582	785	947	947
Bezuin organisatie - Personeel en Organisatie	Organisatie		334	512	512	512
Bezuin organisatie - Programma en lijnmanagement	Organisatie		180	320	320	320
Bezuin organisatie - Reductie leidinggevenden PIOFZ	Organisatie		140	280	280	280
Bezuin organisatie - Stroomlijnen (samenv. O-14 + O-18)	Organisatie			1.468	1.307	1.307
Bezuin organisatie - vermindering beleids capaciteit	Organisatie		160	200	200	200
Bundelen Leerplicht en RMC/jongerenloket	Onderwijs		100	100	100	100
Coalitieakkoord 2014 - veiligheid deregulering en minder admin	Veiligheid		0	0	150	150
Contributie Stadsregio vanaf 2015	CCC	215	330	330	330	330
Extra opbrengsten reclamebeleid - restant na ZN	Openbare Ruimte		500	500	500	500
Geen nieuw beleid mobiliteit, deel 2	Mobiliteit		77	77	77	77
Geen nieuwe projecten Verleden Verbeeld	CCC	70	70	70	70	70
Minimaliseren monumentenbeleid vanaf 2015	CCC		70	70	70	70
PN 2014 - stelpost Progr Facilitaire diensten - Vastgoed & accommodaties	Sport en Accommodaties		500	800	800	800
PN 2014 - stelpost Progr Onderwijs - restant	Onderwijs		1.700	1.700	1.700	1.700
PN 2014 - stelpost Progr Zorg en Welzijn - Ondersteuning Jeugd	Zorg & Welzijn		0	285	285	285
Sobere ondersteuning Raad en College - restant	Bestuur & Middelen		200	200	200	200
Verhogen eigen bijdrage hobbywerkplaatsen	Zorg & Welzijn		100	100	100	100
Verminderen formatie bedrijvenloket	Economie en Werk		25	25	25	25
Verminderen huur voor Huisvesting JGZ	Zorg & Welzijn		0	89	89	89
Vermindering inhuur - aandeel W&I vanaf 2015	Organisatie		896	896	896	896
Versoberen budget Tegengaan Niet-gebruik	Inkomen en Armoedebestrijding		50	50	50	50
Zomernota 2015- extra bezuiniging op inhuur	Organisatie		500	500	500	500
Totaal Niet gereed		285	7.527	11.011	11.162	11.162

PROGRAMMA DIENSTVERLENING

Dienstverlening

Stadswinkel

In 2016 verhuist de Stadswinkel naar de Mariënbeurs. Alle klantcontacten zijn dan geclusterd in één gebouw.

In 2015 hebben wij de verhuizing voorbereid door o.a. afspraken te maken over de dienstverlening in de nieuwe Stadswinkel.

Samenvattend:

- De dienstverlening wordt voor minder complexe producten zoveel mogelijk digitaal aangeboden, waarbij we ervoor zorgen dat er altijd een vangnet is voor klanten die de dienst niet digitaal kunnen aanvragen.
- We werken volledig op afspraak. Voor klanten zonder afspraak wordt dezelfde dag of op een ander tijdstip een afspraak gemaakt. Spoedgevallen krijgen hierin voorrang.
- Al onze klanten krijgen een warm welkom door onze gastheer/vrouw die de klanten begeleidt in hun vraag of algemene informatie verstrekt in de gevallen waarin de klant niet zelfredzaam is.

Website

De gemeentelijke website wordt vervangen door een website die de vindbaarheid en klantwens centraler stelt. De aanbesteding van de nieuwe site heeft in 2015 plaatsgevonden.

Optimalisering processen

Vanaf 1 september 2015 is de wetgeving gewijzigd en hoeft men voor de ondertrouw, ook wel huwelijksaangifte genoemd niet meer persoonlijk langs te komen. Een melding van een voorgenomen huwelijk of geregistreerd partnerschap is voldoende. Een verzoek om persoonsgegevens geheim te houden kan digitaal worden ingediend. Het proces gevonden voorwerpen is vereenvoudigd. Klanten kunnen nu thuis een verloren voorwerp plaatsen of zoeken. Ze hoeven daarvoor niet meer de Stadswinkel te bezoeken. Het proces gevonden voorwerpen is vereenvoudigd. Klanten kunnen nu thuis een verloren voorwerp plaatsen of zoeken.

Het proces eerste inschrijving in Nederland is vereenvoudigd met als resultaat minder regels en een kortere doorlooptijd.

Fraude

Nijmegen neemt vanaf 1 juni deel aan de pilot Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, waarbij adreskwaliteit en adresgerelateerde fraude samen worden aangepakt. Diverse overheidsorganen werken samen met gemeenten. Door de samenwerking ontvingen we 100 adressen met een risicosignaal en bij 42 ervan was dit risico aanwezig.

Ontwikkelingen binnen programma

Operatie Basisregistratie Personen

In 2015 is de projectorganisatie voor de operatie Basisregistratie Personen ingericht en er vindt een regionale aanbesteding plaats. Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens en daardoor de dienstverlening te verbeteren.

Verkiezingen

In 2015 heeft er een gecombineerde verkiezing Waterschappen en Provinciale Staten plaatsgevonden. Het opkomstpercentage voor de provincie lag op 47,85% en voor het Waterschap Rivierenland 43,22%.

Nadelige effecten

De nadelige effecten als gevolg van het ingevoerde maximumtarief rijbewijzen zijn bij de Zomernota geaccepteerd.

Ontwikkelingen

Wij volgen nauwlettende de ontwikkelingen:

- Discussie positionering naturalisatietak
- Innovatieproces rijbewijzen
- Discussie loket Register Niet Ingezetenen

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

KAPITAALGOEDEREN IN DE OPENBARE RUIMTE

Algemeen

Tot de kapitaalgoederen in de openbare ruimte rekenen we onder andere de wegen en civiele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, het water en het groen in de stad. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Onderhoud bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud, technische vervanging en renovatie. Voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte hanteren wij afschrijvingstermijnen, op basis van de technische levensduur. Onder de kapitaalgoederen zijn investeringen van maatschappelijk en van economisch nut opgenomen. Ook op de investeringen van maatschappelijk nut wordt op basis van de levensduur afgeschreven.

Integraal beheer openbare ruimte

Beleidskader: Begin 2013 is de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' vastgesteld. Deze nota gaat niet meer uit van A en B - onderhoudsniveaus maar van één basisniveau, het Marikenniveau. Het Marikenniveau voldoet aan de wettelijke kaders van de gemeente- en wegenwet. Accenten kunnen worden gelegd op plekken die belangrijk zijn voor bewoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en de gemeente (als het gaat om het algemene belang). In 2014 is dit Marikenniveau door het College vastgesteld.

Dit betekent dat we voor een aantal beheeronderdelen de technische norm loslaten en de grens opzoeken van wat technisch aanvaardbaar is en voor bewoners acceptabel. Voor een aantal beheeronderdelen blijft de technische norm leidend, zoals bij asfaltwegen, omdat een lager niveau van onderhoud negatieve financiële consequenties heeft in de toekomst.

Areaalmutaties

De woningdichtheid van Nijmegen groeit de komende jaren en de openbare ruimte verandert voortdurend. Dit brengt veranderende beheerkosten met zich mee. Areaaluitbreiding, functieverandering van de openbare ruimte en de hieruit voortvloeiende hogere beheerkosten moeten structureel in de begroting worden opgenomen. Deze structurele uitbreiding van het beheerbudget is nodig om onze stad te beheren en onderhouden zoals we voor ogen hebben bij de inrichting en ontwikkeling van nieuwe gebieden. Voor iedere woning die wordt opgeleverd, nemen we vanaf 2012 een bedrag voor beheer en onderhoud op in de begroting. Als onderdeel van de reguliere cyclus van begroten en verantwoorden beoordelen we periodiek of de ontwikkeling van de beschikbare middelen gelijke tred houdt met de benodigde lasten op het programma. In 2015 is € 0,3 miljoen aan de begroting toegevoegd.

Wegen

Beleidskader: Vanaf begin 2013 geldt de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' als beleidskader. In deze nota is gekozen voor één basisniveau voor de hele stad, het zogenaamde Marikenniveau. Dit heeft geen invloed op onze kapitaalgoederen, de grote asfaltwegen. Hier blijft de technische norm leidend.

Beleidsrealisatie: Van de grote wegen zijn in 2015 de Berg en Dalseweg, Nieuwe Dukenburgseweg en Kwakkenbergweg opnieuw geasfalteerd. Op de Berg en Dalseweg zijn gelijktijdig de verkeerslichten vervangen (werk met werk maken). De St. Jacobslaan is nu geheel heringericht. Ook is in 2015 de Ooyse dijk van nieuw asfalt voorzien en is de Kerkstraat gereconstrueerd. In een aantal wijkstraten zoals de Einsteinstraat is het asfalt voor klinkers vervangen volgens ons duurzame onderhoudsbeleid. In het Willemskwartier worden in samenwerking met Portaal de wegen in de wijk fasegewijs opgeknapt. De voorbereidingen voor de Daalseweg, Bloemerstraat, Tweede Oude Heselaan en oude Molenweg zijn in volle gang voor groot onderhoud. Dit doen we samen met bewoners.

Financiële realisatie: Het onderhoud van wegen en civiele kunstwerken is begroot in het programma Openbare Ruimte. In 2015 werd € 8,2 miljoen besteed aan onderhoud en vervanging van verhardingen en civiele kunstwerken.

Openbare verlichting

Beleidskader: Voor Openbare verlichting is een apart beleidskader vastgesteld in 2011. In deze beleidsnota staat een duidelijk kader voor de openbare verlichting in de komende jaren, met aandacht voor de balans tussen veiligheid, beeldkwaliteit, duurzaamheid, burgertevredenheid en kosten. Het doel van de maatregelen is een zo laag mogelijk energieverbruik van de openbare verlichting, zonder in te leveren op verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Zo wordt bij nieuwe ontwikkelingen alleen nog laag energetische verlichting zoals LED toegepast, passen we 'licht op maat' toe en experimenteren we met reflecterend asfalt. Het kabelnet voor openbare verlichting heeft een onderhoudsachterstand. Deze achterstand wordt de komende 20 jaar weggewerkt door 18 km kabel per jaar te vervangen.

Beleidsrealisatie: In het kader van het nieuwe beleidsplan vervangen we steeds meer verlichting in de stad door LED verlichting. Er is LED verlichting aangebracht op een groot aantal straten rond de Tweede Oude Heselaan, de straten rondom de Wedren, rond de Einsteinstraat, op het parkeerterrein bij het winkelcentrum Hatert, de Corduwenstraat, de Beukstraat en de Kerkstraat. In projecten is langs het fietspad door de Goffert en op het parkeerterrein van Cinemec LED-verlichting geplaatst. Ook is vanuit het programma Openbare ruimte bijgedragen aan de nieuwe openbare verlichting op de Waalbrug en de poort van Neerbosch. In totaal zijn 554 lantaarnpalen met verlichting vervangen.

De hele slechte stukken kabelnet zijn nu vervangen. Vanaf nu vervangen we stapsgewijs de volledige verlichtingsinstallaties met inbegrip van kabels, masten en armaturen. Dit is efficiënter en bespaart kosten op termijn. In 2015 is 13 km kabel vervangen en meer masten en armaturen dan vorige jaren.

Financiële realisatie: Er waren 72 kabelstoringen met totale kosten van rond de € 160.000, tegen 66 vorig jaar voor € 156.000. De kosten van de storingen zijn de afgelopen jaren minder geworden. In 2013 waren de kosten nog € 375.000. Dit komt enerzijds doordat de laatste twee jaren, jaren waren met weinig vorst en sneeuw en anderzijds omdat de oude slechte kabels langzamerhand worden vervangen. In totaal is voor € 2,5 miljoen besteed aan onderhoud en vervanging voor openbare verlichting in 2015.

Riolering

Beleidskader: Gemeentelijk rioleringsplan 2010-2016. In 2009 heeft uw Raad dit beleidskader vastgesteld. Het accent ligt op planmatig onderhoud gericht op behoud van restlevensduur van ons rioolstelsel. Dit in tegenstelling tot het voorgaande rioleringsplan 2005-2009 waarin de nadruk lag op statistisch bepaalde investeringsbehoefte.

Beleidsrealisatie: De restlevensduur bedroeg eind 2014 48,130 jaar; op basis van de in 2015 uitgevoerde rioolinspecties en onderhoudsmaatregelen bedraagt de indicator eind 2015 49,462 jaar. We concluderen dat de restlevensduur stabiel is. Voor de volledigheid: gemiddelde restlevensduur is bijna 50 jaar; gemiddelde ouderdom is circa 40 jaar;

De gemiddelde levensverwachting van de riolen is daarmee momenteel bijna 90 jaar.

Financiële realisatie: Het beheer en onderhoud van ons rioolstelsel is begroot in het programma Openbare ruimte. In 2015 besteedden wij aan rioolstelsel en watersysteem circa €12 miljoen waarvan circa €4,16 miljoen voor vervangingsinvesteringen.

Water

Beleidskader: Waterplan 2001. Het Doel is: duurzaam omgaan met water en waterpartijen in de stad. Het gaat om het schoonhouden van het stadswater, verbeteren van de (grond)waterkwaliteit, water zichtbaar maken in de openbare ruimte en verminderen van het waterverbruik. Het beleidskader is uitgewerkt in het actieplan 2005 met daarin een vertaling van deze ambities. In het waterplan is een planning opgenomen van projecten die in de geplande periode uitgewerkt worden in deelplannen.

Beleidsrealisatie: Er is verder gewerkt aan stelselverbetering in Dukenburg en in Neerbosch-Oost.

Financiële realisatie: Het onderhoud van water en waterpartijen in de stad is begroot in het programma Openbare ruimte. In 2015 besteedden wij aan rioolstelsel en watersysteem circa € 12 miljoen waarvan circa € 4,16 miljoen voor vervangingsinvesteringen.

Groen

Beleidskader: De Groene Draad (2007), Groene Allure Binnenstad (2007), Handboek Stadsbomen (2009), Groenaanpakplan Dukenburg (2010), Hoofddijnennotitie Groenvisie Lindenholt (2012), Richtlijn Natuur Nijmegen

(2004), Uitvoeringsprogramma Stedelijke Vernieuwing (2013), Natuurtoets en beheerkalender (2005), Beheervisie Heumensoord (2011).

Beleidsrealisatie: Er is geen specifiek nieuw groenbeleid ontwikkeld. De groen beleidskaders zijn onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad. In 2015 is begonnen met de inhoudelijke uitwerking van de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' waarbij in 2014 het Marikenniveau is vastgesteld. Conform de plannen wordt het dagelijkse beheer en onderhoud van het groen in de stad uitgevoerd. Voor het onderhoud van de bomen en het bosplantsoen is de technische norm leidend vanwege de fysieke en sociale veiligheid. Het onderhoud van de bomen verloopt volgens planning en ligt op schema. In de gehele Muiderslotlaan is de laanbeplanting vernieuwd omdat veel iepen waren uitgevallen vanwege de iepenziekte.

In de Palmstraat zijn alle sierperen vervangen. Het Dommerplein is vergroend met nieuwe bomen. Ook is opnieuw geïnvesteerd in nieuwe grotere bomen in het centrum.

In 2015 is de start van de meerjarige campagne Groen Verbindt, waarbij een twintigtal groene projecten zijn uitgevoerd. Vanuit budget afkomstig uit verkoop Heumensoord is geïnvesteerd in park Spechtstraat (aankoop, sloop school en planvoorbereiding). Vanuit budget Woonmilieuverbetering zijn meerdere groenprojecten gefinancierd, zoals bijdrage in (feitelijke inplant in 2016) park locatie Noviokas.

Financiële realisatie: Het dagelijks onderhoud van het groen is begroot in het programma Openbare Ruimte. In 2015 is € 6,3 miljoen besteed. In 2015 investeerden we €375.000 vanuit Woonmilieuverbetering, onder meer in ontwikkeling park Noviokas (feitelijke inplant 2016); en €300.000 vanuit krediet Groen in de W-wijken: Park Spechtstraat (2015 sloop schoolgebouw, planvorming), Park Enkstraat (afronding) en Dichterspark Tollenstraat (realisatie).

ONDERHOUD GEBOUWEN

Beleidskader en realisatie

Uw Raad heeft middelen beschikbaar gesteld om onze gebouwen structureel te onderhouden. De planning van de werkzaamheden is vastgelegd in een meerjaren-onderhoudsplan voor onze panden. De daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud wordt gebaseerd op de vaststelling van het jaarplan onderhoud.

Voor het meten en bewaken van de onderhoudsstaat hanteren wij de landelijke NEN-norm 2767 (Nederlands Normalisatie-instituut) voor gebouwen. Wij hebben steekproefsgewijs een conditiemeting conform deze NEN-norm laten uitvoeren.

Op basis van het jaarplan is ook in 2015 het onderhoud uitgevoerd. Het onderhoud vertoont in absolute zin, als gevolg van werkelijk uit te voeren onderhoud, in de verschillende jaren grote fluctuaties. Middels een egalisatievoorziening vertoont de feitelijke belasting van de begroting een stabiel beeld; wij middelen de lasten van het onderhoud over een periode van 10 jaren. Het meerjaren onderhoudsplan wordt periodiek geactualiseerd.

Uitbesteding regietaken onderhoud

In 2015 hebben wij de uitvoering van het onderhoud opnieuw aanbesteed. Dit betreft het planmatig, het klachten- en het periodiek onderhoud. Het contract is afgesloten voor een periode van 3 jaar met verlengingsmogelijkheden voor totaal 7 jaar (verdeeld over 3x 2 jaar en 1x 1 jaar). Vanaf 1 januari 2016 zal het onderhoud worden uitgevoerd door AAFM uit Eindhoven. Dit zal in het eerste jaar gebeuren met een nog door RHDHV opgesteld jaarplan. Daarna screent AAFM deze informatie in overleg met de gemeente om zo te komen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan (MJOP) waarin het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voor de komende jaren is vastgelegd.

Jaarlijks stellen we de uitvoeringsplanning vast met de bijbehorende kostenraming.

De bedragen kunnen jaarlijks sterk fluctueren. We vangen de financiële effecten daarvan op via de Voorziening POG (Planmatig Onderhoud Gebouwen). Met het vaststellen van het jaarplan voldoen we aan de voorschriften voor rechtmatigheid van de uitgaven.

We kunnen met het onderhoudsbudget de gemeentelijke gebouwen in stand houden, maar het is niet bestemd en ook niet toereikend om er renovaties en verbeteringen qua materialengebruik, installaties of qua functionaliteit

mee aan te brengen. De aanwending van het bedrag, dat in de begroting beschikbaar is voor het uitvoeren van het onderhoud, zal dan ook steeds kritisch moeten worden afgewogen om het noodzakelijke instandhoudingsonderhoud structureel te kunnen blijven uitvoeren. De onderhoudsuitgaven (realisatie 2015) staan in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2015	Realisatie 2015	Vershil
Wijkaccomm en Binnensp	1.938	2.172	234
Overig Vastgoed	7.439	5.533	-1.906
	9.377	7.705	-1.672
Buitensport	806	354	-452
Kunstijsbaan	111	98	-13
Totaal	10.294	8.157	-2.137

Gezien de beschikbare onderhoudsbudgetten kijken we ieder jaar kritisch in hoeverre de concrete posten uit het jaarplan daadwerkelijk noodzakelijk zijn. Waar mogelijk en verantwoord schuiven we posten door naar toekomstige jaren. In 2015 zijn bijvoorbeeld bij nieuwe gebouwen als Doornroosje nauwelijks uitgaven gedaan en zijn bij buitensport enkele werkzaamheden herzien, uitgesteld of verdeeld over meerdere jaren. Verder is in verband met de overgang naar de nieuwe aanbestedingspartij in de begroting 2015 rekening gehouden met de afrekening van oudere, nog lopende activiteiten door de bestaande onderhoudspartij RHDHV. In werkelijkheid is deze afrekening nog niet afgewikkeld en schuiven deze extra posten daarom door naar 2016.

Realisatie investeringen

Naast het reguliere technisch onderhoud is er een aantal ontwikkelingen dat invloed heeft op het gebruik en het onderhoud van de gemeentelijke panden. Hieronder lichten wij aan uw Raad de belangrijkste toe.

Diverse wettelijke aanpassingen aan gebouwen

Het jaarlijks terugkerende bulkkrediet Gemeentelijke Accommodaties van € 750.000 is in 2015 volledig besteed aan noodzakelijke aanpassingen en verbeteringen aan gemeentelijke gebouwen in het kader van veiligheid, duurzaamheid, verhuurbaarheid, of (nieuwe) wetgeving.

Rendabele investeringen

Uw Raad heeft een jaarlijks krediet van € 1.100.000 beschikbaar gesteld voor rendabele investeringen, ook genaamd investeringen met eigen dekking. Denk daarbij aan aanpassingen van gebouwen, waarbij de kapitaallasten worden gedekt door een hogere opbrengsten of lagere (overige) kosten. In 2015 is het beschikbare bedrag eenmalig verhoogd ten behoeve van aanpassingen aan het voormalige pand Stadsbedrijven aan de Nieuwe Dukenburgseweg 21. Het reguliere bedrag is onder andere ingezet voor de aanpassing van de Jan Massinkhal

Investeringen in duurzaamheid

In 2015 is, inclusief de afronding uit voorgaand jaar voor in totaal ruim € 2,7 miljoen geïnvesteerd in initiatieven op het gebied van duurzaamheid waaronder led-verlichting in parkeergarages en dubbel glas in het Stadhuis. Wij hebben dit gedaan op basis van het collegebesluit uitvoeringsplan Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed 2015 d.d. 7 juli 2015 gebaseerd op het Raadsbesluit uit 2012.

ONDERWIJSHUISVESTING

Beleidskader

Op 19 december 2007 heeft de Raad een besluit genomen over de doordecentralisatie van onderwijshuisvestingsmiddelen van de gemeente naar de schoolbesturen. Met dit besluit is de zorg voor onderwijshuisvesting met alle bijbehorende middelen en verantwoordelijkheden, onder voorwaarden, voor onbepaalde tijd overgedragen van de gemeente aan de schoolbesturen.

In het kader van de evaluatie van de doordecentralisatie is in 2015 een herijking overeengekomen met de schoolbesturen. Een van de afspraken is, dat het streven om 70 % van de doorgedecentraliseerde schoolgebouwen te vernieuwen en 30% te renoveren, aangepast is naar 55 % nieuwbouw op een andere locatie en 45 % renovatie of nieuwbouw op de zelfde locatie. Door deze bijstelling zal nieuwbouw van schoolgebouwen meer dan voorheen op de huidige locaties gebeuren. Tot en met 2015 is daarvan gerealiseerd aan nieuwbouw 22,5% en aan renovaties 16,9% .

In het kader van de herijking van doordecentralisatie wordt in een toevoeging aan de overeenkomst een bepaling opgenomen over de staat van onderhoud waaraan een schoolgebouw moet voldoen bij oplevering aan de gemeente. Deze bepaling luidt: Bij terug te leveren panden, die opnieuw gebruikt zullen worden geldt een onderhoudsconditie conform NEN 2767 met conditiescore 5 en dat alle wettelijke keuringen voor het lopende kalenderjaar zijn uitgevoerd. Daarmee wordt het risico van het terug moeten nemen van gebouwen met achterstallig onderhoud weggenomen.

Doorgedecentraliseerd.

Met name in de bestaande stad zijn vrijwel alle voorzieningen doorgedecentraliseerd. Het streven was om in 2015 een doordecentralisatiepercentage van 92,3% te bereiken. In 2015 zijn 91,8% van alle leerlingen doorgedecentraliseerd. Het streven is uiteindelijk om alle leerlingen onder de doordecentralisatie te laten vallen.

Niet-doorgedecentraliseerd

Drie schoolbesturen in de bestaande stad , de Stichting Simonscholen, Kristallis en de Stichting Speciaal Onderwijs Tarcisiusschool zijn niet doorgedecentraliseerd. Voor Nijmegen Noord geldt dit alleen voor De Oversteek, Het Talent en de VMBO locatie van het Citadel College. We streven ernaar om in principe alle voorzieningen voor onderwijshuisvesting door te decentraliseren. Zo zijn we vanaf 2015 in gesprek met het bevoegd gezag van de nieuw te bouwen school in de Grote Boel over o.a. doordecentralisatie van deze school. Daarnaast voeren we gesprekken over de huisvesting van Kristallis en van de VMBO locatie van het Citadel College.

Onderhoud schoolgebouwen

Het binnenonderhoud is voor alle onderwijs sectoren geregeld via de Materiële Instandhouding door het Rijk(OC&W). In het Voortgezet Onderwijs ligt vanaf 2005 de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud geheel bij de schoolbesturen. De bekostiging vindt rechtstreeks plaats door het Rijk. Verantwoording over deze middelen vindt plaats middels overleggen accountantscontrole aan het Rijk.

In 2014 is een wetswijziging aangenomen waardoor de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud geheel bij de schoolbesturen komt te liggen met ingang van 1 januari 2015. Dat betekent dat voor het Primair Onderwijs vanaf 1 januari 2015 hetzelfde geldt als voor het voortgezet onderwijs door deze overheveling van het buitenonderhoud. Vanaf 1 januari 2015 heeft de gemeente geen verplichting meer voor het buitenonderhoud van scholen.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Het totale budget voor onderwijshuisvesting bedroeg in 2015 € 16,8 miljoen. Daarvan is in 2015 € 16,7 miljoen gerealiseerd. De overdracht van het buitenonderhoud van de PO-scholen in 2015, heeft gevolgen gehad voor de vergoeding doordecentralisatie. De doordecentralisatievergoeding is , conform de overeenkomst, verlaagd naar rato van de uitname in het gemeentefonds.

Paragraaf Grondbeleid

VISIE

Het programma Grondbeleid neemt fysiek ruimtelijke projecten in ontwikkeling en voert deze uit. Hierbij is er een relatie met andere programma's binnen de gemeentelijke begroting. Belangrijke programma's zijn onder meer: Cultuur, Cultuurhistorie & Citymarketing, Wonen, Economie & Werk, Onderwijs, Mobiliteit, Stedelijke Ontwikkeling, Zorg en Welzijn, Sport en Accommodaties.

De beoogde maatschappelijke effecten van dit Grondbeleid zijn:

- Een groter aanbod van woningen voor de doelgroepen die daar het meeste behoefte aan hebben, door middel van de productie van bouwrijpe grond en de ontwikkeling van stedenbouwkundige plannen.
- Scheppen van fysieke ruimte voor de realisatie van voorzieningen, scholen, kantoren, bedrijfshuisvesting en andere werkgelegenheidsobjectenlocaties.
- Realisatie van structuurbepalende, stedelijke ontwikkelingsprojecten, zoals de Waalsprong, Waalfront, Nijmegen CS, NTC, Talent Centraal en die initiërend zijn voor de lange termijn ontwikkeling van de stad.

De manier waarop we dit grondbeleid uitvoeren is uitgebreid omschreven in de Kadernota Grondbeleid die in 2010 door uw Raad is vastgesteld, deze kadernota wordt in 2016 geactualiseerd. Hierin gaan we niet alleen uit van faciliterend grondbeleid, waarbij we gebruik maken van "publieke" instrumenten, maar kiezen we ook soms voor een actieve, ontwikkelende en daarmee risicodragende rol van de gemeente. Dit kan zelfstandig of via samenwerking met marktpartijen en deelnemingen in een PPS, zoals Waalfront, of via een gemeenschappelijke regeling, zoals Bijsterhuizen. In de actieve rol verwerven we gronden, ontwikkelen we plannen en maken we terreinen bouwrijp en verkopen deze. Projecten worden door het gemeentelijk Ontwikkelingsbedrijf voorbereid, tot uitvoering gebracht en financieel afgewikkeld.

De planexploitaties van deze projecten, die altijd meerdere jaren doorlooptijd kennen, leggen we als document ter vaststelling aan uw Raad voor. Bij veel van deze projecten speelt grondbeleid een belangrijke rol. Grote projecten als de Waalsprong, Waalfront, Onderwijshuisvesting en Nijmegen Centraal zijn in dit verband belangrijke projecten.

ONTWIKKELINGEN

Voortgangsrapportage Grote Projecten

De planexploitaties van de gemeente Nijmegen worden jaarlijks opgenomen in een Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP). Besloten is dat het VGP voortaan kort voor de rekening verschijnt, waarbij de peildatum 1 oktober van het betreffende jaar is. De ontwikkeling van de boekwaarde tussen 1 oktober en 1 januari wordt ook bij de rekening gerapporteerd. Een tussenmelding van het VGP in de vorm van mogelijk verwachte grotere afwijkingen vindt dan plaats in het kader van de begroting waarbij ook wordt gerapporteerd over de ontwikkeling van de risico's van het programma Grondbeleid. De toe te passen parameters voor de planexploitaties voor de eerstvolgende herziening worden vastgesteld in de Zomernota.

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen in de woningbouw zijn in 2015 samen te vatten met doorzettend marktherstel. In 2015 zijn in Nijmegen ruim 650 kavels verkocht voor woningbouw, waarvan net als in 2014 circa 450 in de Waalsprong. In de Waalsprong is de locatie Grote Boel goed gestart. In Waalfront is de realisatie van Koningsdaal/Batavia succesvol begonnen met een snelle afzet. De ontwikkelingen in de bedrijvigheid staan in 2015 in het teken van beleid. Het herstel van de vraag uit de markt is nog broos en loopt duidelijk achter op de markt voor woningbouw. De vraag die er is spitst zich op grote kavels. In dit segment heeft Nijmegen weinig te bieden nu de procedure voor het bestemmingsplan voor De Grift niet is afgerond. De gesprekken met de provincie hierover worden vervolgd en de overprogrammering regionaal aangepakt via de herijking van het Regionaal Programma Werklocaties. De verwachte uitgifte van kavels door Nijmegen (incl. Bijsterhuizen) is gelet hierop verlaagd van 6 naar 4,3 hectare per jaar. Het financiële effect hiervan voor het programma Grondbeleid bedraagt ca. € 6 miljoen

(NCW) negatief.

Op het gebied van de deelnemingen is in 2015 de integratie van GEM Waalsprong afgerond en is de grex geïntegreerd met het gemeentelijk deel tot één integrale grondexploitatie Waalsprong.

De in het VGP 2016 gemelde resultaten zijn op basis van de actualiteit als volgt aangepast: et resultaat van de herzieningen van de planexploitaties bedraagt in totaal €25 nadelig.

Het nadelig resultaat bestaat uit:

1. een extra voorziening voor Bergerden vanwege het wegvallen van de bestemmingsmogelijkheid agrobusiness door provinciaal beleid (€ 6.5 miljoen) De voorziening , groot € 5,5 miljoen moet worden opgehoogd met € 6,5 miljoen om het Nijmeegse deel op te kunnen vangen (€50% = €12 miljoen). Zoals bekend was dit bedrag in het VGP opgenomen in het risicoprofiel (een verschuiving derhalve van risicoprofiel naar voorziening)
2. Een correctie op de toekomstige jaarlijkse bijdragen aan de grondexploitatie Waalsprong. Deze toekomstige bijdragen (ca € 6,7 miljoen) moeten worden beoordeeld als dekking van een voorcalculatorisch verlies en conform de BBV regels direct als voorziening worden genomen.
3. Hof van Holland: zeer recent is de Raad een ambitiedocument én de daarop gebaseerde actuele grex Waalsprong voorgelegd. Dit leidt tot een aanvullende voorziening ten laste van de saldireserve van €14,9 miljoen, conform het Raadsvoorstel voorjaar 2016.

Ten opzichte van de Stadsbegroting 2016-2019 is in het VGP 2016 het risico Waalsprong (GEM en gemeentelijk deel) en Bergerden toegenomen De overige risico's zijn iets afgenomen. Het totale risicoprofiel is daarmee gestegen t.o.v. de Stadsbegroting 2016-2019 tot € 86 miljoen.

Uit bovenstaande is te lezen dat tussen vaststelling VGP en de Stadsrekening een aantal substantiële wijzigingen in de voorzieningen Waalsprong en Bergerden verwerkt moeten worden. Het risicoprofiel neemt ten opzichte van het VGP 2016 af met ca € 21, 1 miljoen (zonder demping: Bergerden € 6.5 en Hof van Holland/Waalsprong € 14,6 miljoen).

Nijmegen omarmt de Waal

Het accent ligt bij de uitvoering van projecten die onderdeel uitmaken van het grotere kader "Nijmegen omarmt de Waal". Een opgave die bestaat uit een aantal grote gebiedsontwikkelingen, te weten: Waalsprong, Waalfront, de Oversteek en de dijkeruglegging. In de Waalsprong bouwen we nog zo'n 8.500 woningen tot medio 2027. De woningbouw in de Waalsprong is verder gegaan met de realisatie van de Grote Boel en De Stelt. De uitvoering van de Waaijer (Landschapszone) krijgt verder zijn beslag. In 2015 zijn de eerste woningen in Koningsdaal (Waalfront) opgeleverd. De dijkeruglegging heeft eind 2015 de nevengeul geopend. Oplevering van het werk is gepland in 2016.

Maatschappelijk Vastgoedprojecten

Het negatieve exploitatieresultaat en de daarmee samenhangende voorziening voor de planexploitatie ONderwijshuisvesting neemt met name toe door het toevoegen van de basisschool de Octaaf aan de planexploitatie (extra nadeel van €1,1 miljoen). In de Zomernota 2015 is voor dit bedrag al een voorziening getroffen. De overige toename, per saldo € 0,85 miljoen, bestaat onder andere uit de langere (beheer)exploitatieperiode van Streekweg 21, lagere grondopbrengsten, vertraagde gronduitgifte en hogere plan en rentekosten van de overige deelprojecten.

De nieuwbouw van de Bastei is in 2015 gestart. Er zijn meer archeologische vondsten gedaan dan verwacht. Het bouwplan wordt hier op aangepast waardoor vertraging en aanzienlijke meerkosten ontstaan.

Reserves en risicobeoordeling

Normaliter vormt het vastgestelde VGP de basis voor de Stadsrekening. In dit stadsrekeningproces zijn we geconfronteerd met ontwikkelingen ná vaststelling van het VGP 2016 die betekenis hebben voor het rekening resultaat. Hierboven is geduïd, dat de ontwikkelingen in Waalsprong (inhoud en correctie) en Bergerden (inhoud) aanleiding geven tot een substantiële aanpassing ten opzichte van het VGP 2016.

Om het overzicht te behouden, beschrijven we hieronder de stap van stadsbegroting 2016 via VGP 2016 naar de Stadsrekening 2015.

De actualisatie van het VGP (vastgesteld in het VGP 2016) heeft geleid tot het volgende:

Ten opzichte van de Stadsbegroting 2016-2019 is het risico Waalsprong (GEM en gemeentelijk deel) en Bergerden toegenomen. De overige risico's zijn iets afgenomen. Het totale risicoprofiel is daarmee gestegen t.o.v. de Stadsbegroting 2016-2019 tot € 86 miljoen. Dit hangt vooral samen met de risico's die zich voordoen bij de afzet van bedrijventerreinen woningbouw en glastuinbouw zoals dat in de planexploitaties is voorzien. Er is sprake van een toename van het risicoprofiel van de GEM Waalsprong van € 46,4 miljoen in de stadsbegroting 2016-2019 naar € 59,8 miljoen in het VGP 2016, per saldo € 13,4 miljoen. De toename van het benodigd weerstandsvermogen in de stadsbegroting met € 13,4 miljoen wordt ondermeer veroorzaakt door het vervallen van de post onvoorzien in de GREX GEM Waalsprong. Deze post is voor € 3 miljoen vrijgevallen en voor de overige € 3 miljoen toebedeeld aan diverse kostenposten in de Grex en is hiermee in zijn totaliteit niet meer beschikbaar als dekking voor de andere risico's. Daarnaast is als dekking voor het risicoprofiel van de grex in de stadsbegroting 2016-2019 de post € 6 miljoen ingezet. Deze post was echter al betrokken bij de berekening van het risicoprofiel. Verder zijn er mee- en tegenvallers in de risico's benoemd waarbij de grootste wijzigingen zich voordoen in het ontwikkelingen in zuiderveld, waterhuishouding zuidrand waalsprong en diversen in Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf.

Hierboven is reeds de dynamiek geschetst die na de actualisatie en vaststelling van het VGP is ontstaan op de volgende onderdelen:

Waalsprong: jaarlijkse gemeentelijke bijdragen worden in deze Stadsrekening omgezet in een extra voorziening. Vanwege een BBV 'stellig voornemen' moet deze jaarlijkse bijdrage worden beoordeeld als dekking van een voorcalculatorisch verlies. Ten opzichte van het VGP 2016 wordt een aanvullende voorziening Waalsprong getroffen van € 6,6 miljoen. Daar staat uiteraard tegenover dat de jaarlijkse bijdrage vervalt en in hetzelfde ritme de saldireserve kan worden gestort. Het risicoprofiel wijzigt niet door deze mutatie.

Hof van Holland: het ambitiedocument en de geactualiseerde grex leiden conform voorstel aan de Raad tot een aanzienlijke wijziging van het plan. De belangrijkste zijn een op marktinzichten en onderzoek in totaal worden er ca. 900 woningen, 10.000 m² aan commerciële voorzieningen/winkels en 4.000 m² aan werklocaties, minder gerealiseerd. De totale opbrengsten dalen met ca. € 37 miljoen. Aan de kostenkant zijn de grootste verschillen het vervallen van de bijdrage aan de onrendabele top parkeren omdat we in het plandeel Hof van Holland niet meer uitgaan van grootschalige ondergrondse/gebouwde parkeervoorzieningen (ruim € 15 miljoen) en gaan de kosten voor bouw- woonrijpmaken fors omlaag als gevolg van een extensiever woonprogramma. Bovendien zijn cultuurhistorische waarden (zoals de gedeeltelijke inpassing van de historische tuin) verwerkt. vooruitlopend op het raadsbesluit over de geactualiseerde grex. Ten opzichte van het VGP 2016 is het hierdoor ontstane nadelig resultaat € 14,9 miljoen op contante waarde. Het risicoprofiel neemt af met ca. € 14,6 miljoen.

Bergerden:

een extra voorziening voor Bergerden vanwege het wegvallen van de bestemmingsmogelijkheid agro door provinciaal beleid (€ 6,5 miljoen) In het VGP 2016 is het toekomstperspectief voor Bergerden geschetst. Het risico is geduid van het niet verkrijgen van provinciale medewerking voor de verbredingsopgave. Dan moet rekening worden gehouden met een uiteindelijk tekort van ca. € 24 miljoen, exclusief de kosten uit risico's uit overeenkomsten en verkregen subsidies ca. Dit scenario wordt nu actueel. Beide partners in de gemeenschappelijke regeling gaan een besluit voorbereiden om de GR op te heffen. Daarmee is het genoemde risico werkelijkheid geworden.

De voorziening, groot € 5,5 miljoen, moet worden opgehoogd met € 6,5 miljoen om het Nijmeegse deel op te kunnen vangen (€50% = €12 miljoen). De bestaande risicoreservering (€ 6,5 miljoen) uit het VGP 2016 kan afgeraamd worden tot nihil. Daarbij past de kanttekening, dat in het ontbindingsproces de risico's moeten worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Alsdan kan een nieuw risicoprofiel ontstaan.

Het risicoprofiel neemt ten opzichte van het VGP 2016 in totaliteit derhalve af met € 21,1 miljoen (exclusief 10% demping).

VERLOOPOVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Grondexploitaties	boekwaarde 31-12-2014	investeringen 2015	opbrengsten 2015	resultaatname 2015	boekwaarde 31-12-2015
stedelijke ontwikkelingsprojecten	-766	918	-2.022	100	-1.770
bedrijvigheidsprojecten	2.862	1.251	-697		3.416
woningbouwprojecten	323	723	-776	52	322
Herstructurering	-5.360	2.182	-2.218	250	-5.156
Stadscentrum	1.411	3.231	-2.276	850	3.217
Waalsprong totaal	250.442	425.506	-330.536		345.412
dijkteruglegging	-1.723	58.336	-56.613		0
Maatschappelijk Vastgoed	25.756	8.762	-2.400	250	32.378
Koers West	54.889	6.285	-14.439		46.735
PIO's	-801,00	129	-1.857		1.185
AF: Voorzieningen	-18.299				-60.210
Totaal	308.734	511.917	-420.634	1.502	365.527

Grondexploitaties	boekwaarde 31-12-2015	nog te realiseren lasten	nog te realiseren baten	niet in GreX*	voorziening	nog te realiseren rente voorziening	eindresultaat
stedelijke ontwikkelingsprojecten	-1.770	2.163	-403				-10
bedrijvigheidsprojecten	3.416	14.717	-11.614	-50	-3.377	-3.738	-646
woningbouwprojecten	322	1.326	-1.689				-41
Herstructurering	-5.156	6.862	-2.705	514			-475
Stadscentrum	3.217	6.236	-6.533		-2.285	-635	3
Waalsprong totaal	345.412	342.654	-618.086		-38.502	-31.478	0
dijkteruglegging	0						0
Maatschappelijk Vastgoed	32.378	26.070	-38.532	-93	-16.046	-3.777	-9
Koers West	46.735	20.273	-22.950	-47.600			-3.542
PIO's	1.185			-1.185			0
AF: Voorzieningen	-60.210						
Totaal	365.527	420.301	-701.512	-48.414	-60.210	-39.628	-4.720

*Betreft nog te realiseren opbrengsten. Deze opbrengsten zijn niet in de gemeentelijke grondexploitaties opgenomen. Gronden Koers West zijn bijvoorbeeld gronden nog in te brengen in de verbonden partij Waalfront.

Paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing

INLEIDING

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate we in staat zijn om het hoofd te bieden aan nadelen die kunnen ontstaan bij de uitvoering van onze gemeentelijke taken. Bij de stadsbegroting 2014 is een kadernota “Risicomanagement en weerstandsvermogen” door uw Raad vastgesteld. In de begroting 2016 is toegezegd dat wij een nieuwe kadernota voor zullen leggen waarin de nieuwe BBV vereisten (de boekhoudregels voor gemeenten) een plek zullen krijgen en aandacht geschonken wordt aan de manier van verwerken van winstverwachtingen van grondexploitaties. De nieuwe kadernota is bij het ter perse gaan van deze stadsrekening wel aan uw Raad aangeboden, maar heeft nog niet tot besluitvorming kunnen leiden. Om die reden is de voorliggende paragraaf nog gebaseerd op de kadernota zoals vastgesteld bij de stadsbegroting 2014. De nieuwe kadernota zal dan na besluitvorming uitgangspunt zijn voor de Zomernota 2016.

Wel hebben we in deze paragraaf aandacht geschonken aan kengetallen omdat het BBV dat voorschrijft, net zoals we dat bij de begroting 2016 al hebben gedaan. Qua vormgeving zijn we hierbij wel alvast vooruitgelopen op de vaststelling van de kadernota. Dit geeft namelijk meer inzicht dan wettelijk is voorgeschreven.

Nieuw: Zorg en Welzijn

Bij de relatie tussen risico's en benodigd weerstandsvermogen worden alle risico's in beeld gebracht, zowel planexploitaties als begrotingsrisico's. Daartegenover hebben we de saldireserve als enige reserve aangewezen als dekking voor alle risico's.

Zoals bekend zijn er met ingang van 2015 veel extra taken overgekomen naar de gemeenten waarvoor we weliswaar extra geld gekregen hebben, maar waarvan het onmogelijk is om alles in een jaar ingeregeld te hebben. Om die reden heeft uw Raad bestemmingsreserves ingesteld voor Beschermd wonen en WMO-Jeugd, zodat middelen beschikbaar blijven voor dat domein. Bij het winstbestemmingsvoorstel vragen wij u ook om de middelen die het programma niet heeft kunnen besteden in 2015 te storten in deze reserves. Hiermee wordt deze reserve een buffer voor knelpunten, maar ook voor risico's die specifiek samenhangen met de decentralisaties. Dat betekent ook dat we de saldireserve niet behoeven in te zetten voor de risico's van Zorg en Welzijn voor zover het gevolg is van de decentralisatie. Dit is een (tijdelijke) uitzondering op de gebruikelijke regel dat alle risico's gerelateerd worden aan de saldireserve. Reden voor deze keuze is:

Binnen Zorg en Welzijn richten we ons op het versterken van eigen kracht en samenredzaamheid, meer preventieve en lichte ondersteuning in plaats van direct te kiezen voor zware en dure zorg. Door deze vernieuwing en slimme inzet van middelen streven we ernaar de nieuwe taken uit te voeren voor de middelen die we ervoor krijgen. En andersom, willen we de middelen die voor zorg en ondersteuning bedoeld zijn, ook voor dit doel en voor deze doelgroepen inzetten.

Na het eerste jaar uitvoering, constateren we dat, gezien de omvang van de taken, de rijkskortingen die hierop toegepast zijn, de veranderingen die we doorvoeren en de nog korte ervaring die we hiermee opgedaan hebben, er nog de nodige onzekerheden en risico's aanwezig zijn. En dat we meer tijd nodig hebben om de sturing op de gewenste maatschappelijk effecten op efficiënte wijze goed in te regelen; maar ook om te blijven doorontwikkelen in de afschaling van zorg en ondersteuning, samen met regiogemeenten, cliëntorganisaties, zorgaanbieders en andere partners.

De reserves Wmo/Jeugd en Beschermd Wonen zijn belangrijke instrumenten om dit mogelijk te maken.

Knelpunten, risico's, incidentele meevallers en voorinvesteringen om innovatie/transformatie mogelijk te maken kunnen we door middel van deze reserves over een langere periode opvangen. En daarbij het uitgangspunt blijven hanteren dat we zorgmiddelen inzetten voor zorg en ondersteuning. Bovendien kunnen we op deze wijze dit ook transparant maken naar de gemeenteraad. Besluitvorming waarbij middelen uit deze reserves worden ingezet, vindt immers plaats door de gemeenteraad.

Onderstaand is aangegeven hoeveel middelen er beschikbaar in de saldireserve waren voor de risico's en knelpunten Zorg en Welzijn ten tijde van de stadsrekening 2014/ begroting 2016 versus de beschikbare middelen in de Zorg en Welzijn reserves.

Bedragen x € 1 miljoen	Stadsrekening 2014 / Stadsbegroting 2016	Stadsrekening 2015 (na resultaatbestemming)
Zorg & Welzijn		
Bestemde reserve Wmo-Jeugd	1,4	9,7
Bestemde reserve Wmo beschermd wonen	0	1,4
Saldireserve		
Tijdelijke bijdrages aan Zorg & Welzijn 2016 t/m 2018 totaal	6,0	0
"Terugbetalen" tijdelijke bijdrage 2019 t/m 2021 totaal	-6,0	0
Risicoprofiel aandeel Zorg & Welzijn	7,8	0

Risicobeheersing

Belangrijkste kenmerk van de risicobeheersing is dat we risico's gestructureerd inventariseren en monitoren. Belangrijkste doel van risicomanagement is risico's beter te beheersen. Doordat we ze kennen en in de gaten houden, zijn we beter in staat maatregelen te nemen om te voorkomen dat risico's werkelijkheid worden of om de financiële gevolgen te beperken. Met Monte Carlo-simulaties bepalen we vanuit de risico's het risicoprofiel. Anders gezegd, hiermee wordt bepaald hoeveel geld we beschikbaar moeten houden om de risico's als ze optreden het hoofd te kunnen bieden.

Benodigde weerstandscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we voor alle risico's uit van de uitkomst van de Monte Carlo-simulaties bij een zekerheidspercentage van 80%.

Voor de planexploitaties hanteren we eveneens een 80% zekerheid. Wel passen we hier een dempingsfactor toe van 10%, om rekening te houden met het feit dat niet alle risico's tegelijk optreden en vanwege het meerjarig, langlopend karakter van de risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat volgens de regels uit de reservepositie, de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de stille reserves. Sinds lange tijd gaan wij er van uit dat de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de stille reserves nauwelijks soelaas bieden of in elk geval niet op de korte termijn kunnen worden ingezet. Van de reservepositie kan slechts een deel beschouwd worden als vrije reserves. Immers bestemmingsreserves zijn onlosmakelijk verbonden aan het doel waarover een raadsbesluit is genomen. Bestemmingsreserves zijn daarmee slechts door middel van een nieuw raadsbesluit inzetbaar, wanneer de noodzaak zich zou voordoen. Daarmee achten wij alleen de Saldireserve direct inzetbaar als afdekking van algemene risico's. Dat houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit geheel bepaald wordt door de omvang van de Saldireserve.

RISICO'S

Inventarisatie risico's

Zoals gebruikelijk hanteren we het onderscheid tussen begrotingsrisico's en planexploitatierisico's van het Ontwikkelingsbedrijf.

Risico's Ontwikkelingsbedrijf

Een integrale herziening van de grondexploitaties heeft plaatsgevonden bij het VGP februari 2016 en daarbij zijn de risico's en eventueel noodzakelijke verliesvoorzieningen bepaald. In de stadsrekening 2015 zijn deze gegevens verwerkt. Als gevolg van actualiteiten zijn er na vaststellen van het VGP nog enkele risico's gewijzigd. In onderstaand overzicht is het verloop van risico's ten tijde van de stadsbegroting 2016, het VGP februari 2016 en de voorliggende stadsrekening 2015 opgenomen.

Project Risicoprofiel * € 1.000	Stadsbegroting 2016-2019	VGP februari 2016	Stadsrekening 2015
Waalsprong GEM	46.400	59.800	45.200
Waalsprong gemeentelijk deel	8.060	10.270	10.270
Dukenburg	230	-	-
Knoop Winkelsteeg	71	58	58
Onderwijshuisvesting	4.400	2.466	2.466
Hezelpoort parkeergarage	1.650	1.822	1.822
Spoorzone	1.500		
Dennenstraat Talent Centraal	567	225	225
Overige projecten	5.083	4.663	4.663
Waalfront	9.800	9.823	9.823
Bergerden	4.000	6.500	0
Bijsterhuizen	0	0	0
Subtotaal	81.761	95.627	74.527
Dempingsfactor	10%	10%	10%
Totaal	73.585	86.065	67.075

Het risicoprofiel in het VGP is ten opzichte van de Stadsbegroting 2016-2019 met 13,9 miljoen, voor demping, toegenomen. Het risico Waalsprong (GEM en gemeentelijk deel) en Bergerden zijn toegenomen en de overige risico's zijn iets afgenomen. De toename hangt vooral samen met de risico's die zich voordoen bij de afzet van bedrijventerreinen, woningbouw en glastuinbouw zoals dat in de planexploitaties is voorzien.

De toename van het risicoprofiel van de GEM Waalsprong van € 46,4 miljoen in de Stadsbegroting 2016-2019 naar € 59,8 miljoen in het VGP 2016, van per saldo € 13,4 miljoen wordt onder meer veroorzaakt door het vervallen van de post onvoorzien in de GREX GEM Waalsprong. Deze post is voor € 3 miljoen vrijgefallen en voor de overige € 3 miljoen toebedeeld aan diverse kostenposten in de Grex en is hiermee in zijn totaliteit niet meer beschikbaar als dekking voor de andere risico's.

Daarnaast is als dekking voor het risicoprofiel van de grex in de stadsbegroting 2016-2019 de post onvoorzien van € 6 miljoen ingezet. Deze post was echter al betrokken bij de berekening van het risicoprofiel.

Verder zijn er mee- en tegenvallers in de risico's benoemd waarbij de grootste wijzigingen zich voordoen in het ontwikkelingen in Zuiderveld, waterhuishouding zuidrand Waalsprong en diversen in Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf.

Risico Bedrijventerreinen Algemeen

De Grift

In 2015 heeft met name de discussie rondom de voortgang van Grift Noord gespeeld. De raad heeft het bestemmingsplan voor grootschalige logistiek vastgesteld. De provincie Gelderland heeft met een reactieve aanwijzing de ontwikkeling geblokkeerd. Daarmee is de beoogde uitgifte van grond, ca. 10 ha in 2016, voorlopig van de baan. Overigens was de ontwikkeling van dit gebied in de Grex Waalsprong op een veel later tijdstip ingerekend. Het gegeven dat wij een potentiële kandidaat voor dat terrein hadden, maakt dat we nu wilden ontwikkelen.

Regionaal e Programmering Werklocaties (RPW)

Nijmegen heeft samen met Arnhem en de provincie het initiatief genomen om te komen tot een actualisatie van de regionale programmering werklocaties (RPW). Hieronder vallen de bedrijventerreinen, de kantoorlocaties en de locaties voor perifere detailhandel. Zo wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke aanpak van de veronderstelde overprogrammering aan bedrijvenlocaties. We verwachten dat in het tweede kwartaal van 2016 een beslispuntennotitie (confrontatie vraag-aanbod) aan de regiogemeenten kan worden voorgelegd. Uiteindelijke besluitvorming wordt dan eind 2016 verwacht.

We zullen de ontwikkelingen De Grift afstemmen op de voortgang van besluitvorming RPW.

Bedrijventerreinen uitgifte van 6 naar 4,3 ha per jaar

Op basis van de ontwikkeling van De Grift en vooruitlopend op het RPW is onze bedrijventerrein-behoefte geactualiseerd. Op basis van het erkende Transatlantic Market groeiscenario (van de Stadsregio) is de uitbreidingsbehoefte aan bedrijventerreinen tot 2040 in beeld gebracht. Voor Nijmegen (en Wijchen) wordt van 2015 t/m 2020 dan een uitbreidingsvraag verwacht worden van gemiddeld 4,3 ha per jaar. In het VGP 2016 is een uitgebreide analyse gegeven. De raming van de uitgifte van bedrijventerreinen hebben we herzien van gemiddeld 6 hectare per jaar naar 4,3 hectare per jaar. De bedrijventerreinen De Grift, Compaq en Bijsterhuizen hebben wij in de planexploitaties vertraagd. Uitgifte van De Grift en Wolfskuilseweg zijn in tijd naar achteren geschoven. Reden hiervan is dat het bestemmingsplan nog gewijzigd moet worden. Hier wordt een nadrukkelijke koppeling met de herziening van het RPW gemaakt.

De financiële effecten van vertraging zijn verwerkt in de stadsrekening en bestaan uit de volgende onderdelen: Bedrijventerrein Compaq: de looptijd van Compaq is gewijzigd naar 2034 (was 2028), het resultaat verslechtert daardoor met € 0,7 miljoen (NCW).

De Grift: besloten is om de uitgifte van Grift Zuid/West met twee jaar te vertragen. Het resultaat verslechtert met € 2,7 miljoen (NCW).

Het vertragen van De Grift heeft als consequentie de looptijd van de grex Waalsprong moet worden verlengd met vier jaren. Dit heeft een aanvullend negatief financieel effect van € 2,6 miljoen (NCW).

Voor de planexploitatie Bijsterhuizen heeft de bijstelling geen effecten op het resultaat. Wel wordt de winstuitkering vertraagd.

- Subtotaal dus een verslechtering van € 6 miljoen (NCW). Hiervoor zijn voorzieningen getroffen binnen de betreffende planexploitaties.

Ressen

In het voorjaar 2013 is door de Raad een amendement vastgesteld mbt de ontwikkeling van grootschalige detailhandel in vlek 14. De Raad heeft het college verzocht een pauze periode in acht te nemen van 3 jaar en in die tijd afstemming te zoeken met de regiogemeenten. De Raad is wel akkoord gegaan met de realisatie van een grote bouwmarkt. Dit amendement is in de planexploitatie verwerkt door twee ontwikkelfasen te onderscheiden. Het college is in gesprek met de provincie om overeenstemming te krijgen voor de realisatie van een grote bouwmarkt op Ressen.

Hof van Holland: het ambitiedocument en de geactualiseerde grex leiden conform voorstel aan de Raad tot een aanzienlijke wijziging van het plan. De belangrijkste zijn op marktinzichten en onderzoek gebaseerde aanpassingen. In totaal worden er ca. 900 woningen, 10.000 m² aan commerciële voorzieningen/winkels en 4.000 m² aan werklocaties, minder gerealiseerd. De totale opbrengsten dalen met ca. € 37 miljoen. Aan de kostenkant zijn de grootste verschillen het vervallen van de bijdrage aan de onrendabele top parkeren omdat we in het plandeel Hof van Holland niet meer uitgaan van grootschalige ondergrondse/gebouwde parkeervoorzieningen (ruim € 15 miljoen) en gaan de kosten voor bouw- woonrijpmaken fors omlaag als gevolg van een extensiever woonprogramma. Bovendien zijn cultuurhistorische waarden (zoals de gedeeltelijke inpassing van de historische tuin) verwerkt. Overeenkomstig het raadsvoorstel over de geactualiseerde grex is de verliesvoorziening Waalsprong aangepast en kan daartegenover het risicoprofiel verlaagd worden. Ten opzichte van het VGP 2016 is het hierdoor ontstane nadelig resultaat € 14,9 miljoen op contante waarde verslechterd en neemt het risicoprofiel af met ca € 14,6 miljoen. Op het moment van schrijven van de stadsrekening 2015 is het raadsvoorstel aan uw Raad aangeboden maar is nog geen besluit genomen over dit raadsvoorstel. Het kan dus zijn dat het besluit afwijkt van datgene wat nu in de stadsrekening is verwerkt. Wij vinden de impact van dit voorstel echter zodanig groot, dat wij dit wel reeds in de stadsrekening hebben verwerkt.

Bergerden:

Voor Bergerden is een extra voorziening getroffen vanwege het wegvallen van de bestemmingsmogelijkheid agro door provinciaal beleid (€ 6.5 miljoen) In het VGP 2016 is het toekomstperspectief voor Bergerden geschetst. Het risico is geduid van het niet verkrijgen van provinciale medewerking voor de verbredingsopgave. Dan moet rekening worden gehouden met een uiteindelijk tekort van ca € 24 miljoen, exclusief de kosten uit risico's uit

overeenkomsten en verkregen subsidies ca. Dit scenario wordt nu actueel. Beide partners in de gemeenschappelijke regeling gaan een besluit voorbereiden om de GR op te heffen. Daarmee is het genoemde risico werkelijkheid geworden. In de verliesvoorziening is in deze stadsrekening dan ook rekening gehouden met het nu geraamde tekort van € 24 miljoen, waarvan Nijmegen 50% aandeel draagt. Het is het risicoprofiel opgenomen risico van € 6,5 miljoen kan hiermee vervallen. Daarbij past de kanttekening, dat in het ontbindingsproces de risico's moeten worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Alsdan kan een nieuw risicoprofiel ontstaan.

Bedrijventerreinen

De gevolgen van de aanwijzing van de provincie bij de bedrijventerreinen zijn nog niet in het risicoprofiel opgenomen. Er is nog zoveel onzekerheid op dit dossier dat het prematuur is om hiervoor een bedrag in ons risicoprofiel te benoemen. Na het zomerreces verwachten we meer inzicht te hebben op basis van het RPW (regionaal programmering werklocaties)

Het risicoprofiel neemt ten opzichte van het VGP 2016 in totaliteit derhalve af met € 21,1 miljoen (exclusief 10% demping). Afname van het risicoprofiel is het gevolg van het treffen van voorzieningen voor Bergerden en Hof van Holland en daarmee het verlagen van het risicoprofiel.

Begrotingsrisico's

Voor deze Stadsrekening hebben we de risico-inventarisatie in ons risicomanagementsysteem geactualiseerd. Deze risico-inventarisatie heeft 67 geïdentificeerde risico's opgeleverd, die voldoen aan de afgesproken criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de kans redelijk groot is dat deze zich ook daadwerkelijk manifesteren en
- waarvoor de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed of waarvoor de gemeente nog niet instaat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door maatregelen laten we buiten beschouwing. Hierbij beschouwen we de bestemmingsreserves Zorg en Welzijn als maatregel ter dekking van risico's ter zake en nemen deze risico's dan ook niet mee. Het deel van financiële risico's dat is afgedekt door verzekeringen laten we eveneens buiten beschouwing.

Hieronder geven we de top-10 met de belangrijkste risico's. In de eerste kolom geven we een korte omschrijving van het risico. Daarnaast geven we het maximale bedrag dat het risico als nadeel in de begroting tot gevolg kan hebben.

Onder 'kans' schatten we hoe groot de kans is dat het risico zich voordoet. De cijfers in deze twee kolommen kunnen niet zomaar vermenigvuldigd worden. Op basis van de geschatte kans en van het maximale bedrag voert Naris een statistische analyse uit, waarmee wij kunnen beoordelen of ons weerstandvermogen toereikend is om met een redelijke zekerheid deze risico's op te kunnen vangen.

Als een risico zich daadwerkelijk voordoet, dan zullen we eerst de directe effecten in de lopende begroting proberen op te vangen, alvorens een beroep te doen op de Saldireserve. Is er sprake van structurele effecten, dan zullen we in de volgende zomernota beleidsmaatregelen voor de nieuwe begrotingsperiode moeten voorstellen, om deze effecten op te vangen.

Risico's gemeentelijke activiteiten excl. planexploitaties en decentralisatierisico's	maximaal gevolg * € 1 milj.	kans	aandeel in risico- profiel
Onze uitgaven voor bijstandsuitkeringen (Uitkeringen op basis van Participatiewet, voormalige WWB) kunnen hoger of lager liggen dan de Rijksuitkering, als gevolg van: 1) veranderingen in het verdeelmodel/wijzigingen in financieringssystematiek, 2) onze gemiddelde prijs per uitkering, 3) ons aantal uitkeringen. De financieringssystematiek is per 2015 gewijzigd en valt voor Nijmegen ongunstig uit. Vanwege een geleidelijke invoering van deze nieuwe verdeelsystematiek wordt dit nadelige effect in de eerste jaren gedempt. Jaarlijks worden nog "verbeteringen" doorgevoerd in het model. Deze pakken in 2016 per saldo licht negatief uit voor Nijmegen waardoor ons verwachte resultaat in 2016 op voorhand lijkt uit te komen op het in deze melding afgegeven risico. Ook is bekend dat het model in 2017 verder aangepast gaat worden als wordt overgegaan op 'integrale data' (feitelijke data in plaats van schattingen). Dit kan de resultaten van de verdeling weer behoorlijk beïnvloeden. Vooralsnog is het lastig te zeggen hoe de verschillende wijzigingen voor Nijmegen zullen uitwerken. Vooralsnog passen wij de financiële risicomelding nog niet aan omdat de nadelen binnen de bestaande melding 'passen'.	5,0	70%	25,5%
Na 2015 loopt zowel de rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) van € 2,7 miljoen als de aanvulling hierop vanuit de in het bestuursakkoord G33 vastgelegde afspraken voor de voor- en vroegschool (VVE) van € 1,3 miljoen af. We verwachten vooral op het gebied van de voortzetting van de bestuursafspraken G33 een verlaging, omdat de VNG momenteel in overleg met de minister de mogelijkheden verkent tot een bredere verdeling van deze middelen over de G86-gemeenten. Hierdoor kan een significante verdunning van de beschikbare middelen ontstaan. Daarnaast is het Rijk voornemens middelen uit het gemeentefonds ten behoeve van de dekking voor het reguliere peuterspeelzaalwerk voor kinderen van werkende ouders vanaf 2016 over te hevelen naar het rijk. Dit zou betekenen dat we deze decentralisatie-uitkering van ruim € 0,2 miljoen in het kader van de Wet Oké kwijtraken	2,5	30%	5,4%
Zowel de omvang van de doelgroepen van het minimabeleid als het gebruik van de regeling is geschat. Deze prognose is moeilijk 100% op realiteitswaarde in te schatten.	1,0	70%	5,1%
Vanaf 2016 vindt de uitvoering van de WSW plaats door de Verbonden Partij MGR Rijk van Nijmegen/Werkbedrijf. In de Ontwerpbegroting 2016 van de module SW wordt een (voorlopige) aanvullende bijdrage van de deelnemende gemeenten begroot van 2,9 mln. Voor de gemeente Nijmegen gaat het dan om een bedrag van 1,5 mln. Binnen de begroting van het programma Economie en Werk zijn vanaf 2016 geen extra middelen (meer) geraamd voor de dekking van de gemeentelijke bijdrage (ad 0,7 mln ultimo 2015) in de reorganisatievoorziening van Breed.	2,2	90%	4,6%
Huisvesting niet-doorgedecentraliseerd onderwijs blijft verantwoordelijkheid gemeente. De Verordening bij deze scholen is nog actief.	2,0	30%	4,3%
De ingeslagen weg van de regionale samenwerking brengt voorbereiding- en frictiekosten met zich mee. De daadwerkelijke kosten overschrijden de begrote uitgaven.	0,6	90%	3,9%
Er doet zich een calamiteit/incident voor in relatie tot de uitvoering van vergunningverlening en handhaving.	5,0	10%	3,7%
Als gevolg van personele bezuinigingen bestaat het risico op frictiekosten. We baseren de hoogte van het risico op het aantal te bezuinigen fte in het komende jaar.	1,1	50%	3,6%
Het aantreffen van asbest in één van de gemeentelijke gebouwen.	0,5	70%	2,5%
overige 58 risico's	21,2		41,4%

Bij een zekerheidspercentage van 80% komt uit de Monte Carlo-simulaties 8,8 miljoen. Dat is lager dan in de Stadsbegroting 2016, toen we op 16,8 miljoen uitkwamen bij 80%. Het grootste verschil wordt veroorzaakt door het niet meer meenemen van de risico's beschermd wonen, jeugd en WMO. Bij de Stadsbegroting 2017 voeren we weer een actualisatie uit van alle risico's.

Benodigde weerstandscapaciteit

De risico's voor de planexploitaties zijn berekend op € 67,1 miljoen. Tellen we daar de programmarisico's van € 8,8 miljoen bij op, dan komen we op een benodigd weerstandsvermogen van € 75,9 miljoen.

Ten tijde van de stadsbegroting 2016 bedroeg de benodigde weerstandscapaciteit nog € 90,5 miljoen. De verlaging van de benodigde weerstandscapaciteit wordt voor € 8 miljoen veroorzaakt door het wegvallen van de noodzaak om de risico's zorg en welzijn binnen de saldireserve op te kunnen vangen, en anderzijds door het verlagen van de risico's planexploitaties met € 6,5 miljoen ten opzichte van de stadsbegroting.

SALDIRESERVE

De ontwikkeling van de Saldireserve laat het volgende beeld zien. We hebben al rekening gehouden met de besluitvorming tot deze stadsrekening en ook is het resultaatbestemmingsvoorstel* verwerkt.

bedragen * € 1 miljoen	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Structurele mutaties							
Behoedzame omgang financieringsresultaat		1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Voordelen 2017 en later naar saldireserve			3,6	2,7	2,7	2,7	2,7
Exploitatie KKG	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Bespaarde rente reserve	4,5	3,7	4,1	4,4	4,7	5,1	5,6
Incidentele mutaties							
Overheveling vanuit reserve Waalsprong	0,5						
Treasuryresultaat 2016		1,2					
Inzet ruimte saldireserve boven de bovengrens	-2,0						
Ingezette voordelen 2013	-1,0						
Maatwerk interventie	4,7	1,1	0,8				
Bijdrage Plein '44	-0,1						
Onderuitputting kapitaallasten 2015	0,7						
Planexploitaties VGP 2016	10,4	1,0	1,0	0,6	2,4	4,1	0,8
Rekeningresultaat 2015*	-29,4						
Toevoeging resultaat 2015 Z&W aan WMO reserves*	-9,8						
Overhevelingen							
Warmte net en bastei		-1,3					
Oveheveling GIDS naar 2015	-0,1	-0,1					
Budget mantelzorg naar 2015	-0,1						
Bluswatervoorziening naar 2015	-0,4						
ICT budget naar 2015	-0,5						
WMO onderuitputting naar 2015	-1,8						
Budget USV naar 2015	-0,3						
DU Bodem	0,2	-0,2					
Uitvoering toelage hulp bij het huishouden	0,6		-0,6				
Tijdelijke uitbreiding formatie sociale wijkteams	0,2	-0,2					
Giro	-0,4	0,4					
ICT budget naar 2016	0,5	-0,5					
Kroonjaar	-0,2	0,2					
HOV Slotemaker de Bruineweg	0,3	-0,3					
Vernieuwing website	0,1	-0,1					
Claims en verwachtingen							
Toegankelijkheid gebouwen		-0,4					
Bijdrage Koers West		-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Warmtenet 2.0		-1,0					
Watersport nevengeul		-0,5					
Reservering vakantiegeld vanuit IKB		-3,5					
Verkoop onderdeel bedrijfsafvalinzameling DAR		1,5					
Aanpassingen GREX vanuit nieuwe BBV (VGP '16)		7,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	
Mutatie saldireserve	-23,7	8,0	8,7	7,5	9,6	11,8	9,0
Totaal	53,6	61,6	70,3	77,8	87,4	99,2	108,1

De wijzigingen ten opzichte van de doorkijk in de stadsbegroting 2016-2019 betreffen:

Rekeningresultaat 2015

Ten tijde van de begroting 2016 werd nog uitgegaan van een negatief rekeningresultaat van € 5,6 miljoen. Het resultaat 2015 is uitgekomen op € 29,4 miljoen. Hierbij past de kanttekening dat van dit resultaat een bedrag van € 14,9 veroorzaakt wordt door het verhogen van de verliesvoorziening Waalsprong in verband met het aanpassen van de grex aan het ambitiedocument waarin Hof van Holland doorgerekend is. Tegelijkertijd is het risicoprofiel met nagenoeg hetzelfde bedrag afgenomen. Verder zijn bijdragen aan de Waalsprong waarvan we eerder dachten dat we die geleidelijke in de komende jaren konden doen nu gekwalificeerd als bijdragen om het verlies op te vangen. Volgens goed koopmansgebruik nemen we verliezen meteen en hebben daarom de verliesvoorziening opgehoogd met € 6,7 miljoen en de toekomstige bijdragen laten vervallen. Verder is de verliesvoorziening voor de GR Bergerden verhoogd naar € 12 miljoen, hetgeen een extra last met zich mee heeft gebracht van € 6,5 miljoen. Tegelijkertijd is het risicoprofiel met eenzelfde bedrag teruggebracht. Met deze mutaties is een bedrag van € 28,1 miljoen verklaard van het negatieve resultaat van € 29,4.

Resultaat VGP 2016

In de stadsbegroting werd nog gerekend met een voordelig resultaat uit het VGP voor het jaar 2015 van € 1,1 miljoen. Het resultaat VGP februari 2016 is uitgekomen op € 10,4 miljoen positief. Hierbij past de kanttekening dat hierin een toekomstig "rentevoordeel" is opgenomen in verband met het alvast vervangen van leningen die in komende jaren aflopen.

Dit voordeel was in de doorkijk saldireserve voor het jaar 2016 al meegenomen voor een bedrag van € 12,6 miljoen. Dit voordeel is dus al verwerkt in 2015.

Naar aanleiding van de doorrekening grexen ten tijde van het VGP 2015 is ook de reeks verwachte resultaten uit vgp voor de komende jaren aangepast.

Reserves Zorg en Welzijn

Het resultaatbestemmingsvoorstel om de programmavoordelen op Zorg en Welzijn toe te voegen aan de reserve WMO-jeugd en de reserve Beschermd wonen, maakt dat de toevoeging aan de saldireserve van dit voordeel achterwege blijft. daartegenover staan uiteraard ook geen risico's Zorg en Welzijn meer.

Hiermee is de tijdelijke bijdrage ten laste van de saldireserve vanaf 2016 welke vanaf 2019 weer inverdiend zou worden overbodig geworden. Deze lopen nu ook via de reserves Zorg en welzijn.

Maatwerkinterventie

Het sneller inverdienen van de opdracht in het kader van de maatwerkinterventie maakt dat de schuld aan de saldireserve ook sneller is afgelost.

Waalsprong jaarlijkse bijdragen

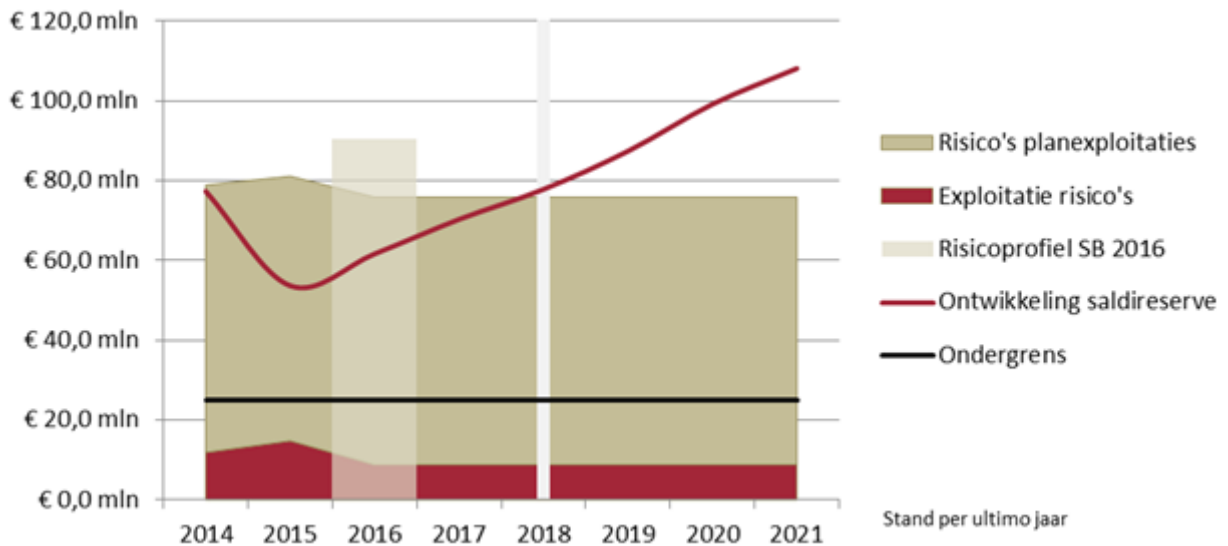
Zoals bij het rekeningresultaat uiteengezet is de jaarlijkse bijdrage aan de planexploitatie de Waalsprong omgezet in een bijdrage ineens (via de verliesvoorziening)

Aanpassing GREX vanuit nieuwe BBV

In het VGP februari 2016 is ook een berekening gemaakt van de effecten die de nieuwe BBV notitie grondexploitaties met zich mee zou brengen. De notitie was toen in concept gereed en had nog geen invloed op de Grex berekeningen per eind 2015. Inmiddels is de notitie definitief gemaakt en zal nog een nadere analyse plaatsvinden op eventuele aanpassingen. Deze lijken beperkt. Vooralsnog is in de doorkijk saldireserve rekening gehouden met de berekeningen zoals opgenomen in het VGP 2016.

WEERSTANDSVERMOGEN

De grafiek laat de verwachte ontwikkeling van het risicoprofiel in relatie tot de saldireserve zien. In de grafiek zijn ook de veranderingen in het risicoprofiel bij de Stadsbegroting 2016 en het VGP van januari dit jaar opgenomen.

Zoals bovenstaande grafiek valt af lezen wordt de gewenste 1-op-1 verhouding tussen risico's en saldireserve voor eind 2018 weer bereikt, uitgaande van de ontwikkelingen zoals nu bekend en meegenomen zijn.

Natuurlijk zijn er onzekerheden en bedreigingen die we nu nog niet voldoende kunnen kwantificeren. We noemen hier de ontwikkelingen rondom bedrijventerreinen. Door de reactieve aanwijzing van de provincie op het bestemmingsplan De Grift Noord is er een onzekere en dynamische situatie ontstaan. Op dit moment zijn we alle mogelijke sporen aan het verkennen en hebben overleg met alle betrokken partijen. Het RPW (regionaal programmering werklocaties) en de uitkomsten daarvan zijn in dit kader van belang. Wij achten het te prematuur om vooruitlopend op de nog ongewisse uitkomst extra risico's op te nemen.

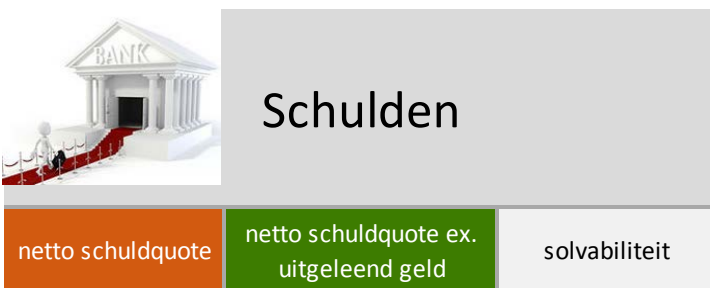
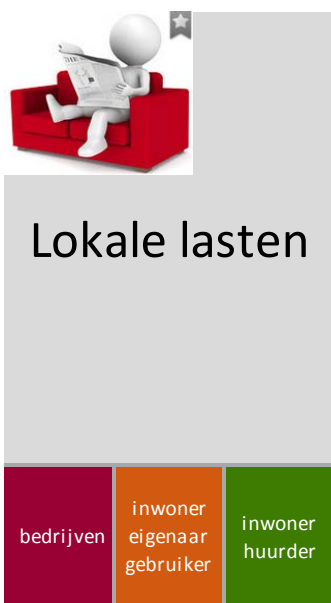
Onderstaand wordt in tabelvorm de verhouding weergegeven tussen risico's, voorzieningen en beschikbare saldireserve. Hieruit is af te lezen dat de voorzieningen voor planexploitaties in deze stadsrekening verhoogd zijn naar € 92,8 miljoen ten opzichte van € 64,4 miljoen ten tijde van het VGP. De afname van het risicoprofiel en de toename van de voorziening zijn communicerende vaten. De verliesverwachting is zodanig "hard" geworden dat het niet meer als risico beschouwd is, maar we het verlies genomen en voorzien hebben. Een voorziening mag beschouwd worden als een kist met geld waar een zeer stevig slot op zit. We moeten dit vasthouden om de verliezen te kunnen dekken.

Project Risicoprofiel * € 1.000	Risico Stadsbegroting 2016-2019	Risico VGP februari 2016	Risico Stadsrekening 2015	Voorziening VGP februari 2016	Voorziening stadsrekening 2015
Waalsprong Totaal	54.460	70.070	55.470	16.331	38.502
Dukenburg	230				
Knoop Winkelsteeg	71	58	58		
Onderwijshuisvesting	4.400	2.466	2.466	13.914	13.914
Hezelpoort parkeergarage	1.650	1.822	1.822	1.971	1.971
Spoorzone	1.500				
Dennenstraat Talent Centraal	567	225	225		
Overige projecten	5.083	4.663	4.663	2.857	2.445
Waalfront	9.800	9.823	9.823	20.433	20.433
Bergerden	4.000	6.500	0	5.514	12.200
Compacq				3.377	3.377
Bijsterhuizen	0	0	0		
Subtotaal	81.761	95.627	74.527		
Dempingsfactor	10%	10%	10%		
Totaal planexploitaties	73.585	86.065	67.075	64.397	92.843
Totaal programma's *	16.800	16.800	8.800		
Totaal	90.385	102.865	75.875		
Beschikbare Saldireserve 31-12-2015	69.100	**	53.600		
verwachte saldireserve ultimo 2016	81.200		61.600		
verwachte saldireserve ultimo 2017	86.900		70.300		
verwachte saldireserve ultimo 2018	93.100		77.800		

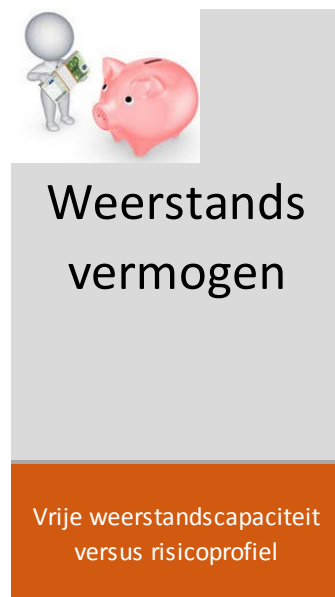
*programmarisico's vanaf rekening 2015 exclusief zorg en Welzijn; hiervoor zijn de bestemmingsreserves Z&W beschikbaar

** Bij vaststelling VGP vindt geen doorrekening plaats van de beschikbare saldireserve

KENGETALLEN

Financiële positie gemeente Nijmegen Stads- rekening 2015

 goed

 neutraal

 risicovol

Wij geven inzicht in de financiële positie door middel van een aantal kengetallen die geordend zijn naar zes (financiële) gebieden. Bij de keuze van de kengetallen zijn als eerste de financiële kengetallen gekozen die wettelijk voorgeschreven zijn. Dit is bij het kengetal aangegeven door de toevoeging BBV.

Verder zijn er financiële kengetallen opgenomen die een belangrijke rol hebben binnen onze financiële positie.

De keuze voor de gebieden en de financiële kengetallen zijn wat ons betreft dynamisch. Voorop staat dat de kengetallen een kernachtig beeld schetsen van de financiële situatie van de gemeente Nijmegen. De kengetallen die daar nu het meest voor geschikt zijn kunnen over enige tijd achterhaald zijn en kengetallen die we nu nog niet kennen kunnen in de toekomst een grote rol gaan spelen.

Ten aanzien van het waarde oordeel “de kleurtjes” die meegegeven zijn aan de kengetallen hebben wij ons over het algemeen gebaseerd op de beoordelingsmatrix van de provincie. Bij het weerstandsvermogen hebben wij de nijmeegse 1-op-1 norm aangehouden

Programma begroting

kengetal		rek. 2014	begr. 2015	rek 2015	2018
Meerjarig sluitende begroting (repressief toezicht)			nvt	nvt	
Structurele exploitatieruimte	BBV		-0,2%	-0,5%	
Structurele exploitatieruimte laatste jaar in begroting	Prov.				Nvt*

*In de begroting 2016 1,2%

Voor het financieel inzicht in de programmabegroting gebruiken we bij de begroting drie kengetallen. Bij de Stadsrekening is er maar één relevant, de “Structurele exploitatieruimte”. Dit kengetal is wettelijk voorgeschreven.

De bedoeling van dit kengetal is te laten zien in welke mate de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te betalen. Als dit niet het geval is dan ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting.

Bij het opstellen van de begroting gingen we er vanuit dat op in 2015 we een klein deel van de structurele lasten betaald werden vanuit incidentele baten. Bij het opmaken van de rekening 2015 blijkt dat het tekort niet alleen door incidentele lasten, maar ook deels door structurele lasten veroorzaakt te zijn. Ten opzichte van de begroting worden er meer structurele lasten door incidentele baten gedekt. Vandaar het verslechterde kengetal t.o.v. de begroting.

Gelet op de veranderingen in de begroting als gevolg van bijvoorbeeld bezuinigingstaakstellingen hechten wij vooral waarde aan dit kengetal in het laatste jaar van de meerjarenperiode. Hierin vinden wij in de provincie een medestander want zij hebben dit kengetal toegevoegd aan de verplicht voorgeschreven kengetal.

Op basis van de begroting 2016 was dit kengetal 1,2; volgens de kwalificaties van de provincie valt dit in de minst risicovolle categorie.

Weerstandsvermogen

kengetal		rek. 2014	begr. 2015	rek 2015	2018
Vrije weerstandscapaciteit versus risicoprofiel		0,98	0,93	0,71	1,03

Er zijn geen wettelijk voorgeschreven kengetallen voor risico's en weerstandsvermogen. Achterliggende reden hiervoor is dat gemeenten verschillend met deze begrippen omgaan.

Binnen de gemeente Nijmegen hebben juist het weerstandsvermogen en de risico's een prominente plek in de financiële sturing. In het coalitieakkoord is hierover afgesproken dat voor het einde van deze raadsperiode er een verhouding is van minimaal 1 tussen deze twee grootheden. Dit is ook de reden dat dit kengetal een plek heeft gekregen.

We gaan er vanuit dat in 2018 de vrije weerstandscapaciteit groter is dan de risico's.

Grondexploitaties

kengetal		rek. 2014	begr. 2015	rek 2015
Kengetal grondexploitatie BBV	BBV	0,40	nvt	0,46

Eén van de voorgeschreven kengetallen heeft betrekking op de grondexploitaties. Dit kengetal laat zien hoe groot de grondpositie (de waarde van alle gronden) is ten opzichte van de baten. Een hoge boekwaarde betekent dat er nog veel gronden bouwrijp gemaakt en verkocht moeten worden. De afgelopen crisis heeft ons geleerd dat daar grote risico's aan verbonden zijn.

Overigens heeft de stijging in 2015 ten opzichte van 2014 een boekhoudkundige achtergrond. Eind 2015 is namelijk de GEM Waalsprong volledige opgenomen in de gemeentelijke boekhouding. In 2014 werd de GEM Waalsprong nog gekwalificeerd als deelneming.

We kwalificeren dit kengetal zeer zeker als risicovol. Onze grondpositie is hoog, er is nog veel te ontwikkelen en te verkopen. Helaas kunnen we op korte termijn dit kengetal moeilijk verlagen. Vanuit de huidige GREX-en verwachten we dat dit kengetal in 2024 lager is dan 0,35 en in 2027 lager dan 0,2 is. Bij die waarden vallen we volgens de provincie in minder risicovolle categorieën (zie provinciale categorie indeling verderop in deze paragraaf).

Schulden

Kengetal		rek. 2014	begr. 2015	Rek 2015
Netto schuldquote	BBV	100	Nvt	96
Netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen	BBV	71	Nvt	84
Solvabiliteit	BBV	8%	Nvt	9%

Voor de schuldpositie zijn 3 kengetallen voorgeschreven. Twee relateren de schulden aan de omvang van de begroting: de netto schuldquote. De derde geeft een verhoudingsgetal tussen het eigen en vreemd vermogen: de solvabiliteit.

De achtergrond van de netto schuldquote is dat de schuld de programmaexploitatie belast met rente, hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten. Wanneer de rente gaat stijgen dan drukken de rentelasten zwaarder op de begroting. Als signaalwaarde voor de netto schuldquote wordt voor overheden in het algemeen 130% aangehouden. Komt de schuld daarboven dan is de kans reëel dat bij rentestijging de betreffende overheid in een schuldenspiraal terecht komt: er moet geleend worden om de rentelasten te kunnen betalen.

Voor een goede interpretatie van deze kengetallen is het nodig om te weten waarvoor geleend is. Het voorgeschreven kengetal "netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen" doet dit door rekening te houden met leningen die de gemeente Nijmegen verstrekt heeft aan derden.

De VNG gaat in haar "Financiële ruimte en schuldpositie" (2013) nog verder en schrijft dat voor een goede indruk van de schuld die op de exploitatie drukt deze gecorrigeerd moet worden met de uitleenquote en de voorraadquote. Hiermee wordt de schuldquote gecorrigeerd met alle uitgeleende gelden en de grondexploitaties. Als we hier mee rekening houden dan is de netto schuldquote 36%.

De derde kengetal voor de schuldpositie is de solvabiliteit. We weten eigenlijk niet goed wat we van dit kengetal moeten vinden. Dit kengetal wordt net als de netto schuldquote beïnvloed door waarvoor er geleend wordt. Bovendien wordt dit kengetal in ons geval beïnvloed door het niet activeren van onderhoudsinvesteringen. Hiervoor hebben we in 2010 in de gemeentelijke balans voor € 58 miljoen aan onderhoudsinvesteringen afgeboekt door inzet van een reserve. Onze feitelijke financiële positie is door die actie niet anders geworden, maar het heeft wel een de solvabiliteitsratio verlaagd.

Conclusie is dat onze schuldpositie voor een groot deel wordt bepaald door schulden vanuit onze grondexploitatie positie. Als het gaat om de schulden waarvan de rentelasten de programmabegroting belasten dan is die niet hoog.

Voor wat betreft de relatie tussen eigen vermogen en vreemd vermogen (solvabiliteit). Wij vinden het vooral belangrijk dat het eigen vermogen op peil is, Hierover hebben we al eerder bij het onderdeel weerstandsvermogen geschreven.

Lokale lasten

Kengetal		rek. 2014	begr. 2015	rek 2015
Bedrijven (OZB tarief)		186	Nvt	181
Lokale lasten inwoner eigenaar gebruiker (t.o.v. gemiddelde vorig jaar)	BBV	99	Nvt	101
Lokale lasten inwoner huurder (t.o.v. gemiddelde vorig jaar)		43	Nvt	36

Voor de lokale lasten is er één kengetal voorgeschreven: de gemiddelde woonlasten van woningeigenaren die tevens gebruiker zijn. De financiële achtergrond van dit kengetal is dat wanneer er laag wordt gescoord ten opzichte van het gemiddelde er ruimte is om de lokale lasten te verhogen: er is ruimte in de lokale lasten om eventuele financieel “onheil” op te vangen.

Naast het voorgeschreven kengetal hebben we een kengetal opgenomen voor de lokale lasten van een huurder en een kengetal voor het OZB-tarief van bedrijven.

Het beeld uit deze kengetallen is dat we duur zijn voor bedrijven, gemiddeld scoren voor eigenaar/gebruikers van woningen en goedkoop zijn voor huurders.

Deze uitkomsten verrassen ons niet.

Onderhoudsbudgetten

Kengetal	rek. 2014	begr. 2015	Rek 2015
Toereikende onderhoudsbudgetten	✓	✓	✓

Het niet op orde zijn van het onderhoud kan leiden tot achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud is een situatie waarbij er extra schade is ontstaan en er in enig jaar een fors beroep moet worden gedaan op financiële middelen om de schade te herstellen.

Uit de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen in de begroting blijkt dat er geen achterstallig onderhoud is. We concluderen dan ook dat de onderhoudsbudgetten toereikend zijn.

Conclusie financiële positie

Vanuit de kengetallen concluderen wij dat de begroting financieel op orde is. De samenstelling van het weerstandsvermogen beoordelen we als solide.

Onze grondpositie is hoog te noemen en een belangrijk deel van onze risico's vloeien ook voort uit de grondexploitaties. Dit is ook reden dat we dit gebied als risicovol markeren. Op korte termijn zien we geen mogelijkheden om dit kengetal te verbeteren.

Onze schuldpositie is hoog maar ligt onder de kritische grens van 130%. De schuldpositie wordt voor een groot deel bepaald door onze grondpositie. We verwachten pas een daling van de netto schuldquote wanneer onze grondpositie daalt.

In Nijmegen zijn de lokale lasten voor bedrijven hoger dan gemiddeld, voor woningeigenaar/bewoners gemiddeld en voor huurders lager dan gemiddeld.

Verwijzingen

De financiële gebieden en kengetallen worden in de verschillende delen van de Stadsbegroting uitgediept. Hieronder is aangegeven in welke onderdelen er meer informatie te vinden is.

Gebied/kengetal	
Programma begroting	Financiële begroting
Weerstandsvermogen	Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
Grondexploitaties	Paragraaf grondbeleid
Schulden	Paragraaf Financiering
Lokale lasten	Paragraaf Lokale lasten
Toereikende onderhoudsbudgetten	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Provinciale categorie indeling

De provincie gebruikt voor de uitkomsten van de kengetallen drie categorieën. Deze categorieën zijn door de provincie niet gekwalificeerd wel geeft de provincie aan dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte		Begr én MJR >0%	Begr of MJR >0%	Begr én MJR <0%
5. Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Paragraaf Financiering

HOEVEEL LENEN WE WAARVOOR?

Doel

De gemeente Nijmegen bezit gebouwen, investeert in ruimtelijke ontwikkelingsplannen en verstrekt bij uitzondering leningen. Hiervoor is geld nodig. Omdat onze eigen middelen beperkt zijn, moeten we hiervoor geld lenen. Hieronder geven we allereerst inzicht in de financieringspositie van de gemeente Nijmegen. Met dit als vertrekpunt beschrijven we vervolgens de financieringsactiviteiten in 2015. Afsluitend gaan we in op de rente en de risico's die we lopen.

Hoeveel lenen we waarvoor?

Onze behoefte aan geld ontstaat voornamelijk door investeringen. Enerzijds in materiële vaste activa zoals gebouwen, infrastructuur en riolering. Anderzijds in ruimtelijke ontwikkelingsplannen (hierna: grondexploitaties) zoals de Waalsprong en het Waalfront. Daarnaast verstrekken we bij uitzondering leningen aan derden. Dit samen veroorzaakt een geldbehoefte. Hierin voorzien we door, naast eigen reserves en voorzieningen, leningen aan te trekken.

Onderstaand overzicht komt voort uit de balans van de gemeente Nijmegen. Hierin wordt zichtbaar waarvoor we geld lenen (links) en hoeveel (rechts).

Bedragen x € 1 miljoen	Financieringsbehoefte		Financieringsmiddelen	
	1 jan '15	31 dec '15	1 jan '15	31 dec '15
Investerings in:				
Materiële vaste activa	402	402	Eigen vermogen	88 95
Grondexploitaties	319	423	Voorzieningen	71 51
Verstrekte leningen			Aangetrokken leningen	
Langlopend	222	85	Langlopend	674 723
Kortlopend	17	0	Kortlopend	140 135

Hieruit blijkt dat de aangetrokken leningen de volgende drie bestemmingen hebben:

- Investerings in materiële vaste activa.
- Grondexploitaties in eigen beheer
- Leningen aan derden

Nieuwe investeringen in materiële vaste activa kosten geld, maar ze vertegenwoordigen ook een waarde. Bij grondexploitaties gaan de kosten voor de baten uit. Zolang dit betekent dat de kosten nog niet zijn terugverdiend door verkopen moeten we deze voorfinancieren.

Een beperkt deel van de langlopende leningen (€ 723 miljoen) wordt aangetrokken om langlopende leningen te kunnen verstrekken aan derden (€ 85 miljoen). Het restant is nodig om investeringen te kunnen plegen in materiële vaste activa (55%) en grondexploitaties (45%). Naast de langlopende leningen zetten we hiervoor onze eigen reserves en voorzieningen in en trekken we ook kortlopende leningen aan met een looptijd van enkele weken. Meer dan 80% van het benodigde geld lenen we van derden.

Opvallend verschil met voorgaand jaar is de grote daling van de verstrekte langlopende leningen. Dit komt doordat de vennootschap GEM Waalsprong, waarin Nijmegen enig aandeelhouder was, is ontbonden.

De hierin opgenomen grondexploitatie is overgedragen naar de gemeente en geïntegreerd binnen ons Ontwikkelingsbedrijf. Hierdoor verstrekken we de leningen niet langer aan een derde partij, maar stellen we het geld intern beschikbaar. Ondanks dat dit het beeld in de balans verandert, heeft dit verder geen financiële consequenties.

WAT IS ER GEBEURD IN 2015?

Verstreckte leningen

Bedragen x € 1 miljoen	1 jan '15	31 dec '15	Verstrekking -/- aflossing '15
Langlopende leningen			
GEM Waalsprong C.V.	280	0	-280
Waalfront B.V.	4	0	-4
DAR N.V.	5	6	1
Woningcorporaties	45	35	-10
NUON	37	33	-3
Overige instellingen met een publieke taak	11	10	-1
	382	85	-297
Kortlopende leningen			
Waalfront B.V.	0	7	7
	0	7	7

Het wegvallen van de verstreckte leningen aan de voormalige deelneming GEM Waalsprong C.V. maakt het beeld overzichtelijker. Eind 2015 resteren de woningcorporaties en de NUON als de twee grootste posten. Beide zijn oude langlopende leningen die langzaam aflopen door tussentijdse aflossingen.

Woningcorporaties

Sinds de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in 1983 verstrekken gemeenten zelf geen leningen meer aan woningcorporaties. In plaats daarvan lenen woningcorporaties bij banken waarbij het waarborgfonds garant staat richting de bank.

NUON

De lening aan de NUON komt voort uit de verkoop van aandelen in 1998. Een deel van het geld wat aan ons verschuldigd was, is toen omgezet in een lening.

Overige instellingen met een publieke taak

In 2015 zijn geen nieuwe leningen verstrekt aan overige instellingen met een publieke taak. Door aflossingen op bestaande leningen staat nu nog € 10 miljoen open.

Waalfront

De lening aan de vennootschap Waalfront B.V. was langlopend, maar is in 2015 omgezet naar een rekening-courant. De gemeente maakt de gronden bouwrijp en draagt deze vervolgens over aan deze publiek-private samenwerking waarin Nijmegen voor 50% deelneemt. Het verschuldigde bedrag wordt niet direct betaald, maar verwerkt in de rekening-courant positie. Waalfront B.V. lost tussentijds af met de inkomsten uit verkopen.

Opgenomen leningen

LANGLOPENDE LENINGEN

De schuldpositie van de gemeente Nijmegen bestaat uit langlopende (85%) en kortlopende leningen (15%). De totale schuldpositie ligt eind 2015 met € 858 miljoen, na een tijdelijke daling vorig jaar, weer in lijn met het niveau van eind 2013 (€ 841 miljoen). De tijdelijke daling in 2014 was hoofdzakelijk het gevolg van een voorschot van ongeveer € 100 miljoen van Rijkswaterstaat voor uitgaven binnen het project Dijkteruglegging. Omdat een deel van dit geld eind 2014 nog niet was uitgegeven, hoefde de gemeente langlopende leningen die in 2014 afliepen niet meteen te vervangen. In het eerste kwartaal van 2015 hebben we alsnog vervangende leningen afgesloten bij pensioenfondsen, provincies en de Bank Nederlandse Gemeenten.

Grondexploitaties

Van de langlopende leningen die we aantrekken stellen we een groot deel beschikbaar aan ons Ontwikkelingsbedrijf. Eind 2015 ging dit om € 367 miljoen (eind 2014: € 94 miljoen). Deze stijging is het gevolg van de ontbinding van de deelneming GEM Waalsprong en de integratie van deze grondexploitatie binnen ons Ontwikkelingsbedrijf. Het project Waalsprong heeft daarmee nu een aandeel van 75% in het onderhanden werk van de grondexploitaties en de leningen die we daarvoor aantrekken. Daarnaast heeft het project Waalfront een aandeel van 15%.

Toekomstige leningen Waalsprong

In de zomer van 2015 hebben we voor de grondexploitatie Waalsprong nu alvast een aantal leningen vervangen. De nieuwe leningen gaan pas in als de bestaande aflopen. De bedongen rente van gemiddeld 1,5% ligt veel lager dan de geschatte rente van 3,5% waarmee anders gerekend wordt voor toekomstige financieringsbehoeftes. Dit had een positief effect van € 12,6 miljoen op het verwachte verlies en daarmee de verliesvoorziening.

KORTLOPENDE LENINGEN

Tijdelijke tekorten worden opgevangen met kasgeldleningen met een looptijd van enkele weken. Via geldmakelaars sluiten we deze af bij verzekeraars, pensioenfondsen en provincies. Hierbij houden we rekening met de wettelijke (kasgeld)limiet die de omvang van deze leningen maximeert (limiet 2015: € 67 miljoen). Dit om de gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Eind 2015 overschrijden we tijdelijk de limiet, zoals blijkt uit de bijlage 'Leningen limiet kasgeld'. Dit mag zolang je dit binnen twee kwartalen herstelt.

RENTE & RISICO'S

De rente is in 2015 historisch laag gebleven. Dit komt grotendeels door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Enerzijds brengt zij door het opkopen van staatsobligaties meer geld in omloop. Het grotere aanbod drukt de waarde van geld en daarmee de kosten van het lenen van geld. Anderzijds laat de ECB banken rente betalen als deze geld stallen bij de ECB. Hiermee is bij kortere looptijden een omgekeerde wereld ontstaan. Niet degene die geld leent betaalt rente, maar degene die het geld verstrekt. Door aangescherpte eisen moeten banken hun geld meer beleggen bij partijen met een laag risicoprofiel. Door de hoge kredietwaardigheid van de Nederlandse staat lenen gemeenten goedkoop. Bij kasgeldleningen met een looptijd van enkele weken kregen wij er daarom steeds geld bij. Hier hebben we maximaal van geprofiteerd, binnen de wettelijke kasgeldlimiet. Dit heeft geleid tot rentevoordelen die we in de zomernota hebben gemeld.

De gemeente maakt gebruik van leningen die pas aan het einde van de looptijd moeten worden afgelost. Als een lening afloopt moeten we deze meestal vervangen. Het risico bestaat dat de rente op dat moment hoog is. Om dit risico te beperken spreiden we meerjarig de momenten waarop leningen aflopen.

Hiertoe variëren we in looptijden van 1 tot 10 jaar. Bij elke looptijdkeuze kijken we ook naar de renteontwikkeling. Wettelijk is de totale aflossing in een jaar gemaximeerd op 20% van het begrotingstotaal. De gemeente blijft ruimschoots onder deze renterisiconorm, zoals blijkt uit de bijlage 'Leningen norm renterisico'.

Het risico dat partijen waaraan we geld hebben verstrekt hun rente en aflossing niet meer kunnen betalen wordt zoveel mogelijk beperkt. Bij de aanvraag beoordelen we of een instelling een gezonde financiële positie heeft en de rente en aflossing kan blijven betalen. Daarnaast vragen we bij een onderpand om een hypotheekrecht en betrekken we waar mogelijk een waarborgfonds. Door een borgstelling van een waarborgfonds wordt het verlies bij het afboeken van een lening gedeeld.

De oude leningen aan woningcorporaties (eind '15: € 35 miljoen) zijn volledig geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Sinds 1983 loopt dit niet meer direct via de gemeente. In plaats daarvan staat het waarborgfonds garant voor leningen van banken aan woningcorporaties. Gemeenten en het Rijk nemen samen wel een achtervangpositie in richting het WSW. Hier is echter nog nooit een beroep op gedaan, zelfs niet toen Vestia in 2012 in financiële problemen kwam.

Leningen aan sportclubs worden voor 50% geborgd door de Stichting Waarborgfonds Sport.

In 2015 zijn de gemeentelijke afspraken met scholen over onderwijshuisvesting geëvalueerd. In de onderhandeling heeft de gemeente toegezegd voortaan garant te staan als schoolbesturen bij de Nederlandse staat een lening afsluiten voor nieuwbouw of renovatie. Voorwaarde is wel dat schoolbesturen financieel op orde zijn en we dit kunnen blijven volgen. Als een school de rente en/of aflossing niet betaalt, kan de staat eisen dat wij dit doen. In 2015 hebben we aan 3 scholen garanties verstrekt voor een totaalbedrag van € 27,5 miljoen.

Jaarrekening

 INHOUD

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1 mln

V = Voordeel / N = Nadeel

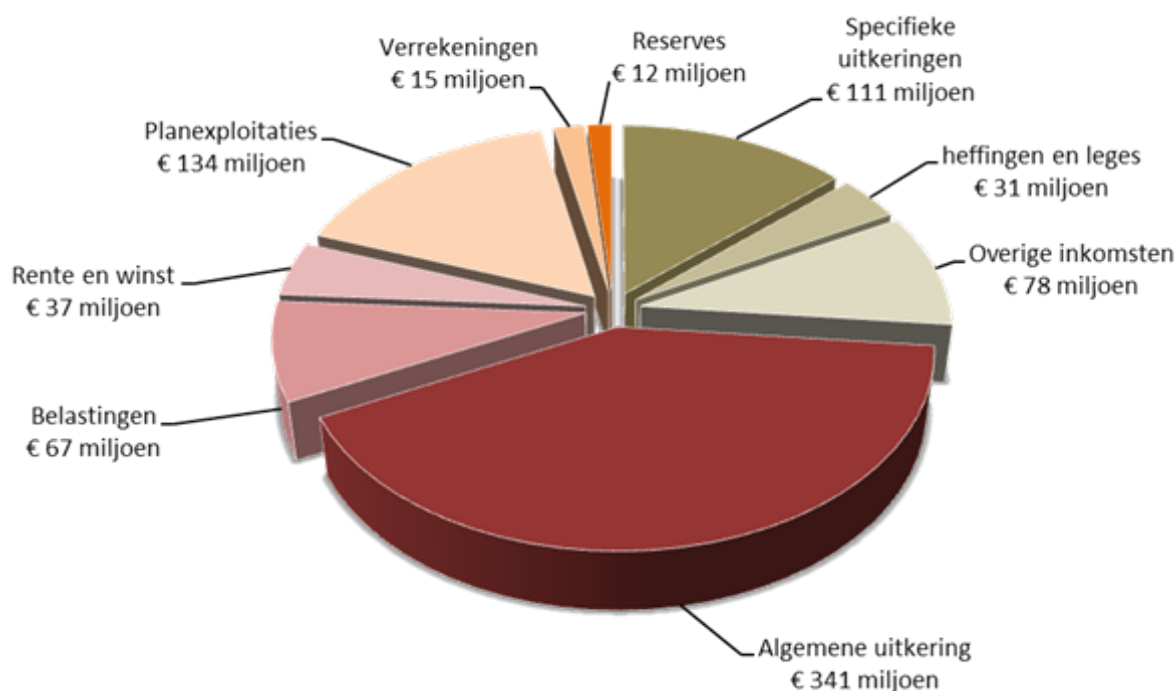
	Begroting 2015			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van lasten en baten												
Bestuur en Middelen	53,5	416,4	-362,9 V	42,2	447,6	-405,4 V	44,0	448,2	-404,1 V	-1,9	-0,6	-1,3 N
Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing	28,0	3,0	25,0 N	28,7	3,5	25,2 N	28,3	2,8	25,5 N	0,4	0,7	-0,3 N
Dienstverlening & burgerzaken	7,2	4,1	3,2 N	7,2	3,7	3,5 N	7,2	3,8	3,5 N	0,0	0,0	0,0 V
Duurzaamheid	9,2	0,8	8,4 N	11,2	1,6	9,6 N	11,4	1,5	9,8 N	-0,2	0,0	-0,3 N
Economie en Werk	52,7	43,1	9,6 N	53,7	5,3	48,4 N	57,8	8,3	49,5 N	-4,0	-3,0	-1,1 N
Grondbeleid	107,8	103,0	4,7 N	107,9	102,9	5,0 N	158,6	138,9	19,6 N	-50,7	-36,1	-14,7 N
Inkomen & Armoedebestrijding	144,4	113,3	31,1 N	146,5	114,0	32,5 N	138,6	101,1	37,5 N	7,9	12,9	-5,0 N
Mobiliteit	19,8	16,6	3,2 N	19,7	17,8	1,8 N	19,4	17,9	1,5 N	0,3	-0,1	0,4 V
Onderwijs	29,2	3,4	25,7 N	32,7	6,5	26,2 N	32,4	6,5	25,9 N	0,3	0,0	0,3 V
Openbare ruimte	61,7	27,2	34,6 N	65,6	30,2	35,4 N	67,2	31,6	35,6 N	-1,6	-1,4	-0,2 N
Sport en Accommodaties	68,3	41,7	26,6 N	46,1	18,0	28,1 N	47,3	23,2	24,2 N	-1,3	-5,1	3,9 V
Stedelijke ontwikkeling	6,0	4,8	1,1 N	5,9	4,4	1,5 N	6,1	4,6	1,6 N	-0,2	-0,1	-0,1 N
Veiligheid	14,9	0,3	14,6 N	15,5	0,2	15,3 N	20,2	5,3	15,0 N	-4,8	-5,1	0,3 V
Wijkontwikkeling	5,0	0,4	4,6 N	5,0	0,4	4,6 N	5,1	0,4	4,6 N	-0,1	-0,1	0,0 N
Wonen	1,0	0,3	0,7 N	1,3	0,3	1,0 N	1,4	0,2	1,1 N	-0,1	0,0	-0,1 N
Zorg en Welzijn	170,7	4,0	166,7 N	192,4	20,2	172,3 N	182,5	19,9	162,5 N	10,0	0,2	9,8 V
Saldo van lasten en baten	779,2	782,4	-3,2 V	781,4	776,4	5,0 N	827,5	814,2	13,3 N	-46,1	-37,8	-8,3 N
Bestuur en Middelen	8,3	3,7	4,6 N	9,0	7,8	1,2 N	11,3	7,8	3,5 N	-2,3	0,0	-2,3 N
Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing	0,0	0,0	0,0 V	0,6	0,4	0,2 N	0,8	0,4	0,3 N	-0,2	0,0	-0,2 N
Dienstverlening & burgerzaken	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 V
Duurzaamheid	0,0	1,1	-1,1 V	0,2	1,2	-0,9 V	0,2	1,3	-1,1 V	0,0	-0,2	0,2 V
Economie en Werk	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	1,1	-1,1 V	0,0	-1,1	1,1 V
Grondbeleid	0,2	0,2	0,0 N	0,2	0,2	0,0 N	10,6	0,2	10,4 N	-10,3	0,0	-10,3 N
Inkomen & Armoedebestrijding	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 V
Mobiliteit	0,1	0,5	-0,4 V	0,0	0,5	-0,5 V	0,3	0,5	-0,1 V	-0,3	0,0	-0,3 N
Onderwijs	0,0	0,0	0,0 V	0,0	0,0	0,0 V	0,0	0,0	0,0 V	0,0	0,0	0,0 V
Openbare ruimte	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 V
Sport en Accommodaties	0,4	0,4	-0,1 V	0,4	0,3	0,0 N	4,0	0,3	3,7 N	-3,6	0,0	-3,6 N
Veiligheid	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 V
Wijkontwikkeling	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,0	0,0 V
Wonen	0,0	0,0	0,0 N	0,0	0,2	-0,2 V	0,2	0,3	-0,2 V	-0,2	-0,2	0,0 V
Zorg en Welzijn	0,0	0,0	0,0 N	0,7	0,0	0,7 N	0,7	0,0	0,7 N	0,0	0,0	0,0 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	9,0	5,9	3,1 N	11,2	10,6	0,6 N	28,1	12,1	16,0 N	-16,9	-1,5	-15,5 N
Resultaat	788,2	788,3	-0,1 V	792,5	787,0	5,6 N	855,6	826,2	29,4 N	-63,0	-39,2	-23,8 N

ANALYSE VERSCHILLEN

In het jaarverslag wordt per programma aangegeven wat het heeft gekost. Hierin wordt de rekening afgezet tegen de begroting na wijziging. Verschillen worden toegelicht.

Het hoofdstuk 'financieel beeld' in het jaarverslag bevat een totaalanalyse gemeentebreed.

WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

Gemeentefonds € 341 miljoen

De belangrijkste inkomstenbron is het Gemeentefonds. Via dat fonds geeft het Rijk aan de gemeente middelen om de gemeentelijke taken uit te kunnen voeren. De keuze hoe de gemeente dit geld besteedt, is aan de gemeenteraad. Ten opzichte van vorig jaar is het gemeentefonds fors toegenomen vanwege de toevoeging van de middelen voor de 3D's.

Planexploitaties € 134 miljoen

De boekhoudregels schrijven voor dat alle baten en lasten via de programma's worden verantwoordt, dit geldt ook voor de uitgaven en inkomsten die in een jaar worden gedaan voor planexploitaties. Afgelopen jaar is vooral veel geld uitgegeven en ontvangen voor de Dijkteruglegging.

Specifieke uitkeringen € 111 miljoen

Van diverse Ministeries krijgen we geld voor speciale taken en projecten. Dit geld is specifiek bestemd voor het aangegeven doel en kan niet aan iets anders worden besteed. De bijdrage voor het verstrekken van uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand (Wwb) en de bijdrage voor de WSW maken het grootste deel uit van dit bedrag. Ook provinciale subsidies zijn onder specifieke uitkeringen meegenomen.

Overige inkomsten € 78 miljoen

Drie grote inkomsten bronnen die onder de overige inkomsten vallen zijn de huren die wij ontvangen van ons vastgoed, de parkeerinkomsten en eigen bijdrage voor bijvoorbeeld zorg. De overige inkomsten zijn te relateren aan specifieke activiteiten binnen programma's en maken daarom geen deel uit van de algemene dekkingsmiddelen.

Belastingen € 67 miljoen

Belastingen zijn vrij besteedbaar en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Verreweg het grootste deel bestaat uit de opbrengsten vanuit de OZB (Onroerend Zaak Belasting), in 2015 was dit in totaal, voor woningeigenaren en bedrijven, meer dan € 65 miljoen.

Rente € 37 miljoen

Onder deze categorie rekenen we de rente op onze reserves, toegerekende rente op onze investeringen, rente op uitgezette leningen en de dividenden. Tegenover de rente opbrengsten staan de rente kosten. Deze waren in 2015 € 24 miljoen.

Het resultaat wordt voor een deel toegevoegd aan de saldireserve en voor een deel gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Heffingen en leges € 31 miljoen

Heffingen en leges zijn opbrengsten zijn verbonden met het leveren van bepaalde producten en diensten en mogen maximaal kostendekkend zijn. De twee grootste zijn de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

In de paragraaf lokale lasten is een volledig overzicht opgenomen van de ontvangen belastingen, heffingen en leges.

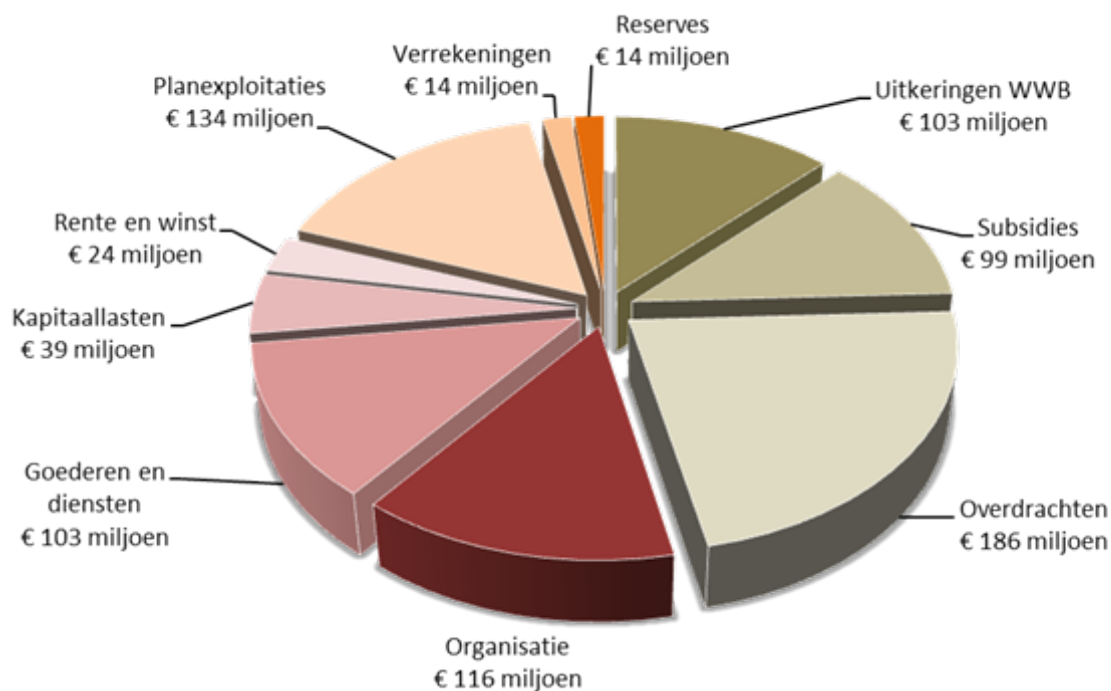
Verrekeningen € 15 miljoen

In onze begroting worden op een aantal plaatsen bedragen verrekend tussen programma's en producten. Het gaat dan om beleidsproducten die een bijdrage leveren aan andere producten c.q. programma's.

Reserves € 12 miljoen

Uit de reserves hebben we in 2015 € 12 miljoen onttrokken. In de paragraaf Incidentele baten, lasten en reservemutaties in de Jaarrekening is een overzicht opgenomen van alle reservemutaties.

WAAR GAAT HET GELD NAARTOE?

Overdrachten € 186 miljoen

Het grootste deel van de overdrachten bestaan uit bijdragen aan verbonden partijen zoals de regionale brandweer, MGR-Werkbedrijf (inclusief <BREED>), GGD en ODRN. Verder vallen hieronder de verstrekkingen bijzondere bijstand en verstrekkingen vanuit het programma Zorg & Welzijn. Een andere grote post is de vergoedingen onderwijshuisvesting die wij verstrekken aan schoolbesturen.

Planexploitaties € 134 miljoen

Bij de opbrengsten is aangegeven dat we volgens de boekhoudregels de inkomsten en uitgaven aan grondexploitaties in de programmabegroting moeten verantwoorden. In 2015 werden de uitgaven voornamelijk gedaan voor het project Dijkteruglegging.

Organisatie € 116 miljoen

De totale kosten van de gemeentelijke organisatie bedragen € 116 miljoen. Hieronder vallen de loonkosten van de ambtenaren en de bestuurders en de kosten om de eigen organisatie te laten functioneren zoals huisvesting en ICT. In deze post zijn niet de kosten van de medewerkers opgenomen die werken aan investeringsprojecten en planexploitaties.

Uitkeringen WWB € 103 miljoen

Aan lasten voor de WWB uitkeringen hebben we in 2015 € 103 miljoen uitgegeven.

Goederen en diensten € 103 miljoen

Onder goederen en diensten wordt alles geboekt wat anderen tegen onze betaling in opdracht uitvoeren of leveren. Deze kostenpost wordt grotendeels bepaald door de programma's Openbare Ruimte, Sport en Accommodaties, Mobiliteit en Economie & Werk. Het gaat dan om trajecten voor uitstroom en participatie, contract met de DAR, onderhoud aan wegen en beheer en onderhoud van accommodaties.

Subsidies € 99 miljoen

In 2015 is er € 99 miljoen aan subsidies uitbetaald. Jaarlijks verschijnt het "Uitvoeringsprogramma Subsidies" waarin is opgenomen aan wie wij subsidies verstrekken.

Kapitaallasten € 39 miljoen

Kapitaallasten bestaan uit rente en de afschrijvingslasten van onze gereed gekomen investeringen. Het gaat hier om de kapitaallasten van onze beleidsinvesteringen. De kapitaallasten vanuit de investeringen ten behoeve van onze organisatie zijn onder de post "organisatie" opgenomen.

Rente en winst €24 miljoen

Aan rentelasten is in 2015 € 24 miljoen gerealiseerd. Het gaat hier om de rente die we moeten betalen aan leningen die we bij derden hebben afgesloten en de toerekening van rente aan eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente reserves).

Verrekeningen € 14 miljoen

Bij de inkomsten hebben we aangegeven dat er bedragen worden verrekend tussen producten en programma's. Naast een opbrengst levert dit ook een last op.

Reserves € 14 miljoen

In 2015 is er exclusief stortingen vanuit het programma Grondbeleid en de winstbestemming € 14 miljoen toegevoegd aan de reserves. In de paragraaf Incidentele baten, lasten en reservemutaties is een overzicht opgenomen van alle stortingen.

ONVOORZIEN

Voor onvoorziene kosten was € 441.000 geraamd. Met de nota Slotwijzigingen (Raadsbesluit 161/2015) heeft uw Raad besloten 3 ton aan te wenden voor de noodopvang van vluchtelingen in Heumensoord. Het restant van € 141.000 is niet aangesproken en valt dus vrij als voordeel ten opzichte van de begroting.

RESULTAAT(BESTEMMING) NA MUTATIES RESERVES

Resultaat, reserves en bestemming

Bedragen x € 1 miljoen		Programma		
Rekeningresultaat 2015				
werkelijke lasten			827,5	
werkelijke baten			814,2	
Saldo van lasten -/- baten			-13,3	N
Stortingen en onttrekkingen reserves volgens begroting na wijziging (per saldo storting)			0,6	S
Resultaat na reservemutaties begroting			-13,9	N
<i>Stortingen en onttrekkingen niet begroot (per saldo storting)</i>			<i>O = onttrekking / S = storting</i>	
a Hogere onttrekking uit de reserve 'Groen in de w-wijken' voor de aanleg van groen	Duurzaamheid		0,2	O
b Hogere storting in saldireserve vanuit maatwerkinterventie	Bestuur & Middelen		-2,3	S
c Hogere voeding van de bestemmingsreserve Bereikbaarheidsfonds met een parkeerbijdrage	Mobiliteit		-0,3	S
d Hogere storting in reserve 1%-regeling Beeldende kunst	Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing		-0,2	S
e Onttrekking uit de bestemmingsreserve gesubsidieerde arbeid	Economie en Werk		1,1	O
f Storting positief resultaat VGP (raadsbesluit 16 maart 2016) in saldireserve	Grondbeleid		-10,3	S
h Vrijval onderhoudsvoorzieningen en storting in bestemmingsreserves	Sport en Accommodaties		-3,6	S
			-15,5	S
Resultaat na reservemutaties besluitvorming over 2015			-29,4	N
Voorstel bestemming resultaat				
Nadelig jaarrekeningresultaat onttrekken aan de saldireserve.			-29,4	
Voordelig programmaresultaat Zorg & Welzijn storten in bestemmingsreserves door onttrekking uit de saldireserve				
Wmo-jeugd			8,4	
Wmo beschermd wonen			1,4	
Onttrekking uit saldireserve			-9,8	
			-29,4	N

In de jaarrekening staat het overzicht van baten en lasten. Om te komen tot het rekeningresultaat over 2015 beginnen we met de werkelijke opbrengsten (baten) en kosten (lasten). Dit leidt in 2015 in eerste instantie tot een tekort van € 13,3 miljoen. De oorzaken zoals genoemd in het onderdeel 'resultaat en afwijking' liggen hieraan ten grondslag.

Naast deze stromen in 2015 hebben we de gemeentelijke reserves. Door hieruit geld te onttrekken kunnen activiteiten in 2015 worden bekostigd. Of we kunnen ervoor kiezen om hierin te storten voor de toekomst.

In de begroting maken we een schatting van de stortingen en onttrekkingen. Door een onttrekking van per saldo € 0,6 miljoen komt het negatieve resultaat hierna op € 13,9 miljoen.

Stortingen en onttrekkingen niet begroot

Daarna volgende de stortingen en onttrekkingen die niet waren begroot, maar waartoe wel is besloten.

Allereerst de stortingen en onttrekkingen in bestemmingsreserves waarbij de omvang afwijkt van de schatting, omdat de exacte omvang pas na afloop van het jaar kan worden bepaald **(a t/m e)**. Deze verwerking is conform de door de Raad vastgestelde spelregels van de betreffende reserves.

Uit de Voortgangsrapportage Grote Projecten 2016 (VGP) bleek een positief resultaat van € 10,3 miljoen **(f)**, als gevolg van een lagere verliesvoorziening voor de Waalsprong. Dit was vooral te danken aan toekomstige 'rentevoordelen' die we hebben behaald door leningen die de komende jaren aflopen alvast te vervangen. Doordat besluitvorming heeft plaatsgevonden via het vaststellen van het VGP is dit (positieve) resultaat direct in onze saldireserve gestort.

Tot slot hebben we geconstateerd dat de 'Onderhoudsvoorziening voor panden' meer het karakter heeft van een bestemmingsreserve. Reden is dat het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het jaarlijks beschikbare budget. Dit terwijl bij een egalisatievoorziening de uitgaven normaal fluctueren op basis van het beschikbare onderhoudsplan. Een 1-op-1 aansluiting tussen de hoogte van de voorziening en het onderhoudsplan valt daarom niet maken. Daar komt bij dat de buitensportaccommodaties niet zijn meegenomen bij een aanbestedingsprocedure voor het onderhoud van gemeentelijke panden. Het gevolg hiervan is dat de gemeente het onderhoud voor de buitensportaccommodaties zelf doet, terwijl dit voor de overige panden is uitbesteed. Om beide redenen wordt voorgesteld om de voorzieningen vrij te laten vallen, waarna het geld kan worden gestort in een tweetal nieuwe bestemmingsreserves **(h)**.

Door een niet begrote storting van per saldo € 15,5 miljoen stijgt het negatieve resultaat naar € 29,4 miljoen.

Voorstel bestemming resultaat

Per saldo zien we bij Zorg & Welzijn over 2015 een overschot van € 9,8 miljoen (5,6 % van de totale begroting). Dit overschot kunnen we niet naar komende jaren doortrekken. Er zijn voor de komende jaren risico's te verwachten gezien de geschetste financiële ontwikkeling bij de nieuwe Wmo en Jeugdhulp. Hoewel er nog geen sprake is van een stabiel financieel beeld kunnen we wel in de tijd gaan sturen en bijsturen dankzij de in de Stadsbegroting 2015 ingestelde bestemmingsreserves Wmo-Jeugd en Wmo beschermd wonen. Bij het instellen van beide reserves in de Stadsbegroting 2015 is deze splitsing gemaakt omdat de gemeente Nijmegen beschermd wonen uitvoert als centrumgemeente.

Om zichtbare knelpunten en risico's in de toekomst te kunnen opvangen stelt ons College voor om het programmaoverschot bij Zorg & Welzijn te storten in de bestemmingsreserves Wmo-Jeugd (bijna € 8,4 miljoen) en Wmo beschermd wonen (€ 1,4 miljoen). Dit conform afspraken in het Coalitieakkoord. Deze buffers zorgen er ook voor dat we hiervoor geen beroep hoeven te doen op de saldireserve.

INCIDENTELE BATEN, LASTEN EN RESERVEMUTATIES

Conform het BBV vermelden we de overzichten 'Incidentele baten en lasten' en 'Incidentele reserve mutaties'.

Overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000,-	programma	2015
Incidentele lasten		
Tijdelijke noodopvang Vluchtelingen Heumensoord	Zorg en Welzijn	300
Onderzoek exit scenario Bergerden	Grondbeleid	6.686
Toekomstige bijdrages Waalsprong omgezet in voorziening	Grondbeleid	6.455
Aanpassen programmering Hof van Holland (Waalsprong)	Grondbeleid	14.899
Ophogen voorziening wethouderspensionen	Bestuur en Middelen	916
OZB niet-woningen compromissen	Bestuur en Middelen	2.400
Totaal incidentele lasten		31.656

Incidentele baten

Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP) 2016	Grondbeleid	10.338
Vangnetuitkering Participatie	Inkomen & Armoedebestrijding	700
BTW meevaller voorgaande jaren	Bestuur & Middelen	600
Vrijval voorziening ruiming explosieven	Grondbeleid	2.800
Verkoop panden en terreinen (netto-resultaat)	Sport en accommodaties	670
Totaal incidentele baten		15.108

Overzicht incidentele reservemutaties

Incidentele onttrekkingen en toevoegingen reserves

Bedragen x € 1.000,-	Programma	Reserve	2015
Incidentele stortingen in 2015			
Maatwerk interventie	Bestuur en Middelen	Saldireserve	4.737
Opheffen reserve Waalsprong	Saldireserve	Saldireserve	482
Planexploitaties	Grondbedrijf	Saldireserve	10.556
Mutaties 1% regeling op basis Slotwijziging 2015	CCC	1% regeling beeldende kunst	172
Melding Slotwijziging 2015	div.programmas	ISV	750
Onderuitputting kapitaallasten	Bestuur en Middelen	Saldireserve	700
Budgetoverhevelingen van 2015 naar 2016	div.programmas	Saldireserve	1.810
Totaal incidentele stortingen in 2015			19.207
Bestemming resultaat 2014			
Storting rekeningresultaat 2014 (winstbestemming)	Bestuur en Middelen	Saldireserve	8.729
Storting rekeningresultaat 2014 (winstbestemming)	Bestuur en Middelen	WMO-jeugd	1.374
			10.103
Totaal incidentele stortingen inclusief resultaatbestemming 2014			29.310

Onttrekkingen

Bijdrage tbv voorz.plan Waalsprong	Bestuur en Middelen	Waalsprong	715
Opheffen reserve Waalsprong	Bestuur en Middelen	Waalsprong	482
Inzet reserve Groen in Woonwijken	Duurzaamheid	Groen in W-Wijk	1.098
Bijdrage plein '44	Mobiliteit	Saldireserve	70
Inzet ruimte boven Saldireserve PN'13	Bestuur en Middelen	Saldireserve	2.000
Verm. afbouw Huishoudelijk hulp	Bestuur en Middelen	Saldireserve	1.000
Planexploitaties	Grondbeleid	Saldireserve	174

Budgetoverhevelingen van 2014 naar 2015	div.programmas	Saldireserve	3.109
Overhevelingen van 2016 naar 2015: GIRO, Kroonjaar	div.programmas	Saldireserve	525
Mutaties 1% regeling op basis Slotwijziging 2015	CCC	1% regeling beeldende kunst	138
Melding Slotwijziging 2015	div.programmas	ISV	485
Melding Slotwijziging 2015	CCC	Focus Citymarketing	170
Verrekening 2015	Economie en werk	Gesubsidieerde arbeid	1.116
Besteed en opgeheven conform besluit 104/2013	Wonen	Volkshuisvesting	199
Totaal incidentele onttrekkingen			11.281
Totaal incidentele mutaties reserves			18.029

STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

Bedragen x € 1.000,-	Programma	Reserve	2015
Stortingen			
Bespaarde rente reserves	Bestuur en Middelen	Saldireserve	4.533
Voeding parkeerbijdrage	Mobiliteit	Res. Bereikbaarheid	332
Duurzaamheid Vastgoed	Sport en accommodaties	Reserve Duurzaamheid	364
Totaal structurele stortingen			5.229
Onttrekkingen			
Exploitatie Keizer Karel Garage	Bestuur en Middelen	Saldireserve	396
Egalisatie kapitaallasten	div. programma's	Reserve afschrijvingen	59
Onderwijshuisvesting	Onderwijs	Res. Onderwijshuisvesting	44
Duurzaamheid Vastgoed	Sport en accommodaties	Reserve Duurzaamheid	274
Totaal structurele onttrekkingen			773
Totaal structurele reserve mutaties			4.456

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

In het kader van de Wet Normering Topinkomens die in werking is getreden per 1 januari 2013, zijn wij verplicht om gegevens van aangewezen topfunctionarissen, i.c. de gemeentesecretaris en de griffier te vermelden, ook wanneer zij beneden de norm worden betaald. In Nijmegen blijven deze functionarissen onder de norm en worden dus enkel en alleen op grond van wettelijke voorschriften vermeld.

Voor het overige hebben wij geen(top) functionarissen boven norm in dienst.

Naam	mevrouw M. Heffels
Functie:	Griffier
Beloning	€ 68.070
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 0
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 15.843
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 1 maart 2015, 36 uur per week
Totaal	€ 83.913
Naam	de heer B. van der Ploeg
Functie	Gemeentesecretaris
Beloning	€ 125.463
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 137
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 22.797
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 15 augustus 2010; 36 uur per week
Totaal	€ 148.397
Naam	de mevrouw MMV Mientjes
Functie	Griffier
Beloning	€ 95.564
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ 140
Voorzieningen ten behoeve van beloningen	
betaalbaar op termijn ; pensioenpremies	€ 17.077
Duur en omvang van het dienstverband	vanaf 15 augustus 1990 tot 28 oktober 2015, 36 uur
per	week
Totaal	€ 112.781

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Op grond van de Gemeentewet zijn alle overschrijdingen op de lasten ten opzichte van de begroting (na wijziging) onrechtmatig. In de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV staan de uitgangspunten voor de begrotingsrechtmatigheid. Op basis hiervan is van lastenoverschrijdingen groter dan € 100.000 getoetst of deze rechtmatig zijn.

Verder is bezien of er investeringen zijn gedaan die het krediet met meer dan € 100.000 hebben overschreden. Dit is alleen het geval bij het project Damwand Waalkade. De overschrijding van ruim € 0,3 miljoen was echter al gemeld bij de nota Slotwijzigingen.

In onderstaande tabel zijn de lastenoverschrijdingen > € 100.000 opgenomen per programma met vermelding van de kwalificatie rechtmatig of onrechtmatig.

Lasten x € 1 miljoen

	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Meer uitgegeven	(R)echtmatig / (O)nrechtmatig
Bestuur en Middelen	51,2	54,4	3,2	R
Duurzaamheid	11,4	11,6	0,2	R
Economie en Werk	53,7	57,8	4,0	O: 1,6 mln. R: rest
Grondbeleid	108,1	141,1	33,0	R
Openbare ruimte	65,6	67,2	1,6	R
Sport en Accommodaties	46,4	47,7	1,3	R
Stedelijke ontwikkeling	5,9	6,1	0,2	R
Veiligheid	15,5	20,2	4,8	R
Wonen	1,3	1,5	0,2	R

Toelichting per programma:

Bestuur en middelen

De overschrijding van € 3,2 miljoen heeft een tweetal oorzaken. Een voordeel op dit programma, die in later jaren werd verwacht en dan in de saldireserve gestort zou worden, is eerder gerealiseerd. Om die reden is de storting in de saldireserve ook eerder gedaan en deze storting levert ten opzichte van de begroting een lastenoverschrijding op. Aangezien tegenover deze last compenserende baten staan, wordt dit bedrag als rechtmatig gekwalificeerd. Ten tweede is bij de begroting, op grond van ervaring uit voorgaande jaren en overeenkomstig gebruik in voorgaande jaren, rekening gehouden met een voordelig rekeningresultaat. Hiervoor was in de begroting een negatieve stelpost opgenomen van € 1,8 miljoen. Op dit programma levert dit een nadeel op. Hiertegenover staan voordelen op andere programma's. Deze post is dan ook als rechtmatig gekwalificeerd.

Duurzaamheid

De overschrijding van 2 ton komt hoofdzakelijk doordat er meer beleidsuren op het programma Duurzaamheid zijn gerealiseerd dan was begroot. Dit is echter een interne doorbelasting van personeelskosten en is in die zin alleen het gevolg van een herverdeling van kosten. Om die reden is deze overschrijding als rechtmatig gekwalificeerd.

Economie en werk

De overschrijding van 4 miljoen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door re-integratie-uitgaven (€ 1,61 miljoen) en het project 'Jeugd aan de slag' (€ 1,59 miljoen). De re-integratie uitgaven zijn moeilijk exact te ramen, maar mede daarom is er een bestemmingsreserve ingesteld ter egalisatie van deze kosten. Deze uitgaven worden

dan ook als rechtmatig beschouwd. Het project 'Jeugd aan de slag', voor de regionale bestrijding van jeugdwerkloosheid, wordt bekostigd met Europese subsidiegelden. In 2015 is bijna 1,6 miljoen hieraan uitgeven, waar een subsidievordering tegenover staat. Echter, die is niet gemeld in de tussentijdse rapportages en is daarmee onrechtmatig.

Grondbeleid

Het programma grondbeleid bestaat uit twee producten. Bij het product 'planexploitaties' worden de mutaties in het onderhanden werk verantwoord. Dat wil zeggen dat van alle grondexploitaties de werkelijke uitgaven en ontvangsten verantwoord worden. Het saldo van de mutaties wordt via het programma naar de balanspost voorraad grondexploitaties geboekt. In het programma is dit dan ook budgettair neutraal. In het product 'instrumenten grondbeleid' wordt het resultaat uit de Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP) verwerkt. Dit jaar was dit een positief resultaat van per saldo € 10,3 miljoen. Het storten van dit resultaat in de saldireserve leidt tot een last bij het programma. Doordat de lastenoverschrijding voortkomt uit de systematiek is deze als rechtmatig bestempeld.

Openbare ruimte

De overschrijding van 1,6 miljoen komt voort uit projecten die vallen onder de integrale samenwerking van Openbare Ruimte met andere programma's. De kosten van deze projecten worden verantwoord bij Openbare Ruimte en verrekend met andere programma's waar de budgetten beschikbaar zijn gesteld. Deze verrekeningen zijn nagenoeg budgettair neutraal, waardoor het saldo van baten en lasten in lijn ligt met de begroting (na wijziging). Daarom is deze overschrijding als rechtmatig bestempeld.

Sport en accommodaties

De overschrijding van € 1,3 miljoen op programmaniveau wordt veroorzaakt door lastenoverschrijdingen rondom specifieke projecten (€ 1 miljoen) en vastgoed (€ 0,7 miljoen). Doordat specifieke projecten zich niet helemaal laten voorspellen en gecompenseerd worden door baten, worden deze als rechtmatig gekwalificeerd. De extra lasten op vastgoed komen hoofdzakelijk voort uit afboekingen van restwaardes bij verkoop van panden en advieskosten c.q. extra personele inzet bij complexe dossiers. Dit conform eerdere besluitvorming respectievelijk een risicomelding in de zomernota. Daarmee is dit als rechtmatig bestempeld. Daarbij worden deze overschrijdingen gecompenseerd door baten, waardoor op programmaniveau sprake is van een beperkt voordeel.

Stedelijke ontwikkeling

De overschrijding van 2 ton wordt veroorzaakt door werkzaamheden ten behoeve van bouwleges. Aanvragen zijn niet geheel voorspelbaar, maar de hogere advieskosten en inzet van uren, worden gecompenseerd door de hogere bouwleges. Daarom is deze overschrijding als rechtmatig bestempeld.

Veiligheid

De grote overschrijding van bijna € 5 miljoen wordt veroorzaakt door de overdracht van de brandweerkazernes aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Tegenover de kosten van het afboeken staat een gelijke opbrengst omdat de kazernes tegen boekwaarde zijn overgedragen. Hiermee wordt dit als een rechtmatige lastenoverschrijding bestempeld.

Wonen

De overschrijding van 2 ton heeft twee oorzaken. Allereerst zijn er meer startersleningen verstrekt dan verwacht. De extra lasten worden gecompenseerd door extra geld te onttrekken uit de voorziening 'beheerkosten startersleningen'. Daarnaast zijn er meer beleidsuren op het programma Wonen gerealiseerd dan was begroot. Dit is echter een interne doorbelasting van personeelskosten en is in die zin alleen het gevolg van een herverdeling van kosten. Om die reden is dit als rechtmatig gekwalificeerd.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen x € 1.000	begroting 2015	begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015
Lokale heffingen			
-Onroerend zaakbelasting	68.416	68.416	67.139
-Hondenbelasting	1.135	1.135	1.074
-Precariobelasting	547	498	497
Toeristenbelasting	467	347	335
Gemeentefonds	191.939	191.425	193.798
Uitkering sociaal domein	150.632	146.926	146.791
Dividend	523	411	405
Saldo financieringsfunctie	10.611	12.791	13.192
Totaal	424.270	421.949	423.231

Voor een nadere toelichting op de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen. Hierin staan alle belastingopbrengsten vermeld, ook de kostengerelateerde heffingen zoals bijvoorbeeld de rioolheffing.

De bedragen genoemd in de paragraaf en de bovengenoemde bedragen kunnen afwijken. In bovenvermelde staat zijn de bruto-opbrengsten in totaliteit opgenomen. Dat wil zeggen inclusief afrekeningen voorgaande jaren. Daarentegen is geen rekening gehouden met kwijtscheldingen, verminderingen e.d. In de paragraaf heffingen wordt waar mogelijk wel rekening gehouden met kwijtscheldingen en wordt alleen het belastingjaar 2015 opgenomen.

Balans

 INHOUD

ACTIVA	31-12-2015	31-12-2014
bedragen x € 1.000		
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
kosten van onderzoek en ontwikkeling	277	426
	277	426
Materiële vaste activa		
in erfpacht gegeven gronden	620	620
investeringen met een economisch nut	280.838	294.101
investeringen met een economisch nut (heffing)	33.009	29.209
investeringen met een maatschappelijk nut	85.718	78.493
	400.185	402.423
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	5.850	6.122
leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	35.373	44.778
- deelnemingen	5.625	129.981
overige langlopende leningen	44.122	48.004
overige uitzettingen looptijd > 1 jaar (beleggingen)	11.333	8.762
bijdrage aan activa in eigendom van derden	12.528	12.673
	114.831	250.320
TOTAAL VASTE ACTIVA	515.293	653.169
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
gronden niet in exploitatie	25.732	9.932
grond- en hulpstoffen	115	99
grondexploitaties	365.527	308.734
voorraad gereed product	66	73
	391.440	318.838
Kortlopende vorderingen		
vorderingen op openbare lichamen	25.816	18.816
overige kasgeldleningen	0	17.000
rekening-courant derden	6.500	0
overige vorderingen	49.835	48.484
	82.151	84.300
Liquide middelen		
kassaldi	126	160
banksaldi	26.748	11.410
	26.874	11.570
Overlopende activa		
voorschotbedragen overheidslichamen	13.600	8.993
overige nog te ontvangen bedragen	5.978	6.316
	19.578	15.309
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	520.043	430.018
TOTAAL ACTIVA	1.035.336	1.083.187

PASSIVA bedragen x € 1.000	31-12-2015	31-12-2014
VASTE PASSIVA		
Eigen Vermogen		
algemene reserves	92.845	68.572
bestemmingsreserves	11.634	9.783
gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	-29.353	10.103
	75.126	88.458
Voorzieningen		
voorzieningen en verplichtingen, verliezen en risico's	36.362	55.543
egalisatievoorzieningen	1.889	11.061
middelen van derden met bestedingsdoel	3.660	4.335
	41.911	70.939
Langlopende schulden		
onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	39.273	9.286
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	564.762	582.909
- binnenlandse bedrijven	21.000	27.000
- openbare lichamen	98.100	55.000
waarborgsommen	188	161
	723.323	674.356
TOTAAL VASTE PASSIVA	840.360	833.753
VLOTTENDE PASSIVA		
Kortlopende schulden		
kasgeldleningen openbare lichamen	0	40.000
overige kasgeldleningen	134.500	100.000
banksaldi	218	188
overige schulden	12.423	32.753
	147.141	172.941
Overlopende passiva		
verplichtingen	34.820	28.804
voorschotbedragen overheidslichamen	12.668	47.623
overige vooruit ontvangen bedragen	347	66
	47.835	76.493
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	194.976	249.434
TOTAAL PASSIVA	1.035.336	1.083.187
Totaal gewaarborgde en gegarandeerde geldleningen en overige zekerheidstellingen (bedrag x € 1.000)		654.677

Vaste activa

(bedragen x €1.000)

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar

Immateriële vaste activa	boekwaarde 31-12-2014	Investerings	Afschrijvingen	boekwaarde 31-12-2015
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	426	0	149	277
Totaal	426	0	149	277

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa weer en tevens is aangegeven of het investeringen met maatschappelijk nut (M) of economisch nut (E) zijn:

Materiële vaste activa	Boek- waarde 31-12-'14 E	Boek- waarde 31-12-'14 M	Investe- ringen	Desinves- teringen	afschrij- vingen	bijdragen van derden	Boek- waarde 31-12-'15 E	Boek- waarde 31-12-'15 M
Gronden in erfpacht	620						620	
Gronden en terreinen	30.971	6.032	435	3.863	5		27.224	6.346
Bedrijfsgebouwen	198.780		15.793	4.756	8.435	-1.775	199.607	
Woonruimten	3.663		2.882	2.889	150		3.506	
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	31.997	71.102	19.395		5.799	-7.997	31.517	77.181
Vervoermiddelen	1.177		115		269		1.023	
machines, apparaten, installaties	5.344	- 95	449		716	-250	4.813	-81
overige activa	14.259	35	6.312	148	3.360	-50	17.020	28
activa in ontwikkeling	7.911	1.420	-8.751				765	-185
onderhanden werk via VGP*	voorraden	voorraden	-2.208				-4.637	2.429
Economisch nut met dekking								
Riolering	29.209		9.978		5.740	-438	33.009	
Totaal	323.929	78.494	44.400	11.656	24.474	-10.510	314.467	85.718

De bijdragen van derden zijn direct gerelateerd aan het betrokken actief.

De grote investeringen in 2015 zijn: Keizer Karel Podia, fietstunnels, minicontainers, riolering, en verbouwing Mariënbeurs en Nieuwe Dukenburgseweg

In de vervaardigingsprijs van de materiële vaste activa is rente toegerekend over de periode van vervaardiging van het actief.

*In het VGP worden enkele investeringen verantwoord en deze werden opgenomen onder de balanspost voorraden, grondexploitaties.

Eind 2015 zijn deze investeringen hier verantwoord.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De specificatie naar categorieën is in de balans weergegeven. Van het onderdeel kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is onderstaand een specificatie opgenomen. Hierbij is aangegeven welke dividenduitkeringen deze deelnemingen hebben gegenereerd.

Kapitaalverstrekkingen deelnemingen (bedragen in €'s)	% deelneming	boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- deringen	verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2015	Opbrengst 2015
193.479 aandelen NV bank Nederlandse Gemeenten	100%	483.698			483.698	-1.716
2.500 aandelen DAR	100%	985.497			985.497	406.534
Brabantse Poort	10%	34.034			34.034	
Mariënborg B.V.	100%	18.151			18.151	
B.V. Land over de Waal	100%	290.419		272.268	18.151	
Waalfront BV	100%	3.938.000			3.938.000	
GEM Waalsprong beheer	100%	27.227			27.227	
OBW Beheer B.V	50%	45.000			45.000	
Indigo B.V.	5%	300.000			300.000	
Leisurelands BV	16,9%	0			0	
Totaal		6.122.026	0	272.268	5.849.758	404.818

De totale waarde van kapitaalverstrekking aan deelnemingen is afgenomen met € 272.268.

Dit heeft te maken met het volledig binnen de Nijmeegse administratie gaan voeren van de Grex Waalsprong.

De kapitaalinleg is daarmee afgebouwd naar de (toenmalige) wettelijke minimale storting in een BV.

Leningen aan woningbouwcorporaties

35.373

Sinds de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in 1983 verstrekken gemeenten zelf geen leningen meer aan woningcorporaties. In plaats daarvan lenen woningcorporaties bij banken waarbij het waarborgfonds garant staat richting de bank. Dit zijn oude langlopende leningen die langzaam aflopen door tussentijdse aflossingen.

Leningen aan deelnemingen

5.625

De vennootschap GEM Waalsprong, waarin Nijmegen enig aandeelhouder was, is ontbonden. De hierin opgenomen grondexploitatie is overgedragen naar de gemeente en geïntegreerd binnen ons

Ontwikkelingsbedrijf. Hierdoor verstrekken we de leningen niet langer aan een derde partij, maar stellen we het geld intern beschikbaar. De verstrekte leningen aan de voormalige deelneming GEM Waalsprong C.V. vallen daardoor weg.

Er zijn geen nieuwe leningen verstrekt.

Overige langlopende leningen

44.122

Deze post bestaat met name uit de lening aan de NUON/Alliander. Deze komt voort uit de verkoop van aandelen in 1998. Een deel van het geld wat aan ons verschuldigd was, is toen omgezet in een lening.

Vlottende activa

VOORRADEN

Specificatie van de niet in exploitatie genomen bouwgronden.

Niet in exploitatie genomen bouwgronden	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings	desinves-teringen	Afwaar-dering	Boekwaarde 31-12-2015	verwervings-prijs per m2
verspreid liggende terreinen	159				159	1
overige terreinen en panden	9.773	16.750		950	25.573	116
Totaal	9.932	16.750	0	950	25.732	

Om de onderhandelingspositie van de gemeente Nijmegen op de markt niet te schaden volstaan wij hier met een boekwaarde en gemiddelde m2 prijs op totaalniveau

GRONDEXPLOITATIES

Het verloop en de samenstelling van de grondexploitaties is ingedeeld naar hoofdgroepen van complexen. Ten behoeve van de bepaling van de boekwaarde van de complexen zijn de exploitatieopzetten geactualiseerd. Deze actualisatie is met inachtneming van de uitgangspunten in de Zomernota en latere besluitvorming. Verliesverwachtingen hebben geleid tot het opnemen van een voorziening als correctie op de boekwaarde. In de grondexploitaties bestaat onzekerheid over de na boekjaar 2015 opgenomen nog te realiseren kosten en opbrengsten. Hoewel de kosten met een hogere mate van zekerheid zijn te voorspellen en te beïnvloeden, liggen de grootste risico's aan de opbrengstenkant. Het in de berekeningen van de grondexploitaties gehanteerde uitgiftetempo, blijft zeker gezien de economische omstandigheden en demografische ontwikkelingen, onzeker. Ook is het onzeker of de gehanteerde en doorgerekende uitgifteprijsen zullen worden gerealiseerd.

De provinciale aanwijzing op terrein de Grift en het onderzoek Regionale Programmering Werklocaties heeft ertoe geleid dat de uitgifte van bedrijventerreinen voorlopig is teruggebracht van 6 ha naar 4,3 ha per jaar en tevens is de looptijd van de planexploitaties hierdoor verlengd. Als financieel gevolg is hiervoor een verliesvoorziening van totaal € 6 miljoen in de jaarrekening 2015 verwerkt. De uitkomsten van het RPW zijn nog onzeker en de gevolgen worden inzichtelijk gemaakt zodra het onderzoek afgerond is.

De risico's zijn inzichtelijk gemaakt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Specificatie van de grondexploitaties.

Grondexploitaties	boekwaarde 31-12-2014	boekwaarde 31-12-2015	voorziening **	nog te realiseren*** rente voorziening	Voordelig eindresultaat
Spoorzone/TPG	-579	-1.699			0
Mariaalaan 2e en 3e fase	-188	-87			-7
Thijmstaart Spoorkuil	0	17			-2
stedelijke ontwikkelingsprojecten	-766	-1.770	0	0	-9
Nwe Dukenburgseweg, Compaq	5.779	5.958	-3.377	-3.738	0
Knoop Winkelsteeg	-2.968	-2.904			1
Microweg, Campusontwikkeling Synton	0	313			-647
Werkzaamheden Bijsterhuizen	54	54			0
Werkzaamheden Bergerden	-3	-4			0
bedrijvigheidsprojecten	2.862	3.416	-3.377	-3.738	-646
Malderburchtstraat Nieuw Malderborgh	-168	-143			-17
Prins Hendrikstraat 7	1.361	1.332			0
Heijendaalseweg klooster Brakkenstein	99	-14			0
Kamerlingh Onnesstraat 20, Onder Onnes	-255	-198			-1
Neerbosscheweg, (Rosa de Lima)	-288	-290			-9
Molenweg, terrein Jacobs	-55	0			0
Groesbeekseweg/Heijendaalseweg	-136	-64			-14

Grondexploitaties	boekwaarde 31-12-2014	boekwaarde 31-12-2015	voorziening **	nog te realiseren*** rente voorziening	Voordelig eindresultaat
Prof. Van Weliestraat 4, Studentenkerk	-28	0			0
Groenestraat Smit Draad terrein	-175	-185			0
Ooyse Sluispad	-32	-101			0
Neboklooster, achterterrein	0	-17			0
woningbouwprojecten	323	322	0	0	-41
Willemskwartier Herstructurering	-1.819	-1.454			-11
Hatert vlek 2 Circusterrein	-1.221	-1.232			-66
Mensa	0	0			0
Tollenstraat + Dobbelmanweg	483	437			0
Dukenburg Herstructurering	-951	-1.108			0
Nachtegaalplein e.o.	-632	-710			-357
Kaaplandstraat	-24	-17			-2
Malvert Maisonettes	-1.207	-946			-49
Spreeuwenstraat, matrassenfabriek	0	0			0
Rozenbuurt, Asterstraat e.o.	0	-125			0
Herstructurering	-5.370	-5.156	0	0	-485
Hessenberg herontwikkeling	114	0			0
Plein 1944	14	-109	-314	-13	0
Parkeervoorziening Oude Stad en woningbouw	3.178	3.326	-1.971	-623	0
Stadscentrum	3.307	3.217	-2.285	-635	0
Walsprong (inclusief GEM deel)*	250.442	345.412	-38.502	-31.478	0
Driehuizen/Kwakkenberg/ Heemraadstraat	2.126	2.219	-2.082	-83	0
Lindenholt Noord	209	263			0
Voorzieningenhart Waterkwartier	-10	0			0
Zorgwoningen Stadbroekseweg	0	43	-49	-2	0
Herontwikkeling Winckelsteegh	0	93			0
Onderwijshuisvesting	23.442	29.760	-13.914	-3.692	1
Maatschappelijk Vastgoed	25.768	32.378	-16.046	-3.777	1
Mercuriuspark/Nymakwartier	-3.224	-865			-3.542
Waalfront	58.112	47.600			0
Koers West	54.889	46.735	0	0	-3.543
PIO's	-801	1.185			
naar investeringen MVA	-3.619				
AF: Voorzieningen	-18.299	-60.210			
Totaal	308.734	365.527	-60.210	-39.628	-4.723

Voor een specificatie van de te verwachten lasten en baten per grondexploitatie wordt verwezen naar het overzicht in de paragraaf Grondbeleid.

* Vanaf 2016 zijn de Walsprong gemeentelijk deel en voorheen GEM walsprong samengevoegd.

**Voor de planexploitaties met een verlies is een verliesvoorziening tegen netto contante waarde opgenomen

***Voor het verlies op eindwaarde moet deze nog te realiseren rente opgeteld worden bij voorziening op netto contante waarde.

KORTLOPENDE VORDERINGEN

Specificatie vorderingen met een looptijd korter dan één jaar:

Boekwaarde per	31-12-2015 (excl. voorziening)	Voorziening oninbaarheid	31-12-2015	31-12-2014
vorderingen op openbare lichamen	25.816		25.816	18.816
verstrekke kasgeldleningen	0		0	17.000
rekening-courant derden	6.500		6.500	0
vorderingen bijstandswet	34.036	15.655	18.382	17.903
Belastingdebiteuren	3.797	560	3.238	3.881
Nog op te leggen belastingaanslagen	6.296		6.296	3.557
vorderingen grondverkoop	4.828		4.828	6.508
Debiteuren	11.787	346	11.441	7.604
overige vorderingen	3.268		3.268	2.613
te vorderen rente	2.383		2.383	6.418
Totaal	98.712	16.561	82.151	84.300

Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2015	31-12-2014
Belastingdienst (afrekening BCF 2015 en BTW 4° kwartaal 2015)	23.619	16.889
Belastingdienst BTW 2005/2011	1.081	0
Gemeentefonds	131	1.467
Ministerie SZW; afrekening BBZ / BBOB	671	0
Overige vorderingen	314	460
Totaal	25.816	18.816

Verstrekke kasgeldleningen:

Eind 2015 is de aan de GEM Waalsprong verstrekte kasgeldlening afgelost i.v.m. de integratie van de GEM in de gemeente Nijmegen.

Vorderingen bijstandswet	boekwaarde	voorziening oninbaarheid/ aansprakelijkheid rijk	Balanswaarde 31-12-2015	Balanswaarde 31-12-2014
vorderingen WWB	21.325	9.810	11.515	11.357
vorderingen IOAW/IOAZ/BBZ	12.711	5.845	6.867	6.546
Totaal	34.036	15.655	18.382	17.903

De vorderingen op bijstandsdebiteuren zijn gewaardeerd op basis van de nominale waarde verminderd met de voorziening voor dubieus of oninbaar. De waardering op de balans vindt dus plaats tegen een reële waarde. Wij hanteren voor de voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren in de jaarrekening 2015 hetzelfde voorzieningspercentage voor bijstandsvorderingen als in 2014, namelijk 46%.

Uit het jaarlijkse proces ter bepaling van het voorzieningspercentage bijstandsdebiteuren blijkt dat het voorzieningspercentage weer iets naar beneden bijgesteld zou kunnen worden. Echter, in verband met allerlei nieuwe ontwikkelingen die een negatieve impact hebben op de incassowaarde op openstaande vorderingen hebben wij het voorzieningspercentage niet gewijzigd in 2015.

Belastingdebiteuren	Boekwaarde 31-12-2015	31-12-2014
Belastingdebiteuren	3.798	4.441
Af: voorziening inzake vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid	-560	-560
Nog op te leggen aanslagen	6.296	3.557
Totaal	9.534	7.438

De belastingdebiteuren hebben betrekking op de debiteuren inzake gemeentelijke heffingen, zoals onder meer de OZB. Op de nominale vorderingen wordt een voorziening voor vermindering kwijtschelding en oninbaarheid in rekening gebracht. De nog op te leggen aanslagen die betrekking hebben op 2015 en eventueel voorgaande jaren worden hier eveneens verantwoord.

Vorderingen grondverkoop	31-12-2015	31-12-2014
vordering grondverkoop per 1 januari	6.508	6.026
Verkoop	21.168	22.245
gepasseerde akten	-22.848	-21.763
Saldo vorderingen grondverkoop	4.828	6.508

Rekening-courant derden	31-12-2015	31-12-2014
Planexploitatie Waalfront	6.500	0
Totaal	6.500	0

Als onderdeel van de financiering van het Waalfront is een rekening-courant overeenkomst gesloten met BPD Ontwikkeling BV.

Debiteuren	31-12-2015	31-12-2014
diverse vorderingen waaronder verhuur, vervallen termijnen leningen e.d.	11.787	7.749
af: voorziening dubieuze debiteuren	-346	-145
Saldo overige vorderingen	11.441	7.604

Bij de waardering van de vorderingen is de voorziening bepaald op basis van een ouderdomsanalyse, evenals een beoordeling van enkele benoemde posten. De ouderdom van de debiteurenpost is op balansdatum:

Debiteurensaldo	TOTAAL	>30 dagen	30-60 dagen	60-90 dagen	> 90 dagen
	13.034	10.005	529	1.017	1.482

Overige vorderingen	31-12-2015	31-12-2014
diverse vorderingen GKB, openbare ruimte en vastgoed	2.235	2.356
GEM Waalsprong	956	71
vorderingen eigen personeel pc privé, fiets, levensloop, UWV	77	185
Totaal	3.268	2.612

De post te vorderen rente bestaat uit transitorische rente van langlopende leningen.

OVERLOPENDE ACTIVA

De overlopende activa bestaan uit de componenten voorschotbedragen overheidsinstanties en overige te ontvangen bedragen. Onderstaand wordt een specificatie weergegeven van het verloop van de nog te ontvangen gelden van overheidsinstanties van 1 januari tot en met 31 december 2015 ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Vervolgens is per onderwerp een inhoudelijke toelichting gegeven.

Naam	Boekwaarde 31-12-2014	Nog te ontvangen	Ontvangen	Boekwaarde 31-12-2015
O034 klimaatneutrale steden	171		171	0
O039 medische heroïnebehandeling	0	31		31
O043 isolatiefonds Gelderland	-/- 59	229	48	122
O045 jeugd aan de slag	193	1.588		1.781
O049 drempels en kuilen	191		191	0
O053 vangnetgevallen De Kat	43	10	53	0
O060 SFR Beuningen	104		104	0
O062 begeleiding jongeren 16-23 jaar	20		20	0
O065 projecten openbaar vervoer 2013	2.398	1.758	3.250	907
O066 Dennenstraat	371	1	372	0
O067 poort Neerbosch	317	3.001		3.318
O069 groene oever	-	42	24	25
O070 dynamisch verkeersmanagement	2.523	213		2.735
O071 transitie jeugdzorg prov. Gelderland	-/- 67	117	40	10
O072 VINAC	-/- 42	242	100	100
O075 fietsprojecten	2.479	4.308	2.998	3.789
O081 transitie jeugdzorg en AWBZ	-/- 74	99		25
O082 begeleiding ex-gedetineerden	-/- 51	111	49	11
O085 verkeersprojecten	175	250	425	0
O088 ESF werk is de uitkomst	0	666		666
O091 beter benutten vervolg		79		79
O043/O071/O072/O081 /O082 *	295			
Eindtotaal	8.993	12.747	7.845	13.600

*Deze gelden van derden zijn opgenomen om aansluiting te houden met de stand ultimo 2014. Door wijzigingen in de positie verschuiven bedragen tussen activa en passiva.

Klimaatneutrale steden

Met het project "De groene Hub" willen we een stap zetten richting klimaatneutraliteit en invulling geven aan duurzaam vervoer en de daarbij gewenste transitie naar alternatieve brandstoffen. Vanuit het Ministerie van Infrastructuur & Milieu is een bijdrage van € 0,8 miljoen beschikbaar gesteld en wordt ingezet voor duurzame mobiliteit. Het project is in 2014 afgerond en de subsidie is in 2015 definitief vastgesteld.

Medische heroïnebehandeling

Dit betreft een eenmalige subsidie van de provincie Gelderland voor het ondersteunen van de verslaafden bij het op een volwaardige wijze gaan deelnemen aan de samenleving. Dit wordt gerealiseerd via dagopvang, werk en huisvesting en het geven van psychische begeleiding en mentale zorg, looptijd van het project tot 2015. In december 2015 is de eindverantwoording ingediend bij de provincie

Isolatiefonds Gelderland

Deze bijdrage is bestemd voor het energiezuinig maken van particuliere woningen, via subsidiering energiebesparende maatregelen door eigenaren. Past binnen klimaatdoelstellingen Nijmegen en Gelderland. In 2015 is nog een aanvullende subsidie (robuuste investeringsimpuls) toegekend. De eindverantwoording moet in 2016 worden ingediend.

Jeugd aan de Slag

De subsidie toekenning uit 2011 is inmiddels met het Rijk afgerekend. Voor de periode 2014/2015 is een nieuwe toekenning gedaan voor Actie Jeugd Additionele scholing, opleiding en toerusting van jongeren op of tot de arbeidsmarkt. Rijksvoorschotten zijn hier nog niet voor ontvangen dus alle te declareren kosten zijn als vordering opgenomen.

Drempels en Kuilen

Dit betreft een investeringsbijdrage ten behoeve van het verhelpen van drempels en kuilen in de weg. De subsidie is in 2015 afgerekend.

Vangnetgevallen de Kat

Dit betreft een provinciale bijdrage die wij ontvangen voor de bodemsanering van de voormalige gasfabriek De Kat. De subsidie is in januari 2015 vastgesteld.

Snel Fiets Route Beuningen

Dit betreft een subsidie voor de aanleg van een snelle fietsverbinding tussen Beuningen en Nijmegen. Deze subsidie is in 2015 afgerekend.

Begeleiding jongeren 16-23 jaar

Dit betreft een subsidie ten behoeve van activiteiten voor Jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar in de regio Nijmegen die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt met als doel ze weer deel te laten nemen. Het project is afgerond en de resterende subsidie is in 2015 ontvangen.

Projecten Openbaar Vervoer

Er worden doorlopend projecten uitgevoerd ter verbetering van het openbaar vervoer. In de afgelopen jaren zijn in de Waalsprong verschillende nieuwe busbanen voor hoogwaardig openbaar vervoer aangelegd. In de hele stad is de toegankelijkheid van bushaltes verbeterd. Er zijn projecten uitgevoerd ter verbetering van de bereikbaarheid van NS-stations. Jaarlijks worden ook in overleg met de busmaatschappijen diverse kleinere verbetering t.b.v. het openbaar vervoer gerealiseerd. Op dit moment lopen projecten voor het invoeren van korte afstands radio (KAR) in VRI's en de verbetering van het dynamisch reizigersinformatiesysteem op het CS. Deze projecten worden grotendeels gefinancierd door de (vm) Stadsregio/Prov. Gelderland. De subsidies worden achteraf uitbetaald na vaststelling van de subsidiedeclaratie. Eind 2015 staat nog een bedrag aan te ontvangen subsidies op toezeggingen open van ruim 9 ton.

Dennenstraat

Betreft bijdragen aan Snelfietsroute Nijmegen-Beuningen fase 1, onderdeel Dennenstraat. Het project is in 2014 afgerond. De subsidies van de Provincie en de Stadsregio zijn in 2015 vastgesteld.

Poort Neerbosch

Voor de aanleg van de Snelfietsroute Poort Neerbosch en aansluiting Neerbosschebrug is totaal € 5,3 miljoen beschikbaar gesteld. De subsidiebijdragen zijn vanuit partijen beschikt. Hierop is ca 35% aan voorschotten ontvangen. De verwachting is dat we het project in 2016 afronden en het restant bedrag van € 3,3 miljoen bij de einddeclaratie ophalen.

Groene Oever

Bouw van 123 energiezuinige woningen in de Waalsprong, als voorbeeldproject voor klimaatvriendelijke woningbouw. Het project is in 2015 afgerond en het verzoek tot vaststelling van de subsidie is aangeleverd. Afrekening vindt plaats in 2016.

Dynamisch verkeersmanagement

Voor het verbeteren van de doorstroming van verkeer worden verschillende maatregelen uitgevoerd. Deze OMBD heeft betrekking op het onderdeel dynamisch verkeersmanagement. Voor het project is vanuit verschillende partijen € 3.695.407 beschikbaar gesteld. Hierop is € 960.000 aan voorschotten ontvangen.

Transitie jeugdzorg provincie Gelderland.

Een subsidie van € 400.000 is toegekend voor het Faciliteren lokale toegangspoorten, faciliteren gebiedsgerichte expertteams met deskundigheidsbevordering en scholing en ondersteuning van lokale netwerken en jeugdbescherming. Dit project loopt door tot eind 2016.

VINAC

Er is subsidie toegezegd voor bodemsaneringen en de laatste afrekening moet in 2016 plaatsvinden.

Fietsprojecten

De voor diverse fietsprojecten toegekende subsidies verantwoorden we op deze OMBD. Voor de snelfietsroute Nijmegen-Wijchen en het fietspad St. Annastraat zijn in 2015 de declaraties ingediend en verwachten we de subsidie in 2016. Voor de projecten snelfietsroute Nijmegen-Beuningen, fietsstraat Kerkstraat, fietstunnel Laauwikstraat en verlichting Rijnwaaipad worden de declaraties in 2016 ingediend.

Transitie AWBZ en jeugdzorg

Het project omvat het inrichten van een uitvoeringspraktijk AMHK (Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) en het ontwikkelen van informatievoorziening voor een lokale toegangspoort. Dit project loopt door tot eind 2016.

Begeleiding ex-gedetineerden.

De subsidieverlening is gebaseerd op artikel 34 van de Wet Justitie-subsidies. Doelstelling van de subsidie is om trajecten op het terrein van wonen en werken voor ex-gedetineerden te stimuleren. De projectperiode loopt tot 1 juli 2016.

Verkeersprojecten

Van de Stadsregio Arnhem Nijmegen ontvangen bijdragen verkeerslichtregelininstallatie Wijchenseweg en SLIM werken goederenvervoer. Beschikking en afrekening zijn in 2015 ontvangen.

ESF werk is de uitkomst

Dit betreft een subsidie voor het project “werk is de uitkomst” wat loopt tot november 2016.

Beter benutten vervolg

Voor de uitvoering het programma Beter Benutten Vervolg zijn door het Rijk en Provincie middelen beschikbaar gesteld voor infrastructurele- en gedragsmaatregelen ter verbetering van de verkeerscirculatie. De subsidie wordt bepaald aan de hand van ingediende bestedingsplannen. Voor bestedingsplan 1 wordt € 448.709 beschikbaar gesteld. De subsidies worden per bestedingsplan achteraf na vaststelling uitbetaald.

Vaste passiva

Alle bedragen x € 1.000

EIGEN VERMOGEN

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit:

Boekwaarde per	31-12-2015	31-12-2014
Algemene reserve	92.845	68.572
Bestemmingsreserve	11.634	9.783
Rekeningresultaat	-29.353	10.103
Totaal	75.126	88.458

Het resultaat over 2015 is als volgt opgebouwd:

Rekeningresultaat 2015	
Lasten	830.773
Baten	-817.440
Saldo voor aanspreken reserves	13.333
Reservemutaties:	
Storting in de reserves	28.075
Onttrekking uit de reserves	-12.055
Per saldo storting in reserves	16.020
Resultaat voor verwerking resultaatvoorstellen	Nadelig 29.353

RESERVES

Het verloop van de reserves in 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

De mutaties hebben plaatsgevonden in overeenstemming met de besluitvorming door de Raad zoals verwerkt in de dynamische begroting. Hieronder volgt een korte toelichting naar aard en reden van de reserves.

Reserves	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2014	Boekwaarde 31-12-2015
F022 Saldireserve	68.572	22.818	7.274	8.729	92.845
Subtotaal Algemene reserve	68.572	22.818	7.274	8.729	92.845
F003 Reserve Waalsprong	1.197		1.197		0
F004 1%-regeling Beeldende Kunst	311	172	138		344
F029 Reserve onderwijshuisvesting	2.090		44		2.046
F040 Reserve ISV	556	750	485		821
F046 Reserve afschrijving	835		59		776
F047 Reserve bereikbaarheidsfonds	193	333			526
F051 Reserve Focus citymarketing	371		170		201
F052 Reserve gesubsidieerde arbeid	2.226		1.116		1.110
F054 reserve ondernemersfonds	450				450
F055 Reserve volkshuisvesting	199		199		0
F056 Reserve Groen in W-Wijken	1.098		1.098		0
F057 Reserve Duurzaamheidsmaatregelen	256	364	274		346
F058 Reserve WMO-jeugd	0			1.374	1.374
F059 Reserve onderhoud vastgoed	0	2.573			2.573
F060 Reserve POG buitensport	0	1.067			1.067
Subtotaal overige bestemmingsreserve	9.783	5.258	4.780	1.374	11.634
Totaal reserves	78.355	27.076	12.054	10.103	104.479

Saldireserve

De saldireserve is een algemene reserve en is bedoeld om risico's op te kunnen vangen. De saldireserve maakt een belangrijk deel uit van het weerstandvermogen. De saldireserve wordt gevoed vanuit een voordelig rekeningresultaat en/of aan de hand van een expliciet besluit van de gemeenteraad. De hoogte van de saldireserve beweegt zich binnen een bepaalde bandbreedte, bestaande uit een "harde" ondergrens en een flexibele bovengrens. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de paragraaf Weerstandvermogen.

Reserve Waalsprong

Deze reserve heeft als doel om de exploitatieverschillen van het uitbreidingsplan Nijmegen-Noord op te vangen. In 2010 stemde uw Raad in met uitbreiding van de Brandweer met Post Noord. Dat was een van de laatste besluiten, dat op basis van het Voorzieningenplan Waalsprong werd genomen. Dekking werd voor € 0,7 miljoen gevonden in de reserve Waalsprong. Conform besluit bij de jaarrekening 2012 is deze reserve eind 2015 opgeheven. Het restant van € 482.245 is naar de saldireserve gegaan.

1%-regeling Beeldende Kunst

Voor beeldende kunst worden in bouwkredietengelden beschikbaar gesteld. Uitvoering van kunstwerken zijn losgekoppeld van de betreffende bouwplaatsen. Tegenover de gelden die via de regeling gereserveerd worden, wordt een programma van projecten opgesteld. De grilligheid van de projecten in hun verloop- de ene opdracht duurt veel langer dan de andere en elk opdrachtproces verloopt weer anders- maakt "flexibele" beschikbaarheid van de middelen nodig. Om die reden is de reserve 1% beeldende kunst gevormd.

Reserve onderwijshuisvesting

Het doel van de reserve Onderwijshuisvesting is het oormerken van gelden voor het onderwijshuisvestingsveld.

Reserve ISV

Het restant ISV gelden is in 2015 op grond van raadsbesluit verhoogd met onder meer de terugontvangen gelden Papengas. Tevens is vastgelegd welke projecten gefinancierd moeten worden uit deze ISV reserve. Na afwikkeling van deze projecten kan de ISV reserve vervallen. Het gaat om de projecten woningen boven winkels, monumentensubsidie, De Bastei en de Valkhofmuur.

Reserve Afschrijving

Bij investeringen met een economisch nut mogen bepaalde inkomsten op grond van het BBV niet in mindering worden gebracht op de nieuwe investering (verzekeringsgelden na bijv. brand, de opbrengst uit verkoop van een pand, etc.) . Deze bijdragen kunnen in de reserve afschrijving gestort worden. Via onttrekkingen uit deze reserve worden de met die investering samenhangende kapitaallasten verlaagd.

Reserve Bereikbaarheidsfonds

De reserve is in 2005 ingesteld. Het doel van deze reserve is om gelden, die ontvangen worden op grond van de bouwverordening ten behoeve van alternatieve parkeervoorzieningen, beschikbaar te houden voor de realisatie van die parkeervoorzieningen. Met het raadsvoorstel "Kiezen én Delen, Parkeren in Nijmegen, is de Verordening Bereikbaarheidsfonds gemeente Nijmegen aangepast. Belangrijkste aanpassing is dat de bestemming van dit fonds verruimd is. Voorheen was de inzet beperkt tot parkeervoorzieningen en nu gaat het om een bijdrage bereikbaarheidsbeleid in bredere zin. De parkeerbijdrage heeft als doel bij te dragen in de financiering van het bereikbaarheidsbeleid van de gemeente Nijmegen indien een nieuwe ontwikkeling er zelf niet in slaagt om de parkeerbehoefte op eigen terrein op te lossen.

Reserve Focus citymarketing

De raad heeft middelen vrij gemaakt voor het meerjarenprogramma citymarketingactiviteiten. Tevens heeft ons college het (meerjarige) uitvoeringsprogramma Citymarketing 2015-2018 vastgesteld. Teneinde middelen in te kunnen zetten voor dit doel is de reserve gevormd.

Reserve afbouw gesubsidieerde arbeid

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de uitgaven die verband houden met de afbouw van de gesubsidieerde arbeid. In de notitie "Beleidsregels afbouw gesubsidieerde banen" en het besluit met betrekking tot "de overeenkomst met Breed over de overgang van WIW- en ID-medewerkers naar de WSW" is de programmering van de inzet van de beschikbare gemeentelijke middelen vastgesteld.

In 2015 is er vanuit de reserve ruim 1,1 miljoen ingezet voor de kosten die verband houden met de afwikkeling van de afbouw van de gesubsidieerde arbeid.

Reserve ondernemersfonds inzake lastenverlaging

Doel van de reserve is om de middelen uit het ondernemersfonds beschikbaar te houden voor de ondernemers. Indien het ondernemersfonds op enig moment een onderbesteding kent, dan behoort dit ingezet te worden voor verlaging gebruikerstarief OZB niet woningen.

Reserve volkshuisvesting

In 2014 heeft de finale afrekening plaatsgevonden van de BWS-regeling (Besluit Woning gebonden Subsidies). Hiermee heeft Nijmegen een bedrag ontvangen wat besteed moet worden aan doelen in de volkshuisvesting. In 2015 is een groot deel van deze middelen besteed aan het project Vlaamse Gas en is het restant bedrag toegevoegd aan de voorziening BWS. Aan de voorziening BWS ligt een bestedingsplan ten grondslag voor wonen met zorg, en voldoet hiermee ook aan de doelen van deze reserve. De reserve kan dan ook per 31 december 2015 opgeheven worden.

Reserve Groen In W-Wijken

Deze reserve is in 2013 ingesteld met als doel dekking te geven voor groenaanleg investeringen in stenige wijken. Voeding van de reserve heeft in 2013 plaatsgevonden door de verkoop van Heumensoord. In 2015 zijn een aantal projecten gerealiseerd waarmee de reserve volledig is benut en dus opgeheven kan worden per 31 december 2015.

Reserve duurzaamheid

De Gemeenteraad heeft in mei 2013 het Vliegwielpincipe Duurzaamheid vastgesteld. De kern van dat voorstel is dat met investeren in duurzaamheidsmaatregelen kostenbesparingen (op energie) worden gerealiseerd. Het bedrag van deze besparingen brengen we in mindering op de betreffende (energie)budgetten en storten we, ter dekking van de kapitaallasten van de gerealiseerde duurzaamheids- investeringen in de reserve duurzaamheid.

Reserve WMO-jeugd

Het doel van deze reserve is om eventuele incidentele tekorten binnen het programma Zorg en Welzijn te kunnen opvangen, mede in het licht van de nieuwe WMO- en Jeugdtaken. Na vaststelling van de jaarrekening 2014 is het resultaat van het programma Zorg en Welzijn in de reserve gestort.

Reserve onderhoud vastgoed

Jaarlijks wordt een budget beschikbaar gesteld voor onderhoud van panden. Dit onderhoud is opgenomen in een meerjarig onderhoudsplan. De werkzaamheden kunnen jaarlijks afwijken van het budget. Ter egalisering van deze kosten en het beschikbaar houden van het budget is deze bestemmingsreserve gevormd. Voorheen was dit een onderhoudsvoorziening panden, maar het karakter van deze post heeft meer kenmerken van een reserve dan van een voorziening. Om die reden is in de jaarrekening 2015 deze wijziging van voorziening naar reserve doorgevoerd.

Reserve POG buitensport

Jaarlijks wordt een budget beschikbaar gesteld voor onderhoud buitensport. Dit onderhoud is opgenomen in een meerjarig onderhoudsplan. De werkzaamheden kunnen jaarlijks afwijken van het budget. Ter egalisering van deze kosten en het beschikbaar houden van het budget is deze bestemmingsreserve gevormd. Voorheen was dit onderdeel van de onderhoudsvoorziening. In de jaarrekening 2015 is deze wijziging van voorziening naar reserve doorgevoerd.

VOORZIENINGEN

Hieronder staat het verloop van de voorzieningen gedurende 2015 weergegeven. In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen die ten gunste van de rekening van lasten en baten zijn vrijgevallen. Alle aanwendungen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Onderstaand is per voorziening een toelichting op de aard, noodzakelijke omvang en de mutaties in 2015 van de betreffende voorziening weergegeven.

Een belangrijke reden voor de daling van de voorziening in 2015, is het opnemen van de GEM Waalsprong in de gemeentelijke exploitatie. Daar waar de verliesvoorziening voor de verbonden partij Waalsprong in 2014 (€ 27.056.000) nog onder deze voorzieningen werd gepresenteerd, is de verliesvoorziening nu als correctie op de boekwaarde van de planexploitatie Waalsprong verantwoord onder voorraden, grondexploitaties.

Voorziening	31-12- 2014	toevoeging	aanwending	vrijval	31-12-2015
<i>voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
V002 Bezwaar en Beroep heffingen	859	210	852		217
V025 Bergerden	5.276	6.923			12.200
V036 Pensioenverplichting wethouders	1.196	1.510			2.706
V040 Spaarverlof	267		82		185
V091 IBB (ik bouw betaalbaar)	449	8	44		414
V094 Waalfront	19.732	701			20.433
V095 Ziekengeldverplichting Uitzicht	20				20
V096 Waalsprong GEM deel *)	27.056				
V097 Voorziening BWS	688	49	550		187
Subtotaal	55.543	9.401	1.528	0	36.362
<i>Egalisatievoorzieningen</i>					
V017 Onderhoudsvoorziening panden	5.751	6.781	8.892	3.640	0
V019 Ruiming Explosieven	3.824		227	3.596	0
V085 Onderhoudsvoorziening Triavium	227	104	98		233
V086 Verbetering toegankelijkheid openbare gebouwen	102				102
V087 Beheerkosten startersleningen	739	130	126		743
V101 Onderhoudsvoorziening stadsbrug	418	553	160		811
Subtotaal	11.061	7.568	9.503	7.236	1.889
V050 GRP-nieuw	4.335	8.721	8.658	737	3.660
subtotaal	4.335	8.721	8.658	737	3.660
Totaal	70.939	25.690	19.689	7.973	41.911

*) De voorziening V096 Waalsprong GEM deel is per balansdatum 31-12-2015 opgenomen onder de verliesvoorzieningen planexploitaties.

Voorziening bezwaar en beroep heffingen

Deze voorziening dient ter afhandeling van lopende bezwaar- en beroepsprocedures met betrekking tot gemeentelijke heffingen. Bij gegrondverklaring van het bezwaar of beroep volgt een correctie op de aanslag wat kan leiden tot (gedeeltelijke) terugbetaling.

Voorziening Bergerden

Deze voorziening dient ter afdekking van een tekort van de deelname in de GR Bergerden. De financiële en economische crisis heeft ook de glastuinbouw hard geraakt. De verkoop van bouwrijp terrein is geruime tijd nagenoeg stilgevallen. In het verleden is door de Raad een toekomstscenario vastgesteld. Om de risico's van de exploitatie af te dekken is de ombestemming (ruimer bestemmen) van een deel van het plangebied van glastuinbouw naar agrobusiness (aan de tuinbouw gelieerde bedrijvigheid) voorzien. De meeropbrengst daarvan zou voorzien in de afdekking van een deel van het nadelig saldo. De provincie heeft afgelopen jaar aan de door de GR ingediende begrotingen 2015 en 2016 goedkeuring onthouden. De achtergrond daarvan is kortgezegd dat de provincie geen goedkeuring kan geven aan begrotingen die zijn gebaseerd op een verbredingsopgave die planologisch-juridisch ongewenst en niet realistisch is. Dit betekent een totaalherziening van de grex. Dat resulteert uiteindelijk in een tekort van circa € 24 miljoen. (Nijmeegs aandeel € 12 miljoen) exclusief de kosten uit risico's uit overeenkomsten en verkregen subsidies ca.

Beide partners in de gemeenschappelijke regeling gaan een besluit voorbereiden om de GR op te heffen. Daarmee is het genoemde risico werkelijkheid geworden. Om die reden hogen we de voorziening van € 5,5 miljoen op met € 6,5 miljoen en daarmee is het gehele nijmeegse aandeel voorzien

Pensioenvoorziening wethouders

Deze voorziening betreft een berekende contante waarde van te zijner tijd uit te keren wethouders pensioenen. In een aantal gevallen komen de lasten in de toekomst geheel voor rekening van de gemeente Nijmegen, in andere gevallen is een verzekeringspolis afgesloten en is de voorziening getroffen voor het meerdere boven de afgesloten polis. Jaarlijks wordt een waardebepaling gedaan voor de benodigde omvang van de voorziening.

Voorziening spaarverlof

Deze voorziening is in 1993 ingesteld met als doel beschikbaar houden van financiële middelen om de kosten van inhuur van personeel af te kunnen dekken op het moment dat een ambtenaar spaarverlof opneemt. Dit is een aflopende regeling. Er is alleen nog aanwending van de bestaande voorziening, er worden geen nieuwe aanspraken meer opgebouwd.

Voorziening ik bouw betaalbaar

De voorziening is voor de dekking van de rentelasten en de uitvoeringskosten van de SVN, die samenhangen met het faciliteren van de Ik Bouw Betaalbaar Nijmegen lening. Voorziening om het mogelijk te maken om voor 30 zelfbouwers van woningen een lening van 50.000 per woning uit te geven en dus een maximale capaciteit van € 1,5 miljoen faciliteren.

Waalfront

Het doel van deze voorziening is afdekking van het aandeel van de gemeente Nijmegen in het tekort van de gebiedsontwikkeling Waalfront. Eind 2015 heeft de directie van Ontwikkelingsbedrijf Waalfront (OBW) een Grex 2015 aangeboden aan haar aandeelhouders. Deze grondexploitatie 2015 kent als eindresultaat een tekort van -€ 29,9 miljoen NCW per juli 2015, en een looptijd tot en met 2030. In deze GREX is een aantal geschilpunten tussen BPD en de gemeente Nijmegen (bijdragen gemeente, contingenten BPD, inbreng Slachthuis) niet verwerkt. Na afronding van de onderhandelingen tussen BPD en de gemeente zal een nieuwe GREX worden opgesteld (en vastgesteld) en zullen de financiële effecten in beeld worden gebracht. Aangezien de effecten op dit moment nog niet geheel duidelijk zijn is de voorziening niet aangepast en heeft over 2015 alleen rentetoevoeging plaatsgevonden.

Naast deze risicovoorziening van € 17,2 miljoen is een extra bedrag van € 3,255 miljoen in de voorziening opgenomen. Op grond van gemaakte afspraken is dit bedrag voorzien omdat Nijmegen hiervoor wordt belast indien in 2030 mocht blijken dat de grondexploitatie Waalfront sluit met een nadelig saldo.

Ziekengeldverplichting Uitzicht/

Bestemd voor het egaliseren van de uitgaven ziekengeld van (ex-) medewerkers van Uitzicht. De Gemeente Nijmegen heeft van de Belastingdienst premies ziekengeld m.b.t. (ex-) medewerkers Stichting Uitzicht terugontvangen. Deze premies zijn in 2012 in de voorziening gestort. De doorbelaste (ziekengeld) kosten van het UWV worden ten laste van deze voorziening gebracht. Het risico van het betalen van ziekengeldkosten beperkt (e) zich tot 3 personen.

Voorziening BWS

Besluit Woninggebonden Subsidies was een subsidieregeling van het rijk voor betaalbare nieuwbouw. Het beleidskader zijn de afspraken die met de Stadsregio over de besteding van de vrijvallende BWS middelen. De middelen dienen te worden besteed aan doelen in de volkshuisvesting.

Onderhoudsvoorziening panden

Het onderhoud per pand is middels het POG onderhoudsschema ingedeeld naar nut en noodzaak. Dit geeft in enig jaar een dal of een piek in de (groot) onderhoudskosten. Ten behoeve van de gelijkmatige verdeling van deze kosten is tot eind 2015 een voorziening in stand gehouden. Bij de jaarrekening 2015 is deze voorziening gesplitst en omgezet in twee reserves.

Voorziening ruimen explosieven

De voorziening explosieven is bedoeld als egalisatievoorziening voor het ruimen van explosieven. We kregen hiervoor een bedrag van rijkswege. Deze regeling is opgeheven. Eind 2015 is bezien welke uitgaven we nog verwachten te maken voor het ruimen van explosieven en de voorziening is teruggebracht naar dat niveau.

Onderhoudsvoorziening Triavium

Het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van 10 jarig POG onderhoudsschema ingedeeld naar nut en noodzaak. Dit geeft in enig jaar een dal of een piek in de (groot) onderhoudskosten. Ten behoeve van de gelijkmatige verdeling van deze kosten in de exploitatie is deze voorziening opgenomen.

Voorziening toegankelijkheid openbare gebouwen

Deze voorziening is ingesteld met als doel openbare gebouwen beter toegankelijk te maken voor invaliden en minder mobiele ouderen.

Voorziening beheerskosten startersleningen

De voorziening dient voor het faciliteren van startersleningen. Vanuit de voorziening worden de rentelasten voor het aantrekken van middelen en de beheerskosten van de SVN gedekt.

Onderhoudsvoorziening stadsbrug

Het onderhoud aan de stadsbrug is afgekocht. De betalingen per jaar fluctueren. Deze zijn vastgelegd in een betaalschema en laten in enig jaar een dal of een piek zien. Ten behoeve van de gelijkmatige verdeling van deze kosten in de exploitatie is deze voorziening ingesteld.

Voorziening GRP-nieuw

Deze voorziening is ingesteld op 8 juni 2005 en heeft als doel een meerjarige evenwichtige tariefsopbouw van de rioolrechten. Het bestedingsplan is gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2016.

Voorziening GRP	31-12-2014	Toevoeging en	Bestedingen	31-12-2015
Restant voorziening investeringen te verrekenen in tarief	2.060		412	1.648
Restant voorziening onderhoud te verrekenen in tarief	1.300		260	1.040
Exploitatieresultaat (verschil begroot-realisatie) te verrekenen in tarief	617		52	565
Spaarcomponent ter dekking investeringen en kapitaallasten	0	6.454	6.454	0
Voorziening onderhoud	358	2.267	2.217	408
Totaal	4.335	8.721	9.395	3.660

LANGLOPENDE SCHULDEN

Onderstaand wordt het verloop weergegeven van de langlopende schulden over het jaar 2015:

Ten aanzien van de leningen kan de volgende toelichting gegeven worden:

langlopende schulden	31-12-2014	Vermeerderingen	Aflossingen	31-12-2015
Onderhandse leningen	674.195	143.100	94.159	723.135
Waarborgsommen	161	26		188
Totaal	674.356	143.126	94.159	723.323

De met deze langlopende leningen samenhangende rentelast bedraagt in 2015 € 18,9 miljoen.

De waarborgsommen per balansdatum zijn als volgt opgebouwd:

Waarborgsommen	31-12-2015	31-12-2014
Beheer objecten, GB	58	45
Parkeerbadges	43	43
Sleutelgeld accommodaties	20	18
Vastgoed management panden en woningen	67	55
Totaal	188	161

Vlottende passiva

KORTLOPENDE SCHULDEN

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

kortlopende schulden	31-12-2015	31-12-2014
Kasgeldleningen openbare lichamen	0	40.000
Kasgeldleningen overige	134.500	100.000
banksaldi	218	188
Crediteuren	5.920	18.406
Afdracht loonheffing en sociale lasten	5.754	7.982
Verhaalbare bijstand		0
Door derden belegde gelden	248	635
Rekening-courantverhouding derden	500	5.730
Totaal	147.141	172.941

Overzicht schatkistbankieren

Bedragen in miljoenen €	1 ^e kw	2 ^e kw	3 ^e kw	4 ^e kw
Gemiddeld saldo per kwartaal	4,0	3,6	3,1	2,8
Af: drempelbedrag	4,3	4,3	4,3	4,3
Overschrijding (-/-) / ruimte (+)	0,3	0,7	1,2	1,5

Op basis van de wettelijke regeling schatkistbankieren parkeren wij tijdelijk overtollige middelen boven een drempelbedrag van € 4,3 miljoen bij het Rijk.

OVERLOPENDE PASSIVA

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

overlopende passiva	31-12-2015	31-12-2014
Verplichtingen inzake ondernemersfonds	866	1.040
Nog te betalen bedragen	24.707	17.894
Nog te betalen rente onderhandse leningen	8.609	9.487
Gelden van derden	12.668	47.623
Vooruit ontvangen bedragen	985	449
Totaal	47.835	76.493

Nog te betalen bedragen

24.707

De stijging van deze post wordt met name veroorzaakt door de integratie van de GEM Waalsprong en door nog te ontvangen facturen van zorgaanbieders waarvoor reeds een inschatting is gemaakt.

Gelden van derden

12.668

Van de overlopende passiva wordt onderstaand het verloop van de van derden ontvangen gelden en de besteding daarvan weergegeven. Verder wordt per onderwerp een toelichting gegeven. Het gaat hier om van andere overheden ontvangen gelden met een specifieke aanwendingsrichting. De restant boekwaarden zijn nog uit te geven bedragen voor dat doel, dan wel nog af te rekenen bedragen.

naam gelden van derden	boekwaarde 31-12-2014	toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2015
O005 Onderwijs en minderheden	334	5.695	5.397	632
O006 Participatiebudget (Educatie, inburgering en re-integratie)	0	1.084	1.070	14
O009 BDU Sociaal, integratie & Veiligheid	451		387	64
O015 Impuls regeling .combinatiefuncties	364		126	238
O023 EFRO en ESF	24			24
O037 EU-richtlijn omgevingslawaaï	63			63
O047 Francia media	65			65
O054 Onderzoek scheepvaart	3	3		6
O055 Effectonderzoek stadsverwarming	10	76	29	57
O056 vervolg Nijmegen West Weurt	16	6	15	7
O057 Regiocontract Provincie	1.086	902	1.147	841
O058 Stadscontract Provincie	635	1.653	1.570	717
O061 E-scooters	143		143	0
O068 walstroom	28	189	42	174
O073 RVMK Zuid	28	30	36	22
O074 Participatie migrantenjeugd/EIF	100	129	229	0
O076 aanpak jeugdwerkeloosheid 2014-2015	142	300	159	283
O077 project deelname CLINSH	50			50
O078 regioarcheologie	20	20	15	25
O079 SSV gevelisolatie	750		105	645
O080 FES4 deelproject LNG	0	152	23	129
O083 woninginbraken	31			31
O084 dijkeruglegging	42.946		35.650	7.296
O086 instandhouding monumenten Nijmegen	40	40	28	52
O089 Velocity		530	93	437
O090 economische innovatie-agenda		800	544	256
O092 uitstapprogramma prostituees		99		99
O093 competentie ontwikkeling sociale wijkteams		440		440
O043/O071/O072/O081/O082*	295			
Eindtotaal	47.623	12.148	46.808	12.668

*Deze gelden van derden zijn opgenomen om aansluiting te houden met de stand ultimo 2014. Door wijzigingen in de positie verschuiven bedragen van passiva naar activa.

Onderwijs en minderheden

De middelen hebben betrekking op de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten en onderwijsachterstanden. Ook loopt de Europese financiering voor specifieke projecten, zoals het Flex College, door deze post. Deze post is gevoed met rijksmiddelen uit de beleidsvelden RMC en OAB en met Europese subsidie (ESF).

Participatiebudget

Het participatiebudget betrof één budget waarbij de rijksmiddelen voor re-integratie, educatie en inburgering worden ontvangen. Vanaf 2015 worden de middelen voor re-integratie echter als één uitkering via het Gemeentefonds ontvangen en als opdrachtbedrag naar de MGR Rijk van Nijmegen/Werkbedrijf overgemaakt. Alleen het vanuit het ministerie van OCW voor volwassen-educatie geormerkte budget loopt nog via deze OMBD.

BDU Sociaal, Integratie & Veiligheid

Dit betreft vooruit ontvangen rijksmiddelen vanuit de Brede Doel Uitkering Sociale Integratie & Veiligheid 2005-2009 ten behoeve van het Meerjaren Ontwikkelings Programma III 2005-2009 (MOP-III). Na afloop van de GSB-III periode is aanvullend met het Rijk overeengekomen, dat kosten verbonden aan in 2009 gestarte inburgeringstrajecten t/m 2011 mogen worden opgevoerd. Ook dient deze post ter dekking van de verwachte terugbetalingsverplichting uit hoofde van de reeds verantwoorde inburgeringstrajecten.

Impulsregeling combinatiefuncties

Dit is bedoeld voor de implementatie impulsregeling brede scholen, sport en cultuur. Met het invoeren van combinatiefuncties wordt de verbinding en samenwerking tussen onderwijs, sport en cultuur versterkt. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren. Het Rijk heeft een bijdrage verstrekt om de impulsregeling te realiseren. De combinatiefunctionaris gaat de komende jaren de sportverenigingen versterken, het dagelijkse sport- en beweegaanbod vergroten, het bewegingsonderwijs vernieuwen en de samenwerking tussen sportverenigingen en onderwijs intensiveren. De ontvangen rijksmiddelen zijn bestemd voor de uitvoering van de Impulsregeling combinatiefuncties.

EFRO en ESF

De laatste afwikkeling van de subsidie Cool Breaks moet nog plaatsvinden.

EU-richtlijn omgevingslawaaai

Dit betreft een bijdrage ten behoeve van het opstellen van geluidbelastingkaarten en actieplannen in de periode van 2010 tot en met 2013. De besteding van middelen loopt langer door.

Francia Media

Het Valkhof wordt onderdeel van de Europese erfgoedroute De gemeente Nijmegen gaat met Het Valkhof deelnemen aan het Europese project Francia Media, een project dat zich richt op de vroege middeleeuwen en de periode van het Frankische Middenrijk. Belangrijk onderdeel van het project is een erfgoedroute langs tien plekken die in de tweede helft van de 9e eeuw van groot cultuurhistorisch belang waren. Het Valkhof wordt een van de plekken van de erfgoedroute. Nijmegen ontvangt voor de deelname aan Francia Media een Europese subsidie.

Onderzoek scheepvaart

Subsidie ten behoeve van het voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit die voor 2015 gelden, via stimulering schonere scheepvaart.

Effectonderzoek stadsverwarming

Bijdrage voor het voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit die voor 2015 gelden, via een onderzoek om het effect van stadsverwarming en schone vrachtwagens op de luchtkwaliteit in beeld te brengen.

Vervolg Nijmegen West Weurt

Uitvoering gemeenschappelijke milieumaatregelen in Nijmegen-West en Weurt door Nijmegen, Beuningen en provincie Gelderland. Vervolg op Milieuprogramma Nijmegen-West Weurt 2007-2010. Einddatum van dit vervolgtraject is naar verwachting in de loop van 2016 wanneer de middelen volledig zijn uitgeput.

Regiocontract

Voor de periode 2012 t/m 2015 is door de Stadsregio Arnhem-Nijmegen een subsidie verleend van circa € 5,0 miljoen. Bij het regiocontract gaat het om een totale provinciale bijdrage van € 15 miljoen voor een veelheid

aan regionale projecten, zoals de uitvoering van de Regionale Sociale Agenda binnen de regio Nijmegen, de koppeling van de regionale - niet-commerciële - glasvezelnetwerken van Nijmegen en Arnhem en het project TPN West. De projectperiode loopt door tot eind 2015. Afrekening volgt in 2016.

Stadscontract

Voor het stadscontract 2012-2015/2017 is een provinciale subsidie toegekend. Voor vrijwel alle projecten eindigt het tijdvak per 31-12-2015. Alleen het sleutelproject Waalfront eindigt per 31-12-2017. Dit contract dient - voor alle projecten behalve Waalfront - vóór 1 oktober 2016 aan de provincie definitief te zijn verantwoord.

E-scooters

Bijdrage van de Stadsregio om te kunnen voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit die voor 2015 gelden, via stimulering van aanschaf elektrische scooters. Deze subsidie is inmiddels afgerekend

Walstroom

Vermindering schadelijke luchtmissies door aan de waalkade aangemeerde schepen via de aanleg van walstroom, zodat schepen geen eigen elektriciteit meer hoeven op te wekken. De werkzaamheden voor de waalkade zijn afgerond en de financiële afwikkeling komt in 2016. Walstroom Waalhaven loopt nog en wordt in 2016 afgerond.

Regionale verkeersmilieukaart zuid

Jaarlijkse actualisatie van de Regionale Verkeersmilieukaart. Nijmegen is hierbij project- en procesleider en verantwoordelijk voor de actualisatie van de regionale kaart en verrekend de uitgaven met de regiogemeenten.

Project migrantenjeugd

Het project richt zich op de verbetering van de toegang en participatie van migranten in de zorgsector. Doel: de gemeente gaat samen met partners de signalering van psychische problematiek bij migrantenjeugdigen en de hulp aan deze Jongeren structureel verbeteren. Dit project is in 2015 afgerond en afgerekend.

Aanpak jeugdwerkloosheid

Dit heeft betrekking op de Provinciale subsidie voor het project "Aanpak Jeugdwerkloosheid 2014-2015". In het kader van het provinciale programma Robuuste Investeringsimpuls (bron NUON middelen) wordt er ook in de jeugdwerkgelegenheid in Nijmegen geïnvesteerd. Er wordt een eenmalige subsidie beschikbaar gesteld van € 552.500. Het project is nog niet afgewikkeld.

Project deelname CLINCH

Terugdringen van lokale luchtvervuiling door schepen. Nijmegen is gevraagd projectpartner te worden binnen het Europese project CLINSH (Clean INland SHipping). De afwikkeling van de subsidieaanvraag bij andere cofinanciers wordt verwacht in 2016.

Regioarcheologie

Het adviseren van gemeenten op het gebied van de archeologie; het initiëren voorlichting, educatie en bevorderen draagvlak; het beoordelen van de kwaliteit van archeologisch onderzoek; inbedding archeologie in ro-beleid; advisering beheer en behoud archeologische monumenten voor de periode 2014-2016.

SSV gevelisolatie

Aanbrengen van geluidwerende maatregelen aan particuliere woningen. De bij de start ontvangen subsidie-middelen zijn voor apparaatskosten t.b.v. voorbereiding en begeleiding van de latere uitvoering door een aannemer. Deze subsidie is toegekend op grond van de SSV-regeling. Voor de uitvoeringsfase door de aannemer worden aanvullende subsidie-middelen door het ministerie verstrekt. De sanering van woningen

loopt tot 2021. De maatregelen voor subsidieproject voor gevelisolatie op grond van de ISVG regeling moeten 1-1-2017 zijn afgerond; waarna het verslag 1-3-2017 moet zijn ingediend bij het Rijk.

FES4 deelproject LNG

Het faciliteren van de realisatie van één of meerdere LNG vulpunten voor de scheepvaart in de regio Arnhem Nijmegen. Op grond van afspraken met het Rijk is de projectperiode verlengd tot eind 2016.

Woninginbraken

Een ontvangen rijkssubsidie te besteden aan een fenomeenanalyse terugdringen woninginbraken, overvallen en straatroven. Het onderzoek waar deze bijdrage voor is ontvangen is in 2015 worden afgerond.

Dijkteruglegging

De ontvangen rijksmiddelen ten behoeve van de dijkteruglegging worden verantwoord bij de grondexploitaties. De rijksmiddelen die nog niet besteed zijn, worden hier verantwoord en worden zodra de uitgaven zijn gedaan, weer ten gunste van het project dijkteruglegging gebracht.

Instandhouding monumenten Nijmegen

Voor het verlenen van subsidies aan eigenaren van gemeentelijke monumenten voor de instandhouding van deze monumenten op basis van de gemeentelijke subsidieregeling, heeft de gemeente Nijmegen een bijdrage van de provincie ontvangen. Deze subsidieregeling loopt voor de periode 2014-2016.

Velocity

Nijmegen en Arnhem organiseren gezamenlijk het internationale fietscongres Velo-city 2017 (13 t/m 16 juni). Het hoofddoel van ons velo-city congres is kennis overdragen vanuit onze positie als nummer 1 fietsland. De provincie heeft hiervoor een subsidie ter beschikking gesteld.

Economische innovatie agenda

Door de provincie Gelderland is een subsidie toegekend voor het uitvoeren van een aantal projecten uit het programma Topsectoren en Innovatie Nijmegen in het kader van het programma Topsectoren en Innovatie Gelderland. Het gaat hier om het versterken van de volgende programmasporen: Innovatie, versterken bedrijvigheid, Human Capital, Internationale Profilering en versterken van het vestigingsklimaat door middel van het ontwikkelen en realiseren van een palet van projecten. Het project moet eind 2017 afgerond zijn.

Uitstapprogramma prostituees

Het Rijk heeft een subsidie toegekend voor de periode tot en met december 2017 voor het uitstapprogramma prostituees. De subsidie wordt verstrekt ter uitvoering van de volgende activiteiten: De ontwikkeling en uitvoering van nieuwe uitstapprogramma's, het uitbreiden van een bestaand uitstapprogramma en het versterken van de sociale positie van prostituees. Aangezien er nog geen besluitvorming is geweest in 2015 over dit programma zijn de ontvangen voorschotten hier verantwoord.

Competentie ontwikkeling sociale wijkteams

De Provincie heeft in het kader van het programma Jeugd een eenmalige bijdrage toegekend voor de periode tot eind 2016 voor de ontwikkeling van sociale wijkteams.

De subsidie wordt ingezet voor het creëren van ruimte voor competentieontwikkeling en innovatie door extra jeugdexpertise in de sociale (wijk)teams in te zetten. Hierdoor kan vanuit ieder team een medewerker met jeugdexpertise deelnemen aan de ontwikkelteams en zijn/haar collega's coachen, zonder dat dit ten koste gaat van ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Bij het opstellen van de balans is de volgende gedragslijn gevolgd:

In de balans zijn niet opgenomen de op grond van beschikkingen, overeenkomsten (huur/lease), toezeggingen etc. te baseren toekomstige vorderingen en/of schulden. Ook zijn geen voorzieningen getroffen voor toekomstige verplichtingen betreffende vakantietoelagen, verlof, wachtgelden en dergelijke. Uitgangspunt daarbij is geweest dat de lasten die, in verband met deze verplichtingen in de toekomst zullen optreden, structureel gedekt zijn in de meerjarenbegroting. Voor voorzienbare en calculeerbare toekomstige risico's zijn in de balans voorzieningen opgenomen.

Buiten de telling zijn bij de balans vermeld welke zakelijke zekerheidstellingen en gewaarborgde geldleningen de gemeente kent.

Bedragen x € 1.000

gewaarborgde geldleningen	percentage door de gemeente te waarborgen	boekwaarde	boekwaarde
		31-12-2015	31-12-2014
Woningbouwvereniging Gelderland	50%	0	21
eigen woningverbetering met 50% deelname Rijk	50%	610.290	578.224
krediethypotheke	100%	490	669
hypotheke (woon)verenigingen en particulieren	100%	15.737	21.955
overige zakelijke zekerheidsstellingen	100%	788	1.296
schoolbesturen	100%	27.500	0
Totaal		654.805	602.165

Deelnemingen

BREED

Bij de GR Breed (werkvoorzieningschap Nijmegen e.o.) vindt een reorganisatie plaats. De kosten die Breed hiervoor moet maken zullen leiden tot een negatief vermogen bij Breed. De werkelijke kosten van de reorganisatie zijn berekend op € 11,3 miljoen. Gemeenten zullen meerjarig een subsidie verstrekken ten behoeve van de versterking van het eigen vermogen van Breed.

ODRN

De GR ODRN heeft in het kader van een vertrekregeling afscheid genomen van 8 mensen. De betaalde afkoopsom komt volgens afspraak voor rekening van de gemeente Nijmegen. Daartegenover staat dat de vervallen salariskosten in mindering worden gebracht op de bijdrage van de gemeente Nijmegen. Op deze wijze worden de kosten van de vertrekregeling in de komende 3 jaar inverdiend. In de meerjarenbegroting van de gemeente Nijmegen is een bijdrage aan de ODRN opgenomen waarmee de kosten van de vertrekregeling met de ODRN worden verrekend.

Langlopende huurcontracten

De gemeente huurt de bij elkaar gelegen adressen Arsenaalgas 7, 7a en 8, Mariënborg 75 en de parkeergarage Mariënborg in één contract van een vastgoedeigenaar. De totale jaarlijkse huurpenningen daarvoor bedragen circa € 1,4 miljoen.

De looptijd voor de objecten Arsenaalgas 8 (= kantoor boven de parkeergarage Arsenaalgas 7) en Mariënborg 75 (= Elckerlyc en Stadswinkel) eindigt per 1-1-2033.

De looptijd voor Arsenaalgas 7 en 7a (= parkeergarage en fietsenstalling) eindigt per 1-8-2034.

VSA (Sport en Recreatie) huurt het pand Triavium aan de van Rosenbergweg 2 voor een jaarlijks bedrag van circa € 1,2 miljoen. Het contract loopt t/m 23 september 2033.

Inkoopcontracten groter dan € 0,5 miljoen inkoopwaarde

De gemeente Nijmegen heeft diverse inkoopcontracten afgesloten – dan wel heeft aanbestedingen lopen voor contracten – met een inkoopwaarde voor de jaren 2016 en later van meer dan € 0,5 miljoen. Belangrijke financiële verplichtingen zijn of worden daarmee aangegaan ten aanzien van de volgende inkoopcategorieën:

- ICT (software, hardware, dienstverlening)
- Energie
- Catering
- Beveiliging
- Leerlingenvervoer
- WMO
 - Huishoudelijke hulp
 - Voorzieningen*
 - Medische voorzieningen
- Publieke Gezondheid
- Volwasseneneducatie
- Reinigingsdiensten
- Onderhoud stadsbrug
- Openbare verlichting

*N.B.: bij de WMO voorzieningen gaat het deels vooralsnog om verlengde jaarcontracten

Recht vakantietoeslag

Per 31 december 2015 is € 3,1 mln aan vakantiegeld opgebouwd.

BALANS

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld op basis van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten.

Activaposten (bezittingen) worden in beginsel gewaardeerd op basis van de vervaardigingsprijs (grondexploitaties) of verkrijgingsprijs (overig). Als de marktwaarde van een materieel actief blijvend lager is dan de boekwaarde, wordt het actief tot deze waarde afgewaardeerd. Voor verwachte verliezen bij grondexploitaties of het risico van oninbare vorderingen worden voorzieningen getroffen.

Passivaposten (eigen en vreemd vermogen) worden in beginsel gewaardeerd op basis van de nominale waarde.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Onder de immateriële vaste activa vallen de kosten van onderzoek & ontwikkeling en bijdrage aan activa in eigendom van derden. Hierop wordt in 5 jaar afgeschreven.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Onderscheid wordt gemaakt in investeringen met economisch respectievelijk maatschappelijk nut. Investerings met economisch nut dragen bij aan de mogelijkheid om middelen te verwerven (bijvoorbeeld door de kosten ervan in tarieven te verwerken).

Tijdens de vervaardiging van een actief wordt rente toegerekend voor de benodigde financiering. Bij activering worden eventuele bijdragen van derden in mindering gebracht. Afschrijving vindt plaats tegen een percentage van de aanschaffingswaarde, gebaseerd op de gemiddelde levensduur van de activa. Dit conform de richtlijn 'investeren & waarden, activeren en afschrijven activa'.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Onder de financiële vaste activa vallen de kapitaalverstrekkingen aan verbonden partijen en de verstrekte leningen. De kapitaalverstrekkingen aan verbonden partijen bestaan uit aandelen in vennootschappen.

VOORRADEN

Onder de voorraden vallen de grondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden. Het onderhanden werk van de grondexploitaties wordt gewaardeerd tegen het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten. Dit gaat zowel om de directie kosten voor het verwerven, slopen en bouw- en woonrijp maken als ook de rente- en plankosten. Een eventuele voorziening voor verwachte verliezen wordt hierop in mindering gebracht.

KORTLOPENDE VORDERINGEN

Deze vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Voor het uitstaand saldo aan belastingdebiteuren en bijstandsvorderingen zijn voorzieningen getroffen.

OVERLOPENDE ACTIVA/LIQUIDE MIDDELEN

Deze posten zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

EIGEN VERMOGEN

Onder het eigen vermogen staan de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van het overzicht van baten en lasten.

VOORZIENINGEN

Onder de voorzieningen zijn de voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's opgenomen. Dit voor zover de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Daarbij zijn er egalisatievoorzieningen voor kosten die in volgende jaren gemaakt worden, maar hun oorsprong vinden in het huidige jaar. Hieronder vallen de onderhoudsvoorzieningen die worden bepaald op basis van de laatst bekende geactualiseerde plannen. In de voorziening gemeentelijk rioleringsplan (GRP) komen de volgende drie componenten in samenhang terug, maar zijn wel afzonderlijk zichtbaar:

- spaardeel voor investeringen;
- onderhoud;
- jaarlijkse financiële resultaten.

Voorzieningen die de waarde van een actief corrigeren worden aan de activazijde gepresenteerd en daar in mindering gebracht op het actief.

Voorzieningen waarvan de hoogte wordt bepaald door geldstromen over een langdurige periode in de toekomst worden gewaardeerd op contante waarde.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Deze schulden hebben een looptijd van meer dan 1 jaar en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VLOTTENDE PASSIVA

Deze posten zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

BATEN EN LASTEN

ALGEMEEN

Baten (opbrengsten) en lasten (kosten) worden gerangschikt conform de begroting en toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Uitzonderingen zijn dividenden en bepaalde personele lasten. Dividendopbrengsten uit deelnemingen worden geschat op basis van ervaringscijfers. Als het uiteindelijke dividend hiervan afwijkt wordt dit verantwoord in het jaar waarin het dividend wordt ontvangen. Voor arbeidsgerelateerde verplichten van een jaarlijks vergelijkbaar volume (zoals vakantiegeld) mag geen voorziening of schuld worden opgenomen. Daarom worden deze personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

GRONDEXPLOITATIES

Verwachte verliezen voor planexploitaties worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn. Hiertoe wordt een voorziening gevormd voor het verwachte verlies aan het einde van de looptijd. Dit toekomstige verlies wordt contant gemaakt naar nu.

Verwachte winsten worden in principe genomen bij het afsluiten van een planexploitatie. Tussentijds wordt slechts winst genomen als de boekwaarde van het onderhanden werk negatief is (meer opbrengsten dan kosten) én groter is dan de hoogte van de nog te maken kosten.

RESERVES

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden rechtstreeks op de reserves gemuteerd, vóór het saldo van de rekening. Dit conform de begroting of expliciete besluitvorming door de Raad.

GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN (GRP) *Financiële resultaten op de exploitatie*

De werkelijke lasten en baten zullen afwijken van de ramingen.

Deze worden gestort in of onttrokken aan een voorziening GRP. Wij willen transparant laten zien dat alle geïnde rioolrechten ook daadwerkelijk worden aangewend voor werkzaamheden voortvloeiend uit het GRP. Ons argument daarvoor is dat de burger helder moet kunnen zien dat het geld daadwerkelijk wordt besteed aan het doel waarvoor het wordt opgehaald.

EIGEN BIJDRAGEN CAK

Bij de WMO vraagt de gemeente een eigen bijdrage aan de burger. De oplegging en inning is landelijk belegd bij het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Middels een Third Partij Mededeling van de huisaccountant van het CAK heeft de gemeente voldoende zekerheid over de juistheid van de eigen bijdragen. Echter, over de volledigheid bestaat onvoldoende zekerheid. Eventuele niet verantwoorde eigen bijdragen worden ingeschat als niet materieel.

Bijlagen

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEF/INTEP									
BZK	CFC	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (Sisa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting afwijking	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 01	Aard controle R Indicatornummer: CTC / 02	Aard controle R Indicatornummer: CTC / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 05		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 06
1		2013-005141	€ 242.526	€ 0	€ 0	€ 500.000	€ 0		
		Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording Ja/Ne	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)		
				Afspraak	Realisatie	Realisatie	Realisatie		
				Aleen in te vullen na afloop project	Aleen in te vullen na afloop project	Aleen in te vullen na afloop project	Aleen in te vullen na afloop project		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 08	Aard controle D1 Indicatornummer: CTC / 09	Aard controle D1 Indicatornummer: CTC / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: CTC / 11		
1		2013-005141	Ja						
							Vraag-middelen zijn ingezet voor 3 locaties (in plaats van oorspronkelijke 8) Waterlooverf voorzieningenhart, Woerdestraat en Waalfront. Dit is conform reikingsaanpak provincie Gelderland d.d. 10 december 2014 en de provinciale bevestiging hiervan d.d. 12 januari 2015.		
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)					
		Resultaat regionale meld-	Aard controle R Indicatornummer: D1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D1 / 02					
			€ 1.170.386	€ 502.619					
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschotale educatie die voldoen aan de wettelijke kenmerken (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04			
			€ 3.236.738	€ 1.374.413	€ 0	€ 0			
OCW	D10	(Volwassenen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verspreide uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)	Ten minste 75% besteed aan roc's (jaar T) (automatisch)		
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D10 / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D10 / 05		
			€ 1.064.202	€ 1.070.105	€ 0	€ 1.070.105	Ja		
		Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 06	Ontwikkeling besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)					
			€ 14.097	€ 0					
BM	E3	Subsidierregeling sanering verkeerslaas (inclusief bestrijding spoorweglaas) Subsidierregeling sanering verkeerslaas Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijkmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05		
1		tenMBSK-2014/2475	€ 22.660	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie beschikkingnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijkmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijkmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijkmiddelen	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijkmiddelen		Eindverantwoording Ja/Ne
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10		
1		tenMBSK-2014/2475	€ 0	€ 22.660	€ 0	€ 0	€ 0		Nee

Bijlage verantwoordinginformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking eica - d.d. 11 januari 2018 DEFINITIEF								
82W	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Duc: deel Openbaar lichaam uit 318a (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regio één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; Inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; Inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03			
82W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 68 Participatiewet_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G4	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G5	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G6	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G7	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G8	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G9	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G10	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G11	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G12	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G13	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G14	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G15	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G16	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G17	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G18	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G19	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G20	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G21	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G22	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G23	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
82W	G24	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en	

Gemeentefonds

omschrijving	aantal	bedrag p/e	bedrag x € 1,-
Sociaal			
Inwoners	170.681	141,92	24.223.000
Eenouderhuishoudens	5.726	208,30	1.193.000
Huishoudens	95.774	90,84	8.700.000
Jongeren < 20 jaar	34.884	242,58	8.462.000
Ouderen 65+	25.000	81,72	2.043.000
Ouderen 75-85 jaar	7.879	26,99	213.000
Lage inkomens 65-	28.600	96,71	2.766.000
Huishouden met laag inkomen (drempel)	20.726	332,25	6.886.000
Bijstandsontvangers	6.959	1.697,05	11.810.000
ABW schaalnadeel	1	112.454,68	107.000
ABW schaalvoordeel	2.203	3.715,49	8.185.000
Uitkeringsontvangers	17.124	98,60	1.688.000
Minderheden	13.545	320,40	4.340.000
Centrum functie			
Klanten potentieel lokaal	200.600	39,60	7.944.000
Klanten potentieel regionaal	350.600	15,68	5.497.000
Leerlingen VO	11.910	362,50	4.318.000
Leerlingen (V)SO	5.962	230,78	1.376.000
Extra groei leerlingen VO	458	220,56	101.000
Infrastructuur			
land	5.330	38,34	204.000
Land bodemfactor gemeente	5.330	26,11	139.000
binnenwater	430	39,04	17.000
Oppervlakte bebouwing	718	580,90	417.000
Opp bebouwing in woonkernen* bodemfactor	664	3.080,12	2.045.000
Opp bebouwing buitengebied* bodemfactor	54	1.520,38	82.000
Woonruimten	78.744	55,45	4.366.000
Woonruimten* Bodemfactor	78.744	51,35	4.044.000
Historische kern	20	3.146,42	63.000
Historische woningen in bewoonde oorden 1930	16.196	31,13	504.000
Historische woningen in bewoonde kernen	14.335	85,74	1.229.000
ISV (a) stadsvernieuwing	1,13%	18.401.314,79	208.000
ISV (b) herstructurering	1,41%	11.293.607,47	159.000
Omgevingsadressendichtheid	189.616	77,29	14.655.000
Oeverlengte * Bodemfactor gemeente	1.556	11,70	18.000
Oeverlengte * Bodemf. Gem.*dichtheidsfactor	46.108	5,81	268.000
Meerkernigheid	4	8.111,29	32.000
kernen met minstens 500 adressen	2	27.341,63	55.000
Meerkernigheid *Bodemfactor buitengebied	4	14.833,11	59.000
Bedrijfsvestigingen	14.948	76,03	1.136.000
OZB niet woningen	3.114	356,25	1.109.000
Algemeen			
Vast bedrag	1	280.000	280.000
Bedrag in basis			130.941.000
Punten uitkerings factor	1,396		51.853.000
Subtotaal uitgavenijkingen			182.794.000
WOZ Woning eigenaar			-12.770.000
O.Z.B. niet-woningen eigenaar			-4.683.000
O.Z.B. niet woningen gebruiker incl. De Pater			-3.741.000
Subtotaal Algemene Uitkering.			161.600.000
Overgangsregeling groot onderhoud			-1.150.894
Suppletierregeling afschaffing OZB woningen gebruiker			2.162.786
Decentralisatie-uitkeringen			
Beeldende kunst en vormgeving			150.000
Bed, bad en brood			651.363
maatschappelijke opvang			10.149.177
Verankering programma verbetering GGZ			125.000
gezond in de stad			395.000

omschrijving	aantal	bedrag p/e	bedrag x € 1,-
Jeugdwerkloosheid			100.000
versterking peuterspeelzaalwerk (2010 >)			237.660
preventieve lokale jeugdbeleid (2010 >)			605.273
Bodemsanering			896.392
vrouwenopvang 2011 e.v.			2.723.531
implementatie participatiewet			500.000
Huishoudelijke hulp toelage			1.422.200
faciliteitenbesluit opvangcentra			39.140
Herstructurering WSW-sector			636.280
Eigen kracht			30.000
veiligheidshuizen			218.680
Project stimulering Interreg V			12.500
Integratieuitkeringen			
Integratie-uitkering W.M.O. Huishoudelijke verz.			12.333.728
Vergunningverlening, toezicht en handhaving			358.308
Impuls brede school sport en cultuur			538.720
Sociaal domein; jeugd			40.147.689
Sociaal domein; WMO alle taken gemeenten			20.648.058
Sociaal domein; WMO beschermd wonen			45.734.840
Sociaal domein; participatie			40.260.207
Totaal gemeentefonds 2015			341.525.638
restitutie voorgaande jaren (2013-2014)			-937.057
Totaal verantwoord 2015			340.588.581

Leningen limiet kasgeld

De kasgeldlimiet is de maximale omvang van de toegestane kortlopende financiering. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de liquiditeitspositie weer in realisatie tot de kasgeldlimiet per kwartaal in 2014.

Gegevens Liquiditeitspositie over het jaar 2015 (model A)
Provincie Gelderland, Gemeente Nijmegen

Berekening liquiditeitspositie:					bedragen x € 1.000,-				
1.	Vlottende (korte) schuld	jan	150.000	apr	7.000	jul	81.000	okt	98.000
		feb	35.000	mei	22.000	aug	87.000	nov	114.000
		mrt	31.000	juni	55.000	sep	78.000	dec	135.000
2.	Vlottende middelen	jan	86.000	apr	21.000	jul	18.000	okt	36.000
		feb	29.000	mei	17.000	aug	18.000	nov	47.000
		mrt	25.000	juni	33.000	sep	20.000	dec	30.000
3.	Netto vlottende schuld (+)/Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	jan	64.000	apr	-14.000	jul	63.000	okt	62.000
		feb	6.000	mei	5.000	aug	69.000	nov	67.000
		mrt	6.000	juni	22.000	sep	58.000	dec	105.000
4.	Gemiddelde netto vlottende schuld (+)/Gemiddelde overschot vlottende middelen (-)		25.333		4.333		63.333		78.000
5.	Kasgeldlimiet		67.000		67.000		67.000		67.000
6a.	Ruimte onder kasgeldlimiet (5-4)		41.667		62.667		3.667		
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (4-5)								-11.000

Leningen norm renterisico

Berekenen renterisico op de vaste schuld

Op deze staat dient eenmaal per jaar over het voorgaande jaar het renterisico op de vaste schuld te worden gerapporteerd. Het gaat hierbij om het renterisico van het gehele openbaar lichaam, inclusief bedrijven en andere takken van dienst. Deze staat wordt jaarlijks als onderdeel van de financieringsparagraaf bij het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden.

		bedragen x € 1.000,-
[1]	Renteherzieningen	-3
[2]	Aflossingen	19.298
[3]	Renterisico (1+2)	19.295
[4]	Renterisiconorm	157.640
[5a] = [4>3]	Ruimte onder renterisiconorm	138.345
[5b] = [3>4]	Overschrijding renterisiconorm	
Berekening: Begrotingstotaal jaar 2015		
[4a]	Begrotingstotaal	788.200
[4b]	Percentage regeling	20%
[4] = [4a] x [4b]/100	Renterisiconorm	157.640

Begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
Stadsbegroting 2015-2018				788,3	788,2	0,1 V
Wijzigingen				-1,3	4,3	5,7 N
BW-01326 Aanvulling formatie Inburgering 2014-2015	Raad	17 sep '14	88/2014	0,4	0,5	0,1 N
BW-01338 Formatiereductie afdeling Milieu (ML10 en ML40)	College	08 jul '14	4.4	0,0	0,0	0,0 V
BW-01342 invulling bezuiniging PN 2013 en PN 2014	College	16 dec '14	4.9	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01355 SB2015-2018 Amendementen en beslispunten	Raad	12 nov '14	126/2014	-2,0	-1,9	0,0 N
BW-01356 Bestedingsplan Werk 2014	Raad	01 okt '14	106/2014	-0,5	-0,5	0,0 V
BW-01357 Bezuinigingen cultuur PPN 2013	College	01 jul '14	3.1	0,0	0,0	0,0 V
BW-01360 Provinciale subsidies impulsplan Wonen	Raad	17 sep '14	101/2014	0,0	0,0	0,0 V
BW-01361 Project Housing First	Raad	17 sep '14	100/2014	0,0	0,1	0,1 N
BW-01362 Kredietaanvraag verbouwing DSB gebouw	College	01 okt '14	112/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01363 Uitbreiding fte toetsing bouwkosten ODRN	College	14 okt '14	3.18	0,0	0,0	0,0 V
BW-01365 Technische wijziging najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	1,1	1,1	0,0 N
BW-01367 Meldingen najaarsnota 2014	Raad	03 dec '14	129/2014	3,0	3,0	0,0 N
BW-01368 Schuldhulpverlening	Raad	01 okt '14	110/2014	0,0	0,0	0,0 V
BW-01369 projectdeelname CLINSH	College	15 okt '14	124/2014	0,3	0,3	0,0 V
BW-01371 regionale subsidiëring jeugdzorg	Raad	17 dec '14	155/2014	11,4	11,4	0,0 V
BW-01372 Subsidiehuis amateurkunst 2015-2018	College	06 okt '14	3.11	0,0	0,0	0,0 V
BW-01374 Structuurwijziging Zorg en Welzijn	College	16 dec '14	3.7	0,0	-0,0	0,0 V
BW-01375 Budgetoverheveling gezond in de stad/mantelzorg	Raad	19 nov '14	137/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01376 Zienswijze begroting 2015 GGD	Raad	19 nov '14	139/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01380 FES4 deelproject LNG	Raad	03 dec '14	149/2014	0,2	0,2	0,0 V
BW-01382 SSV geluidsisolatie	Raad	17 dec '14	159/2014	0,1	0,1	0,0 N
BW-01383 DUB bodem 2015	Raad	11 feb '15	12/2015	-0,3	-0,3	0,0 V
BW-01384 Aanpassen begroting rijkssubsidie begeleiding ex-gedetineerde	Raad	17 dec '14	160/2014	0,1	0,1	0,0 V
BW-01385 Participatiewet, onderdeel inkomen en armoedebestrijding	Raad	11 feb '15	05/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01386 Eigen bijdrage beschermd wonen	Raad	17 dec '14	158/2014	3,2	3,2	0,0 V
BW-01388 Subsidieverstrekking W4 2015	College	16 dec '14	3.20	0,0	0,0	0,0 V
BW-01390 Subsidieverlening basis dagbesteding ouderen	Raad	28 jan '15	3/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01391 Veilig thuis Gelderland Zuid; bijdrage aan de GGD	Raad	28 jan '15	004/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01392 Taken huisvesting statushouders en maatsch begeleiding 2015	College	16 dec '14	3.21	0,0	0,0	0,0 V
BW-01393 Onttrekking gemeentefonds tbv waterschapsverkiezing	Raad	28 jan '15	6/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01397 Kunst in de openbare ruimte 2015	Raad	04 mrt '15	27/2015	0,2	0,2	0,0 V
BW-01398 DVO DAR 2015	Raad	18 mrt '15	42/2015	0,8	0,8	0,0 V
BW-01399 Afrekening ESF educatie ROC Nijmegen	Raad	18 mrt '15	43/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01400 Overdracht brandweerpannen 2015	Raad	29 apr '15	50/2015	-0,2	-0,2	0,0 V
BW-01401 Volwasseneneducatie 2015	Raad	18 mrt '15	35/2015	0,4	0,4	0,0 V
BW-01402 Samenwerkingsovereenkomst ROB en formatie nieuwe taken	College	07 apr '15	3.8	0,0	0,0	0,0 N
BW-01406 Aanvraag format eigen kracht 2015-2016	College	18 mrt '15	39/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01407 Walstroom waalhaven concept 2015	Raad	24 mrt '15	3.7	-0,0	-0,0	0,0 N
BW-01408 Geluidsisolatieprojecten	Raad	01 apr '15	47/2015	0,3	0,3	0,0 V
BW-01419 Aanvalsplan armoede en schulden	Raad	27 mei '15	56/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01421 Zomernota: Claims/meldingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-3,2	-1,8	1,4 N
BW-01422 Zomernota: Investerings/kapitaallasten	Raad	08 jul '15	81/2015	-0,9	-0,9	0,0 N
BW-01423 Zomernota: Technische wijzigingen	Raad	08 jul '15	81/2015	-15,8	-15,8	0,0 N
BW-01428 Uitvoering toelage hulp bij het huishouden	Raad	27 mei '15	63/2015	0,3	0,3	0,0 N
BW-01429 Tijdelijke uitbreiding formatie wijkteams	Raad	10 jun '15	69/2015	0,0	0,0	0,0 V
BW-01431 Onderwijsachterstandsbeleid en brede scholen 2015	College	09 jun '15	3.16	0,0	0,0	0,0 V
BW-01437 Rijksbijdr begeleiding ex-gedetineerden wonen en werken 2015	Raad	23 sep '15	108/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01440 CVS subsidie Flex-college	College	23 sep '15	116/2015	0,1	0,1	0,0 V
BW-01441 Meldingen najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-3,2	0,9	4,1 N
BW-01442 Technische wijziging najaarsnota 2015	Raad	16 dec '15	161/2015	-0,0	-0,0	0,0 V
BW-01444 Verwerking begroting Velocity	Raad	25 nov '15	141/2015	0,2	0,2	0,0 V
BW-01447 Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)	College	29 sep '15	3.11	0,8	0,8	0,0 V

Bedragen x € 1 mln	Besl.nivo	Besl.datum	Besl.nr	Baten	Lasten	Saldo
BW-01452 Subsidie omroep Nijmegen1	College	24 nov '15	3.2	0,0	0,0	0,0 N
BW-01455 Aframing en uitbreiding formatie Sb en TZ	College	01 dec '15	3.13	0,0	0,0	0,0 V
BW-01459 Provinciale subsidie topsectoren en innovatie	Raad	16 dec '15	157/2015	0,7	0,7	0,0 N
BW-01461 Teruggevorderde subsidie Papengas 4	Raad	16 dec '15	160/2015	0,6	0,6	0,0 V
BW-01463 Aframen van formatie OR	College	01 dec '15	4.1	0,0	0,0	0,0 V
Totaal Stadsbegroting 2015-2018 na wijzigingen				787,0	792,5	5,6 N

Subsidiestaat

Programma / product	Begroot	Betaald	Restant
Externe betrekkingen	53.731	41.632	12.099
Organisatie		5.000	-5.000
Totaal programma Bestuur en Middelen	53.731	46.632	7.099
Citymarketing en evenementen	521.088	521.088	-
Culturele ketens	12.130.041	12.089.265	40.776
Cultuureducatie en amateurstichting	4.026.205	3.996.107	30.098
Cultuurhistorie	140.964	142.964	-2.000
Talent en kwaliteit	1.196.358	1.187.670	8.688
Totaal programma Citymarketing, cultuur en cultuurhistorie	18.014.656	17.937.093	77.563
Groen, natuur en woonomgeving	271.135	276.134	-4.999
Geluid, lucht en Bodem	383.156	302.800	80.356
Klimaat & Energie	977.500	779.054	198.446
Totaal programma Duurzaamheid	1.631.791	1.357.987	273.804
Economie	690.247	863.828	-173.581
Werk	199.070	199.148	-78
Totaal programma Economie en Werk	889.317	1.062.976	-173.659
Armoedebestrijding	1.795.223	1.799.945	-4.722
Inkomen	11.348	-	11.348
Totaal programma Inkomens & Armoedebestrijding	1.806.571	1.799.945	6.626
Verkeer	-	16.000	-16.000
Totaal programma Mobiliteit	-	16.000	-16.000
Stimuleren ontwikkelingskansen	7.070.004	6.924.413	145.591
Zorgplicht onderwijshuisvesting	55.000	55.000	-
Bestrijden voortijdig schoolverlaten	681.187	675.568	5.619
Totaal programma Onderwijs	7.806.191	7.654.981	151.210
Integraal beheer openbare ruimte	-	1.000	-1.000
Totaal programma Openbare Ruimte	-	1.000	-1.000
Sport	287.636	262.200	25.436
Sportaccommodaties	1.968.005	1.965.112	2.893
Wijkaccommodaties	-	-	-
Totaal programma Sport en Accommodaties	2.255.641	2.227.312	28.329
Openbare orde & Veiligheid	45.000	5.000	40.000
Totaal programma Veiligheid	45.000	5.000	40.000

Programma / product	Begroot	Betaald	Restant
Speelvoorzieningen	7.410	7.000	410
Wijkaanpak	566.823	493.896	72.927
Totaal programma Wijkontwikkeling	574.233	500.896	73.337
Wonen	42.886	40.000	2.886
Totaal programma Wonen	42.886	40.000	2.886
Diversiteit	1.391.474	1.364.830	26.644
Individuele voorzieningen WMO	-	-	-
Jeugd	31.936.199	31.744.647	191.552
Maatschappelijke opvang	17.976.911	15.942.173	2.034.738
Publieke Gezondheid	1.020.479	956.906	63.573
Welzijn	15.665.094	15.527.138	137.957
Totaal programma Zorg en Welzijn	67.990.158	65.535.694	2.454.464
Ruimtelijke inrichting	15.000	-	15.000
Totaal programma Stedelijke ontwikkeling	15.000	-	15.000
Totaal per jaar	101.125.174	98.185.516	2.939.658

Lijst met afkortingen

De Rekenkamer heeft een [Lexicon](#) van begroting en jaarstukken gemaakt. Klik op de link voor een toelichting op gehanteerde begrippen.

Colofon

UITGAVE
Gemeente Nijmegen

OMSLAG
OptimaForma, Nijmegen

FOTOGRAFIE
Ellen van de Waterbeemd

DRUK
DPN, Nijmegen

april 2016

Aanleveren begrotingswijziging

Steller Michel Jansen
 BW BW-01474 Overheveling Investeringskredieten
 Soort wijziging Begrotingswijziging
 Soort besluit BESL-RAAD
 Besluitperiode 201601
 Omschrijving Overheveling I-kredi

Verrekeningen debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Verrekeningen credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed
Totaal debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I000297	AA000	43009	D		D	-200.013,54	200.013,54				Kredieten 2015 - overheveling
I000718	AA000	43009	D		D	-228.000,00	228.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I000762	AA000	43009	D		D	-21.890,10					Kredieten 2015 - verrekening
I001508	AA000	43009	D		D	-52.042,29					Kredieten 2015 - verrekening
I001528	AA000	43009	D		D	-10.005,28	10.005,28				Kredieten 2015 - overheveling
I001529	AA000	43009	D		D	-102.485,89	102.485,89				Kredieten 2015 - overheveling
I001624	AA000	43009	D		D	-182.319,74					Kredieten 2015 - verrekening
I001626	AA000	43009	D		D	9.466,81					Kredieten 2015 - verrekening
I001929	AA000	43009	D		D	326.911,07					Kredieten 2015 - vrijval
I002020	AA000	43009	D		D	-1.524.999,00	1.524.999,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002041	AA000	43009	D		D	5.073,30					Kredieten 2015 - verrekening
I002151	AA000	43009	D		D	-169.191,04					Kredieten 2015 - verrekening
I002151	AA000	84012	D		D	-18.500,78					Kredieten 2015 - verrekening
I002272	AA000	43009	D		D	20.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002272	AA000	43009	D		D	-20.000,00	20.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002273	AA000	43009	D		D	-476.161,77	476.161,77				Kredieten 2015 - overheveling
I002273	AA000	84012	D		D	313.687,34	-313.687,34				Kredieten 2015 - overheveling
I002350	AA000	43009	D		D	-250.000,00	250.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002351	AA000	43009	D		D	-36.736,92	36.736,92				Kredieten 2015 - overheveling
I002371	AA000	43009	D		D	15.068,43					Kredieten 2015 - verrekening
I002377	AA000	43009	D		D	-231.385,41					Kredieten 2015 - verrekening
I002415	AA000	43009	D		D	10.005,43					Kredieten 2015 - vrijval
I002417	AA000	43009	D		D	-20.000,00					Kredieten 2015 - verrekening

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I002417	AA000	43009	D		D	-99.114,06	99.114,06				Kredieten 2015 - overheveling
I002435	AA000	43009	D		D	-45.237,36	45.237,36				Kredieten 2015 - overheveling
I002438	AA000	43009	D		D	-3.445.175,17	3.445.175,17				Kredieten 2015 - overheveling
I002455	AA000	43009	D		D	314.830,48					Kredieten 2015 - verrekening
I002455	AA000	84012	D		D	-9.500,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002455	AA000	43009	D		D	-20.000,00	20.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002456	AA000	43009	D		D	-312.643,48					Kredieten 2015 - verrekening
I002456	AA000	84012	D		D	-90.500,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002456	AA000	43009	D		D	-101.655,43	101.655,43				Kredieten 2015 - overheveling
I002456	AA000	84012	D		D	19.343,21	-19.343,21				Kredieten 2015 - overheveling
I002457	AA000	43009	D		D	-1.930,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002458	AA000	43009	D		D	-257,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002459	AA000	84012	D		D	100.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002490	AA000	43009	D		D	-2.376.113,30	2.376.113,30				Kredieten 2015 - overheveling
I002490	AA000	84012	D		D	1.176.113,30	-1.176.113,30				Kredieten 2015 - overheveling
I002492	AA000	43009	D		D	-614.000,00					Kredieten 2015 - vrijval
I002492	AA000	84012	D		D	614.000,00					Kredieten 2015 - vrijval
I002531	AA000	43009	D		D	84.737,46					Kredieten 2015 - verrekening
I002545	AA000	43009	D		D	-1.791.050,91					Kredieten 2015 - verrekening
I002545	AA000	43009	D		D	-208.949,09	208.949,09				Kredieten 2015 - overheveling
I002553	AA000	43009	D		D	-627.744,90					Kredieten 2015 - verrekening
I002554	AA000	43009	D		D	955.463,57					Kredieten 2015 - verrekening
I002555	AA000	43009	D		D	940.524,37					Kredieten 2015 - verrekening
I002556	AA000	43009	D		D	522.807,87					Kredieten 2015 - verrekening
I002558	AA000	43009	D		D	-858.376,08	858.376,08				Kredieten 2015 - overheveling
I002561	AA000	43009	D		D	505.482,02					Kredieten 2015 - verrekening
I002563	AA000	43009	D		D	-2.700.000,00	2.700.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002565	AA000	43009	D		D	-1.000.000,00	1.000.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002578	AA000	43009	D		D	58.738,02					Kredieten 2015 - verrekening
I002583	AA000	43009	D		D	13,74					Kredieten 2015 - vrijval
I002584	AA000	43009	D		D	6.052,64					Kredieten 2015 - vrijval
I002584	AA000	84012	D		D	-21.061,77					Kredieten 2015 - vrijval
I002586	AA000	43009	D		D	-8.633.400,00	8.633.400,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002587	AA000	43009	D		D	-700.000,00	700.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002588	AA000	84012	D		D	4.333.400,00	-4.333.400,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002589	AA000	43009	D		D	-15.326,87	15.326,87				Kredieten 2015 - overheveling
I002590	AA000	43009	D		D	7.554,05					Kredieten 2015 - vrijval
I002593	AA000	43009	D		D	-252.567,40	252.567,40				Kredieten 2015 - overheveling
I002595	AA000	43009	D		D	10.321,42					Kredieten 2015 - verrekening
I002598	AA000	43009	D		D	218,88					Kredieten 2015 - verrekening

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I002599	AA000	43009	D		D	-83.346,89					Kredieten 2015 - verrekening
I002608	AA000	43009	D		D	13.262,79					Kredieten 2015 - verrekening
I002612	AA000	43009	D		D	92.568,11					Kredieten 2015 - verrekening
I002613	AA000	43009	D		D	-43.295,19					Kredieten 2015 - verrekening
I002614	AA000	43009	D		D	60.793,20					Kredieten 2015 - verrekening
I002615	AA000	43009	D		D	-321.143,53					Kredieten 2015 - verrekening
I002616	AA000	43009	D		D	11.193,48					Kredieten 2015 - verrekening
I002618	AA000	43009	D		D	-34.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002620	AA000	43009	D		D	-393,12					Kredieten 2015 - verrekening
I002622	AA000	43009	D		D	-18.723,52					Kredieten 2015 - verrekening
I002648	AA000	84012	D		D	1.001.207,95	-1.001.207,95				Kredieten 2015 - overheveling
I002648	AA000	43009	D		D	-1.887.546,38	1.887.546,38				Kredieten 2015 - overheveling
I002659	AA000	43009	D		D	-16.119,12	16.119,12				Kredieten 2015 - overheveling
I002661	AA000	84012	D		D	14.920,54					Kredieten 2015 - verrekening
I002661	AA000	43009	D		D	-14.920,54					Kredieten 2015 - verrekening
I002661	AA000	84012	D		D	400.000,00	-400.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002663	AA000	43009	D		D	-0,50					Kredieten 2015 - verrekening
I002671	AA000	43009	D		D	23.263,46					Kredieten 2015 - verrekening
I002672	AA000	43009	D		D	-19.603,69	19.603,69				Kredieten 2015 - overheveling
I002682	AA000	43009	D		D	-177.500,69	177.500,69				Kredieten 2015 - overheveling
I002691	AA000	43009	D		D	-80.296,25	80.296,25				Kredieten 2015 - overheveling
I002692	AA000	43009	D		D	1.148,79					Kredieten 2015 - vrijval
I002693	AA000	43009	D		D	-276.519,02	276.519,02				Kredieten 2015 - overheveling
I002695	AA000	43009	D		D	16,80					Kredieten 2015 - verrekening
I002696	AA000	43009	D		D	-12,59					Kredieten 2015 - verrekening
I002697	AA000	43009	D		D	29,28					Kredieten 2015 - verrekening
I002698	AA000	43009	D		D	0,12					Kredieten 2015 - verrekening
I002699	AA005	43009	D		D	-186,70					Kredieten 2015 - verrekening
I002700	AA005	43009	D		D	-192,35					Kredieten 2015 - verrekening
I002702	AA000	43009	D		D	275,59					Kredieten 2015 - verrekening
I002703	AA000	43009	D		D	0,84					Kredieten 2015 - verrekening
I002704	AA000	43009	D		D	52,45					Kredieten 2015 - verrekening
I002705	AA005	43009	D		D	-197,80					Kredieten 2015 - verrekening
I002706	AA000	43009	D		D	41,48					Kredieten 2015 - verrekening
I002707	AA000	43009	D		D	-1.462,18					Kredieten 2015 - verrekening
I002708	AA000	43009	D		D	-1.082,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002709	AA000	43009	D		D	3,20					Kredieten 2015 - verrekening
I002711	AA000	43009	D		D	-1.927,86					Kredieten 2015 - verrekening
I002712	AA000	43009	D		D	-210.701,24					Kredieten 2015 - verrekening
I002713	AA000	43009	D		D	-9.857,48					Kredieten 2015 - verrekening

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I002714	AA000	43009	D		D	-32.082,84					Kredieten 2015 - verrekening
I002714	AA000	84012	D		D	62.500,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002716	AA000	43009	D		D	199,31					Kredieten 2015 - verrekening
I002717	AA000	43009	D		D	-15.046,26					Kredieten 2015 - verrekening
I002717	AA000	43009	D		D	-8.187,96					Kredieten 2015 - vrijval
I002720	AA000	43009	D		D	-125.353,53	125.353,53				Kredieten 2015 - overheveling
I002721	AA000	43009	D		D	-45.105,44	45.105,44				Kredieten 2015 - overheveling
I002722	AA000	43009	D		D	-191.614,33	191.614,33				Kredieten 2015 - overheveling
I002723	AA000	43009	D		D	-327.869,66					Kredieten 2015 - verrekening
I002724	AA000	43009	D		D	-443,82					Kredieten 2015 - verrekening
I002725	AA000	43009	D		D	-1.920,34					Kredieten 2015 - verrekening
I002727	AA000	43009	D		D	1.129,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002730	AA000	43009	D		D	-3.197,21					Kredieten 2015 - verrekening
I002731	AA000	43009	D		D	926,01					Kredieten 2015 - verrekening
I002735	AA000	43009	D		D	4.070,98					Kredieten 2015 - verrekening
I002736	AA000	43009	D		D	-39,85					Kredieten 2015 - verrekening
I002737	AA000	43009	D		D	-457,31					Kredieten 2015 - verrekening
I002740	AA000	43009	D		D	28.438,75					Kredieten 2015 - verrekening
I002741	AA000	43009	D		D	740,11					Kredieten 2015 - verrekening
I002742	AA000	43009	D		D	-17.549,05					Kredieten 2015 - verrekening
I002744	AA000	43009	D		D	44.077,70					Kredieten 2015 - verrekening
I002745	AA000	43009	D		D	-293.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002746	AA000	43009	D		D	-49.846,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002747	AA000	43009	D		D	-105.928,33					Kredieten 2015 - verrekening
I002748	AA000	43009	D		D	-74.253,72					Kredieten 2015 - verrekening
I002749	AA000	43009	D		D	-68.932,68					Kredieten 2015 - verrekening
I002750	AA000	43009	D		D	156.013,54					Kredieten 2015 - verrekening
I002751	AA000	43009	D		D	-65.596,46					Kredieten 2015 - verrekening
I002752	AA000	43009	D		D	-67.363,01	67.363,01				Kredieten 2015 - overheveling
I002753	AA000	43009	D		D	-266.529,14	266.529,14				Kredieten 2015 - overheveling
I002754	AA000	43009	D		D	-11.766,63	11.766,63				Kredieten 2015 - overheveling
I002754	AA000	84012	D		D	60.000,00	-60.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002755	AA000	43009	D		D	-200.000,00	200.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002756	AA000	43009	D		D	-9.987,93	9.987,93				Kredieten 2015 - overheveling
I002758	AA000	43009	D		D	-87.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002759	AA000	43009	D		D	-13.076,08					Kredieten 2015 - verrekening
I002762	AA000	43009	D		D	-124.246,71	124.246,71				Kredieten 2015 - overheveling
I002763	AA000	43009	D		D	2.027,32					Kredieten 2015 - verrekening
I002764	AA000	43009	D		D	967,63					Kredieten 2015 - verrekening
I002766	AA000	43009	D		D	-1.594,01					Kredieten 2015 - verrekening

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I002767	AA000	43009	D		D	-54.265,90	54.265,90				Kredieten 2015 - overheveling
I002770	AA000	43009	D		D	0,50					Kredieten 2015 - verrekening
I002770	AA000	43009	D		D	-8.940,02	8.940,02				Kredieten 2015 - overheveling
I002771	AA000	43009	D		D	-19.144,66	19.144,66				Kredieten 2015 - overheveling
I002773	AA000	43009	D		D	2.100,00					Kredieten 2015 - verrekening
I002774	AA000	43009	D		D	-2.027,09					Kredieten 2015 - verrekening
I002788	AA000	43009	D		D	-1.541,31					Kredieten 2015 - verrekening
I002790	AA000	43009	D		D	-2.918,46	2.918,46				Kredieten 2015 - overheveling
I002791	AA000	43009	D		D	400.000,00					Kredieten 2015 - verrekening
K000051	AA000	43009	D		D	4.525,53					Kredieten 2015 - verrekening
K000067	AA000	43009	D		D	1.114.320,54					Kredieten 2015 - verrekening
K000067	AA000	43009	D		D	-1.748.158,75	1.748.158,75				Kredieten 2015 - overheveling
K000069	AA000	43009	D		D	219.821,92					Kredieten 2015 - verrekening
K000069	AA000	43009	D		D	-332.080,89	332.080,89				Kredieten 2015 - overheveling
K000083	AA000	43009	D		D	154.800,07	-154.800,07				Kredieten 2015 - overheveling
K000149	AA000	43009	D		D	-0,17					Kredieten 2015 - vrijval
K000161	AA000	43009	D		D	187.691,82					Kredieten 2015 - verrekening
K000161	AA000	43009	D		D	-2.557.558,78	2.557.558,78				Kredieten 2015 - overheveling
K000179	AA000	43009	D		D	-207.000,00					Kredieten 2015 - vrijval
K000190	AA000	43009	D		D	-58.738,02					Kredieten 2015 - verrekening
K000190	AA000	43009	D		D	-2.301.261,98	2.301.261,98				Kredieten 2015 - overheveling
K000194	AA000	43009	D		D	393,12					Kredieten 2015 - verrekening
K000194	AA000	43009	D		D	-323.259,27	-323.259,27				Kredieten 2015 - overheveling
K000197	AA000	43009	D		D	18.723,52					Kredieten 2015 - verrekening
K000197	AA000	43009	D		D	-18.723,52	18.723,52				Kredieten 2015 - overheveling
K000207	AA000	43009	D		D	-950.000,00	950.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000212	AA000	43009	D		D	-505.482,02					Kredieten 2015 - verrekening
K000212	AA000	43009	D		D	-1.092.633,98	1.092.633,98				Kredieten 2015 - overheveling
K000224	AA000	43009	D		D	-500.000,00	500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000227	AA000	43009	D		D	-100.000,00	100.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000229	AA000	43009	D		D	-2.270.000,00	2.270.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000235	AA000	43009	D		D	-500.000,00	500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000244	AA000	43009	D		D	-220.580,56	220.580,56				Kredieten 2015 - overheveling
I001929	AA000	84012	D		D		-62.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002429	AA000	43009	D		D	-500.000,00	500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002574	AA000	43009	D		D	-1.898.215,00	1.898.215,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002574	AA000	84012	D		D	1.898.215,00	-1.898.215,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002575	AA000	43009	D		D	-40.000,00	40.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002573	AA000	43009	D		D	-34.555,12					Kredieten 2015 - vrijval
I002573	AA000	43009	D		D	-6.193,38					Kredieten 2015 - vrijval

kpl /	product	kosten-	wijk	functie	Deb /	2015	2016	2017	2018	2019	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	EM Eenmalig	
I002683	AA000	43009	D		D	-784.105,82	784.105,82				Kredieten 2015 - overheveling
K000240	AA000	43009	D		D	-350.000,00	350.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002685	AA000	43009	D		D	-16.305,75	16.305,76				Kredieten 2015 - overheveling
I002686	AA000	43009	D		D	-27.570,23	27.570,23				Kredieten 2015 - overheveling
I002687	AA000	43009	D		D	-8.000,00	8.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002666	AA000	43009	D		D	-300.000,00	300.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002673	AA000	43009	D		D	-101.653,48	101.653,48				Kredieten 2015 - overheveling
K000226	AA000	43009	D		D	-100.000,00	100.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000225	AA000	43009	D		D	-500.000,00	500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
0711	D	D	D		D	34.985.991,82	-34.363.960,68				Kredieten 2015 - overheveling
I002492	AA000	43009	D		D	-500.000,00	500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
I002429	AA000	43009	D		D	500.000,00	-500.000,00				Kredieten 2015 - overheveling
K000194	AA000	43009	D		D		323.259,57				Kredieten 2015 - overheveling
K000194	AA000	43009	D		D		323.259,57				Kredieten 2015 - overheveling
0711	D	D	D		D		-323.259,57				Kredieten 2015 - overheveling
0711	D	D	D		D		-323.259,57				Kredieten 2015 - overheveling

Aanleveren begrotingswijziging

Steller Rob van Bergen
 BW BW-01471 corr inver.opdr maat
 Soort wijziging Begrotingswijziging
 Soort besluit BESL-RAAD
 Besluitperiode 201601
 Omschrijving correctie inverdienopdracht maatwerkinterventie

Verrekeningen debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Verrekeningen credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed
Totaal debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed

kpl / product	product specificatie	kosten-soort	wijk	functie	Deb / Cred	2016	2017	2018	2019	2020	Omschrijving
Soort mutatie						MV Meerjr.var.	MV Meerjr.var.				
Document soort						WYZ-MV	WYZ-MV				
50485	D	41002	D		D	10.803,00	0,00				corr inverdienopdr mwi
50362	D	41002	D		D	13.621,00	13.844,00				corr inverdienopdr mwi
50490	D	41002	D		D	106.151,00	108.366,00				corr inverdienopdr mwi
50104	D	41002	D		D	0,00	0,00				corr inverdienopdr mwi
50172	D	41002	D		D	29.121,00	29.598,00				corr inverdienopdr mwi
50231	D	41002	D		D	32.879,00	27.211,00				corr inverdienopdr mwi
50239	D	41002	D		D	15.970,00	16.231,00				corr inverdienopdr mwi
50467	D	41002	D		D	49.788,00	33.417,00				corr inverdienopdr mwi
50501	D	41002	D		D	68.106,00	69.221,00				corr inverdienopdr mwi
50477	D	41002	D		D	154.059,00	0,00				corr inverdienopdr mwi
50486	D	41002	D		D	24.424,00	0,00				corr inverdienopdr mwi
50225	D	41002	D		D	24.894,00	25.301,00				corr inverdienopdr mwi
50080	D	41002	D		D	142.787,00	145.125,00				corr inverdienopdr mwi
50177	D	41002	D		D	50.257,00	28.166,00				corr inverdienopdr mwi
50484	D	41002	D		D	100.514,00	102.160,00				corr inverdienopdr mwi
50503	D	41002	D		D	146.075,00	106.457,00				corr inverdienopdr mwi
50347	D	41002	D		D	125.285,00	488.704,00				corr inverdienopdr mwi
59990	D	86002	D		C	1.094.734,00	1.193.801,00				corr inverdienopdr mwi
60783	D	46003	D		D	1.094.734,00	1.193.801,00				corr inverdienopdr mwi
60936	F022	46012	D		D	-1.094.734,00	-1.193.801,00				corr inverdienopdr mwi
0500	F022	86014	D		C	-1.094.734,00	-1.193.801,00				corr inverdienopdr mwi
0712	D	D	D		D	-1.094.734,00	-1.193.801,00				corr inverdienopdr mwi

Accountantsverslag 2015

Een uitdagend jaar

Accountantsverslag 2015
voor

Gemeente Nijmegen

april 2016

G e m e e n t e r a a d

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
12 mei 2016

Ons kenmerk
BM50/

Contactpersoon
Mirande Heffels

Onderwerp
Advies van de auditcommissie aan de raad
over de Stadsrekening 2015

Datum uw brief
n.v.t.

Doorkiesnummer
3292520

Geachte raadsleden,

Op 19 april 2016 heeft het college van B&W de Stadsrekening 2015 vastgesteld. Naast deze Stadsrekening waarin het college terugblik op het voorgaande jaar, maken de Zomernota (voor het zomerreces), de Stadsbegroting (oktober) en de Slotwijzigingen (december) deel uit van de zogenaamde planning en control cyclus (p&c cyclus), zoals we die in Nijmegen kennen (initiatiefvoorstel, 9 juli 2014). De kamerbehandeling van de Stadsrekening 2015 vindt plaats tijdens de Politieke Avond van 25 mei 2016. De besluitvorming in de gemeenteraad staat gepland tijdens de Politieke Avond van 8 juni aanstaande. De daadwerkelijke vaststelling kan pas op 6 juli 2016 plaatsvinden. Dit komt door de landelijke onzekerheden ten aanzien van de verwerking van de decentralisaties. Deze planning is in nauw overleg met de auditcommissie tot stand gekomen. Het college heeft de raad hierover op 12 april jl. geïnformeerd. De verklaring is naar verwachting vóór 6 juli beschikbaar, tot die tijd wordt gewerkt met een accountantsverslag.

De auditcommissie is onder andere belast met de voorbereiding van de besluitvorming van de raad over het vaststellen van de jaarrekening en het jaarverslag. Daarom brengt de auditcommissie jaarlijks advies uit aan de gemeenteraad. Het advies over de Stadsrekening 2015 treft u in deze brief aan. We richten ons vooral op het (concept)accountantsverslag van PricewaterhouseCoopers (PwC) van 19 april 2016, de interim controle 2015 van 4 februari 2016 en het gesprek dat de auditcommissie met de accountant heeft gehad op 12 mei jongstleden.

De auditcommissie is tevreden over doorontwikkeling van de jaarrekening. Zowel de papieren versie als de digitale versie zijn helder van opzet en goed leesbaar. Een compliment aan het adres van de ambtelijke organisatie is zeker op zijn plaats. De auditcommissie is het ambtelijk apparaat ook erkentelijk voor de workshopavond op 9 mei jl. om vooral nieuwe raadsleden wegwijs te maken in het lezen van de jaarrekening. Ter verbetering van de informatiewaarde van het jaarverslag adviseren wij, naar aanleiding van de opmerking van de accountant op pagina 9

Vervolgvel

1

van het accountantsverslag, bij een volgende jaarrekening de analyse tussen begroting en werkelijke realisatie niet gesaldeerd weer te geven.

De stadsrekening 2015 is de eerste jaarrekening die door PwC gecontroleerd is. De auditcommissie is tevreden over de goede samenwerking met de nieuwe accountant en wil op deze plaats de accountant bedanken voor de leesbare documenten, de heldere presentaties en de informatieve toelichtingen en workshops van de afgelopen tijd.

Het accountantsverslag 2015, opgesteld door de accountant, gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de stadsrekening van de gemeente Nijmegen. De auditcommissie adviseert de raadsleden voor een goed begrip van de stadsrekening en de aandachtspunten in de stadsrekening dit accountantsverslag te lezen. Daarbij is paragraaf 1 'Onze kernboodschappen' op pagina 5 van dit verslag een belangrijke leidraad.

Specifieke aandachtspunten controle jaarrekening 2015

Jaarlijks geeft de auditcommissie de accountant, conform de opdracht van de raad, een aantal specifieke aandachtspunten mee bij de jaarrekeningcontrole. Tijdens de vergadering van de auditcommissie op donderdag 22 oktober 2015 heeft de auditcommissie de accountant gevraagd bij de controle van de jaarrekening extra aandacht te schenken aan:

1. De voortgang van de bezuinigingsprogramma's.
2. De gevolgen van de vernieuwing van de BBV-richtlijnen (Besluit Begroting en Verantwoording) en de invoering van de VPB (Vennootschapsbelasting).
3. Het werkbedrijf.
4. De drie decentralisaties.

De auditcommissie adviseert de gemeenteraad in het bijzonder aandacht te hebben voor de volgende punten in het accountantsverslag:

1. Pagina 5, punt 9: De accountant adviseert om in 2016 eenmalig de classificatie in maatschappelijk dan wel bedrijfseconomisch vastgoed te bekrachtigen.
2. Pagina 15: De accountant beveelt aan om in 2016 voor alle niet in exploitatie genomen gronden, het stellige voornemen om tot concrete ontwikkeling over te gaan expliciet als raad te bekrachtigen."
3. Pagina 27, punt 7: De auditcommissie adviseert de raad het college te verzoeken om in het najaar van 2016 de raad schriftelijk te informeren over de stand van zaken rondom de invoering van de VPB.

Tenslotte melden wij u dat wij het college en de rekenkamer een afschrift van dit advies zenden.

Met vriendelijke groet,
namens de Auditcommissie,

Mw. R.M.G. Brouwer
voorzitter auditcommissie

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
17 mei 2016

Ons kenmerk
FA20 / 16.0004692

Contactpersoon
Clemens Rutten

Onderwerp
Antwoorden schriftelijke vragen
Stadsrekening 2015

Datum uw brief

Doorkiesnummer
(024) 3292596

Geachte leden van de Raad,

De fracties van uw Raad hebben schriftelijke vragen gesteld over de Stadsrekening 2015. Bijgaand geven wij het overzicht van de gestelde vragen met daarbij de antwoorden van ons College.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls

mr. drs. A.H. van Hout

Antwoorden op raadsvragen

Stadsrekening 2015

Inhoudsopgave

Programma's.....	2
Bestuur en Middelen.....	2
Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing.....	3
Dienstverlening & Burgerzaken.....	4
Duurzaamheid.....	4
Economie en werk.....	5
Inkomen & Armoedebestrijding.....	8
Onderwijs.....	9
Openbare ruimte.....	11
Sport en accommodaties	12
Veiligheid.....	13
Wonen.....	15
Zorg & Welzijn.....	16
Overig	23
Financieel beeld	23
Paragraaf Weerstandvermogen	25
Paragraaf Verbonden partijen.....	26
Paragraaf Grondbeleid	26

Bijlage: rapportage 'inzicht in klantbeleving' (afdeling Stadsbeheer / programma Openbare ruimte).

Programma's

Bestuur en Middelen

1. Het verwachte voordelige rekeningresultaat van € 1,8 miljoen heeft zich in 2015 niet voorgedaan. Is er in de Begroting 2016 ook sprake van een verwacht voordelig rekeningresultaat?
(webpagina: 24, pagina 39)

Antwoord:

Ja, ook in de begroting 2016 is de stelpost 'voordelig rekeningresultaat' opgenomen voor hetzelfde bedrag. Hoewel het tegenstrijdig lijkt om bij een negatief rekeningresultaat toch te spreken over een stelpost 'voordelig rekeningresultaat', wordt dit op grond van ervaringen als reëel bestempeld. De redenering achter deze stelpost is dat bij begroten altijd de neiging bestaat om voorzichtigheidshalve naar boven af te ronden. Bij een veelheid aan begrotingsposten kunnen deze afrondingen aardig oplopen en dat heeft jarenlang tot een voordelig rekeningresultaat geleid. Op enig moment is toen besloten om deze afrondingen in de begroting af te ronden middels het opnemen van genoemde stelpost. Het rekeningresultaat over 2015 is weliswaar nadelig, maar dit wordt maar voor een klein deel beïnvloed door de normale uitvoering van de begroting. De grondexploitaties hebben de grootste invloed, waar we risico's en toekomstige eigen bijdrages omzetten naar verliesvoorzieningen. De conclusie is dan ook dat een dergelijke stelpost er terecht staat als correctie op het begrotingssaldo.

2. Van de 1.827 ingediende bezwaarschriften WOZ 2015 (...) heeft de gemeente 97% afgehandeld. Hiervan was 71% ongegrond. Wat zijn redenen dat a) bezwaren niet afgehandeld zijn en b) ongegrond verklaard worden?
(webpagina 21, bladzijde: 36)

Antwoord:

- a. Omdat niet alle WOZ-beschikkingen in het begin van het jaar zijn verstuurd worden deze, nadat de waarde daarvan door de taxateur is vastgesteld, in de loop van het belastingjaar verzonden. Dat gebeurt maandelijks. Dat heeft tot gevolg dat er gedurende het hele jaar bezwaren tegen de WOZ-waarde binnenkomen. De niet in 2015 afgehandelde bezwaren zijn grotendeels in de laatste 6 weken van 2015 en begin 2016 ingediend. Een klein aantal bezwaren was eerder ingediend. In overleg met belanghebbende zijn deze aangehouden, bijvoorbeeld i.v.m. een lopende beroepszaak.
 - b. Bezwaren worden ongegrond verklaard als de WOZ-beschikking voor het juiste pand is verstuurd, aan de juiste belanghebbende is gericht en/of de waarde na beoordeling door de taxateur correct is vastgesteld.
3. Met een aantal objecten van aanzienlijk belang zijn fiscale compromissen gesloten. Hoe weegt de gemeente af om tot een compromis te komen en hoe geeft de gemeente een dergelijk compromis vorm?
(webpagina 21, bladzijde: 36)

Antwoord:

Een fiscaal compromis is een middel om in goed overleg voor een langere periode afspraken te maken over onder andere de waarde van een object of objecten. Dit doen we om meer zekerheid te creëren over de OZB-inkomsten, er zal immers geen gerechtelijke procedure worden gestart. Deze procedures kosten veel tijd en soms ook geld en is bij dit soort incurante objecten bijna een standaardmiddel van de belastingplichtige om te pogen de kosten te drukken. De compromissen

Bestuur en Middelen

doen altijd recht aan een juiste waardering van het object. Met steekhoudende argumenten over en weer wordt gezamenlijk tot een waardebeoordeling gekomen. De waarderingskamer en de VNG omarmen het sluiten van fiscale compromissen en een jurist van de VNG was er in aantal specifieke gevallen zelfs bij betrokken. Vanuit de gemeente zijn verder taxateurs gespecialiseerd in incurante objecten, en eigen juristen aangehaakt.

Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing

1. Kan het college cijfermatig onderbouwen wat de verdeling is van het aantal bezoekers, op basis van inkomen (boven en onder €33.000), opleiding, leeftijd en woonachtig in Nijmegen of elders? Zo ja, deel deze onderbouwing dan met ons?
(webpagina 39, bladzijde: 41)

Antwoord:

Van de musea hebben wij geen achtergrond informatie van de bezoekers. We weten wel een en ander over de bezoekers van de podia in Nijmegen. Twee onderzoeken, die we om de 4 jaar uitvoeren, geven inzicht in de kenmerken van de bezoekers van de gesubsidieerde podia in Nijmegen: het bevolkingsonderzoek cultuurparticipatie en de publieksonderzoeken bij de podia. Op 7 juni 2016 wordt de rapportage van de eind 2015 verrichte publieksonderzoeken openbaar. Daarin zijn ook enkele resultaten van het bevolkingsonderzoek verwerkt. In grote lijnen is dit het beeld:

Leeftijd

LUX trekt bezoekers uit alle leeftijdscategorieën. De Stadsschouwburg en Het Lindenberg Theater trekken bezoekers uit alle leeftijdscategorieën vanaf 25 jaar en wat minder uit de leeftijdscategorie 18-24 jaar. Het Lindenberg theater trekt wel ouders met kinderen naar de jeugdtheatervoorstellingen. Doornroosje trekt relatief veel bezoekers jonger dan 40 jaar, maar weet met de nieuwe vestiging ook meer dan voorheen personen van 40 jaar en ouder te trekken. De Vereniging trekt relatief veel personen van 40 jaar en ouder.

Woonplaats

Bij de bezoekers van LUX en het Lindenberg Theater is het aandeel uit Nijmegen relatief groot (circa 70%). De Stadsschouwburg en De Vereniging trekken meer dan de andere podia bezoekers uit de regio. En Doornroosje, De Vereniging en De Stadsschouwburg trekken meer dan de andere podia bezoekers van buiten de regio. Van de bezoekers van De Vereniging en de Stadsschouwburg komt minder dan de helft uit Nijmegen, van de bezoekers van Doornroosje circa 60%.

Opleiding

Alle podia trekken relatief veel hoger opgeleiden. Alleen voor de Stadsschouwburg is het beeld afwijkend. Dit is het enige podium dat naar evenredigheid bezoekers uit alle stadsdelen weet te trekken. Het percentage lager en middelbaar opgeleiden onder de bezoekers van de Stadsschouwburg is hoger dan bij de andere podia.

In het rapport "De sociale staat van Nederland 2015" van het Sociaal Cultureel Planbureau staat dat causale analyses stevast wijzen op meer culturele interesse en cultuurbezoek naarmate iemand meer opleiding genoten heeft. Dat verband zien we terug in de uitkomsten van ons eigen bevolkingsonderzoek cultuurparticipatie, die zijn verwerkt in de tekst over cultuur en cultuurhistorie in onze Stads- en Wijkmonitor (swm.nijmegen.nl). Ook in multivariate analyses voert opleiding de boventoon; verschillen in culturele interesses en cultuurbezoek naar etniciteit en inkomen blijken dan voor een flink deel te berusten op verschillen in opleiding.

Inkomen

Ruim de helft van de bezoekers geeft aan dat tot de groep met een gemiddeld inkomen te behoren, circa een derde tot de groep met een hoog inkomen en circa 15% tot de groep met een laag inkomen. In onze Burgerpeiling vragen we ook naar een inschatting van het eigen inkomen: de helft geeft aan 'gemiddeld', twintig procent 'hoger' en dertig procent 'laag'.

Dienstverlening & Burgerzaken

1. De gemeente ontving in 2015 51000 tweets via het account @gem_Nijmegen. Hoeveel van deze tweets zijn beantwoord?
(webpagina 57, bladzijde 48)

Antwoord:

Alle 51.000 tweets zijn bekeken en hiervan waren er 700 tweets die in aanmerking kwamen voor een antwoord.

2. De telefonische dienstverlening is slechts door 6 personen gewaardeerd. Biedt de gemeente pro-actief een deelname aan een klanttevredenheidsonderzoek aan?
(webpagina 59, bladzijde 49)

Antwoord:

De respons is dermate laag dat we zijn gestopt met dit klantenonderzoek. We zoeken nu naar een alternatieve vorm. Wèl heeft een extern bureau de kwaliteit van de beantwoording van de vragen en technische bereikbaarheid van 14024 gemeten en deze behaalde het eindcijfer van een 7,4.

Duurzaamheid

1. Kunt u omschrijven hoe de doelstelling 2015 gelezen moet worden? Wordt met doelstelling 2015 overal de doelstelling ten opzichte van het basisjaar 2008 bedoeld, wordt overal een absolute doelstelling beschreven of wordt de doelstelling ten opzichte van het voorgaande jaar bedoeld?
(webpagina 69, bladzijde 54)

Antwoord:

Bij energiebesparing gaat het om de afname (besparing) ten opzichte van de nulmeting in 2008. Dit staat dan expliciet erbij vermeld. Bij de overige indicatoren gaat het om absolute waarden.

2. Waarom zijn de cijfers van stedelijk verbruik (indicator 1) en eigen organisatie (indicator 3) nog niet bekend? En als ze bekend zijn deel ze dan met ons.
(webpagina 69, bladzijde 54 onder 'toelichting')

Antwoord:

Energiecijfers zijn altijd pas ongeveer een half jaar na het betreffende kalenderjaar beschikbaar*. De cijfers van 2015 zijn dus medio 2016 beschikbaar. Dit heeft te maken met de administratieve verwerking van energieverbruiken bij de energiebedrijven. Hierop hebben wij geen invloed. Zodra de cijfers over 2015 beschikbaar zijn worden deze uiteraard gedeeld.

*Inmiddels zijn de energiecijfers van de stad bekend en kunnen we een besparing t.o.v. 2008 melden van 16,7%. De cijfers van de eigen organisatie volgen nog.

Economie en werk

1. Citaat: 'We zien dat het aantal bedrijven en instellingen met 570 vestigingen is toegenomen van 13.110 in 2014 naar 13.680 vestigingen in 2015. Een positieve bijdrage aan de werkgelegenheidsgroei leveren de ZZP-ers. De groep vestigingen met één werkzame persoon is in de afgelopen tien jaar meer dan verdubbeld tot ruim 9.000. Ten opzichte van 2014 groeide het aantal ZZP'ers/eenmansbedrijven met 430 bedrijven van 8740 naar 9170 bedrijven.'
(webpagina: 81, bladzijde 57)

Vraag: Het aantal zzp'ers op zich zegt nog niets over werkgelegenheid en minder uitkeringslasten / armoede. Zijn al deze (nieuwe) zzp'ers/eenmansbedrijven ook allemaal zodanig gezond dat ze volledig zelfvoorzienend zijn in inkomen? Zo nee, welke gegevens zijn hierover bekend?

Antwoord:

De cijfers zijn afkomstig uit de Provinciale Werkgelegenheidsenquête. Daarin worden geen inkomensvragen gesteld of vragen naar de economische gezondheid van de vestigingen. De 9170 vestigingen hebben aangegeven dat één persoon minimaal 1 uur betaald werk verricht in of vanuit de vestiging. In 8415 gevallen gaat het om een tijdsbeslag van 12 uur of meer per week en 750 gevallen tussen 1 en 12 uur betaald werk per week.

Naast het eventuele ondernemersinkomen, kunnen huishoudens en personen overigens ook andere inkomensbronnen hebben. Landelijk is voor zes op de tien ZZP-ers het ondernemersinkomen het belangrijkste en voor vier op de tien een andere inkomensbron, zoals bijvoorbeeld loon of pensioen. Bron CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2016/04/loopbaan-of-bijbaan-als-zzp-er->

Er zijn specifiek voor Nijmegen wel inkomensgegevens van onder meer zelfstandigen** beschikbaar via het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) van het CBS. Daarin is te zien dat het gemiddeld persoonlijk inkomen van zelfstandigen in Nijmegen slechts licht onder het gemiddelde van alle economisch actieven ligt (36.000 t.o.v. 36.600 in 2013). Het gemiddelde persoonlijk inkomen van zelfstandigen (36.000) verschilt weliswaar niet zoveel van de hele groep economisch actieven (36.600). Maar er zijn wel aanwijzingen dat een vrij grote groep een laag inkomen heeft binnen de inkomensverdeling terwijl een kleinere groep juist een hoog inkomen heeft. Binnen de totale groep zelfstandigen, hebben de zelfstandigen zonder personeel een gemiddeld persoonlijk inkomen van 32.900 per jaar.

** De sociaal-economische categorie van een persoon is bepaald aan de hand van de bron van het inkomen dat een persoon in een jaar ontvangen heeft. Personen met inkomen uit eigen bedrijfsvoering zijn (ook als het bedrijfsresultaat negatief is) steeds als zelfstandige aangemerkt.

2. Wat wordt in de tabel 'financiële lasten per product' bedoeld met:
 1. Trajecten en waarom zit hierin een verschil van 28.000?
 2. Participatie
 3. Faciliteiten
 4. Werkervaring
 5. leerwerktrajecten. En wat is daarin anders dan werkervaring en werkcorporaties(webpagina: 89)

Antwoord:

1. Trajecten: dit betreft het project Eigen Kracht. De kosten hiervan waren € 62.000. Hiervoor was in 2014 reeds € 60.000 gereserveerd, in 2015 nog eens € 30.000. Daarvan is dus slechts €

2.000 uitgegeven, waardoor er in 2015 een verschil van € 28.000 is (30.000 minus 2.000 → 28.000).

2. Participatie: dit betreft het Participatiebudget. Dit stellen we beschikbaar aan het Werkbedrijf.
3. Faciliteiten: dit betreft vergoeding van reiskosten en kosten voor kinderopvang, als die noodzakelijk zijn voor de arbeidsinschakeling.
4. Werkervaring: dit betreft kosten van loonkostensubsidies, werkgeversbonussen en subsidies voor participatieplaatsen.
5. Leerwerkprojecten: dit betreft de kosten voor trajecten voor starters, overhead en subsidie stichting Dagloon.

3. Er is sprake van een 'human capital scan in de zorg' en een 'regionaal zorgpact'. Zijn hier documenten van beschikbaar?
(bladzijde 58, webpagina: 81)

Antwoord:

Van de human capital scan in de zorg is een memo gemaakt. Dat is als input gebruikt voor het regionaal zorgpact. Het zorgpact is getekend en het document is beschikbaar.

Vragen mbt bladzijde 57 tot en met 62:

4. De werkgelegenheid in Nijmegen is na een periode van krimp weer gegroeid. We willen graag van het college de cijfermatige onderbouwing van het aantal netto banen in Nijmegen in 2012, 2013, 2014 en 2015 weten.
(webpagina 81, bladzijde 57)

Antwoord:

Banen bij vestigingen van bedrijven en instellingen in Nijmegen, ongeacht duur per week, zowel eigen als uitzendbanen

2012	2013	2014	2015
98930	97680	97260	98060

Bron: PWE-Gelderland, 2015, afgerond op tientallen

5. Belangrijk voor de hernieuwde regionale samenwerking is de start van het traject voor een Regionaal Programma Werklocaties (RPW) geweest. Welke gemeenten participeren in dit traject?
(webpagina 81, bladzijde 59)

Antwoord:

Het traject voor het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) is geïnitieerd en wordt begeleid door het Portefeuillehoudersoverleg Economie waaraan 19 gemeenten uit de regio Arnhem Nijmegen deelnemen.

6. We horen graag van het college hoeveel geld er is geïnvesteerd in de
- a. Leerwerktrajecten
 - b. Tijdelijke regeling loonkosten
- (webpagina 81, bladzijde 60)

Antwoord:

Leerwerktrajecten: we hebben in 2015 € 1,2 miljoen ingezet voor leerwerktrajecten met begeleidingsvergoeding voor 250 mensen.

Tijdelijke loonkostensubsidie: we hebben in het maat- en meerwerkbudget in 2015 € 1,1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het realiseren van 80 banen met tijdelijke loonkostensubsidie. Het Werkbedrijf heeft 46 mensen op basis van het Nijmeegse maat- en meerwerkbudget met tijdelijke loonkostensubsidie kunnen laten uitstromen. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de gemeente Nijmegen.

7. Vergeleken met de 6,2 van een groep andere gemeenten blijft dit een behoorlijke score nav waardering vestigingsklimaat. Welke andere gemeenten en wat zijn hun scores?
(webpagina 83, bladzijde 62)

Antwoord:

Op dit moment nemen naast Nijmegen deze 21 gemeenten deel aan de Peiling Ondernemingsklimaat van Ecorys-Totta: Pijnacker-Nootdorp, Oss, Medemblik, Heusden, Vianen, Zaltbommel, Albrandswaard, Oegstgeest, Leiden, Leerdam, Ridderkerk, Terneuzen, Zederik, Waalwijk, Haarlem, Dordrecht, Groningen, Assen, Enschede, Leusden en Delft.

De vergelijking waar de vraag naar verwijst was destijds nog met 11 gemeenten in plaats van deze 21.

De cijfers van alle deelnemende gemeenten zijn samengevoegd en geaggregeerd tot een gemiddeld waarderingscijfer van 6,2. En daarmee kan het Nijmeegs waarderingscijfer worden vergeleken.

De scores per gemeente worden niet getoond (zijn alleen zichtbaar voor de gemeente die het betreft).

8. Mbt de beoordeling voor de bedrijfsomgeving. Waaruit bestaat de bevraging naar bedrijfsomgeving, welke indicatoren worden bevraagd?
(webpagina 83, bladzijde 62)

Antwoord:

De indicatoren die bevraagd worden zijn:

- representativiteit panden
- representativiteit openbare ruimte
- beheer en onderhoud bestrating
- beheer en onderhoud groenvoorziening
- samenwerking bedrijven/ parkmanagement
- bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto, fiets, bus, trein en voor vrachtverkeer
- nabijheid van passantenstromen
- telecomfaciliteiten

zie ook:

http://www.nijmegen.nl/rapportenzieker/Docs/Monitor%20Vestigingsklimaat%202014_2015.pdf

(vanaf blz. 15)

9. Naar aanleiding van de indicatoren: Hoeveel procent van de leegstaande kantoren wordt momenteel gebruikt voor het tijdelijk anders gebruiken?
(webpagina 83, bladzijde 62)

Antwoord:

Voor initiatieven die niet voldoen aan het in het bestemmingsplan vastgestelde gebruik is er een mogelijkheid om tijdelijk af te wijken van dit gebruik. Hiervoor is een wettelijke procedure nodig voor: Tijdelijk Anders Gebruiken en Bestemmen (TAG).

Tot nu toe zijn geen TAG-vergunningen verleend voor omzetting van een leegstaand kantoorpand naar een

tijdelijk andere bestemming. Dat wil niet zeggen dat er geen TAG gaat plaats vinden in de stad en dat wij de leegstand kantoren op zijn beloop laten. Het voormalig belastingkantoor is voor 2 jaar aangewezen als noodopvang voor 530 vluchtelingen. Daarna wordt het kantoor geschikt gemaakt voor maximaal 150 mensen met een verblijfsvergunning. Dit voor een periode van 8 jaar. De locatie belastingkantoor blijft in het bestemmingsplan de kantoorfunctie behouden. Het gebouw Metterswane aan het Stationsplein is definitief aan de leegstand onttrokken voor een herontwikkeling tot een multifunctioneel gebouw met een hotelfunctie, huisvesting voor jongeren, kantoren en appartementen. Daarnaast zijn vergunningen verleend voor legalisatie van bedrijvigheid in het Honig-complex en het tijdelijke gebruik van het voormalige CP-Kelco gebouw ten behoeve van Stichting Waalhalla, maar dit zijn geen kantoorpanden maar bedrijfsruimten.

Inkomen & Armoedebestrijding

Vragen mbt bladzijde 72 tot en met 75 (webpagina 101 t/m 103, : Naar aanleiding van de indicatoren op p.72 en de toelichting op p.73 met betrekking tot de rechtmatigheid uitkeringsverstrekking, hebben we de volgende vragen:

1. Wat bedoelt het college met uitkeringsverstrekkingen, is hier sprake van bijstandsuitkeringen, of gaat het hierbij ook om andere middelen binnen het programma inkomen en armoedebestrijding? Kunt u het percentage realisatie 2015 nauwkeurig aangeven? Kan het college in absolute getallen aangeven om hoeveel euro's het hierbij gaat?

Antwoord:

Wat betreft de indicator rechtmatigheid uitkeringsverstrekking: deze indicator heeft betrekking op de uitkeringsverstrekking op grond van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ (product Inkomen en niet product Armoedebestrijding). Het precieze percentage is ver onder de 1% (in de jaarrekening is dit niet goed weergegeven, correcte weergave voor 2015 is <1%). Het gaat om een kleine €50.000,- dat niet geheel conform de rechtmatigheidstoets is uitgekeerd. Dit op basis van de accountantscontrole.

2. Nijmegen heeft een uitgebreid pakket met betrekking tot kinderen, we willen graag van het college weten hoe de armoedebestrijding mbt kinderen is vormgegeven?
(webpagina 101, bladzijde 72)

Antwoord:

Nijmegen heeft de armoedebestrijding met betrekking tot kinderen als volgt vormgegeven:

- Het Kinderfonds (uitgevoerd door St. Leergeld): cultuurbijdrage € 225, sportbijdrage € 225, en ouderbijdrage schoolkosten € 50 (basisonderwijs) en € 100 (voortgezet onderwijs). In schrijnende situaties worden soms ook fietsen verstrekt ten behoeve van kinderen
- Het Zwemfonds (uitgevoerd door St. Leergeld) waarmee kinderen tussen de 7 en 13 jaar hun zwemdiploma A kunnen behalen: € 225 (indien noodzakelijk wordt twee keer in één kalenderjaar € 225 verstrekt zodat het hele jaar door zwemlessen bekostigd kunnen worden).
- Computerregeling: bijzondere bijstand voor schoolgaande kinderen voor de aanschaf van een computer en printer.
- Reiskosten: bijzondere bijstand voor reiskosten van het openbaar vervoer voor kinderen onder de 18 die noodzakelijkerwijs onderwijs volgen buiten Nijmegen en nog niet beschikken over een OV jaarkaart.
- Subsidie Voedsel- en Kledingbank: onder andere gezinnen kunnen hier gebruik van maken.

Tot slot wordt vanuit het programma Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing het mogelijk gemaakt

Inkomen & Armoedebestrijding

dat het bibliotheekpasje voor alle kinderen in Nijmegen tot 18 jaar gratis is.

3. Naar aanleiding van p. 75 over het IOAW: er staat dat er nog een toelichting volgt. Wanneer kunnen we deze toelichting verwachten?
(webpagina 103, bladzijde 75)

Antwoord:

Deze toelichting hebben we in onze Jaarbrief bijstandsontwikkeling 2015 gegeven. Deze brief is aan u verstuurd in mei 2016.

4. Onder het kopje "geleerde lessen externe factoren" de volgende vraag: We willen van het college graag een uitsplitsing krijgen van het aantal bijstandsgerechtigden: hoeveel bijstandsgerechtigden hadden voorheen Wajong, hoeveel bijstandsgerechtigden zijn statushouders?
(webpagina 101, bladzijde 72)

Antwoord:

Wanneer het gaat om de Wajong, gaat het (voor de duidelijkheid) om de instroom van mensen in de bijstand die vroeger onder de Wajong-regeling zouden zijn gevallen, maar onder de participatiewet daarvoor niet in aanmerking komen. Het gaat dus niet om bijstandsgerechtigden die voorheen een Wajong-uitkering hadden, maar om jongeren die ergens in 2015 zijn ingestroomd in de bijstand, een beperking hebben, maar wel arbeidsvermogen bezitten.

De instroom van statushouders in de bijstand in 2015 bedraagt circa 140 huishoudens. Het aantal jongeren dat voor 1 januari 2015 wellicht in aanmerking was gekomen voor de (oude) Wajong schatten we op circa 55 jongeren. In totaal is dit 80% van de groei van het aantal bijstandsgerechtigden in 2015.

5. Zijn de landelijke definitieve cijfers met betrekking tot groei aantal bijstandsgerechtigden al bekend? Zo ja, deel ze met ons? Zo nee, wanneer worden deze precies verwacht? Welke steden zitten er in de benchmark waarmee Nijmegen wordt vergeleken op dit punt?

Antwoord:

De landelijke definitieve cijfers met betrekking tot de groei van het aantal bijstandsgerechtigden in 2015 zijn nog niet bekend. Op de site van het CBS is op het moment van schrijven slechts de informatie tot en met het derde kwartaal van 2015 verschenen, zodra de informatie bekend is verschijnt hij hier.

Nijmegen vergelijkt zich in de benchmark met Breda, Arnhem, Groningen, Leeuwarden, Drechtsteden, Amsterdam, Den Bosch, Enschede, Eindhoven, Utrecht, Rotterdam, Almere, Apeldoorn, Alkmaar, Zaanstad, Den Haag, Zwolle Amersfoort en Emmen.

Onderwijs

1. In juli 2015 zijn nieuwe afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de onderwijshuisvesting. Een en ander zou in het najaar van 2015 worden vastgelegd in een nieuwe samengevoegde (geconsolideerde) overeenkomst doordecentralisatie onderwijshuisvesting. Is deze nieuwe overeenkomst ondertussen gesloten?
(webpagina: 122, pagina 82)

Onderwijs

Antwoord:

Wij hebben een nieuwe samengevoegde overeenkomst Doordecentralisatie opgesteld, waarin de afspraken uit de allonge van juli 2015 zijn verwerkt. Het gaat dus om het samenvoegen van alle afspraken in één document, zonder nieuwe (financiële) consequenties voor de gemeente. De betrokken schoolbesturen hebben op de nieuwe overeenkomst de afgelopen periode hun reactie gegeven. De definitieve geconsolideerde overeenkomst wordt in juni 2016 formeel vastgesteld in het bestuurlijk overleg met de betrokken PO en VO-schoolbesturen. Daarover zullen wij uw Raad vervolgens per brief informeren.

2. We zouden graag van het college horen wat de absolute aantallen behorende bij de vermelde VSV-percentages zijn, benoemd bij de indicatoren op p.84?

(webpagina 124, bladzijde: 84)

Antwoord:

	Realisatie 2014		Doelstelling 2015		Realisatie 2015	
	%	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen	%	Absolute aantallen
- % VSVers VO Onderbouw	0,5%	20	1%	40	0,3%	11
- % VSVers Vmbo bovenbouw	1,6%	25	4%	64	2,5%	39
- % VSVers havo/vwo bovenbouw	0,6%	13	0,5%	12	0,5%	12
- % VSVers Mbo niveau 1	37,4%	37	22,5%	16	39,7%	29
- % VSVers Mbo niveau 2	12,9%	66	10%	46	14,7%	68
- % VSVers Mbo niveau 3/4	5%	92	2,75%	55	4,7%	93

3. Bij belangrijkste resultaten staat bij : "het kind centraal: de start van een nieuw beleidsproces 0-12 jaar" dat er in 2015 gestart is met een proces met alle spelers om tot nieuwe kaders te komen. Hoe verhouden de acties uit 2015 zich tot de werksessies die in mei 2016 gepland staan?

(webpagina: 124, pagina 84)

Antwoord:

Wij verwijzen naar de Voortgangsbrief beleidskader Onderwijs 0-12 aan uw gemeenteraad d.d. 19 januari 2016. Hierin hebben wij aangegeven dat wij in 2015 verschillende gesprekken hebben gevoerd en bijeenkomsten hebben georganiseerd, maar dat we meer gesprekken nodig hebben om met onze partners daadwerkelijk tot een breed gedragen en innovatief beleidskader te komen. Dit is ook wat wij terug krijgen van onze partners. Er is duidelijk behoefte aan (nog) meer inhoudelijke verdieping en een gezamenlijke stip op de horizon. Dit doen wij via de werksessies die in april en mei 2016 zijn georganiseerd.

4. Bij geleerde lessen staat bij "blijven investeren in relatie" dat een vraag om helder geformuleerde kaders: "Dit vraagt van ons een zakelijke houding, waar we stellig en scherp op zullen moeten handelen." Bijzonder dat dit zo expliciet genoemd wordt: is de verwachting dat dit niet gaat lukken?

(webpagina: 123, pagina 84)

Antwoord:

'Geleerde lessen' is een nieuwe rubriek in de jaarrekening, waarin we aangeven wat we in het onderwijsbeleid willen verbeteren in de realisatie van gezamenlijke doelstellingen met de schoolbesturen. Wij gaan er van uit dat dit gaat lukken. Daar zijn we immers ook in geslaagd bij de herijking van de Doordecentralisatie-overeenkomst, bij de realisatie van de Heumensoordschool,

Onderwijs

daar zijn wij mee bezig in het nieuwe Beleidskader 0-12 en in de aanscherping van de subsidievoorwaarden.

5. Vorige jaren was het Schools Out Project voor lhbt-ers een onderwerp dat terug te vinden was in de stadsrekening; klopt het dat er nu niets over opgenomen is, niet bij onderwijs en niet bij "diversiteit" / zorg en welzijn?
(webpagina: 123, pagina 84)

Antwoord:

In verband met nieuwe opzet van de stad rekening hebben wij een selectie gemaakt van de belangrijkste resultaten van het programma Onderwijs. Niet alle onderwerpen zijn daarom opgenomen in de tekst van de stadsrekening. Er is het afgelopen jaar echter wel degelijk succesvol uitvoering gegeven aan het project Schools Out. Voor de zomer zullen wij uw Raad afzonderlijk informeren over de evaluatie van de SchoolsOUT 2013-2015 en het projectplan voor de nieuwe periode 2016-2018.

Openbare ruimte

1. Naar aanleiding van de vraag: "wat vinden burgers van onze dienstverlening", we zouden graag van het college de resultaten van dit onderzoek ontvangen?
(bladzijde: 88)

Antwoord:

De afdeling Stadsbeheer, conform de gemeente brede intentie, besteedt actief aandacht aan het verbeteren van haar dienstverlening. Daartoe is in 2015 een klantenonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op de klantcontacten van de medewerkers van de afdeling. Hierbij sturen wij uw raad de rapportage: inzicht in klantbeleving afdeling stadsbeheer, separaat toe (zie bijlage).

2. Het onderhoud van wegen en kunstwerken is samengenomen, we willen graag van het college een uitsplitsing ontvangen van deze twee categorieën.
(webpagina 134, bladzijde: 90)

Antwoord:

Onderhoud wegen en kunstwerken	Begroting 2015 na wijziging	Rekening 2015	Vershil x € 1.000
lasten			
totaal kunstwerken	2.111	2.249	-138
totaal wegen	11.893	11.774	119
Totaal lasten wegen en kunstwerken	14.004	14.023	-19
baten			
totaal kunstwerken	-	-137	137
totaal wegen	-3.218	-3.589	371
Totaal baten wegen en kunstwerken	-3.218	-3.726	508
Totaal wegen en kunstwerken	10.786	10.297	489

Sport en accommodaties

'We stimuleren de sport- en beweegdeelname van mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking structureel middels het concept Uniek Sporten. Uniek Sporten is de plek waar vraag en aanbod op het gebied van aangepast sporten samenkomen. Daarnaast biedt Uniek Sporten handvatten aan sportverenigingen om aangepast sport binnen hun club te organiseren. Wij pogen hiermee dan ook een blijvend en groeiend sportaanbod te faciliteren voor mensen met een beperking'.

(webpagina: 161)

Vragen:

Voor aangepast sporten zijn toegankelijkheid van accommodaties, aangepast vervoer en aangepaste sportvoorzieningen vaak ook nodig.

4. 2a. Op welke manier wordt ingezet op toegankelijkheid van accommodaties? En hoe wordt hierin integraal samengewerkt op programmaniveau?
5. 2b. Welke mogelijkheden zijn er voor mensen die op aangepast (sport)vervoer zijn aangewezen?
6. 2c. Sportvoorzieningen vallen onder het WMO-beleid, waarbij in de verordening een vast bedrag is toegekend voor sportvoorzieningen. Hoe wordt integraal samengewerkt tussen deze twee programma's als het gaat om maatwerk (doen wat nodig is) om aangepast sporten mogelijk te maken door een maatwerk sportvoorziening / oplossing?

Antwoord:

2a: Binnen het programma Sport & Accommodaties is onze inzet primair om aangepast sporten toegankelijk én mogelijk te maken. Op dit moment wordt de hand gelegd aan Nederlandse wetgeving als uitvloeisel van het VN verdrag voor rechten van de mens met een beperking. De gemeentelijke sportaccommodaties dienen toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking, waar wenselijk is ook de inrichting / sporttoestellen hierop aangepast. Afgelopen jaar heeft hierop vooruitlopend een eigen technisch onderzoek plaatsgevonden op basis van het handboek van toegankelijkheid om te bezien, in hoeverre onze sportfaciliteiten hieraan voldoen. Dit handboek bevat de huidige toetsingscriteria.

Bij de sportaccommodaties kan onderscheid worden gemaakt tussen bezoekers en sporters. Bij accommodaties die de afgelopen tien jaar zijn gerealiseerd is het handboek van toegankelijkheid reeds toegepast. Deze panden zijn toegankelijk voor zowel bezoekers als sporters. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de oudere accommodaties over het algemeen niet voldoen aan dit handboek. Dat zijn 20 accommodaties, waarvan 13 gymzalen (Van de in totaal 23 wijkcentra, 27 binnensportaccommodaties en 2 dienstgebouwen) De aanpassingen die plaats moeten vinden voor bezoekers en sporters zijn omvangrijk. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan het aanbrengen van hellingbanen, minder validentoiletten en –douches. Deze bevindingen zullen nog door een externe organisatie worden getoetst en daar waar nodig aangevuld of aangepast. Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek wordt een plan van aanpak opgesteld, welke uiterlijk het 3e kwartaal van 2016 met u wordt gedeeld.

2b: Voor mensen met een beperking die willen sporten zijn de huidige, reguliere gemeentelijke WMO vervoersvoorzieningen beschikbaar. Op dit moment organiseren deelnemers veelal zelf hun vervoer. In sommige gevallen kunnen aangepaste sporters in aanmerking komen voor de landelijke “vervoersregeling gehandicaptensport”. Meer informatie hieromtrent is te vinden op <http://www.onbeperkt sportief.nl/vervoersregeling>. Voor de voortzetting van deze landelijke vervoersregeling gehandicaptensport heeft het Ministerie van VWS tot en met 2018 2 miljoen euro bestemd. Binnen het netwerk van Uniek Sporten wordt onderzocht welke lokale good practices er t.a.v. dit thema elders in het land zijn.

Sport en accommodaties

2c: Verzoeken om sportvoorzieningen, zoals sportrolstoelen worden in behandeling genomen door de Sociale Wijkteams. Op uitvoerings- cq. individueel niveau stemmen Sociale Wijkteams indien nodig af met Sportservice, sportverenigingen of andere betrokkenen afhankelijk van de situatie.

Waardoor komt het grote verschil tussen de begroting en de rekening bij sportservice en loketfunctie?
(webpagina:162)

Antwoord:

Mogelijk dat er sprake is van onduidelijkheid als gevolg van de gehanteerde omschrijving in de begroting 2015. Het product Sportservice heeft betrekking op het uitvoeringsbureau Sportservice Nijmegen. De loketfunctie maakt deel uit van de het product Ondersteuning verenigingen, specifiek gaat het hierbij om de sportsubsidies. Het verschil tussen begroting en de rekening bij Sportservice en Ondersteuning vereniging (loketfunctie) betreft respectievelijk € 8.000 en € 19.000. Het verschil bij Sportservice van € 8.000 wordt in 2015 veroorzaakt doordat de georganiseerde activiteiten minder hebben gekost. Het verschil bij Ondersteuning vereniging (loketfunctie) van € 19.000 wordt veroorzaakt doordat er minder sportsubsidies zijn verstrekt, het aantal aanvragen bleef achter. De begroting 2016 is, mede naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek, heringericht naar de beleidsregels. Het product Ondersteuning vereniging (loketfunctie) is daarmee vanaf 2016 in de begroting komen te vervallen.

Veiligheid

1. Was de doelstelling voor 2015 inderdaad minder dan 1060 aangiften woninginbraken (geslaagde inbraken)? terwijl de realisatie in 2014 600 was en in 2015 573? Waarom hadden we de lat zo laag liggen?
(webpagina 178, pagina 104)

Antwoord:

In de Stadsbegroting 2016 hebben we al toegelicht dat we deze indicatoren gaan bijstellen. Dat hebben we daar op pagina 101 als volgt toegelicht:

“In 2014 is het aantal woninginbraken ten opzichte van de voorgaande jaren sterk gedaald. Bedroeg het totaal geregistreerde aantal (geslaagde inbraken en pogingen daartoe) in 2013 nog op 1335, in 2014 zakte dit naar 837 (600 geslaagde inbraken, naast 237 pogingen). Kijkend naar de trend op langere termijn kwam Nijmegen in 2014 uit op 5,0 woninginbraken per 1000 inwoners (het gaat hier om zowel pogingen als geslaagde inbraken), de laagste score over een periode van 10 jaar. Het hoogste niveau scoorde Nijmegen in 2012 met 8,8 woninginbraken per 1000 inwoners. Het gemiddelde in de periode 2004-2014 ligt op 7,0 woninginbraken per 1000 inwoners. Bezien we de laatste 5 jaar van die periode dan ligt het gemiddelde op 7,2.

Het cijfer voor 2014 is dus buitengewoon gunstig, overigens niet alleen ten opzichte van de langetermijntrend, maar ook ten opzichte van de steden waarmee Nijmegen gebenchmarkt wordt (Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Maastricht en Tilburg). Voor de benchmarksteden samen (dus inclusief Nijmegen) lag het gemiddelde aantal woninginbraken per 1000 inwoners in 2014 op 5,8. Rekenen we de streefcijfers om naar het aantal woninginbraken per 1000 inwoners, betekent dat de ambitie om het aantal woninginbraken onder de 7,7 per 1000 inwoners te houden. Gelet op de

Veiligheid

lange-termijnscore van Nijmegen mag dat streefcijfer vanaf 2016 scherper. Met een streefwaarde van 6,0 woninginbraken per 1000 inwoners zou Nijmegen lager scoren dan gemiddeld in de laatste 5 jaar (gerekend tot en met 2014) en iets hoger dan het gemiddelde voor de benchmarksteden in 2014. Dat is dus een verdedigbare norm, gelet ook op het feit dat de score in 2014 significant gunstiger was dan die in de voorafgaande jaren.

Teruggerekend naar de absolute cijfers in bovenstaande tabel komen we dan voor 2016 uit op een streefcijfer van <287 voor indicator 2.1. (conform het gemiddelde percentage in de afgelopen 2 jaar van 28 procent van pogingen tot woninginbraak op het totaalcijfer van dit delict) en <737 als streefcijfer voor indicator 2.2. Dat betekent dus vooral een scherpere norm voor de hoogte van het aantal geslaagde woninginbraken, waarbij we ervan uitgaan dat die ook haalbaar is door inzet op preventie en op bewustwording bij bewoners om maatregelen treffen die het inbrekers lastiger maken de woning binnen te dringen.”

Die nieuwe indicatoren zullen we dus in de jaarrekening 2016 gaan hanteren. We zullen overigens elk jaar in de Stadsbegroting de indicatoren kritisch tegen het licht houden en waar nodig bijstellen. Wel is het belangrijk om te benadrukken dat we de indicatoren baseren op een meerjarentrend. Vorig jaar lagen de cijfers voor woninginbraak bijzonder laag en in de Veiligheidsbrief 2016 hebben we hierop al gereageerd door aan te geven dat het maar de vraag is of we dat lage niveau kunnen blijven vasthouden. Onze inspanning is er vooral op gericht om met de indicatoren ook aan een goed verwachtingenmanagement te doen ten opzichte van de Nijmeegse burgers.

2. Waar (bij welke paragraaf) zou de steekpartij zoals die op koningsnacht 2016 gebeurde bij vernoemd worden? Is ergens te vinden hoe vaak dergelijke ernstige incidenten voorkomen? (webpagina 178, pagina 102)

Antwoord:

Met de indicatoren in de Stadsbegroting en de Jaarrekening geven we geen alomvattend criminaliteitsbeeld voor Nijmegen, maar beogen we vooral een beeld te schetsen over de grip die gemeente en veiligheidspartners hebben op doelgroepen die een groot aandeel hebben in criminaliteit of ernstige overlast. Voor het alomvattende criminaliteitsbeeld gebruiken we het instrument van de Veiligheidsbrief die we elk jaar aan de Raad sturen. Daarin kijken we overigens vooral ook naar de trends, en niet zozeer naar individuele incidenten. Tenzij die incidenten zo bepalend zijn voor het criminaliteitsbeeld of de veiligheidsgevoelens van de Nijmeegse burger dat ze om commentaar vragen

3. De gegevens van het Veiligheidshuis zijn nog niet beschikbaar voor deze stadrekening. Dit komt volgens de toelichting omdat het landelijk registratiesysteem waarmee in het veiligheidshuis wordt gewerkt geen managementinformatie genereert! Hoe kan het veiligheidshuis dan gemanaged worden? Op grond waarvan worden beslissingen genomen, mensen ingezet, prioriteiten bepaald? (webpagina 178, bladzijde 102)

Antwoord:

Uiteraard kan vanuit het landelijke systeem wel managementinformatie gegenereerd worden over het aantal geagendeerde casussen, het soort casuïstiek, vanuit welke gemeente etc. Het

Veiligheid

Veiligheidshuis werkt in opdracht van de stuurgroep Veiligheidshuis Gelderland Zuid met een caseload van 240 complexe casussen (waarvan 150 voor het Rijk van Nijmegen). In een weeg- en screeningsoverleg worden aangemelde casussen vanuit politie, regieteams, Veilig Thuis en andere partners geprioriteerd en wordt de inzet van mensen en middelen bepaald.

Bij de indicator in de Jaarrekening gaat het echter specifiek over cijfers aangaande recidive. Dat vraagt dan wel om helderheid over de te gebruiken definitie - en die is er nu niet. Is er sprake van recidive op het moment dat iemand wederom met de politie in aanraking komt, en dient er dan sprake te zijn van hetzelfde strafbare feit; of is er pas sprake van recidive, indien iemand onherroepelijk veroordeeld is? Een antwoord op die vraag is immers wel bepalend voor een goede toepassing van de indicator.

Overigens overwegen we om in de Stadsbegroting 2017 deze indicator te wijzigen. De rendementsanalyse die in het Veiligheidshuis is uitgevoerd en waarover we de Raad dit voorjaar per brief geïnformeerd hebben, duidt erop dat de besparingen die de multidisciplinaire aanpak in een casus opleveren wellicht toch een betere indicator opleveren dan de recidive.

Wonen

Vragen mbt bladzijde 111/112 (webpagina 200): In de indicatorenlijst worden de volgen zaken apart uiteengezet: nieuwbouwwoningen, woningen in de bestaande stad, woningen in de Waalsprong, goedkope huurwoningen en goedkope koopwoningen.

1. Wat is de verdeling van middeldure huurwoningen, dure huurwoningen, middeldure koopwoningen en dure koopwoningen die vallen onder de nieuwbouwwoningen in absolute aantallen?

Antwoord:

we onderscheiden in de huur alleen sociale huur (onder 710) en dure huur. Voor het totaal zijn de aantallen 50 dure huur, 215 middeldure koop en 100 dure koop.

2. Wat is de verdeling van middeldure huurwoningen, dure huurwoningen, middeldure koopwoningen en dure koopwoningen die vallen onder de woningen in de bestaande stad, in absolute aantallen?

Antwoord:

30 dure huur, 15 middeldure koop en 20 dure koop

3. Wat is de verdeling van middeldure huurwoningen, dure huurwoningen, middeldure koopwoningen en dure koopwoningen die vallen onder de woningen in Waalsprong, in absolute aantallen?

Antwoord:

voor de Waalsprong: 20 dure huur, 200 middeldure koop en 80 dure koop.

"Maar ook in kwalitatieve zin: veel mensen hebben een woning maar willen een betere woning". We willen graag van het college een cijfermatige onderbouwing van het aantal mensen dat een betere woning wil, en uitgesplitst naar het segment waarin deze mensen nu wonen: goedkope

Wonen

huurwoningen, middeldure huurwoningen, dure huurwoningen, goedkope koopwoningen, middeldure koopwoningen of dure koopwoningen?

(webpagina 200, bladzijde 111)

Antwoord:

op dit moment beschikken we niet over actuele gegevens. De gevraagde gegevens komen dit najaar beschikbaar als de rapportage van het nieuwe woningmarktonderzoek (WoON2015) gereed zal zijn. Met de nieuwe gegevens houden we de woningvraag opnieuw tegen het licht. Hierbij gaat het met name om de uiteindelijke uitbreidingsbehoefte. Rekening houdend met verhuishensen, demografische ontwikkelingen en mutatiegraad, verkoop en sloop in de bestaande woningvoorraad wordt de korte en middellange termijn uitbreidingsbehoefte duidelijk (wat moet er bijgebouwd worden). In de Woonvisie is dat reeds aangekondigd. Overigens is het een normaal verschijnsel dat mensen willen verhuizen omdat ze iets beters wensen. Dat verschijnsel is hier benoemd in de jaarrekening.

Zorg & Welzijn

1. Citaat: *“Voorjaar/Medio 2016 verwachten wij deze gegevens (...) te kunnen presenteren”*. Zijn deze gegevens al bekend? Zo ja, wilt u deze met ons delen? Zo nee, wanneer verwacht het college deze cijfers?

(webpagina 208, bladzijde: 119)

Antwoord:

Wij verwachten de ontbrekende realisatiecijfers na de zomervakantie 2016 te kunnen presenteren, deels als onderdeel van het Sociaal statisch bestand (eerste 4 indicatoren) en deels als onderdeel van de volgende managementrapportage Wmo en Jeugdhulp.

2. Vragen m.b.t. webpagina 206:

In Nijmegen hebben we bijna € 185 miljoen besteed aan welzijn en goede zorg voor onze bewoners.

Wordt er bij de start van het individuele zorgtraject een beoogd doel of resultaat geformuleerd?

Antwoord:

Ja, bij de start van een zorgtraject wordt door middel van de methodiek Zelfredzaamheidmatrix (ZRM) de huidige situatie in kaart gebracht (14 leefgebieden) en een beoogd doel/resultaat geformuleerd.

Wordt het behalen van dat resultaat gemeten en vastgelegd?

Antwoord:

De scores op de ZRM worden vastgelegd in WIZ-portaal, het registratiesysteem van de sociale wijkteams. Na afloop van de zorgperiode evalueren klant en aanbieder samen de resultaten, ook via de methodiek van de ZRM.

Worden de scores geëvalueerd en welke bijsturing heeft dat tot gevolg?

Antwoord:

Op casusniveau worden de scores betrokken bij een (eventueel) vervolg/herindicatie van het

Zorg & Welzijn

zorgtraject. Op dat moment kan indien nodig worden bijgestuurd (andere afspraken met aanbieder, andere aanbieder, andere zorgvorm, bijstellen van doelen etc.).

Hoe kan de raad op productniveau in de toekomst kennis nemen van deze resultaatscores en bijsturing?

Antwoord:

Het aggreren van individuele scores op de 14 leefgebieden van de ZRM is niet eenvoudig en in ontwikkeling. We moeten nog bezien of en hoe we managementinformatie kunnen halen uit de individuele ZRM-scores. Daarnaast halen we informatie over de vraag in hoeverre cliënten ervaren dat de hulp bijdraagt aan participatie en zelfredzaamheid uit de jaarlijkse cliëntervaringsonderzoeken (CEO) onder Wmo- en Jeugdhulpcliënten. Dit onderzoek wordt in mei/juni 2016 voor het eerst uitgevoerd; uiterlijk 1 september 2016 zal het CEO-rapport gereed zijn.

3. Gevolgen structurele financiële aanpassingen. Bij de decentralisatie van taken is het budget dat daarbij werd ingezet gekort bij de overdracht. Verder zijn geraamde budgetten deels of geheel niet ingezet. Is het college in staat geweest om de gevraagde en noodzakelijke zorg te bieden ondanks de teruggang van het budget?

Antwoord:

Alle overgangsccliënten en nieuwe cliënten die zich bij de gemeente gemeld hebben (via verwijzers), hebben de zorg behouden en gekregen. Voor die gevallen waarbij de inzet van zorg niet vanzelfsprekend was, is altijd een oplossing op maat gezocht en gevonden. Dit geldt ook voor de zorg die vanaf 2015 is omgezet naar een algemene voorziening, zoals de basisdagbesteding ouderen: alle ouderen hebben hun voorziening behouden en er zijn in 2015 geen wachtlijsten ontstaan voor deze zorgvorm.

Daarnaast is duidelijk geworden dat besparingen op (tweedelijns) zorg investeringen in het voorveld vragen (bij onder meer Sociaal Wijkteams en Veilig Thuis).

Is daarmee een deel van de benodigde zorg niet geleverd? Bij welke producten was dat het geval? In welke mate naar soort doelgroepen en omvang van de noodzakelijke zorg?

Antwoord:

Wij hebben de zorgcontinuïteit aan bestaande cliënten geborgd en voor nieuwe cliënten geldt dat niemand is losgelaten totdat er een passende oplossing was. Waar we geen zicht op hebben is de vraag of er mensen zijn die de weg in het nieuwe stelsel niet hebben weten te vinden ondanks de uitgebreide communicatie hierover op diverse manieren.

4. STIP:
Is de kwaliteit van dienstverlening; de omvang en kwaliteit van de beschikbare informatie op het gewenste niveau? Welke verbeteringen vindt het college nog noodzakelijk?

Antwoord:

De fase van ontwikkeling van de Stips is heel divers, sommigen zijn al enige tijd open en anderen pas in de loop van 2015. Ook het startpunt is verschillend, waarbij de ene Stip een voorzetting van bestaande initiatieven met eigen (registratie)werkwijzen en een andere Stip een geheel nieuw initiatief is. In 2015 is bij de Stips gewerkt aan de borging en kwaliteit van de dienstverlening en dit wordt in 2016 voortgezet. We zien hierbij onder andere mogelijkheden in de versterking van de werkbegeleiding van de vrijwilligers en uitbreiding en versterking van de professionele inzet in de

Zorg & Welzijn

I&A lijn, zowel ten behoeve van bewoners met vragen als ter ondersteuning van vrijwilligers op de Stiplocaties. Wat betreft registratie zal in de loop van 2016 een uniforme werkwijze worden gerealiseerd voor alle Stips.

5. SWT en Huisartsen:

Hoe staat het met de afstemming van de werkgebieden van de huisartsen met die van het Sociaal Wijkteam? Is er op alle onderdelen overeenstemming zodat

- Ieder op z'n eigen discipline leidend is
 - Met elkaar samengewerkt wordt zodat de cliënt integraal wordt geholpen?
- Op welke onderdelen moet nog uitwerking plaatsvinden?

Antwoord:

Over de uitgangspunten en taakverdeling is overeenstemming met de (vertegenwoordigers van) huis- en jeugdartsen.

Afstemming met huis- en jeugdartsen vindt op 3 niveaus plaats:

- Regionaal zijn afspraken met huis- en jeugdartsen gemaakt over rollen en taakverdeling. Zo is o.a. afgesproken dat bij casussen die binnen komen bij een wijkteam en waar J-GGZ problematiek speelt, altijd contact wordt opgenomen met de huisarts. In de praktijk blijkt in deze casussen de huisarts vaak al betrokken. Ook is op regionaal niveau voorlichting aan huisartsen gegeven over de werkwijze van sociale teams en de gecontracteerde aanbieders waar huisartsen naar door kunnen verwijzen.
- Op wijkniveau wordt door SWT's afstemming gezocht met huisartsen in de betreffende wijk. In een aantal wijken neemt de POH-GGZ deel aan het SWT. Daarnaast zijn de wijkverpleegkundigen die in de wijkteams participeren belangrijke 'linking pins' tussen huisartsen en wijkteams.
- Binnen het Netwerk Regio Nijmegen op één lijn (NOEL) worden gesprekken gevoerd over het versterken van de samenwerking binnen de driehoek huisarts, jeugdarts en wijkteam.

6. Eigen bijdragen WMO en Jeugdzorg:

In hoeveel van de zorgtrajecten e.d. wordt een eigen bijdrage gevraagd?

Antwoord:

Bij Jeugdhulp geldt geen eigen bijdrage. Bij alle Wmo-maatwerkvoorzieningen (hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, woonaanpassingen, begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en beschermd wonen GGZ) geldt wettelijk een inkomensafhankelijke eigen bijdrage, met uitzondering van rolstoelen en Wmo-maatwerkvoorzieningen voor kinderen onder de 18 jaar (wel weer voor woonaanpassingen ten behoeve van kinderen tot 18 jaar).

Zijn er mensen die afhaken als gevolg van het vragen van een eigen bijdrage bij zorgtrajecten?

Antwoord:

Voor zover wij weten niet; wij hebben geen signalen gekregen dat Nijmegenaren zorg mijden als gevolg van de eigen bijdrage. Wij hebben een voordelig eigen bijdragebeleid in vergelijking tot de meeste andere gemeenten. Behalve dat we voor iedereen tot de zorgtoeslaggrens de lage eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen (€ 19 of € 27 euro per 4 weken bij respectievelijk één- en meerpersoonshuishoudens) hanteren, hebben we bij begeleiding en dagbesteding ook gekozen voor een maximale bijdrage van € 20,0 per uur of dagdeel, en niet voor een maximale bijdrage tot de kostprijs. Daarnaast kunnen minima de eigen bijdrage compenseren via de Bijzondere Bijstand of de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) van de gemeente.

Zorg & Welzijn

In welke mate is dat omdat men gezien het lage inkomen de zorg vermijdt?

Antwoord:

Zeer beperkt. Juist voor lage inkomens hebben wij maatregelen genomen om de eigen bijdrage te beperken. Daarnaast bestaat voor minima de mogelijkheid om de eigen bijdrage te compenseren via de Bijzondere Bijstand of de CAZ van de gemeente.

In welke mate is dat omdat men in staat is om zelf te voorzien in de noodzakelijke zorg?

Antwoord:

Hoge inkomens zullen mogelijk soms zelf de keuze maken om voorzieningen zelf in te kopen, maar voor de midden- en lage inkomens schatten wij in dat de eigen bijdrage geen belemmering is om voorzieningen via de Wmo af te nemen.

Hoeveel budget moet de gemeente inzetten om mensen te compenseren omdat ze anders te hoog worden aangeslagen?

Antwoord:

We hebben in 2015 ruim € 60.000 uitgegeven aan de compensatie van de eigen bijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen aan minima via de Bijzondere Bijstand.

11. Cliënttevredenheid:

Bij de coalitiebesprekingen is gesproken over het gaan meten van de klant/cliënttevredenheid bij zorgtrajecten. Zijn deze metingen al uitgevoerd? Op welke deelterreinen?

Antwoord:

Dit voorjaar moeten de gemeenten cliëntervaringsonderzoeken (CEO's) uitvoeren voor Wmo en jeugdhulp. Bij de Wmo gaat het om mensen die geregistreerd staan als (Wmo)cliënt met een maatwerkvoorziening. Bij jeugd gaat het om de cliënten jeugdhulp, waarbij zowel kinderen als ouders worden meegenomen. De afdeling O&S is thans bezig met de voorbereidingen voor het Nijmeegse onderzoek. In juni wordt het veldwerk uitgevoerd.

Elke aanbieder voert daarnaast ook eigen klanttevredenheidsonderzoeken uit. De uitkomsten van deze klanttevredenheidsonderzoeken worden besproken in het periodiek overleg met de gecontracteerde aanbieders. De eerste gesprekken vinden in mei plaats.

Tot slot ontvangen alle cliënten waarvan een traject bij het Sociaal wijkteam is afgesloten een korte vragenlijst. Uit deze enquête komt een gemiddeld rapportcijfer van 7,6 voor de ervaring met de sociaal wijkteams.

Wat was dan de score in deze deelgebieden?

Antwoord:

Het rapport met de scores uit de CEO's is per 1 september 2016 gereed.

Welke lessen worden daarbij geleerd en tot welke maatregelen leidt dit?

Antwoord:

Zorg & Welzijn

N.v.t.

12. Lindenholt

Enige tijd geleden is vastgesteld dat in Lindenholt onvoldoende voorzien wordt in de behoefte aan voorzieningen voor ouderen. Wat is de gesignaleerde behoefte aan zorgvoorzieningen en voorzieningen voor ouderen (zorg, welzijn en wonen) in deze wijk?

Antwoord:

Op basis van het planningskader wonen en zorg 2014 is vastgesteld dat er met name behoefte is aan beschermd wonen 9 (58 plaatsen) en verzorgd wonen (119 wooneenheden) voor ouderen. Ten aanzien van zorg en welzijn is nog geen concrete vraag in beeld. Dit wordt meegenomen in het overleg dat wij zullen voeren met diverse zorgaanbieders die actief zijn in deze wijk (zie onder).

Is er een programma voor het realiseren van deze voorzieningen?

Antwoord:

Een bestuurlijk gesprek met de corporaties en een aantal zorgaanbieders die actief zijn in Lindenholt is op dit moment in voorbereiding. Dit is een eerste verkennend gesprek. Wij zullen op basis in samenwerking met de betrokken partijen een planning gaan maken ten aanzien van de te ondernemen activiteiten in Lindenholt. Ook in de lopende gesprekken over de prestatieafspraken met de Nijmeegse woningcorporaties nemen wij Lindenholt als prioriteitswijk mee, als onderwerp van gesprek.

Zijn daarover /welke afspraken met partners om die te realiseren?

Antwoord:

Op dit moment zijn er nog geen concrete afspraken gemaakt. Deze zijn in voorbereiding.

Zijn daarvoor al locaties aangewezen en is daarvoor qua bestemming ruimte voor?

Antwoord:

Nee, hiervoor zijn nog geen concrete locaties aangewezen.

13. Regierol bij toeleiding en zorg

Zorg wordt lokaal tenminste via drie sporen geleverd. WMO 2015, WLZ en Ziektekostenverzekeraars zijn omvangrijke en belangrijke sporen. De woningbouwcorporaties zijn ook belangrijk gezien de scheiding wonen en zorg. Om te kunnen voorzien in integrale zorg en ondersteuning is afstemming ten aanzien van indicatie en zorgtrajecten gewenst. Welke stappen heeft het college tot nu toe ondernomen?

Antwoord:

Er is regelmatig overleg met zorgverzekeraar VGZ (zorgverzekeringswet) via het convenant dat gemeente Nijmegen heeft met VGZ. Op uitvoeringsniveau stemmen wijkteams wat betreft de zorgverzekering vaak af met wijkverpleegkundigen die binnen of buiten het wijkteam werkzaam zijn. Met het CIZ (Wlz) vindt op casusniveau afstemming plaats, maar dit is niet altijd eenvoudig. Samen met CIZ onderzoeken we de mogelijkheden om in te komen tot betere afstemming, zodat voorkomen wordt dat een burger eerst wordt 'afgewezen' voor een Wlz-indicatie door het CIZ en dan opnieuw een aanvraag voor een Wmo-indicatie moet indienen bij de gemeente. Op wijkniveau is veel contact met woningcorporaties, o.a. over signalering. Met de woningcorporaties worden in het kader van de prestatieafspraken ook afspraken gemaakt over de

Zorg & Welzijn

huisvesting van bijzonder doelgroepen. De woningcorporaties hebben de gezamenlijke werkgroep bijzondere bemiddeling waar zorgorganisaties terecht kunnen met de huisvestingsvragen van hun cliënten.

De woonbehoeften van bijzondere doelgroepen, waaronder ook statushouders worden in beeld gebracht en onderzocht wordt welke zorg, begeleidings-, ondersteunings- of inburgeringsarrangementen daarbij noodzakelijk zijn. Dit wordt regionaal (Rijk van Nijmegen) opgepakt.

Wat zijn hiervan de resultaten?

Antwoord:

Het is te vroeg, maar ook vrijwel ondoenlijk om het precieze effect van afstemming en samenwerking te kwantificeren. Er is ook niet echt een keuze. Niet samenwerken of niet afstemmen zijn geen optie. Waar we gebrek aan beiden constateren, wordt dit opgepakt. We mogen verwachten, dat dubbel indiceren en aanvragen (WLZ-Wmo) teruggedrongen zal worden. Dit verhoogt de ervaren kwaliteit van zorg.

14. Van dure naar goedkope zorg

Er wordt melding gemaakt van innovatieprocessen met dit doel. Kan er concreet aangegeven worden aan welke resultaten we dan kunnen denken.

Welke en hoeveel cliënten zijn al en zullen dan verschuiven; welk aandeel van deze specifieke groep is daarbij aan de orde?

Antwoord:

Aanbieders van jeugdhulp met verblijf laten zien dat langdurig verblijf in een instelling vervangen kan worden door intensieve ambulante gezinshandelingen en een kortere verblijfsduur en zo snel mogelijk terug naar school, gezin of gezinshuis. Een verkorting van de duur van de verblijf leidt tot een reductie van bedden en zorgkosten voor jeugdigen met complexe problematiek. Dit is niet voor haalbaar voor alle jeugdigen met alle problematieken. We bespreken op dit moment voor welke doelgroepen dit mogelijk is, in welk tempo de ombouw kan plaatsvinden en wat uiteindelijk de basiscapaciteit moet zijn die we in de regio nodig hebben aan residentiele en gezinshuiscare.

Hoe is daarbij voorzien in vroegtijdige signalering; zorg nabij de cliënt; aanpassingen van werkwijzen?

Antwoord:

En onderdeel van deze ontwikkeling is dat de specialistische behandelaars in het kader van de ambulante behandeling, transmuraal gaan werken en een samenwerkingsnetwerk opbouwen in de wijk en in het onderwijs.

Wat betekent dat dan voor verschuiving van opdrachten tussen de zorgaanbieders?

Antwoord:

Wij stellen samen met zorgaanbieders inhoudelijke scenario's op voor de benodigde zorgcapaciteit in de regio. Daarop kunnen wij onze inkoop baseren. Uitgangspunt daarbij is dat jeugdigen met problematiek op het vlak van LVB, GGZ en opvoeding en ontwikkeling inhoudelijk een aanbod op maat moeten krijgen door daartoe gekwalificeerde professionals. Dit zal leiden tot verschuivingen tussen aanbieders van jeugdhulp met verblijf naar ambulant specialistisch naar generalistische basiszorg en preventie. De basiszorg in de wijk en in het onderwijs zal meer te maken krijgen met jeugdigen die na een kort verblijf ambulante hulp en gezinsondersteuning krijgen.

Zorg & Welzijn

Ook binnen het werkveld van de aanbieders zal de zorg verschuiven van verblijf naar (specialistisch) ambulante zorg. Dus zullen aanbieders soms combinaties van zorg aanbieden om elkaars expertise in te kunnen zetten.

Hoeveel budget is al en zal in de komende tijden bespaard gaan worden?

Antwoord:

In de maatschappelijke businesscases maken we samen met aanbieders ramingen aan de hand van casuïstiek. Dit levert informatie op over de kosten en investeringen die nodig zijn voor het opbouwen van de gewenste zorg (met een hoog maatschappelijk rendement), de keteneffecten en de opbrengsten over de komende jaren door het afbouwen van gebruikelijke zorg. Hierop baseren we ons beleid over verschuiving van de middelen en de benodigde investeringen in het voorveld. Het is een aanvulling op het louter sturen op kostenreductie en geeft meer garantie voor een duurzaam systeem van zorg en de zorgkosten. Aanbieders hebben ten opzichte van 2014 een forse taakstelling gehad (gemiddeld 15% variërend, tot 25 % tot en met 2016). We zien echter bij Jeugd dat de benodigde transformatie van zorg nog achterblijft

De maatschappelijke businesscases laten zien dat door een verkorting van de verblijfsduur en een intensieve ambulante behandeling een besparing kan worden bereikt van 25-30 % per jaar per kind voor een beperkt aantal kinderen. Een deel van die besparingen moet eerst geïnvesteerd worden in lichtere zorgvormen. Hoe dat de komende jaren uitpakt op het totaal budget is nog onderwerp van studie.

15. Vragen m.b.t. indicatoren op webpagina 208

Bij deze indicatoren wordt geen concrete informatie over het realiseren van de doelstellingen 2015 gegeven.

Zijn er meetbare doelstellingen geformuleerd?

Antwoord:

We willen vooral de trend monitoren, het zou een slag in de lucht zijn om de mate van stijging of daling exact in een percentage of rapportcijfer te formuleren. Samen met andere typen informatie, zoals kwalitatieve en procesinformatie, ontstaat er een beeld op basis waarvan we kunnen zien of we de goede dingen doen of moeten bijsturen.

Worden deze doelstellingen voortschrijdend gemeten?

Antwoord:

Ja, wij meten de deze doelstellingen periodiek afhankelijk van de beschikbare gegevens (half-, 1-, 2- of 4 jaarlijks).

Zo ja kunnen deze scores gepresenteerd worden?

Antwoord:

Wij verwachten de ontbrekende realisatiecijfers na de zomervakantie 2016, deels als onderdeel van het Sociaal statisch bestand en deels als onderdeel van de volgende managementrapportage Wmo en Jeugdhulp.

Zo nee, wanneer worden deze metingen gestart?

Antwoord:

Zorg & Welzijn

N.v.t.

Overig

Financieel beeld

1. College schrijft bij financieel beeld>resultaat en afwijkingen: "Door ontwikkelingen ná vaststelling van de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP) 2016 hebben we risico's bij Bergerden (onderzoek exit scenario) en de Waalsprong (aangepaste programmering Hof van Holland) vertaald in hogere verliesvoorzieningen." Welke ontwikkelingen waren dit precies? Kunt u per ontwikkeling aangeven waarom deze niet in het afgelopen jaar te voorzien waren geweest?
(webpagina 6, pagina 11)

Antwoord:

Het treffen van voorzieningen in de Stadsrekening 2015 heeft te maken met de mate van zekerheid en actuele ontwikkelingen. Op het moment dat een betrouwbare inschatting kan worden gemaakt moet een voorziening worden getroffen. Dit houdt verband met de formele besluitvorming. Bij het VGP 2016, vastgesteld door College op 5 januari en door Raad – na enkele raadkamer- en raadsdebat (uiteindelijk) op 16 maart, was het vormen van een voorziening nog te prematuur.

De ontwikkelingen zijn in het VGP 2016 en in de stadsrekening 2015 benoemd:

- Bergerden: bij vaststelling van het VGP 2016 was de negatieve houding van de provincie t.a.v. planologische medewerking bekend, maar nog niet vertaald naar een vastgestelde vervolgstrategie hierop. Dit was mede ingegeven door dat bij het VGP nog geen besluit was genomen of beroep zou worden ingesteld tegen het besluit van de provincie. Ten tijde van de Stadsrekening was dit besluit wel genomen. Als sturingsmaatregel is destijds wel het risicoprofiel aanzienlijk verhoogd. Op 18 maart 2016 heeft het AB van de gemeenschappelijke regeling opdracht gegeven tot het opstellen van een liquidatieplan. De gemeenteraad is daarna daarover geïnformeerd. De financiële gevolgen van deze liquidatie zijn bij de opstelling van de Stadsrekening verwerkt in een hogere voorziening.
- Hof van Holland: in het VGP 2016 is melding gemaakt van de start van visievorming voor het deelgebied Hof van Holland, waarbij de financiële risico's zijn benoemd. De uitwerking was nog niet gereed laat staan dat de visie was vastgesteld. Half maart is het Ambitiedocument Hof Van Holland-Broodkorf-Woenderskamp (en daarop geactualiseerde grex) afgerond en staat nu geagendeerd voor de Raadsvergadering van 11 mei 2016 ter besluitvorming. Omdat de mate van zekerheid is toegenomen en we een betrouwbare inschatting kunnen maken van de gevolgen, hebben we de risico's vertaald in een verliesvoorziening.

Tot slot hebben we van oudsher jaarlijkse bijdrages gepland aan de Waalsprong om dit project mogelijk te maken. Door een aanscherping van de verslaggevingsregels (notitie Grondexploitatie maart 2016) werd dit tijdens de accountantscontrole gezien als dekking van een bekend verlies, waarvoor we de verliesvoorziening moeten ophogen.

2. Door de BUIG-systematiek is er bijna 4 mln nadelig resultaat. Welke actie in 2015 is er ondernomen om bezwaar te maken tegen deze systematiek en hoe is hierover gerapporteerd?

Financieel beeld

Wanneer waren deze effecten voor het eerst in beeld en hoe is dit meegenomen in de begroting 2016-2020?

Antwoord:

Acties:

In 2015 hebben we bezwaar gemaakt tegen het nieuwe BUIG-verdeelmodel en geprobeerd hier invloed op uit te oefenen door onder andere:

- het voeren van een bezwaarprocedure bij het ministerie van SZW en beroepszaak voor de rechtbank,
- samen met enkele andere gemeenten een civiele rechtszaak te voeren tegen het ministerie,
- contact op te nemen met leden van de Tweede Kamer en
- deel te nemen aan diverse overleggen met andere (nadeel)gemeenten en Divosa.

Rapportages:

Wij hebben over het nieuwe verdeelmodel aan u gerapporteerd via diverse raadsbrieven. De eerste brief hierover hebben we u eind 2014 toegestuurd. Deze brief is gevolgd door een aantal andere brieven. Tevens hebben we u via de voorjaarsnota en slotwijziging in 2015 geïnformeerd over de tekorten en de prognoses wat betreft de omvang hiervan. Eind 2015 heeft u het raadsvoorstel ter voorbereiding op een eventuele aanvraag voor de vangnetregeling vastgesteld. Gezien de uiteindelijke omvang van het tekort zullen we de vangnetregeling voor 1 augustus 2016 gaan aanvragen.

Begroting 2016-2020:

In de begroting 2016-2020 zijn wij er van uit dat de rijksbijdrage voor uitkeringen (BUIG budget) gelijk is aan onze netto uitkeringslasten. Er was toen (zomer 2015) nog teveel onzekerheid over de effecten van de nieuwe verdeelsystematiek om de effecten al in de cijfers van de begroting 2016-2020 op te nemen. Rond 1 oktober 2015 is pas het voorlopige budget 2016 door het ministerie bekend gemaakt. Wel hebben we in de begroting aangegeven dat als gevolg van invoering nieuwe landelijke verdeelsystematiek het er vooralsnog op lijkt dat wij ook in 2016 minder gaan krijgen dan dat wij nodig hebben. Een risico dus dat vooralsnog voldoende wordt afgedekt met onze standaard risicomelding op dit dossier ter hoogte van € 5 miljoen.

3. In het coalitieakkoord is besloten tot een bestemmingsreserve WMO. Nu zijn er daar twee bijgekomen ('Onderhoud gemeentelijke panden' en 'POG buitensport'). Welke kaders hanteert het college met betrekking tot het instellen van bestemmingreserves? Welk effect zou dit volgens het college moeten hebben op de dempingsfactor in de saldireserve-systematiek?

Antwoord:

Naast de verslaggevingsregels (BBV) is de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen leidend voor hoe de gemeente Nijmegen omgaat met bestemmingsreserves. In het geval van het onderhoud van panden gaat het om een omzetting een bestaande voorziening in een tweetal bestemmingsreserves. Het hierin opgenomen geld blijft echter ongewijzigd beschikbaar werkend op basis van een meerjarig onderhoudsplan. De dempingsfactor heeft betrekking op risico's bij de planexploitaties. De nieuwe bestemmingsreserves voor het onderhoud van panden hebben hier geen effect op.

Wel leiden de bestemmingsreserves Wmo-Jeugd en 'Wmo beschermd wonen' ertoe dat voor het weerstandsvermogen van de saldireserve geen rekening hoeft te worden gehouden met de risico's binnen het programma Zorg & Welzijn.

Financieel beeld

4. Kan deze rekening worden vastgesteld zonder vaststelling van de risiconota? De beslispunten daaruit lijken reeds verwerkt in deze rekening.

Antwoord:

Ja, de Stadsrekening wordt opgesteld op basis van de geldende uitgangspunten over risicomanagement en weerstandsvermogen. De nieuwe kadernota was bij het ter perse gaan van de Stadsrekening 2015 wel aan uw Raad aangeboden, maar had nog niet tot besluitvorming. Om die reden is de paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing nog gebaseerd op de kadernota zoals vastgesteld bij de Stadsbegroting 2014. Op 11 mei heeft uw Raad de nieuwe kadernota vastgesteld. Dit zal het uitgangspunt zijn voor de Zomernota 2016.

5. Er zijn in de loop van het jaar structurele nadelen ontstaan. Welk percentage van de effecten daarvan zult u in het lopende jaar door bezuinigingen en/of ombuigingen opvangen en welk percentage laat u structureel tot tekorten leiden?

Antwoord:

Voor zover er structurele effecten zijn geconstateerd, maakt het College bij de Zomernota een afweging of dit binnen het programma of de lopende begroting kan worden opgelost. Is dit niet het geval, dan worden structurele effecten meegenomen in het totaalbeeld bij de Zomernota waarbij tevens de dekking zal worden aangegeven. Het uitgangspunt blijft een meerjarig sluitende begroting.

6. De systematiek rondom risicowaardering en -plaatsing in de tijd is momenteel onder de raad. Kunt u, los daarvan, aangeven waarom de ambitie om binnen de collegeperiode (dus in hele boekjaren, tot ultimo 2017) tot een risico-reserve-ratio) van 1:1, is losgelaten?

Antwoord:

In het Coalitieakkoord is de ambitie verwoord om zo snel mogelijk, maar in ieder geval aan het einde van deze coalitieperiode, een verhouding tussen ons weerstandsvermogen en risico's van 1:1 te bereiken. Op basis van de huidige kennis en inzichten wordt de gewenste verhouding eind 2018 bereikt, wat bij het opstellen van het Coalitieakkoord niet was voorzien. We blijven er naar streven deze verhouding eerder te realiseren. Omdat we de gewenste verhouding naar verwachting eind 2018 wel bereiken, achten we het prematuur om bezuinigingsvoorstellen te doen teneinde middelen vrij te spelen om de saldireserve extra te voeden.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Vragen m.b.t. webpagina 284/285, pagina 161

1. Er is ten aanzien van de actualisatie van het RPW sprake van een 'beslispuntennotitie' die in het tweede kwartaal van 2016 beschikbaar komt. Is deze notitie ondertussen beschikbaar? Is er al iets te zeggen over de ontwikkeling van de regionale overprogrammering?

Antwoord:

Deze notitie is nog niet beschikbaar. We verwachten dat er pas bij de fase van de besluitvorming over de zogenaamd beslispuntennotitie informatie beschikbaar komt. Dit is niet eerder dan eind 2016.

Paragraaf Weerstandsvermogen

2. Bespaarde rente reserve: er wordt nu nog uitgegaan van baten van ongeveer € 4 miljoen per jaar, oplopend tot meer dan € 5 miljoen vanaf 2020. Volgens de 'Notitie Rente 2017' van de commissie BBV mag echter niet meer gerekend worden met een hoog fictief rendement omdat hier de programma's onterecht mee belast worden. Wat betekent deze notitie voor de ontwikkeling van de post 'Bespaarde rente reserve'.

Antwoord:

In de notitie over rente schrijft de commissie BBV over de rente die wordt toegerekend aan het eigen vermogen, de bespaarde rente reserve. In dit kader doet zij de stellige uitspraak dat het rentepercentage niet hoger mag zijn dan de rente die wordt betaald over externe leningen. In de zomernota geven we inzicht in de gevolgen van deze aanpassing.

3. Ten aanzien van de post 'Bespaarde rente reserve': over welke reserve wordt deze 'bespaarde rente' ingeboekt? Gaat het om alleen de saldireserve of ook om andere reserves?

Antwoord:

In de begroting gaan we naast de saldireserve uit van een constant niveau van € 40 miljoen aan reserves, voorzieningen en andere middelen die we kunnen gebruiken voor het financieren van de gemeentelijke activiteiten. De bespaarde wordt dus berekend over de stand van de saldireserve plus € 40 miljoen.

Paragraaf Verbonden partijen

1. De uitvoering van de WSW vindt sinds 2016 plaats door de MGR. We lezen dat binnen de begroting van het programma Economie en Werk vanaf 2016 geen middelen meer beschikbaar zijn voor een exploitatietekort bij Breed en evenmin voor een gemeentelijke bijdrage in de reorganisatievoorziening van Breed. Is het de verwachting dat er vanaf 2016 nog gemeentelijke bijdragen nodig zijn voor beide elementen (exploitatietekort en reorganisatievoorziening)? Zo ja, hoe worden die betaald?
(webpagina:250, pagina 132)

Antwoord:

Binnen het product Werk bestaat inderdaad een risico op een tekort bij het SW-bedrijf. Dit risico heeft onze aandacht en ook het management van het SW-bedrijf stuurt op het verkleinen van dit tekort. We zullen hier in 2016 bij de reguliere tussenrapportagemomenten op terug komen.

Paragraaf Grondbeleid

1. Er vindt bij de GREX Waalsprong een correctie plaats op de toekomstige jaarlijkse bijdragen aan de GREX. Dit leidt tot een voorziening van € 6,7 miljoen. Hoe verhoudt dit zich tot de beoogde toekomstige gemeentelijke bijdragen aan Waalfront? Moet hier niet ook een correctie plaatsvinden?
(webpagina: 281, bladzijde 156)

Antwoord:

De grondexploitatie Waalsprong is volledig in eigen beheer van de gemeente Nijmegen. Dit maakt dat de toekomstige bijdragen werden gezien als een 'bijdrage aan onszelf'. Voor het Waalfront is de gemeente echter een samenwerkingsverband aangegaan met een private partij (BPD). De grondexploitatie is daarbij buiten de gemeente ondergebracht in een aparte besloten vennootschap. De jaarlijkse bijdragen aan deze verbonden partij komt voort uit contractuele afspraken met de BV.

Paragraaf Grondbeleid
Bovendien zijn de prestaties die onder deze bijdragen liggen nog niet geleverd.

Rapportage: inzicht in klantbeleving

Afdeling Stadsbeheer

Oktober 2015

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Prestaties dienstverlening - algemeen	6
Driver-analyse: welke factoren zijn het meest van invloed op klanttevredenheid?	11
Prestaties per belofte 'Samen maken we het'	20
Verantwoording en steekproef	27
Bijlage 1: Persoonskenmerken	30
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep	31
Bijlage 3: Betrokkenheid van de burger	34
Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen	35

Inleiding

Aanleiding

Sinds 2012 besteedt de afdeling Stadsbeheer actief aandacht aan het verbeteren van haar dienstverlening onder de noemer 'Samen maken we het'. De klantbeloften van de Afdeling stadsbeheer geven aan wat klanten van hen kunnen verwachten en geven richting aan het gedrag van medewerkers. Medewerkers hebben tot nu toe alleen elkaar beoordeeld op de klantbeloften en hebben behoefte aan inzicht in de beleving van burgers. In oktober 2015 is daarom klantonderzoek uitgevoerd.

Doel

Het doel van dit onderzoek is:

- inzicht in de prestatie van de dienstverlening van de afdeling Stadsbeheer: hoe goed doet de afdeling het?
- inzicht in de belangrijkste factoren van dienstverlening: welke factoren hebben het meeste impact?
- prioritering aanbrengen in verbetermogelijkheden.

Doelgroep

De volgende drie doelgroepen zijn benaderd voor het onderzoek:

- Burgers die een Bel- en Herstelmelding hebben gemaakt in de periode 1 januari tot 15 september 2015.
- Betrokken burgers die dan wel bekend zijn bij de wijkbeheerder, dan wel hebben deelgenomen aan een participatieproject van de afdeling Stadsbeheer.
- Burgers die een brief hebben gestuurd naar de wethouder.*

Opzet vragenlijst

Burgers zijn via e-mail uitgenodigd om een online vragenlijst in te vullen. Iedere online vragenlijst bestaat uit de volgende onderdelen (op volgorde zoals gepresenteerd in de online vragenlijst):

- specifieke vragen (kwantitatief en kwalitatief) met betrekking tot het contact dat de burger heeft gehad.
- een algemeen deel dat voor elke groep gelijk is, inclusief stellingen met betrekking tot de beloften.
- vragen over persoonskenmerken.

Beloften

1. Altijd bereikbaar

2. Tijdige afhandeling

3. Informatie vooraf

4. Ideeën serieus bekijken

5. Onderhoud op maat

6. Afspraken nakomen

* Deze groep is niet meegenomen in het onderzoek vanwege een te laag respons (N=3), waardoor de generaliseerbaarheid niet kan worden gegarandeerd

Management samenvatting

Het rapportcijfer laat ruimte over voor verbetering

De gemeente Nijmegen wordt door de groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gedaan beoordeeld met een 6,6, en door betrokken burgers beoordeeld met een 7,1. Betere en frequentere terugkoppeling na de melding kan hier een grote verbetering opleveren.

De NPS verschilt sterk tussen groepen

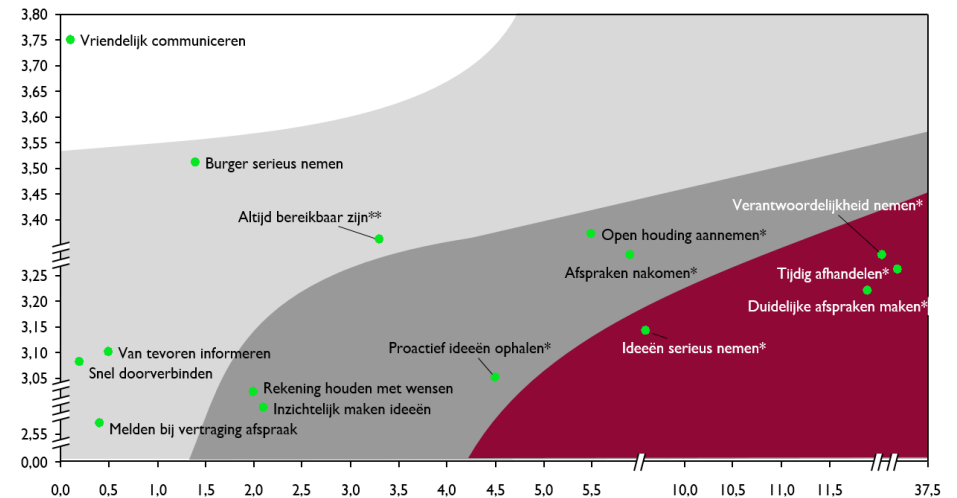
De NPS varieert tussen de -18,5 en de +24,6, op basis van drie meldingskenmerken: (1) meldingstype, (2) het aantal keer dat er melding is gedaan en (3) de wijze waarop de melding is gemaakt.

Verbeterprioriteiten

Voor een toekomstige stijging van de algemene score zal de gemeente Nijmegen moeten werken aan een aantal verbeterprioriteiten, dat is benoemd aan de hand van een prioriteringsmatrix. Rechts is de matrix 'ingevuld'. De belangrijkste conclusies zijn dat de afdeling Stadsbeheer...

- ...meer verantwoordelijkheid moet nemen (of tonen).
- ...meldingen tijdig moet afhandelen.
- ...duidelijke afspraken moet maken met burgers.
- ...ideeën van burgers serieus moet nemen.

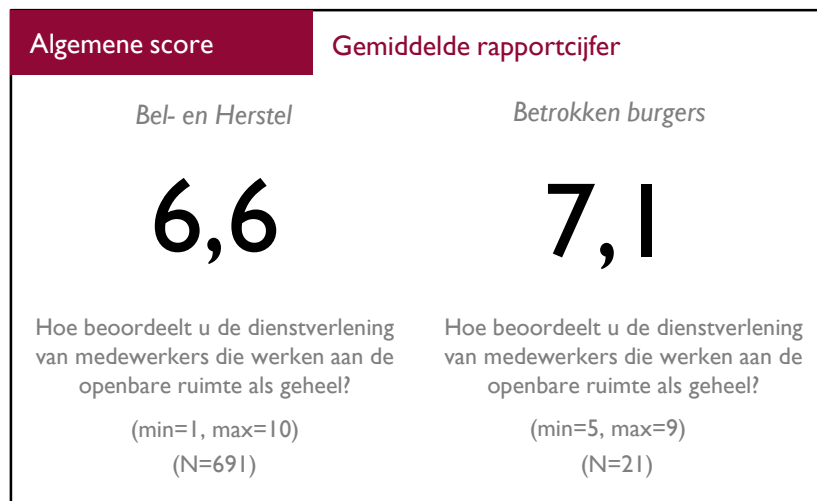
Hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?

Inhoudsopgave

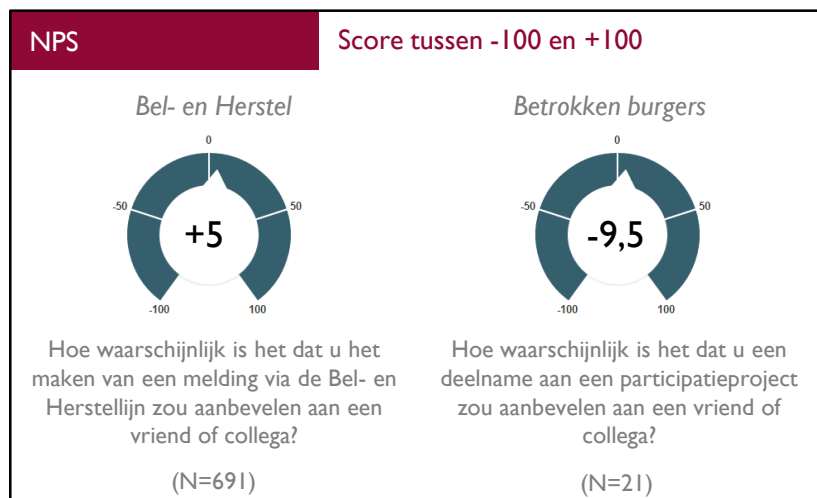
Inleiding	3
Prestaties dienstverlening - algemeen	6
Driver-analyse: welke factoren zijn het meest van invloed op klanttevredenheid?	11
Prestaties per belofte 'Samen maken we het'	20
Verantwoording en steekproef	27
Bijlage 1: Persoonskenmerken	30
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep	31
Bijlage 3: Betrokkenheid van de burger	34
Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen	35

Er zitten verschillen in beoordeling tussen betrokken burgers en de groep respondenten die een bel- en herstelmelding heeft gedaan

Toelichting op het rapportcijfer:

Het rapportcijfer is gebaseerd op een 10-punts schaal (1-10).

Toelichting op de NPS:

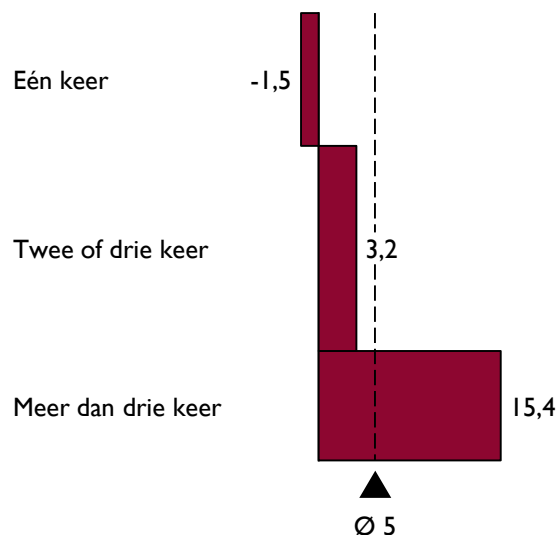
De Net Promoter Score (NPS) gaat uit van het inzicht dat klanten loyaler zijn wanneer ze een dienst aanbevelen aan familie of vrienden. Respondenten kunnen deze vraag beantwoorden op een 11-puntsschaal (0-10). Respondenten die tussen 0 en 6 scoren worden 'criticasters' genoemd, scoren respondenten tussen 7 en 8 dan zijn het 'passief tevreden' en als laatste zijn er 'promotors' die een 9 of 10 als cijfer geven. Het percentage 'promotors' – het percentage 'criticasters' vormt uiteindelijk de NPS score. Een negatieve NPS geeft aan dat de groep 'criticasters' groter is dan de groep 'promotors'. Een positieve NPS betekent dat de groep 'promotors' groter is dan de groep 'criticasters'.

NPS van respondenten die een Bel- en Herstelmelding hebben gedaan, varieert op basis van meldingskenmerken

NPS

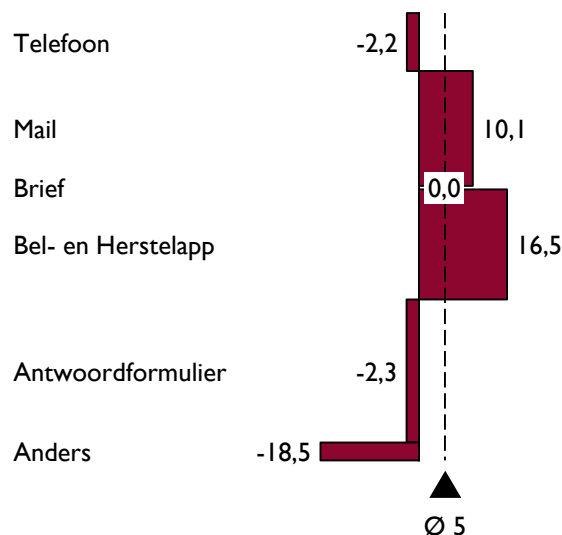
De groep 'meer dan drie keer' heeft de hoogste aanbevelingsintentie.

Vraag: Hoe vaak heeft u de afgelopen twee jaar een melding gemaakt?*

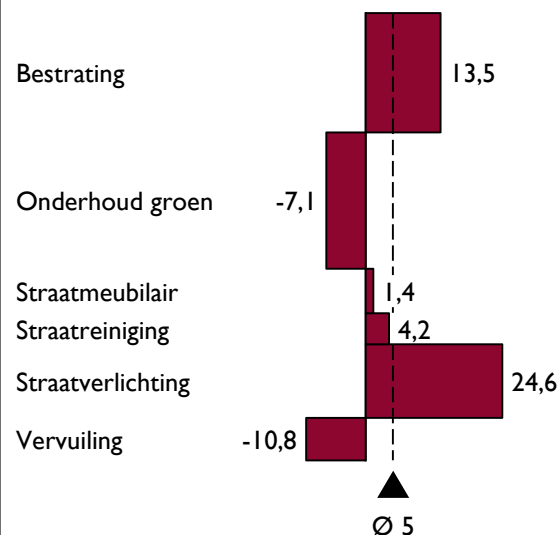
Burgers die de Bel- en Herstelapp gebruiken om hun melding te maken hebben de hoogste aanbevelingsintentie.

Vraag: Hoe heeft u de melding gemaakt?*

Burgers die een melding hebben gemaakt over straatverlichting hebben de hoogste aanbevelingsintentie.

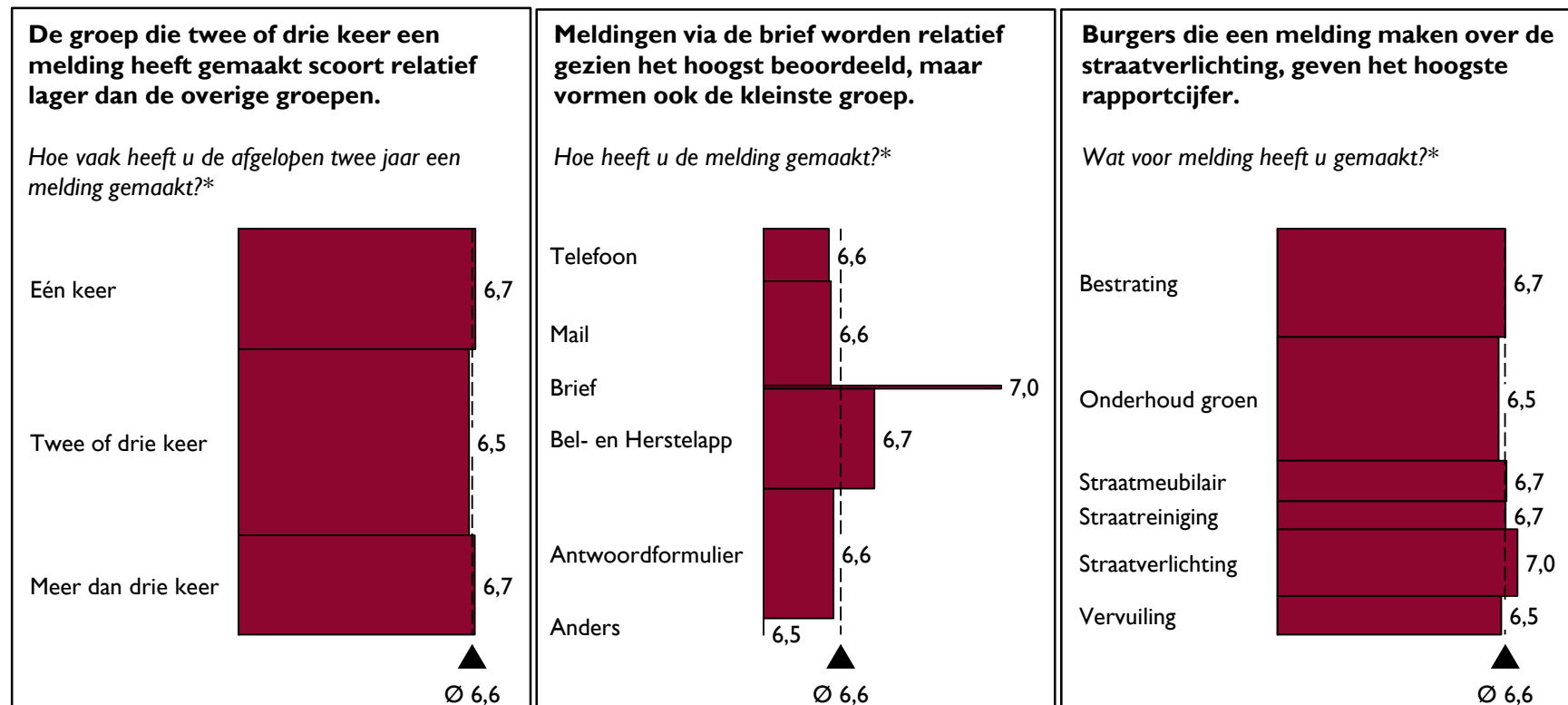
Wat voor melding heeft u gemaakt?*

*De breedte van de staven geeft de desbetreffende NPS score aan. De hoogte van de staven geeft de groepsgrootte aan. De gemiddelde NPS staat gelijk aan de algemene NPS die eerder in dit rapport is vermeld. Deze segmentatie is alleen uitgevoerd op de groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gemaakt, vanwege een toereikend aantal respondenten (N=691).

Rapportcijfer van respondenten die een Bel- en Herstelmelding hebben gemaakt, varieert beperkt op basis van meldingskenmerken

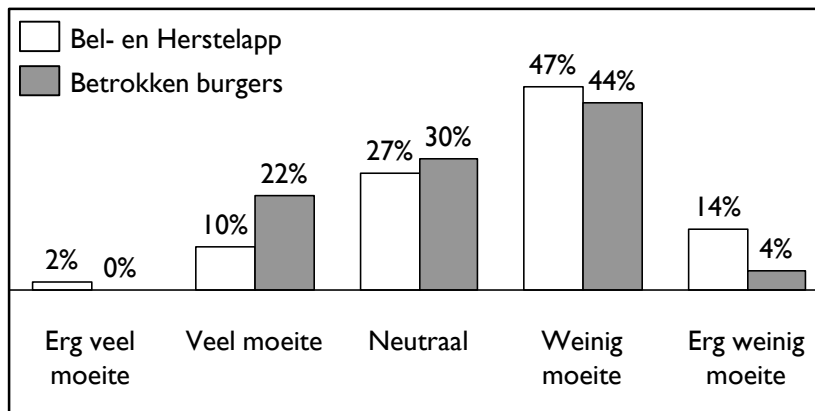
Algemene score

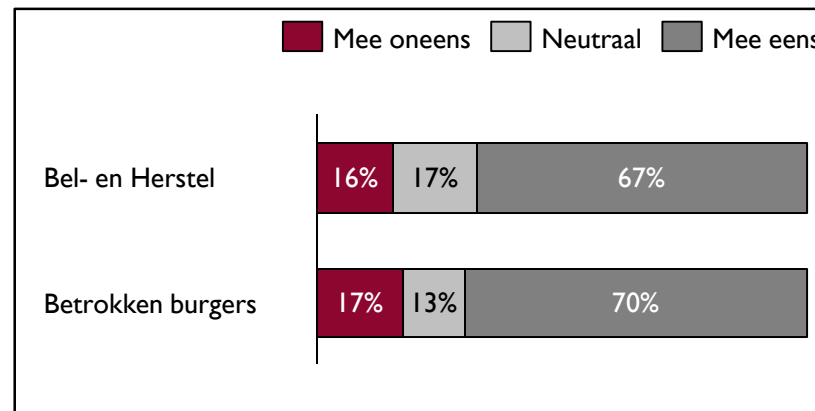
*De breedte van de balkjes geeft het desbetreffende rapportcijfer aan. De lengte van de balkjes geeft de groeps grootte aan. Het gemiddelde cijfer staat gelijk aan de algemene score die eerder in dit rapport is vermeld. Deze segmentatie is alleen uitgevoerd op de groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gemaakt, vanwege een toereikend aantal respondenten (N=691).

De groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gedaan en betrokken burgers scoren wisselend op de kenmerken van contact

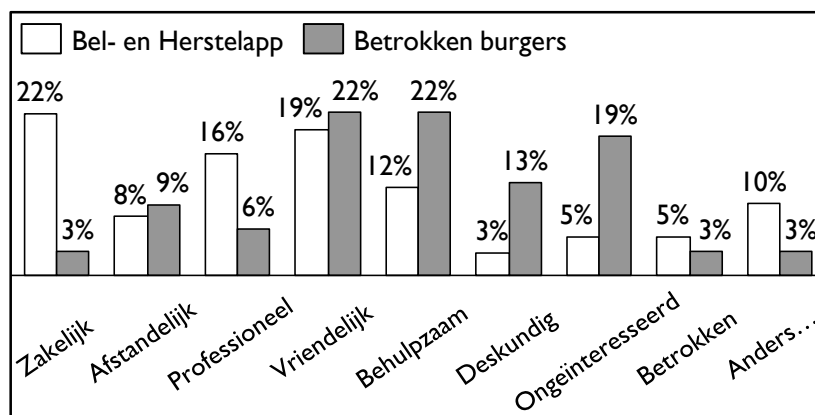
Hoeveel moeite heeft het u gekost om uw melding te maken?

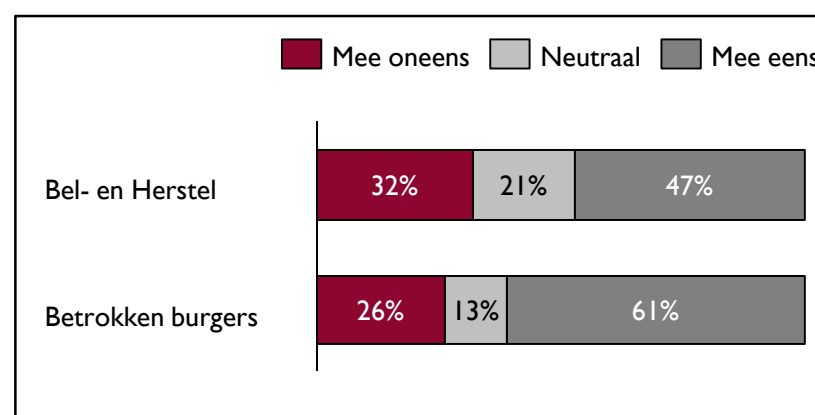
Het contact over mijn melding was duidelijk.

Hoe zou u het contact omschrijven?

Na het contact over mijn melding voelde ik me geholpen.

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens). Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Prestaties dienstverlening - algemeen	6
Driver-analyse: welke factoren zijn het meest van invloed op klanttevredenheid?	11
Prestaties per belofte 'Samen maken we het'	20
Verantwoording en steekproef	27
Bijlage 1: Persoonskenmerken	30
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep	31
Bijlage 3: Betrokkenheid van de burger	34
Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen	35

Voor de driver-analyse wordt gebruik gemaakt van een regressieanalyse

Driver analyse

In de driver analyse wordt de impact per factor (kenmerk van een belofte) gemeten op de algemene score. Om dit te kunnen doen wordt er gebruik gemaakt van een regressieanalyse. De regressieanalyse controleert of er, op basis van de correlatie tussen de onafhankelijke variabele en de afhankelijke variabele, een (voorspellend) verband is dat kan worden gebruikt om een hypothese te toetsen. In deze analyse worden de volgende hypothesen getoetst:

H₁: Verschillende kenmerken van de beloften hebben een significante invloed op de algemene tevredenheid

H₂: Er bestaan verschillen in invloed van de verschillende kenmerken van de beloften op de algemene tevredenheid

De scores van alle onafhankelijke factoren (in de vorm van stellingen) worden hierbij vergeleken met de gegeven rapportcijfers voor de algemene tevredenheid (afhankelijke variabele). Hoe hoger de voorspellende waarde van een onafhankelijke factor, hoe sterker het rapportcijfer door deze factor wordt beïnvloed. Samen met de huidige prestatie en het behaalde rapportcijfer wordt dan bepaald welke verbeterprioriteit (1^e, 2^e, 3^e of vasthouden) deze factor wordt toebedeeld.

Alleen data van de groep respondenten die een bel- en herstelmelding heeft gedaan wordt meegenomen in de driver-analyse

Aantal respondenten

Voor een regressieanalyse moet het aantal respondenten groot genoeg zijn om uitspraken te kunnen doen over de doelgroep. In het algemeen wordt de regel gehanteerd van 25 respondenten per onderzochte factor (oftewel stelling), wat in dit geval minimaal $15 \times 25 = 225$ respondenten zou betekenen. De groep van betrokken burgers ($N=22$) voldoet hier niet aan en is daarom te klein om apart te worden meegenomen in de driver-analyse. De groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gedaan ($N=674$) is daarentegen wél groot genoeg en is gebruikt voor de driver-analyse in dit rapport.

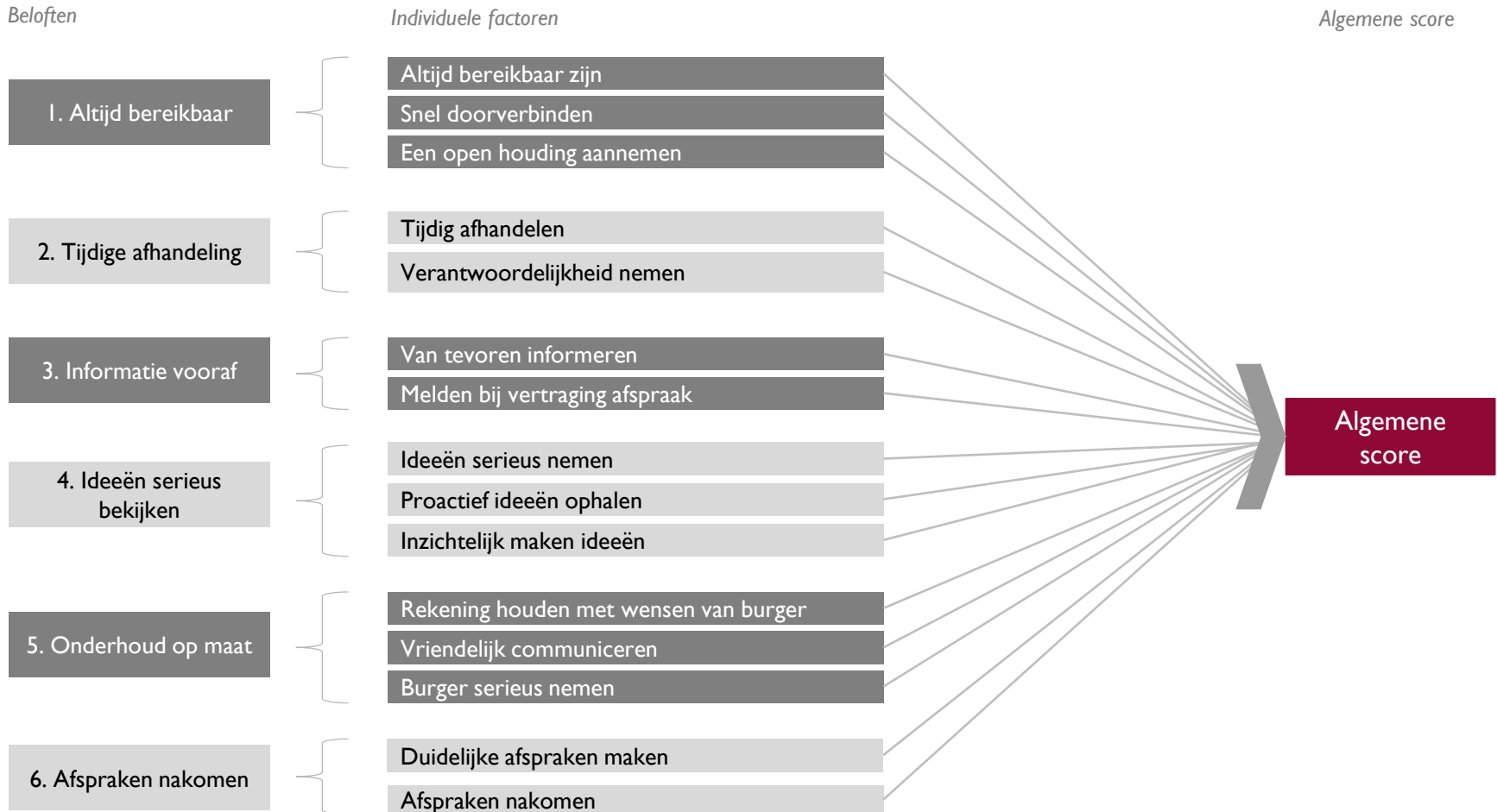
De mogelijkheid bestaat om de twee groepen alsnog met elkaar te combineren. Echter, is hier bewust niet voor gekozen. Op deze manier vindt er geen wederzijdse beïnvloeding plaats, en kunnen de uitspraken zo puur mogelijk worden gehouden voor de groep respondenten die een Bel- en Herstelmelding heeft gedaan (tevens de grootste groep burgers).

In de prestatiemeting van de beloften zijn wel beide groepen meegenomen (zie vanaf p. 20).

Conceptueel model

Op de volgende pagina wordt het conceptueel model afgebeeld. In het midden staan alle onafhankelijke factoren genoemd die zijn gemeten op de afhankelijke variabele (rechts). Aangezien de factoren zijn afgeleid uit de klantbeloften, kan er links worden afgelezen welke belofte aan de basis ligt van de verschillende factoren.

Conceptueel model: de individuele impact van de factoren per belofte worden getoetst op de algemene score

De driver-analyse laat zien dat 'Tijdig afhandelen' het grootste relatieve belang heeft op de algemene score

Relatief belang per onderdeel op algemene score(%)

R^2 (verklaarde variantie) van alle factoren samen ~ 57,5% (N=625)***

Tijdig afhandelen*	37,20
Verantwoordelijkheid nemen*	15,60
Duidelijke afspraken maken*	11,90
Ideeën serieus nemen*	9,60
Afspraken nakomen*	5,90
Open houding aannemen*	5,50
Proactief ideeën ophalen*	4,50
Altijd bereikbaar zijn**	3,30
Inzichtelijk maken ideeën	2,10
Rekening houden met wensen	2,00
Burger serieus nemen	1,40
Van tevoren informeren	0,50
Melden bij vertraging afspraak	0,40
Snel doorverbinden	0,20
Vriendelijk communiceren	0,10

Prestatie

Score 1-5

3,26
3,30
3,22
3,14
3,3
3,37
3,05
3,36
2,74
2,83
3,51
3,10
2,57
3,08
3,75

Toelichting

- 'Tijdig afhandelen' heeft het grootste relatieve belang op de algemene score
- Ook 'Verantwoordelijkheid nemen', 'Duidelijke afspraken maken' en 'Ideeën serieus nemen' behoren tot de belangrijkste factoren.
- 'Afspraken nakomen', 'Open houding aannemen', 'Proactief ideeën ophalen' en 'Altijd bereikbaar zijn' bieden de overige significante effecten.
- De afdeling Stadsbeheer scoort relatief het *laagst* op de factor 'Melden bij vertraging afspraak' (2,57)
- De afdeling Stadsbeheer scoort relatief het *hoogst* op de factor 'Vriendelijk communiceren' (3,75)
- De gemiddelde score voor alle stellingen in het algemeen is 3,18. Zeven van de vijftien factoren scoren lager dan het gemiddelde.

*Voor deze factoren is een significant effect gevonden op 95% betrouwbaarheidsniveau ($\alpha > ,05$)

**Voor deze factoren is een significant effect gevonden op 90% betrouwbaarheidsniveau ($\alpha > ,10$)

***In tegenstelling tot de in totaal 674 respondenten binnen de Bel- en Herstelgroep, worden in de regressie analyse alleen de respondenten meegenomen die alle stellingen volledig hebben ingevuld.

De prioriteitenmatrix geeft inzicht in de prioriteit voor verbetering

Prioriteitenmatrix:

De prioriteiten matrix geeft inzicht in welke punten de hoogste prioriteit hebben voor verbetering. Door 'hoe belangrijk vindt de burger het?' af te zetten tegen 'hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?' wordt een prioritering voor verbetering zichtbaar.

1 Hoe belangrijk vindt de klant het?

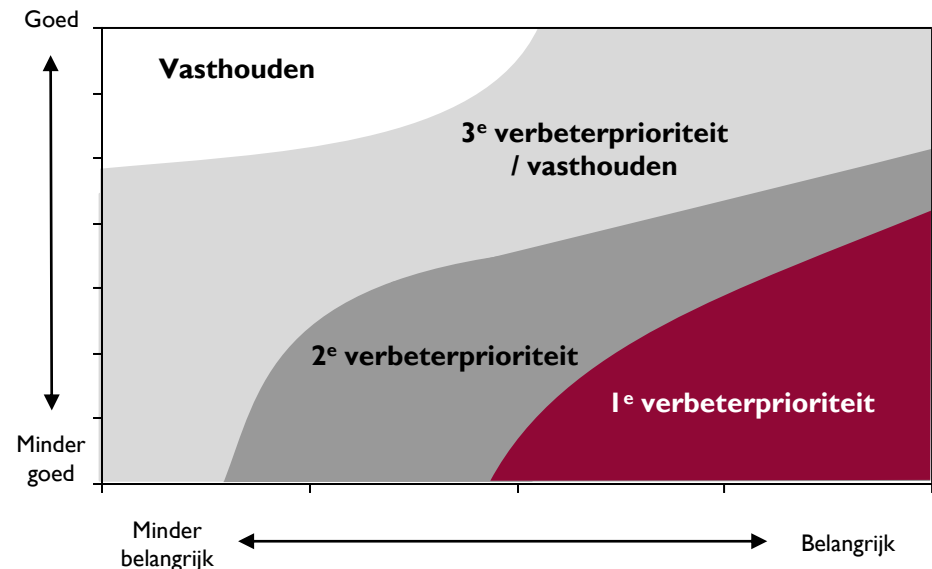
Het belang dat een klant hecht aan de verschillende onderdelen is bepaald met de driver-analyse zoals toegelicht op de voorgaande twee pagina's.

2 Hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?

Voor het kwantificeren van 'hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?' op verschillende onderdelen, wordt de 5-puntschaal uit het onderzoek (1 = helemaal oneens, 5 = helemaal eens) gebruikt als score: **1 = minder goed, 5 = goed.**

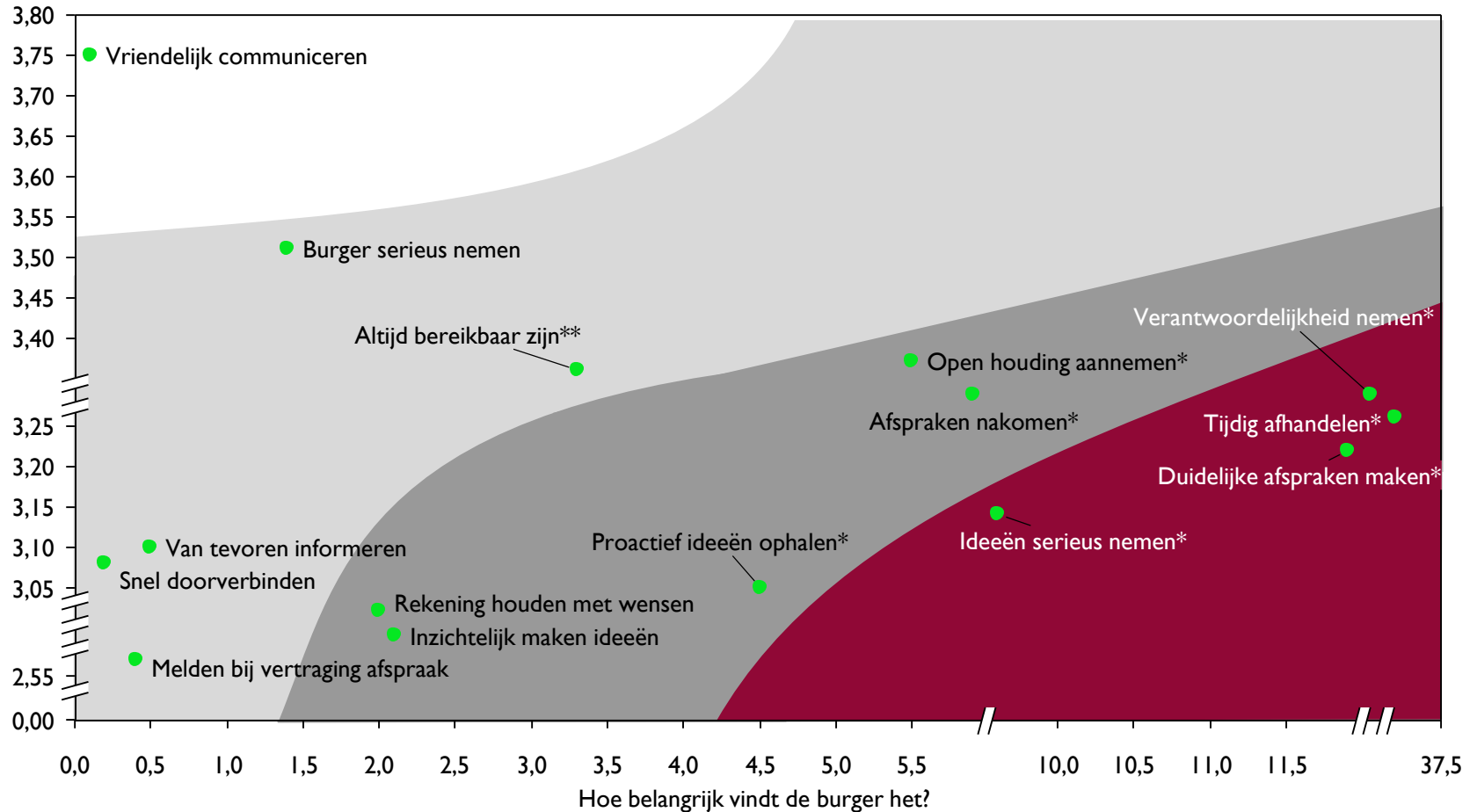
Prioriteitenmatrix

2 Hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?

1 Hoe belangrijk vindt de burger het?

Hoe goed doet de afdeling Stadsbeheer het?

R^2 van alle factoren samen ~ 57,5% (N=625)

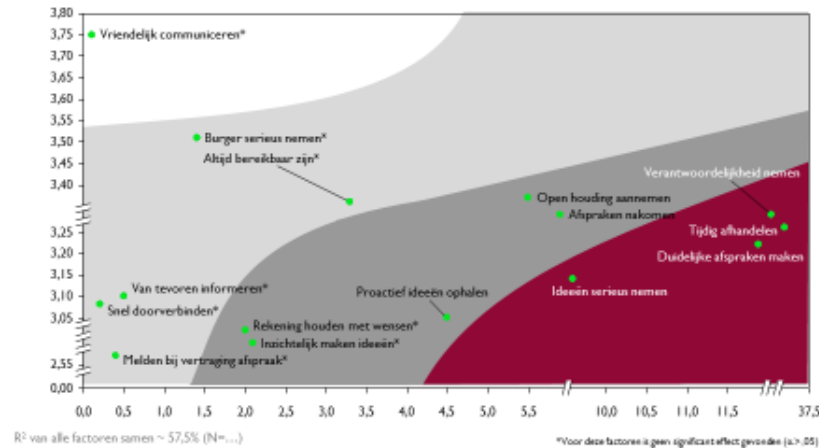
*Voor deze factoren is een significant effect gevonden op 95% betrouwbaarheidsniveau ($\alpha > ,05$)

**Voor deze factoren is een significant effect gevonden op 90% betrouwbaarheidsniveau ($\alpha > ,10$)

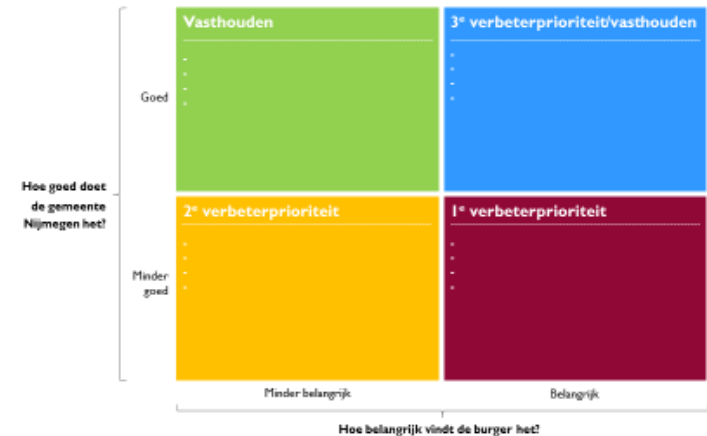
Prioriteitenmatrix kan worden vertaald naar een vierkwadrant van prioriteiten

De scores uit de prioriteitenmatrix worden vertaald..

Hoe goed doet de gemeente Nijmegen het?

..naar een opsomming van de verbeterprioriteiten in een vierkwadrant

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Prestaties dienstverlening - algemeen	6
Driver-analyse: welke factoren zijn het meest van invloed op klanttevredenheid?	11
Prestaties per belofte 'Samen maken we het'	20
Verantwoording en steekproef	27
Bijlage 1: Persoonskenmerken	30
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep	31
Bijlage 3: Betrokkenheid van de burger	34
Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen	35

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (1/6)

Klantbelofte: Altijd bereikbaar

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

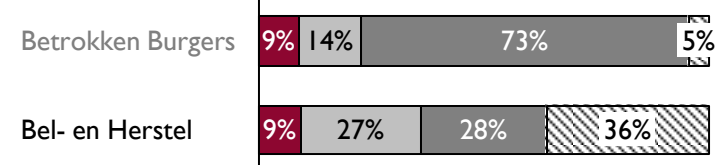
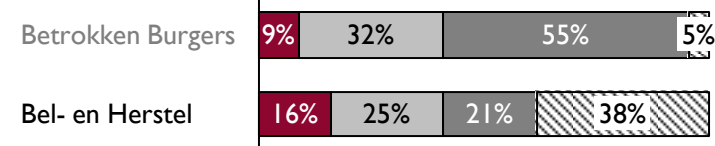
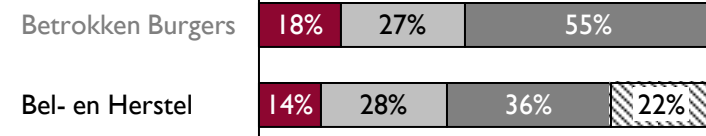
Medewerkers van de afdeling Stadsbeheer zijn altijd bereikbaar als ik iets wil melden over de openbare ruimte in mijn wijk.

Als ik bel met een medewerker over de openbare ruimte, krijg ik snel de juiste persoon te spreken.

Medewerkers van de afdeling Stadsbeheer hebben een open houding als zij op straat zijn in mijn wijk.

Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

 Mee oneens Neutraal Mee eens Weet ik niet

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (2/6)

Klantbelofte: Tijdige afhandeling

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

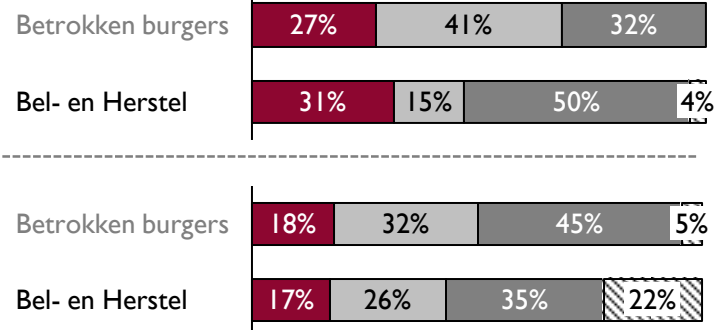
In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

Mijn meldingen over de openbare ruimte worden tijdig afgehandeld.

Medewerkers voelen zich verantwoordelijk voor het behandelen van mijn melding over de openbare ruimte.

Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

■ Mee oneens ■ Neutraal ■ Mee eens ■ Weet ik niet

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (3/6)

Klantbelofte: Informatie vooraf

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

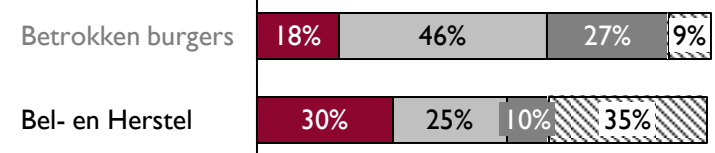
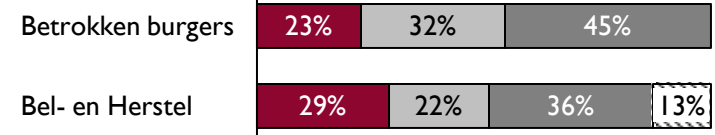
In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

De afdeling Stadsbeheer laat van tevoren weten als er iets wordt gedaan aan de openbare ruimte in mijn wijk.

Medewerkers melden het altijd aan mij als afspraken niet op tijd worden nagekomen.

Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

 Mee oneens Neutraal Mee eens Weet ik niet

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (4/6)

Klantbelofte: Ideeën serieus bekijken

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

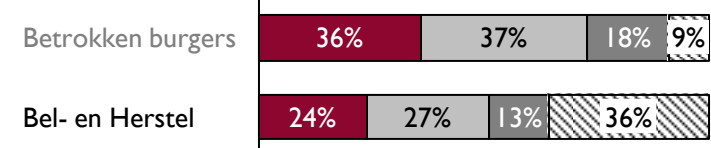
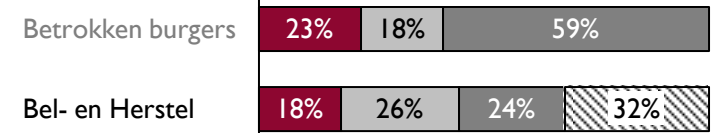
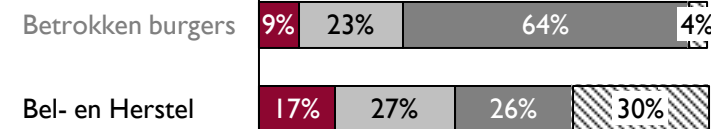
De afdeling Stadsbeheer kijkt mijn ideeën over de openbare ruimte serieus.

Medewerkers halen ideeën op bij bewoners over de openbare ruimte in mijn wijk.

Het is inzichtelijk hoe ideeën van burgers worden gebruikt bij de inrichting en/of het beheer van de openbare ruimte in mijn wijk.

Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

 Mee oneens Neutraal Mee eens Weet ik niet

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (5/6)

Klantbelofte: Onderhoud op maat

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

Tijdens het uitvoeren van onderhoud in de openbare ruimte in mijn wijk, wordt rekening gehouden met de wensen van burgers.

Medewerkers waarmee ik contact heb over de openbare ruimte, communiceren op een vriendelijke manier.

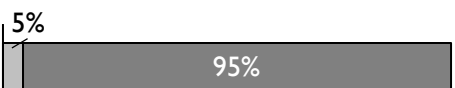
Medewerkers van de afdeling Stadsbeheer nemen mij serieus wanneer ik contact heb over de openbare ruimte.

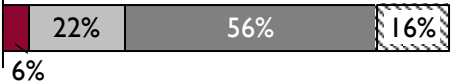
Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

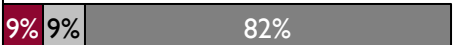
 Mee oneens Neutraal Mee eens Weet ik niet

Betrokken burgers

Bel- en Herstel

Betrokken burgers

Bel- en Herstel

Betrokken burgers

Bel- en Herstel

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Prestaties per belofte 'Samen maken we het' (6/6)

Klantbelofte: Afspraken nakomen

Beloften

N= 674 (Bel- en Herstel)
22 (Betrokken burgers)

Altijd bereikbaar

Tijdige afhandeling

Informatie vooraf

Ideeën serieus bekijken

Onderhoud op maat

Afspraken nakomen

Stellingen

In hoeverre zijn burgers het eens met de volgende stellingen...

Medewerkers waarmee ik contact heb over de openbare ruimte maken duidelijke afspraken met mij.

Medewerkers waarmee ik contact heb over de openbare ruimte komen hun afspraken met mij na.

Mate waarin burgers het eens zijn (in totaal 100%)*

 Mee oneens Neutraal Mee eens Weet ik niet

Betrokken burgers

Reactie	Percentage
Mee oneens	14%
Neutraal	18%
Mee eens	64%
Weet ik niet	4%

Bel- en Herstel

Reactie	Percentage
Mee oneens	16%
Neutraal	26%
Mee eens	36%
Weet ik niet	22%

Betrokken burgers

Reactie	Percentage
Mee oneens	32%
Mee eens	68%

Bel- en Herstel

Reactie	Percentage
Mee oneens	20%
Neutraal	26%
Mee eens	33%
Weet ik niet	21%

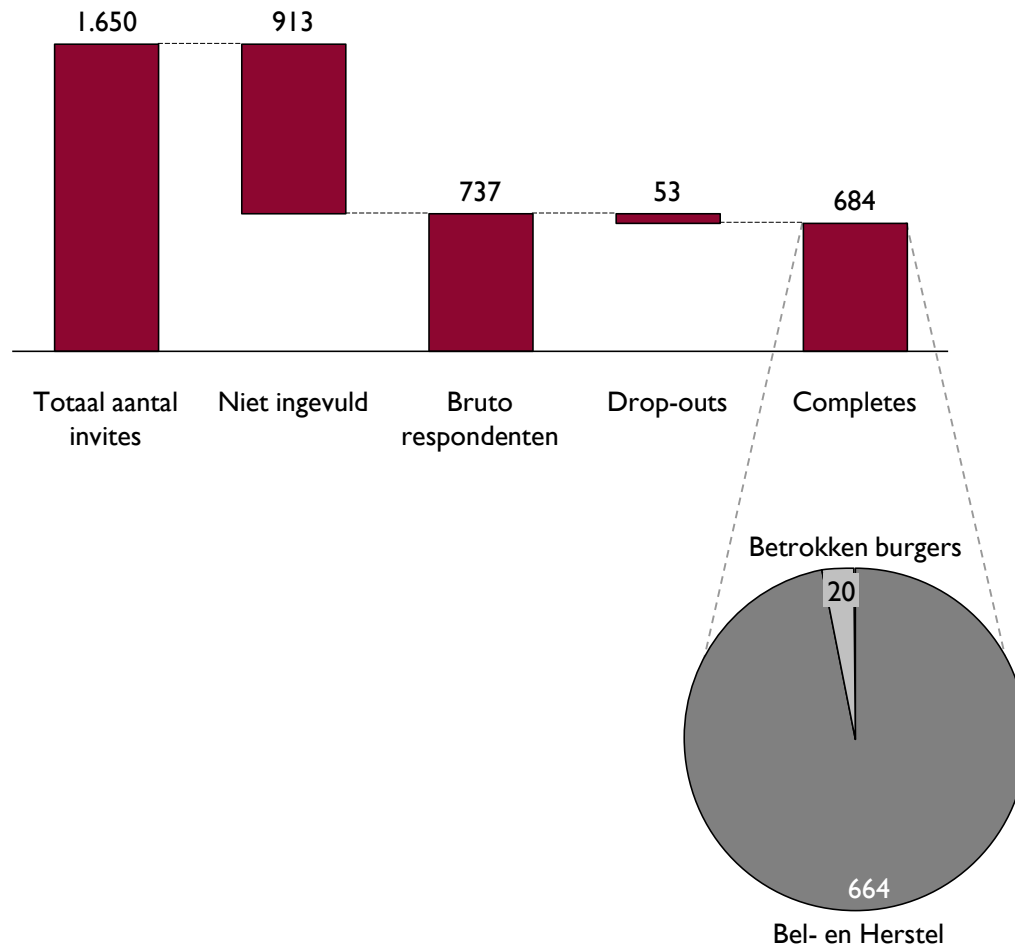
*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens (%mee eens + %helemaal mee eens). Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Prestaties dienstverlening - algemeen	6
Driver-analyse: welke factoren zijn het meest van invloed op klanttevredenheid?	11
Prestaties per belofte 'Samen maken we het'	20
Verantwoording en steekproef	27
Bijlage 1: Persoonskenmerken	30
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep	31
Bijlage 3: Betrokkenheid van de burger	34
Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen	35

In totaal hebben 737 respondenten de vragenlijst ingevuld, waarvan 684 volledig, een responsrate van 41%.

Aantal respondenten

Toelichting

- Totaal aantal invites gestuurd: alle respondenten die een vragenlijst via de mail hebben ontvangen.
- Niet gereageerd: het aantal respondenten dat *niet* heeft doorgelikt naar de vragenlijst.
- Bruto respondenten: completes en drop-outs samen.
- Drop-outs: aantal respondenten dat de survey niet heeft afgerond.
- Netto respondenten*: aantal respondenten dat de survey heeft afgerond.
- De Bel- en Herstel respondenten vormen 97% van de totale groep respondenten.

*Uitgerekende responsrate: $684/1650 = 41\%$

Verantwoording

Gedurende het rapport kan het aantal respondenten per onderdeel verschillen. Dit heeft te maken met het vroegtijdig beëindigen van de vragenlijst door de respondent, of het niet voorleggen van een vraag bij een specifieke groep respondenten. Om een zo sterk mogelijke steekproef te krijgen is het geen probleem om bij de meeste vragen zoveel mogelijk respondenten mee te nemen, ook al zijn deze verschillen aanwezig. Alleen in het geval wanneer groepen direct met elkaar worden vergeleken, in dit geval in de driver-analyse, wordt de groep respondenten gebruikt die exact dezelfde onderdelen heeft ingevuld.

Colofon

© copyright **flowresulting**

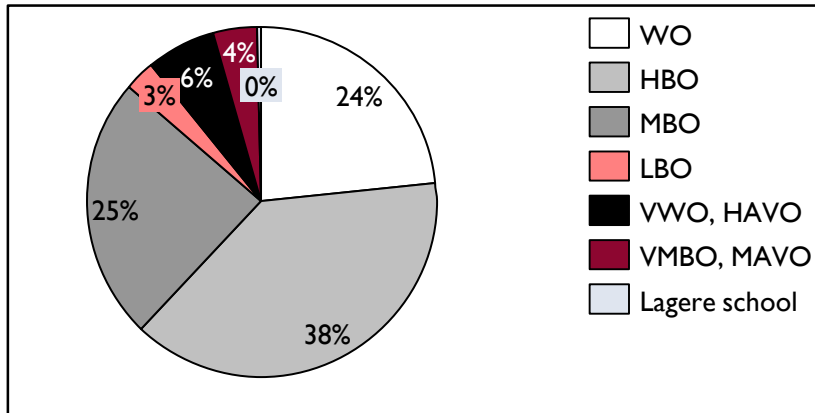
Emir Ajnadzic
Gabriella Serreli

T 030 – 296 1111
M 06 – 5392 7769
E g.serreli@flowresulting.nl

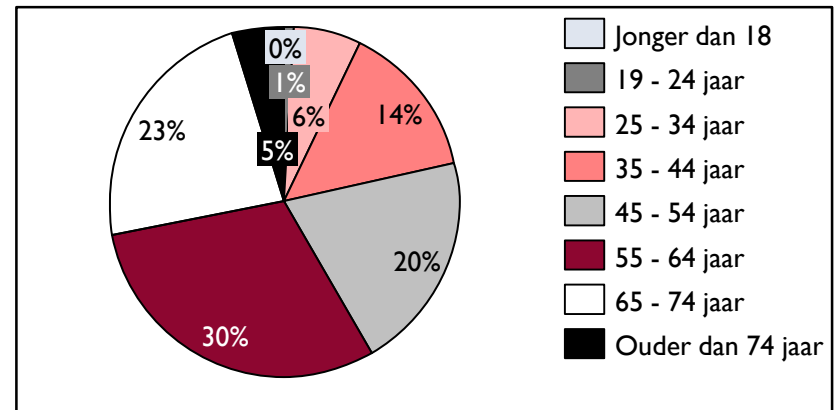
Maliebaan 5
3581 CA Utrecht
www.flowresulting.nl

Meer dan de helft van de respondenten is WO of HBO opgeleid, tussen de 25 en 54 jaar, en man.

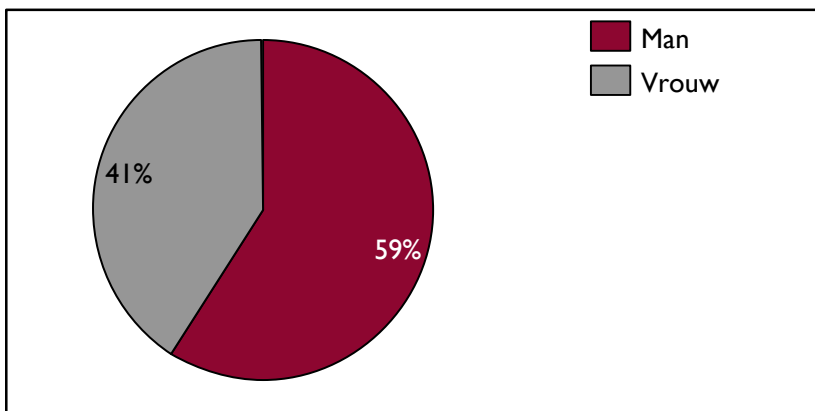
Wat is uw hoogst genoten opleiding?

Wat is uw leeftijd?

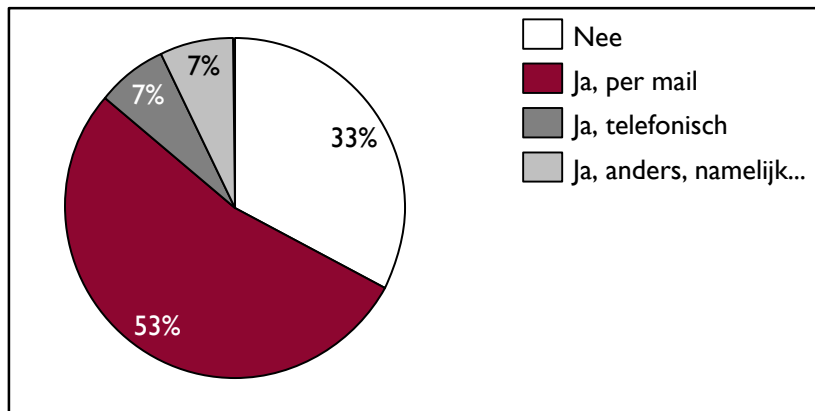
Bent u een man of vrouw?

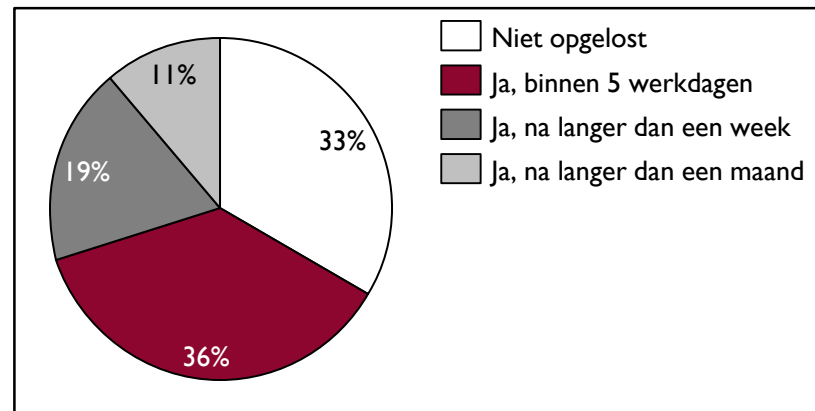
Bijlage 2: Specifieke vragen per groep

Specifieke vragen Bel- en Herstel meldingen

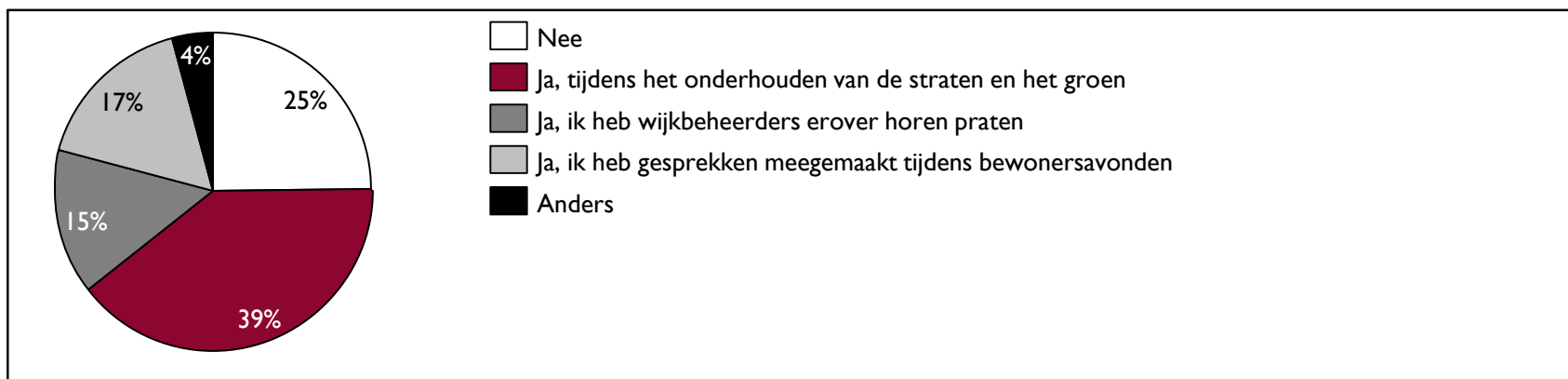
Is er met u contact opgenomen na het doen van uw melding?

Wat is uw leeftijd?

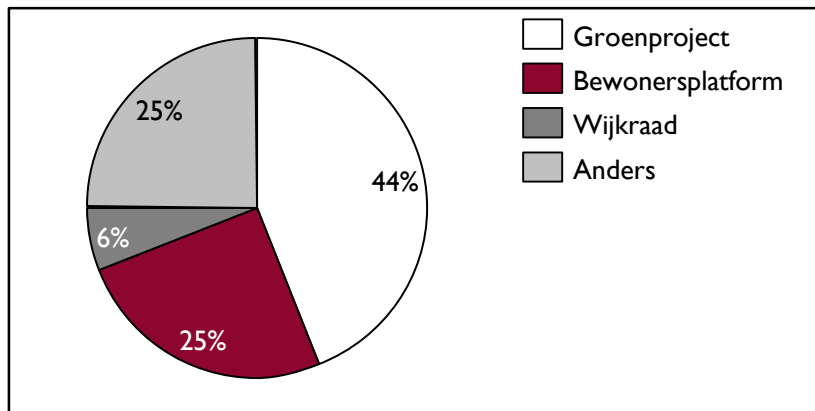

Hebt u ervaring met de wijze waarop het beheer van de openbare ruimte wordt uitgevoerd?

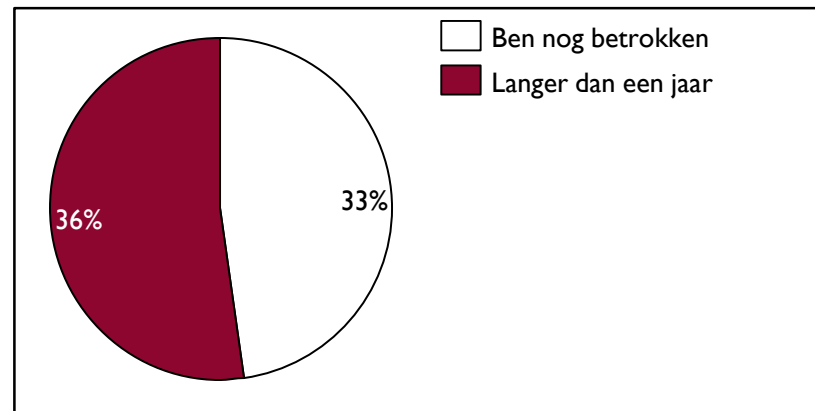

Specifieke vragen betrokken burgers (deelgenomen aan participatieproject)

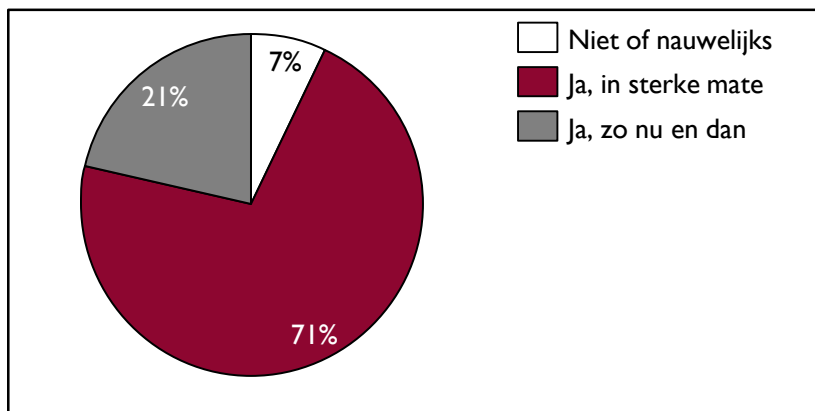
Bij welk(e) participatieproject(en) bent u betrokken (geweest)?

Hoe lang is het geleden dat u bij dit participatieproject betrokken bent geweest?

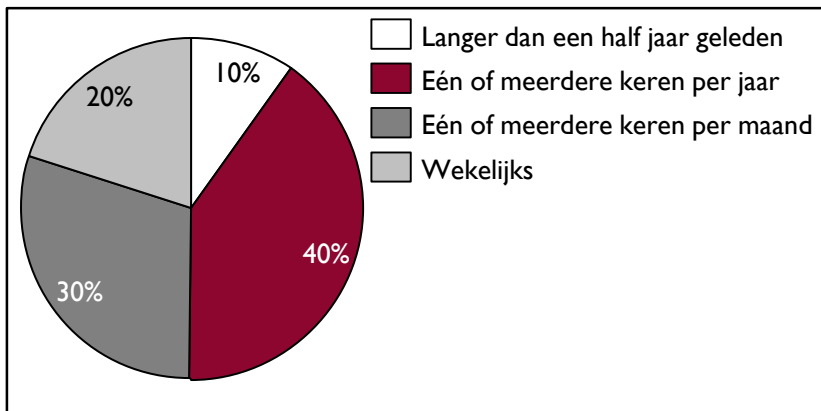

Heeft u bij dit project te maken (gehad) met medewerkers van de gemeente Nijmegen?

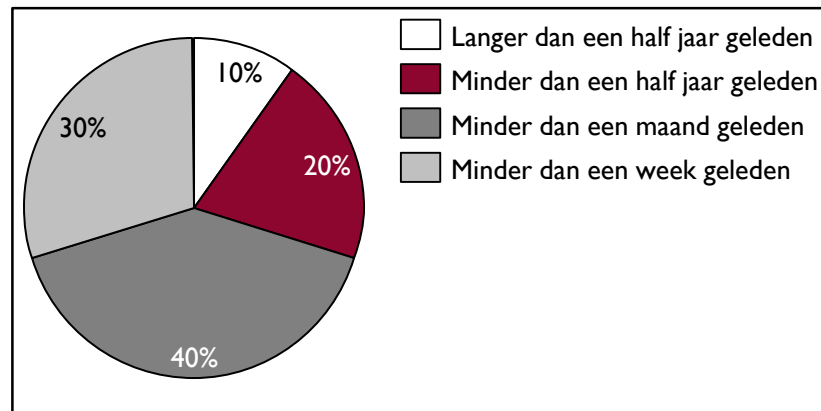

Specifieke vragen betrokken burgers (bekend bij wijkbeheerder)

Hoe vaak heeft u contact gehad met de wijkbeheerder of zijn/haar directe collega's?

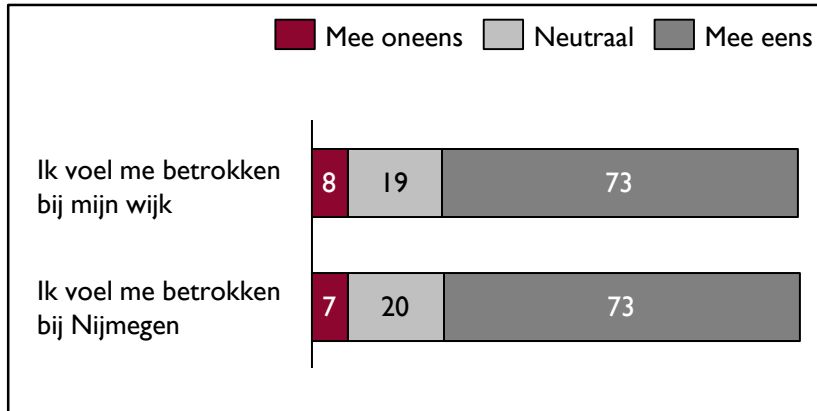

Wanneer hebt u voor het laatste contact gehad met de wijkbeheerder of zijn/haar directe collega's?

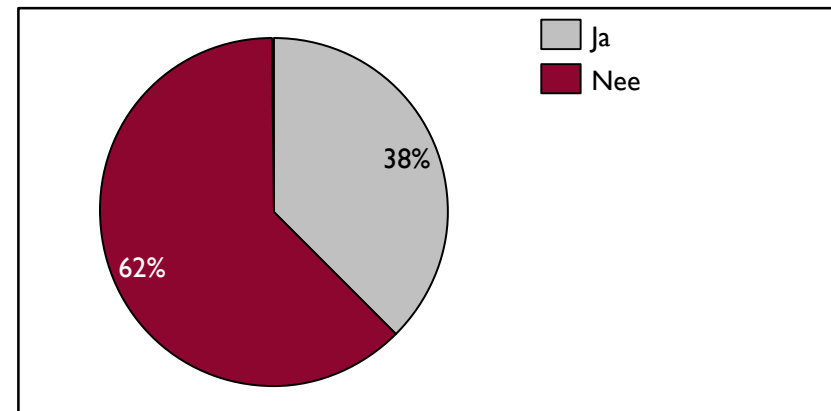

Het overgrote deel van de respondenten is betrokken,
denkt vaker mee, en is niet werkzaam bij de gemeente

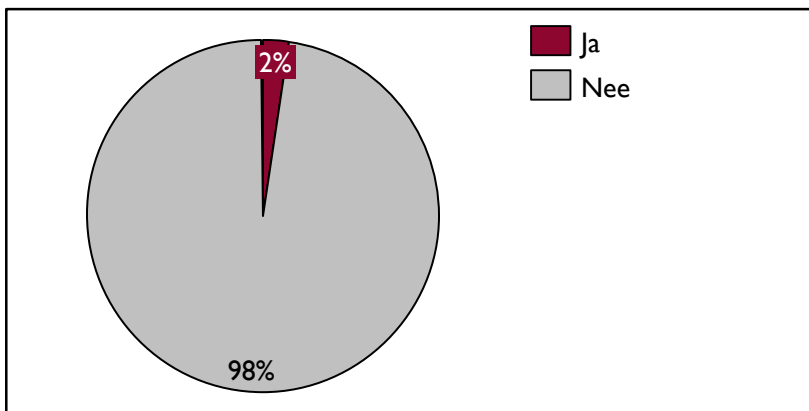
Stellingen

Denkt u vaker mee met de afdeling Stadsbeheer?

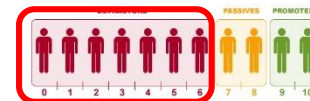
Werkt u bij de afdeling Stadsbeheer?

*Groepen zijn als volgt opgedeeld: Mee oneens (%mee oneens + %helemaal mee oneens), Neutraal (%neutraal), Mee eens 4-5 (%mee eens + %helemaal mee eens).
Grenswaarden zijn waar nodig afgerond naar boven of onder om optelling tot 100 te realiseren.

Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen

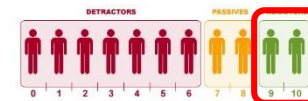
Meest genoemde reden om gebruik van bel- en herstellijn niet aan te bevelen: het niet of te traag oplossen van het probleem

Cluster	Illustrerende quote	Aantal keer genoemd
Het probleem is niet of te traag opgelost na melding	“Het is nu oktober melding is gedaan in juli en heb hier al meerdere keren over gebeld en is nu volgens zeggen "in behandeling“.	37% (59 v/d 158 reacties)
Geen of trage terugkoppeling na melding	“Ik verwacht tenminste een antwoord als ik een mail stuur.”	23% (36 v/d 158 reacties)
Melding kan niet worden gemaakt via voorkeurskanaal	“Bellen was veel prettiger, maar ik geloof dat dat niet meer kan. Invullen op app of website is afstandelijk en onpersoonlijk.”	11% (18 v/d 158 reacties)
Afhandeling van melding is niet betrouwbaar	“Heb al eerder een melding gedaan over stoeptegels, ook op andere plekken; soms werd het erg snel opgelost (<24uur!!!) en soms nooit: wisselende resultaten dus.”	6% (10 v/d 158 reacties)
Te weinig inlevingsvermogen en betrokkenheid	“Te formeel, weinig inleving in de klacht. Argumenten werden terzijde geschoven.” & “Ook met de Parkeeroverlast worden we niet serieus genomen.”	6% (10 v/d 158 reacties)

Bijlage 4: Analyse kwalitatieve vragen

Meest genoemde reden om gebruik van bel- en herstellijn wel aan te bevelen: het snel en efficiënt oplossen van het probleem

Cluster	Illustrerende quote	Aantal keer genoemd
Het probleem is snel en efficiënt opgelost na melding	“Na het melden dat de uitlaatplaats niet geschikt was voor kleine hondjes, is snel een tussenhekwerk, tegen ontsnapping, geplaatst.”	40% (63 v/d 157 reacties)
Melding indienen is eenvoudig	“Gemakkelijk. Kost weinig tijd. Mogelijke klachten staan al uitgebreid voorgeprogrammeerd, hoeven alleen maar aangevinkt te worden. En er is ruimte voor een eigen omschrijving.”	28% (44 v/d 157 reacties)
Verantwoordelijkheidsgevoel van burgers	“Veel mensen klagen over de gemeente, ik zeg altijd maak een melding en het wordt opgelost. Zonder melding weet de gemeente vaak niet dat er een probleem is.”	15% (24 v/d 157 reacties)
Goede en adequate terugkoppeling na melding	“Omdat goed en snel is gereageerd deze keer. In het verleden had ik hier slechte ervaringen mee.”	6% (10 v/d 157 reacties)

Meest genoemde gouden tip: Betere en meer frequente terugkoppeling na melding

Cluster	Illustrerende quote	Aantal keer genoemd
Betere en frequentere terugkoppeling na melding	“In elk geval contact opnemen na een melding, laten weten of er iets aan gedaan is/wordt.”	12% (75 v/d 625 reacties)
Het beter uitvoeren van onderhoud en reiniging	“Beter groenonderhoud, meer afvalbakken, strenger controleren vervuiling en hondenpoep”	11% (68 v/d 625 reacties)
Meer inlevingsvermogen en betrokkenheid tonen	“Mensen bellen niet zo maar. Neem ze serieus, stoppen dat eeuwige afpoeieren.”	9% (57 v/d 625 reacties)
Proactief problemen oplossen	“Als er stoeptegels los liggen dan wordt dit herstelt maar als je vraagt de 5mtr verderop los liggende tegel ook te herstellen, is het antwoord daar heb ik geen opdracht voor, dien maar een nieuwe klacht in.”	7% (43 v/d 625 reacties)
Meer communicatie met bewoners	“Merkbaar communiceren, een gezicht krijgen.” & “Beter communiceren met de bewoners!!”	6% (36 v/d 625 reacties)
Sneller het probleem oplossen na melding	“Sneller actie ondernemen waar het meldingen betreft die met veiligheid te maken hebben.”	5% (30 v/d 625 reacties)

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Nijmegen
t.a.v. mevr. M. Heffels
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

april 2016

Referentie:

Concept accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015

Geachte leden van de Raad

Met genoegen presenteren wij u ons eerste concept accountantsverslag met betrekking tot de controle van de stadsrekening 2015 van gemeente Nijmegen. Een verslag over een intensieve jaarrekeningcontrole. Een jaarrekeningcontrole die ook nog niet is afgerond. Daarom krijgt u ook een concept verslag. Zoals u reeds bent geïnformeerd door het college en wij ook met de auditcommissie hebben afgestemd kent de jaarrekeningcontrole 2015 een langere doorlooptijd door het sociaal domein. Nijmegen is daarbij in grote mate afhankelijk van de informatieaanlevering door derden (zorginstellingen en SVB). De verwachting is op dit moment (op basis van de huidige inzichten) dat wij hierdoor onze controle medio/eind juni kunnen afronden. In dit verslag hebben wij om die reden ook nog geen uitkomsten van de controle van het sociaal domein opgenomen.

Naast het sociaal domein staan er in de controle nog een aantal zaken open die nog formeel afgerond moeten worden. Op deze onderwerpen moeten we

derhalve nog een formeel voorbehoud maken. Een belangrijk aspect daarin betreft de verwerking van de eigen bijdrage in de Waalsprong. Dit is in 2015 via de exploitatierekening (extra last van € 6,7 mln.) verwerkt. Onze conclusie is dat met deze correctie de uiteindelijke eindstand in de waardering in de jaarrekening getrouw en rechtmatig is verantwoord. Op dit moment bestaat echter nog even onduidelijkheid of deze extra last in de exploitatierekening kan worden verwerkt dan wel in de beginbalans moet worden aangepast. Dit is met de aangescherpte regelgeving een vraagstuk dat nader onderzoek vraagt. Vooralsnog kunnen wij op dit moment eerst instemmen met de huidige verwerking via de exploitatie.

Aangezien wij pas later in het jaar onze controle zullen afronden, moeten wij ook een formeel voorbehoud maken in dit concept verslag voor de gebeurtenissen die in de komende periode plaatsvinden maar nog wel invloed hebben op de verwerking of waardering in de stadsrekening 2015. Hieruit kunnen derhalve nog aanvullende bevindingen naar voren komen. Deze zijn nog niet verwerkt in deze versie van het verslag.

Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 18 augustus 2015.

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de stadsrekening van gemeente Nijmegen. Deze bevindingen zijn besproken met de portefeuillehouder financiën, de stadscontroller en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie hoofdstukken. In hoofdstuk 1 hebben wij een overzicht opgenomen van onze kernboodschappen. In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In hoofdstuk 3 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie.

De ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Nijmegen relevant zullen worden hebben wij vanaf 2015 opgenomen in onze Sectortopics App.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken tijdens de vergadering van de auditcommissie (datum nog nader te bepalen). Mocht u in de tussentijd vragen hebben dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F.E. van Kommer RA
Partner

Managementsamenvatting

1. Onze kernboodschappen

2. Belangrijkste controlebevindingen

- 2.1. Oordeel bij de stadsrekening nog onzeker door decentralisaties en openstaande punten
- 2.2. Decentralisaties
- 2.3. Belangrijke ontwikkelingen in uw grondexploitaties
- 2.4. Onzekerheden over financiële aansprakelijkheid Waalfront
- 2.5. Risico's in Bergerden voorzien, gevolgen mogelijke uittreding nog niet bekend
- 2.6. Overige posten stadsrekening nader bekeken
- 2.7. Wij kunnen ons vinden in de door het college gemaakte schattingen
- 2.8. Enkele opmerkingen over uw financiële positie
 - 2.8.1. Minder wendbaarheid door financiering langlopende projecten met langlopende financieringen
 - 2.8.2. Stabiliteit door begrotingsevenwicht
 - 2.8.3. Het weerstandsvermogen is onder het gewenst niveau

2.9. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd

2.10. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

2 Onze visie op uw interne beheersing

3.1 De geïdentificeerde controlerisico's worden gedurende het jaar geëvalueerd

3.2 De belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen samengevat

1. *Onze kernboodschappen*

1. Onze controle is nog niet afgerond. Dit met name door de landelijke onzekerheden ten aanzien van de verwerking van de decentralisaties. Het is derhalve ook nog niet duidelijk wat het oordeel van de controleverklaring wordt. Uit de controle van de SISA-bijlage komen geen bijzonderheden naar voren.
2. Het jaar 2015 is het eerste jaar geweest van onze samenwerking. De samenwerking is goed verlopen. Het afgelopen jaar stond daarbij in het teken van aan elkaar wennen en verwachtingen scherp krijgen. Aandachtspunt hierbij is de oplevering van het jaarrekeningdossier.
3. De controle van de decentralisaties kan op dit moment op onderdelen nog niet worden uitgevoerd, aangezien nog niet alle informatie van derde partijen beschikbaar is. Deze controle zal in de komende maanden worden uitgevoerd. Wij zullen naar verwachting de controle afronden in juni. Positief is dat Nijmegen zeer actief stuurt op het proces van de decentralisaties. Door Nijmegen worden in regioverband goede controles uitgevoerd bij de instellingen, wordt intern actief nagedacht over het zo goed mogelijk verantwoorden van de kosten en opbrengsten en worden processen verder verbeterd op basis van verkregen inzichten. Wij zien dat Nijmegen in vergelijking met veel andere gemeenten zich hierin positief onderscheidt.
4. De voorraden (grondexploitaties en niet in exploitatie genomen gronden) vormen met € 391 mln. boekwaarde een groot aandeel (37,8%) van uw balanstotaal. Het jaar 2015 stond in het teken van diverse ontwikkelingen (o.a. overbrengen van Waalsprong in de gemeentelijke organisatie, een aanwijzing van de provincie Gelderland t.a.v. ontwikkeling de Grift). De financiële consequenties zijn adequaat verwerkt in de stadsrekening 2015. Wel blijken nog een aantal aandachtspunten die in 2016 opgepakt dienen te worden.
5. Nijmegen neemt deel in een aantal samenwerkingsverbanden voor de ontwikkeling van grondexploitaties (Waalfront, Bergerden en Bijsterhuizen). Ten aanzien van Waalfront en Bergerden bestaan diverse financiële risico's. Voor Bergerden is een aanvullende voorziening van circa € 6,5 mln. getroffen. Ten aanzien van Waalfront bestaan diverse onzekerheden, waarvan het nog niet duidelijk is of hier financiële consequenties aan verbonden zijn. Deze onzekerheden zijn in de stadsrekening toegelicht. Wij kunnen op basis hiervan instemmen met de financiële verwerking. Wij adviseren u wel de ontwikkelingen adequaat te monitoren.
6. We hebben de tien belangrijkste punten uit onze rapportage-interim bevindingen in dit verslag toegelicht. Voor de bevindingen inzake de interne controlewerkzaamheden en IT zijn aanvullende werkzaamheden noodzakelijk geweest. De opzet van de interne controle functie en gebruik van IT hierbij wordt in 2016 door de gemeente geëvalueerd. Dit mede op basis van de maatschappelijke ontwikkelingen en het toenemende belang van de IT.
7. Enkele voorzieningen voldoen niet aan het BBV. Dit hebben wij als tekortkoming aangemerkt (circa € 1,1 mln.). In 2016 zal het college deze voorzieningen nader onderzoeken. Mogelijk kunnen de voorzieningen dan vrijvallen dan wel worden omgezet in een bestemmingsreserve. In 2015 is de onderhoudsvoorziening voor vastgoed (€ 2,5 mln.) al wel omgezet van een voorziening in een reserve.
8. De stadsrekening is prettig leesbaar. In het jaarverslag is per programma een analyse opgesteld van de verschillen tussen de begroting en de werkelijke realisatie. Wij hebben enkele aanbevelingen gedaan om de kwaliteit en informatiewaarde van de jaarverslaggeving (o.a. analyse en paragrafen) verder te verbeteren.
9. Gemeente Nijmegen is in het bezit van een aanzienlijke vastgoedportefeuille. Veel van dit vastgoed is als maatschappelijk vastgoed aangemerkt. Op dit vastgoed is het niet noodzakelijk om af te waarderen bij een lagere marktwaarde. Derhalve heeft dit geen financiële consequenties voor de waardering in de jaarrekening 2015. Wel adviseren wij de raad om in 2016 eenmalig de classificatie in maatschappelijk dan wel bedrijfseconomisch vastgoed te bekrachtigen.

-
10. Wij hebben vastgesteld dat de WNT is nageleefd. De opgenomen toelichting in uw stadsrekening 2015 voldoet aan de in deze wet gestelde eisen.

CONCEPT

2. Belangrijkste controlebevindingen

2.1. Oordeel bij de stadsrekening nog onzeker door decentralisaties en openstaande punten

De controle van de stadsrekening 2015 van gemeente Nijmegen is nog niet afgerond. Een belangrijk openstaand punt betreft de controle van de decentralisaties. Op dit moment zijn nog niet alle documenten voorhanden om onderdelen van de controle uit te voeren. Dit hangt samen met de landelijke onzekerheden in het proces. Nijmegen dient nog informatie te ontvangen van zorginstellingen en de SVB en dit financieel te verwerken in de stadsrekening. Daarna dienen wij de controle nog uit te voeren. De verwachting is dat onze controle medio/eind juni 2016 kan worden afgerond. Dit er vanuit gaande dat alle informatie dan verkregen en verwerkt is. Het is op dit moment nog niet zeker wat het oordeel van onze controleverklaring zal worden bij de stadsrekening 2015. Dit hangt met name af van de uitkomsten van de decentralisaties.

Naast de decentralisaties staan formeel nog een aantal aspecten open in onze controle. Als gevolg van toenemende kwaliteitseisen, maar ook door de kwaliteit van de oplevering, zijn deze werkzaamheden nog niet afgerond. We verwachten een deel van deze werkzaamheden op korte termijn af te kunnen ronden. De overige werkzaamheden zullen ook in de komende maanden verder worden afgerond. Wij verwachten hieruit overigens geen grote effecten voor de stadsrekening.

Grote dossiers bepalen het jaarrekeningproces

Dit is het eerste jaar van onze controle van de stadsrekening van Nijmegen. Meteen een jaar vol met uitdagingen. Het eerste jaar van de decentralisaties, het jaar waarin ten aanzien van de grondexploitaties veel ontwikkelingen bestaan (o.a. bedrijventerreinen, in eigen beheer krijgen van Waalsprong, discussies over Waalfront en Bergerden). Ook een jaar waarin we aan elkaar moeten wennen qua aanpak, steunen op interne controles, maar ook qua oplevering van de stukken. Een jaar vol met extra vragen (omdat het nu eenmaal ons eerste jaar is en we daarbij dus ook ons dossier op moeten bouwen) en veel op te leveren stukken.

De samenwerking is het afgelopen jaar intensief geweest, maar goed en plezierig verlopen. Wij zijn in het kader van de continue controle veel bij u in huis geweest.

Een aandachtspunt in het proces is wel de oplevering van de documenten voor de controle. Niet altijd waren alle stukken beschikbaar met de juiste diepgang en kwaliteit. Zoals in onze managementletter reeds toegelicht kan ook het proces van de interne controles verder worden verbeterd en doorontwikkeld.

Een ander aandachtspunt betreft de sturing op verbonden partijen en dan met name de verbonden partijen met grondexploitaties. Door Nijmegen is aan de voorkant actief gestuurd op goede afspraken met de verbonden partijen over de aanlevering van jaarstukken. Dit om de financiële effecten voor Nijmegen te bepalen. Op het moment van het uitbrengen van deze conceptrapportage zijn de jaarstukken (inclusief controleverklaring) echter nog niet beschikbaar.

De controle van de stadsrekening over 2015 is daarbij niet conform de initiële planning afgerond. De onzekerheden omtrent de implementatie van de decentralisaties hebben namelijk een impact gehad op de doorlooptijd en afronding van de controle. Onze controle is, zoals hiervoor verwoord, hierdoor nog niet afgerond.

Het proces van de controle van de stadsrekening zullen we in de komende maanden goed met elkaar evalueren, zodat we gezamenlijk de actiepunten bepalen en een gezamenlijk ontwikkeltraject kunnen afspreken. Ons voorstel is om dit in een gezamenlijk startdocument op te nemen als startpositie voor zowel de interne controles als onze werkzaamheden als externe accountant.

Uit de controle op getrouwheid blijken een aantal bevindingen

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij enkele controleverschillen geconstateerd die nog niet zijn gecorrigeerd in de concept-stadsrekening. De bevindingen hebben wij onderstaand weergegeven:

Controleverschillen getrouwheid:	Fouten	Onzekerheden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
<i>Ongecorrigeerde verschillen</i>	€'000	€'000	
Voorzieningen beheerskosten startersleningen en IBB voldoen niet aan het BBV	1.150 voordeel		
Uitkomsten controle van de decentralisaties nog niet duidelijk	Openstaand	Openstaand	
Totaal	€ 1.150 voordeel + P.M.	PM	
In % van de totale lasten	Openstaand	Openstaand	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Nog onzeker		

Door de openstaande zaken is het nog onduidelijk welk oordeel onze controleverklaring zal krijgen.

Ten aanzien van het aspect rechtmatigheid zijn geen materiële fouten en/of onzekerheden geconstateerd

Jaarlijks voert gemeente Nijmegen interne rechtmatigheidsonderzoeken uit. Hierover heeft gedurende het jaar veel afstemming plaatsgevonden met de organisatie. Op onderdelen hebben wij zelfstandig aanvullende controles moeten uitvoeren (in overleg met de organisatie). Op basis van deze onderzoeken en de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, concluderen wij dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van gemeente Nijmegen tot stand zijn gekomen conform het door de raad vastgestelde normenkader en de wettelijke regels.

Uit de controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen en de Aanbestedingswet blijkt een tekortkoming van € 0,4 mln. Dit betreft inkopen die ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Wij hebben deze controle nog

niet volledig afgerond. In ons definitief verslag zullen wij de definitieve tekortkomingen aan u rapporteren.

Daarnaast worden de geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van het aspect getrouwheid ook niet gesaldeerd meegenomen als rechtmatigheidsbevinding. Dit aangezien hierbij niet wordt voldaan aan het BBV. In totaal betreft dit € 1,1 mln. aan rechtmatigheidsfouten en € PM als rechtmatigheidsonzekerheden.

Mede door de onzekerheden in het sociaal domein is het nog niet duidelijk in hoeverre een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van het aspect rechtmatigheid kan worden afgegeven.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage geconstateerd

Jaarlijks is de SiSa-bijlage een onderdeel van uw stadsrekening. Via deze bijlage worden diverse rijks- en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormt de SiSa-bijlage de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de 'Nota verwachtingen accountantscontrole 2015'. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gelden voor de SiSa andere, zwaardere, rapporterings-toleranties dan u als raad in uw controleprotocol hebt opgenomen. Dit om ministeries in staat te stellen de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage bij de stadsrekening 2015 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

Uw grondslagen zijn aanvaardbaar

De stadsrekening is opgesteld door het college van burgemeester en wethouders van gemeente Nijmegen in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de stadsrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij het opstellen van de stadsrekening 2015 aanvaardbaar zijn.

Stadsrekening is prettig leesbaar, toelichting op programmaniveau kan worden verbeterd

De stadsrekening van Nijmegen is naar onze mening een makkelijk leesbaar document. Op diverse posten in de stadsrekening is een goede toelichting opgenomen. Wij hebben de toelichtingen in de stadsrekening beoordeeld en zijn van mening dat deze in overeenstemming zijn met hetgeen is opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Per programma is daarbij in het jaarverslag een analyse gemaakt tussen het begrote saldo en de werkelijke realisatie. Hierop is een korte toelichting weergegeven, waarmee het saldo wordt verklaard. Ook deze toelichting is duidelijk leesbaar. Wel zien wij mogelijkheden om de informatiewaarde verder te verbeteren:

- Per programma is bij het onderdeel “wat heeft het gekost” een grafiek opgenomen met daarin de werkelijke kosten en opbrengsten. De verschillen tussen de begroting en de werkelijke realisatie worden echter op gesaldeerd niveau verklaard. Door deze wijze van toelichting blijkt niet of er verschillen bestaan tussen begrote lasten en baten en de werkelijke realisatie. Daarnaast is het verschil niet altijd duidelijk toegelicht. Wij bevelen aan om in de grafiek ook de begrote baten en lasten op te nemen, zodat het verschil ook zichtbaar wordt. Daarbij is het van belang om de analyse tussen begroting en werkelijke realisatie niet gesaldeerd weer te geven.
- Om daadwerkelijk te sturen op indicatoren is de huidige toelichting op de gerealiseerde indicatoren en de afwijkingen ten opzichte van de begroting te summier. Op hoofdlijnen wordt een toelichting gegeven op de realisatie van een aantal indicatoren. De informatiewaarde kan hiermee worden uitgebreid.

De kwaliteit van de paragrafen is voldoende

Onderstaand hebben wij de kwaliteit van de paragrafen uit uw jaarstukken beoordeeld en waar relevant voorzien van aanbevelingen:

Paragraaf	2015	Aanbevelingen
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	● (V)	• Het onderdeel risicobeheersing is nu beperkt ingevuld. Er kan meer inzicht worden geboden in de maatregelen die Nijmegen neemt en de inrichting van risicomangement. • Nu worden risico's niet gepresenteerd indien er reeds financiële dekking is (zoals de decentralisaties die heel algemeen zijn beschreven). Naar onze mening zouden deze risico's wel meer gedetailleerd gepresenteerd moeten worden en daarbij worden aangegeven welke dekking er is. Dit om goed inzicht te bieden in de risico's. • Een belangrijk onderdeel van de kwantificering van de risico's is de inschatting van de kans. Uit de paragraaf blijkt niet duidelijk op welke wijze deze risico-inschatting tot stand is gekomen.
Onderhoud kapitaalgoederen	● (V)	• De paragraaf voldoet aan de vereisten van het BBV. • De financiële realisatie is niet in alle onderdelen duidelijk weergegeven.

		Opnemen van de begrote lasten per subonderdeel in relatie tot de werkelijke lasten (inclusief toelichting op de afwijkingen).
Financiering	● (G)	- De paragraaf voldoet aan het BBV - Het begrote renteresultaat en het werkelijke renteresultaat weergegeven (inclusief verschillenanalyse).
Verbonden partijen	● (V)	- De paragraaf voldoet aan het BBV (alleen vestigingsplaats is niet toegevoegd). Bij het verwachte resultaat 2015 is in veel gevallen PM ingevuld. Dit aangezien het resultaat nog niet bekend is. - Per verbonden partij is een toelichting opgenomen. Hierbij wordt met name ingegaan op de lopende ontwikkelingen. De risico's kunnen concreter worden benoemd.
Grondbeleid	● ● (V/M)	Er is de bewuste keuze gemaakt om de informatie in de paragraaf op hoofdlijnen weer te geven, aangezien ook een uitgebreid VGP wordt opgesteld met veel informatie voor de Raad. Het jaarverslag en de jaarrekening dienen echter te worden gezien als zelfstandig leesbaar stuk. Derhalve zou naar

		onze mening meer informatie moeten worden opgenomen in de paragraaf. Wij bevelen aan om in overleg tussen raad en college hier duidelijke afspraken over te maken.
Lokale heffingen	● (G)	Geen
Bedrijfsvoering	● (V)	- Meer opnemen van meetbare prestaties per onderdeel van de paragraaf - Verbeteren van de toelichting op de achterliggende redenen voor de ontwikkeling salariskosten en inhuurkosten, inclusief onderling verband.
Investerings	● / ● (V/G)	Opnemen van informatie niet alleen over realisatie 2015, maar ook over relatie tussen werkelijke bestedingen en afgegeven krediet. Bijvoorbeeld over kredieten waar nog geen besteding heeft plaatsgevonden (zoals meerjarige renovatie zwembaden).

- onvoldoende (O)
- matig (M)
- voldoende (V)
- goed (G)

2.2. Decentralisaties

2.1. Nijmegen stuurt actief op de decentralisaties, uitkomsten nog onzeker

Een belangrijke nieuwe ontwikkeling in 2015 is de verwerking van de gedecentraliseerde taken op het gebied van de WMO, Jeugdzorg en de participatiewet. Deze taken zijn per 1 januari 2015 overgegaan naar gemeenten (waaronder Nijmegen). De implementatie van de decentralisaties brengt daarbij diverse vraagstukken met zich mee. Gemeenten worden landelijk meer afhankelijk van informatie van derden. Dit mede door de zorgcontracten die met zorginstellingen zijn afgesproken. Maar ook door de taken die bij de SVB zijn belegd voor de uitvoering van de Persoonsgebonden Budgetten (PGB's).

Gemeente Nijmegen heeft actief werkzaamheden verricht om de decentralisaties te implementeren. Ook op het gebied van de bedrijfsvoering zien we dat Nijmegen daadwerkelijk beheersmaatregelen heeft doorgevoerd. Processen zijn ingericht, interne controles zijn deels al uitgevoerd.

Landelijk bestaan echter diverse onzekerheden. Onder andere ten aanzien van de kwaliteit van de basisregistraties, de gefactureerde bedragen door instellingen en het uiteindelijk kunnen aantonen van de prestatielevering door instellingen. Op basis van deze onzekerheden is het ook nog onduidelijk wat voor verklaring uiteindelijk bij de stadsrekening kan worden afgegeven. Hier zullen in de komende periode nog diverse controlewerkzaamheden (zowel door Nijmegen als door ons als accountant) moeten worden uitgevoerd.

Wel zien we dat Nijmegen zeer actief is met het in control houden van het proces rondom de afrekening met instellingen. Positieve zaken hierbij zijn:

- Door Nijmegen is een controleprotocol vastgesteld en opgelegd aan de instellingen;
- Nijmegen verricht in samenwerking met de regio diverse controles bij instellingen om zicht te krijgen op de kwaliteit van de verantwoordingen van instellingen, de mate waarin instellingen zorg leveren op basis van toegekende zorgopdrachten en het aantonen van de prestaties;
- Nijmegen is al actief in gesprek met instellingen over de bevindingen in het proces. Dit om uiteindelijk snel te komen tot een definitieve financiële afrekening per instelling;
- Nijmegen onderzoekt de mogelijkheden om data-analyse toe te passen.

Naar onze mening is het positief hoe Nijmegen de ontwikkelingen heeft opgepakt. Het is op dit moment nog onzeker in hoeverre dit voldoende zekerheid op zal leveren voor de controle van de stadsrekening. Dit zal in de komende maanden een vervolg krijgen.

Bovenstaande tekst is een onderdeel van de rapportage die we uiteindelijk zullen uitbrengen. Dan zal ook het verslag verder aangevuld worden met de bevindingen en waarnemingen ten aanzien van de decentralisaties.

2.3. Belangrijke ontwikkelingen in uw grondexploitaties

De grondexploitaties vormen een groot aandeel (bijna 38%) van uw balans totaal. Onder de voorraden zijn alleen de grondexploitaties opgenomen die zelfstandig door de gemeente Nijmegen worden uitgevoerd. Nijmegen neemt daarnaast ook deel in een aantal samenwerkingsverbanden waarin grondexploitaties worden ontwikkeld, zoals Waalfront, Bergerden en Bijsterhuizen. Zowel in de gemeentelijke grondexploitaties als in de samenwerkingsverbanden staat Nijmegen nog voor een grote ontwikkelopgave in zowel de woningbouwprogrammering als de bedrijventerrein-programmering.

Grondexploitaties komen landelijk veel in het nieuws. In het laatste jaar soms in de schaduw van de decentralisaties, maar de landelijke risico's blijven behoorlijk aanwezig. Ook Nijmegen ziet daardoor veel ogen op zich gericht, mede door de omvangrijke grondposities, zowel gemeentelijk als in samenwerkingsverbanden. Nijmegen besteedt daarbij zorgvuldig aandacht aan adequate interne procedures, de actieve bijsturing van projecten en het bepalen van een gepaste financiële waardering. De raad wordt daarbij actief meegenomen via informatiesessies, kamerrondes en opgerichte commissies.

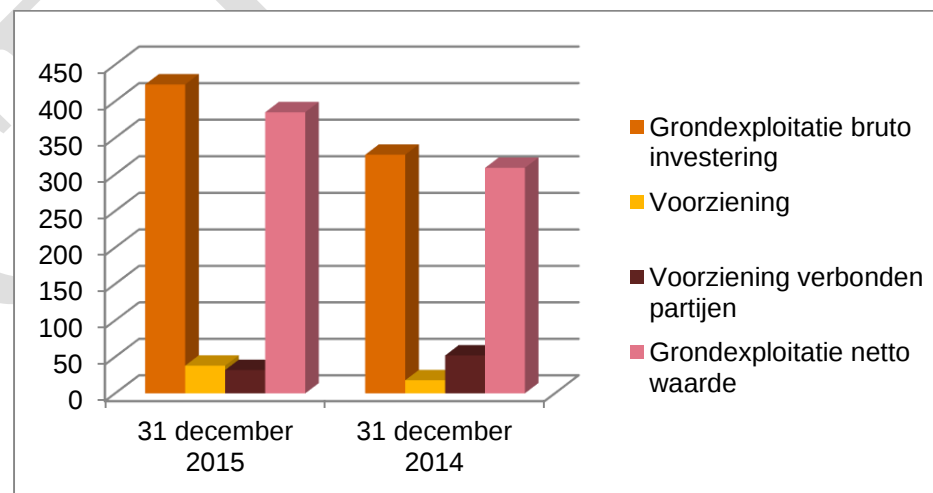
Het jaar 2015 staat daarbij in het teken van diverse ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitaties, waaronder:

- Per eind 2015 is de deelneming in de Waalsprong opgeheven en is de grondexploitatie overgegaan naar de gemeentelijke organisatie;
- Door de provincie Gelderland is een aanwijzing gegeven aan het bestemmingsplan en de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Grift.
- De provincie Gelderland heeft goedkeuring onthouden aan de begroting van de gemeenschappelijke regeling Bergerden in verband met de aard van de programmering in de grondexploitatie. Daarbij zijn er aanwijzingen dat Nijmegen uit de gemeenschappelijke regeling wil stappen.
- Door de commissie BBV is medio 2015 een concept notitie uitgebracht over wijzigingen in het BBV ten aanzien van de grondexploitaties. Inmiddels is de notitie definitief uitgebracht in maart 2016. Dit brengt voor 2016 de nodige wijzigingen met zich mee (o.a. wijziging van de rente, toepassing van de 10-jaars termijn). De raad heeft hierin een belangrijke rol middels

het stellen van kaders voor de grondexploitaties. Het is daarom van belang dat de Raad hierover actief wordt geïnformeerd.

- In project de Waalfront is het Slachthuis aangekocht door de gemeente Nijmegen. Over de inbreng en aankoop is de nodige commotie en publiciteit ontstaan.

In onze controle hebben wij veel tijd besteed aan de controle van de waardering van uw grondexploitaties. In deze paragraaf gaan wij nader in op onze bevindingen, de actuele ontwikkelingen en aandachtspunten naar aanleiding van onze controle. De grondexploitaties (onderhanden werk) geven daarbij het volgende beeld:

Figuur 1 Ontwikkeling waarde voorraden

Hieruit blijkt dat de getroffen voorzieningen ten opzichte van de totale post grondexploitaties zijn toegenomen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat voor project de Waalsprong in 2014 een afzonderlijke voorziening (creditaant van de balans) was gepresenteerd van € 27 mln. Deze voorziening is in 2015 onder de voorraad grondexploitaties gepresenteerd. Indien rekening wordt gehouden met deze ontwikkeling dan zijn de voorzieningen per saldo gedaald met circa € 7 mln. Dit als gevolg van met name een herfinanciering van de leningen in de Waalsprong (en daarmee een rentevoordeel).

Waardering is onder meer afhankelijk van schattingen

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Hierbij dient te worden gedacht aan het inflatiecijfer waartegen toekomstige kosten en opbrengsten worden gecorrigeerd, gehanteerde rentepercentages, de looptijd van het project (inclusief moment van geplande opbrengsten en kosten) en de uitgifteprijs. Deze parameters bepalen in hoge mate het verwachte financiële resultaat.

Programmering bedrijventerrein staat onder druk, in 2016 wordt nader onderzoek verricht met Arnhem en Gelderland

Een belangrijk onderdeel van de grondexploitaties is een inschatting van de in de grondexploitaties opgenomen programmering. Dit wil zeggen de omvang van het verwachte aantal te bouwen woningen/bedrijven/kantoren in komende jaren. Voor gemeente Nijmegen geldt dat dit voornamelijk betrekking heeft op woningbouw en bedrijventerreinen.

Met name de programmering van kavels voor bedrijventerreinen staat behoorlijk onder druk. De afgelopen jaren zijn de verwachte verkopen niet gerealiseerd. Daarnaast is door de provincie Gelderland voor bedrijventerrein de Grift (onderdeel van grondexploitatie De Waalsprong) een aanwijzing verstrekt op het bestemmingsplan. Hierdoor kan er op korte termijn niet concreet worden gebouwd op dit bedrijventerrein.

In 2016 wordt door de provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen een onderzoek uitgevoerd naar de markt voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan zullen nieuwe afspraken worden gemaakt met de provincie Gelderland over uit te geven hectares in de komende jaren. Op basis hiervan zal ook het bestemmingsplan van de Grift verder worden ingevuld. Het college heeft op dit moment nog de verwachting dat het totaal aan geprogrammeerde hectares bedrijventerreinen daadwerkelijk in de komende jaren zal kunnen worden uitgegeven. Wel heeft het college mede op basis van de verkopen in de afgelopen jaren en het doorschuiven van De Grift, besloten om het jaarlijks gemiddeld te verkopen hectares te verlagen van 6 ha. naar 4,3 ha. Dit heeft een negatief effect van circa € 6 mln. gehad op de waardering van de grondexploitaties.

De programmering van de bedrijventerreinen is naar onze mening wel een belangrijk toekomstig risico voor de grondexploitaties van Nijmegen.

In de komende jaren (tot 2020) zijn opbrengsten van te verkopen bedrijventerreinen ingerekend in winstgevende grondexploitaties. Hierdoor heeft het eventueel niet halen van de 4,3 ha per jaar niet direct gevolgen voor de waardering van de grondexploitaties. Mede op basis hiervan kunnen wij instemmen voor 2015 met de schattingen van het college. Wel zijn de uitkomsten van het onderzoek door de provincie Gelderland (samen met Arnhem en Nijmegen), inclusief de afspraken met Gelderland hierover, in belangrijke mate bepalend voor de toekomstige waardering van de grondexploitaties. Hierin wordt ook de uiteindelijke bestemming van de Grift in betrokken. Op dit moment is er nog geen indicatie dat de totale programmering aanzienlijk naar beneden bijgesteld dient te worden.

Wel is duidelijk dat een neerwaartse bijstelling van de totale programmering behoorlijke financiële gevolgen kan hebben voor de waardering van de grondexploitaties. In het weerstandsvermogen is hiertoe door Nijmegen bij de individuele grondexploitaties rekening gehouden met het risico. Wij hebben het college geadviseerd de uitkomsten van de afspraken met de provincie zo spoedig mogelijk te vertalen naar mogelijke financiële gevolgen en te delen met de gemeenteraad. Daarbij zullen de uitkomsten financieel vertaald moeten worden in de stadsrekening 2016 (tenzij de uitkomsten reeds bekend zijn voor vaststelling van de stadsrekening 2015 door de raad, overleg met ons is dan noodzakelijk).

Woningmarkt toont herstel, de geplande woningbouwprogrammering Waalsprong en Waalfront is gerealiseerd

De markt voor woningbouw heeft in 2015 de eerste tekenen van herstel getoond. Voor Nijmegen is dit zichtbaar in de realisatie van geplande uitgifte in de Waalsprong en Waalfront. Naar aanleiding van dit herstel is de toekomstverwachting van de woningbouwprogrammering bijgesteld. Daarnaast is een herfinanciering van leningen doorgevoerd met een meer gunstige rente als resultaat. Uiteindelijk leidt dit tot een positieve bijstelling van het verwachte verlies met € 10,3 mln.

De woningbouwprogrammering is gebaseerd op de woonvisie 2015 van gemeente Nijmegen. In 2016 zal de raad een nieuwe woonvisie vaststellen waarin de realisatie van woningen in categorie sociaal/huur hoger wordt ingeschat als gevolg van onder meer een toename van vergunninghouders. De totale woningbouwprogrammering blijft voor de gemeente Nijmegen binnen de grenzen zoals afgesteld met de provincie Gelderland.

Op basis van de realisatie van de verkopen in 2015 lijkt met name het realiseren van de aantallen in het Centrum een belangrijk aandachtspunt.

Programmering	Raming 2015	Realisatie 2015	2016
Waalsprong	432	485	401
Waalfront	91	91	91
Centrum	308	80	253
Bedrijventerreinen ha	6	2,9	4,3

Tabel 1: overzicht programmering

Overdracht Waalsprong adequaat verwerkt

De afgelopen jaren is de grondexploitatie uitgevoerd in de GEM Waalsprong. Nijmegen was hierin de enige aandeelhouder. In 2015 is besloten om de GEM per 31 december 2015 op te heffen en te integreren in de gemeentelijke organisatie. Hierbij is de GEM geliquideerd, zijn de onderlinge financiële posities verrekend en is de grondexploitatie ingebracht in het project Land over de Waal (boekwaarde per ultimo 2015 € 269 mln. Wij hebben vastgesteld dat de financiële gevolgen adequaat zijn doorgevoerd in de stadsrekening 2015.

Wij dienen nog wel de door een andere accountant gecontroleerde cijfers van de Waalsprong te verkrijgen. Deze zijn tot op heden nog niet verkregen.

Enkele bijzonderheden in grondexploitatie Waalsprong

Als onderdeel van de gemeentelijke grondexploitaties heeft Nijmegen een waardering uitgevoerd voor de grondexploitatie Waalsprong. Wij hebben de uitgangspunten voor de grondexploitatiewaardering hierbij gecontroleerd. Hieruit komen een aantal bijzonderheden naar voren:

- Onderdeel van de grondexploitatie is het onderdeel Ressen 2^e fase. Vanaf 2018 zijn hier opbrengsten ingerekend voor kantoren, zorgbestemming en bijzondere bebouwing. Op dit moment is echter nog geen bestemmingsplan vastgesteld. Wij hebben uitgebreid besproken met de organisatie in hoeverre het realistisch is om opbrengsten al vanaf 2018 in te rekenen. De verwachting bestaat dat in 2016 een bestemmingsplan kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. In dat geval worden de opbrengsten realistisch geacht. Wij kunnen met deze inschatting instemmen.

Wel is het belangrijk om de ontwikkelingen rondom dit onderdeel goed te monitoren en eventuele financiële gevolgen tijdig inzichtelijk te maken.

- In het project lopen nog enkele discussies met andere partijen. Op basis van juridische adviezen en gesprekken met de organisatie is in de grondexploitatie voldoende rekening gehouden met de op dit moment te voorziene financiële gevolgen.
- In het project zijn subsidieopbrengsten (circa € 1,2 mln.) ingerekend waarvan nog geen subsidietoekenning heeft plaatsgevonden. Het college verwacht in de komende jaren daadwerkelijk nog subsidies te ontvangen voor de Waalsprong. Dit kan mogelijk nog financiële risico's met zich meebrengen. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is hiermee rekening gehouden.
- In de Waalsprong zijn de plandelen Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf opgenomen. Op dit moment ligt een voorstel in de Raad om deze plandelen concreet een andere invulling te geven. Bij vaststelling door de Raad betekent dit een verslechtering van het verwachte resultaat op de grondexploitatie met circa € 14,9 mln. Op het moment van het uitbrengen van dit concept verslag heeft de raad nog niet besloten over het project. Het verwachte verlies op het project Hof van Holland is in de jaarrekening wel al financieel verwerkt door het verhogen van de voorziening voor de Waalsprong met € 14,9 mln.

Grondexploitatie Onderwijshuisvesting als één project verwerkt

Het project onderwijshuisvesting is door de gemeenteraad als één grondexploitatie vastgesteld. Dit aangezien de grondexploitatie gebaseerd is op een contract met de onderwijsstichting, waarbij voormalige schoolpanden worden overgeheveld naar Nijmegen en daar worden ontwikkeld. Door het vaststellen van één grondexploitatie worden de resultaten op de verschillende deelcomplexen met elkaar gesaldeerd. Op basis van de besluitvorming door de Raad kunnen wij hiermee instemmen.

Investeringskredieten ten onrechte verwerkt in grondexploitaties

In de grondexploitaties van Nijmegen zijn diverse investeringen met maatschappelijk en economisch nut verwerkt (bijvoorbeeld bouw van een sporthal). Dit zijn enerzijds daadwerkelijke grondexploitaties (het ontwikkelen van gronden naar bouwrijpe kavels) met daarin een aantal investeringen, anderzijds grondexploitaties waarin vrijwel alleen de investering wordt gerealiseerd. Bij deze projecten wordt ook vaak een gemeentelijke bijdrage of bijdrage uit een reserve ingerekend als opbrengst in de grondexploitatie.

Op grond van het BBV dient te worden beoordeeld in hoeverre investeringen daadwerkelijk toegerekend kunnen worden aan een grondexploitatie (causaal verband). Dit is in een aantal gevallen niet het geval.

In de huidige projecten bestaat derhalve een combinatie tussen enerzijds een zuivere grondexploitatie en anderzijds een investeringskrediet. Deze verwerking is niet conform het BBV.

Als uitkomst van de accountantscontrole zijn de projecten die vrijwel alleen uit investeringen bestaan in de stadsrekening gepresenteerd onder de materiële vaste activa (totaal negatieve boekwaarde van € 2,2 mln.).

De projecten met een mix tussen een grondexploitatie en investeringen zijn in de stadsrekening gehandhaafd onder de voorraden. Aangezien het hier veelal gaat om een andere presentatie in de stadsrekening kunnen wij hiermee instemmen voor 2015. Wij hebben het college geadviseerd de investeringen in 2016 nader te analyseren op het causaal verband en de verwerkingswijze in de stadsrekening 2016 hierop aan te passen (onderscheid investeringskrediet en grondexploitatie).

Gemeentelijke bijdragen in de grondexploitaties zijn in 2015 gecorrigeerd en omgezet in voorzieningen

Uit de controle van de grondexploitaties bleek dat in een aantal grondexploitaties nog te realiseren gemeentelijke bijdragen waren ingerekend om de grondexploitatie sluitend te krijgen. In een aantal gevallen betrof dit een bijdrage in verband met een investering met maatschappelijk of economisch nut (zie ook vorige paragraaf).

Echter bij Waalsprong zijn dit een aantal jaarlijkse gemeentelijke bijdragen om het voorcalculatorische verlies van het project gedekt te krijgen. In het kader van het BBV dienen deze nog te realiseren eigen bijdragen te worden gezien als

verliesvoorziening. Deze voorzieningen dienen eigenlijk te worden getroffen op het moment van vaststellen van de grondexploitatie, aangezien op dat moment duidelijk wordt dat de gemeente een toekomstige verlies zelf moet afdekken. In de jaarrekening 2015 is derhalve een aanvullende storting van € 6,7 mln. in de voorziening voor de Waalsprong verricht.

Op dit moment bestaat er nog een accountants-technische discussie over de verwerking van de aanvullende storting in de voorziening. Hierbij is duidelijk dat de eindstand van de voorziening uiteindelijk getrouw en rechtmatig is verantwoord in de jaarrekening 2015. De vraag is echter of de aanvullende mutatie via het resultaat moet lopen dan wel via verwerking in de beginbalans. Dit is met de aangescherpte regelgeving een complex accountantsvraagstuk dat nader onderzoek vraagt. Op dit moment kunnen wij voorlopig instemmen met de huidige verwerking via het resultaat.

In de voorgaande jaren zijn daarnaast reeds diverse eigen bijdragen in de grondexploitaties verwerkt (ruim € 31 mln.). Deze zijn reeds verwerkt in de boekwaarde van de projecten. Hiermee zijn deze bijdragen reeds afgerekend en financieel verwerkt. Hiermee kunnen wij instemmen.

Stellig voornemen niet in exploitatie genomen gronden expliciet laten bekrachtigen door de raad, discussie over aankoop en inbreng Slachthuis

In de Stadsrekening is per ultimo 2015 voor bijna € 26 mln. aan niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) verantwoord. Dit zijn gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen, maar waar wel een stellig voornemen bestaat om tot concrete ontwikkeling over te gaan. Het wel of niet aanwezig zijn van het stellig voornemen is bepalend voor de presentatie en waardering in de jaarrekening (zonder stellig voornemen wordt dit gepresenteerd onder de voorraad grond – en hulpstoffen).

Het stellige voornemen per project dient door de Raad te zijn bekrachtigd. De Raad heeft bij Nijmegen alleen voor de grote projecten het stellige voornemen expliciet bekrachtigd via de VGP. Het is aan te bevelen dat in 2016 voor alle niet in exploitatie genomen gronden het stellige voornemen expliciet wordt bekrachtigd.

Een belangrijke mutatie in 2015 in de niet in exploitatie genomen gronden is de verwerking van de aankoop van het Slachthuis. Er bestaat de intentie om het Slachthuis in te brengen in de grondexploitatie van Waalfront (in het samenwerkingsverband).

In 2015 is een transactie gesloten voor de aankoop van het Slachthuis. De reeds betaalde aankoopwaarde is verrekend met een verkregen subsidie van de provincie Gelderland en is verwerkt in de boekwaarde van de NIEGG.

Begin 2016 is discussie ontstaan over de aankoop van het Slachthuis, aangezien de voormalige eigenaar mogelijk niet heeft voldaan aan de afgesproken verplichtingen. Daarbij bestaat ook discussie over een nog door Nijmegen te betalen deel van de aankoopsom. Op dit moment wordt onderzocht welke juridische stappen hierin zullen worden gezet. De uitkomsten hiervan zijn nog onzeker.

In de stadsrekening is toegelicht dat hierover nog discussie bestaat en onzekerheid bestaat over de mogelijke financiële gevolgen (terugvorderen aankoopsom, nog te betalen deel aankoopsom). Op basis hiervan kunnen wij instemmen met de verwerkingswijze in de stadsrekening 2015. De raad is in 2016 in vertrouwelijkheid ingelicht over de ontstane situatie. Hiermee is ook voldoende duidelijk voor de Raad dat dit een dossier betreft met de nodige financiële risico's.

Uw parameters voor de grondexploitaties nader beoordeeld

In onze jaarrekeningcontrole was de controle van de grondexploitaties een belangrijk aandachtspunt. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven:

Belangrijkste schattingen	2015	Toelichting
Gehanteerde rekenrente		In de grondexploitatieberekening wordt nog gerekend met een rentepercentage van 4%. Dit is vrij voorzichtig en in vergelijking met veel gemeenten een hoog percentage. Voor 2015 kunnen wij hiermee instemmen. Met de wijziging van het BBV in 2016 zal ook het rentepercentage naar verwachting naar beneden moeten worden bijgesteld. Dit heeft een incidenteel positief effect op de grondexploitaties. Voor Waalsprong wordt gewerkt met projectfinanciering. Door een herfinanciering heeft dit reeds in 2015 al positieve effecten gehad op de grondexploitatie.
Kostenstijging		Nijmegen hanteert een percentage kostenstijging van 2%, een percentage dat ook door veel andere gemeenten wordt gehanteerd.
Opbrengstenstijging		Voor de verschillende projecten en soort programmering (kantoren, bedrijven, woningen) worden verschillende percentages opbrengstenstijging gehanteerd (variërend van 0 tot 2%). Voor de kortlopende grondexploitaties wordt hierbij geen opbrengstenstijging ingerekend. Onze vastgoedcollega's hebben deze uitgangspunten (inclusief onderbouwing) beoordeeld. Wij kunnen instemmen met deze uitgangspunten..
Gehanteerde programmering		De programmering voor bedrijventerreinen is naar onze mening optimistisch van aard (zie ook vorige paragrafen) en kent de nodige onzekerheden. In de eerste jaren is met name programmering ingerekend bij winstgevendende projecten. Het eventueel niet realiseren van deze programmering in de komende jaren kent hierdoor een beperkt financieel risico. Nijmegen verricht in 2016 samen met Arnhem en Gelderland een onderzoek naar de markt voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan zal eventueel een bijstelling van de programmering plaatsvinden. Voor 2015 kunnen we hiermee instemmen.
		De programmering voor woningbouw kent ook de nodige ambitie (zowel kwantitatief als kwalitatief). Wel zijn de aantallen in de meeste projecten (Waalsprong/Waalfront) daadwerkelijk gerealiseerd over 2015. Wij hebben de programmering voor de komende jaren als optimistisch aangemerkt.
Waardering NIEGG		Uit de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden komen geen bijzonderheden naar voren, uitgezonderd de risico's die bestaan rondom de verwerking van het Slachthuis (zie ook eerdere paragrafen).

Controleverschil 	Voorzichtig 	Evenwichtig 	Optimistisch 	Controleverschil
<i>Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen</i>				

Wij kunnen instemmen met de in de stadsrekening toegepaste waarderingsgrondslagen en de door het college gemaakte afwegingen en schattingen. Zie verder ook onze opmerkingen in de verschillende individuele paragrafen.

2.4. Onzekerheden over financiële aansprakelijkheid Waalfront

Nijmegen is deelnemer in Ontwikkelingsbedrijf Waalfront waarin de grondexploitatie Waalfront wordt ontwikkeld. Als deelnemer in het samenwerkingsverband is gemeente Nijmegen daarbij aansprakelijk voor 50% van de verliezen in de grondexploitatie. Aangezien de grondexploitatie een verwacht negatief resultaat kent, is in de stadsrekening een voorziening getroffen (per ultimo 2015 € 20,4 mln.). Basis voor de getroffen voorziening is een door het samenwerkingsverband opgestelde grondexploitatie per medio 2014. De uitkomsten van die grondexploitatie zijn door gemeente Nijmegen voorzien (rekening houdend met indexering over 2015 en een specifieke afspraak over een bijdrage van € 3,25 mln.).

Over de uitgangspunten in de grondexploitatie Waalfront bestaan diverse discussies met de samenwerkingspartij BPD (o.a. inbrengwaarde van het Slachthuis, bijdragen gemeenten, contingenten). Nijmegen is in onderhandeling met BPD over deze uitgangspunten. In de getroffen voorziening in de stadsrekening 2015 is nog geen rekening gehouden met eventuele positieve of negatieve effecten van de onderhandelingen. Door de situatie met het Slachthuis (zie ook 2.3.) zijn de onderhandelingen op dit moment even stilgelegd. Het is op dit moment niet te voorzien in hoeverre de discussies daadwerkelijk tot financiële consequenties voor Nijmegen zullen leiden. Derhalve bestaat onzekerheid over de omvang van de getroffen voorziening Waalfront. Deze onzekerheid is in de stadsrekening adequaat toegelicht. Daarnaast is in het weerstandsvermogen rekening gehouden met eventuele negatieve financiële gevolgen. Wij kunnen op basis hiervan instemmen met de verwerking in de stadsrekening. Duidelijk mag zijn dat Nijmegen hierbij financiële risico's loopt die adequaat gemonitord moeten worden.

Wij dienen nog de door een andere accountant gecontroleerde verantwoording over de financiële cijfers over 2015 ontvangen. Op dit moment hebben wij deze gegevens nog niet kunnen controleren.

2.5. Risico's in Bergerden voorzien, gevolgen mogelijke uittreding nog niet bekend

Gemeente Nijmegen is ook deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bergerden (50%), waarin een grondexploitatie wordt ontwikkeld op het gebied van tuinbouw. De grondexploitatie kent een verwacht verliesgevend resultaat. Derhalve bekijkt de GR in hoeverre de resultaten kunnen worden verbeterd door het verbreden van de soort verkoopuitgiften (agro-business). De grondexploitatie in de GR houdt rekening met deze verbreding.

Door de provincie Gelderland is te kennen gegeven dat de provincie niet haar toestemming verleent aan het verbreden van de soort gronduitgiften. Derhalve is voorlopig ook geen goedkeuring gegeven aan de begroting van de GR. In 2015 is door Nijmegen besloten om voorzichtigheidshalve de gemeentelijke voorziening te baseren op de uitkomsten van een grondexploitatie zonder verbreding van de verkoopopbrengsten. Derhalve is in 2015 circa € 6,5 mln. toegevoegd aan de voorziening. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingwijze. Uiteraard zal worden bekeken op welke wijze door de GR de verliezen beperkt kunnen worden, echter uit voorzichtigheid is het vanuit het verslaggevingsoogpunt adequaat om nu reeds een voorziening te treffen.

In 2016 heeft Nijmegen daarbij uitgesproken om mogelijk uit de GR te stappen. Dit moet in 2016 verder concreet worden vormgegeven. Hiertoe moeten in 2016 onderzoeken worden uitgevoerd naar de uittredingskosten en worden onderhandeld met de andere deelnemer (gemeente Lingewaard). Op dit moment is nog niet bekend in hoeverre de uittreding nog aanvullende financiële gevolgen zal hebben voor Nijmegen ten opzichte van de reeds getroffen voorziening. Derhalve is hier ook nog geen rekening mee gehouden in de stadsrekening. Dit is ook adequaat toegelicht in de stadsrekening (OPENSTAAND).

2.6. Bijsterhuizen kent positief resultaat

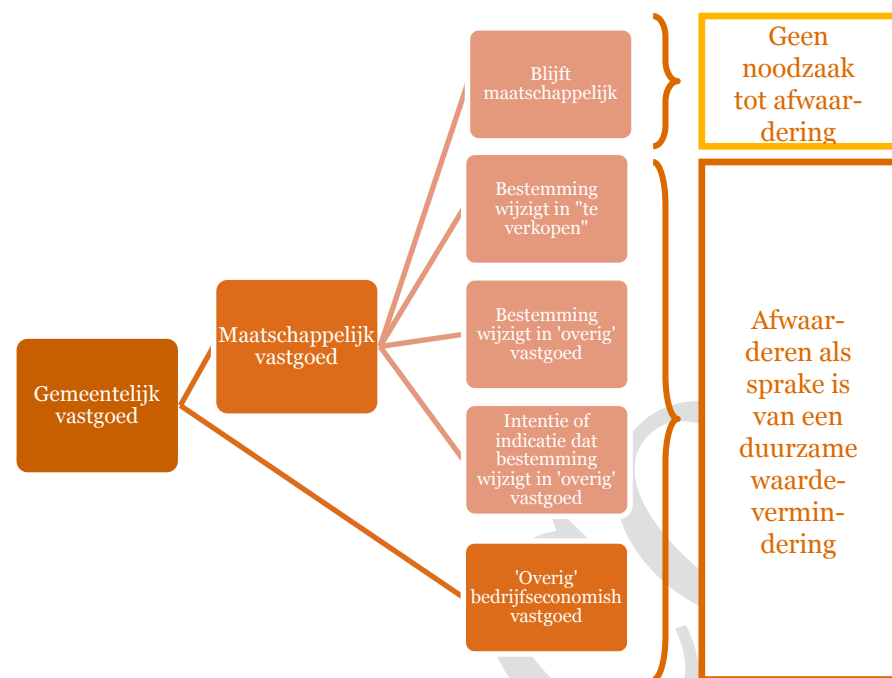
In tegenstelling tot de andere verbonden partijen kent het samenwerkingsverband Bijsterhuizen een positief verwacht resultaat van € 25,3 mln. op eindwaarde. Nijmegen heeft hierin een aandeel van 50%. Derhalve bestaat geen noodzaak tot het treffen van een voorziening door gemeente Nijmegen. Door het temporiseren van de uitgiften in bedrijventerreinen wordt het toekomstig resultaat van Bijsterhuizen ook deels negatief beïnvloed. Dit heeft echter geen gevolgen voor de waardering.

2.6. Overige posten stadsrekening nader bekeken

Tijdens de controle hebben wij bij diverse jaarrekeningposten bijzonderheden gesignaleerd. In deze paragraaf brengen wij deze graag onder uw aandacht.

Waardering vastgoed kent risico

Landelijk staat de waardering van vastgoed onder druk. Dit heeft mede gevolgen voor de waarde van de panden in gemeentelijk bezit. Landelijk heeft lange tijd onduidelijkheid bestaan over de financiële verwerking van mogelijke afwaarderingen op gemeentelijk vastgoed. In 2013 is meer duidelijkheid geboden door de Commissie BBV middels een afzonderlijke notitie. Onderstaand hebben wij de verwerkingswijze schematisch weergegeven.

Figuur: Beslisboom waardering vastgoed

Door het college is een analyse uitgevoerd op de waardering van het gemeentelijk vastgoed. Dit conform voorgaande jaren. Hieruit blijken de volgende constatering en aanbevelingen:

- Veel gemeentelijk vastgoed wordt ingezet voor een maatschappelijke functie (onderwijs, zorg, welzijn). Op basis van de uitspraak van de Commissie BBV is het niet noodzakelijk om op deze panden af te waarderen, mits de bestemming niet wijzigt. Het bepalen in hoeverre panden aangemerkt worden als maatschappelijk vastgoed is voorbehouden aan de gemeenteraad. Het is aan te bevelen om eenmalig door de gemeenteraad de classificatie maatschappelijk versus bedrijfseconomisch vastgoed per pand te laten bekrachtigen, inclusief bijzondere bebouwing;
- Onder de materiële vaste activa is het NEC stadion verantwoord. In 2015 is het stadion (zonder resultaat) aangeboden aan NEC ter overname. De intentie van Nijmegen blijft om dit stadion duurzaam voor de stad en NEC te behouden. Het uitgangspunt blijft dat Nijmegen dit als maatschappelijk vastgoed ziet. Dit dient nog wel te worden bekrachtigd. In dat geval kan het pand regulier worden afgeschreven en is het niet nodig om jaarlijks te beoordelen of er afwaarderingen zijn.
- Bij parkeergarages wordt ook een onderscheid gemaakt tussen maatschappelijk en bedrijfseconomisch vastgoed. Bepalend hiervoor is een besluit van de Raad om een parkeergarage als maatschappelijk aan te merken. Ook een parkeergarage met een duurzaam verliesgevende exploitatie wordt daarbij als maatschappelijk aangemerkt. Uit de controle van de waardering van parkeergarages komen geen waarderingsrisico's naar voren. Dit aangezien door de Raad is besloten dat parkeergarages een maatschappelijk doel hebben.

Onderhoudsvoorziening panden omgezet naar reserve om te voldoen aan het BBV

In de stadsrekening was een onderhoudsvoorziening panden opgenomen van € 2,5 mln. In 2015 hebben we geconstateerd dat de 'Onderhoudsvoorziening voor panden' meer het karakter heeft van een bestemmingsreserve. De reden hiervoor is dat het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het jaarlijks beschikbare budget. Dit terwijl bij een egalisatievoorziening de uitgaven normaal fluctueren op basis van het beschikbare onderhoudsplan. Een 1-op-1 aansluiting tussen de hoogte van de voorziening en het onderhoudsplan valt daarom niet maken. Daarom is de voorziening per jaareinde omgezet in een reserve. Hiermee wordt voldaan aan het BBV.

Voorziening beheerskosten startersleningen en voorziening IBB voldoen niet aan het BBV

Per jaareinde zijn de voorziening beheerskosten startersleningen (€ 0,74 mln.) en de voorziening IBB (€ 0,4 mln.) verantwoord in de stadsrekening. De voorzieningen voldoen niet aan de vereisten van het BBV, aangezien er bijvoorbeeld geen concreet onderliggend plan of risico's bestaan. Derhalve zouden de voorzieningen vrij moeten vallen. Het college zal de voorzieningen in 2016 nader onderzoeken, waarbij wordt beoordeeld in hoeverre de voorzieningen kunnen vrijvallen dan wel in een bestemmingsreserve kunnen worden opgenomen. Wij hebben de voorziening voor de jaarrekeningcontrole 2015 als fout aangemerkt. Zie ook hoofdstuk 2.1.

CONCEPT

2.7. Wij kunnen ons vinden in de door het college gemaakte schattingen

Bij het opstellen van de stadsrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de stadsrekening 2015 beoordeeld. De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	2015	Toelichting
De transitie van Jeugd en WMO heeft geleid tot schattingselementen inzake de afrekening van PGB gelden en afrekening ZIN met samenwerkingspartners.	●	Openstaand decentralisaties
Grondexploitaties bevatten veel schattingselementen en vormen een belangrijke doorkijk naar de winstgevendheid en mogelijke verliesgevendheid van de gronden in de grondexploitatie.	● / ●	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitaties een betrouwbaar beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar paragraaf 2.3 van deze rapportage.
Afschrijvingen materiële vaste activa	●	Uit de controle van de materiële vaste activa komen geen bijzonderheden naar voren.
Waardering debiteuren	●	Voor de verschillende debiteuren (algemene debiteuren, sociale zaken debiteuren en belastingdebiteuren) zijn door het college inschattingen gemaakt van de inbaarheid en waardering van de vorderingen. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Wel hebben wij het college geadviseerd de onderbouwing van de voorziening voor oninbare debiteuren sociale zaken te heroverwegen. Hierbij dient specifiek te worden gekeken naar de samenstelling van de vorderingen en op basis van de onderliggende samenstelling te komen tot een nieuwe waarderingssystematiek. Nu komen uit de controle geen bevindingen of correcties, maar roept de onderbouwing op onderdelen vragen op.
Voorzieningen	●	- De voorziening pensioeninhouding wethouders bedraagt per ultimo 2015 € 2,7 mln. De uitgangspunten van de berekende voorziening (actuariële berekening) zijn door ons getoetst en op basis hiervan is nog een aanvullende storting in de voorziening gedaan (€ 0,9 mln.) Na correctie bedraagt de voorziening € 2,7 mln. Voor de jaarlijkse stand van de voorziening wordt hierbij door het college vertrouwd op een externe berekening. Hierbij is het echter wel aan te bevelen om altijd zelf controles uit te voeren op de actualiteit van de uitgangspunten (zoals rekenrente en sterftetabel, maar ook de volledigheid van het aantal wethouders). Wij hebben het college geadviseerd hierop interne controles in te richten. - Op basis van de overeenkomst met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) draagt gemeente Nijmegen de verplichtingen die voortvloeien uit het functioneel leeftijdsontslag van voormalig brandweerpersoneel van de gemeente dat nu is ondergebracht bij de VRGZ. Er is in de stadsrekening van 2015 geen voorziening gevormd voor deze verplichtingen, omdat er volgens de gemeente sprake is van gelijkblijvende lasten.

		Wij hebben vastgesteld dat de lasten in 2015 €0,26 mln. bedroegen en in 2014: € 0,35 mln.. Het verschil is in vergelijking tot de totale loonsom van gemeente Nijmegen minimaal en kan als gelijkblijvend worden beschouwd. Derhalve kunne wij met deze verwerkingswijze instemmen.
	●	• Uit de controle van de overige voorzieningen blijken een aantal bevindingen. Zie vorige paragraaf.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen				

2.8. Enkele opmerkingen over uw financiële positie

Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de financiële positie hebben wij deze uiteengezet in onderstaande kengetallen:

Domeinen	2015	2014
Stabiliteit		
Liquiditeit (vlottende activa/vlottende passiva)	2,7	1,72
Vaste activa economisch nut + BIE in verhouding tot langlopende schulden	43%	48%
Resultaat na bestemming in relatie tot de totale lasten voor bestemming	3,55%	1,27%
Materieel begrotingsevenwicht (structurele baten /structurele lasten)	0,984	1,004
Wendbaarheid		
Kapitaallasten afschrijvingen in % van de totale lasten voor bestemming	4,9%	4,8%
Rentedruk in % van de totale lasten voor bestemming	2,3%	2,7%
Personeelslasten in % van de totale lasten voor bestemming	12,3%	12,4%
Weerbaarheid		
Weerstandsvormogen (verhouding incidentele weerstandscapaciteit versus risico's)	0,71	0,85
BBV kengetallen		
Netto schuldquote	85%	72%
Solvabiliteitsratio	9%	11%
Grondexploitaties	48%	39%

2.8.1. Minder wendbaarheid door financiering langlopende projecten met langlopende financieringen

De kengetallen netto schuldquote, solvabiliteit en vaste activa in verhouding tot langlopende schulden geven allen aan dat Nijmegen veel activa en activiteiten financiert met langlopende leningen. Het grootste gedeelte van de lasten bestaat uit structurele lasten en het is voor de gemeente niet eenvoudig om deze uitgaven anders te alloceren of in te zetten zonder aanpassingen van het beleid. De solvabiliteit ligt in lijn met voorgaand jaar, de netto schuld quote is sterk toegenomen.

In de paragraaf financiering in de stadsrekening 2015 zijn de mutaties in langlopende leningen duidelijk toegelicht. De stijging in de netto schuldquote hangt samen met het feit dat de verstrekte leningen aan GEM Waalsprong ad € 280 mln. door de overname op 31 december 2015 niet meer op de balans zijn opgenomen. In de paragraaf financiering is tevens toegelicht dat 88% van de totale omvang van de langlopende leningen wordt aangetrokken om investeringen te kunnen plegen in materiële vaste activa (55%) en grondexploitaties (45%).

De gemeente heeft voldoende aandacht voor financiering in de rapportages van de P&C cyclus. Er zijn duidelijke tabellen opgenomen die een goed inzicht geven in de huidige financiële positie. Wel hebben we vastgesteld dat het financieringsstatuut met daarin het financieringsbeleid van de gemeente is vastgesteld in 2011. We bevelen aan om het beleid te actualiseren en te overwegen of de huidige financieringssysteem aansluit bij de huidige regelgeving, behoefte en renteontwikkelingen.

2.8.2. Stabiliteit door begrotingsevenwicht

Inzake stabiliteit stuurt de gemeente Nijmegen op een structureel sluitende begroting. We hebben vastgesteld dat de structurele lasten niet worden gedekt met structurele baten in 2016. Voor de jaren 2017 tot en met 2019 wordt wel een sluitende meerjarenbegroting verwacht. De begrotingsdiscipline en sturing van de gemeente Nijmegen zijn in lijn met voorgaand jaar, de afwijkingen tussen de realisatie en de bijgestelde begroting waren in 2015 1% ten opzichte van 2014 0,6%.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen tussen de realisatie 2015 en de primitieve en bijgestelde begroting verwijzen wij naar het jaarverslag.

In deze paragraaf geven wij u op hoofdlijnen een indruk van de kwaliteit van het resultaat 2015. Om te komen tot een resultaat zonder incidentele invloeden kunnen de volgende aanpassingen gemaakt worden op het rekeningresultaat 2015:

(in € mln.)	Bedrag
Resultaat voor bestemming 2015	13,3N
Incidentele voordelen	15,1
Incidentele nadelen	31,6
Resultaat voor bestemming 2015 zonder incidentele posten	3,2 V

De incidentele lasten hebben met name betrekking op een aantal correcties in de waardering van de grondexploitaties.

Onderdeel van de incidentele voordelen is de vordering uit hoofde van de Vangnetuitkering Participatiewet (€ 700.000). Bij grote tekorten in bestedingen participatiewet kunnen gemeenten een beroep doen op een aanvullend budget. Dit betreft een tijdelijke regeling voor 2015 en 2016. De gemeente moet hiervoor aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet er sprake zijn van een tekort van minimaal 5%. De aanvraag dient voor 15 augustus 2016 te worden verzonden naar het Rijk. De gemeente heeft de vordering in de balans opgenomen. Wij zijn het eens met het opnemen van de vordering. In tegenstelling tot eerdere regelingen inzake aanvullende uitkeringen is er niet sprake van een beperkt beschikbaar landelijk totaal budget voor deze uitkeringen.

2.8.3. Het weerstandsvermogen is onder het gewenst niveau

Nijmegen werkt op dit moment aan een nieuwe kadernota risicomanagement waar de bepaling van het weerstandsvermogen onderdeel van uitmaakt. De kadernota wordt onder meer geactualiseerd als gevolg van de implementatie van de financiële kengetallen BBV.

Voor de kengetallen zal conform de aanbevelingen BBV nog een normering ten behoeve van sturing worden vastgesteld. In het jaarverslag 2015 is nog uitgegaan van de huidige vastgestelde kadernota. Voor onze opmerkingen over de kwaliteit van de paragraaf verwijzen wij u naar hoofdstuk 2.1. van dit verslag.

Gemeente Nijmegen streeft naar een verhouding tussen het weerstandsvermogen en het risicoprofiel van 1. Het risicoprofiel bestaat uit een saldo ad €75,9 miljoen waarvan € 8,8 miljoen begrotingsrisico's en €67,1 miljoen risico's met betrekking tot planexploitaties. In de tabel met financiële kengetallen is zichtbaar dat in 2014 en in 2015 de ratio kleiner is dan 1.

Ook is de weerbaarheid gedaald ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door een daling in de totale saldireserve als gevolg van het negatieve resultaat na bestemming ad €29,4 mln. De totale omvang van de risico's is gedaald van €80,9 mln. naar €75,9 mln., dit met name door het omzetten van risico's in de grondexploitaties naar voorzieningen.

Het huidige weerstandsvermogen is onder het gewenste niveau en de gemeente besteedt mede hierdoor in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing uitgebreid aandacht aan de meerjaren ontwikkeling van de risico's en de saldireserve. In hoofdstuk 2.1 hebben we reeds geconcludeerd dat de kwaliteit van deze paragraaf voldoende is.

Wij merken dat u risicomanagement belangrijk vindt en dat college en raad gezamenlijk proberen hier nieuwe invulling aan te geven. Wij denken hierbij graag met u mee. Als start hiervan hebben wij begin april een workshop over risicomanagement voor de raad georganiseerd.

2.9. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd

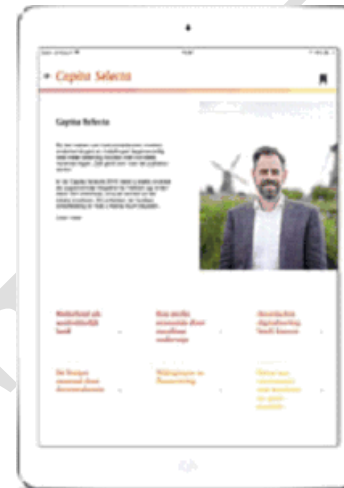
De WNT-verantwoording van gemeente Nijmegen is opgenomen in de toelichting van de stadsrekening. In 2015 heeft een wijziging plaatsgevonden bij de topfunctionarissen. Dit doordat een nieuwe griffier is begonnen in 2015. Voor de WNT-verantwoording betekent dit dat in de toelichting de bezoldiging is opgenomen van zowel de algemeen directeur, de voormalige griffier (als gewezen topfunctionaris) en de nieuwe griffier. Uit onze controle zijn geen tekortkomingen gebleken.

WNT blijft aan verandering onderhevig – wijzigingen in 2016

Ook in 2016 worden in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van € 178.000 in 2015 naar € 179.000 in 2016.

De belangrijkste wijziging in 2016 heeft betrekking op topfunctionarissen die anders dan op grond van een dienstbetrekking hun werkzaamheden verrichten ('externe topfunctionarissen'). Voor de eerste zes maanden waarin de topfunctie wordt vervuld geldt een maximum bezoldiging van € 144.000. Voor de volgende zes maanden geldt een maximum bezoldiging van € 108.000. Over deze hele periode geldt bovendien dat het gemiddeld uurtarief niet hoger dan € 175 (exclusief BTW) mag zijn. Vanaf de dertiende maand geldt hetzelfde maximum als voor topfunctionarissen met een dienstbetrekking. Als het vervullen van de topfunctie méér dan zes aaneengesloten maanden wordt onderbroken wordt daarna opnieuw gestart met het tellen van het aantal maanden waarin de functie is vervuld. Bij een kortere onderbreking wordt het aantal maanden doorgeteld

2.10. Wijzigingen in wet-en regelgeving – Sector Topics App

Voor actualiteiten en achtergronden wijzen wij u op onze SectorTopics App. Met de SectorTopics-app van PwC volgt u nieuws, trends, ontwikkelingen en onze visie erop in de publieke sector. De Capita Selecta is een van de onderdelen van deze app. Daarnaast vindt u in de app een agenda met activiteiten van PwC voor de publieke sector.

De SectorTopics App is gratis te downloaden in uw appstore (Apple, Android en Blackberry) .

Daarbij wijzen wij u vooral op de volgende onderwerpen die relevant zijn voor u:

- Nieuwe aanbestedingsrichtlijnen
- Invoering nieuwe VPB

2 Onze visie op uw interne beheersing

3.1 De geïdentificeerde controlerisico's worden gedurende het jaar geëvalueerd

Startpunt voor onze jaarrekeningcontrole is een risicoanalyse waarop wij onze controleaanpak baseren. Bij de controle van de stadsrekening 2015 hebben wij in ons auditplan 2015 de onderstaande controlerisico's gesignaleerd:

- Lasten PGB en Zorg In Natura met betrekking tot Jeugd en WMO
- Waardering grondexploitaties
- Waardering (financiële) vaste activa/verbonden partijen
- Naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen
- Naleving van Wet Normering Topinkomens
- Het doorbreken van de interne controle door het management en moment opbrengstverantwoording (verplicht op basis van regelgeving).

Gedurende het controlejaar hebben we het volgende risico toegevoegd:

- Verwerking van de overname van de GEM Waalsprong

In het algemeen is onze risicoanalyse niet significant gewijzigd ten opzichte van de risico's die wij hebben geïdentificeerd tijdens de planningsfase van onze controle. Als belangrijk aandachtspunt voor 2016 zien wij wel de nieuwe invulling van de directieraad door het vertrek van twee directeuren.

3.2 De belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen samengevat

Onze bevindingen omtrent uw interne controleomgeving hebben we besproken met de organisatie, directieraad en de auditcommissie. De tien belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim bevindingen d.d. 4 februari 2016 zijn hiernaast weergegeven. In deze paragraaf geven wij naast een toelichting op deze onderwerpen ook de status ten tijde van de jaarrekeningcontrole weer.

1. Aandachtspunten in uw interne controles (derde verdedigingslijn)

Wij toetsen uw en onze aanpak langs het '3-lines of defence' model. Dit model is bedoeld om inzichtelijk te maken op welke wijze de getrouwheid en

rechtmatigheid van de stadsrekening is gewaarborgd. Doelstelling hierbij is om zoveel mogelijk kwaliteit in de eerste en tweede lijn (respectievelijk de afdelingen en financiën/control) te ontwikkelen. Dan werkt de interne beheersing van gemeente Nijmegen het best.

Door de reorganisatie bij de afdeling financiën is de IC functie (uitvoering en begeleiding) in 2014 opnieuw ingericht. Daarbij zijn een aantal Adviseurs AO/IC nog niet zo lang betrokken bij de uitvoering van de interne controles. Beide oorzaken hebben geleid tot een aantal belangrijke aandachtspunten over de effectiviteit en efficiëntie van uw controles in de 3de lijn.

In de basis zijn de aandachtspunten terug te leiden naar onduidelijkheid over de aanpak. Nog niet altijd is voor de adviseurs AO/IC duidelijk op welke wijze de interne controles uitgevoerd moeten worden (inclusief diepgang, omvang en impact bevindingen). Meer duidelijkheid over inhoud en aanpak kan worden bereikt door een projectcoördinator en –plan, tussentijdse besprekingen en review.

Gemeente Nijmegen overweegt om de opzet van interne controle voor 2016 aan te passen. We hebben aangegeven dat we graag aan de voorkant met u samenwerken aan het verbeteren van de inrichting en opzet van de interne controle.

2. Aanbevelingen inzake doorontwikkeling interne controle: past de huidige opzet in uw visie en huidige tijd?

Wij zien dat Nijmegen veel controles nog baseert op een controleaanpak die al vele jaren wordt gevolgd. Dit betekent niet dat deze niet voldoen, maar we zien ook dat de huidige maatschappij niet stilstaat (en daarmee risico's toenemen, bijvoorbeeld door een groter belang van IT), maar ook de normen op het gebied van de uitvoering van interne controles verder worden aangescherpt. Dit vraagt ook om aanpassing en doorontwikkeling van de controles.

Geconcludeerd kan worden dat meer toegevoegde waarde kan worden gehaald uit uw interne controles (bredere inzet met meer diepgang voor incidentele/nieuwe thema's, maar ook bijvoorbeeld concrete adviezen voor verbetering of doorontwikkeling van processen).

Dan pas haalt u het optimale effect uit uw interne controles. Dan ook kunnen wij voldoende steunen op de door u uitgevoerde interne controles. De eerste stap in onze aanbevelingen betreft het ontwikkelen van een overkoepelende visie op interne controle.

3. Zeg wat je ziet als onderdeel van de controle

Cultuur en gedrag vormen de drijvende kracht onder het waarde creërende vermogen van iedere organisatie. In deze paragraaf behandelen we onze bevindingen met betrekking tot de cultuur en het gedrag binnen uw organisatie. Wij hebben de volgende observaties die we graag met u delen:

- De gemeente heeft een eigen gedragscode en integriteitsreglement
- Cultuur en gedrag zijn opgenomen in HRM beoordelingscyclus
- Feedback en communicatie over gedrag is incidenteel en veelal informeel geregeld
- De organisatie is zich bewust van de toegevoegde waarde van een verbijzonderde interne controle functie. Voor een goede interne beheersing is het noodzakelijk dat binnen de organisatie voldoende kritische vragen worden gesteld en dat er een cultuur bestaat waarin kwetsbaarheid getoond kan worden. Hierin is nog groei mogelijk.

4. Grondexploitaties

In onze rapportage interim bevindingen hebben we stilgestaan bij de ontwikkelingen in het grondbedrijf van gemeente Nijmegen en op het gebied van wet- en regelgeving. De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijziging van het BBV c.q. aanpassing van de Nota grondexploitatie. In maart 2016 is de definitieve notitie door de commissie BBV uitgebracht. Hierin zijn o.a. wijzigingen in de rente, de verwerking van onderzoekskosten en de 10 jaar termijn van grondexploitaties nader uitgewerkt.

Inzake het grondbedrijf van Nijmegen hebben we gerapporteerd over de mogelijke gevolgen van het onderzoek naar de programmering van bedrijventerreinen, dat in samenwerking met gemeente Arnhem en Provincie Gelderland op dit moment wordt verricht. Zie tevens hoofdstuk 2.3 voor opvolging.

5. Decentralisaties in het sociale domein

Gemeente Nijmegen heeft zeer veel energie gestopt in de implementatie van de De laatste stand van zaken met betrekking tot het sociale domein is opgenomen in paragraaf 2.2.

6. Nijmegen is proactief in de sturing op verbonden partijen

Wij zien een proactieve houding van Nijmegen in de sturing op de verbonden partijen. Er wordt gestuurd op tussentijdse rapportages (met risicoanalyse, financiële stand van zaken en inhoudelijk verslag) en ambtelijk en bestuurlijk overleg met de verbonden partijen. Zie ook hoofdstuk 2.2 en 2.3 voor de belangrijkste verbonden partijen. Het tijdig verkrijgen van de jaarstukken is een belangrijk aandachtspunt.

7. Gemeente Nijmegen is voorbereid op VpB implementatie

Nijmegen heeft de voorbereidingen voor de invoering van de VPB afgerond. De VPB plicht ziet met name op de grondexploitaties, voor de belaste activiteiten is €55.000 als structurele last in de begroting 2016 opgenomen. De aanpassingen in de procedures en exploitatieopzetten heeft de gemeente in gang gezet.

8. In het primaire proces (1e lijn) is de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen onvoldoende gewaarborgd

Nijmegen dient zich aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen te houden. Om de naleving van de richtlijnen aan te tonen wordt nu een volledig gegevensgerichte controle uitgevoerd. Dit is zeer arbeidsintensief. Wij adviseren u om in uw primaire proces verdere maatregelen te implementeren die waarborgen dat de Europese aanbestedingsrichtlijnen worden nageleefd. Hierbij kunt u denken aan een centrale inkoopfunctie/ inkoop coördinator die inkopen preventief goedkeurt. Verder bevelen we aan om waarborgen in het inkoopproces te treffen die afdwingen dat verplichtingen c.q. contracten geregistreerd worden in uw contractenregister.

9. Frauderisico's

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij het college van burgemeester en wethouders. Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de stadsrekening. In bijlage A.4 hebben wij deze verantwoordelijkheden nader toegelicht.

Tijdens onze controle van de stadsrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

10. Risico's informatiebeveiliging vragen om aanvullende acties voor Nijmegen

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. In ons IT onderzoek zijn het financiële en inkoopstelsel (Coda), het HRM stelsel (Beaufort), het sociale zaken stelsel (GWS4all) en het belastingstelsel (GOUW) betrokken.

We hebben in deze systemen een aantal bevindingen geïdentificeerd inzake het aantal gebruikers, gebruikers met alle beheerrechten (superusers) en het ontbreken van periodieke controles ten aanzien van functiescheidingen in het stelsel.

Door bovenstaande bevindingen bestaat het risico dat er ongeautoriseerde toegang en/of ongeautoriseerde handelingen plaatsvinden. De gemeente heeft inmiddels een geactualiseerd informatiebeleid volgens BIG (baseline informatiebeveiliging gemeenten, een initiatief van VNG en KING) vastgesteld. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht om het risico van de bevindingen op de stadsrekening voldoende af te dekken. Deze werkzaamheden zijn nog niet geheel afgerond.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC met betrekking tot onze dienstverlening in 2015 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

A. *Bijlagen*

CONCEPT

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de stadsrekening 2014 van gemeente Nijmegen. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de stadsrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de stadsrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke stadsrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere stadsrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren

van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
C7C	Investering Stedelijke Vernieuwing II	NVT	NVT	NVT
D1	Regionale meld –en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	NVT	NVT	NVT
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015	NVT	NVT	NVT
D10	(Volwassen)onderwijs (participatiewet) 2015 – 2017	NVT	NVT	NVT
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai)	NVT	NVT	NVT
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2014	NVT	NVT	NVT
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015	NVT	NVT	NVT
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2015	NVT	NVT	NVT
H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	NVT	NVT	NVT

A.2. Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid voor de stadsrekening berust bij het College en de directie. Uit dien hoofde is het college en de directie verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de organisatie, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de stadsrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de stadsrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
12 april 2016

Ons kenmerk
FA20/16.0003199

Contactpersoon
Clemens Rutten

Onderwerp
Gevolgen decentralisaties voor
besluitvormingstraject Stadsrekening 2015

Datum uw brief

Doorkiesnummer
(024) 3292596

Geachte leden van de raad,

In december hebben wij u geïnformeerd over de onzekerheden bij de decentralisaties en de mogelijke gevolgen hiervan voor de Stadsrekening (Raadsbrief 15.0012309). Inmiddels hebben we hier meer duidelijkheid over. In deze brief geven we aan hoe we het besluitvormingstraject hierop aanpassen.

Ondanks onze inspanningen heeft de accountant haar controle op de decentralisaties nog niet kunnen afronden. Dit heeft twee oorzaken die we niet in eigen hand hebben. Allereerst heeft de Sociale Verzekeringsbank (SVB) in 2015 persoonsgebonden budgetten uitbetaald zonder controles vooraf. De controle op de rechtmatigheid door de huisaccountant van de SVB loopt hierdoor vertraging op. Ten tweede loopt de contractuele afwikkeling van het eerste jaar met de zorgaanbieders nog. De financiële effecten hiervan zijn grotendeels al wel verwerkt.

Zoals aangegeven in voorgaande brief heeft ons College een tijdige informatieverstrekking hoog in het vaandel staan. Daarom zijn wij voornemens om de Stadsrekening 2015 in april aan uw Raad aan te bieden, met het oog op de kamerronde van 25 mei. Belangrijkste overweging is dat ons College uit de accountantscontrole geen grote nieuwe financiële effecten verwacht.

Door ons maximaal in te spannen hebben we veel onzekerheden kunnen wegnemen. Echter, de kans bestaat dat resterende onzekerheden gevolgen hebben voor de accountantsverklaring. Voor de kamerronde zal de accountant haar bevindingen aan uw Raad rapporteren in een inhoudelijk (concept)verslag van bevindingen. Op het onderdeel decentralisaties zal de accountant zich beperken tot de gepleegde inspanningen.

Vervolgvel

1

De kans bestaat dat de accountant vóór de besluitronde op 8 juni nog geen formele verklaring kan afgeven. In dat geval kan de Stadsrekening nog niet worden vastgesteld. Volgens de gemeentewet kan dit namelijk pas als de accountantsverklaring beschikbaar is. Bij de provincie moeten we echter vóór 15 juli aanleveren. Het uitstellen van de behandeling tot de laatste vergadering vóór de zomer vindt ons College onwenselijk in combinatie met de Zomernota. Daarom geniet het onze voorkeur om de Stadsrekening ook in dat geval op 8 juni inhoudelijk te behandelen, maar dan als debatstuk met het (concept)verslag van bevindingen. In de laatste vergadering vóór de zomer komt de Stadsrekening dan terug ter besluitvorming met de formele accountantsverklaring. Ons College verwacht dat de accountantsverklaring aansluit bij de verwachtingen. Mochten tussentijds besluiten zijn genomen of zich onverhoopt grote risico's voordoen, dan kan een aanpassing van de Stadsrekening noodzakelijk zijn.

Samengevat wenst ons College het besluitvormingstraject van de Stadsrekening niet te laten leiden door onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen. Daarom willen wij graag de Stadsrekening conform planning aanbieden en inhoudelijk behandelen in de Raad met een inhoudelijk verslag van de accountant. Mocht de formele verklaring later komen, dan kan de Stadsrekening vóór de zomer nogmaals worden geagendeerd.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls

drs. R. Wever